

భగవద్ స్తోత్రము

Cat-1851

—మలం

98732

ఇన్సెన్ స్క్రూలు

చలం

ప్రచురణ

చలం మిత్రులు

సాగరసంగమం - ఢిల్లీ విశాఖపట్నం

సర్వ హక్కులు :

గుడిపాటి వెంకటచలం

8578
145

20.1.137
చలం-భావన

రెండవ ముద్రణ

15 - 8 - 1986

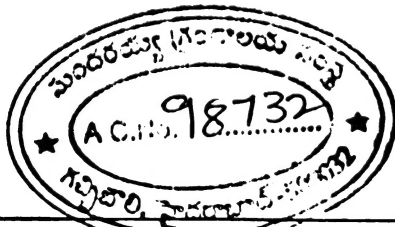
: ప్రతులకు :

సా గ ర స ం గ మ ం

భీమునిపట్నం - విశాఖ జిల్లా

చిక్కల శృష్టిరావు

18-25 సారిపేట, అత్తిరి - 534 134

ముద్రణ : స్పందన ప్రింట్స్, ఛాచిపట్టణం

భగవాన్ రమణ మహర్షి

మధుర దగ్గర వున్న తిరుచులి గ్రామంలో 1879 డిశంబరు 30 తేదీన వెంకట్రామన్ పుట్టారు. ఆయనే తరవాత భగవాన్ రమణ మహర్షి అనే పేరుతో విశ్వ విఖ్యాతి పొందారు. ఆ రోజే అర్ధదర్శనం పుణ్యదినం.

వెంకట్రామన్ మధురలో మిషన్ హైస్కూలులో చదువుకుంటో వుండగా, తన పదహారో ఏట, ఓ సారి ఎవరో అరుణాచలం నించి వొస్తున్నావని చెప్పతో వుండగా విన్నారు. ఆ పేరు ఆ అబ్బాయిని ఏవో స్మృతులలో కలవరపెట్టింది.

17 ఏట కొద్ది నిమిషాలలో అతనికి అత్యసాక్షాత్కారం జరిగింది. ఒకరోజు అతను ఒంటరిగా మేడ మీద కూచుని వుండగా, మృత్యువు నంగతి గట్టిగా మనసులోకి వచ్చింది. చావు అంటే ఏమిటి? అని ప్రశ్నించుకుని, 'ఇదేకదా చావు' అని, చచ్చిపోయినట్టు వదులుకుని శ్వాస నాపేశాడు.

“ సరే, ఈ దేహం చచ్చిపోయింది. దీన్ని కార్చి బూడిద చేస్తారు. దాంతో నేను అంతమేనా ? ‘ నేను ’ ఇంకా తెలుస్తోనే ఉంది. కనక నేను ఈ దేహం కాదు. నాకు మృత్యువు లేదు ” అనుకునేప్పటికి అతని జ్ఞానోదయమయింది. ‘ నేను ’ అనేది మనసు అబోచనగాక, అది అనుభవమైపోయింది.

త్వరలోనే ఆయన ఎవరితోనూ చెప్పకండా అరుణాచలానికి బైలుదేరి, సరాసరి ఆలయంలో గర్భగుడిలోకి వెళ్ళి తన తండ్రి అరుణాచలేశ్వరుడి దర్శనం చేసుకున్నారు. ఆ నాటినించి అమరణాంతమూ అరుణాచలం వదలలేదు ఆయన. మొదట ఆలయంలోనూ, తరవాత వివిధ ఏకాంత స్థలాలలోనూ, ఆయన సమాధిలో గడిపారు కొన్నేళ్ళు. త్వరలోనే ఆయన తల్లికి తెలిసి వచ్చి ఇంటికి రమ్మని ఎంత ఏడ్చినా ఆయన కదలేదు. ఊళ్ళో ఆయన సంగతి తెలిసి, ఆయన ఉపదేశానికై మనుషులు వస్తున్నారు.

1908 లో మహాకవి, పండితులు గణపతి శాస్త్రిగారు స్వామిని సందర్శించి, ఆయన సాక్షాత్తు సర్వేశ్వరుడని తెలుసుకొని, ఆయన నించి ఉపదేశాన్ని అడిగి పొందారు. ఆయనే వెంకట్రామన్ కి ‘ భగవాన్ రమణ మహర్షి ’ అని పేరు పెట్టి ప్రకటించింది. ఆయన మూలంగానే భగవాన్ కీర్తి దేశమంతా వ్యాపించింది.

1916 లో భగవాన్ తల్లి, తమ్ముడూ
అరుణాచలం వచ్చి ఆయనతో స్థిరపడ్డారు.
1920 లో భగవాన్ తల్లి చచ్చిపోయింది.
ఆమె దేహాన్ని కొండమీద నించి తీసుకుని
వచ్చి పారితీర్థం దగ్గర సమాధి చేశారు.
త్వరలో భగవాన్, ఆయన తమ్ముడు చిన్న
స్వామి, శిష్యులూ కొండ దిగి వచ్చి ఆ సమాధి
దగ్గరే స్థిరపడ్డారు. అప్పటినుంచి లోకంలో
అన్ని దేశాలలోనూ ప్రసిద్ధి కెక్కిన
శ్రీ రమణాశ్రమం ప్రారంభమయింది.

భనం కురిసింది, కీర్తి వ్యాపించింది.
తీర్థ ప్రజలవలె దేశ దేశ ప్రజలు ఆయన్ని
ప్రతి దినమూ దర్శించుకున్నారు. ఆయన
రచించిన పుస్తకాలు ఎన్నో భాషల్లోకి తర్జుమా
లైనాయి.

1950 ఏప్రిల్ 14 న రెండు సంవత్సరాలుగా
ఆయన్ని బాధిస్తున్న సార్కోమా వల్ల
ఆయన నిర్వాణం చెందారు.

భగవాన్ పద్మ
చాలా ఏళ్ళు నిలిచి సేవించిన
భక్తుల నించి
వారి అనుభవాల్ని ప్రశ్నించి సేవరించి
రవిధంగా రచించారు చలం

స్మృతులు

ప్రస్తావన	పేజీ 9
చింతా దీక్షితులు	21
సాధుని శాంతమ్మ	29
వారణాసి సుబ్బలక్ష్మమ్మ	63
సంపూర్ణమ్మ	95
రంగన్	111
రాజయ్యర్	149
లోకమ్మ	161
సుందరం	169
చాయరు	177
నారాయణయ్యర్	183
గౌరీ అమ్మళ్	193
పాతూరి లక్ష్మీనారాయణ	201
ఒక భక్తుడు	205
రూడా	221
రామస్వామి అయ్యర్	231
రంగస్వామి	243
సుందరేశయ్యర్	249
ఓరుగంటి వెంకటకృష్ణయ్య	275
చలం (విన్నవీ, కన్నవీ)	325
చలం	353
సౌరిన్	365

ప్రస్తావన

త్రిత్వసాక్షిత్వారం పొందిన మహాత్ముల స్థితి ఎట్లా ఉంటుందో, తక్కినవారు గ్రహించలేరు. వారి జీవితపు నడక పద్ధతి కూడా భేదంగా వుంటుంది. అంతేకాదు, ఆ జ్ఞానులలోనే, ఒకరి జీవిత పద్ధతీ, వారు దోరించే సాధనా పద్ధతీ ఒకరినుంచి ఇంకొకరికి పేరుగా వుంటాయి. వారిలో కొందరు మనుష్యుల మధ్య వుండిపోయి, అశ్రమాలలో నివసించి, శిష్యుల్ని తయారుచేస్తారు. కొందరు నిలకడ లేకుండా తిరుగుతూ వుంటారు. కొందరు పాదతారు. కొందరు వదిలిస్తారు, కొందరు దోదిస్తారు. కొందరు చూసులు. కొందరెవరినూ కంటికి కనపడరు. కొందరు లొట్టపడి, ప్రజల అగ్రహంవల్ల కంటక బడతారు. కాని, వారికి కంటకం అంటదు. ఒకేమాట మాట్లాడి, ఒకే చర్య చూపినవారే కొందరు పూజనీయురై, చివరివరకు మన్నన లందుకుంటారు. కొందరు నిందపడతారు.

విచక్షణతో చూస్తే ఈ విభేదమంతా వారు వారు కల్పించుకున్నది కాదనీ, వారి మాటల, చేతల, ప్రోద్బలమంతా ఈశ్వర దోదితమని తెలుస్తుంది. వారి చుట్టూ ఎం జరిగినా, వారికేం జరిగినా వారికి అంటదు. వారు మనుషులకి అర్థంకారు. ఎందుకంటే, మనుషులు మనుషులతో ఆలోచించి చేస్తారు. అందువల్ల ఒకరికొకరు కొంత వరకన్నా అర్థమవుతారు. కాని ఈ జ్ఞానులకు మనోనాశనమవుతుంది. అందువల్ల వారి నడకలే వేయి. వారి జీవిత సందర్భాలలో, సంబంధాలలో పరస్పర విరుద్ధాలెన్నో కనపడతాయి. వారి పనులలో కొన్నింటికి కారణాలు వున్నట్లు కనపడతాయి. కొన్నింటికి కనపడవు. పిచ్చివాడి పనులలాగో, పొగరెక్కి నిరంకుశుడైన వియంత పనులలాగో

తోస్తాయి. వారి పనుల Consequences (కాన్సీక్వెన్సెస్) వారి నంటవు. వక్రాలంకయోగి, తనని సమీపించివారి గుండెల్లో దభేలని తన్నేవారు. తిరిగి ఎవరూ ఆయనని తన్నరు. తిట్టరు. తన్నులు తిన్నవాడికి బాధ, అవమానమూ. కాని ఆ యోగిని తంటే, తనని తన్నినట్టు కూడా తెలీదు అతనికి.

అట్లానే భగవాన్ జీవితంలో ఎన్నో విషయాలు అర్థంకావు— ఆయన ఈ ద్వందాలు దాటిన మహర్షి అనీ, సర్వేశ్వరుడే అనీ నమ్మని వారికి, ఆయన యేమాత్రమూ అర్థంకాదు, ఆయన మానవాతీతుడు గనక. ఆయనలో కనపడే వైరుధ్యాలకి మానవుల్లో వెతికినట్లు కారణాలు వెతకటం కాని, విమర్శించడంగాని అజ్ఞానం. ఏ సునిషికి, ఏ పరిస్థితికి, ఏ Situation (సిట్యుయేషన్) కి అవసరమైనట్టు ఆ విధంగా మాట్లాడే వారు, ఆచరించేవారు ఆయన.

తన చుట్టూ ఆశ్రమంలో జరిగే వాటిలో ఆయనకి ఎంత సంబంధం వుందో చెప్పలేం. సంబంధం వుండనూ వుంది ; ఉండనూ లేదు. లోకంలో జరిగే అత్యాచారాలకి, ఈశ్వరుడికి సంబంధం వున్నట్టా, లేనట్టా ? ఆశ్రమాధికారులూ, ఆశ్రమవాసులూ తరచు ఆయనని అడక్కుండానే ఎన్నో చేసేవారు, భగవాన్ కి ఇష్టం కాదని తెలిసి కూడా. ఆ పనులు భగవాన్ కంటన్, చెవిన్ పడిలేనేగాని, భగవాన్ వాటిని నోటీసు చేసేవారు కాదు. గమనించినప్పుడు ఒక్కొక్కసారి పిలిచి చీవాట్లు వేసేవారు. ఒక్కొక్కసారి యేమీ అనేవారు కారు. చీవాట్లైతే ఆశ్రమాధికారి వీపుమీద మూడు కర్రలు విరిగాయని భగవాన్ అన్నట్లుగా చెప్పుకునేవారు. ఆశ్రమాధికారి మాత్రం భగవాన్ కంటపడకుండా, నిరంతరం నేరస్థుడివలె ఇటూ అటూ తప్పుకు తిరిగేవాడు.

భగవాన్ని దర్శించవచ్చినవారు ఆశ్రమంలో జరిగే ఘోరాలు, అన్యాయాలు, పక్షపాతాలు, దబ్బు గుంజదాలు—ఇవి భగవాన్ తో చెప్పితే,

“ మీరు ఎందుకు వచ్చారు ? ఈ ఆశ్రమంలో జరిగే లోపాల్ని యెంచి సంస్కరించేందుకా అంతదూరం నుంచి వచ్చారు ? మీ దేశంలో ఏమీ లేదా సంస్కరించేందుకు ? మీరు వచ్చిన పని ఏదో అది చూసుకుని వెళ్ళరాదా ? ” అనేవారట.

ఆశ్రమ ధనం దుర్వినియోగమవుతోందనీ, ధనార్జనే ముఖ్యంగా వుందనీ భగవాన్ తో అంటే, “ వాళ్ళు ధనంకోసం చేరారు. నీకూ ఆ ఆశ వంటే వాళ్ళలో చేరి చూడు, భాగం పెడతారేమో ? ” అన్నారట.

తన పేర నెల నెలా వసూలవుతున్న ధనం యెట్లా వినియోగ మౌతోందో భగవాన్ పట్టించుకోలేదు. తన పేర యాచించడం భగవాన్ కి యెన్నడూ ఇష్టంలేదు. లక్షలు కర్చుపెట్టి కట్టించిన ఆశ్రమాలయానికై యాచించపోతే, గట్టిగా నిషేధించారు భగవాన్. కాని, విన్నదెవరు ?

అయినా, తన ఆజ్ఞను మీరి చందాలు పోగుచేసి కట్టిస్తున్న అలయాన్ని, అర్ధరాత్రులు భగవాన్ టార్చి వేసుకొని రాళ్ళన్నీ పరీక్షించేవారట. అంతా తయారయిన తరువాత ఓ రాత్రి వెళ్ళి అక్కడ ప్రతిష్ఠించిన శ్రీచక్రంపైన చెయ్యివుంచి పదినమిషాలు నుంచున్నారు. కుంభాభిషేకం మొదలైన పూజలన్నింటికి అభ్యర్థనపై చూసాభ్యక్షత వహించారు.

పూజలూ, ఊరేగింపులూ, ఉత్సవాలు - ఏవీ లక్ష్యం లేవు భగవాన్ కి. ముఖ్యంగా తనమీద పుష్పాలు వెయ్యడం, తనముందు కొబ్బరికాయలు కొట్టడం, హారతులివ్వడం మొదలైనవి ఇష్టంలేదు. పుట్టిన జయంతి చేసినా, చేస్తున్నారు గనుక చూస్తూ కూచునేవారు— కూదోమంటే. ఆయన దేవతా విగ్రహాల కిచ్చిన హారతి తెచ్చి యిస్తే అందరికీ మల్లనే కళ్ళ కద్దుకుని, విభూతి పెట్టుకునేవారు.

అయన జబ్బుగా పున్నప్పుడు అయన ఆయుష్సుకోసం గ్రహశాంతి, హోమాలు చేశారు. దాంట్లో వుండే Anomaly (ఎనోమలీ) ఏమీ తోచలేదు, అయన ఆయుష్సు కోరేవారికి. ఆ హోమాల, హారతులు, తీర్థం తీసుకున్నారాయన.

తనకు జబ్బు చేస్తే, మందు అవసరం లేదంటారు భగవాన్. కాని, భక్తులు దిగాలుపడ్డా, మందు తీసుకోమని బతిమాలినా, “ సరే, తెండి ” అని, ఏ మందిచ్చినా అట్లా మింగుతూనే వుండేవారు.

వొచ్చిన ప్రజలు సాష్టాంగపడి నమస్కరించేవారు. కాని, భగవాన్ తలతిప్పి కూడా చూసేవారు కారు. కాని, ఎందుకో ఎప్పుడో ఎక్కడో కూన్యంలోకి చూస్తున్నవారు కాస్తా, చప్పున తనకి నమస్కరించేవారి వంక చూసేవారు. ఒక్కొక్కరిని పలకరించేవారు కూడా. నవ్వేవారు. ఎన్నో కుశల ప్రశ్నలు వేసేవారు. దూరదేశాల నుంచి వొచ్చిన వారిని, పసిపిల్లలని, నడవలేని వృద్ధుల్ని ప్రత్యేకంగా చూసేవారు.

అధికారులు, బిచ్చగాళ్ళు, ధనవంతులు, సన్యాసులు, భక్తులు, రూపవంతులైన స్త్రీలు-ఎవ్వరూ అయన దృష్టిని తీసుకోలేకపోయేవారు. కొందరు ఎన్నో ప్రశ్నలతో వచ్చి, అదగడం ప్రారంభిస్తే ఎంతకీ పలికేవారు కారు. ఒకరిని పిలిచి పలకరించి, ఎన్నో విషయాలు చెప్పేవారు. కొందరిని ఏ కారణం లేకుండా, తనని పలకరించగానే కనిరికొట్టేవారు. కొందరిని గట్టిగా తిట్టేవారు. హాస్యం పట్టించి, వెక్కిరించి, అందరూ నవ్వేటట్లు చేసేవారు.

కొందరు భక్తులు ఆశ్రమంనుంచి వెళ్ళిపోయిన తరువాత భగవాన్ కలల్లో కనపడి రమ్మంటారు. లేదా, ఆ భక్తుడికే యెంతో నిలువలేని ఆశ్చర్య కలుగుతుంది. భగవాన్ని యెప్పుడు చూస్తానా అని. దూరాల నుంచి, ఇబ్బందుల్లోనుంచి ఏదీ లక్ష్యం చేయక యెప్పుడు

యెప్పుడు అంటూ వస్తాడు ఆశ్రమానికి. అతను వచ్చేప్పటికి భగవాన్ తల రెండోవేపు తిరిగి వుంటుంది. అటు చూడరు. పలకరించరు. చిరునవ్వు నవ్వుకున్నా రోజులు. ఈ లోపల యెందర్ని పలుకరిస్తారో ; ప్రేమగా పిలిచి, మాట్లాడి, కుకల ప్రశ్నలు వేస్తారో !

కొందరు వుండేవారు. వారికి అందరిముందూ భగవాన్ తో మాట్లాడడం గొప్ప. అందరివంకా చూస్తో. కాయితలో పుస్తకమో పట్టుకుని, ఏదో సందేహాన్ని కల్పించుకుని వెళ్ళి భగవాన్ని పలకరించి మాట్లాడుతారు-మధ్య మధ్య చుట్టావున్న వారివంక గర్వంగా చూస్తో అంత న్యల్పమైన విషయాన్ని యెంతోనేపు మాట్లాడతారు, వాళ్ళతో భగవాన్ దూరంనుంచి వచ్చి ; త్వరలో వెళ్ళవలసిన ఇంకోరు తమ సందేహాలతో రోజులకి రోజులు వుండిపోవలసిందే. యెవ్వరికేది అవసరమో, ఏది వారిని తనకి కట్టివేస్తుందో, ఏది వారి అహాన్ని ఆణుస్తుందో-- ఆ విధంగా జరిగిపోయేది భగవాన్ ద్వారా.

ఆశ్రమంలో తనకి ఇష్టంలేని పని కాని, తను వద్దన్న పని కాని జరుగుతూ వుంటే, పిలిచి చీవాట్లు వేసేవారు. కాని, అప్పటికి వినకపోలే మాట్లాడకుండా వూరుకొనేవారు. చాలాసార్లు భగవాన్ మీదే ఆక్షలా, అజ్ఞలూ పెట్టేవారు ఆశ్రమాదికార్లు.

మధ్యాహ్నం 12 నుంచి 2 గంటలదాకా భగవాన్ని ఎవరూ చూడకూడదని నిర్ణయించి, భగవాన్ని ఆడగకుండానే హాలు తలుపులు వేయించి వేళారు.

భగవాన్ “ ఇదేమిటి ? ” అని అడిగితే, “ మీ ఆరోగ్యం కోసం ” అన్నారు. తలుపులు ముయ్యడానికి వీల్లేదనీ, 24 గంటలూ తలుపులు తెరిచి వుండాలనీ భగవాన్ అన్నా, వినిపించుకోలేదు అధికార్లు. అందుకని ఆయనే హాల్లోంచి బైటికి వచ్చి కూచున్నారు. కాని, అప్పటికి ఆశ్రమంవారు ఆయనమాట వినలేదు ఒకటే బతిమాలారు. చివరికి అట్లాగే కానీ అని హాల్లోనే వుండిపోయినారు భగవాన్.

అనేకమంది భగవాన్‌కని ఫలహారాలు తెచ్చిపెట్టేవారు, వేళగాని వేళల కూడా—అయనకి అవి జీర్ణమవుతాయా, లేదా అనే ఆలోచన కూడా లేకుండా. చాలాసార్లు తిని బాధపడేవారు భగవాన్. ఒకరు యెంత తెచ్చిపెట్టినా తినేవారు. ఇంకోరు యెంతో భక్తితో విలువైన ఫలహారాలు పెట్టి తినమంటే—అటు తలతిప్పి కూడా చూసేవారు కారు. కొందరు ఆయనముందు ఫలహారం పెట్టి, ఆయన పలక్కపోతే, అట్లానే చేతులు కట్టుకుని నించుని నించుని, ఇంక గతిలేక వెళ్ళిపోయే వారు. ఒకరి చేతినుంచి ఇవాళ తిని ఇంకోసారి వాళ్ళు తెస్తే, వాళ్ళ వంక చూడనే చూడరు.

భగవాన్ Demeanour (డిమీనర్) ఎప్పటికప్పుడు మారేది. ఆయన ఏ అనంద నిబిడికృతమైన తేజోహన్యంతోకో కిటికీలోంచి దిక్కులు అంచుల్నిదాటి చూస్తున్నప్పుడు, ఆయన ద్యానిముద్రలో కూచున్న సాక్షి దక్షిణామూర్తి అనిపించేవారు. పోజులేని ఆ కాంభవీ ముద్ర యెంతో అర్థస్థిక్ గా వుండేది ! ఆ అందంనించి కళ్ళు తిప్పుకోలేక పోయేవాళ్ళం. కదలిని మారని సూర్యోదయాన్ని చూసినట్లుండేది. ఆయన ముఖంకాని, ఆయన దేహంకాని, మామూలుగా అందాలు అలవాటైన నా కళ్ళకి, అందంగా కనపడేవి కావు. కాని, ఆయన నిశ్చలంగా, గంభీరంగా కూచున్నారా - (ఆయన దేహం అట్లాగే వుండేది.) కాని, మరి ఏమిటో యింత అందం, ఇంత లావణ్యం ! అవేంకాదు ; ఏదో మనకు అలవాటైన సాంకర్యాలకి art (ఆర్ట్) కూడా అందుకోలేనిదేదో ఆయన్ని వెలిగిస్తున్నట్లుండేది. ఒక్క కౌపీనం పెట్టుకున్న ఆయన, చక్రవర్తి దుహలాలు కట్టుకుని, రాజలాంచనంతో, నవరత్న సింహాసనంపై కూచున్నట్లుగా వుండి దిగ్గ్రమ చెందేవాళ్ళం. ఆ స్థితిలోనైనా సరే, ఎవరన్నా “ భగవాన్ ! ” అన్నారూ— ఎక్కడనించి దిగివాచ్చేదో ఆయనకి ఈ లోకస్మృతి. కాని సర్వాంతర్యామి అయిన ఆయన దృష్టి దిగిరావడమేముంది !

భగవాన్ని పలకరించడమంటేనే యెంతో భయం. ఏ అధికారమూ, పరివారమూ లేని, బలంలేని ఆ వృద్ధ స్వయాపం ముందు, గొప్ప పదవుల్లో, అధికారాలలో ఉండేవారు, అతి గర్విష్టులు, సైన్యాధికారులు సమస్కరించడానికి వాణికిపోయినారు.

రోజుకి మూడు నాలుగుసార్లు, ఆశ్రమంనించి కొండ మీదికి వెళ్ళేవారు భగవాన్. ఆయన ముందు నడుస్తూ, వెనక కమండలం వట్టుకుని శిష్యుడూ, ఒక్కొక్క మెట్టే ఎక్కుతూ ఉండేవారు. అప్పుడప్పుడు కొండను ఇటూ అటూ చూసి, వెనక్కి తిరిగి శిష్యుడితో చల్లగా మాట్లాడుతూ ఉండేవారు. కింద నుంచున్న నాదోటివారు తదేక దృష్టితో ఆయనవంకే చూస్తూ, నుంచునేవారు, వారు కనుమరుగయిం దాకా. ఏమనిపించేదంటే-అట్లా ఒక్కొక్క మెట్టే యెక్కుతో కొండ చివరికి వెళ్ళి, అక్కడనించి అట్లా ఆరాళంలోకి మాయమై ఇంక తిరిగి రారేమోననిపించేది ప్రతిసారీ.

భగవాన్ చివరి రోజుల్లో కరువులేని ఆపరేషన్లు అయి, శరీరం బలహీనమైన తరువాత ఆయన సోపా మీదనుంచి లేవడానికి చేసే ప్రయత్నం చూస్తే చుట్టూ కూచున్నవారికి ఆ బాధ తమ దేహాలలో పలుకుతున్నట్లుండేది. అట్లా బాధ పలకడానికే ఆయన ఆ నెప్పిని పోగొట్టుకునేవారు కారేమో! ఆయన పొందిన మహోన్నత స్థితి, అనిర్వచనీయమైన అపవదలమూ, అవే కాదు, ఆయన శరీరానికి తటస్థించిన బాధలుకూడా ఈ ప్రజల కోసమే గావును! కొన్ని ఏళ్ళు ఆయనకు మోకాళ్ళు నెప్పులు ఉండేవి. ఎవరో ఒకరు పంపిన మందు లైలాన్ని మర్దన చేస్తూనే ఉన్నారు, పిసికేవారు. సోపామీదనించి లేస్తూ భగవాన్ తన మోకాళ్ళని పిసుక్కునేవారు. ఎవరన్నా పిసకడోలే “పుండవయ్యా! అంత పుణ్యమూ మీకేనా, ఈ మోకాళ్ళని పిసికి నన్ను కొంచెం పుణ్యం సంపాదించుకోనీ” అనేవారు. ఆయన లేచి నుంచుని కర్ర నానుకుని ఒక్కొక్క అడుగులేస్తూ ఉండేది, భక్తుల్లో ప్రతివారి పూపరీ యెగిరిపోతూ ఉండేది-ఆయన వేసే ప్రతి అడుగుకీ.

అశ్రమాధికాస్తు కట్టించిన కొత్త హాలు రాతి గుమ్మం దాటడం ఆతి ప్రయాస అయేది భగవాన్ కి. చూసేవారికి, చిన్నపిల్లలకి కూడా యెట్లనన్నా ఆయన్ని పట్టుకుని దాటించాలనిపించేది. కాని, అమ బుజాల్ని పూతగా ఇవ్వాలని వెళ్ళే పరిచారకుల్ని విడిలింది పంపించే వారు భగవాన్. ఒక్కొక్కసారి ఆయన పదిపోయేవారు కూడా. కాని, సహాయం మాత్రం తీసుకునేవారు కారు.

మానవోద్ధరణకై ఈశ్వరుడు ఏ రూపంలోనో భూమిపై ఆవతరించి, తాను అనేకమందిని శిష్యులుగా తీసుకొని, వారిని సాధనలో పెట్టి పునీతుల్ని చేస్తారు. ప్రతి గురువు పద్ధతీ, అక్కినవారినుంచి ప్రత్యేకింపగా వుంటుంది. కాని, ప్రతి గురువు కూడా తనను విశ్వసించి, తాను నియమించిన ప్రకారం ప్రశ్న లేకుండా నడవమనే అజ్ఞ ముఖ్యమైనది. వారు యే ప్రజలమధ్య ఆవతరిస్తారో వారి మతాలకీ, ఆచారాలకీ, పురాతన ధర్మాలకీ, కరుడు కట్టిన నీతులకీ కూడా చాలాసార్లు వారి దోధ విరోధంగా, విపరీతంగా వుండవచ్చును. తాము సమ్మిిన సిద్ధాంతాలకు వ్యతిరేకంగా నడుచుకునే గురువుని భరించలేక చాలా మంది వొడిలి పోతారు. కొందరు ఆ గురువుని వొడలలేక, ఆయన మాట వినలేక “ఆయన అంతేలే” అని తప్పుకు తిరుగుతూ వుంటారు.

భగవాన్ ఏ ఆచారాలూ పాటించేవారు కారు. తన దిగ్గర చేరిన ఆచారవంతుల్ని, ఆ ఆచార బంధనాలనుంచి తప్పించాలని చాలా ప్రయత్నించారు. అంతటి గురువుని యెదురుగా పెట్టుకొని; ఆయన్ని సాక్షిత్ ఈశ్వరావతారమని స్తుతిస్తో-గర్వపడుతూనే, వారి దేవతార్ప నలు, ప్రతాలు, మొక్కుబళ్ళు, తీర్థయాత్రలు సమస్తమూ చేస్తోనే వుండేవారు భక్తులు. భగవాన్ని అడిగితే, “ఏదీ వద్దు. నిశ్చలంగా కూదో. అది ఉత్తమమైన యాత్ర...కాశీకీ పోతావా? ఇది కాశీకాదా? అయితాచలంకన్నా పుణ్యక్షేత్రం యెక్కడ వుంది? ఇదే హిమాచలం. ఇదే కైలాసం” అంటూన్నా పోతూనే వుండేవారు.

అయన గొప్ప భక్తురాలు, ఎచ్చెమ్మ. ఒకసారి లక్ష తులసీ ప్రతి ప్రకంచేసి, అలా చేశానని భగవాన్‌తో గొప్పగా చెప్పుకుంది. “ఆ చెట్టుని అన్నిసార్లు గిల్లడంకన్న, లక్షసార్లు విన్ను సుప్త గిల్లుకోక పోయినావా?” అన్నారట.

ఏది ఏమైనా, ఏది ఏమిపోయినా పట్టించుకోని భగవాన్, హాల్లో అద్దాల వీరువాకి ఆనుకునే పిల్లవాడితో అతి లత్రతగా “అద్దం, అద్దం పగులుతుంది” అని హెచ్చరించేవారు. అల్లి చచ్చిపోయిన ఉదత పిల్లని పెంచి; కిందపడి వీటలుపడ్డ పిచిక గుడ్డును తాను స్వయంగా జాగ్రత్త చేసి, పిల్ల ఐతే అందరికీ చూపి ఆనందించేవారు భగవాన్. కాని, అయనకి చాలా లక్ష్మీయులని అందరూ అనుకునేవారు చచ్చి పోతే, “అట్లాగా” అని పూచుకునేవారు. పుస్తకాలు బైస్టు చేస్తూ వుంటే, అలమారు చేస్తో వుంటే, ఆ చేసేవారిని విసిగించి, బలవంతం చేసి, పాపు అంగుళంలో పడో వంతు కొలతలు కూడా సరిచేయించే వారు. వంటలూ అంతే. ఎట్లా వుండాలో, ఎన్నో Details (డిటెయిల్స్) చెప్పి, చేయించి, సరిగా చేస్తున్నారో లేదో లేచి వెళ్ళి చూస్తో వుండే వారు. మళ్ళీ యెంత విలువైనవి కనపడలేదన్నా, పాడైనా అయిన వినుపించుకోనన్నా వినుపించుకోరు.

అయన ముందే హాల్లో తీలను గడకర్రలు పెట్టి నెట్టేవారు నేవటలు; స్థానం కోసం పోట్లాడుకునేవారు పూనా పెద్దలు; భోజనం దగ్గర కూచున్న కొత్త వాళ్ళని బైటికి గెంటేవారు. అయినా అట్లా చూస్తో వుండేవారు భగవాన్. కాని, ఒక పిట్టకు, ఒక చెట్టుకు ఏ హాని కలిగినా జాగ్రత్తగా వయం చేసేవారు; హాని చేసేవారిని చూసి ఉగ్రులయ్యేవారు.

అక్రమంలో ఏది జరుగుతున్నా ఆవి ఏమి పట్టించుకోరనీ; అన్నిటికీ అయన అతీతులనీ అనిపించేది. ఇంకోప్పుడు ప్రతి చిన్న విషయమూ పట్టుకుని సాగదీస్తో వుంటే, ఆశ్చర్యం వేసేది. ఎంత గొప్పరసం, ఐక్యర్యం, అండం, అధికారం, లోకంలో ఔన్నత్యం,

ఆధ్యాత్మిక సాధన, తపస్సు, కీర్తి, లోకోపకారం, స్వార్థ రాహిత్యం అయిన ముందు ఏ difference (డిఫరెన్సు) చెయ్యదు. తలెత్తి చూడరు. ఎవరన్నా introduce (ఇంట్రడ్యూస్) చేసినా పలుకరు. ఒకరిని చూసి నిష్కారణంగా పలకరిస్తారు. నవ్వి అదరిస్తారు. వారినే మళ్ళీ indifferent (ఇండిఫరెంట్)గా చూస్తారు. ఒకరు యెంత silly (సిల్లీ) ప్రశ్నలు చేసినా సావధానంగా జవాబు చెప్పుతారు, వాళ్ళ level (లెవెల్)కి వచ్చి. ఇంకొకరికి అసలు జవాబు చెప్పరు—ఒకటే ప్రశ్నయినా. “ఇంకా లోకాలున్నాయా? జన్మలున్నాయా?” అంటే—“ప్రశ్నించే వారెవరు?” అంటారు. ఇంకొకరికి తక్కిన లోకాల సంగతి, చావు అంటే ఏమిటో - అంత detailed (డిటెయిల్డ్)గా explain (ఎక్స్ప్లైన్) చేస్తారు.

వారిని దర్శించడానికి వచ్చేవారు కూడా వారిని చూడగానే ఆనేక విధాల reactions (రియాక్షన్స్) చూపేవారు. ద్యానంలో పడేవారు. Indifferent (ఇండిఫరెంట్)గా లేచి పోయేవారు. నవ్వేవారు. పాపుల మని ఏదేవువారు. అకచేవారు. హిస్టీరియాలోకి పోయేవారు. వెనక్కు విరుచుకు పడేవారు. స్తుతించేవారు. ప్లోకాలు చదివేవారు. ఆశురవిత్వం లోకి break (బ్రేక్) అయ్యేవారు. ఆయన్ని తొగలించుకోవాలని ఆయన వేపు పరిగెత్తేవారు. ఒకటే అంతులేని నమస్కారాలు పెట్టేవారు. ఆయన పాదాలు అద్దుకోవాలనుకునేవారు. తిట్టేవారు. రిక్కిరించేవారు. సువ్వెంత అని ప్రశ్నించేవారు. పాడేవారు. సోపా దిగి, లోకాన్నుద్ధ రించమనేవారు. మూర్ఖులు పోయేవారు. ఒళ్ళు తెలియక తన్నుకునేవారు.

అశ్రమంవారు భోజనం పెట్టము పొమ్మంటే, ఒక్కొక్కరు సరాసరి తగవాన్ దగ్గరికివచ్చి భోజనం పెట్టించమని అడిగేవారు. తగవాన్ కొందరితో అసలు చూట్లాడరు. కొందరితో “నాకు వీళ్ళు పెడుతుంటే తింటున్నాను. వీళ్ళు పొమ్మంటే నేనూ పోవాలి. నాకేం అధికారముంది?” అని భూరుకునేవారు. ఇంకొకరు అడిగితే, దగ్గర పున్న వాళ్ళని పిలిచి అన్నం పెట్టించమని పంపేవారు. ఒక్కొక్కరిని పిలిచి “భోజనం చేశావా? వెళ్ళి చెయ్యి” అనేవారు.

అశ్రమానికి దబ్బు కూడిన మొదటి రోజుల్లో, ముందు వాకిట్లో కాచుకొని వున్న బీదలకి, అవులకి, తక్కిన ప్రాణులకు భోజనం పెడిలేనేకాని భగవాన్ భోజనానికి లేచేవారు కారు. అశ్రమంవారు బీదలకి వేరే పల్చని సాంచారు వొండిలే, వారికో పోట్లాడి, తానా పల్చని సాంచారు వేసుకుని, వారికి మంచి సాంచారు పోయించేవారు. తను తినే యిడ్లీలు అవులకు పెట్టించేవారు. అశ్రమం వారికి ఆ పనులు చాలా కష్టంగా వుండి, యెట్లాగన్నా ఆయన కన్ను కప్పాలని చూసే వారు. విసుగు పుట్టి ఆయన ఆ విషయమై కర్పించుకోవడం మానే కారు. తన భర్తలకి భిన్నంగా తనకేమి అధికంగా పెట్టినా ఉగ్రు లయేవారు. తనకి జబ్బుగా వున్నా తనకి తెచ్చిన వళ్ళు పాలు అందరికీ పంచాల్సిందే. ఆ విధంగా తనకు ప్రత్యేకత చూపినందుకు కోపించి - కాఫీ, పాలు మానేశారు భగవాన్, చాలాకాలం.

భగవాన్ కి ఎప్పుడూ ఏదో జబ్బు చేస్తునే వుండేది. మందు లిప్పించ చూసేవారు. ఎప్పుడూ భగవాన్ మందులు వద్దనేవారు. కాని, వొత్తిడిచేస్తే మీ ఇష్టం కానిమ్మనేవారు. తరువాత ఏ మందులు యెంత కాలం పోసినా మింగేవారు. చివరదశలో ఆయన దేహాన్ని అంతం చేసిన కురుపు లేచినపుడు ఏ మందూ, ఏ కోతా వద్దన్నారు. ఎట్లా వచ్చిందో అట్లానే పోతుందన్నారు. కాని, రెండు మూడేళ్లు దానికోసం పోసిన మందల్లా తాగారు ; కోసిన కోతల్లా కోయించుకున్నారు.

ఏది ఏమైనా ఈ జ్ఞానులందరూ ప్రేమమయులు. వారు ఏది చేసినా - యెట్లా చేసినా అది వారి నాశ్రయించిన వారి పురోభివృద్ధికే జరిగేది.

చింతా దీక్షితులు

ఓ నరస్వతి :

ప్రార్థన

మా భగవాన్ సంస్థానం

ఓ సరస్వతీ !

ఓ సరస్వతీ ! నాకు కవిత్వం చెప్పే శక్తి నెందుకు ఇచ్చావు కాదమ్మా ? నేను దాన్ని దుర్వినియోగం చేస్తానని భయపడ్డావా ? సామాన్య మానవులను వర్ణిస్తాననుకొన్నావా ? భనార్జన చేస్తాననుకున్నావా ? రాజుల నాశ్రయించి పలుకుబడి సంపాదిస్తాననుకొన్నావా ?

పరబ్రహ్మము మానవదేహం వరించి సంచరిస్తూ ఉండగా నేను చూశానమ్మా ! నీ అనుగ్రహ ప్రభావం వల్లనే చూడగలిగే నమ్మా ! వర్ణించరాని ఆ పరబ్రహ్మాన్ని వర్ణించడానికి ప్రయత్నించి మూగనైపోతున్నానమ్మా ! దివ్యమైన కవిత్వంలో ఆ దివ్య విగ్రహాన్ని వర్ణించాలనుకుంటే, నాకు సాధ్యం కావడంలేదమ్మా ! నాకు కవిత్వం చెప్పే శక్తి నెందుకు ఇచ్చావు కాదు తల్లీ !

శ్రీ భగవాన్ పలువిక్కులా ప్రసరించే ప్రేమ కిరణాల్లో తైత్యమేగాని, తైష్ఠ్యము లేదు. తల్లిప్రేమ, పుత్రప్రేమ, భార్య ప్రేమ ఇత్యాది ప్రేమలు చూస్తున్నాము కదా ! వీటిలో ఆమ్మతమూ వుంది ; విషమూ ఉంది. అవి తృటిమాత్రతీవులు. మరి భగవాన్ ప్రేమ అట్లాంటిది కాదే. దాని ఆకర్షణ ఎంత బలీయమైనది. మనస్సు సమాంతరంగా ఆవరించి పట్టుకొని, తనకేసి లాక్కొని, తనలో కలుపు కొనే గాఢశక్తి దానికుంది. ఆ శక్తిని వర్ణించాలనుకుంటే నాకు చేతపడడంలేదు. నాకు కవిత్వం చెప్పే శక్తి నెందుకొచ్చావు కాదు సరస్వతీ !

శ్రీ భగవాన్ నవ్వను ఎట్లా వర్ణించడం. దాన్ని మల్లెపూవున్నా, చెన్నెలన్నా, ముత్యాల వర్షమన్నా, ఏమన్నా - అది మామూలు కావ్య వర్ణనే ఆపతుంది. ఈ ఉపమానాల వల్ల ఆ నవ్వులో అందం మాత్రమే కొంత గోచరిస్తుంది. కాని ఆ నవ్వులో గాఢీర్యం, శాంతి, తృప్తి ఎట్లా వర్ణించేది. దానికి ఉపమానాలెక్కడ ఉన్నవి ? ఆ నవ్వు వెదజల్లే అచ్యాత్మికత్వాన్ని ఎట్లా వర్ణించేది ? దాని ఆకర్షణశక్తి,

దాని ప్రసన్నత, ఎట్లా చెప్పేది? ఓ సరస్వతీ, నాకు కవిత్వం చెప్పే శక్తి నెందుకు ప్రసాదించావు కావమ్మా నా భగవాన్ మందహాసాన్ని వర్ణించుకోదాని?

భగవాన్ సుబ్రహ్మణ్యస్వామివలె నిలబడ్డం చూశాను. ఆ నిలబడ్డంలో ఉండే మనస్సును చూరించే అందాన్ని ఆయన నడకలో ఉండే మాంద్యాన్ని ఎట్లా వర్ణించేది? ఏమిటి దానికి పోలిక? నాకెందుకు కవిత్వశక్తి నిచ్చావు కావు సరస్వతీ!

భగవాన్ సమక్షంలో ఎంతటి దివ్యదృశ్యాలు చూస్తున్నాను! ఆనందం అనుభవిస్తున్నాను! ఎట్లా చెప్పేది? కవిత్వం తెలిసినవారు భగవాన్ ను వర్ణించి తనిచి చెందుచున్నారు గదా ఇంక నీకెందుకు కవిత్వం చెప్పాలనే అహంకారం! చారి కవిత్వంలో నీవు ఆనందం పొందలేవా? వారు నీకంటే వేరే? అంటావా! నిజమే! ఇంకా అంతటి జ్ఞానం నేను సంపాదించలేదు కదా! ప్రత్యేక వ్యక్తినంటూ ఆహంకరిస్తున్నాను కదా! నా జీవితంలో నేను నా భగవాన్ని పొగడుకుందుమనుకుంటూంటుం తప్పా? అరుణ భగవంతుని స్తుతించాలనే అహంకారం కూడా దూష్యమేనంటావా? మరి నాకు సంతృప్తి ఎలాగ కలగను? ఏల నాకు కవిత్వశక్తి నిచ్చావు కావు, సరస్వతీ?

గోళిలావిగ్రహ ప్రతిష్ఠాదు భగవాన్, ప్రకృష్ట పూర్తి కావడం తోనే వచ్చి, సోపామీద కూర్చున్నారు. అప్పుడు ఒక శ్రీ గంపలో చొరుగులూ, పప్పులూ పోసుకువచ్చి గంప భగవాన్ ముందు పెట్టి అరవంలో ఏదో చెప్పి, కళ్ళ వెంట నీరు కార్చింది. ఎంతటి భక్తురాలు! ఎంతటి నిర్మల హృదయమో అవిడది! వెంటనే భగవాన్ తన గుడ్డను పరిచి దానిలో పప్పులు పోయ్యమన్నారు. అవిడ రెండు గుప్పెట్లు పోసింది. ఆ పప్పులు ఎంత ఆత్రముగా భగవాన్ నోట్లో పోసుకు చొక్కారని! కుచేలుడి అటుకులు మూట విప్పుకుని శ్రీకృష్ణుడు అటుకులు తిన్నారట ఈ విధంగానే కాదోలు ననుకున్నాను. నేను కళారా చూచి కన్నీరు చార్చాను. ఆ దృశ్యం వర్ణించే శక్తి నెందుకు నాకీయలేదు సరస్వతీ!

భగవాన్ జూనమే వాక్చటిమ అన్నాడు. ఆ జూనంతో నా మనస్సంతస్తుక్తికి గీతాలల్లి భగవాన్ పాదపూజ ఎట్లా చెయ్యడమో నాకు చేతనవడంలేదు ! పోనీ అది ఎట్లా సాధ్యమో నాకు చెప్పనై నా చెప్ప, ఓ సరస్వతీ !

ప్రార్థన

నీ చేతినుండి ప్రసాదము స్వీకరింప గోరివచ్చిన ఈ ఉదతను అనుగ్రహించవా, దయామయా ? ఉదతలు నీ చేతి ప్రసాదమును అనుభవిస్తున్నవి కదా !

నీ సాన్నిధ్య భాగ్యము నాశించి, నిను చేరవచ్చిన ఈ శునకమున కాశ్రయమియ్యవా, తండ్రీ ? శునకములు నీ ఆశ్రమములో సమదృష్టి వందుచున్నవి కదా !

నీ కొట్టమున బంపించుకోవా, ప్రభూ, నీ హస్త స్పర్శ సుఖమును కోరిన ఈ పశువును ? నీవు పశుపతివే గదా ? ఆశవా గోపాలకృష్ణుడవే కదా ?

నీ ప్రత్యేక కృపాకటాక్షమునకు ఉద్విఘ్నరే ఈ వనమయూరము నకు నీ పాదములవద్ద తావు అనుగ్రహించవా, కృపానిధీ, మయూర వాహనుడవే కదా, నీవు.

వానరానితీ, నాకూ చాంచల్యము నమానమే. వానరాలూ నీతో స్నేహం చేసుకొన్నవి. వాటి కష్టాలు నీవు తీర్చేవాడవు. వాటికి అనునయమిచ్చేవాడవు. మరి నా మాట ఏమి చెప్పావు, భగవాన్ ?

నీ వందనవనంలో పెరిగి, నిత్యమూ నీరు చల్లని వాయువులు వీచే మొక్కలకు పట్టిన అదృష్టమైనా నాకు పట్టలేదు కదా ! నీ పాద స్పర్శకు పులకరించే ఆశ్రమ భూదేవివునై నా కాకపోతినే ! ఓ రమణా, నన్నెట్లా ఉద్ధరిస్తావో ?

నీ అడుగు దమ్ములను పాము లా శ్రయించినవటగా, పరమేశ్వరా? నేను పాపజాతినే కదా! నీ పాదములేల నన్నంటి నీయపు ప్రభా?

నీవు అరుణాద్రి వాసివి కదా, నా హృదయాన్ని అరుణాద్రి చేసుకొని, దానిమీద సంచరించరాదా, రమణా!

మా భగవాన్ సంస్థానం

మా భగవాన్ సంస్థానం ఇప్పుడు అరుణాచలంలో వున్నది. ఒకప్పుడది ద్వారకలో వుండేది. బృందావనంలో వుండేది. అయోధ్యలో వుండేది. తిరుపతిలో వుండేది.

ఈ సంస్థానానికి అధిపతి శ్రీ భగవానే. సార్వభౌముడైనా ఆయన కిరీటం ధరించడు. చీని చీనాంబరాలు కట్టడు. అధికారదండము చేతపూనడు. సింహాననమెక్కడు. ఆయన గోచీ పెట్టుకుంటాడు. గుడ్డముక్క కప్పుకుంటాడు. వెదురుకర్రయే ఆయన ఊతకోల. కమండలమే ఆయన పానపాత్ర.

ఉపనిషత్తులు మూర్తిత్వము పొంది, లోకాన్ని అనుగ్రహించ దానికి ఈ రూపం ధరించి అరుణాచలంలో యీ సంస్థానాన్ని ఏలుతూ వున్నాయి.

ఈ సంస్థానంలో ప్రజలు-మనుష్యులు, ఉడతలు, ఆవులు, కోతులు, నెమళ్ళు, చెట్లు. ఈ సంస్థానంలో భక్తులతోపాటు జంతువులున్నూ, చెట్లున్నూ భగవానుకు మొక్కుకుంటాయి. ఉడతలు అసలు తల్లులను మరచి భగవాన్ తల్లిని చేరి, ఆయన చేతుల్లోంచి గింజలు అరగించి పొట్ట నింపుకుంటాయి. ఆవులు పళ్ళు అరగిస్తాయి. ఈ సంస్థానంలో నెమిళ్ళు నిత్యమూ నృత్యం చేస్తూ వుంటవి.

ఈ సంస్థానంలో ఇప్పుడెట్లు ముఖద్వారం చొద్ద నిలుచుని వచ్చే పోయే వారిపై పుష్పవర్షం కురిపిస్తూ వుంటాయి.

ఈ సంస్థానం వెనుకనే అరుణగిరి నిల్చి దాని తేజస్సుతో సంస్థానాన్ని ముంచెత్తుతూ వుంటుంది.

ఈ సంస్థానంలో సార్వభౌముడైన భగవాన్ కమ్మగా వంట చేసి, పెడతాడు. పులుసు కాస్తాడు. పచ్చగ్గు చేస్తాడు. కూరలు తరుగు తాడు. పిండి రుద్ది యిద్దెనులు వేస్తాడు. ఇక్కడ భోజనం చేసే వారికి, భగవాన్ ప్రసాదం అరగించే వారికి శారీరక, మనోరోగాలు బోతవి. ఈ సార్వభౌముడే భక్తుల దేహము లాశ్రయించి, వైశ్వా నరుడై అన్నమును జీర్ణం చేస్తాడు. ఆధ్యాత్మిక అకలి తీరిపోతుంది భోజనం చేసిన వారికి.

ఈ సంస్థానంలో పుష్పాలు పూస్తవి. అవి భగవాన్ చిరునవ్వును పరిశీలించి, పరిశీలించి దానిని అనుకరించడానికి ప్రయత్నం చేస్తూ ఉంటవి.

ఈ సంస్థానంలో భూరేణువులు నిత్యమూ భగవాన్ పాద స్పర్శకు పుంకరించి అవంతంతో మిన్నంటి భక్తుల శిరస్సులపై వారి వారిని పునీతము చేస్తవి.

మా భగవాన్ సంస్థానంలో అనేక వృక్షములున్నవి. సంస్థానం వెలుపలా ఉన్నవి. ఆ వృక్షాలమీద పిట్టలు కూర్చుండి, పాటలు పాడుతూ ఉంటవి. కృష్ణ గ్రద్దలు కృష్ణా ! కృష్ణా ! అని ఉండుండి కూస్తూంటవి.

ఈ సంస్థానంలో నాగలింగ వృక్షమున్నది. దాని పుష్పాలు నిత్యమూ పరమశివుణ్ణి తలపునకు తెస్తూ వుంటవి.

మా భగవాన్ సంస్థానంలో అకులు గారి వీచినప్పడల్లా భగవాన్ భగవాన్ అని పలుకుతూ వుంటవి.

మాతృభూతేశ్వరాలయంలోని ఘంటానాదానికిన్నీ ఓంకార నాదానికిన్నీ భేదము తెలియదు.

మా భగవాన్ ఆశ్రమంలో లోకచ్ఛాయలుండవు. అలౌకిక కాంతితో అది నిండివుంటుంది. దుఃఖిచాయలందు లేవు. ఆనందం నిత్యమూ వెల్లివిరుస్తూ వుంటుంది.

మా భగవాన్ సంస్థానంలో పాలితీర్థం ఉన్నది. దాని గట్ల మీద వట అశ్వత్థ వృక్షాలు మిన్నుముట్టినవి. పార్థమినాటి రాత్రిళ్ళు ఆ చెట్లమీద నెమిళ్ళు చేరి కోహం కోహం అంటే, సోహం సోహం అంటూ తర్కిస్తూ ఉంటవి.

మా భగవాన్ సంస్థానం వెలుపల ఉండే నెమిళ్ళు దేహం దేహం అని కూస్తుంటే, ఆశ్రమంలో నెమిళ్ళు నాహం, నాహం అని బదులు పలుకుతవి. మళ్ళీ బయటి నెమిళ్ళు కోహం, కోహం అని కూస్తే, ఆశ్రమంలో నెమిళ్ళన్నీ సోహం, సోహం అని కూస్తుంటవి.

మా భగవాన్ సంస్థానంలో పంచభూతాలూ శ్రీరమణ భగవానుని అనుగ్రహదృష్టులలో మునిగి లేలుతూ సమాధిస్థితిలో ఉంటవి.

సాధుని శాంతమ్మ

నామరూపరహితమైన దేదో
 అదైన నీవు
 భక్తుల్ని రక్షించడానికై రూపం ధరించి
 అరుణాచలంలో దర్శనమిచ్చావు.
 ఓ జగత్కర్తా, రమణా !
 విషయవాసన లన్నిటినీ పోగొట్టి
 ఏ వృత్తులూ లేకండా చేసి
 కరుణాస్వరూపుడవై
 నా హృదయాన్నధిష్టించావు.
 నీ పాదారవిందాలకు
 అడుగడుగునా నమస్కరిస్తున్నాను.

(శాంతమ్మగారి తమిళగీతం నించి)

నా అన్న అల్లుడికి రామనాథపురంనుంచి దగ్గర వున్న పల్లెటూరికి బదిలీ అయింది. భార్య పుట్టిల్లో ఉండటంవల్ల అతను వొక్కడే వెళ్ళి వంట చేసుకోలేక, నాకు కరుణంపాడు. నాకప్పుడు నలభై యేళ్ళు. వెళ్ళాను, సామాన్లన్నీ వెంటతీసుకొని. దియ్యం పొయ్యిమీద పెట్టి కూచున్నానో లేదో, ఏ కారణం లేకుండానే నాలోంచి పెద్ద ప్రశ్న బయలుదేరింది.

“ఎమిటి? నువ్వు చేస్తున్న పని! ముగ్గురు కొడుకులూ పోయినారు. భర్త పోయినాడు. కూతురికి పెండ్లి చేసి, ఆ కూతుర్నీ అల్లుణ్ణి అమితంగా ప్రేమించి నీకున్నదంతా వాళ్ళ కోసం ఖర్చు చేశావు. ప్రసనించి పిల్లతో సహా కూతురు చచ్చింది. కూతురు పోయి ఆరు మాసాలయిందో లేదో, ఈ లోపలనే అన్న కూతుర్నీ అల్లుణ్ణి తెచ్చుకొని రామనాథపురం రాజుగారిని యాచించి, అతనికి ఉద్యోగం యిప్పించి, నీకు మిగిలినదేదో వాళ్ళిద్దరికీ ఖర్చుచేస్తో వండి పెడు తున్నావు. ఇందుకేనా నువ్వు పుట్టింది? ఎవరిమీదో ఒకరిమీద మమకారం తగిలించుకోకుండా నిలవలేవా? ఇతనెవరు? నువ్వెవ్వరు? ఈ చాకిరీకి, ఈ ఖర్చుకి అర్థమేమిటి? ఇట్లాగే నీ కాలం గడిస్తే ఎవరికి నీ గతం కాదోతుంది?” అని అడిగారు నాలో ఎవరో.

ఒక్కసారిగా నా కళ్ళు వాస్తవానికి గట్టిగా తెరుచుకున్నాయి. నేను వెంటనే నా అన్న అల్లుడి దగ్గరకు వెళ్ళి “నేను రామేశ్వరం బయలుదేరుతున్నాను” అన్నాను.

“ఎప్పుడు?”

“ఇప్పుడే.”

“అదేమిటి?”

“అది అంతే. నేను వెడుతున్నాను.”

అతను లోకచర్యంతో, అయిష్టంతో “నాకు తిండి ఎట్లా?”

అని సమగుతున్నాడు.

“ అదంతా నాకు తెలీదు, నేను వెళుతున్నాను. పొయ్యిమీద అన్నం వుంది, చూసుకో ” అని బద్ధితముగా చెప్పి, రైలెక్కాను.

ఆ ముందురోజు అతను, అతని భార్య నా లోకం. వాళ్ళు తిన్నారా, లేదా ? వాళ్ళకి యిష్టమయేట్టు వంట చేశానా ? ఇంకా ఏం పెట్టిన వాళ్ళకి ? ఇదే నా బతుకు. ఆలోచించితే వాళ్ళెవరో, నే నెవరో !

రామేశ్వరం వెళ్ళాను. ఒకటే పేదన. నాకు మోక్షమార్గం యెవరు చూపుతారు ?

అక్కడ పురాణం చదివే ఒకామె వుంటే ఆమెకి సేవ చేస్తే వారింట్లో వున్నాను మొదట్లో. ఆమె నడిగాను, పరమార్థం అర్థం కావాలంటే ఏం చదవమంటావని. ‘కైవల్యం’ అనే పుస్తకం చదవమంది ఆమె. అది యొక్కడ దొరుకుతుందంటే నాగస్వామిగారని ఒక స్వామి వున్నారు; ఆయన్నడగమంది. నాగస్వామిగారిని చిన్నతనం నుండి యెరుగుదును. వెళ్ళి ఆయన్ని అడిగాను.

“ ఎందుకు ‘కైవల్యం’ నీకు ? ”

“ అది చదివితే మోక్షమార్గం స్పష్టమౌతుందన్నారు. ”

“ పుస్తకం చదివినంత మాత్రాన మోక్షమార్గం తెలుస్తుందా ? ”

“ అంతకన్న ఏం చెయ్యను స్వామి ? ”

“ నీకా మార్గం తెలుసుకోవాలని గట్టి కోర్కెవుందా ? ”

“ అవును. ”

“ మోక్షం తప్ప ఇంక దేవిపైనా ఆశలేదా ? అది సత్యమేనా ? ”

“ అవును. ”

ఆయన నన్ను పరీక్షిస్తూ చూశారు. “సరే. రేపు పార్థమినాడు రా” అన్నారు.

ఆ హార్జమినాడు నాకు మహామంత్రం వుపదేశం చేశారు. ఆ వుపదేశం పొందుతూ వుంటేనే, ఆయన సాక్షాత్తు పరమేశ్వరుడివలె కన్పించారు. ఆ మంత్రం వుచ్చరించడంతోనే చొట్టు తెలిక, తన్మయు రాలినై, యెంతోసేపు అట్లానే కూచుండిపోయినాను. నాకు యింత సులభంగా సద్గురువు దొరికారే అని చాలా సంతోషమయింది. అనాటి నుంచి ఒక సంవత్సరం కైవల్యం చదవడమయేవరకు ఆ దంపతుల్ని సేవించుకుని వుండిపోయినాను.

తరవాత రామనాథ పురానికి వెళ్ళి లోక వ్యవహార సంబంధాలు వదిలి నేను తెలుసుకొన్న వేదాంత గ్రంథాలు చదివి వినేవారికి చెబుతూ ఆ మంత్రం జపించుకుంటూ కాలం గడుపుతున్నా.

అట్లా తొమ్మిది సంవత్సరాలు గడిచాయి. నాకు యాదై ఏళ్ళు నిండాయి. రామనాథ పురవాసులైన మురుగనర్ (భగవాన్ శిష్యుడు) నా పతన కాలక్షేపానికి వస్తూ వుండేవారు. వారి దగ్గర భగవాన్ శ్రీ రమణ మహర్షులవారి చిత్రపతాన్ని ఒకనాడు చూశాను.

అప్పటి నుంచి భగవాన్ దర్శనం చేసుకోవాలని గట్టి కోర్కె కలిగింది. మురుగనర్ ఆప్పటికే అన్నీ వదిలి భగవాన్ పాదాల్ని ఆశ్రయించుకొని అరుణాచలంలో ఉంటున్నారు. నేను ఎప్పుడూ బాగా దీక్షదాన్ని కావడంవల్ల అనురున్నప్పుడు కొంచెం దూరం ప్రయాణం చెయ్యగల సామర్థ్యం నాకు లేదు. కొంత డబ్బు సమకూర్చుకోడానికి సంవత్సరం పట్టింది. నేను, మురుగనర్ గారి అక్క, మరి ఇంకా ముగ్గురు స్త్రీలు కలిసి అరుణాచలానికి బయలుదేరాం గంపెడాలతో ; అది 1927 కార్తీక మాసం.

ఆప్పటికే భగవాన్ కొండ దిగి వచ్చి పాలిత్తీర్థం పక్కన తల్లి సమాధిపైన వేసిన ఒక పాకలో ఉంటున్నారు. ఆ పాక తప్ప ఇంకేమీ లేదు. చుట్టూ అడివి. మేము ఊళ్ళో ఒక ఇల్లు అద్దెకు తీసుకొని స్థిరపడ్డాము. మర్నాడు భగవాన్ దర్శనానికి వెళ్ళినప్పుడు, వారు

ఆ పాకలో ఓ నులకమంచం పైన కూచుని ఉన్నారు. పక్కన మురుగనారు. వారిని చూడగానే తెలిసింది, వారు గురురూపంలో ఉన్న ఈశ్వరుడని. నేను తెచ్చిన పళ్ళు వారి ముందుపెట్టి వమస్కరించి, “ఏన్నాళ్ళ నుండో తమ దర్శనం చేసుకోవాలనే నా కోర్కె ఈనాటికి తీరింది. ధన్యురాలనైనాను” అని చెప్పి, “స్వామీ, నాకు ఈ మనసు అనేది లేకుండా చేసి కటాక్షించండి” అని అడిగాను.

దానికి స్వామి మురుగనారితో “అమెను కనుక్కోండి - మనసు అనేది ఒకటైందంటే, ఆ మనసు ఆకారమెటువంటిదో, ఆ మనసుగారికి మీసాలూ, గడ్డాలూ వున్నాయేమో చూడమనండి ” అన్నారు.

ఆ మాటకి ఏమి సమాధానం చెప్పాలో తెలీలేదు నాకు. మురుగనార్ నన్ను చూసి “నీకు దీక్ష అయింది” అన్నారు. రమణ స్తుతి పంచకం నుంచి నేను ఒక పద్యం చదివాను ఆరవంలో. “నీవు స్వర్ణజ్యోతి స్వరూపం. నీవు సర్వ పరిపూర్ణుడవు. నీవు పొందిన ఆత్మానుభూతి పరిమళమై సర్వ జగత్తును ఆవరించింది. ఆ రసాన్ని లభ్యాదించి అందరూ నీ దగ్గరకే పరుగెత్తుకొని వస్తున్నారు. నేను ఆ పరిమళాన్ని రుచి చూసి నిలవలేక ‘ఎక్కడ? నువ్వెక్కడ?’ అని వెతుక్కుంటూ వచ్చాను ” అని పాడాను.

అది విని “ఈ పద్యం ఈ అమ్మకి యెట్లా తెలిసింది ” అని అడిగారు భగవాన్.

దానికి మురుగనార్ నన్ను రామ్ నాథ్ లో తాను యెరుగుదునని, రమణ స్తుతి పంచకం కాపీ నాకు తాను ఇచ్చిన సంగతి చెప్పారు.

ఆ విధముగా మేము ఐదుగురము నలభై రోజులు వున్నాం అరుణాచలంలో. ఊళ్ళో వండుకొని భోజనం చేసి; మాలో మేము చందాలు పేసుకొని మధ్యాహ్నం పన్నెండింటికి రోజూ ఏదో ఫలహారం తయారు చేసుకొని ఆశ్రమానికి చేరుకొనేవాళ్ళం. మూడు గంటలకి

స్వామికి, అక్కడ ఉన్న భక్తులకి మేము తెచ్చిన ఫలహారాన్ని పంచి పెట్టేవాళ్ళం. అందుకి ఎంత ఇస్తామో అంత మూలమే స్వామివారి క్కాడ ఇవ్వారి. అంతన్న యెక్కువ తీసుకొను. కనుక అందరికి సరిపోయేటట్టే తయారు చేసేవాళ్ళం. ఆ రోజుల్లో ఆశ్రమంలో చిన్నస్వామి వంట. గోపాలరావు అనే భక్తుడు ఊళ్ళో దొరికిన బియ్యం-అవీ ఆశ్రమానికి పంపేవారు. భక్తురాలు ఎవ్వమ్మ కూడా ఏదో ఒకటి పంపేవారు. ఆ వచ్చిన వాటిని వంట చేసేవారు చిన్నస్వామి. నెయ్యిగాని, కూరలుగాని సరిగా ఉండేవి కావు. స్వామికి చారు అన్నమే చాలారోజులు. చారు కూడా లేక ఉత్త ఊరగాయ ముక్కతో తిన్న రోజులు చాలా వున్నాయి.

ఇంతలో కార్తీకదీప ఉత్సవం దగ్గరకు వచ్చింది. ఆ రోజుల్లో కూడా దీపానికి వచ్చిన ప్రజలు గుంపులు గుంపులుగా ఉండేవారు, భగవానుని చూడడానికి. అందుకని తెల్లవారగట్ట మూడింటికే ఫలహారం తీసుకుని కూచునేవారు. తెల్లవారిండా - లేవడానికి, కదలడానికి వీలు వుండేది కాదు భగవాన్ కు. ఆయన చుట్టూ కర్రలు కట్టేవారు, గుంపు తోసుకుని మీద పడకుండా. దాంట్లో స్వామి, మురుగనారు, తక్కిన భక్తులు కూచునేవారు. అందుకని స్వామి నాతో “ఈ దీపం పది రోజులు నువ్వేమీ ఫలహారం చేసి తీసుకొని రావద్దు. గుంపువల్ల ప్రయోజనం ఉండదు” అన్నారు. నేను ఏ పళ్లెం తెచ్చి గుంపులో చొరబడి ఆ కర్రల సందు నుంచి స్వామివేపు ఆ పళ్లె పెట్టి వెళ్ళి పోయేదాన్ని.

కార్తీకదీప ఉత్సవం బనాక నాతో వచ్చినవారు చిదంబరం వెళ్ళాలనుకుంటున్నారు. నాకేమో భగవాన్ జయంతి (పుట్టినరోజు) వరకు అరుదాచరించే ఉండాలని ఉంది. కాని వాళ్లు వెళ్ళిపోతున్నారు కదా, నేను వెళ్ళాలని నెలపు తీసుకుందామని భగవాన్ దగ్గరకు

వెళ్లను. ఆయన నన్ను ఇంకో రోజు అగమన్నారు. భగవాన్ రచించిన 'ఉపదేశసారం' అనే పుస్తకాలు అచ్చై మర్నాడు వస్తాయనీ, నన్ను ఓ కాపీ తీసుకుని వెళ్లమనీ అన్నారు. మర్నాడు శలవు తీసుకో దానికి వెళ్ళినపుడు 'ఉపదేశసారం' కాపీ ఇచ్చి శలవిచ్చారు భగవాన్.

నేను ఆయనను వదిలి కదలలేక ఏడ్చాను. భగవాన్ నాతో చాలా దయగా, నాతోపాటు ఆయనా దిగులు పడుచున్నట్లుగా "నువ్వు రామనాథ్ వెళ్ళడం లేదు. ఎక్కడికీ వెళ్ళడం లేదు. అరుణాచలం వెళ్తున్నావు. ఇక్కడికి వచ్చిన వాళ్లకి తిరిగి వెళ్లడమంటే కష్టం గానే ఉంటుంది. దిగులు పడకు. వెళ్లరా" అన్నారు. ఆ మాటలతో నాకు ఓదార్పు కలిగింది. ఆ రోజే చిదంబరం వెళ్ళి, అక్కనించి రామనాథపురం చేరుకున్నా.

నేను రామనాథపురంలో తిరిగి ఆమ్మవారి పూజలు చేసుకుంటూ గ్రంథపఠనం చేస్తో వున్నాను. ఏడాది గడిచింది. తిరిగి భగవాన్ జయంతి వస్తోంది. 'పోయిన జయంతికి వందలేక పోతినే. ఈ జయంతికై నా వెళ్ళగలనా?' అనే చింతలో వున్నాను. బీదదాన్ని ; రైలుచార్జి కూడా లేదు నా దగ్గర. ఎక్కడన్నా అప్పుచేసి ఐనా సరే శనివారం బయలుదేరి తీరాలసి నిశ్చయించుకున్నాను. శుక్రవారంనాడు టపాలో నాకు జయంతికి ఆహ్వానం వచ్చింది, భగవాన్ పోదోతో సహా. నాకెంతో ఆనందమయింది. కరుణామయులు, ఈ జ్ఞాత్రురాలిని జ్ఞాపకమంచుకొని ఆహ్వానం పంపించారు. అరుణాచలం వెళ్ళిం తిరువత తెలిసింది ; భగవాన్ స్వయంగా గోపాలరావుతో "శాంతమ్మకి ఒక ఆహ్వానపత్రిక పంప" మని చెప్పి పంపించారని,

సర్వేశ్వరుడి వృత్తి

నేను సద్గ్రంథాలు చదివి వినిపిస్తున్న సంగతి విని రామనాథ పురం రాజావారి ఆంతఃపుర స్త్రీలు నాకు కబురంపి, వేదాంత గ్రంథాలు

చదివించుకునేవారు. అనాడు నేను నాకండిన అహ్వనం తీసుకొని ఆ రాజులకు చూపాను. భగవాన్ పోటో చూసి అందరూ ఆనందించారు. నాకు జయంతికి వెళ్ళాలని ఉందని చెప్పాను. వాళ్ళలో వాళ్ళు చందాలు చేసికొని 30 రూపాయలు ఇచ్చారు. భగవాన్ నన్ను రప్పించుకో దానికి ధమ్మ కూడా సమకూర్చారు. అనుకున్న నాటికి బయలుదేరి అరుణాచలం చేరుకోగలిగాను.

నేను ఆశ్రమానికి వెళ్ళేటప్పటికి ఒక హాలు కట్టారు. దాంట్లో భగవాన్ మామూలు మంచం మూల వేళారు. దానిపైన దిట్ట వేసుకుని భగవాన్ కూచున్నారు. దండపాణిస్వామి “ఉల్లత్ నార్పత్” (భగవాన్ రాసిన నలరై క్లోకాలు) చదువుతూ ఉంటే భగవాన్ వాటికి వ్యాఖ్యానం చేసి చెబుతున్నారు.

భగవాన్ నన్ను చూడగానే “ఉల్లత్ నార్పత్ (పుస్తకం) నీకు రాలేదా? మురుగనారుసు నీకు పంపమన్నానే” అన్నారు. జయంతికి అహ్వనం కూడా స్వామి నా పేరు చెప్పి పంపమని జ్ఞాపకం చేశారట. సర్వేశ్వరుడే నా పైన అంత శ్రద్ధ వహించి, నా కట్లా నందేకాలు పంపుతే ఇంక వారిని విడవడం ఎట్లా సాధ్యమౌతుంది? నే నెంత? ఆజ్ఞాపూరించి, ఆడదాన్ని, అంత కృప నాపై కలగడానికి నేను చేసిం దేమున్నది?

ఆశ్రమంలో స్థిరపడడం

అట్లాగే ఆశ్రమములో భగవాన్ తో భోజనం చేసి ఆశ్రమంలో ఉండిపోయాను, నా స్వంత ఇల్లులాగ. రాత్రులు మాత్రం ఉక్లోకి పోయి భగవాన్ భక్తులు మొదలియార్ పాటి ఇంట్లోనో, ఎచ్చమ్మపాటి ఇంట్లోనో నిద్రపోయే దాన్ని. కార్తీక ఉత్సవమూ, జయంతి గడిచాయి. “ఇంక ఎంతకాలముండగలను వీరి మీద భారమై? వెళ్లలి గదా?” అని దిగులు వదుతూ ఓ రోజు భగవాన్ సమయం నిలిచి “ఇక్కడ

ఉన్నంతకాలమూ శాంతంగా, తృప్తిగా, ఇంతేమీ అక్కర్లేకుండా వుంటుంది. ఇంటికి వెళ్ళినా, శాంతి వుండదు. నేనేం చెయ్యను ? భగవాన్‌ని వదిలి కదలలేకుండా వున్నాను ” అన్నాను.

“ నీ మనస్సు స్థిరపడ్డ దాక ఇక్కడ వుండు. తరువాత నువ్వు ఎక్కడికి వెళ్ళినా శాంతి నీతోనే ఉంటుంది ” అన్నారు. కానీ, ఎక్కడుండను ? బైట ఉండమంటే బీదదాన్ని. జయంతి కాగానే ఆశ్రమానికి వచ్చిన అతడులు వెళ్ళిపోతున్నారు. నేనూ వెళ్ళాలి కద ? ఐనా, ఆశ్రమం వారికే తిండి పుష్కలంగా లేదే ! నేను భారం కదా వీరికి ? ఏమైనా నేను కదలలేను. ఏ విధంగానో నేను ఆశ్రమంలో ఉండగలిగితే ? అనుకుంటూ భోజనానికి వెళ్ళాను.

‘ పంటింట్లో చిన్నస్వామి, రామకృష్ణస్వామి మాట్లాడుకుంటున్నారు. చిన్నస్వామికి ఒళ్ళు బాగాలేదు. వైద్యానికి మద్రాసు వెళ్ళుతున్నారు, ఓ రెండు నెలలపాటు. ఈ లోపం శాంతిమ్మ వంట చేస్తూ ఆశ్రమంలో ఉంటుందా అని ఆలోచించుకుంటున్నారు. ఎన్ను చూడగానే అడిగారు. నాకంతకన్నా ఏం కావాలి ? కరుణామూర్తి, నా కోర్కెని యెంత సులభంగా వేంటనే తీర్చారో స్వామి ! అంటే. అప్పటినుంచి ఆశ్రమములో స్థిరపడిపోయినాను—నే నట్లా ఉండడం భగవానుని అజ్ఞా, అయన ఇచ్చగా, అయన వరంగా.

పంటింట్లో

నేను వంటంట అధికారిణిని ఆనాటినుంచి. ఎల్లప్పుడూ భగవాన్ నా వేంట వుండి కూరలు తరగడమూ, అందివ్వడమూ, వంటకి సహాయము చెయ్యడమూ, ఎట్లా ఏమి వండాలో చెప్పడమూ, వండి చూపించడమూ—అంతకన్న ఏం కావాలి నాకు ?

అట్లా స్వామి సన్నిధిలో గడిచింది కాలం. ఎంత పని చేస్తున్నా ఏమీ లక్ష్యం వుండేది కాదు. అంతసేపూ ఈశ్వరుడి సమక్షంలో

ఈశ్వరుని నేవ చేస్తూ ఉన్నాననే భావమే హృదయాన్ని ఆనందంలో నింపేది. ఏ పూర్వ సుకృతమో నన్ను పరమేశ్వరుడి సన్నిధిలో విలిపింది అని ఆశ్చర్య పడేదాన్ని.

భగవాన్ ఎప్పుడూ ఏదో ఒక పని చేస్తూనే ఉండేవారు. వంటింటిలో పనికాక, క్షరలు చెక్కడం, కట్టెలు కొట్టడం, పొట్టు తీయడం, అటుకులు ఏరడం, విస్తళ్ళు కుట్టడం-ఇల్లా పనులు చేస్తూనే మాకు యెన్నో కబుర్లు, ఉపదేశాలు, సరిదిద్దదాలు. ఆ పనుల్లోంచే మాకు పేదాంతం చూపేవారు. ఏమైరేనేం? అన్ని గంటలూ నా మనస్సు సుంథంగా భగవాన్ పై నిలిచేది. ఎప్పుడూ ఆయన నమ్రతలో ఉండడం వల్ల ఏదో విధంగా దృష్టి ఆయనపైన ఉండక తప్పకు. ఎప్పుడూ ఆయన నేవే, ఆయన ఆజ్ఞలే, ఆయన బోధనలే కావడంవల్ల ఆయన నుంచి మనస్సు చెదరడానికి వీలేదు. మా ప్రయత్నాలు, ఉద్దేశాలు, ఆలోచనలూ అవసరం లేదు. అంతా ఆయన చూసుకుంటారు. నేను చేసే నేవ ఈశ్వరుడికి; ఈశ్వర భక్తులకేకదా?

స్టోర్

చిన్నస్వామి ఆశ్రమాధికారి కాగానే అన్నారు: “ఇంక మంచి భోజన సామాగ్రి తెప్పించి నింపుంచి భగవాన్ కి మంచి భోజనం పెట్టించాలి” అని. ఆ మాటలు భగవాన్ చెవిని పడ్డాయి. “ఇంకేం? తెప్పించు. తెప్పించు. నెల్లూరినుండి బియ్యం, వీడుపట్టు నుంచి పప్పు—అన్నీ తెప్పించు” అని అన్నారు. అనాటి నుండి యెన్నడూ తరగని సామానుకొట్టు ఏర్పడ్డది ఆశ్రమములో.

దేవీపూజ

ఆ మడుసటి సంవత్సరం నేను దసరాకి దేవీ పూజలు చెయ్యాలని రామనాథపురం వెళతానన్నాను కాని, చిన్న స్వామి నన్ను వెళ్ళడానికి వీలేదన్నారు. అయినా వెళ్ళాలనే కోర్కె నాలో బలంగానే పనిచేస్తోంది. మర్నాడు నేను భగవాన్ హాల్లో ధ్యానంలో కూచుని

ఉండగా వెళ్ళాను, ఆయనకి నా కోర్కె తెలియజేయాలని. నాకు అక్కడ భగవాన్ మాయమై, ఆయన కూతున్న స్థానంలో దివ్య తేజస్సుతో రెండేళ్ళ పిల్ల కనిపించింది. అమే, నేను పూజ చెయ్యడానికి రామనాథపురం వెళ్ళాలనుకునే పరమేశ్వరి అనిపించింది. అనాటి నుండి వేరే దేవతల్ని కొలవవలసిన అవసరం నాలోంచి పోయింది. అందరు దేవతలూ ఎవరినుంచి ఉద్భవించారో, ఆ ఈశ్వరుణ్ణి ప్రతి దినమూ సేవిస్తుంటే ఇంకా వేరే పూజా విధానంతో దేవతల్ని కొలవ వలసిన అవసరమేముంది ?

దీక్ష

ఒకరోజు పొద్దున్న ఒక యూరపియను జట్కాలో నుంచి అశ్రమం ముందు దిగి, సరాసరి భగవాన్ దగ్గరకు వచ్చి కాగితం పైన ఏదో రాసి చూపాడు. దానికి భగవాన్ ఏమీ జవాబు చెప్పక ఆయన వంక రెప్ప వార్చుకుంటా చూశాడు. ఆ చూపు తగలడంతో ఆయన చూపు భగవాన్ పైన దీక్షగా నిలిచింది. భగవాన్ కళ్ళు మూసేశాడు ; అతని కళ్ళూ మూతలు పడ్డాయి. కదలకుండా అట్లా ఇద్దరూ వుండిపోయినారు.

పదకొండు గంటలయింది. భగవాన్ భోజనానికి లేచే వేళయింది. మామూలుగా విస్తర్ణో అన్నం వడ్డించి సాంబారు గిన్నె పట్టుకొని మరీ పిలుస్తాం, భగవానుని భోజనానికి. వెళ్ళి భగవాన్ కమండలాన్ని పట్టుకుంటాడు మాధవస్వామి. అదే పిలుపు. అనాడు భగవాన్ దగ్గరకు పోవడమే భయంగా వుంది. పెదమలు బిగించి, కళ్ళు మూసుకొని ఆయన కూచుని ఉంటే, ముఖం గొప్ప జ్యోతితో వెలిగిపోయింది. ఎవరమూ అటు వెళ్ళ సాహసించలేదు.

పొద్దెక్కిపోయింది. చివరికి మాధవస్వామి వెళ్ళి కమండలాన్ని ఎత్తినా భగవాన్ కదలలేదు. భోజనం చల్లారిపోయింది. వడ్డించిన

విస్తళ్ళ ముందు కూర్చున్న ఆశ్రమవాసులు అట్లానే కూచుని వున్నారు. చిన్నస్వామి ఇటు అటు తిరుగుతున్నాడు. పొద్దెక్కిందని విగ్గరగా అంటాడు. చెంబులు చప్పుడు చేస్తారు. వాళ్ళకి వీళ్ళకి పనులు చెప్పుతాడు. మాధవస్వామి వెళ్ళి కమండలం ఎత్తి చూశాడు. కాని, భగవాన్ కదిలేదు.

చివరికి గడియారం పన్నెండు కొట్టినప్పుడు విని భగవాన్ కళ్లు తెరచారు. ఎర్రగా చితిచిప్పలవలె మండిపోతున్నాయి ఆయన కళ్ళు. ఆ సంగతి ఎట్లా తెలిసిందో వచ్చిన ఆయనకూడా కళ్ళు తెరచాడు. అదే సమయాన మాధవస్వామి కమండలం చేతపట్టాడు. భగవాన్ లేచారు. దొర భగవానికి నమస్కరించి లేచాడు. ఆయనని గూడా భోజనానికి ఉండమన్నారు. ఉండనని తల పూయించి జట్కా ఎక్కి వెళ్ళిపోయినారు. ఆయన పూరూ తెలీడు, పేరూ తెలీడు. మళ్ళీ యీనాటికీ కనపడలేదు. ఆశ్రమంలో అందరూ అతనెవరో, ఎంత అదృష్టవంతుడో, భగవాన్ అంత శ్రద్ధచూపి సద్యోదీక్ష నివ్వడానికి ఎంత పుశ్యాత్ముడో అని లెక్కర్యపడ్డారు.

తల

ఆ రోజుల్లోనే నాకో కల వచ్చింది. గొప్ప కాంతిగల శ్రీ ఒకామె సోపాలో భగవాన్ పక్కన కూచుని వుంది. భగవాన్ స్వయంగా ఆమెకు అలంకారం చేస్తున్నారు. ఇంకొకామె ఇటూ అటు తిరుగుతూ ఆశ్రమములో పనులు చేస్తోంది. నేను భగవాన్ తో “అదేమిటి, అంత సేవ చేస్తున్న ఆమెవంక చూడనన్నా చూడరు? మీ పక్కను కూచున్న ఆమెను అంత ముద్దు చేస్తున్నారు!” అన్నాను. అంతలో సోపామీది దేవిని మేళతాళంతో పెద్ద పూరేగింపు చేస్తున్నారు. నాకు మెళుకువ వచ్చింది.

ఆ కల అంతా మురుగనారుతో చెప్పాను. ఆయన చెప్పారు. ‘నేను సోపాపైన చూసిన ఆమె మోక్షంజ్యీ’ అని. ఆమె ఎప్పుడూ

భగవాన్ పక్కన వుంటుందనీ, ఆ విషయం తాను యిదివరకే పాటల్లో రాశాననీ చెప్పి, ఆ పాటలు నాకు వినిపించారు. మర్యాహ్నం భగవాన్, నేను, మురుగనార్ పెద్ద పళ్ళెం ముందు కూచుని రద్లు కడుతున్నాం. అప్పుడు నేను మురుగనారుతో నా స్వప్నం భగవాన్ కి చెప్పమన్నాను. మురుగనారు ప్రారంభించాలో లేదో “ఆ అమ్మకోసం నీవేమైనా వకాంత్ పుచ్చుకొన్నావా? ఎవరికి కల వచ్చిందో వారినే చెప్పమను” అన్నారు.

నేను కల చెప్పాక భగవాన్ అన్నారు : “నాకు చేతనవునే తల దువ్వడం, జడ వెయ్యడం, అలంకారం చెయ్యడం, మొగలి పువ్వులు జడలోపెట్టి కట్టడం అన్నీను. నేను కొండమీద వున్నప్పుడు నాకు ఒకామె భోజనం తీసుకొని వచ్చేది. ఆమె నాకో విస్తరి, నా పక్కను భాగేగా రెండో విస్తరి వేసి వడ్డించేది. ఎవరికంటే-అది తల్లికనేది. ఆ అమ్మకి ఆ విధంగా దర్శనం అయింది” అన్నారు.

మైసూరు మహారాజా

ఒకసారి ఆశ్రమములో అనుకుంటున్నారు, మైసూరు మహారాజా వస్తున్నారనీ, ఆయన భగవాన్ ని హాలులో దర్శించారనీ, ప్రత్యేకంగా ఎవ్వరూ లేకుండా దర్శనం ఏర్పాటు చేయమన్నారనీ. ఎట్లా? భగవాన్ ఏమి మాట్లాడరే? చివరికి భగవాన్ స్నానానికి వచ్చినపుడు అక్కడ ఏర్పాటు చేశారు. ఆ మహారాజుగారు ఎన్నో శర్కాలలో, ఎన్నో పదార్థాలు తెచ్చి భగవాన్ పాదాలముందు పెట్టారు. మేము దూరంగా నిలబడి చూస్తున్నాం. వదిలి విమిషాలు నిలబడి భగవాన్ వంక చూస్తో వుండి చప్పన కాళ్ళు పట్టుకున్నారు ఆయన. ఆయన కళ్ళ వెంబడి దారలు భగవాన్ పాదాలకి అభిషేకం చేశాయి. ఏదో దీపంగా మాట్లాడారు భగవాన్ తో. అంతే. వెళ్ళిపోయినారు.

తరువాత కొద్ది రోజులలో తిరువాన్కూరు మహారాజా వచ్చారు ఆశ్రమానికి. ఆమెకోసం రోడ్లన్నీ బండోబండ్లు చేశారు. ఆమె వచ్చి

భగవాన్ ని ఎన్నో ప్రశ్నలడిగి వెళ్ళారు. మర్నాడు భగవాన్ భోజనం చేసి యింకా లేవకుండా విస్తరిముందు కూచున్న సమయంలో నేను అడిగాను : “తిరువాన్మూరు మహారాజి వచ్చారే ! ఏమన్నారు ? ” అని.

“ఏదో వచ్చిందిలే-ప్రశ్నలడిగి వెళ్ళింది. అంతకన్న ఏముంది?”

“ మైసూరు మహారాజా...? ”

“ అతనా ? అతనికేం ? పండిన పండు ” అని భగవాన్ ఏమి జరిగిందో, అతనేమన్నారో - అంతా అనుకరించి చూపారు, అతని మాటలూ, నమ్రతా, అపుకోలేని అతని దుఃఖమూ అన్నీ.

“ ‘నన్ను ఓ మహారాజా అని కూచోపెట్టారు. అందువల్ల నేను మీవద్ద ఒక పరిచారపుట్టయి మీ సేవచేసే భాగ్యం నాకు లేక పోయింది. ఇక్కడ పుండను వీలులేదు ; మళ్ళీ మిమ్ము చూడడానికి రానూలేను. ఈ పది నిమిషాల్లో నాకు సంపూర్ణానుగ్రహం దయ చెయ్యండి’ అన్నారు ” అని ఎంతో కదిలిపోయి మాట్లాడారు భగవాన్.

ఆట తరువాత మైసూరు మహారాజా స్వదస్తురితో పెద్ద ఉత్తరం రాశాడు భగవాన్ కి. ఆ ఉత్తరం చివర భగవాను దగ్గర వెలిగించే పూదువత్తులు ఎక్కడ దొరుకుతాయో చిరునామా తాయించ మన్నారు. అవి మైసూరు వత్తులే. ఆ మహారాజా అంతకన్న పరిమళ మైన, విలువైన అగరువత్తుల్ని అనుభవించలేదా ? కాని, ఎంత చేసినా భగవాన్ హాలులో పరిమళం ఏ వత్తులకి, ఎట్లా వస్తుంది ? ఆ పరిమళం ఆ వత్తులదైతే కద ?

అప్పుడూడ

ఎవరో పల్లెటూరి ఆయనకు కలి వచ్చింది : “ ఏ అవుకి పుట్టిపోయే దూడను రమణాశ్రమానికి అర్పించ ” మని. అట్లానే

అవునీ, దూడనూ తెచ్చి భగవాన్‌కి అర్పించుకున్నాడు. కాని, ఇక్కడ అంతా అడవి. పెద్దపులులు తిరిగేవి. హాలు తప్ప ఇంకో గట్టి ఇల్లు లేదు. అందుచేత ఆశ్రమంవారు “మా చేతకాదు. అవునీ; దూడనూ తీసుకునిపో” అన్నారు. కాని, అతను “నాకు స్వప్నం వచ్చింది, తీసుకొనిపోన”న్నాడు.

అందుచేత అతని అర్పణని స్వీకరించి, పూర్ణో ఒక అతనికి పెంచమని ఇచ్చారు అవునీ, దూడనూ. ఆ దూడే గోవులష్టి. అది పెద్దదై మూడు దూడల్ని పెట్టేదాకా అతని దగ్గరే వుంది. ఈ లోపల ప్రతిరోజూ స్వామిని చూడడానికి ఆశ్రమానికి వచ్చి - రాత్రులు పూర్ణోకి వెళ్ళేది, తక్కిన స్త్రీల మల్లేనే. పొద్దున్నే రావడం-ఆశ్రమం లోనే ఉండడం గడ్డి మేసుకుంటూ; మధ్యాహ్నం ఆశ్రమంలో భోజనం చెయ్యడం, మధ్య మధ్య స్వామిని దర్శించుకోవడం - యివి లష్టిగారి కార్యక్రమం.

లష్టికి అప్పుడు విండు చూలు. మధ్యాహ్నం రెండు గంటలకు భగవాన్ పత్రిక చదువుతున్నారు. బి. వి. నరసింహస్వామిగారు తాము రాయడోయే భగవాన్ జీవితచరిత్ర కోసమై భగవాన్‌ని ఒకటే ప్రశ్నలు వేస్తున్నారు. ఆవు లష్టి హాలులో ప్రవేశించి భగవాన్ చదువుతున్న పత్రికను నాకుతోంది. భగవాన్ లష్టి వంక చూసి “కొంచెం ఆగు” అని పత్రిక చదువుకుంటున్నారు. కాని, లష్టి వినలేదు.. మళ్ళీ నాకుతోంది. భక్తవత్సలుడైన భగవాన్ పత్రికను అవతల పడేసి తన చేతిని లష్టి కొమ్ముల మధ్యపెట్టి తన తలను కూడ తన చేతిమీదికి వంచారు. అంతే. ఇద్దరూ కదలకుండా అట్లా వుండిపోయినారు.

నేనూ చూస్తూ పక్కన నుంచున్నాను. పది నిమిషాలయింది. భగవాన్ నావైపు తిరిగి “లష్టి ఏం చేస్తుందో నీకు తెలుసునా? లష్టి

సమాధిలో ఉంది" అన్నారు. నేను లక్ష్మీ వంక చూశాను. ఒక్కా, కళ్ళు అన్నీ నిశ్చలంగా ప్రాణం లేనట్టు నుంచుని ఉంది, భగవాన్ కేసి గుడ్లు నిలిపి. కళ్ళ వెంబడి దారలగా నీళ్ళు కారుతున్నాయి.

"ఏం, లక్ష్మీ! యెట్లా ఉంది?" అని అడిగారు భగవాన్. లక్ష్మీ అట్లానే భగవాన్ కి తోక చూపడం ఇష్టం లేనట్టు వెనక్కి వెనక్కి జరిగి గుమ్మంలోంచి వెళ్లి, హాయికి ప్రదక్షిణం చేసి వెళ్లి పోయింది.

నాలుగు రోజుల తరువాత లక్ష్మీ దూడని కన్నది. లక్ష్మీని పెంచుతున్న మనిషి పరిస్థితులు బాగుండక, ఆ ఆవుల్ని పెంచలేక, లక్ష్మీనీ, మూడు దూడల్ని ఆశ్రమంలో వదిలి, కన్నీళ్ళతో వెళ్లి పోయాడు. లక్ష్మీ మూడు దూడలతో వచ్చి హాయిలో భగవాన్ సోపా వక్కన పడుకుంది. దానిని చూసి భగవాన్ అన్నారు, "ఇన్నాళ్ళు లక్ష్మీ స్వామిని వదిలిపోవాలే అని సాయంత్రాలు ఏడుస్తూనే ఇంటికి పోయేది. ఇవాళ తన స్వంత ఇంటికి వచ్చి చివరికి చేరుకున్న సంతోషంతో పడుకుంది-తన సంసారమూ, తానూ. 'నేను, నా బిడ్డలు నీకు శరణాగతి. ఇంక నీదే భారం' అని పడుకుంది, చూశారా?" అన్నారు.

తృప్తి అయింది

ఒకరోజు ఒక నన్యాసి వచ్చి మూడు దూడలు ఆశ్రమంలో పుంటానన్నాడు. భగవాన్ అనుజ్ఞ ఇచ్చారు. ఆయన్ని బాగా చూశారు ఆశ్రమంవారు. చివరి రోజున ఆయన భగవాన్ దగ్గరికి వచ్చి "స్వామీ! ఇన్ని రోజులు ఆశ్రమములో నన్ను చాలా ప్రేమతో చూశారు. సర్వవిధాలా తృప్తి అయింది. ఇంక నాకు ఆత్మతృప్తిని ప్రసాదించండి" అని అడిగారు.

భగవాన్ సోపా మీద నుంచి లేచి నుంచుని ఆయన చేతుల్ని పట్టుకున్నారు. అట్లా ఇద్దరూ నిశ్చలంగా నుంచున్నారు చాలాసేపు.

చివరకు ఆ స్వామి “తృప్తి అయింది. ధన్యోస్మి” అంటూ వెళ్ళి పోయినారు. ఈ విధంగా స్వర్గతో, మాటతో, మౌనంతో, చూపుతో, చూపుకూడ లేకుండ యెందరికి దీక్ష ఇచ్చారో భగవాన్ ?

అశ్రమంలో ఆ రోజులలో భగవాన్ భోజనానికి కూచుంటూ రసగా ముందుగా అశ్రమంలో అశ్రయం తీసుకున్న జంతువులకి ఆహారం పెట్టారో లేదో చూస్తారు. పిల్లులు, కుక్కలు, పిట్టలు మొదలైన వాటికి భోజనమయిందో, లేదో స్వయంగా చూస్తారు. తరువాత పశువులకి ఇద్దెన్నతో సహా పెట్టవలసిందే! యెక్కువమంది వచ్చి అశ్రమంలో వండిన ఇద్దెన్ను పశువులకు మిగలకపోతే భగవాన్ కి జడిసి పూళ్లకి మనిషిని పరుగెత్తించి ఇద్దెన్ను కొని తెప్పించేవారు.

మృగానికి అయిన తరువాత బిచ్చానికి వచ్చిన మనుష్యులకి భోజనం వంచి పెట్టాలి. ఎంత వుంటే అంతా ఇవ్వవలసిందే. వాళ్ళ తరువాతనే తన భోజనం. ముష్టివాళ్ళు కదా అని వాళ్ళకి ముక్కల పులుసు కాచేదాన్ని. రోజు ఒక పులుసు వాళ్లకి, అశ్రమానికి సాంబారు వండేదాన్ని. ఆ పలచని పులుసు వీడవాళ్లకి పొయ్యడం భగవాన్ చూశారా, “సాంబారు నాకెందుకు ? ఆ పప్పు సాంబారు వాళ్లకి పోసి, వండిన నీళ్ల పులుసు నాకు పొయ్యి”మని పట్టుపట్టేవారు. అయినతో పదలేక చారుకట్టు తియ్యగా మిగిలిన పప్పు వాళ్ల పులుసులో వేసి కాచేదాన్ని.

కార్తీక దీపం రోజుల్లో ఉత్సవానికి వచ్చిన ముష్టివాళ్లు చాలా మంది వచ్చేవారు అశ్రమానికి. జయంతికి చెప్పనక్కర్లేదు. ఆ యేడు సుబ్రహ్మణ్యస్వామి భోజనం వంచి పెడుతూండగా గలాటా జరిగింది. తనకు అరిచికాక అన్నం గిన్నెని అక్కడే పారేసి వచ్చేకారు. ఆ మరునాడు ఇకనుంచి ముష్టి వారికి భోజనాలు లేవన్నారు, అశ్రమాధికారులు.

ఆ రాత్రే నాకు కల వచ్చింది : భగవాన్ హాలులో భక్తులందరు కూచుని యున్నారు. భగవాన్ సోఫామీద చిన్నది, మృగం

మాదిరించి ఒకటి వుంది. ఆ చిన్న మృగం వెంటనే ఒక అద్భుతమైన ఎర్రని మహాశ్వంగా ఎదిగింది. అది వచ్చి ప్రతి భక్తుణ్ణి వాసన చూస్తోంది వరుసగా. నా దగ్గరకు వస్తుండేమో అని నా గుండెదడదడ లాడుతూంది. ఆ గుర్రం వెళ్లి భగవాన్‌ని వక్షంథా నాటి, మాయమైంది. భగవాన్ నన్ను దగ్గరికి పిలిచి యెందుకట్లా భయపడరావని అడిగి, గుండెలపైన చెయ్యి వేశారు. నా వణుకు వెంటనే ఆగింది. భగవాన్ దేహంలోంచి ఒక దేవతా పరిమళం బైలుదేరింది. అట్లాంటిది నే నెన్నడూ వాసన చూసి ఎరుగను.

అప్పుడు అన్నారు : “అది మామూలు గుర్రమనుకోకు. కార్తీక ఉత్సవానికి అరుణాచలేశ్వరాలయంలో ధ్వజ మెత్తగానే ఆ ఉత్సవంలో పాల్గొనటానికి పై నిండి దిగివచ్చి, అనేక దేవతలు అనేక రూపాలలో ప్రజలతో కలిసి తిరుగుతుంటారు. ముష్టికి వచ్చిన గుంపులో యెవరు కలిసి ఉంటారో యెట్లా తెలుసుకోగలరు? ముష్టివాళ్ళకీ, సాధువులకీ భోజనం వెయ్యడం అవకండి. ఎంత ఉంటే అంతలోనే పెట్టండి. తిండిలేదు పొమ్మనకండి” అన్నారు.

నాకు మెలకువ వచ్చింది. పొద్దున్నే ఆ కల చిన్నస్వామికి చెప్పాను. నా కల విని ఏడు పళ్ళు బియ్యం వార్చమన్నారు. ఆ రోజున మరల ఓదవాళ్ళకి భోజనాలు సాగించారు. నాకు యెట్లా వచ్చేదో ఆ బలం - పెద్దపెద్ద గుండిగలు వార్చి అవలీలగా యెత్తిపెట్టేదాన్ని !

ప్రభుమధ్యంలో వెలుగు

మొదటిసారి భగవాన్ దగ్గరించి వెళ్ళినప్పుడు పెద్ద సూర్య బింబం, దానిమధ్య భగవాన్ రూపం కనపడ్డది. పూజలో ఓసారి ప్రభుమధ్యంలో వెలుగు కనపడ్డది. ఆ సంగతి భగవాన్‌తో చెప్పితే, “అంతే - అట్లాంటివి కనపడతాయి. అవేమీ బయటినుంచి వచ్చినవి కావు. అన్నీ మనసు లోపలివే. ‘ఆ వెలుగు వెనక ఉండే వెలుగు ఏది? ఆ వెలుగును చూడేది ఏది!’ అని ప్రశ్నించుకో” అన్నారు.

ఓసారి భగవాన్‌ని అడిగాను : నాకు యెప్పుడూ ధ్యానంలో కూదోవాలని ఉందనీ, నేను ఆశ్రమంలో చేస్తున్న పని దానికి అభ్యంతరంగా ఉందనీ. దానికి భగవాన్ “నీ మనసుని ఉండవలసిన స్థలంలో నిలుపు. నీ దేహాన్ని పనిచెయ్యనీ” అన్నారు. అనాటినుంచీ ఏ పని చేస్తున్నా, ధ్యానంవల్ల కలిగే శాంతి నాతోనే ఉండేది.

నాతోనే ఉండి భగవాన్ తానూ వంట పనులు చేస్తూ, అందిస్తూ, సరిదిద్దతూ, ఏది యెట్లా వుండాలో చెప్పతూ వంటంటిలోనే ఉండేవారు. వండినవన్నీ పక్కగా పెట్టేదాన్ని, భగవాన్ ముందు రుచి చూసి సరిగా ఉన్నవో లేదో చెప్పేందుకు.

“ఇట్లా వంటలు రుచి చూసేవారిని పెద్ద పెద్ద జీతాలిచ్చి పెట్టుకుంటారు మహారాజులు—నాకు నువ్వేం ఇయ్యడోతున్నావో?” అన్నారు ఓసారి.

“నా సర్వస్వం మీకు అర్పించాను కదా స్వామీ ! ఈ భికారి నాని దగ్గర ఇంకేం మిగిలింది?” అన్నాను. గొప్ప దయతో నవ్వుకు భగవాన్.

ఒక భక్తుడు వూరికి వెళ్ళుతూ భగవాన్‌తో యిట్లా అన్నాడు : “స్వామీ ! నేను దూరంగా వెళ్ళిపోతున్నాను. మళ్ళీ యెప్పటికో రాగలగడం. మీ చుట్టూ ఉండడానికి నోచుకున్న ఈ భక్తులందరు వ్రతి నిమిషం సాన్నిధ్యమనే ఆమృతాన్ని రుచి చూస్తూ ఉంటారు. ఎంతో దూరంలో నున్న ఈ దాసుడు జ్ఞప్తిలో ఉంటాడా? భాగ్యమంటే వీరిది. నన్ను కూడా మీ మనసుతో ఏ మూలో ఉంచుకొని సదా రక్షించాలని ప్రార్థిస్తున్నా.”

ఆ ప్రార్థనకి భగవాన్ అన్నారు : “నీ ప్రార్థన సరే. ఇతను అక్కడ ఉన్నాడు. అతన్ని రక్షించాలి అనే తలంపు అనేది ఉంటే అతను జ్ఞాని యెట్లా అవుతాడు? మనసు లేనివాడు దేన్నికాని యెట్లా మనస్సులో ఉంచుకోగలడు? ఇక్కడ మనవి చేసికొన్నావు. అంతే

కావలసింది. నీ మనవిని ఈశ్వరుడికి నివేదించాను. ఆయన చూసు కుంటారు ” అని చెప్పి శలవిచ్చి పంపి, మాతో అన్నారు : “అందరూ అనుకుంటారు, జ్ఞానిని నేవించుకొని వారి చుట్టూ ఉన్న భర్తులకి ఏదో ప్రత్యేకమైన అనుగ్రహం లభిస్తుందని. అట్లాంటి ప్రత్యేకత ఉంటే ఆ గురువు జ్ఞాని యెట్లా అవుతాడు ? లోకంలో యెక్కడ యెంత దూరాన వుండేనేం...యెవడు గురువుకి తాను సంపూర్ణంగా అర్పించు కుంటాడో, ఎవడు సమస్తమూ గురువేననీ - రానేమీ కాదనీ అహంకారాన్ని వర్జిస్తాడో, అట్లాంటి అతనిని ఉద్ధరించడం ఈశ్వరుడి విధి. అట్లా అర్పించుకున్నవాడు ఏ ప్రార్థనా చెయ్యనక్కరలేదు. ఈశ్వరుడే పరుగెత్తుకొని వెళ్ళి, సదా అతనివెంట ఉంటాడు. పద్మం పక్కను కప్ప నివసిస్తూ ఉంటుంది. ఏ దూరాన్నుందో తుమ్మెద వచ్చి మకరందం తాగిపోతుంది” అన్నారు.

భోజనాల ముందు

నేను వచ్చిన కొత్తరోజులవి. రాత్రి అన్నం తప్ప తక్కినవన్నీ మధ్యాహ్నం వండినవే రాత్రికి ఆట్టే పెట్టి, వడ్డించేవాళ్ళం. ఆ రాత్రి బంగళా దుంపలూ, చామ దుంపలూ కలిపి వేయించి వుంచిన కూరని రామనాథం అనే కుర్రాడు అందరికీ ముందే విస్తళ్ళలో వడ్డించి వుంచాడు. అందరి విస్తళ్ళలోనూ మూడు నాలుగు ముక్కలే ఉన్నాయి. స్వామికి ఇష్టమని ఆయన విస్తల్లో ఆయిదారు ముక్కలు వడ్డించాడు. స్వామి విస్తరివంక చూస్తారు. తక్కిన విస్తళ్ళవంక చూస్తారు. వడ్డించే మా ముదాలవంక చూస్తారు. చారు గిన్నె పట్టుకుని నేను పక్కనే నుంచుని ఉన్నాను. తిరిగి తిరిగి కోపంతో నిండిన కళ్ళతో నా ముఖంవంక చూశారు. ఎవరు ఏమి లోపం చేశారో, అగ్రహం కలిగించారు అనుకున్నాను. నావల్ల ఆపరాధం కలిగి వుండవచ్చుననే అనుమానం కూడా కలుగలేదు నా మనస్సులో.

భోజనాలై నాక స్వామి హాలులో గోడవై వు తిరిగి పడుకున్నారు. రోజూ మేము రాత్రి పనిసంతా ముగించుకొని పూళ్ళోకి వెళ్ళేముందు

శలవు తీసుకోడానికి హాలులోకి వెళ్ళినపుడు యెప్పుడు శలవడిగినా సారారణముగా ముసుగు తీసి మా వంక చూసి “ఓ వెంట యెవరు వస్తున్నారు? లాంతరు వుందా?” అంటూ అట్లాంటివి అన్నీ జాగ్రత్తగా కనుక్కుంటారు. ఆ రాత్రి నేను శలవు అడగగానే ముసుగు తీసి నా వేపు తిరిగి “ఇట్లారా” అన్నారు. నేను దగ్గరకు వెళ్ళాను.

“ ఏం చేశావు రాత్రి? తక్కిన వాళ్ళకన్న స్వామికి యెక్కువ కూర వడ్డించావు. ”

ఇదేమిటి నిందిస్తున్నారు; స్వామిపైన ఉన్న ప్రేమవల్ల, మా భక్తి వల్లనే కదా నేను యెక్కువ వడ్డించింది? నాలోని ఆ భక్తి చూసి స్వామి సంతోషిస్తారనుకున్నాను. తక్కినవాళ్ళు, స్వామి నాకు ఒకటి యెట్లా అవుతారు? మా ఇళ్ళల్లో అంతేకదా? పైగా, నాకెట్లా వుంటుంది? ఈ చివాట్లా నలుగురిలో వుండగానాయె. సిగ్గు వేసింది.

“ ఇది నేర్చుకోదానికా ఇంతదూరం వచ్చింది నువ్వు? అందరికీ యెక్కువ వేసి నాకు తక్కువ వెయ్యి, నాకు సంతోషం ” అన్నారు.

“ నాకు చేతులెట్లా వస్తాయి? ”

“ ఎక్కువ కూరవేస్తే నాకు సంతోషమనుకున్నావా? కూరతో అనుగ్రహం సంపాదిద్దామనుకున్నావా? ”

“ స్వామిపైన ప్రేమతో నేను చేసిన పని అది. నా అపరాధాన్ని మన్నించండి. ఇకమీద భగవాన్ చెప్పినట్లే వదులుకుంటాను ” అన్నాను.

“ నా భక్తులందరినీ నువ్వు యెంత ప్రేమతో చూస్తే, (వాళ్ళందరినీ నువ్వు నన్నుగానే చూస్తే) నా మీద అంత ప్రేమ కలుగుతుంది ” అని చెప్పి, నెలవిచ్చారు. ఆ మాటలు మాట్లాడు తుంటే ఆయన కళ్ళు మండిపోతున్నాయి.

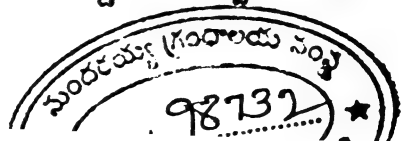
దాంతో నాకు మంచి పాఠం జరిగింది. అనాటినుంచీ ప్రతి భక్తుణ్ణి నా హృదయంలోకి తీసుకొని, ప్రతివారికీ తల్లి నైనాను. ఎవరికే పఠ్యం కావలసినా, ఎవరికి వప్పు బాగుండక పోయినా ఎంతో శ్రద్ధతో సేవ చెయ్యడం నేర్చుకున్నాను భగవాన్ వన్నే పిలిచి, ఎవరు ఎట్లా ఉన్నారో అడుగుతూ ఉండేవారు.

తద్విజ్ఞానస్సద్

ఒకరోజు భగవాన్ హాలులో ద్యావంలో కూచుని ఉండగా స్వామి తలలోనుంచి ఒక వెలుతురు బయలుదేరి హాలంతా ఆవరించి నట్లు అయింది. ఆ వెలుతురులో హాలా, నేనూ, భగవాన్ - అన్నీ కరిగిపోయినాం. నేను అనేదిమాత్రం వుత్త ఆకాశంలో లేలుతున్నట్లయింది ' ఇదేమిటి ? భగవాన్ కనపడ్డారేమి ? ' అనే ఆలోచన వచ్చేటప్పటికి మళ్ళీ లోకం నా ముందు ప్రత్యక్షమయింది.

ఆ సంగతి భగవాన్ తో చెప్పిలే, " తమో రజో గుణాలు అంటి, సత్వగుణం ప్రధానమవుతున్నప్పుడు ఇట్లాంటి అనుభవాలు వస్తూంటాయి. మొహం ఎట్లా ఉన్నదో తెలుసుకోడానికి అద్దంలో చూసుకుంటాం. అంతేకాని, అద్దంలో కనపడేది ప్రతిబింబమేకాని, మన సొంత ముఖం కాదు కద ! అట్లానే నీ ఇంద్రియాలకీ, మనసుకీ తెలిసేది ఏదీ వాస్తవం కాదు. ఎంత గొప్ప దృశ్యాలు కనబడినా, అవేదో నీ ఆత్మదర్శన మనుకున్నా లేక, నాకే కదా యింత గొప్ప అనుభవం వచ్చిందనుకున్నా అంతటితో నీ అభివృద్ధి ఆఖరు. ఎవరికి కనిపిస్తుందో ఇవంతా అని తర్కించుకొని, వీటి నన్నిటిని తెలుసు కునేది ఏదో - ఆ తెలివిని పట్టుకోటానికి చూడు. నీ మనసు పనిచెయ్య కుండా, ఏ ఆలోచన లేకుండా ఏదీ ఉందో, అదీ సుష్ట. దానినుంచి కదలకు " అని చెప్పారు.

ఎప్పుడయినా, ఏ కనిలోనైనా, ఏ దృశ్యంలోనైనా ' నేను చెప్తున్నాను ' అనే అహంకారం కనపడకదా, స్వామి నుండి ఓ మొట్టికాయ తగిలిందన్నమాటే !

అసలు - పద్దీ

విలక్షణానంద స్వామి అనే యోగి శిష్యులు - భార్యాభర్తలు చిదంబరం నుంచి వచ్చారు, భగవానుని చూడడానికి. ఆమె నాతో చెప్పింది : ఆ యోగి, వాళ్ళని రోజుకి రెండువేల రామనామ జపంచేసి, ఆ ఫలితాన్ని అంతా గురువుకే అర్పించమన్నారని. వాళ్ళకి భగవాన్ తో యీ సంగతి చెప్పడం బెరుకై వస్తు చెప్పమన్నారు. నాకు అప్పటికి బాగా చనువు భగవాన్ దగ్గర. చెప్పాను.

కులాసాగా భగవాన్ అన్నారు : “ రెండువేల నామాల ఫలితమూ గురువుకే అర్పిస్తే పీళ్ల కేం మిగులుతుంది ? ఆయినా, ఆయన తీసుకునేది వడ్డీయే కదా ” అని.

“ అంటే - జపంచేసే మనసు పిళ్ళకి మిగిలే వుంటుందికదా. పై జపమే కదా గురువుకి ” అని అక్కడ ఉన్న మురుగనారు అన్నారు.

“ అవును. ఆ స్వామి వడ్డీ తీసికొని తన భక్తులకి అనలువన్నా వదులుతారు, ఇక్కడ యీ పెద్దస్వామి వున్నారే - వీరు అనలూ, వడ్డీ అన్నీ మింగేస్తారు. తీరా చూచుకుంటే మనది అనేది ఏమీ మిగలదు ” అంటూన్నప్పుడు మురుగనారు కళ్ళనుండి చంపలమీద ధారలుగా అనందభాషాలు చొల్లాయి.

మాటలతో పండితులు

ఇంకొక్కప్పుడు కుంభకోణం నుండి యిద్దరు స్త్రీలు వచ్చారు. వాళ్ళలో ఒకామె గురువు, యింకో ఆమె చేలా. వాళ్లే దోజవం వండుకొని, దాంట్లో సగం భగవాన్ కి ప్రసాదం కింద అర్పించారు. ఆ సాయంత్రమే రైలుకి వెళ్లారన్నారు. గురువును భగవాన్ హాలు లోకి తీసుకుని వచ్చి ఓ చోట భక్తిగా కూచోపెట్టింది శిష్యురాలు, తానూ కూచుంది. ఉండుండి శిష్యురాలు భగవాన్ తో “ ఆమె ఉండే - అంతా మీ రకమే ” అనీ, ఇంకోసారి “ ఆమెదీ అంతా మీ స్థితే ”

అనీ - ఇట్లా అంటూ వుంది. “తమ ఆకీర్షణనం కావాలి మారు” అంది మళ్ళీ. “శీఘ్రంగా మోక్షం అందుకో కలిగేట్టు ఏదన్నా ఉపదేశించండి” అంది ఒకసారి.

ఆ మాటలకి దేనికి భగవాన్ పంకలేదు. “ఏదో అంటారు. మమకారం అంటారు. మాయ పోవాలంటారు. కనుక భగవాన్ మాకేమన్నా ఉపదేశిస్తే బాగుంటుంది” అంది.

మధ్యాహ్నం దాటుతోంది. ఆమెకి తొందర పుట్టింది. “ఊ, కానీయండి మరి - ప్రైమవుతోంది” అని, మళ్ళీ “కానీండి, ఉపదేశించండి. మేము రైలుకి వెళ్ళాలి” అంది.

“మేము రైలుకి వెళ్ళాలి, కానీండి” అని ఇట్లా హెచ్చరిక చేస్తోంది; స్వామి మాట్లాడలేదు. చివరికి కొంచెం తగ్గి “స్వామీ! ఆమెకి ఏదన్నా చెప్పండి. అజ్ఞానం అదీ అంటారు - అదేమిటో కొంచెం ఉపదేశించండి. ఆ అజ్ఞానం అదీ ఏమిటో కొంచెం వివరించండి. మేము వెళ్ళాలి, రైలు ప్రైమయింది” అంది.

కరుణామూర్తి భగవాన్ ఏమీ కోపించకుండా మురగనార్తో “అజ్ఞానం ఎవరికో అది తెలిసికోమనండి” అన్నారు.

“మీకు కావలసిన ఉపదేశం అయింది. ఇంక మీరు రైలుకి వెళ్ళవచ్చును” అన్నారు మురుగనార్.

వాళ్ళు వెళ్ళు భగవాన్ అన్నారు: “తొందర. అంశ్యమవు తుంది రైలుకి వెళ్ళి తీరాలి. వీరైతే ఆ కాసేపట్లో శీఘ్రంగా మోక్షమూ వెంట తీసికొని వెళ్ళాలి స్వామినుండి. మోక్షమేమన్నా అంగట్లో దొరుకుతుందా? అవీ, ఇవీ పుస్తకాల్లో అర్థంకానివన్నీ చదివి, ఆ మాటలతో పండితులమైనా మనుకుంటున్నారు” అన్నారు.

నేను ఆశ్రమానికి వచ్చిన తరువాత నా దేవిపూజలు, మంత్ర జపాలు అన్నీ కట్టుబడిపోయినాయి. నా నేవే నా సాధన, నా పూజ.

సాక్షాత్తు భగవంతుడే నా పక్కన నాతో కలిసి పనిచేస్తో ఉంటే, దినమంతా ఆయన సేవలోనూ, ఆయన భర్తుల సేవలోనూ గడుపుతూ ఉంటే, వేరే పూజలూ, జపాలతో నా కవనరమేముంది ?

చివాట్లు

తన చుట్టూ ఉన్నవాళ్ళను ఏ మాత్రం ఏ నిమిషం “పోనీలే” అని ఉపేక్షచేసి వదిలరు భగవాన్. తనకు ఎంత సేవ చెయ్యనీ - దానిలో ఏ మాత్రం అహంకారమున్నా, వెంటనే ఏదో సందర్భంలో తీవ్రంగా ఖండిస్తారు. వంటింటో పనిచేస్తూంటేనే అందరికీ ఎప్పుడూ హెచ్చరికలు, దోధవలూ; చివాట్లు, నవ్వులూ; వేదాంతమూ, హాస్యమూ వైరాగ్యమూ; పురాణాల్లోంచి, వేదాంత గ్రంథాలలోంచి, భర్తుల చరిత్రలలోంచి కథలూ - అన్నీ, ఉపదేశాలుగా స్వామినించి మాకు చెవుల పడుతూనే ఉండేవి.

మా మనెస్సులో ఏం జరుగుతుందో మాకు తెలిక ముందే ఆయన గుర్తెరిగి సద్యోచికిత్స చేసేవారు. మేమేమి తప్పు చేసినామో తెలియకుండానే చివాట్లు తగిలేవి. ఎన్నడో చేసినదానికి, చేయదోయే దానికి, ఆసలు చెయ్యనిదానికి కూడా శిక్షణ జరిగేది. ఎవరైనా వచ్చి నేను చేస్తున్న వంట చూసి ఆనందించి ‘మహాత్మివి. నీ వల్ల కద ఇంత వంట ఇందరికీ సదుపాయమౌతోంది. స్వామి సన్నిధానంలో నీ కింత సేవ లభించింది. ఎంత అదృష్టవంతురాలివో!’ అన్నారా, నా మనసు కొంత కాకపోయినా కొంత ఉబ్బేది కదా !

స్వామీ నా కంత శక్తి నియ్యకపోలే - ఒక చెంబు తీసి అవతల పెద్దే టిపిక లేనిదానికి గుండిగలు రెక్కలేకుండా వార్చే శక్తి నిచ్చి నా చేత సేవ చేయించి వన్నాడిస్తుంది స్వామీవనీ, అంతా ఆయనే ననీ, నేనేమీ లేదనీ తెలిసినా కూడా కొంత కర్తృత్వమో లేక, నా సుకృతం పైన లభిమానమో నాకు తెలియకుండానే మనసున పడేది కదా ? వెంటనే యెట్లాగో ఎవరి మీదనో పెట్టి తగిలేవి చివాట్లు.

అహం

“ఇక్కడకు వచ్చేముందు ప్రతివారు మోక్షం కావాలనీ, దాని కోసం తపస్సు చెయ్యాలనే వస్తారు. కాని, త్వరలోనే అహంకారం నెత్తికెక్కి ఆడిస్తుంది. ఎందుకు వచ్చారో మరచిపోతారు. మీరు చేసే సేవకోసం, మీరు రుచిగా వండి పెట్టేవి తినడంకోసం ఆశించి, సంతోషిస్తారనుకోకండి. ఎవరిలో అహంకారం తక్కువో వారిమీదే నాకు ప్రేమ. ‘నేనే కదా స్వామికి ఇంత సేవచేసి సుఖపెడుతున్నాను’ అనే అహం వున్నదా, సేవ అంతా నిష్ఫలం. మరిట్లా నా చుట్టూ సేవ చేస్తూ పడివుంటారు. యెక్కడో లోకంలో ఏ మూలనో నా పేరన్నా వినని నిరహంకారి దగ్గర వాకిట్లో కూచుంటాను నేను యెగిరిపోయి. వస్తుత వల్లనే అహం ఉస్తుంది.

“అహంకారం ఈశ్వరుడికి చాలా దూరం చేస్తుంది సాధకుణ్ణి. ఎదురుగా గుమ్మం తెరిచే వుంది. లోపలికి వెళ్ళాలంటే బాగా వంగలి. తల యెత్తి నా అంతవాడు లేడని నడిచావా - తల బద్దలవుతుంది. నా సేవ దొరికింది కదా - ఇంకేం కావాలి, మా అంత గొప్పవారు లేరు అనుకోకండి. మీరేం! పె-కంటె గొప్పవారా! వాడికంటే నా సేవ చేశారా? వాడికన్న భక్తి గలవారా? ఏళ్ళకి ఏళ్ళు నా వంటి మురికిని దోసెళ్ళతో ఎత్తి పారబోశారు. చివరికి ఏమయింది? నా మీదకే కేసు తెచ్చి, నా యెదుట కుర్చీలో కూచుని చర్య జరిపించాడు. అహం చావకపోతే చేసిన సేవంతా అట్లా బూడిదై పోతుంది ” అన్నారు ఆ రోజు.

జూడీలు

నేను వంట చేస్తున్న కొత్తలో వంటిందో ఏమీ సామాను బుందేవికావు. నూనె, నెయ్యి - ఇల్లాంటివి సీసరేకు డబ్బారో ఉండేవి. ఆ మగవాళ్లు నిర్లక్ష్యంగా తియ్యడంలో నూనె, నెయ్యి అంతా కింద వొలికి, నేలంతా జిడ్డు జిడ్డుగా జారుతూ ఉండేది. నేనదంతా

తోమి, కడిగి, అలికి, ముగ్గు పెట్టాను. భగవాన్ అది చూచి “ చాలా మంచిపని చేశావు. బావుంది ఇప్పుడు ” అన్నారు.

“ ఏం లాభం స్వామి ? మళ్ళీ వలుకుతాయి. ఈ డబ్బాలు కాదు. వీటికి సరైన జాడీలు ఉంటే బాగుంటుంది ” అన్నాను.

“ సరి సరి ” అంటూ వెళ్ళారు స్వామి.

పది రోజులు తిరిగాయో లేదో, నా కోసం కలుగు వచ్చింది, హాలులోంచి స్వామి రమ్మంటున్నారని. వెళ్ళాను. భగవాన్ ముందు పెద్ద జాడీతాయపెట్టి ఉంది. రైలు స్టేషన్ నుండి వచ్చిన ఆ పెట్టిలో స్కూల్ మూతల జాడీలు నాలుగు పెద్దవి, రెండు చిన్నవి ఉన్నాయి.

“ జాడీలు కావాలన్నావుగా, తీసుకో ” అన్నారు పవ్వుతో స్వామి. ఎవరో స్టేషన్ మాస్టరు ఎందుకు పంపారో తెలియదు ; ఆశ్రమానికి అని రైలులో వేశారట !

ఆ విధంగా దిన దినమూ యెన్ని జరిగేవో ఆశ్రమంలోనూ, భక్తుల జీవితంలోనూ. ఇప్పుడు చెప్పితే కొత్తవాళ్లు వాటిని ఓ మహాశ్యాంకింద నమ్మడం కష్టం.

అప్పటిదాకా యెందుకు ? నిన్న ఆశ్రమంలో హోమం జరుగు తోంది. నాకు ఆశ్రమ భోజనం సహించలేదు. ఆకలి వేస్తోంది. ఇంట్లోకిపోయి రెండు గోధుమ రొట్టెలు చేసుకోవాలని ఉంది. ఈ వయస్సులో ఎంతాకాలంలో ఇంటికిపోయి పొయ్యి దగ్గర వదుకోటం ఒక శ్రమ. పైగా ఈ లోపల హోమం అయిపోతుంది. మళ్ళీ యెండలో రావాలి. అలాగే కూచున్నాను సీరసంగా కదలలేక.

సుబ్బలక్ష్యమ్మ ఆశ్రమంలో భోజనం చెయ్యలేదు. ఇంటికి పోయి రొట్టెలు చేసుకుంది. తనకు కావలసిన వాటికన్న రొట్టెలు యెందుకు ఎక్కువ చేసుకున్నదో ఆమెకే తెలియదు. ఆ మిగిలినవి శాంతమ్మ కియ్యాలి అనుకుందిట. ఎందుకు నాకు రొట్టెలు అవసరమౌతాయనుకుందో ఆమెకే తెలియదు. తెచ్చి ఇచ్చింది హోమం మధ్య.

కరక్కాయలు

భగవాన్ నేను రాకముందు కొండమీద ఉండగా వారి తల్లి కళ్ళకి పట్టేసుకోదానికి కరక్కాయ కావలన్నదట. ఆ యెండలో పూడ్లోకి కొండ దిగి యెవరు బోలారు ? కరక్కాయ కొనడానికి కానీ డబ్బు యెవరిరున్నది ఆ రోజుల్లో ? ఉరుకున్నారు స్వామి.

మధ్యాహ్నానికి యెవరో ఆ దారిని పోతూ ఓ మూతెడు కరక్కాయలు పడేశారు. స్వామి తల్లిని పిలిచి “కరక్కాయలు కావలన్నపుగా, ఇవిగో వచ్చాయి. తీసుకో” అన్నారుట.

మూతెడు యెట్లా వచ్చాయంటే తెచ్చిన అరినికే తెలిదు. నిక్కడనుంచో బస్తాలతో కరక్కాయల బండి తిరువన్నామలై రోడ్డు మీద వెళ్ళుతోంది. బస్తాలతో కరక్కాయలు రెండెద్దబండి విండ ! వాటిలో ఓ బస్తాకి చిల్లి ఉండి రోడ్డు వెంబడి దారగా కరక్కాయలు పడ్డాయి. బండి అరిను గమనించనేలేదు. ఈ మనిషి రోడ్డు మీద పెద్ద కరక్కాయలను పై పంచలోకి తీసుకున్నాడు. కానీ అన్ని కరక్కాయలని ఏం చేసుకోవాలో ఆ తన కే తెలిదు. ఎందుకో తోచిందట - కొండ మీద ఆశ్రమంలో ఏదన్నా ఉపయోగం వుండవచ్చని; తెచ్చి పడేశాడు.

ఓ సారి నా చేతులో కానీ కూడా లేదు. ‘ఎట్లా రమణ ! నాకెక్కడనుంచి వస్తుంది ?’ అని పూరుకున్నాను. అంతే. నాలుగు రోజుల్లో మనీయార్డరు వచ్చింది - అయిదు రూపాయలు, రాక్టర్ శ్రీనివాసరావు అనేవారినుంచి. ఆయన రమణ చరిత్ర చదువుచున్నాడు. దాంట్లో శాంతమ్మ అనే పేరు వచ్చింది. ఆ పేరు వివగానే ఆమెకే మైనా పంపాలని బుద్ధి కలిగిందట.

ఇట్లాంటివి ఎన్ని వందలో !

బోధ

ఓ సారి నేనూ, భగవాన్ కలిసి పొట్లకాయ కూరని నూనెలో వేయిస్తున్నాం. పొట్లకాయలోని నీళ్ళు పిండకూడదు. అశ్రమానికి వచ్చింది ఏదీ వృధా కాకూడదు. పొట్లకాయల్ని తరిగి అట్లానే వేసి వీరు పోయిందాకా వేయించాలి. చాల పెద్ద బాణలి. పొయ్యికి ఒకవేపు స్వామి, ఇంకొకవేపు నేను కూచుని పెద్ద గరిచెలతో కూరని మాడకుండ తిప్పుతున్నాం. చాలవరకు వేగింది.

అప్పుడు ఎందుకో స్వామి చప్పున గరిటను అట్లానే వదిలి చలనం లేకుండా అగిపోయినారు. తలెత్తి ఆయన్నీ, చలనం లేని ఆయన చూపుల్ని చూసి నేనూ అప్రయత్నముగా అగిపోయాను. మనసు అగిపోయింది. చుట్టూ ఎవరూ కనబడలేదు.

కొంచెంసేపట్లో భగవాన్ కదిలి “కూరలోంచి శబ్దం అగి పోయింది. ఇదీ సమయం పొడి వెయ్యడానికి” అన్నారు. పొడి అంటే కూరపైన చల్లడానికి సిద్ధంగా కొట్టి వుంచుకున్న కూరపొడి.

అక్షరమణమాలలో అన్నారు భగవాన్ :

“పొడిచే మైకపరచి

నా బోధ హరియించి

నీ బోధ గనిపించితి

అరుణాచలా, ” అని.

అట్లాగే “కూరశబ్దం అగిపోయినప్పుడు పొడి చల్లడానికి సమయం” అన్నారు స్వామి. అంటే, మనసులోని శబ్దం అగి నిశ్చలమైపోయిన స్థితి మనిషికి వచ్చినప్పుడు గురువు ఉపదేశం చెయ్య వలసిన సమయం.

శంకరమ్మ అని అశ్రమం వంటింటిలో సహాయం చేసే భక్తురాలు, భగవాన్ ఇడ్లీ తీసికొని అందరి మధ్య భోజనం హాలులో

కూచున్న సమయంలో వారికి నమస్కరించి అడిగింది : “నాకు పువడేశం కావాలి స్వామి ! ” అని.

భగవాన్ నవ్వుతో హాయిలో అందరికి చూపి, “ ఈ ఆమ్మకి పువడేశం కావాలట ” అన్నారు. అని, శంకరమ్మతో ‘కైవల్యం’ అనే పుస్తకంలోంచి రెండు పద్యాలు చదివారు. వాటి అర్థం “తాను పరబ్రహ్మను అన్ని మరచి తాను జీవుడని అనుకోగానే ఈ జీవన్మరణ పరంపరలో పడుతున్నావు. ‘నే నెవరిని ?’ అనే ప్రశ్నవల్ల నీవు సత్యాన్ని తెలుసుకుంటే, నీవు జీవుడవనే అజ్ఞానం చెదిరి నీ సత్య స్వరూపం తెలుసుకుంటావు. అప్పుడు నీవు పరబ్రహ్మకాక వేరుకావనీ సృష్టమౌతుంది. అదే మోక్షం. నీవు నన్ను అడిగావు కనుక నీకి పువడేశం చేస్తున్నాను ” అని.

అంతే. భగవాన్ ఎప్పుడూ ఎవరికీ, ఏ మంత్రాన్ని ప్రత్యేకంగా పువడేశించలేదు. ఆయన యిచ్చే దీక్షగాని పువడేశంగాని మౌనంలో జరిగేది. ఏదన్నా చెప్పితే ‘నే నెవరు ?’ అనే విచారణే మహా మంత్రం అని చెప్పేవారు. వారినుంచి ఒక్కమాట, ఒక్క చూపు మహా మంత్రోపదేశంకన్న పుణ్యమైన శక్తిగా, జ్ఞానంగా తరింప దేనేది.

సుంరం

ఒకసారి భగవాన్ భక్తులు ఒకరు తీర్థయాత్రలు చేసుకొని, సాయిబాబా మఠం మొదలైనవి దర్శించి, సాయిబాబా మహిమలకు పారవశ్యమై తిరిగి భగవాన్ దగ్గరకు వచ్చి ఆ కబుర్లు చెప్పుతున్నారు. అప్పుడు భగవాన్ అన్నారు :

“ఒక్కసారి ఎవరన్నా ఇక్కడకు వచ్చారా, తరువాత ఎక్కడకు వెళ్ళినా, ఎన్ని దర్శించినా, ఇక్కడ - ఈ గేటులో సుంకం చెల్లించు కుంటేనేగాని లోపలికి పోవడానికి వీలు కలుగదు. ఒకసారి ఇక్కడకు వచ్చారా, తరువాత ఎక్కడికి పోయినా చివరికి ఇక్కడకు చేరుకో వలసిందే. ఈ ద్వారంలోంచి తప్ప మోషినికి ప్రవేశార్హత లేదు. ”

రకుణ

ఒకసారి ఒక భర్తడు ఆశ్రమంలో భిక్ష చేస్తున్నారు. అప్పుడు భగవాన్ కి గట్టి జబబుగా వుంది. జబబుగా వుంటే కాఫీ తాగరు, మట్టిగ, పాలును వాడరు - చారు తప్ప. ఆ రోజు పోళీలు చేయించారు. వాటిలోకి బాదంపాలు చేశారు. 'స్వామి తినరే' అని మనసులో విచారంగానే వుంది. కాని చిన్నస్వామి 'పరచాలేదు. స్వామికి కూడా వెయ్యండి' అన్నారు.

రాజా ఆయ్యరు భగవాన్ కి ఓ పోళీ వెయ్యడోయినాడు. భగవాన్ దాంట్లో తీపి వేళారా అని అడిగారు. రాజయ్యరు లేమి అన్నారు. చక్కెర వేసింది ఆ పోళీ. దాంట్లో కొంచెం చారు పోసుకుని మాట్లాడకుండా తింటున్నారు స్వామి. నాకేమో స్వామి పాలు పోసుకోలేదే అని వున్నది. చిన్నస్వామి పోళీ పాలుకూడా భగవాన్ కి వడ్డించవచ్చునని చెప్పారు. నేను బాదంపాలు అందిరికి వడ్డిస్తున్నాను. భగవాన్ కి చారు కావలసి వచ్చింది. చేతిలో ఆ గిన్నెతోనే వెళ్ళి కొంచెం పాలు భగవాన్ కి విస్తర్లో పైన పోశాను.

ఆ పాలు పడగానే భగవాన్ తలెత్తి నా వంక చూశారు. కళ్ళు జ్యోతులవలె మండిపోతున్నాయి. "నేను చారు పోయ్యమంటే ఇంతలో పాలు ఎక్కణ్ణి వచ్చాయి? నేను పాలు అడిగానా; చారు అడిగానా? చారు తీసుకురా" అని రాజయ్యరిని పిలిచి ఇంకో పోళీ వేయించుకున్నారు; ఇంత చారు పోయించుకున్నారు. చారు, పోళీ, బాదంపాలు అన్నీ పిసికి తింటున్నారు.

గుండెలు గబగబ కొట్టుకుంటున్నా నేను తల వంచుకొని అందరికీ వడ్డిస్తున్నాను. నేను అటువేపు వచ్చినప్పుడల్లా భగవాన్ "నేను పాలు అడిగానా? చారు అడిగితే, ఇంతలో పాలు ఎట్లా తెచ్చావు?" అని గద్దిస్తున్నారు. "పోళీలో తీపి ఉందా అంటే లేదంటారు రాజా. చారు పోయ్యమంటే పాలు పోస్తావు. అయితే, మీరేది తినమంటే స్వామి అది తినాలి. స్వామికి యేం కావాలో స్వామి

కాదు చెప్పేది; మీరూ నిర్ణయించేది. మీరేది విస్తర్ణో వేస్తే అది తినాలి స్వామి ” అని కోపంగా మాట్లాడుతున్నారు. ఏమి చెప్పటానికి తోచక తల వంచుకున్నాను.

మర్నాడు స్వామి కాఫీ తాగలేదు. నా మూలంగా కాఫీ మాని వేశారు. నేనూ ఓ నెల మానివేశాను. ఒక్కపూట కూడా కాఫీ లేకపోతే నిలవలేను ఓ రోజు ఏదాను భగవాన్ ముందు, “స్వామీ! తప్పు జరిగింది. దానికి ఇంత శిశి? మీరు కాఫీ తాగా ” అని.

“నే నందుకు మానలేదే? నా వంటికి పడదు. కావరిస్తే దాక్టరుగారిని అడుగు. అడిగి చూడు! ... ఏమంటి దాక్టరుగారూ! కాఫీ నా వంటికి మంచిదికాదని చెప్పారు కామా? నా కెప్పుడూ పడదు కాఫీ. కొండమీద అంతే. నేను కాఫీ మానితే వీరంశరూ తాగరు. వాళ్ళ మనస్సులు కష్టపడిపోతాయి. స్వామి మూలంగా మనకి కాఫీ పోయిందే అని తిట్టుకుంటారు ” అన్నారు.

క్రాద్ది రోజుల్లో చెందెడు కాఫీ తెచ్చింది స్వామికోసం జానకమ్మ. “చూడు, కాఫీ తెచ్చింది జానకి. ఇప్పుడింకేం చెయ్యను? కాఫీ తాగు తున్నాను ” అన్నారు నాతో.

ఆ విషంగా తనకులేని కోపాన్ని మా కోసం ఎటించేవారు స్వామి. ఒక్కొక్కప్పుడు యెన్ని తప్పులు చేసినా ఏమనరు. ‘అమ్మో, స్వామినించి యెన్ని చివాట్లు!’ అనుకుంటూ వుంటే వారి నుండి కరుణ తప్ప ఏమీ కురియదు. కాని, ఎప్పుడో - ఏ చిన్న తప్పుకో ఒక్కసారిగా విరుచుకు పడతారు. కారణం ఆ నిమిషాన చేసిన చిన్న పొరబాటులో వుండదు. మూలో దాక్కుని ఉన్న ఏ కలుషాన్నో వెతికి పైకి తీసి మంట పెట్టాలనో, లేక పెరిగిపోతున్న అహాన్ని అణచాలనో, లేక - లేని అగ్రహాన్ని సటించి తోచిల్పించి మా స్వభావాన్నంతా కెరికి శుభ్రం చెయ్యాలనో, ఒకసారి మండిపడి తిట్టి పూపి వదలి పెట్టే వారు. ఆయన అగ్రహమంతా ఆయన అపార కరుణ అని తెలుసు కున్న భక్తులు, ధన్యులు.

వారణాసి సుబ్బలక్ష్మమ్మ

నాకు పదహారేళ్ళప్పుడే భర్త పోయినాడు. నా భర్తగారి వల్లనే నేను కృష్ణమంత్రోపదేశం పొందాను. నేను నా తల్లిగారి వద్దనే ఉండేదాన్ని. ఆమె భక్తురాలు. ఎప్పుడూ ఆధ్యాత్మిక చింతలోనే వుండేవా రామె. మే మిద్దరమూ కావేరి పుష్కరాలకి వెళ్ళి తిరిగి వస్తూ, దోవలో ఆరుజాచలేళ్ళరుడి దర్శనానికై తిరువన్నామలై వచ్చాం. ఒక సత్రంలో దిగం. అక్కడ ఒక రెడ్డి అబ్బాయి, మాతో “ఒక అబ్బాయి స్వామివచ్చి పదేళ్ళయింది. ఆయన కొండమీద ఉంటున్నారు. ఆయన దర్శనం చెయ్యండి” అని చెప్పి వెళ్ళాడు.

మా తల్లికి పుణ్యక్షేత్రాలకి వెళ్ళడం ప్రీతి. అంతకన్న ముఖ్యం సాధు సందర్శనం. మేము కొండమీదికి వెళ్ళి స్వామిని చూడాలని నిశ్చయించుకున్నాం. మాతో నెల్లూరు నుంచి వచ్చిన రెడ్ల స్త్రీలు కూడా కొందరు వున్నారు. మర్నాడు కొండమీదికి వెళ్ళి అక్కడే వంటలు చేసుకొని స్వామివారిని దర్శించాలని అనుకున్నాం. సామానులు తీసుకొని కొండమీది మలపాల తీర్థం దగ్గరకి చేరుకున్నాం. కొండమీదనే మధ్యలో వుంది చెరువు. అక్కడ వొండుకుని తిని, పడుకుని మర్యాహ్నం మూడింటికి స్వామివారిని వెతుక్కుంటూ వెళ్లాం. ఆయన విరూపాక్ష గుహలో వుంటున్నారు అప్పుడు. ఆ గుహకు ఇటూ అటూ దూరంగా సాధువులు యెవరో తిరుగుతున్నారు, మేము వెళ్ళి చూసేటప్పటికి.

విరూపాక్ష గుహ వాకిటికి పక్కన అరుగుమీద, ఏదో ఆననము మీద, పద్మాసనం వేసుకొని చిన్మూర్తిలో కూచుని వున్నారు, ఈ రమణమహర్షులవారు. ఆయన్ను చూడగానే నాకు ఆయన సాక్షాత్తు ఆ ఆకారంలో వున్న ఆరుజాచలేళ్ళరుడే, మనలను కడతేర్చును మహాత్మకాళమానంగా దర్శనమిచ్చారనిపించింది.

ప్రథమ దర్శనం

అప్పుడు ఆయనకు ముప్పైవేళ్ళు ఉంటాయి. మెరుగు పెట్టిన బంగారుమల్లే ఆయన డేహం వెలుగుతోంది. కమల రేకులకమల్లే ఈ మూల నుంచి ఆ మూలకి ఉన్నాయి ఆయన నేత్రాలు. ఏమీ కదలకుండా ప్రతిమమల్లే కూచుని ఉన్నారు. నేను చిన్నదాన్ని; ఏమీ ఎరుగనిదాన్ని. ఆయన్ని చూస్తూ అట్లాగే నిలబడ్డాను. అందరమూ నమస్కరించాం. అందిరివంకా ఆయన ఒక్కసారి తేరిపార చూశారు. అటువంక ఇంకా యెత్తుగా, మా తలలపైన ఆరుదాచల శిఖరం ; మాకు కిందగా పర్వతపాదంలోనే అరుణేశ్వరాలయ శిఖరాలు, వాటి చుట్టూ కొంచెంగా మాకు వినవచ్చే జనుల గందడి, స్వామివారి చుట్టూ నిశ్శబ్దం.

మాతో వచ్చినవారిలో ఒకామె, తన కోడలికి సంతానం కావాలని స్వామివారితో చెప్పకోవాలనుకుంది. ఇంకొక ఆమె, “ఆయన యెంతో యెత్తున పున్నారు వారికి ఇట్లాంటివి ఏవీ పట్టవు” అన్నది. కాని ఆ ఆత్మగారు మాత్రం ఆశను వదలక, స్వామివారిని అడగమని మా తల్లిగారిని బతిమాలింది. మా తల్లిగారు స్వామివారికి తన మిత్రురారి కోర్కెను విన్నవించారు. ఆయన విని, చిరునవ్వు నవ్వి, తన దోసెటతో ఆ కాళానికి చూపారు. అంటే, “ఆ విషయం ఆ పరాత్పరుడి ఇచ్చు” అన్నట్లు మేము అర్థం చేసుకున్నాం.

అక్కడితో దారి శలవు తీసుకుని, ఆ రాత్రికే మా పూరు నెల్లూరు వెళ్ళాం. అనాటి నా దర్శనానికి అనాడు నా మనసులో ఏ ప్రాముఖ్యత లేదు. జీవితం శాశ్వతంగా ఆ పాదాల అర్చనం కాదోతోందనే అనుమానమూ నాకు కలగలేదు.

ద్వితీయ దర్శనం

మేము కాళీకి వెళ్ళిన తొమ్మిది నెలలకి మా తల్లిగారు కాలధర్మం పొందారు. నేను ఇంటికి వచ్చి కృష్ణ జపం చేసుకుంటూ ఉన్నాను.

నా ముప్పై ఒకటో ఏట కొంతమందితో కలిసి రామేశ్వర యాత్రకు వెళ్ళి తిరిగి వచ్చే సమయంలో, అరుణాచలానికి తిరిగి వచ్చాను. శ్రీ అరుణాచలేశ్వరుల దర్శనం చేసుకొని, సత్రంలో వంటచేసుకొని భోజనానంతరం శ్రీ రమణులవారి విషయమై విచారించగా, వారి ఆశ్రమము అప్పుడు కొండకింద పొలితీర్థం పక్కన వున్నదనీ, తల్లిగారిని అక్కడ సమీపించేసినారనీ, మహర్షిగారు అక్కడే వుంటున్నారనీ తెలిసింది.

నిద్రపోయి లేచి మధ్యాహ్నం నాతో వచ్చిన వారితో కలిసి ఆయన ఆశ్రమానికి వెళ్లాను. ముందు తల్లిగారి సమీపించి చూశాం. దానిపైన ఓ పూరి కట్టడం వుంది. దాని పక్కన వంటకు ఓ పూరి కట్టడం దాని పక్కన పెంకుటి హాలు. దానిలోనే రమణ భగవానులు ఒక సోఫాపైన కూచుని వున్నారు. నేలమీద ఒక పదిమందిబద్ధులు విశ్రాంతిగా కూచుని ఉన్నారు. మేమున్నూ వెళ్ళి ఓ పక్కగా పది నిమిషాలు కూచున్నాం. తరువాత లేచి, నేను ఆయన దగ్గరగా వెళ్ళి, శరణు తీసుకుని వస్తానని చెప్పి నమస్కరించి వచ్చేశాను.

నేను నా పూరికి వచ్చిన తరువాత, సదా ధ్యానంగా వుండడానికి సదుపాయం వెతుక్కుంటున్నాను. కాని ఏ తండ్రిలా లేకుండా నిలకడగా వుండడం కష్టంగానే వుండేది. ఏదో ఒక పెద్ద దగ్గరికి పోయి, నేన చేసుకుంటో వుండాలనే తలపు మాత్రం లేదు.

ఇట్లా ఓ సంవత్సరం పొట్టేపాలెం రామమందిరంలో ఉన్నాను. నన్ను ఆదరిస్తున్న రెడ్లు అరవిందయోగి దర్శనార్థం వెతుక్తున్నారు. వారి ఆదవాళ్ళు నన్నుకూడా తమ వెంట రమ్మని బలవంతం చేసి, పుదుచ్చేరిలో అరవిందయోగి దర్శనానికి తీసుకుని వెళ్ళారు. వారి దర్శనానికి వెళ్ళినవారు వారి పాదాలనూ, “మదర్” పాదాలనూ, లాకీ నమస్కారం చెయ్యాలిట. బ్రాహ్మలకేగాని నమస్కరించడం నాకు అలవాటు లేదు. ఇదెట్లాగా అనుకుంటో వారిని సమీపించేప్పటికి

తెలిసింది - ఆసారి 'షడర్' ఉత్తరువు ప్రకారం శ్రీలు గుమ్మం
ముందరే నమస్కరించుకుని వెళ్ళాలనీ, లోపలికి వెళ్ళగూడదనీ.

స్వప్నంలో...

ఆ రెడ్ల కుటుంబం పుదుచ్చేరిలో వారం రోజులు వుంటారు.
ఈ లోపల నేను అరుణాచలం వచ్చి వెడిలే బావుంటుందని వొచ్చాను.
తిరిగి మహర్షివారిని హాలులో సందర్శించి, మధ్యాహ్నానికి
సాయంత్రం వరకూ ఆయన సమక్షంలోనే వుండి, మర్నాడు గిరి
ప్రదక్షిణం చేసుకొని కాళహస్తికి బైలుదేరి వెళ్ళాను. ఆ పూర్వో
మకంలో నిద్రపోతూ పుండగా నాకు ఒక స్వప్నం వచ్చింది. ఆ
స్వప్నంలో నాకు తెలిసిన కాత్తిగారు కనబడి, "నీవు పుదుచ్చేరి
యెందుకు పోయినావు? తిరువన్నామలై పోయినది సరి. శ్రీరమణ
మహర్షులవారిని నమ్ముకో. వారు నిన్ను కడలేర్పి రక్షిస్తారు. వారు
శ్రీరామావతారం; కృష్ణావతారం; వారు సర్వజ్ఞమూర్తి" అని
చెప్పినారు.

అంతవరకు నాకు పీలైన వెంటనే కాళీకి పోయి నా జీవితం
అక్కడే గడపవలెనని ఉద్దేశం. కాని ఆ స్వప్నం వచ్చిన తరువాత,
నేను చేస్తున్న ర్యానం విషయమై శ్రీరమణమహర్షులవారిని అడిగి
కొంత తెలుసుకుని, ఇంకా ఆయన ఏమైనా చెప్పే, అవీ తెలుసుకుని,
ఓ నెల్లాట్లండి, కాత్రికడీపం చూసుకుని కాళీకి పోవాలనుకున్నాను. ఆ
ప్రకారమే కాత్రికమాసం రాగానే నెల్లూరులో నా మిత్రురాలు
కొండ్రాజు పార్వతమ్మను తీసుకుని అరుణాచలం వొచ్చాను. మే మిద్ద
రమూ, అరుణాచలేశ్వరాలయం దగ్గర ఇల్లు అద్దెను తీసుకుని కాపురం
పున్నాం. ఆ రోజే రలకండా, ముంతమామిడిపప్పు తీసుకుని
శ్రీస్వామివారి దర్శనానికి వచ్చి, అక్కడవున్న చిన్న బిల్ల మీదపెట్టి,
సమస్కారం చేసి నిలబడి ఉన్నాం. ఇంతలో అక్కడే పడుకుని ఉన్న
గోపు లక్ష్మి వచ్చి మేము తెచ్చినవన్నీ తింటో వుంది. ఉగవాన్,
వారి సేవాపనుడు మాధవస్వామి చూస్తోవున్నారు. ఆ అప్పని తరమ

కూడదు కాబోలని మేమూ భారితే వున్నాం. కొంచెం చూపి నేను, “అవునించి వాటిని తీయండి” అన్నాను మాధవస్వామిలో. ఆయన “అ నై వేద్యం మీరు లక్ష్మితే ఇచ్చారనుకున్నాను” అన్నాడు.

ఏది ఆత్మ ?

మర్నాడు మేము ఆశ్రమానికి వచ్చేటప్పటికి భగవాన్ భోజనం చేస్తున్నారు. భోజనమై భగవాన్ వచ్చి సోపాపైన పడుకున్న తరువాత, మేమూ హాలులోకి వెళ్లం. శ్రీ భగవానుల వారు భగవద్గీత లోంచి శ్లోకం చదివి తెలుగులో రామయోగికి అర్థం చెపుతున్నారు. వారిద్దరే తప్ప హాలులో ఎవరూలేరు. అప్పుడు నేను భోయి భగవాన్ దగ్గర కూచుని, “స్వామీ, ఆత్మ అంటే అఖండాకాశమా, లేక అఖండాకాశాన్ని తెలుసుకునేది ఆత్మా?” అని అడిగినాను. దానికి శ్రీ భగవాన్ రామయోగిని చూసి ‘ఇక్కడే అందరికీ సంశయాలు వస్తాయి’ అని, నాలో “ఇది ఆత్మా, అది ఆత్మా అనే సంశయరహితంగా, నివృత్తిగా వుండటమే ఆత్మ” అని చెప్పి నా వంకే చూస్తో చూసంగా వున్నాడు. నేనూ వారినే చూస్తో కూచున్నాను. ఆ స్థితిలోనే నా మనసు లయించినది. నా సంశయం తీరిపోయినది. చాలాసార్లు అనాటి స్థితి నా జ్ఞానకంలోకి వస్తోవుంటుంది. అట్లా ఆ ఇంట్లోనే ఆ పూర్ణో కాపరం వుండి, ప్రతి దినమూ స్వామి దర్శనానికి వచ్చిపోతూ వుండే వాళ్ళం. ఎవరో ఒకరు ఆయన్ని ప్రశ్నిస్తో వుండేవారు. వాటికి భగవాన్ చెప్పే సమాధానాల్ని వింటూ వుండేవాన్ని.

వంటబంటి ప్రవేశం

నాకు తల్వజ్ఞానం కలిగినా, వాసనాశయం కాలేదే అని చింతగా వుండేది. ఆశ్రమవాసులు నన్ను వచ్చి ఆశ్రమంలో వుండమని చాలాసార్లు అడిగేవారు. కాని నాకు చాలా అచారం ; అత్యంతరంగా వుండేది.

ఒకరోజు భగవాన్ చెల్లెలు నాలో, “నేను శివరాత్రి తరువాత పూరికి వెడుతున్నాను. ఆశ్రమంలో వంటకు అవసరమైన రుబ్బడం

మొదలైన పనులు, స్వాములవారే చెయ్యాలని వస్తుంది. ఆ పనులు మనమెవరమో చేసిపెడితే మంచిది. నువ్వు వచ్చి ఆ పనులు ముందు నాతో చేస్తోవుండు. నేను పూరికి వెళ్ళిన తరువాత నీవే చూసుకో. కాంతమ్మ వంట చేస్తుంది, పై పనులు నువ్వు చెయ్యి" అని చెప్పింది.

నేను ఆశ్రమంలో చేరాను. అమె పూరికి వెళ్ళింది.

భగవాన్ తో కలిసి వంటింట్లో పనులు చెయ్యడం చాలా అపదంగా వుండేది. నాకు సరిగ్గా చేగాని పనులన్నింటినీ ఎల్లా చెయ్యాలో భగవాన్ స్వయంగా చెప్పేవారు; తానే చేసి చూపేవారు.

పగలంతా ఆశ్రమంలో వుండి రాత్రులు అరుదాచల దేవాలయం వద్ద ఒక అవ్వ ఇంట్లో నిద్రపోయేవాన్ని.

మనసు మరీ శుద్ధం చేసే పదార్థాలు తినాలి; మనసుని అపరిమితం చేసే పదార్థాల్ని వర్జించమని చెప్పేవారు శ్రీ వారు. "ముక్కాడలు, ముల్లంగి మొదలైన కూరల్ని మీ దొంట్లు తినరు. మీరు శ్రీలు; ఆబలులు; మీకు మనోబలం తక్కువ అని పెద్దలు అనిబంధనల్ని పెట్టారు" అని చెప్పారు.

అంత కులాసాగా శ్రీవారిలో కలిసి పనులు చేస్తున్నా, నాకు మా పూరికి వెళ్లాలని అనిపించేది. ఎందుకంటే, ఇక్కడ అంతా ఎక్కువ పని. పైగా ఆశ్రమంలో పనులు నా మడికి అచారానికి సరిపడేవి కావు.

అంతేకాక, నాకు నిదానంగా పని లేకుండా కూచుని ద్యాసం చేసుకోవాలని వుండేది. దానికి ఆశ్రమంలో తీరుబడే వుండేదికాదు. అందుకని నేను తెగించి మా పూరికి వెళ్ళి ఓ సంవత్సరం వుండి జోయినాను. అక్కడ పనిలేకండా, దినమంతా ద్యాసంలో గడిపేవాన్ని. కాని, ద్యాస అంతా ఆశ్రమం మీదనే వుండేది. ఆశ్రమంలోనేనా, అంతటా భగవాన్ లేరా? అని మనసుకి యెంత సమాధానం చెప్పుకున్నా, వా మనసు నిలవలేదు.

అశ్రమంలో పనిచెయ్యకుండా, హాలులో సోఫాపైన కూచున్న భగవాన్ కి ఎదురుగా ఆయన నన్నిదిలో కూదోవాలని వుండేది. అది వీయలేదు గనక, మా పూజోనే వుండి ర్యానం చేసుకుందామని ఎంత ప్రయత్నించినా, నా మనసు అగదు. పని చేస్తోనో, ఎట్లానో భగవాన్ని చూస్తో వుండాలనే కాంక్ష బలంగా లాగింది. అట్లాగే భగవాన్ కూడా నేను లేని సంగతిని తలుచుకుంటూనే వుండేవారు.

పునర్వసు పొంగలి

కాంతమ్మ నేను లేని కాలంలో ఓ రోజు పెన్ పొంగలి చేస్తున్నది పునర్వసుకి. భగవాన్ కాంతమ్మని చూసి, "అక్కడ పున్నా, సుబ్బలక్ష్మికి ఇవాళ పొంగలి చేశారో, లేదో అని అనిపిస్తూ వుంటుంది" అన్నారట.

పునర్వసు అంటే భగవాన్ జన్మ వక్షత్రం.

ఇంకో పునర్వసునాడు—“సుబ్బలక్ష్మి ఇవాళ వస్తుంది. పొంగలి చేసిపెట్టి వుండండి” అన్నారు. ఆ రోజే నేను వచ్చాను అశ్రమానికి!

కట్టేసుకున్నారు

ఈ విధంగా ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధ చూపించి తనని విడవకుండా కట్టేసుకున్నారు భగవాన్. నా కెంతకీ పోవాలనే కాని, ఆయన ఇన్నేక్సా నన్ను కదలపీయలేదు.

నాపైన ఆయనకి మార్చాల కిశోర న్యాయం.

అశ్రమానికి వచ్చానన్న మాటేగాని మళ్ళీ మా పూరు పోయి ర్యానం చేసుకోవాలనే వుండేది. గట్టిగా పోవాలనుకుని చిన్న స్వాముల (భగవాన్ తమ్ముడు ; అశ్రమానికి సర్వాధికారి) వారికి చెప్పితే వారు పోవడానికి వీల్లేదనేవారు.

‘వీరితోనే ఏమిటి, సరాసరి భగవాన్ తో చెప్పి మనపాటికి వెళ్ళిపోదాం’ అనుకుని, చొచ్చి పురయాన వమస్కారం చేసి, ఆయన

అనుజ్ఞ అమగుదామనుకుంటూ వుంటే, భగవాన్ తానే నన్ను పిలిచి
“ఇదుగో—అమదాచలాష్టకం తెలుగులో వున్నది ; రాసుకో” అన్నారు.

ఏ రాత్రికో తీరుబడి ఆయినప్పుడు దాన్ని రాసుకోదం
కొన్నాళ్ళు ; తప్పులు దిద్దించుకోదం కొన్నాళ్ళు ; అర్థం చెప్పించు
కోవదం కొన్నాళ్ళు ; వల్లెపేయదం కొన్నాళ్ళు. మా పూరికి వెళ్ళదం
పడేదికాదు. ఎప్పుడు వెళ్ళాలని నిశ్చయించుకొని అనుజ్ఞకోసం వెళ్ళినా,
ఏదో ఒకటి యిట్లాంటిదే జరిగి ప్రయాణం అగిపోయేది.

నాకు మాత్రం ద్యావం లేకుండా పనులతోనే సరిపోతోందే అనే
విచారం మనసులో వుండనే వుండేది.

భగవాన్ విపరణ

ఒకనాడు భగవాన్ నాతో “ నీకు నదా ద్యావంమీదనే మనిషు
వున్నట్టుందే ! ” అన్నారు.

దానికి నేను “ ఇక్కడ వంటి పనులే కదా నాకు ” అన్నాను.

దానికి భగవాన్ “ ఏమి ? ఈ కాలా, చేయూ పనులు చేస్తో
వుండనీ ; సుప్త కాలా, చెయ్యూ కాదుగా ; ఏమీ చెయ్యక తట్టస్థంగా
వుండే వస్తువు మధ్య. అది తెలీనంతనేపే కష్టం. అది తెలుసుకుంటే
ఇంక కష్టమేమీ లేదు. ఈ దేహమే సువ్వసుకున్నంత కాలమూ
రాగమూ, ద్వేషమూ వుంటాయి. పనీ కష్టంగానే కనబడుతుంది.
ఈ దేహం నేను అనుకున్నంత కాలమూ, ఏ పనీ లేకుండా కూచుంటే
మాత్రం మనసు ఊరుకుని నిలకడగా కూచుంటుందా ? మనం
నిద్రపోయేటప్పుడు గూడా పూరుకోదే ; కలలలో తిరుగుతూనే వుంటుంది
కదా ! ” అన్నారు.

దానికి నేను “ అవును స్వామీ ! తాను దేహంకాదు అనుకోదం
స్వామికి సులభం. మాకు మేము దేహమనుకోదం సులభం. మొన్న
కలలో తాము ఈ సంగతి విశదం చేశారు. ఆ న్యన్న మేమిటందే—

మీరు ఆ మూల స్నానం చేస్తున్నారు. ఆ వేళకే నేను వచ్చి దడియవతల పప్పు రుద్దుతున్నాను. మీరు 'ఎవరది?' అనడిగారు.

“నేను 'ఎవరని చెప్పను?' అన్నాను.

“‘ఆ చెప్పను వీలుకాని వస్తువే నువ్వు; మరవవద్దు’ అని మీరు చెప్పారు. ఇదీ ఆ కల. అవును. ఆ వస్తువు మేమని మరవకుండా వుండడం మాకు కష్టం. శ్రీ భగవాన్లకు అన్నీ సులభం” అన్నాను నేను భగవాన్తో.

దానికి వారు నవ్వి పూరికే నా వంక చూశారు. అదే నాకు ఉపదేశం అనుకున్నాను నేను.

నేను చాలాసార్లు ఉపవాసాలు చేస్తోండేదాన్ని. కాని, అలా ఉపవాసాలు చెయ్యడం భగవాన్ దృష్టిలో అవసరమన్నట్లు తోచేది నాకు. కాని, వేదాంత పుస్తకాలలో వేరు విధంగా వుండేది. విచార సంగ్రహమనే పుస్తకంలో—‘దేహ పోషణ చేస్తూ వేదాంత విచారం చేసేవాడు, మొసలిని నమ్మి నది దాట చూచినట్లు’ అని వుంది. ‘ఇట్లా వుండేమి మరీ?’ అని భగవాన్ని ప్రశ్నించాను ఓ రోజు.

దానికి శ్రీవాసు—“అట్లా రాకొరని, అన్నం తినవద్దు, నీళ్ళు తాగవద్దు అని అర్థంకాదు. శరీరానికి పుష్కలమము చేసేటట్లు పుపవాసాలు కాని, ఇంకేమీ కానీ చెయ్యకుండా మితంగా భోజనం చేసి, ద్యావనిష్ఠకి భంగం లేకుండా సంప్రాప్తమైన ఆహారం తీసుకుని లక్ష్యమంతా ద్యానంపడ వుండమని అర్థం” అని చెప్పారు.

పులిసిన మట్టిగ

ఆ రోజుల్లోనే ఒక విశేషం జరిగింది. భగవాన్ ఎండాకాలంలో తప్ప మట్టిగ అన్నంలో పోసుకోరు. అదీ తియ్యని మట్టిగే. పెరుగుని కాని, పాలను కాని ఉపయోగించరు. చారూ అన్నంలోనే ఒక్క గరిపెడు తియ్యని మట్టిగ పోసుకుంటారు. ఆ తియ్యని మట్టిగని ఆశ్రమంలో అందరికీ పోయ్యాలి. అందరికీ చాలకపోతే తానూ తీసుకోరు.

ఓ రోజు రాత్రి మట్టిగ పులిసింది. “నరే, పులిసింది యెందువల్లనో? ఎవరిని అనేదేముంది? పోసుకోకుండా వుంటే సరిపోతుంది” అని వారు మట్టిగ పోసుకోలేదు. ఎంత జాగ్రత్త తీసుకున్నా మర్నాటి రాత్రికి పులిసింది మట్టిగ. ఏమి చెయ్యడానికి తోచలేదు. ఆ మర్నాటికి అంతే అయింది.

ఆ మర్యాహ్నం అశ్రమంలో పనిచేసే మనిషి అరపడి పాలు ఎక్కడినుంచో తెచ్చి యిచ్చాడు. దాన్ని తోడుపెట్టి వుండిన సంగతి నాకు జ్ఞాపకము వచ్చింది. అది తియ్యని పెరుగుగా వుంది. ఆ పెరుగును తియ్యమట్టిగ చేసి అందరికీ పోయాలంటే అది అందరికీ సరిపోదు. అందరికీ పోస్తేనేకాని స్వామి తీసుకోరు. తక్కిన వాళ్ళంతా సంవత్సరం పొడుగునా పాలూ పెరుగుూ తాగుతారు గదా, ఈ రాత్రికి వాళ్ళకి లేకపోతేనేం? స్వామి ఎప్పుడూ పాలూ, పెరుగుూ, మట్టిగా తాకరే— ఈ కాస్త తియ్యని మట్టిగ తప్ప! అదీ ఈ నాలుగు నెలలే. పులిసి పోయిందని ఈ రెండురోజుల నుంచీ మట్టిగే పోసుకోలేదు. తక్కినవారు తాగుతూనే వున్నారు. కనక స్వామివారికి తెలీకుండా అయినా సరే ఆయనకి తియ్యని మట్టిగ వెయ్యాలని నిశ్చయించుకున్నాను.

ఆయన అన్నంలో చారు కలుపుకుని తింటున్నారు. నేను టుడిచేత్తో ఒక గరిటలో ఆ తియ్యని పెరుగు తీసుకుని, ముందుగా ఆ గరిటెడు పెరుగుూ స్వామివారి చారు అన్నంలో పోశాను. పోసి; నేను తడిక పక్కగా నుంచుని ఆయనవంకే చూస్తున్నాను. ఆయన నోట్లో అన్నం పెట్టుకుని కళ్ళెత్తి నా వంక చూశారు. ఆ చూపు ఈశ్వరుడు మనమధుణ్ణి చూసిన చూపుమల్లే మండిపోయింది! నా చొట్టు గదగద వాణికింది. భరించలేక లోపలికి వెళ్ళిపోయాను.

భగవాన్ లోకమృను పిలిచి మట్టిగ పోయించుకుని “అందరూ యిక్కడికి అంత దూరంనుంచి సమత్వం నేర్చుకోడానికి వచ్చారు. నా దగ్గిరికి వస్తే, అందరూ ఒకే మాదిరి” అంటే అందరినీ కలిపి కోప్పడి సోపామీద కూచున్నారు. మేము మా పని కాగానే ఆయనకు

నమస్కరించి పూజ్యోకి వెళ్ళడానికి భగవాన్ దగ్గరికి వచ్చివప్పుడు, ఆయన నన్ను చూడగానే మొహం ఆటువేపు తిప్పుకున్నారు. అప్పుడు నేనేమైపోయినానో ఆయనకే తెలియాలి.

పాదాలమీద పడ్డాను

మరునాడు పుదయం, భగవాన్ లేవమ్మతో “ నేను ఇంక భోజనములో మడ్జిగ పోసుకోను ” అన్నారు.

“ అదేమిటి స్వామీ ? ” అంటే—

“నాకు గాను మడ్జిగపైన గడ్డగా పేరుకుంటోంది. అందుకని” అన్నారు. ఆ మధ్యాహ్నం మడ్జిగ పోసుకోలేదు. అది చూసి, నేనూ మడ్జిగ పోసుకోవడం మానేశాను. నాకు మడ్జిగ ముఖ్యం భోజనంలో. అన్ని కాలాలలో, అందులో ఎండాకాలం మడ్జిగ లేనిదే నిలవలేను. కాని, స్వామి మడ్జిగ పోసుకోకపోతే, నే నెట్లా మడ్జిగ పోసుకుంటాను ? అందులోనూ నా అపరాధంవల్ల కద !

మామూలుగా పనులు చేస్తున్నాం.

భగవాన్ నవ్వుతో నాతో మాట్లాడుతున్నారు. నా తప్పు క్షమించమని ఆయన్ని అడగడానికి నాకు సమయం దొరకలేదు. నాలుగో రోజున అవియల్ చేస్తున్నాం, భోజనానికి. భగవాన్ దగ్గర నుంచుని ఎట్లా తయారుచేయాలో చూపిస్తున్నారు. అవియల్లో పెరుగు పోయమన్నారు నన్ను.

ఆ సమయంలోనే వారి పాదాలమీద పడి, “ స్వామీ ! నేను తప్పుచేశాను, అందరమూ పెరుగు పాలు బాగా తాగుతున్నాం. భగవాన్లు చారులో ఒక్క గరిటెదే గదా పోసుకుంటారని, పుల్ల మడ్జిగ పోయ చేతులురాక, తియ్య పెరుగు పోసినాను. అందులో అది మన వీరడు తెచ్చిన పాలు. ఇకమీద నాకు ఆటువంటి బుద్ధి పుట్టకండాచేసి, భగవాన్లు ఇవాళనుంచీ మడ్జిగ పోసుకోవలసింది. భగవాన్లు మడ్జిగ పోసుకోవడం లేదని నాకు కరువులో వేదనగా వుంది ” అని చెప్పాను.

“ నేను మజ్జిగ పోసుకోవడం అందువల్ల మానలేదు. నాకు జబబుగా పుంబోంది. అందుకని మానా”నన్నారు.

“ వీలులేదు, మీరు మజ్జిగ పోసుకు తీరాలి ” అని పట్టు పట్టాను నేను. ఆ రోజు మధ్యాహ్నం భోజనంలోకి ఎచ్చెమ్మ భగవాన్ కి పెరుగన్నం తెచ్చింది. ఆ అన్నం తింటో, భగవాన్ “ ఇదుగో, నేను పెరుగన్నం తింటున్నాను. నేను మజ్జిగ పోసుకోవడం లేదని ఆ అమ్మకు వేదనగా వున్నదట ” అని చుట్టూ వున్నవారితో అన్నారు. నారు సంతోషమయింది. అప్పటినించి భగవాన్ మళ్ళీ మజ్జిగ వాడుతున్నారు.

ఒకనాడు శ్రీవారితో “ నేను కానిది కట్టుకుని భిక్షకుపోయి సన్యాసంగా పుంటాను ” అన్నాను.

దానికి వారు, “ భిక్షం ఎత్తివ వారందరూ సన్యాసులా ? అంతటితో జ్ఞానులైనారా ? సన్యాసమంటే దాని అర్థం ఏమిటో ముందు తెలుసుకో ” అన్నారు.

వంశాయకూర రుచి

ఒకసారి గిద్దలూరి నారాయణరావుకు వొళ్ళు జబ్బుగా పుండి ఆశ్రమానికి వచ్చి పుంటున్నారు. వారికి పుష్పకు బియ్యం గండిచేసి ఇమ్మని భగవాన్ చెప్పారు. నేను ఆ గండిని తయారుచేస్తే పుండగా భగవాన్ వంట ఇంట్లోకి వచ్చి చూసి గాడిపొయ్యి దగ్గిర నేలమీద కూచున్నారు. పొయ్యిమీద వున్న వంశాయకూరని కొంచెంగా తీసి అకులో పెట్టి శ్రీవారిముందు పెట్టింది సంపూర్ణమ్మ. వారు రుచి చూస్తున్నారు. దాని పుణ్యమేమో, శ్రీవారికి కూర స్వయంగా పెట్టి గలిగింది అనుకుని, మళ్ళీ ‘ నేనైనా వారి భర్తులకే గదా గండి చేస్తున్నాను ? ఆయనకి చేసినా, భర్తులకు చేసినా వాకపే కదూ ? ’ అని సమాధానం చెప్పుకున్నాను.

వెంటనే ఆ కరుణామూర్తి నావంక చూసి “ఇదుగో, కొంచెం మందినీళ్ళు ఇయ్యి” అన్నారు. ఇచ్చాను. ఆయనకి నీళ్ళు ఇవ్వగలగటం నాకెంతో తృప్తి నిచ్చింది. భగవాన్ తనకి ఆకలి, భోజనం కావాలని గాని, దాహం, నీళ్ళు కావాలనిగాని ఎన్నడూ అడగరని అండచూ ఆశ్రమంలో చెప్పుకునేవారు. నా కది జ్ఞాపకం వచ్చి ‘ఎన్ను తృప్తి పరచడానికే కదా దాహమనీ, మందినీళ్ళిమ్మనీ అడిగారు ? ఎంత భక్తవత్సలులు !” అని కరిగిపోయాను.

ఆరునెలల బిడ్డ మనస్సు

ఒకనాడు హాలులో ఆయిదారుమంది బ్రాహ్మణులు వచ్చి అనేక గురు స్తోత్రాలు చేసి, చాలా స్లోచాలు చదువుతున్నారు. నేను ఆక్కడే వున్నాను.

“ ఎన్ని చదివినా గురువీక్షణము లేక, జ్ఞానము కలగదు ” అంటో భగవాన్ లేచి వెళ్ళిపోయినారు. నాకు సంతోషమైనది. నాకు ఎన్నిసార్లు భగవాన్ కృపావీక్షణము కలిగిందో ! ద్యావంలో చూపులు, అనుగ్రహంగా చూపులు, ఆగ్రహంతో చూపులు-యెన్ని నా భాగ్యం కొద్ది దొరికాయో !

కాని, ఇంకో రోజున “ జ్ఞాని మనసు ఆరుమాసాల బిడ్డ మనసు మాదిరిగా ఉండా” అని చెప్పారు. అప్పుడు నాకు చాలా విచారమయింది. సాక్షిత్తు ఆరుణాచలేశ్వరుడే ప్రత్యక్షంగా వచ్చి వున్న ఇటువంటి స్వామివద్ద వారి పాదధూళికి పాత్రురాలినై కూడా ఇంకా నా మనసు ఆ విధంగా కాలేదే, ఈ మాయా చిత్రమేమో అని చింతించాను.

ఒకనాడు శ్రీవారు భక్తవిజయంలోని భక్తుల చరిత్రల్ని గురించి మాట్లాడుతున్నారు. అప్పుడు నేను “ ఆ భక్తుడికి భగవంతుడు కనపడ్డారు, ఈ భక్తుడికి అనుగ్రహం చూపారు అని భక్తవిజయంలో వుంటుంది. ఆ సంగతులు నిజమేనా ? ” అని అడిగాను.

దానికి వారు “అట్లా సందేహపడకూడదు. భక్తి చెడిపోతుంది. ఇప్పుడు నువ్వు ఇక్కడ మాట్లాడుతున్నది ఎంత నిజమో, అదీ అంత నిజం ” అన్నారు.

ఒక కొత్తకాంతి

ఒకనాడు మధురి అలమేలు అనే ఆమె శ్రీవారి దర్శనానికి వచ్చి పువడేశం కావాలని అడిగింది. దానికి భగవాన్ సోపామీద కూచుని తన పాదాల వద్ద కింద కూచున్న ఆమెకేసి తిరిగి, అరవంలో తిరుపుఘళ్ళ నుంచి పాటలు ఎత్తి ఎత్తి చెప్పతుంటే, ఏం చెపుతున్నారో దాష అర్థంకాకపోలేనేం, ఆయన అకారమే మారిపోయి, ఓ కొత్త కాంతి ఆయనలోంచి ప్రకాశిస్తున్నట్టు అయింది.

నా కళ్ళముందు ఆ దొడ్డు, ఆ మూర్తి నవ్వు, దయ, తమలపాకులు నమలుతూ ఆయన మాట్లాడడం, ఆ సాన్నిధ్యం, ఆ దర్శనం—ఎన్నేళ్ళకీ కళ్ళకు కట్టినట్లు ఉంటుంది. అట్లా మాట్లాడు తూనే లేచి వాకిట్లోకి వెళ్ళి పుష్పేసుకుని తిరిగి వచ్చి, హాయిగా ఇటూ అటూ పచార్లుచేస్తూ చెపుతూ ఉంటే, ఇంతలో ఆయన రూపమే మారింది. ఆయన్ని చూస్తోవుంటే పెద్ద ఆనందం, ఆయన పాదాల వద్ద కూచునే భాగ్యం దొరికింది కదా నావంటి దానికి కూడా అనే అద్భుతం-ఇట్లా పరిపరి విధాల యోచనల్లో మునిగిపోయినాను.

అప్పుడే కాదు. ఎప్పుడూ అంతే. ఎవరు తన దర్శనానికి వస్తారో వారి అధికారానికి, వారి ఆత్మస్థితికి తగినట్లుగా ఆయన రూపమూ, మాటా, ఉనికి మారేవి. చిన్నపిల్లలతో చిన్నవాడు, సంసారులతో సంసారి, వేదాంతులకు గురువు, యోగులకు సాక్షి అవ్వడం సర్వేశ్వరుడు. శ్రీంలో శ్రీ-ఈ విధంగా అయి, వాళ్ళ స్థితికే తానూ వచ్చి వాళ్ళ మనసుల్ని కట్టేసుకునేవారు.

ఎవరు వచ్చినా ఆయన సౌందర్యానికి, దయకి, ఐక్యానికి ముగ్ధులై కట్టుబడి వాదలలేక వాదలలేక కదలేవారు. ఒక్కొక్కరికి

ఎవరికీ తెలియకుండా వారికి మాత్రమే ఒక్కొక్క దర్శనం, ఒక్కొక్క అవతారం ప్రదర్శించేవారు. హాలులో ఉన్న ప్రతివారికీ వారి వారి అభిరుచిల్ని, తాహతునుపట్టి ప్రత్యేకమయిన దర్శనమయేది ఒకేసారిగా.

అయిన ఫోటోలా అంతే గద ! ఒక ఫోటోకి ఇంకొక దానికి సంబంధమే లేదు. తెలిసినవాళ్ళు తప్ప ఇవన్నీ ఒక్కరి ఫోటోలే అని నమ్మలేరు. వారి రూపమే కాక, వాళ్ళులు, అభిప్రాయాలు, ఆదరం-అన్నీ ఎప్పటికప్పుడు ఎన్నో విధాలుగా మారేవి. అన్నీ కనిపెట్టి నిలిచి చూసేవారికి అమితాశ్చర్యంగా ఉండేది.

మోక్షం కావాలి

ఒకరోజు మధ్యాహ్నం కుంభకోణం నుంచి వొకామె వచ్చి, “స్వామీ ! ఎన్ని రోజులనుంచో మిమ్మల్ని దర్శనం చేసుకోవాలని ఆశ. ఇప్పటికి మీ దర్శనము దొరికింది. నాకేమీ వద్దు. ఒక్క మోక్షమిస్తే చాలు ” అని నమస్కారంచేసి వెళ్ళిపోయింది.

అమె వెళ్ళగానే—భగవాన్ సోపా అంతా కదిలిపోయేట్లు శరీరం అంతా అడుతో ఒకటే పెద్ద నవ్వు నవ్వారు. అట్లా నవ్వుతూనే అక్కడవున్న మమ్మల్నందరినీ చూసి “ అమెకు ఒక్కటి ఒద్దుట. ఒక్క మోక్షమిస్తే చాలునుట ” అన్నారు.

అందుకు నేను “ అవును, మేము కూడా అందుకే కదా వచ్చి వున్నాం ” అన్నాను.

అందుకు శ్రీవాసు “ అవును, మోక్షమనేది ఒక మూటా ఇవ్వడానికి ! ఆ మూటని నేను నా దగ్గర దాచుకుని కూచున్నట్లు అడుగుతారు. ఇంక ఏమీ వద్దు అని నిజంగా వొదిలివేస్తే, మిగిలేది మోక్షమే. ఆ సర్వ ల్యాగమే మోక్షం. ఇంక నేను వేరుగా ఇచ్చే దేముంది ? ” అన్నారు.

జేగంట బహుమతి

ఒకనాడు ఎవరో, ఆశ్రమంలో కోవిలలో హారతి సమయంలో వాయించడానికి ఒక జేగంటని తెచ్చి భగవాన్ కి అర్పించారు. వారు ఆ జేగంటని చేతులతో పట్టుకొని చాలాసేపు ఇట్లా వాయింది అట్లా వాయింది ఆ నాదం విని నవ్వుతూ “ ఈశ్వరుడు అడిగేది సందితమనే కర్పూరాన్ని వెరిగించి హారతి ఇవ్వమని. కాని, వీరు కాలిచాకి కర్పూరం కొనితెచ్చి, వెరిగించి హారతి ఇచ్చి ఈశ్వరుణ్ణి ఏమార్చాలని చూస్తారు. ఇదంతా కన్ను తుడిచే వ్యాపారం. వీటి కన్నిటికీ ఏమారే వాడు కాదు ఈశ్వరుడు. తాము చావకూడదు, తాము ఈశ్వరుణ్ణి మింగాలని వీరికి. అబ్బా ! ఎంత ఆశరా ? ” అని నవ్వుతున్నారు.

ఇంకా అన్నారు యిలా : “ కొంతమంది తాము ఈశ్వరుడికి అంతా అర్పణ చేశామని గొప్పగా చెప్పుకుంటారు. వారిదేముంది ? వారిది అని ఏముంది ఈశ్వరుడికి అర్పణ చేసేందుకు ? ఈశ్వరుడిది ఈశ్వరుడికి ఇవ్వడమేగా, బెల్లంతో చేసిన వినాయకుడికి నైవేద్యంగా ఆ వినాయకుడినించి కొంచెం బెల్లం గిల్లి పెట్టినట్టు. సర్వమూ ఆ ఈశ్వరుడే అని ఛారికే వుండడమే అసలు ఈశ్వరుడికి వీరు చేయగల శ్రేష్టమైన అర్పణ ; ఛారికే వుండడమంటే ఏ ఆలోచనలూ లేకుండా వుండడం. ”

ఇడ్లి తినని వేణమ్మ

ఒకనాడు పొద్దున్న భగవాన్ బాదంచెట్టు కింద కూచుని ఉన్నారు. ఆపుడు వేణమ్మ పడుకుని ఉంది. భగవాన్ కాంతమ్మని పిలిచి వేణమ్మకి ఇడ్లి పెట్టమన్నారు. కాంతమ్మ “ అది ఇడ్లి తినదు ” అంది. ఎందుకు తినదని అడిగారు భగవాన్. ఇడ్లి ఉప్పుడు దియ్యంతో చేస్తామని, అచారం గనక తినదు అన్నది కాంతమ్మ.

దానికి భగవాన్, “అదేమిటి? చేతులో పెట్టినది తినవలసిందే. ‘అదేమిటి? ఇదేమిటి? అది తినను, ఇది తినను’ అంటూ ఈ చేష్టలన్నీ పనికిరావు ” అని కోపంతో గద్దించారు.

నేనూ అంతే. అశ్రమానికి వచ్చి పది నెలలయింది. ఇక్కడ నేనూ తినడంలేదు—ఉప్పుడు బియ్యంతో చేస్తారనీ, ఆచారానికి లోపమనీ.

నేను శాంతమ్మతో “నేనూ తినడం లేదని భగవాన్ తో చెప్పకేం!” అని లోపలికి వెళ్ళి చప్పున ఇంత ఇక్కడ తీసుకుని తినేశాను.

అశ్రమానికి నేను మొదట వచ్చి వున్నప్పుడు, కొద్దిమంది మనుషులు మాత్రమే వుండేవారు. భగవాన్ తమ్ములు శ్రీనిరంజనానంద స్వాములవారే వంట. వంటకు పై పని; చింతపండు పిసికి ఇవ్వడమూ, పప్పులు రుబ్బడమూ—ఇదంతా పెద్దస్వాములవారే చేసి, తరువాత హాలులోకి పోయి సోఫామీద కూచునేవారు. నేను వచ్చిన తరువాత కూడా నాతో కలిసి భగవాన్ పప్పు రుబ్బడమూ, కూరలు తరగడమూ, వంటకు అందివ్వడమూ—ఈ పనులన్నీ చేసేవారు; తెల్లవారగిల్లి నాలుగింటికే లేచి, తన చుట్టూ వుండే సాధువులతో కలిసి కూరలు ముందు తరిగి సిద్ధంగా పెట్టేవారు. వంటకు శాంతమ్మా, పై పనులకు నేనూ, లేనమ్మా.

మూడింటికే హాజరు

రాత్రి ఊళ్ళో పడుకుని తెల్లారి ఆరుగంటలకు అశ్రమానికి వచ్చేవాళ్ళం. ఈలోగా ఇక్కడ శ్యామయ్య చేసిపెట్టేవారు. ఇక్కడలోకి ఏమో అకులన్నీ కలిసి పులుసు తయారుచేయించేవారు భగవాన్. మేము అరింటికే వస్తావుంటే, ఈలోగా ఇక్కడ అవీ చెయ్యడం చూసి మేము తెల్లారకట్ల నాలుగింటికే అశ్రమానికి రావడం ప్రారంభించాం. మేము నాలుగు గంటలకు రావడం ఏ మాత్రం అలస్యమైనా, భగవాన్

తాను ఇంకో బ్రాహ్మడి సహాయం తీసుకుని దోసెలూ, కాఫీ తయారు చేసేవారు. అది చూసి మేము తెల్ల వారులూమున మూడింటికే వచ్చి యిడ్లీ కాఫీ తయారుజేసి, భగవాన్ సన్నిధిలో కూచున్నాం.

“ ఇదుగో చూడు, స్వామి పొయ్యి దగ్గర పనిచేస్తున్నారని, నాలుగు గంటలల్లా పోయి మూడు గంటలకే వచ్చారు వీళ్ళు ” అని భగవాన్, తను పొయ్యి దగ్గరికి వెళ్ళడంవల్ల, మేము తొందరగా రావడమవుతోందని తలచి, మాపై కరుణవల్ల అనాటినుంచీ కాఫీ పొయ్యిదగ్గరికి రావడం మామకున్నారు. మేము బద్ధకించి ఆరు గంటల దాకా రాకపోయినా, మాకోసం ఎదురుచూస్తూ కూచునేవారు స్వామి. అంత దయామూర్తి ఆయన !

ఎవరికి కష్టం కలగచెయ్యడమన్నా ఆయన కేమాత్రం ఇష్టం వుండదు. చాలా స్వల్ప విషయాలనించి పెద్ద విషయాల వరకు అంతే. ఎన్ని తప్పులు చేసినా, ‘ దానికేమిలే ’ అని సమాధానం చెప్పి దయ చూపించేవారు. కాని, ఎంతో కోపం చూపి కూడా అన లజ్జల్ని నెరవేర్చేటట్లు చూసేవారు. ఆయనకి ఏం కావాలి ? ఎవరు చేసేదేముంది ఆయనకి ? కాని, వారి వారి సంస్కార క్షయానికే, వారిని ఒక మార్గంలోకి తీసుకు వచ్చేందుకే కోపమూ, కఠినత్వమూ వటించేవారు భగవాన్.

చాలా పప్పు రుబ్బవలసిన పనివస్తే, ఎవరికి భారమోతుందోనని తామూ వచ్చి కూచుని పప్పు రుబ్బుతారు. “ అదేమిటి స్వామీ, తమకీ శ్రమ ? ” అంటే, వారు కోపం చూసేవారు. అందరూ సమంగా పనిచేయాలని, ఒక్కరు ఎక్కువ అని, తక్కినవారు అయన్ని కూదోపెట్టి పనిచేయడము అంటే వారికి ఏమాత్రమూ గిట్టదు.

ఇట్లా మాతో వంటా పనులూ చేసే మా సహచారి పెళ్ళి సోపాపైన కూరుచున్నారా ; పరమశివుడు కైలాసంపైన కూచుని దర్శనం యిచ్చినట్టు కనిపించేది.

తెలుగు పద్యం రాశారు :

ఒకరోజు భగవాన్ వాళ్ళిష్ట రామాయణంలోని ఒక శ్లోకాన్ని తెలుగు పద్యంగా రాశారు. పద్యాహ్లాం భోజనమైనాక సోపామీద కూచుని ఉండగా, నేను హాయికి ప్రదక్షిణంగా వెడుతున్నాను. దగ్గర ఉన్న అనంతాచారిని చూసి భగవాన్ “ అందమ్మ (ఆ ఆమ్మ) పోయినదా ? ” అని అడిగారు. నేను వెనక్కు వెళ్ళి, వారికి ఎదురుగా నుంచున్నాను.

నన్ను చూసి, వారు “ ఇదుగో, తెనుగు పద్యం. ఇది తీసుకుని చదువు ” అన్నారు. దానికి నేను “ నా దగ్గర కళ్ళజోడు లేదు, సరిగా చదవనూ లేను ” అన్నాను.

అప్పుడు ఆ పద్యాన్ని అనంతాచారిచేత చదివించి అర్థం చెప్పారు.

ఆ పద్యం యిది :

బహువిధ దళంన్ని పరిశీలనముచేసి
సత్వరం పదమేది తత్పదమును
హృత్తునగొని భువినెన్నడు గ్రీడింపు
భావమ్ములో నెల్లి భావమదియ,
ఎరిగితివా దృష్టి యెప్పుడూ విరువక
యిల యందు వర్తిల మిచ్చసగిది
సంక్రమ సంతోష సంతాప కోప స
మారంభ ప్రారంభ
వ్యాజముగ విహరించు లోవిమలుడగుచు
అకాశాళ విముక్తుడై అన్ని వృత్తు
లందు సమభావముంగల్గి అవనియందు
వేషయుక్తుడై వెరియాడు వీరరామ !

దానికి నేను “ మాకీ పద్యాలూ, వాటి అర్థమూ—ఇదంతా ఎందుకు ? సర్వ పద్యాలలో అర్థమూ, వేదాంతమూ అన్నీ మీలో

ఒప్పి పున్నాయి. మిమ్మల్ని నమ్మకుంటే మాకు చాలు. ఇవన్నీ మాకేం అవసరం ? ” అన్నాను.

దానికి స్వామివారు “ నాకేమి తెలుసు ? నాకు కాస్త్రాని తెలుసునా ? నాకేమీ తెలియదే ? నా దగ్గిర ఏముంది ? నాలో ఒప్పి పున్నాయట ! ఏమి పున్నాయి ? ” అన్నారు.

ఇవన్నీ ఎందుకు ?

మొదటినుంచీ కూడా భగవాన్ వాకిట్లోకి వెళ్ళేటప్పుడూ వచ్చే టప్పుడూ నేను ఆయనని చూడగానే లేచి నుంచుంటో వుండేదాన్ని. ఆయన చూస్తోనే వుండేవారు. ఆయన మా ఎదురుగా వస్తే చాలు— అందరం కూడా భయ భక్తులతో ఒక పక్కకి ఒదిగి వుండేవాళ్ళం.

నేను ఊళ్ళో కాపురం వుండి ఆయన దర్శనార్థం వచ్చే కాలంలో నేను వచ్చినప్పుడల్లా కొంచెం ద్రాక్షపళ్ళు కొని తీసుకొని వచ్చి ఆయనకిచ్చే అలవాటు. ఒక సాయంత్రం అదే ప్రకారం తెచ్చిన ద్రాక్షపళ్ళను ఆయనముందు పెట్టాను.

దానిని చూసి, “ ఇప్పుడెందుకు తెచ్చావు ? ” అని నవ్వి, “ ఎప్పుడు తెచ్చావు యివి ? పొద్దున తెచ్చావా, వొచ్చేటప్పుడు ? అయితే, యివి ఇప్పుడెందుకు పెట్టావు ? ” అని నన్నూ-అండర్నీ కలిపి, “ ఇదంతా యెందుకు ? స్వామిని చూసి నుంచునేదీ, చాలా భక్తి వున్నట్టు నటించేదీ, ఈ వేషాలన్నీ ఇక్కడికి వచ్చిన తరువాత యిది నేర్చుకున్నది. ఇవన్నీ యెందుకు ? వీటివల్ల ఏం ఫలం ? మామూలుగా వుంటే చాలదా ? మనసు నిర్మలంగా వుండాలిగాని ; ఈ నమస్కారాలూ, మన్ననలూ-యివన్నీ వేషం. స్వామిని కన్ను తుడిచి ఏమార్చాలని చూసే పనులు ” అని మురుగనారుతో ఆ సంబంధంగా ఏదేదో కథలు చెప్పారు అరగంటసేపు.

ఇంకా యిలా అన్నారు : “ ఈ నమస్కారాలు అన్నీ యేం ప్రయోజనం ? ఆయ్యంగాల్లు యిష్టం వుంటే గురువుకి నలుగురూ

చూసేటప్పుడు మరియదచేసి భక్తి చూపేదీ ; ఇష్టం లేకపోతే ఒక గుంటతీసి, ' స్వాములవారూ, దయచేసి మీ రే ఆ గుంటలో కూచుంటారా ? లేకపోతే మిమ్మల్ని ఎత్తి కూదోపెట్టమా ? ' అని అడుగుతారు. "

ఆ కథలు విని ఆరోజు నమస్కారం పెట్టడానికి గూడా భయపడి వాకిట్లోంచే వెళ్ళిపోయినారు మురుగనారు. ఆరోజు మురుగ నారుతో చాలా మాటలు అన్నారు భగవాన్. " మొదట మనుషులు ఇక్కడికి వచ్చేటప్పుడు భక్తి వివరాలతో వస్తారు. తరువాత త్వరలోనే సర్వమూ వారిదే. అంతా వారి ఇష్టమే, అధికారమే. వారు చెప్పినట్లు స్వామి వినాలి. స్వామిది యేదీ లేదు. వారు యెన్ని తప్పులు చేసినా పూరికే నోరుమూసుకు వుండవలసిందే స్వామి. వారు ఒక్క నమస్కారం చేశారా, అర్థం ఏమిటంటే—మేము నమస్కారం పెట్టాం గదా, మా తప్పులకి ఇక మీరు ఏమీ అనడానికి వీలులేదు అని. " ఇట్లా చాలా కోప్పడ్డారు.

ఆ తరువాత అందరికీ భయమే ఆయనకి నమస్కారం పెట్టడమన్నా, ఆయనకి ఏమన్నా తీసుకుని వెళ్ళడమన్నా. మురుగనారు మొదలైనవారు, స్వామివారికి దూరంనించే నమస్కారం పెట్టుకుని వెళ్ళేవారు.

చేతిలో చారు

భగవాన్ కి భోజనం వొడ్డించేటప్పుడు చారు చేతిలో పోసేదాన్ని. ఆయన ఆ చారు తాగిన తరువాత మళ్ళీ చారు చేతులో పోసేదాన్ని. వారు తాగినంతసేపూ అట్లానే పోస్తాను. ఒకరోజు ఇంక చారు పొయ్యవద్దు పొమ్మన్నారు. మరునాటినుంచీ అన్నం గుంటచేసి, ఎంత చారు పడితే అంత చారే పోసుకుంటున్నారు. నావల్ల ఏమీ తప్పు జరిగిందా అని నేను తర్కించుకున్నాను. బాధ పడ్డాను.

చివరికి వారు వంటింట్లోకి వచ్చినప్పుడు ఓ రోజు నాకు భయమై శాంతమ్మచేత అడిగించాను. “ ఏం తప్పు జరిగింది? చారు చేతుల్లో పోసుకోలేం? ” అని.

“నాకు ఒక్కడికే చారు పోస్తో కూచుంటే, తర్కిన వాళ్ళందరూ చారు కోసం కాడుకుని కూచుంటున్నారు. కనపట్టలేదా? వాళ్ళకీ పోసివచ్చి నాకు పోస్తూవుంటే సరిపోతుంది ” అన్నారు.

వారికి ఎక్కడ అలస్యమౌతుందోనని మా భయం.

“ తప్పయిపోయింది స్వామీ! మళ్ళీ ఎప్పటిమల్లే మీరు చారు పోయించుకుంటేనేగానీ మా మనస్సుకు ఆరాటం అగదు. దయ చేయండి ” అన్నాను.

“ ఎందుకు అంత చారు? నాకు అక్కర్లేదు. అన్నంలో పోస్తే చాలు ” అన్నారు. అంతకన్న వారితో తర్కించడం మాకు భయం.

“ సరే, తమ దయ ” అన్నాను.

“ దయకేం, చారు తాగితే దయ ఉన్నట్లు, లేకపోతే లేనట్లునా? చారు తాగితేనే దయ? ” అన్నారు.

అనాటి నుంచీ తాను చారు చేతిలో పోయించుకోనే లేదు. తనకి ప్రత్యేకంగా శ్రద్ధ చూపడం ఆయనకి ఏ మాత్రమూ గిట్టదు. అందరూ ఏకమేననీ, అందరినీ తనవలెనే మేము చూడాలనీ, సమత్వం మాలోకి తీసుకురావాలనీ ఆయన మాకు ఎన్నేళ్ళు ఎంత శిక్షణ విచ్చారో! ఆ శిక్షణ మా మనసులకి లోతుగా దిగి, మేము మరవకుండేందుకు ఆ చిన్న ఏర్పాట్లని గూడా తాము మానుకొనేవారు.

కామెర్లు

ఓసారి వారికి కామెర్లు వచ్చాయి. పళ్ళు తప్ప ఏమీ తినకూడదు. తెచ్చిన కాసిని పచ్చా అందరికీ పంచి పెడితేనేగాని ఆయన తినరు.

చూసేటప్పుడు మరియూదచేసి భక్తి చూపేదీ ; ఇష్టం లేకపోతే ఒక గుంటతీసి, ' స్వాములవారూ, దయచేసి మీరే ఆ గుంటలో కూచుంటారా ? లేకపోతే మిమ్మల్ని ఎత్తి కూదోపెట్టమా ? ' అని అడుగుతారు. "

ఆ కథలు విని ఆరోజు నమస్కారం పెట్టడానికి గూడా భయపడి వాకిట్లోంచే వెళ్ళిపోయినారు మురుగనారు. ఆరోజు మురుగ నారుతో చాలా మాటలు అన్నారు భగవాన్. " మొదట మనుషులు ఇక్కడికి వచ్చేటప్పుడు భక్తి వివరాలతో వస్తారు. తరువాత త్వరలోనే సర్వమూ వారిదే. అంతా వారి ఇష్టమే, అధికారమే. వారు చెప్పినట్లు స్వామి వినాలి. స్వామిది యేదీ లేదు. వారు యెన్ని తప్పులు చేసినా పూరికే నోరుమూసుకు వుండవలసిందే స్వామి. వారు ఒక్క నమస్కారం చేశారా, అర్థం ఏమిటంటే—మేము నమస్కారం పెట్టాం గదా, మా తప్పులకి ఇక మీరు ఏమీ అనడానికి వీలులేదు అని. " ఇట్లా చాలా కోప్పడ్డారు.

ఆ తరువాత అందరికీ భయమే ఆయనకి నమస్కారం పెట్టడమన్నా, ఆయనకి ఏమన్నా తీసుకుని వెళ్ళడమన్నా. మురుగనారు మొదలైనవారు, స్వామివారికి దూరంనించే నమస్కారం పెట్టుకుని వెళ్ళేవారు.

చేతిలో చారు

భగవాన్ కి భోజనం వొడ్డించేటప్పుడు చారు చేతిలో పోసేదాన్ని. ఆయన ఆ చారు తాగిన తరువాత మళ్ళీ చారు చేతులో పోసేదాన్ని. వారు తాగినంతసేపూ అట్లానే పోస్తాను. ఒకరోజు ఇంక చారు పొయ్యవద్దు పొమ్మన్నారు. మరునాటినుంచీ అన్నం గుంటచేసి, ఎంత చారు పడితే అంత చారే పోసుకుంటున్నారు. నావల్ల ఏమీ తప్పు జరిగిందా అని నేను తర్కించుచున్నాను. చాధ పడ్డాను.

చివరికి వారు వంటింట్లోకి వచ్చినప్పుడు ఓ రోజు నాకు భయమై శాంతమ్మచేత అడిగించాను. “ ఏం తప్పు జరిగింది? చారు చేతుల్లో పోసుకోలేం? ” అని.

“నాకు ఒక్కడికే చారు పోస్తో కూచుంటే, తర్కిన వాళ్ళందరూ చారు కోసం కాడుకుని కూచుంటున్నారు. కనపట్టలేదా? వాళ్ళకి పోసివచ్చి నాకు పోస్తూవుంటే సరిపోతుంది ” అన్నారు.

వారికి ఎక్కడ అలస్యమౌతుందోనని మా భయం.

“ తప్పయిపోయింది స్వామీ ! మళ్ళీ ఎప్పటిమల్లే మీరు చారు పోయించుకుంటేనేగానీ మా మనస్సుకు ఆరాటం అగదు. దయ చేయండి ” అన్నాను.

“ ఎందుకు అంత చారు? నాకు అక్కర్లేదు. అన్నంలో పోస్తే చాలు ” అన్నారు. అంతకన్న వారితో తర్కించడం మాకు భయం.

“ సరే, తమ దయ ” అన్నాను.

“ దయకేం, చారు తాగితే దయ ఉన్నట్లూ, లేకపోతే లేనట్లూనా? చారు తాగితేనే దయ? ” అన్నారు.

అనాటి నుంచీ తాను చారు చేతిలో పోయించుకోనే లేదు. తనకి ప్రత్యేకంగా శ్రద్ధ చూపడం ఆయనకి ఏ మాత్రమూ గిట్టదు. అందరూ ఏకమేననీ, అందరినీ తనవలెనే మేము చూడాలనీ, సమత్వం మూలకి తీసుకురావాలనీ ఆయన మాకు ఎన్నేళ్ళు ఎంత శిక్షణ విచ్చారో ! ఆ శిక్షణ మా మనసులకి లోతుగా దిగి, మేము మరవకుండావుండుకు ఆ చిన్న ఏర్పాట్లని గూడా తాము మానుకొనేవాడు.

కామెర్లు

ఓసారి వారికి కామెర్లు వచ్చాయి. పళ్ళు తప్ప ఏమీ తినకూడదు, తెచ్చిన కాసిని పళ్ళు అందరికీ పంచి పెడితేనేగాని ఆయన తినరు

ఎన్ని పళ్ళు తేగలరు ? కాని, ఆయన మానుకొంటారుగానీ, అందరికీ పంచనిదే తినరు. అప్పుడు ఆశ్రమం పెరగలేదు. అన్నీ తెచ్చి పెట్టేందుకు ధనికులు లేరు. అప్పటికీ మా శక్తికి మించేటట్లు పరిస్థితులు కల్పించి తప్పు పట్టేవారు. భోజనాల చివర, పళ్ళు పంచడం అయిపోయిన తరువాత, ఒకాయన వచ్చి భోజనం చేశారు.

ఆయన్ని “పళ్ళు నీకు ఇచ్చారా ?” అని అడుగుతున్నారు భగవాన్ !

ఏ మందులకీ కామెర్లు తగ్గలేదు. తిరుక్కోయిలూరు నుంచి ఒక ముసలాయన రెండు నిమ్మకాయలు పట్టుకొని వచ్చారు భగవాన్ దగ్గరికి.

“మీకు నిమ్మపళ్ళ రసంతో తేనెగాని, చక్కెరగాని వేసి ఇమ్మని నాకు కల వచ్చింది” అన్నారు ఆయన. “సరే ఇమ్మన్నారు” భగవాన్. నిమ్మపళ్ళ రసంతో చక్కెర కలిపి ఇచ్చారు. దాంతో కామెర్లు వయమైనాయి.

‘ఉంగరం చేయించాను’

ఒక మధ్యాహ్నం భగవాన్ పప్పు రుబ్బుతున్నారు. వారు శ్రమపడి ఏమన్నా చేస్తోవుంటే చూడలేం. ఆ పనిని మేం తీసుకున్నామా-వారికి కోపం వస్తుంది. ఇంక వంటిండ్లోకే రావడం మానేస్తారు. రాకపోయినారా-మా సంతోషమంతా చచ్చిపోతుంది. హాయిలో భగవాన్ అందరివారు. వంటిండ్లోనో...ప్రత్యేకం మా సొంత భగవాన్ ! శ్రీవారు తెల్లారకట్ట మూడింటికే లేచి కూరలు తయారుచేస్తూ రని, కుంజాస్వామి, తక్కినవారు రాత్రే కూరలు తరిగితే, ఇంక కూరలవేపు రావడమే మానారు భగవాన్.

ఆ మధ్యాహ్నం భయపడుతూ వెళ్ళాను. “నీ కోసమే చూస్తున్నాను. పప్పు రుబ్బుతావా ? ఇంద ” అని చప్పున నా కిచ్చి,

లేచి వెళ్ళారు పప్పు పూర్తిగా రుచి, పిండి లోపలకి తీసుకుని వెళ్ళాను. స్వామి పొయ్యి దగ్గర కూచుని గుమ్మడికాయ కుతకుత వుడుకుతోవుంటే కలియపెడుతున్నారు. అవిల్లు, పొయ్యి వేడి. వారి వళ్ళంతా చమటలు. ' దీనికా, నాకు అంత సులభంగా పప్పు రుద్దే పని వచ్చితేప్పారు ? ' అనుకున్నాను. ఆయన పడుతున్న శ్రమ చూస్తే నిలవలేకపోయానాను. ఆ కూర ముక్కలు చింది, కాలివేలు చొబ్బి ఎక్కింది. కాని, అద్దం వెళ్ళే ధైర్యం మాకు లేదు.

మర్నాడు లోకమ్య వచ్చి చూసి " స్వామీ, మీ వేలుమీద అదేమిటి ? " అన్నది.

దానికి స్వామి, " నీకు తెలియదా, నేను ఉంగరం చేయించు కున్నాను ! " అన్నారు. గోచీ తప్ప ఏమీలేని ఆ యోగికి ఉంగరము !!

కాఫీ అలవాటులేదు

భగవాన్ కి కాఫీ తాగడం ఇష్టం వుండేది కాదు. కాని ఆయన చుట్టూ వుండే భర్తలకి కాఫీ యిష్టం. పైగా ఎవరో వొకరు తెచ్చి యిచ్చేవారు కాఫీకి కావలసిన సామగ్రి. ఆయన తాగకపోలే తక్కిన వారికి తాగడం కష్టంగా వుండేది. తక్కినవారికోసం, భగవాన్ నాలుగు రోజులు కాఫీ తాగేదీ, ఏదో వంకతో పదిరోజులు మానేదీ ; మళ్ళీ అందరు బలవంతం చేస్తే నాలుగు రోజులు తాగేదీ—ఇట్లాగే గడిచేది. అట్లాగే ఒకసారి పట్టుపట్టి చాలా కాలం కాఫీ తాగడం మానేశారు.

ఓ రోజు అప్పుకాత్రిగారి భార్య పూర్వోంచి, కాఫీ చేసుకొని, స్లాస్కులో పోసి తీసుకొచ్చింది, భగవాన్ ని కాఫీ తాగమని అడిగింది. " నేను కాఫీ తాగడంలేదే—మానిషేశాను. నేను తాగను " అన్నారు భగవాన్.

దానికి ఆమె " నేను మాత్రం ఏం చెయ్యను ? నిన్న రాత్రి కలలో నాకు దేవాలయం వక్కన ఒక ముత్తయిదుపు కనపడ్డది.

అమె పాఠ్యశి ; అపీతకువాంబ. అమె నాతో ' నా బిడ్డ కాపీ తాగదం లేదు. సువ్యయినా కొంచెం కాపీ కాచి యివ్వకూడదా ? ' అని అడిగింది. అందుకని తీసుకుని వచ్చాను. మీరు తాగక తప్పదు " అంది.

దానికి భగవాన్ కొంత విసుగుతో " అమె మునుపు కొండమీదా యిట్లాగే కలలో చెప్పింది. అట్లా చెప్పి నా నియమాలు తీవేస్తే పుంటుంది " అని కాపీ తాగారు.

వేదాంత బోధ

మాతో పప్పులు రుబ్బుతో, కూరలు తరుగుతో, వంట వండుతో, మాచేత వద్దన చేయించుకుంటో మాకు ఆయన నోటితో తెల్పిన వేదాంతమే కాక, ప్రతి చిన్న పనిలోనూ మాకు యెటువంటి శిక్షణ నిచ్చి, మా స్వభావాలనే యెట్లా మార్చారో, యెట్లా తెలుసుకోగలం ?

అనాడు ఆయన కోహిలలో, ఆజ్ఞలలో, పెట్టే భయాలలో అర్థం దూరంగా కూడా కనపడలేదు. ఈనాడు వాటి విలువ తెలుసు కుంటున్నాం. ఆయన్ని మొదటినుంచీ యాశ్చర్యావతారమని నమ్మాం. ఆయన యేమి చేసినా, ఆ విశ్వాసం మా కెన్నడూ చలించలేదు. మా విశ్వాసం చలించలేదు అంటే మా ప్రజ్ఞ కాదు. ఆయన చలించనీలేదు. ఎప్పుటికప్పుడు ఏ నిమిషానో ఆయన విశ్వరూప సందర్శనం అయేది. చిన్నవాళ్ళం, అడవాళ్ళం, చదువుకోనివాళ్ళం ఆయనమీది ప్రేమవల్ల కట్టుపడి, మా ఊళ్ళని ; మనుచున్నీ వొడిలి పడివున్నాం. ఆయన ఏ పువడేశం వల్లనో, కరుణ వల్లనో మమ్మల్ని ముక్తిమార్గంలో పెడతారని మొదట్లో మా విశ్వాసం, మా ఆశ. ఆయన నేర్పదలచుకున్న సమత్వమూ, ప్రేమా మాకేం తెలుసు ? వారికి తెలుసు-మా స్వభావాలు విస్తీర్ణమై, మా మనసులు నిర్మలమై, ప్రతివారిలో, ప్రతి పనిలో ఈశ్వరుణ్ణి చూడగలిగే శిక్షణ పొందిలేనేగాని మాకు అధ్యాత్మిక గతులు లేవని !

వంటయింటి సాధన

ఏ స్థితిని యోగులు తీవ్ర సాధనవల్ల సాధించ చూస్తారో ఆ స్థితిని, మారు యింటి పనులలోంచి, వంటింటి పనులలోంచి ఆయన సాధనను యిచ్చి ఉత్తీర్ణుల్ని చేశారు.

ఆయన జీవితంలో ఎట్లానో, మరణించి అట్లానే మమ్మల్ని నడుపుతున్నారనేది స్పష్టం. మమ్మల్ని తరింపజేయనిది, ఆయన వదలరనేది మా నిశ్చయం.

ఆయన పెట్టిన తిప్పలన్నీ వాటికి అర్థం తెలియకుండానే ముక్కుతూనో, విసుక్కుంటూనో గురువు విధించే సాధనకిందే తీసుకున్నాం. ఆయన ఎన్ని నేర్పారో మాకు !

ఏదన్నా పదార్థం ఆశ్రమానికి వచ్చిందా, అది వృథా కాకూడదు - చివరికి కాకరకాయ ముక్కలు కడిగిన చేదు సీక్ళయినా సరే.

ఆయనకి వడ్డించేప్పుకు ఎంత జాగ్రత్త చూపాలో ! ప్రాణా రెగిరిపోయేవి. ఆయనకి తక్కువ కాకుండా తినాలని మా కోర్కె. కాని, వేసిందల్లా తింటారు ఆయన. ఎక్కువగా వేళామా మా పని అయిందే. చివాట్లు ! చివాట్లు లేవా, ఏదో ఒక సుస్తీ. ఆ సుస్తీ చేసేదో, చేయించుకునేవారో !

ఎవరన్నా తెచ్చిగాని, చెట్టునుంచి కోసిగానీ ఏదన్నా కూరకానీ, పదార్థంకానీ ఆశ్రమానికి వచ్చిందా అది ఏ మాత్రమూ వృథా కాకూడదు.

కొండమీద నల్లేరు

ఒకసారి ఒకామె కొండమీదనుంచి నల్లేరు తెచ్చి ఆశ్రమం దావిదగ్గర పెట్టుకొని ఆశ్రమంలోకి వెళ్ళింది. అటు వస్తో భగవాన్ ఆ నల్లేరును చూసి “ ఇదెందుకు యిట్లా పడేసి ఉంది ? దీన్ని పచ్చడి చేయవచ్చునే. తీసుకురండి ” అని చెప్పి వెళ్ళిపోయారు.

ఆశ్రమంలో వాళ్ళ ప్రాణాలు ఎగిరిపోయినాయి-ఈ వల్లేరంతా పచ్చడిచేసి తమని తినిపిస్తారు గావున అని. వెంటనే వారంతా ఆ నల్లేరు ఎవరు తెచ్చారో కనుక్కుని, ఆమెను బతిమాలి ఆ నల్లేరు అక్కడనుంచి తీసుకుని పోయేటట్లు చేశారు.

ప్రతి వస్తువుకూ ఏదో ఒక ఉపయోగం చూపేవారు.

ఒక మెతుకుగాని, ఒక పలుకుగాని వృథా కావడం ఆయనకంట ఎక్కువ పడుతుందో అని హడలు మాకు.

కుండలతో ముట్టిగ

ఒకసారి కుండలతో ముట్టిగ వచ్చింది నెల్లూరునుంచి. ఎట్లా ఉపయోగించడం అంత ముట్టిగని? పచ్చిమిరపకాయలూ, ఉప్పు, మిరియాలూ మొదలైనవి నూరించి ఆ ముట్టిగలో కలిపారు భగవాన్. కలిపి, ఆ ముట్టిగ అయిపోయిందాకా వొందే ప్రతి దాంట్లోనూ చేరుస్తో వుండమన్నారు. అట్లా ఎన్నింటిలో చేర్చినా యింకా వుండిపోయింది ఆ ముట్టిగ ! విసుగెత్తి శాంతమ్మ మిగిలిన ముట్టిగవంతా కలిపి చారుచేసి మనుషులకు పోసింది. భగవాన్ వచ్చి ముట్టిగ లేకపోవడం చూసి, “ ఇదంతా తూములో పారపోశారా ? ” అని కోపగించుకున్నారు. ఏం చేశామో వారితో చెప్పడానికి ఎవరికీ ధైర్యం లేకపోయింది. మేము తెలివకపోతే ఆ సర్వజ్ఞులు తనకి తెలివట్టే ప్రవర్తించేవారు.

తక్కినవారికంటే తనని ఏ విధంగానన్నా ఎక్కువగా చూశామా, ఆయన ఏమాత్రం శ్రమించేవారు కారు. అందరికీ పెట్టనిదీ, ఆయనకి ప్రత్యేకంగా ఏమైనా పెట్టామా ; అయిందే మా పని. ఆయన జబ్బుగా వున్నా, పత్యమైనా, అందరికీ ముందు పండిపెట్టి తరువాతనే వారికి పెట్టాలి-ఆయనకి బహు స్వల్పంగా వచ్చినా సరే.

అందరినీ ఈశ్వర స్వరూపంగా చూసుకోవాలని ఆయన ఉద్దేశం. అప్పుడాలు వేయిస్తో ‘ఈ మంచి అప్పుడం స్వామికి’ అని మనస్సులో

అనుకున్నామా, ఆ రోజున అప్పడమే విస్తల్లో వేయించుకోరు.
“ ఈనాడు నాకు ఆవసరంలేదు ” అంటారు.

వారిపైన ప్రేమవల్ల వారికి ప్రత్యేకంగా ఏదో చెయ్యాలనే
మా కాంక్ష ; ఏమైనా ప్రత్యేకంగా చేశామా వారి ఆగ్రహం విరుచుకు
పడుతుందనే భయమూ—ఈ రెంటి మధ్యా నలిగిపోయినాం.
మా మనసులో ఏదీ జరిగినా అది వారికి తెలిసిందని మాకు తేలినట్లు
పరిస్థితులు తటస్థించేవి.

ఏళ్ళకి ఏళ్ళు విసుగులేకుండా అలిగి, కోపించి, తిట్టి సమత్వం
నేర్పారు. వారే అందరితో సమానమైతే మేము అధికంగా-ప్రత్యేకంగా
మాకని ఏమి దాచుకోగలం ?

పవిత్ర తీర్థం

ఆయనపైన భక్తివల్ల భక్తులు ఆయన శాసనవన్నీ పూజా
ద్రవ్యాలకింద వాడుకునేవారు. ఆయన కాళ్ళు కడుక్కున్న నీళ్ళు,
ఆయన చెయ్యి కడుక్కున్న నీళ్ళు, ఆయన స్నానంచేసిన నీళ్ళు,
ఆయన తిన్న విస్తరి, వొదిలిన మెతుకులు—అన్నీ గంగాజలంకన్న
పవిత్రమైనాయి. ఆ నీళ్ళని యితర్లకి అందకుండా చేయడానికి
ఆయన ఎన్ని ఉత్తులు చేసేవారో ! ఎన్ని అంకలో ! ఎన్ని చివాట్లో !
ఒక్కొక్కప్పుడు గిందుకో వారిపైన మా ప్రేమని కనికరించి చూసే
చూడనట్లు పూరుకునేవారు. కాని, ఎప్పుడో అన్నింటికీ కలిపి తగిలేవి
చివాట్లు ఏ వంకనో ?

కొండమీదనుంచి వొచ్చి కాళ్ళు కడుక్కుంటో వుంటే ఆ నీళ్ళు
భక్తులు నెత్తిన చల్లుకుంటున్నారని కాళ్ళు కడుక్కోడం మానేశారు.

క్రమంగా ప్రజలు ఎక్కువై, వారి శరీరంలో ఓపిక తక్కువై
నప్పుడు కొన్ని అలివికాక వొదిలేసేవట్లున్నారు.

వారు భోజనం చేసిన తరువాత ఆ విస్తరిలోనే భోజనం చేసేవాళ్ళు. ఆయన భోజనంచేసి గిన్నెలో చేయి కడుక్కుంటే ఆ నీళ్ళు తీర్థం కింద ఉపయోగించేవాళ్ళు దగ్గిర భక్తులు. ఒకసారి ఒక విశేషం జరిగింది. అప్పుడు నేను యిక్కడ లేను. కాని, వచ్చి విన్నాను.

ఆశ్రమంలో భోజనాలయినాక, ఎవరి విస్తరి వారు ఎత్తి పారవెయ్యడం రివాజు. ఒక్క భగవాన్ మాత్రం విస్తరిని అక్కడే వదిలి, అక్కడే గిన్నెలో చేయి కడుక్కునేవారు.

ఒకరోజు ఒక ఆశ్రమ భక్తుల అమ్మాయి వచ్చి భోజనాల దగ్గిర నుంచుంది. భోజనం చెయ్యమంటే చెయ్యలేదు. భగవాన్ ఆ అమ్మాయి ఎందుకు వచ్చిందని నొక్కి నొక్కి అడిగితే, ఆ అమ్మాయి “ తీర్థానికి ” అంది.

“ ఏం తీర్థం ? ” అని ఆరా తీయగా, భగవాన్ చెయ్యి కడుక్కున్నారే-ఆ నీళ్ళు (తీర్థం) తెమ్మని వాళ్ళ వాళ్ళ పంపినట్లు తెలిసింది.

తన విస్తరి తానే...

ఆ రోజునుంచీ తక్కినవారితోపాటు వారు కూడా తన విస్తరిని తానే మడిచి తీసుకొనిపోయి బైట పారవేసేవారు. అక్కడే చెయ్యి కడుక్కునేవారు. అదివరకు వారికి తెలీదా-తన చేతి నీళ్ళు, విస్తరి ఎట్లా ఉపయోగపడుతున్నాయో !

అన్నీ తెలిసినా, తన కంట పడితేనేగాని ఆయన తెలిసినట్టు ప్రవర్తించేవారు కాదు.

ప్రభావతి అనే భక్తురాలు, భగవాన్ తన విస్తరి పారేసుకోడం భరించలేక, తాను పారేస్తానని అన్నది. భగవాన్ పీలురేదన్నారు.

ఆ విస్తరికోసం ఇద్దరూ చెరో మూలా పట్టుకుని కలియబడ్డారు. చివరికి ప్రభావలే వొదిలేసింది.

“ నా విస్తరి నువ్వు ఎత్తి వేస్తావు. ఇక్కడ అందరూ ఎవరి విస్తరి వారు ఎత్తుకుంటున్నారు. వారి విస్తళ్ళు ఎవరు ఎత్తి పారేస్తారు ? ” అని అడిగారు భగవాన్.

“ నేను ” అంది ప్రభావతి.

“ ఎన్నాళ్ళు ? ”

“ ఎప్పుడూను. ”

“ సరే, కానీ ” అన్నారు భగవాన్.

ఇదంతా చూసి రాజయ్యరు, తాను అందరి విస్తళ్ళు ఎత్తి పారేస్తావన్నారు. ఆ రోజునుంచీ అశ్రమంవారే అంటు విస్తళ్ళు ఎత్తించే ఏర్పాటు అయింది. ప్రజలు ఎక్కువైన తరువాత ఊరుకున్నారుగాని భగవాన్—తనకి నమస్కరించడం, కా న్కలివ్వడం, సేవ చెయ్యడం ఇష్టపడరు. తన దేహానికి సేవ చేయడం కన్న, తన దోధ ప్రకారం నడుచుకోవడమే ముఖ్యమని. పదే పదే మమ్మల్ని కోప్పడి చెప్పేవారు. కాని, మాకు-ముఖ్యంగా స్త్రీలికి, ఆయనకి సేవచేసి, ఆసునకి వొండిపెట్టి, ఆయనకి దేహబోషణ చేసేనేగానీ మా ప్రేమ అగేది కాదు.

జ్ఞానభిక్ష

తాను దేహం కాదనీ, తాను ఆత్మననీ, తాను మా నుంచి వేరు కాదనీ మాకు తెలీదం కాకుండా, మా అనుభవంలోకి రావాని, పసుం ద్వారా మా కా అనుభవం తెప్పించేందుకు ఎంతైనా, లేని కఠినత్వాన్ని ఆయన మాపై ప్రయోగించారు. ఎప్పటికప్పుడు ఆయన—మేము చూస్తున్న శరీరం తాను కాదనీ, తాను సాక్షిత్వా సర్వేశ్వరుడనీ తోపించేవారు. ఆయన స్వరూపం ఏమీ మారకుండానే-మాకు,

ఒకప్పుడు వటపత్రకాయ అయిన శ్రీమన్నారాయణుడనీ, ఒకప్పుడు గోపికాలోలుడైన శ్రీకృష్ణుడనీ, ఒకప్పుడు సాక్షాదీశ్వరుడనీ ఆ రూపాలు, ఆ లేజస్సు చూస్తున్నట్లే త్రమించేవి మా మనస్సులు. ఎప్పుడూ ఆ జ్ఞాపకం మా నుంచి తీసివెయ్యకుండా నిలబెట్టేవారు.

వారు మాతో నవ్వినా, రిట్టినా, వేళాకోళం చేసినా తాను, మేము చూసే తాను కాదనే సంగతి మా మనసుల్నించి తొలి మాయలో పడకుండా చేస్తో వుండేవారు.

వయసువల్లా, జననమృత్యువల్లా, ఆయన వంట యింట్లోకి రావడం మానుకున్నాక కూడా ఆయన మానుంచి దూరం కాలేదు. ఆయనకి ప్రతిపూటా వొడ్డించే భాగ్యం, చివాట్లుతినే అదృష్టం మాదే కదా ! భోజనాలై అందరూ లేచిపోయిన తరువాత కూడా, వారు అట్లానే కూచుని, మాతో కలుపు చెప్పి, కొత్త వంటలు నేర్పి, కొత్త గ్లోకాలు, పాటలూ అవీ బోధచేసి, మా మనసుల్ని తృప్తిపరచి వెళ్ళేవారు. సోపాపైన కూచున్న భగవాన్, తన పూర్వపు ఘరానా భర్తులకి అంత పరిచితంగా అందకపోయినారేమోగానీ, మమ్మల్ని మాత్రం ఎన్నడూ మరవలేదు. మా నుంచి ఎన్నడూ దూరం కాలేదు. మమ్మల్ని దిద్దడం మానలేదు.

అనాడు శ్రీకృష్ణుడు గోపికల్ని ఉద్ధరించేందుకు గొల్ల వాడై పుట్టి, అవుల్ని కాసినట్టే, ఈనాడు సర్వేశ్వరుడు తిరిగి ఆవతారమెత్తి మాదోటి సాధారణుల్ని ఉద్ధరించడానికి వంటలవారై మాకు దోధించి, జ్ఞానమిచ్చి, తన చేతుల్తోనే వొండి భర్తులకి వొడ్డించి అనుగ్రహించారు.

సంపూర్ణమృ

వూ వాళ్ళంతా మొదటి నించీ భగవాన్ని బాగా ఎరుగుదురు. వారి పూరి దగ్గరే మా పూరు. ఎప్పుడూ ఆశ్రమానికి వచ్చిపోతూ వుండేవారు. నేను విరంతువునైన తరువాత చాలాసార్లు చెప్పారు, ఆరుణాచలంలో ఓ మహానుభావు అన్నారు - వెళ్ళి దర్శించుకోమని. వాళ్ళు వెదుతూ రమ్మని పిలిచేవారు. కాని, నాకేమీ కదలిక రాలేదు.

ఒకసారి మధుర మీనాక్షి ఆలయంలో పిల్లారి గుడిముందు ఒక ముసలి బ్రాహ్మణుడు నా దగ్గరికి వచ్చి, “నాకు వొండి పెట్టవా?” అని అడిగారు. ఆ అడగడమే వింతగా వుంది. అన్నం పెట్టమని అడుగుతారుగాని, వొండి పెట్టమంటారా? తనకి ప్రత్యేకం వొండి పెట్టాలా!

అయినా నేను “నరే, రండి ఇంటికి,” అన్నాను.

ఆయన కదలలేదు.

“ఇక్కడ ఏముంది, వంటికి?” అని చెప్పి, నేను పిళ్ళయ్యారికి నమస్కారం చేసుకుని, ఆయన కోసం తిరిగి చూసేప్పటికి ఆయన లేరు. చాలా ఆశ్చర్య పడ్డాను. తరువాత తెలుసుకున్నాను నేను, అనాడు నన్ను అడిగింది నా గురువు భగవానేనని.

చివరికి మావాళ్ళు పిలవగా పిలవగా 1932 లో, నా చెల్లెల్లా, మరిదితో కలిసి వొచ్చాను భగవాన్ దగ్గరికి.

తల్లి సమాధిపైన పాకలో ఓ ఇరవైమంది కాపీకి కూచుని వున్నారు. భగవాన్ పక్కన దండపాణిస్వామి వున్నారు.

నన్ను చూసి దండపాణిస్వామి “మన నారాయణి వొదివగారు,” అన్నారు భగవాన్ తో.

నేను బైటవుండి మళ్ళీ భగవాన్ కి కనపళ్ళేదు.

“అమె కనపడలేదే?” అని కనుక్కున్నారు భగవాన్.

అప్పుడో ఇరవై రోజులు బున్నాను...

అయిన దగ్గర వున్నప్పుడు, ఏమీ తోచేది కాదు. అట్లానే నిలబడిపోయేదాన్ని. ఆరోచవలు బాగా తగ్గిపోయేవనుకుంటాను.

నేను కలవు తీసుకోడానికి వెళ్ళినప్పుడు భగవాన్ స్వయంగా లేచి, లోపలికి వెళ్ళి, అరవం 'నే నెవడను?' కాపీ తీసుకొచ్చి నాకు ఇచ్చారు.

మా పూరు వెళ్ళాక నాకు కల వచ్చింది-ఓ ముత్తయిదువ నన్ను ఆశ్రమానికి రావా అని అడిగినట్లు, ఆశ్రమంలో భగవాన్ "సంపూర్ణమ్య రాలేదేం?" అని అడుగుతున్నట్లు.

ఇంతలో మా మేనమామ తాను ఆరుదాచలం వెళుతున్నానని, నన్ను కూడా వెంట రమ్మన్నాడు. అతని బలవంతం మీదనే ఇష్టం లేకందానే వచ్చాను. నేను రావడంతోనే చిన్న స్వామి, శాంతమ్మ లేదని, నన్ను వంటలో చేరమన్నారు. భగవాన్ సమక్షంలో వంట చెయ్యవచ్చును గదా అని సంతోషంతో వొప్పుకున్నాను.

నాకు వంట అంత చేతకాదు. పైగా మా వంట విధం వేరు, ఆశ్రమం వంట వేరు. భగవాన్ నా పక్కన వుండి ఎట్లా అన్ని తయారుచెయ్యాలో వోపికతో నేర్పారు. ఆ పూటకీ ఏమేమి తయారు చెయ్యాలో అయనే చెప్పడం, ఆ పదార్థాలు ఎట్లా తయారుచెయ్యాలో కూడా ప్రతి చిన్న విషయం చెప్పడమును.

"ఇదేమిటి? ఈ వంట?" అని చాలా నవ్వుగా వుండేది నాకు.

అల్లం, మెంతులు, వాము, మిరియాలు, ధనియాలు, ఇంగువ- ఇవన్నీ ఎక్కువ వాడిక ఆశ్రమంలో.

ఎవరికన్నా వొళ్ళు బాగాలేకపోతే, వంటలో మూర్ఖుతోనే ఆ జబ్బు నయం చేసేవారు భగవాన్. ఏ పదార్థం ఏ కూర ఐనా సరే—బాగా రుద్దినా, వొంగినా, దాంట్లో దోషం పోతుందనేవారు. వొళ్ళు బాగా లేనివారికి పనసకాయని చూస్తే భయం. భగవాన్

ఆ పనసకాయని చెక్కులుతో సహా రుద్దించి, వొండించితరువాత అది ఏ అనారోగ్యమూ చేసేదికాదు.

భగవాన్ వంటింటిమధ్య వుండేవారు. ఏది కావలసి-ఏది అందుకోడానికి వెళ్ళినా, ఆయనకి ప్రదక్షిణం తప్పదు. ఆయన ప్రదక్షిణం చేస్తో వొండుతున్నాననే వుండేది నా మనసులో.

కుర, పచ్చడి, సాంబారు ఏదైనా సరే-తయారుకాగానే తాను ఏది చూసేవారు ; నాకు రుచి చూపేవారు.

నేను వారి చేతికిచ్చిందాంట్లో వారు రుచికోసం కొంచెం నోట్లో పీసుకుని, తక్కింది వంటలోనే వేసేవారు. దాంతో వంట అంతా ఆయన ప్రసాదమయేది.

అటువెళ్ళి, ఇటు వచ్చి, వొంటింట్లోనే ఆయన పని. ఎన్నడూ ఏమీ అఖర్లేనివారు, వంటింట్లోకి వచ్చి కొంచెం చారు తాగేవారు. తనకి చాలా ఇష్టమైనట్టు మజ్జిగ పులుసు చేస్తున్నారూ, ఆయనకి సంతోషం-పండగనాడు అన్నీ వొండుతూ వుంటే చూస్తున్న చిన్న పిల్లల సంతోషం. ఏది ఎట్లా రుట్టాలో, ఎపుడు పెయ్యూలో, ఎంత వుడికించాలో - ఎంత శ్రద్ధో ! ఎంతో జాగ్రత్త ; ఏదీ లోపం జరగకూడదు.

ఎప్పుడూ ఏం వున్నాయి, వాటితో ఏం చేద్దాం ? ఇదే మాటలూ, పుత్రాహూలూ, కణ్ణుల్లా. తన చిన్నతనంలో ఎలా చేసేవారో, తల్లి ఎట్లా వొండేదో అవన్నీ చెప్పేవారు.

మా పూరు ఆయన పూరు దగ్గరే. అందుకనే “సంపూర్ణం ! నీ వొంట మా వంటే. నువ్వు వొండిలే మా అమ్మ వంట జ్ఞాపకం వొస్తుంది ” అనేవారు.

ఇంకా వుట్టేసేవారు నన్ను. నేను మా పూరికి పెడుతానంటే, “ సరిగా వొంట చేసేది కాస్తా వెళ్ళిపోతానంటోంది. తక్కినవార్నా ? ఒకరు పచ్చివే పెడతారు, ఒకరు మాడుస్తారు ” అన్నారు.

భగవాన్ చెప్పినట్టే ఏదన్నా వొండి రుచి చూపి “ సరిగా వుందా స్వామీ ? ” అని అడిగితే—

“ ఇది బాగానే వుందీలే. చక్కగా వొందావు. మీ అందరివోసమే ఈ రుచి చూడడం. నేను భోజనానికి కూదోగానే, ఎచ్చెమ్మ ఏ పబ్బో తీసుకొస్తుంది. మొదలియార్ పాటి ఏ అకుకూరో తెస్తుంది. ఇంతెవరో ఏవో ఫలహారాలు తెస్తారు. అవీ, నువ్వు చేసినవీ అన్నీ ఏకంగా కలుపుకుని తినే నాకేం రుచి ? ” అనేవారు. అందుకని పొద్దుటివిదాది, రాత్రులు వొడ్డించేదాన్ని.

ఆయన చెప్పినట్లు గాక ఏ మాత్రం వ్యత్యాసం చేసినా, ఆయన పోనీ అని పూరుకోరు. ఆయన ఎంత అంటే అంతే. ఆయన ఎట్లా నంటే అట్లాగే. ఆ విధంగా వంటలో నించి, గురువు అజ్ఞని శ్రక్ష రేకుండా శిరసావహించడంలో మాకు పాధన నిచ్చారు. మాకేం తెలుసు ? ఎందుకట్లా ఇట్లా చంపురు తింటారు ? ఈ కాస్తలో ఏం పోయింది ? అనిపించేది. కాని మాకేం తెలుసు ? ఆద్యాత్మికాభివృద్ధి కావాలంటే మొదటి సూత్రం, మన సొంత యోచన రేకండా గురువు అజ్ఞని పరిపాలించడమనీ, ఆయనకి కావలసింది వంట రుచి కాదనీ, ఆయనకి కావలసింది వంటలో నించి మేమా శిక్షణ పొందడమనీ ! వంటమీది ఆయన ఉత్పాదకమంతా మాకా పుష్పాహాన్నిచ్చేందుకు. వంట అంటే మాకు భారం కాకుండా చేసేందుకు ఆయన వంటపైన అంత శ్రద్ధ చూపుతేనేగాని, మా మనసుల్లో మేము చేసేది భగవత్సేవ అనే భావం రాదు. మాపైని కరుణవల్ల అంత నాటకం ఆడారు ఆయన.

“ కూరకి మూత పెట్టాలి. అప్పుడే అవిరి అణుగుతుంది. పక్కమై రుచిని పడి, తినడానికి యోగ్యమౌతుం ” దని చెప్పి చూ వంక చూళారా, ఆ మాటలు—

“ మనసుకి మూత వేస్తే వృత్తులు అణుగుతాయి. మనిషి జ్ఞానియై ఈశ్వరుడిలో లయించడానికి సిద్ధమౌతా ” దని అర్థమిచ్చేది.

ఒకసారి కొందరు సెంటీకోట చూడడానికి ప్రయాణమౌతున్నారు. వాళ్ళలో నేనూ వెళ్ళి చూడాలనుకున్నాను, భోజనాలైనాక వెళ్ళి భగవాన్ని అడగాలనుకున్నాను. వెళ్ళి చూస్తే ఆయన ముసుగు పెట్టుకుని కళ్ళు మూసుకుని నిద్ర పోతున్నట్టున్నారు.

హాయి ఓ రెండుసార్లు ప్రదక్షిణంచేసి చూస్తే, మాధవ స్వామిలో ఆసలు నిద్రపోనట్టే మాట్లాడుతున్నారు. వెళ్ళి అడిగాను. దానికి భగవాన్—

“ నాకు కొంచెం శుభ్రంగా కాచి పోస్తుందనుకుంటే మాటి మాటికీ ఇక్కడికి పోతాను, అక్కడికి పోతావంటుందేమిటి? ” అని, నాతో “ సరే, ఎప్పుడు వస్తావు? ” అని అడిగారు.

“ రెండు రోజుల్లో తప్పక వస్తాను. ”

వెళ్ళానా - మళ్ళీ వచ్చేప్పటికి నాలుగు రోజులయింది. మళ్ళీ వచ్చి కవపద్మప్పుడు, భగవాన్ “రెండు రోజుల్లో వస్తానన్నావు? వెళ్ళడం, రావడం నీ చేతులో ఉందా, పిచ్చిదానా? ” అన్నారు.

ఒకసారి నాతో అన్నారు భగవాన్ “నువ్వే వేదాంతమూ చదవచక్కర్లేదు, ‘రిభుగీత’ చదవమని అన్నారు. ఆ గీతలు నాకేం తెలుస్తాయని ఆంశ్యం చేశాను. భగవానే తన చేతులతో పుస్తకం కుట్టి, తన దస్తూరితో రిభుగీత రాసి నా కిచ్చారు. చూశాను.

“ ఇదంతా నా కెందుకు స్వామీ! నా కేం అర్థమౌతుంది? ” అన్నాను.

“ అట్లాకాదు. అర్థం కాకపోతేనేం? చదువులో ఉండు. ఒక్కొక్క అధ్యాయానికి పరిశం కవపక్షతూ ఉంటుంది ” అన్నారు.

ఒకరోజు మధ్యాహ్నం హాయిలో కూచుని ఆ పుస్తకం చదువుతున్నాను. ఎవరో ఒకరు వుండినుండి కొత్తగా వచ్చినవారు, ఏదో ఓ కానుక వారి ముందు పెడుతున్నారు. దానికి భగవాన్ నాతో

“చూశావా సంపూర్ణం! ప్రతి అధ్యాయానికి ఫలితం వెంటనే వస్తోంది” అన్నారు.

ఇంకోసారి “ఎచ్చెమ్మ ఏది చేసినా, నిప్పుకి చూపి, వుడికిందను కుని స్వామికి పంపుతుంది. వేణమ్మ ఒక్క రివ్వ విప్పు పైన పెట్టి దించుతుంది. ఈ సంగతి వాళ్ళలో చెబితే నాలిక పీక్కుంటారు. కాని, వాళ్ళు ప్రసాదమని నాకు పెట్టినవన్నీ తినాలి. నా ఖర్చుం అట్లా అయింది. ఏం చెయ్యను?” అన్నారు. కాని, ఎచ్చెమ్మపాటి నుంచి ప్రసాదం రాకపోలే, దొచ్చిందాకా భోజనాలు అపించేసేవారు అశ్రమంలో.

ఏదీ వ్వధా కాకూడదు. ఒక్క దియ్యపు గింజ, అవగింజ కింద పడివుంటే తాను దొంగి ఏరి తీసి, బుట్టిల్లో వడేస్తారు.

“ఎందుకు స్వామీ, ఆ ఒక్క గింజకోసం ఆ శ్రమ?” అన్నాను ఓసారి.

“అవును. నా జాగ్రత్త అట్లాంటిది. ఏ సంగతినీ వొడలను. అన్నీ సరిగా జరిగాలి. నేనే పెళ్ళి చేసుకుంటే ఏ స్త్రీ నాతో పకలేదు. అంత కఠినస్థితి. పరుగెత్తుతుంది” అని, మళ్ళీ “మా తండ్రి సంతాపించి నా కిచ్చిన అన్ని ఇది. నేను దీన్ని జాగ్రత్తగా కాపాడి, నా పిల్లలకి పెట్టబోద్దా?” అన్నారు.

పచ్చి కరక్కాయల ఊరగాయ, పల్లెరు పచ్చడి, చివరికి వేపాకు కనకదా, వంటలో పేయించేవారు. కాని, ఏదీ వెగటివ్వదు. ఏమి వేళాలో ఎవరూ తెలుసుకోలేదు!

ఓసారి జయంతికి ఎన్నో వంకాయలు దొచ్చాయి. వరసగా కొన్ని పూటలు వందాము. వాటినుంచి కోసిన తొడిమలన్నీ ఓరుప్పు పడివున్నాయి, ఏది పారెయ్యడానికి ఎవరికీ సాహసం లేదు. వాటిని చూసి టగవన్, ఆ తొడిమల్ని కూర చెయ్యమన్నారు. తొడిమల కూర! ఎవరు తింటారు? చేళాం. వాటిల్లో ఎందు బాహులు కలిపి,

ఎన్ని గంటలు వుడికించినా వుడకవు—తొడిమలుగాని, గింజలుగాని. ఎందుకు వొచ్చాలో హాలులోంచి వంటింట్లోకి వొచ్చారు భగవాన్.

ఎంత పనిలో వున్నా సరే, మా వంటలో ఏదన్నా సమస్య వొచ్చిందా, ఎట్లా వొచ్చేవారో—మా ఎదుట వుండేవారు. హాలు గుమ్మం దగ్గర మేము కవచస్థానా, వెంటనే లేచి వొచ్చేవారు మా వెంట. వంటమీదవున్న శ్రద్ధ చేనిమీదా లేదు భగవాన్‌కి అనుకోవచ్చు. కాని, వారికి వంటచేసేవారి పైన వున్న అనుగ్రహం, ఎవరిపైనా వున్నట్టు కవచదేది కాదు, ఆ హాలులో కూచున్న వారిపైన.

“ ఎట్లా వుంది కూర ? ” అన్నారు.

“ కూర ఏమిటి ? అవి తొడిమలు కావు. ఇశవగుగ్గిళ్ళు, ఎన్ని గంటలకీ వుడకవు ” అన్నాను.

“ ఏం ? వుడకలేదా ? ” అంటూ ఓసారి గరిటతో తీసి చూసి, కలిపి, ఏ ఉపాయం చెప్పకుండానే వెళ్ళిపోయినారు. వెళ్ళి చూస్తే—తొడిమలు, ఎందు బటానీలు, అన్నీ వుడికి వున్నాయి !

ఆ రాత్రి అందరూ చాలా బాగా తిన్నారు. ఆ కూర ఏమి కూర అని అడిగారు తినేవారిని. ఎవరూ చెప్పకోలేక పోయినారు. ఒక్కసారే వొడ్డించాను, అంత కష్టపడి చేసిన కూరని, భగవానుకి. అంతా ఒక్క ముద్దగా నోడ్లో వేసుకుని మింగేశారు. నా ప్రాణం చివుక్కుమంది. అంత రుచైన కూరని, అంత కష్టపడి చేసిందాన్ని అట్లానా తినడం ?

తరువాత ఎన్నిసార్లు కూర వొడ్డిస్తానన్నా, వొడ్డన్నారు. మర్నాడు అన్నారు ఎవరితోనో, “ రాత్రి నేను కూర తినలేదని సంపూర్ణం మనసు నొచ్చుకుంది. నేను తింటేనేం, తినకపోలేనేం ? తను శ్రద్ధగా చేసింది నేను తిన్నట్టే ” అని.

భర్తలకన్న స్వామికి ఎక్కువ వెయ్యాలని నా మనసులో ఏ మూలన్నా వుందో ఏమో ; ఆ వ్యత్యాసాన్ని తినేసే సాధనం తాను తినకపోవటమే !

వంట అంతా చెప్పేదీ, చేసేదీ, హాలులో వెళ్ళి కూచునేదీ, మళ్ళీ కాసేపటికి వచ్చి వంటంతా ఎట్లా పుండో చూసేదీ. అన్నీ సరిగా తయారయిందాకా ఎవరన్నా వస్తే హాలులో దర్శనమిస్తున్నా, ఆయన ప్రాణమంతా వంటమీదనే వుండి, అవన్నీ రుచిగా-తనకి ధోజనంలోకి బాగా తయారవుతున్నాయో, చెడిపోతున్నాయోనో బెంగతోనే ఆయన తిరుగుతున్నట్లుంటుంది. అంత జాగ్రత్తగా తయారుచేయించినవన్నీ ధట్టలకి రుచిగా వుండడానికో, మాకు కర్మమార్గంలోంచి సాధన నివ్వడానికో, నిష్కామతత్వం నిరూపించడానికోగాని అద్భుతంగా వుండేది ఆయన చర్య.

నేను పూర్వోకి వెళ్ళేప్పుడు అడుగుతారు-ఏమేమి వున్నాయి, మర్నాటి వంటకని. తెలుసుకుని, నేను తిరిగి పొద్దున్న వాచ్మేపుటికి, అన్నీ నానవేసి, కొన్ని రుద్దించి, కూరలు తరిగి, తరిగించి, సిద్ధంగా వుండేవారు. వంటకోసమూ, దాన్ని రుచిగా తినడం కోసమూ బతుకుతున్నట్టు, దాని సంగతే రాత్రంతా ఆలోచిస్తున్నట్టు.

వంట బాగా వచ్చినా, చెడిపోయినా, దాండ్లోంచి మాకో వేదాంతం. ఆ వాక్యాలే, ఎటు పడితే అటు అర్థం తీసుకునేదిగా వుండేవి.

ఓసారి సేమియా పుట్టు చేస్తో వున్నాము-జాగ్రత్తగా పొడి పొడిగా వాచ్మేట్టు. భగవాన్ వచ్చి అంతా అణిచేశారు.

“ ఇదేమిటి భగవాన్, ఇట్లా అణిచివేశారు ? అంతా ముద్దయి పోయిందే ! ”

“ అవును. విడివిడిగా వుంటే ఏం జాపుంటుంది ? అంతా ఏకం కావాలి. ”

చాలా రుచిగా వుండి సేమియా పుట్టు ఆ రోజున.

దేండ్లోనైనా భగవాన్ ఉప్పు వేళారా, ఒక్కసారైనా సరే ఉప్పు ఎక్కువగాని, తక్కువగాని కావడం జరగలేదు. వంట సరిగా

తయారాతుందో ఏమోననే భయం లేదు. అనున చెప్పినట్టు చెయ్యాలి. అంతే మా పని. ఏది కుదరకపోయినా భగవాన్ తో చెప్పిలే చాలు. ఏది తెలికపోయినా ఆయన్ని అడిగి లే చాలు. అంతేకాదు. మా జీవితంలోనే ఎప్పుడూ ఏ కష్టాలలోనూ భయాలలోనూ తాను మాతో పున్నట్టు తోపించేవారు.

ఒకసారి నేను తెల్లారకట్ట మూడింటికే పూర్ణోంచి ఆశ్రమానికి రావల్సి వచ్చింది. అంతా అడవి ఆ రోజుల్లో. నాకు తోడు ఎవరూ లేరు. ఎట్లా అనుకుంటున్నాను-నేను వెళ్ళేప్పుడు.

భగవాన్, ' నీకేం భయం ? నేను తోడులేనా ? ' అన్నారు.

ఆ మాట భగవానన్న తరవాత ఇంకేం భయం ?

అంత చీకట్లో వొస్తే చిన్నస్వామికే ఆశ్చర్యంవేసి, " ఎట్లా వచ్చావు ఇంత చీకట్లో, ఒంటరిగా ! నీకు భయం వెయ్యలేదా ? " అన్నారు.

అది వింటున్న భగవాన్ " అదేమిటా ! ఏం భయం ? నేను వెంటలేనా ? " అన్నారు.

ఒకసారి నేనూ, సుబ్బలక్ష్మమ్మ గిరి ప్రదక్షిణం బయలుదేరాము తెల్లారకట్టే. బాగా చీకటిగా వుంది. మాకు భయమేసింది. ఎట్లా వెళ్ళడం. వెడదామా ? లేదా ? తోవలో పాములున్నాయేమో ? కనపడవే అనుకున్నాం. మా ముందు నీలంరంగు వెలుతురు పడ్డది. ఏదో పికాచం గావునని మరి భయం వేసింది. కాని, చూస్తే—ఆ వెలుతురు వల్ల దైర్యం వొస్తోందిగాని, భయం కలగటంలేదు. మా వెంటనే వచ్చింది ఆ వెలుతురు—వగటి వెలుతురు వచ్చి మా భయాలు పోయిందాకా, మాకు తోవ చూపుతో.

ఇంకోసారి మే మిద్దరమే గిరి చుడుతున్నాము, పొద్దున్న ఎనిమిది గంటలకి ; కబుర్లు చెప్పుకుంటో. రోడ్డు నిర్జనం. మా వెనక

ఎవరో సామియార్ వొస్తున్నారు. ఇద్దరం వయసులో అడవాళ్ళం. ఇంకా అడవిలోకి పోయాం వెనక ఈ పురుషు డెండుకని, ఆయనని ముందు పోనిద్దామని అగాము. ఆ సామియారూ అగాదు. మాకు అనుమానమేసింది. మళ్ళీ నడిచాం. ఆయనా నడిచాడు. మళ్ళీ అగాం. ఆయనా అగారు. ఇట్లా మూడు నాల్గుసార్లయేప్పటికి మాకు భయమేసింది. రోడ్డుమీద ముందూ వెనకా ఇంకే మనుషులు కనపడరు. ఎట్టాగా అని-“అరుణాచలేశ్వరా, నువ్వే ఎల్ల చాలాలందూ శరణ్యం” అని బిగ్గరగానే అన్నాం.

దానికి ఆ సామియార్ “అవును. అరుణాచలేశ్వరుడే సదా శరణ్యం. ఎప్పుడూ అట్లాగే తలుచుకోండి. చూడండి, ఆ జ్యోతే లోకాన్నంతా లేజన్నులో నింపుతోంది. జాగర్త-జాగర్త” అన్నారు.

మా వెంటనే వొస్తున్నారు. మా రక్షణ కోసం సర్వేశ్వరుడు ఈయన్ని పంపారా లేక, సర్వేశ్వరుడే వచ్చారా? కాకపోలే-తొవలో ఈ కబుర్లు, ఆ కబుర్లు చెప్పకోకుండా ఈశ్వరుణ్ణి తలుచుకోమని చెప్పడానికి వచ్చారా?

కొంత దూరం వెళ్ళాక వెనక్కి చూస్తే ఆయన లేరు.

అన్ని విధాల ఆయన మమ్మల్ని రక్షించుతున్నారు.

నే నెంత ? ఏం గొప్ప ? నా వెంట భగవాన్ పుంటున్నారు. ఏం అద్భుతమిది ! ఇంకేం కావాలి ?

అరవంలో సేమియాని సేవా అంటారు.

ఓసారి నేను చేసిన సేవా చాలా బావుంటుందని తింటున్నారు అందరూ.

“సంపూర్ణమృత్యు చేసిన ఈ సేవా ఎంత బావుంది !” అన్నారు ఒకరు.

“ అవును. సంపూర్ణమృత్యు చేస్తే అట్లాగే వుంటుంది. అంత శ్రద్ధతో చేస్తుంది ” అన్నారు భగవాన్. నేను సంతోషంతో తల్లికిండులై నాను.

ఓసారి మేము గోళాలపైన దా బా మీ ద వొడియాలు పెడుతున్నాం. భగవాన్ మా పక్కనే కూచుని, ఎట్లా పెట్టాలో చెపుతున్నారు. ఇంతలో మాధవస్వామి వచ్చి, స్వామి దర్శనార్థం ఎవరో ఆమె వచ్చిందని చెప్పారు.

భగవాన్, “ ఎవరో ఆమె నాకు తన దర్శన మివ్వడానికి వచ్చిందట ” అని చెప్పి బైలుదేరుతున్నారు. నేను తమిళంలో పాట పాడుతున్నాను. ఉత్సాహం అట్లా పొంగేది మాలో-అయిన మామండు వుంటే. “ కృష్ణుడు బృందావనంలో గోపికలతో చీలలు చేసేటప్పుడు గోపికలు కృష్ణుడికి మామీద ప్రేమ, మామీద ప్రేమ అని ఎవరికి వారే అనుకుని వొళ్ళు మరిచి తన్మయావస్థలో వుండేవారు ” అని పాడి, “ అట్లానే మీ ప్రేమని వంచుకోకండి, ఇంకో ఆమె ఎవరో అదృష్టవంతురాలు వచ్చింది ” అన్నాను.

దానికి భగవాన్ అవునవును అంటో, ఆనందంతో పూగిపోతో, ఆడుతూ మెట్టుదిగి వెళ్ళారు.

ఆ కాలమంతా మాకు అట్లానే వుండేది. ఈ లోకంలో వున్నామో, ఏ లోకంలో వున్నామో, బతుకుతున్నామో, ఏం తింటున్నామో ఏమీ గుర్తు వుండేది కాదు. రోజులు తెలీకుండానే వెళ్ళిపోయేవి. ఎంతో భారమైన పనికి ఎంత శక్తి వుండో ! కష్టమే తెలీదు. మా ఇళ్ళల్లో కొంచెం పనిచేస్తే పడుకునేప్పుడు అలిసివట్టుండేది. భగవాన్ సమక్షంలో అలసటే తెలీదు. బద్ధకమనేది లేదు. పనిచేస్తున్నా, కూచున్నా భేదం తెలీనేది కాదు. అట్లా చూశారు మమ్మల్ని భగవాన్. ఏ కారణం లేకందానే, ఒకటే సంతోషంగా వుండేది. చిన్న చిన్న తగాదాలూ, చిరాకులూ వచ్చినా, ఏమీ మనసు నంటేవి కాదు.

ఓసారి భగవాన్తో అన్నాం కూడాను. వంటింట్లోకి వచ్చి ఆయన, “అప్పుడే అంతా అయిందా ?” అంటే—“అవును. ఎంతనేవో చూడండి, భూతాలు చేసేసి వట్లుంటుందిగాని, మనుషులు చేసేదా ? ” అన్నాం.

“ భూతాలేమిటి ? అదుగో, పెద్ద భూతం ఆ అరుణాచలేశ్వరుడే చేశారు ” అన్నారు.

ఒకసారి నేను భగవాన్ని అడిగాను, వెన్నెల భోజనాలు ఏర్పాటు చెయ్యాలని వుందని. కానీ అన్నారు. పార్థమికము అనుకుని, గొప్పగా వంటలు చేశాం. ఆ సమయానికే ఓ భక్తుడు బెంగుళూరునుంచి తయారుచేయించుకుని ఎన్నో ఫిండివంటలు తెచ్చారు. భోజనాల హాలుపైన ఉన్న రాబామీద మూడువందలమంది భోజనాలు చేశారు వెన్నెట్లో. అందరిమధ్యా భగవాన్. ఆ రాత్రి ఆకాశంలో ఉదయించి కొంచెం పైకి వచ్చిన చంద్రుడు భగవాన్ లలపైన ప్రకాశిస్తున్నట్టు తోచింది మాకు. ఏదో భక్తి కొద్దీ అట్లా అనుకోదంకాదు ; ఆ దృశ్యం అట్లానే నిలిచింది మా కళ్ళముందు.

ఆ రోజుల్లో ఆశ్రమంలో పనిచేసే ఆడవాళ్ళం చైట్ వున్నప్పుడు ఆశ్రమంలో భోజనం చెయ్యం. ఆ వంటని ఆనలు తినం. ఎక్కడో ఎవరింట్లోనో ఏర్పాటు చేసుకునేవాళ్ళం. ఒకసారి నా కెక్కడా ఏర్పాటు కాలేదు. అందుకని ఆశ్రమం ముందున్న ముష్టివాళ్ళ మంటపంలో కూచున్నాను. తిండిలేదు. ఆశ్రమంనుంచి భోజనం పెట్టరు.

భగవాన్ ఆవాళ ఎందుకు అడిగారో—‘ సంతూర్నం ఏది ? ’ అని అడిగారట. చెప్పారు. ఆమెకి భోజనం పెట్టండి అన్నారట భగవాన్.

ఎదురు చెప్పలేక, “ ఆ మండపంలో కూచుని వుంది. అన్నం తీసుకుపోయి పెళలాం ” అన్నారు.

“ ఆ మండపంలో ఏం ఖర్చం ! రమ్మవండి ” అన్నారు భగవాన్.

“ మరి భగవాన్, బైటవుంది అది. ”

“ వుంటేనే ? అంతా బ్రహ్మం ! ముట్టేమిటి ? రమ్మనంది. ”

అట్లా భగవాన్ చెప్పినా, వాళ్ళకి మనసొప్పదు. సాక్షాత్తు ఈశ్వరుడు చెప్పినా, అచారాన్ని వొడుగుకోరు. ఇంక గతిలేక నన్ను తోపరికి పిలిచారు. భగవాన్ వంటింటివేపు వెళుతున్నారు.

“ అక్కర్లేదు భగవాన్ ! మేము వడ్డిస్తాం. ”

సరిగా వాళ్ళు వెడతారో లేదో అని భగవాన్ అక్కడే నుంచున్నారు, తనకి పట్టింపు లేకపోలే వాళ్ళకి పట్టింపు ఉండనక్కర్లేదని వాళ్ళు తెలుసుకోవాలని. కాని, ఏం లాభం ? ఆయన వీపు తిప్పగానే నా వల్ల అంత అనాచారం జరిగిందని పెద్దలందరికీ కోపాలు వచ్చాయి నా మీద.

అంతే మనుషులు !

వంటింటిలో వొక్కర్లే వుండి స్త్రీ వంట చెయ్యడం భగవాన్ కి ఇష్టం వుండేది కాదు. ఎవరో వొకరిని తోడుకి తెప్పించేవారు.

ఎప్పుడూ వంటింటి నించి కదలకుండా, మా అందరికీ కల్లిలాగు నిలబడి వుండేది లేనమ్మ. ప్రతివారమూ ఏదో వొక పనితో, వొంకలతో మా వూళ్ళు పోయేవాళ్ళం. కాని, లేనమ్మ అన్నేళ్ళూ ఒక్కరోజు కదలలేదు.

ఆశ్రమం నించి కొందరు కాశీ పోతున్నారు. నా కూ పోవాలనిపించి, భగవాన్ని అనుజ్ఞ అడిగాను. ఆయన మాట్లాడలేదు. మళ్ళీ అడిగితే, “ ఏముంది ఆ కాశీలో ఇక్కడ లేనిది ? ఇంతకంటే అక్కడ ఏదోషం ఏముంది ? ఏం పోకపోతే ? ” అన్నారు. అగిపోయినాను.

“ ఇదుగో, ఇక్కడే కాశీ విశ్వేశ్వరుడు వుంటే, వేరే వెళ్ళడ మెందుకు ఎక్కడికో ! ” అనుకున్నాను.

మర్నాడు నన్ను చూడగానే భగవాన్, “ఇదేమిటి, నిన్న రాత్రి నిన్ను కాశీ విశ్వేశ్వరుడి దగ్గర చూశానే!” అని నవ్వారు.

అవును. లేనా మరి!

భగవాన్ దేహం వొదిలేసిన తరువాత ఒకరి సహాయంతో నేను కాశీ వెళ్ళడం జరిగింది. గంగలో మునిగానో లేదో, నా దేహం ముక్కలై గంగలో పడిపోయినట్టూ, నే నెక్కడో ఆకాశంలో లేలుతున్నట్టూ, ఓ దివ్యమైన అనుభవం వచ్చి, నన్ను నే నెరక్కుండా ఆయినాను.

కొండలోంచి ఒక లేడిపిల్ల భగవాన్ దగ్గరికి వచ్చి పెరుగు తోంది. ఆయన బయటికి వెళ్ళినప్పుడల్లా, అదీ వెంట వెళ్ళేది. ఆయన చుట్టూ గంతులేస్తో ఆడేది. ఆయన దాని మల్లే దాంతో గంతులువేసి ఆడేవారు. ఇట్లా ఓ ఏడాదిపైన ఆశ్రమంలో వుండి ఓ రోజు గిరి రోడ్డు వెంబడి పారిపోయింది.

అక్కడ దాన్ని తినాలని ఎవరో కొట్టారు. బాగా గాయాలు తగిలాయి. కాళ్ళు విరిగిపోయినాయి. ఆ స్థితిలో ఒకరు దాన్ని గుర్తు పట్టి ఆశ్రమానికి తీసుకొచ్చి వదిలారు. భగవాన్ తన హాలు పక్కన పందిట్లో పడుకోపెట్టి ఆ గాయాలకి కట్టుకట్టి వైద్యంకూడా చేయించారు. మాటికి మాటికి వెళ్ళి దాని పక్కన కూచునేవారు.

ఓ అర్థరాత్రి ఆ లేడి ఆయన్ని పిలిచిందో ఏమో, వెళ్ళి కూచున్నారు. అది దగ్గరికి—ఇంకా దగ్గరికి జరిగి, ఆయన ఒళ్ళో తలపెట్టుకుని నిర్వాణం ఆయింది.

మర్నాడు పొద్దున్న వంటింట్లోకి వచ్చినప్పుడు భగవాన్ నాతో “రాత్రి వెళ్ళిపోయాడు” అన్నారు.

“పూర్వం మారీచుడు రావణుడి చేతులో చావడమెందురు? రాముని చేతిలోనే చావొచ్చునని లేడి ఐనట్టు ఏ మహాత్ములో ఓంక

రూపాన మీ చేతుల్లో వెళ్ళిపోవడానికి ఆశ్రమం చేరుకున్నారు ” అన్నాను.

“ అవునవును. ఇట్లాంటిదే జరిగింది ఇంకోటి. తెలిదా నీకు ? కాకి రూపంలో వుండి వశిష్టుడికి సృష్టి క్రమాన్ని చెప్పిన మహాముని లేదా ? అట్లాగే ఓసారి కాకి రూపంలో ఓ ఋషి వచ్చారు నా దగ్గిరికి, నేను కొండపైన వుండే రోజుల్లో. ఆయన నా దగ్గిరికి వచ్చి కదల లేదు. ఎవరు ఏం పెట్టినా తినలేదు. నేను వెళ్ళి పెడితే నాలుగు మెతుకులు తిన్నాడు. అంతే, చచ్చిపోయినాడు ” అని చెప్పారు.

ఇంకోసారి భగవాన్ హాలులోకి గరుడపక్షి వచ్చి బీరువా మీద కూచుండి, భగవాన్ వంక కొంతసేపు చూసి సోపాకి ప్రదక్షిణం చేసి, ఎగిరిపోయింది.

భగవాన్ “ వాదో జ్ఞాని, నాకు దర్శనమిచ్చాడు. వెళ్ళి పోయినాడు ” అన్నారు.

ప్రతిరోజూ మధ్యాహ్నం వించి రెండు పిచికలు - ఒక ఆడదీ, ఒక మొగదీ వచ్చి, భగవాన్ హాలు తలుపు రెక్కలమీద ఎదురెదురుగా కూచునేవి. ఎంత తొలినా వచ్చి మళ్ళీ అక్కడే కూచుంటాయి సాయంత్రం దాకా. వాటిని ద్వారపాలకులనేవారు భగవాన్.

“ ఎవరో, ఎందుకు వచ్చారో నాకు దర్శన మివ్వడానికి ? ” అనేవారు.

భూమిపైకి కలియుగంలో అవతరించిన ఈశ్వరుడి దర్శనం కోసం ఎందరెందరు యోగులు మనుష్యులుగానే కాక మృగాలుగా పక్షులుగా వచ్చారో ! మేము సాధారణ స్త్రీలం, లేనెలో పద్ధ ఈగల మల్లే ఆ తీపికి కదలలేక అన్నేళ్ళు తన్మయులమై కట్టుపడలేదా, గోపికలు శ్రీ కృష్ణుడికి వశ్యమైనట్టు !!

రంగన్

1907 జూన్ లో మొదట భగవాన్ని నా భార్యతో కూతురుతో

కలిసి దర్శించాను. “ నన్ను గుర్తు పట్టావా ? ” అని అడిగాను. తన కంఠం వెనకనించి మాట్లాడినట్టు అతి కష్టం మీద “ రంగన్ ! ” అన్నారు. ఆ కాలంలో భగవాన్ ఎప్పుడో కాని మాట్లాడేవారు కాదు. ఉపయోగం లేక, మాట్లాడే శక్తి పోయింది. తరవాత పరినిస్వామి వేపు తిరిగి నా తల్లివంక చూసి ‘ ఈమెని గుర్తించావా ? ’ అని అడిగారు. భగవాన్ పవలక్కుండ్రులో వుండగా భగవాన్ని వచ్చి చూసింది. నేను శలవ తీసుకునేప్పుడు అన్నాను “ నువ్వో గొప్ప స్త్రీకి వెళ్ళావు ” అని. “ దూరపు కొండలు నునుపు ” అన్నారాయన. దాని అర్థమేమనుకున్నానంటే - గృహస్తు కూడా సన్యాసి వలెనే జ్ఞానాన్ని పొందగలడు. సన్యాసంలో విశేషం ఏం లేదని.

1941 లో తిరిగి భగవాన్ని నేను సందర్శించాను. స్కందా శ్రమం ఇంకా 5, 6 మెట్లు వుండవగానే నన్ను గుర్తుపట్టారు. ఆయన పిట్టగోడ దగ్గర మొహం కడుక్కుంటున్నారు. భగవాన్ తల్లితో “ అమ్మా, రంగనాస్తున్నాడు ” అన్నారు. “ రానీ, రానీ ” అంది ఆమె. నేను వెళ్ళి ప్రణామం చేసి లేచిం తరవాత, భగవాన్ అన్నారు — “ సాధు దర్శనం దుర్లభం. వారిని తరచు దర్శించడం మంచిది. వారు బట్టనేసి సిద్ధంచేసి ఇస్తారు. ” దాని అర్థమేమను కున్నానంటే, భగవాన్ అనుగ్రహం ఎవరికన్నా దక్కిలే, వారి ప్రయత్నం లేకుండానే వారికి జ్ఞానం ప్రాప్తిస్తుందని.

తరవాత నేను భగవాన్ని చూడడానికి ఓసారి వెళ్ళినప్పుడు, నేను భగవాన్ తల్లితో అన్నాను “ తెలుసా ! మీ అబ్బాయి సంపాదించినదాల్లో భాగానికి నాకు హక్కు వుంది ” అని. దానికి ఆమె భగవాన్ తో “ వింటున్నావా, రంగ ఏమంటున్నాడో ? ” అంది. దానికి భగవాన్ నవ్వి “ అవును. అతను మాత్రం మనలో ఒకడు కాదా ? అతనికి తప్పకుండా భాగం వుంది ” అని.

నేను మద్రాసు ఉద్యోగం సంపాదించాలని పోతూ, తోవలో భగవాన్ని దర్శించాను, నేను ప్రణమిల్లి లేవగానే భగవాన్ అన్నారు నాతో “ ఇదుగో చూడు, మొగవారు ఎక్కడికంటే అక్కడికి పోయి, ఏ కొంచెంతోనో ఎట్లాగో ఓలాగు బ్రతకగలరు. ఇంటి దగ్గర నీ భార్యకి పిల్లల భుక్తికి ఏం ఏర్పాటుచేసి వచ్చావు? ” అని అడిగారు. దబ్బిచ్చి వచ్చానన్నాను. కొద్దిరోజులు వుండి మద్రాసు వెళ్ళాను. కొద్దిరోజుల్లో మా అన్నయ్య భగవాన్ని దర్శించారు. అతన్నడిగారు, భగవాన్-నా భార్య పిల్లలూ దబ్బికి ఇబ్బంది పడటం లేదు కదా ? అని.

“ మద్రాసు వెళ్ళేప్పుడు ఏదో కొంత ఇచ్చి వెళ్ళాడు. అది అయిపోయింది. చాలా కష్టాలు, పడుతున్నారు ” అని చెప్పాడు.

నా ప్రయత్నాలు విఫలమై, ఇంటికి పోతే తోవలో భగవాన్ దగ్గరికి వచ్చాను. భగవానన్నారు “ నీ సంసారానికి దబ్బు ఇచ్చి వచ్చానని చెప్పావు. వాళ్ళు కష్టాలు పడుతున్నారని మీ అన్నయ్య చెప్పాడు ”. నేను మాట్లాడలేదు. ఆయనకి తెలియనిదేమున్నది. ఆయన తలచుకుంటే చెయ్యలేని దేమున్నది ?

ఆ రాత్రి నేను ఓ మంచం మీద పడుకున్నాను. భగవాన్ నొచ్చి నా కాళ్ళ దగ్గర కూచున్నారు. చూసి నేను లేచి కూచున్నాను. భగవాన్ అడిగారు “ నీకేం నిద్రరావటం లేదా ? నీ కుటుంబ కష్టాల వల్ల గొడవ పడుతున్నావా ? ఓ పదివేల రూపాయలు దొరికితే సరిపోతుందా నీకు ? ”

నేను మాట్లాడలేదు.

అదివరకేసారి నేను భగవాన్ గిరి ప్రదక్షిణం వెడుతున్నప్పుడు భగవాన్ అన్నారు “ ఈ కొండమీద చూలికలున్నాయి వాటితో ఏ లోహాన్నా బంగారంగా మార్చవచ్చు ” అని. అప్పుడు నేను పూరుకున్నాను. ఆ విధంగా చాలాసార్లు భగవాన్ నన్ను వేళాకోళంచేసి నవ్వేవారు. “ దబ్బులేక బాధపడుతున్నావా ? ” అని నవ్వేవారు.

నా కాళ్ళ దగ్గర కూచుని చెప్పారు. “మనిషి కల కంటాడు, తనని చితకతన్నారనీ, తాను బాధలో వున్నాననీ, నిద్రలో ఆదంతా నిజంగానే వుంటుంది. మేలుకుని ఆదంతా కల అని నవ్వుతాడు. అట్లానే జ్ఞానం వుదయించినప్పుడు ఇదంతా ఓ కల అని తెలుసుకుంటావు” అన్నారు.

మద్రాసులో ఉద్యోగం దొరికింది మోటారు కంపెనీలో. బస్సుల అమ్మకంమీద కమీషన్ కూడా ఇస్తారు. జీతమూ కమీషన్ కలిపి భగవానన్న పదివేల రూపాయలు వచ్చాయి. దాంతో నా అప్పులు తీర్చి, ఇద్దరు కూతుళ్ళకి పెళ్ళిళ్ళు చేశాను.

నే నెప్పుడూ భగవానకి నా కష్టాలు చెప్పుకోలేదు. ఆయన సహాయం అడగలేదు. ఆయనే అన్నీ చూసుకునేవారు. అన్నీ ఆయనకే వొదిలాను.

“నా సంసార భారం నీది. నేను నీ అజ్ఞర్ని పాటించే నాకర్ని. నీ చేతిలో తాళ్ళతో అదే తోలుబొమ్మని ” అనే వాణ్ణి.

ఓసారి స్కందాశ్రమంలో నేను, భగవాన్ కాళ్ళని మోకాళ్ళదాకా రాసి చూసి అన్నాను “చిన్నప్పుడు మనం కిందా మీదా పడి ఆదేప్పుడు నీ కాళ్ళు తగిలినప్పుడల్లా నీ కాళ్ళు ముళ్ళమల్లే గుచ్చుకునేవి. నీ చర్మం అంత గరుకుగా ముళ్ళగా వుండేది. ఇప్పుడు నీ వొళ్ళు మొహమల్లాగు మొత్తగా వుంది ” అన్నాను.

“నా శరీరం అంతా మారిపోయింది. ఇది ఆ పాత వొళ్ళు కాదు ” అన్నారు.

భగవాన్ నన్ను తీసుకుపోయి పాండవ తీర్థములో ఈతలు కొట్టేవారు-తెల్లవారుకట్ట మూడింటికి, ఎవరు రాక ముందు.

ఒకరోజు రాత్రి పక్కమీద పొర్లుతున్నాను. భగవాన్ వచ్చి “ఏం, నిద్రపోవేం ? ఏమిటా బాధ ? ” అన్నారు.

దానికి నేను “సన్యాసం తీసుకోవాలనుకుంటున్నాను” అన్నాను.

భగవాన్ వెళ్ళి, ‘ భక్తవిజయం ’ తీసుకొచ్చి, దాంట్లోనుంచి, చదివారు.

తాను సన్యాసం తీసుకొని, ఆడవిలో వుండిపోవాలని విశోధా నిర్ణయమూ-అప్పుడు విష్ణు అవతారమైన ఆరిని పుత్రుడు జ్ఞానదేవుడు అతనికిచ్చిన సలహా —

“ నీవు యిక్కడ వున్నా, అడవికి పోయినా, ఒకటే మనస్సు కదా ! నీతో వుండేది ” అని అడము చదివి-‘నీ సంసారంలోనే జ్ఞానం సంపాదించగలవు’ అన్నారు.

దానికి నేను “ నీ వెందుకు సన్యాసి వై నావు ” అని అడిగాను.

“ అది నా ప్రారబ్ధం, సంసారం బాధే కాని, దాంట్లో నుంచి జ్ఞాని కావటం యెక్కువ సులభం ” అన్నారు.

స్కందాశ్రమంలో స్నానంచేసి భగవాన్ వొట్సు తుడుచు కుంటూ వుండగా నాకు కనపడ్డది, మోకాలు నుంచి పాదాల వరకు తోలు చీమకుపోయి రక్తం కారుతోంది. “ అదేమిటి ? ” అని అడిగాను.

“ నాకు తెలీదు ” అన్నారు భగవాన్. “ అదేమిటి, నీ కాల్లో నుంచి అంత గాయమై రక్తం కారుతూ వుండడమేమిటి ? నీకు తెలీక పోవడం ఏమిటి ? ” అన్నాను.

“ ధూపం వేనే కుంపట్లో నుంచి నిప్పు ఎగిరి కాలు మీదకు పడి, కాలినట్లుంది ” అన్నారు.

నేను మందు తెప్పించి రాకాను. దానినుంచి తెలిసింది. శరీరానికి భగవాన్ కి ఎంత దూర సంబంధమో !

ఒకరోజు నేనూ, భగవాన్ అరుణాచలం పాదాలు దగ్గర కాలి బాటను వరుస్తున్నాము. నా కాల్లో ముల్లు విరిగింది. నేను వెనక పడటం

చూసి, భగవాన్ వచ్చి నా ముల్లు తీశారు. నాలుగు గజాల్లో, భగవాన్ కాల్లో పెద్ద ముల్లు విరిగింది. నేను చూసి పరుగెత్తుకు వెళ్ళి ఆయన పాద మెత్తి చూస్తే దాని అడుగున అంతా ఎన్నో పాత ముళ్ళు! రెండవ పాదం చూస్తే అదీ అంతే.

“ ఏ ముల్లని తీసేస్తావు? కొత్త ముల్లు తీస్తావా ; పాత ముల్లు తీస్తావా ? ” ఆ ముల్లుతోనే పాదం నేలమీద రాశారు. ముల్లు విరిగి పోయింది పాదంలోనే. హాయిగా వదచి వెళ్ళిపోయినారు, వన్ను వెంటబెట్టుకొని.

అది యింకా నిదర్శనం. భగవాన్ కి శరీరానికి సంబంధం లేదని.

తాను దేహం కాదని, నాకు స్పష్టమయ్యేందుకు ఆ రెండు నిదర్శనాలు భగవాన్ కావలసే చూపారని నానమ్మకం.

ఓసారి భగవాన్ అన్నారు నాతో.

“ నీకే మహా కష్టాలు అనుకొంటావు ! నా బాధలు నీకేం తెలుసు ! విను, నిజముగా వున్న కొండమీదికి పాకుతున్నాను. పైన వున్న రాయిని ఊతం చేసుకొని పాకపోలే ఆ రాయి పూడివచ్చి - వెల్లకిలా పడ్డాను. దానితో యింకా రాళ్ళు నా పైన పడ్డాయి. యెట్లాగో ఆ రాళ్ళను తోసేసి, పైకి లేచాను. నా యెడమచేతి చొటవ్రేలు కనపడలేదు. దాని స్థలములో, అది చిటికిన వ్రేలు దగ్గర వ్రేలాడు తోంది. ఆ చొటవ వ్రేలిని బలవంతంగా లాక్కొచ్చి దాని స్థలము లోకి నెట్టాను. ”

అని చెబుతూ వుండగా భగవాన్ తల్లి బైటికి వచ్చి “ఆ ఘోర మైనది నేను తలచుకోలేను. ఒక్కంతా రక్తమయమై వచ్చావు. ఆ దృశ్యాన్ని తలచుకోలేను. ” అన్నది ఆమె !

ఒకరోజున భగవాన్ ముందే చెప్పింది తల్లి - ఓసారి భగవాన్ వంటి నిండా మెద, రొమ్ము, కాళ్ళచుట్టూ పాముల్ని చూచిందట.

కొంచెం నేపుండి ఆ పాములు మెల్లిగా వెళ్ళిపోయినాయట. భగవాన్ తన కొడుకనే మాయనుంచి తప్పించటానికి, భగవాన్ ఆమె కిచ్చిన నిదర్శన మనుకుంటాను అది.

ఓసారి స్కూందాశ్రమంలో, నేను, భగవాన్ తల్లి మాత్రమే ఉన్నప్పుడు తల్లి యిది చెప్పింది—

పదిరోజుల కిందట యీ వేళప్పుడు పగలు నేను భగవాన్ వంక చూస్తుంటే ఆతని దేహం క్రమంగా మాయమై “తిరుచ్చి?” లో ఉండే లింగం లాగు కనపడ్డది. ఆ లింగం మహా రేణోవంతంగా ఉంది. నా కళ్ళు నేను, సమ్మలేకపోయాను. కళ్ళు తుడుచుకొని చూసినా, ఆ రేణోలింగమే కనబడింది. నాకు భయమేసింది. మావారు మన నుంచి వెళ్ళిపోతున్నాడేమోనని. క్రమంగా ఆ లింగం శరీరంగా మారింది ” అని చెప్పింది.

ఆ మాటలు విని భగవాన్ వంక చూశాను. భగవాన్ చిరునవ్వు నవ్వారు.

ఈ సంగతి నేను, నా యింటికి వెళ్ళాక మా వాళ్ళతో చెప్పాను. అప్పుడు నా కుమార్డు - ‘భగవాన్ పరిణయం’ అనే గ్రంథం రాస్తున్నాడు, భగవాన్ కి జ్ఞానకన్యకకి వివాహమైనట్టు, ఈ కథను కూడా దాంట్లో రాసేశారు.

తర్వాత యెప్పుడో హాల్లో అందరి సమక్షంలో ఆ కావ్యం నా కుమార్డు చదువుతూ, యీ విషయం చదివాడు. అప్పుడు భగవాన్.

‘అదంతా నీ తెల్లూ తెలిసింది?’ అని అడిగారు.

‘మా నాన్న చెప్పారు’ అన్నాడు.

‘మీ అందరితో చెప్పుడూ!’ అన్నారు.

అక్కడి భక్తులందరూ అడిగారు - ‘ఏమిటిది?’ అని - ‘ఏమీ లేదూ!’ అని, తప్పించేశారు భగవాన్.

ఓ రోజు మేమిద్దరం కొండ ఎక్కుతుండగా నే నన్నాను భగవాన్ తో,

‘భగవాన్ దర్శనం చేసుకొనే థాగ్యం కలిగినందుకు, సంచితం, అగమం దూది మల్లే భస్మమైనాయి. నా ప్రారబ్ధమే మిగిలింది!’ అన్నాను.

“మనస్సు ఉన్నంత కాలమే ప్రారబ్ధం పని చేస్తుంది. మనస్సు నశిస్తే ప్రారబ్ధం ఎవరికి?” అని అన్నారు.

భగవాన్ కి అపచారం చేసిన భక్తుడు వచ్చినాలో, తన నేరానికి ప్రాయశ్చిత్తంగా ఏం చెయ్యమన్నారు? అని అడిగాడు.

“భగవాన్ చుట్టూ మూడుసార్లు ప్రదక్షిణం చెయ్యి” అని సలహా ఇచ్చాను.

ప్రదక్షిణం చేసి నమస్కరించి అన్నాడు. “భగవాన్ నేను చేసిన అపచారాన్ని మనస్సులో ఉంచుకోకండి!”

భగవాన్ అన్నారు “నాకు మనసేది? మనసుంటే దాంట్లో ఏమన్నా ఉంచుకుందును! లేందే?” అన్నారు.

స్కందాశ్రమంలో భగవాన్ వుంటుండగా ఓ పండితులు యోగ ప్రవీణులు, ఐదే ఒక ముఠా వచ్చి నాలుగు గంటలు ఉపన్యాస మిచ్చారు. చివర భగవాన్ అన్నారు.

“మీరు చెప్పడంమీకున్నదంతా చెప్పారు. మీ యోగానికి అదర్శం, ఏవో దృశ్యాలు చూడటమూ, శబ్దాలూ వివరమూ. మనస్సు లయమై వుంటుంది— అ దృశ్యాలూ, శబ్దాలూ ఉన్నంత కాలం. తరవాత లేవనే లేస్తుంది. మనోనాశనానికై ప్రయత్నించాలి. అదే జ్ఞానం.”

అయిన అన్నారు, “మీరు చెప్పిందే నిజం” అని శలవు తీసుకు వెళ్ళారు.

నేను ఓ రోజు భగవాన్ తో అన్నాను. “ భగవాన్: నా మనసు అన్ని రకాల సందేహాలతోనూ బోధిల్లుతోంది ” అని.

భగవాన్ అన్నారు,

“ సందేహాలు లేని వాడివి నీవు. సందేహాలు లేని ఆ “నీ” మీద నీ మనసు నిల్చు ”

భగవాన్ తల్లి అంది ఓ రోజు “ ఇదేమిటి ? ఆ కుక్క ఎప్పుడూ నీ వొళ్ళో అట్లా పడుకుంటుంది ? ” అని.

భగవాన్ నాతో అన్నారు,

“ ఆ కుక్క ఎప్పుడూ నిర్వికల్ప సమాధిలో వుంటుంది. ఓ గొప్ప ఆత్మ ఈ కుక్క రూపంలో వచ్చింది. ఆ సంగతి తెలియక కుక్క నా వొళ్ళో పడుకుంటుందేం ? అని అడుగుతోంది. ”

అది విని నేను “ నాకు నిర్వికల్ప సమాధి నేర్పరాదా ? ” అని అడిగాను.

“ అదేం లాభం ? సహజ నిర్వికల్ప సమాధి అవసరం నీకు. ప్రపంచంలో వుండి కూడా ప్రపంచానికి చెందకుండా వుండాలి. అన్నీ చూస్తోకూడా ఏదీ చూడని స్థితిలో వుండాలి ” అన్నారు.

ఓ రోజు భగవాన్ని అడిగాను. “ మొదట కూడ్ర భోజనం ఎప్పుడు చేశావు ? ” అని.

“ తిరువణ్ణామలై వచ్చిన మర్నాడే అవి జరిగింది ” అని చెప్పారు.

భగవాన్ అన్నారు ఓసారి, తను తిరువణ్ణామలైలో పెద్ద సత్రం అరుగుమీద కూచుని వుండగా కొందరు మహాత్ములు తన నోట్లో ఆహారం పెట్టారనీ, కొంచెం నేపటికి ఎదుటి అరుగుమీద చాలామంది కూర్చుంటు కనపడ్డారని చెప్పారు.

ఆ మహాత్ములు మామూలు సాధువులుగా మామూలు వారికి కనపడ్డారని తెలుసుకున్నాను.

మొదట మా అమ్మ భగవాన్ని చూడటానికి వచ్చినపుడు, భగవాన్ పక్కన ఉన్న పలనిస్వామిని అడిగింది.

“ ఏమన్నా పళ్ళు తింటారా ! ” అని

భగవాన్ చేయి చాచారు.

అరటిపండు వారిచి అరచేతిలో పెట్టింది, తిన్నారు.

“ నడుస్తాడా ? ” అని అడిగింది.

గబగబా నడిచి చూపారు భగవాన్.

“ మాట్లాడతాడా ? ” అంది మా అమ్మ.

భగవాన్ మాట్లాడలేదు.

తరువాత ఆ సంగతి మాట్లాడుతో నాతో “ ఆ రోజుల్లో నేను రోజుకి ఒకటి రెండు మాటలు పలనిస్వామితో మాట్లాడటమే అరుదు. మీ అమ్మతో పోనీ మాట్లాడదా మనుకున్నాను. ఇంకేం ? అని మధుర నన్ను లాక్కుపోతారేమోనని భయమేసి పూరుకున్నాను ” అన్నారు.

“ మొదట మీ అమ్మ నన్ను చూడటానికి వచ్చింది. నా బైరాగి వలకం చూసి హడలిపోయింది. “ మీ తండ్రి దాతృత్వం, అన్నదానం అన్నీ ఇట్లా పలింపాయా ? ” అంది. జడలు కట్టి వంటి నిండా డుమ్ముతో కొండ రాళ్ళల్లో కూచున్న భగవాన్ని చూచి భరించలేక పోయింది. అందుకని వెంటనే తిరిగి వచ్చేసింది. చేనేదేం లేక ! ”

భగవాన్ అన్నారు నాతో “ అందుకే గావును. మీ రెవరూ రాక మీ తల్లిని పంపారు. ఏమిటి ! ఆ బైరాగివాణ్ణి చూసేదేమిటి ? అనుకొని మీరు రాలేదు అవునా ? ” అన్నారు.

ఓ సాయంత్రం భగవాన్ నన్ను గిరి శిఖరానికి తీసుకుని వెళ్ళి జ్యోతి వెలిగించే స్థలమూ, అదీ చూపారు. సూర్యాస్తమయం తరువాత కిందికి దిగి మధ్యలో ఏడు నీటిదారల దగ్గర పడుకున్నాం. భగవాన్ పాదాల దగ్గర పడుకున్నాను నేను. నాకు భగవాన్

ఎటువేపునా కనపడుతున్నారు. కొంత నేపైం తరవాత ఆగిపోయింది. ఆ సంగతి భగవాన్ తో చెప్పాను. ఆయన ఏం మాట్లాడలేదు.

ఓసారి భగవాన్ తిండి లేకుండా కొండపైన కిందకి పైకి తిరుగుతో వుంటే ఓ ముసలమ్మ వచ్చి కుండతో అంబలి ఇచ్చి మాయమయిందట. “తల్లి పార్వతేమో ననుకున్నాను ” అన్నారు భగవాన్.

ఓసారి భగవాన్ అన్నారు. “ ఈ అరుదాచలం పుత్ర రాళ్ళ కుప్ప అనుకోకు. దీని గుహల్లో చాలా గొప్ప సాధువులూ, యోగులూ నివసిస్తో వుంటారు ” అన్నారు.

భగవాన్ చెప్పారు, ఓసారి తన జయంతి ఉత్సవంలో ఓ బంగారు రంగు ముంగిస వచ్చి అన్ని గదులూ చూసి వెళ్ళిందనీ, దాన్ని చూసి ఏ మహాత్ముడో వచ్చి ఆ రూపంలో దర్శన మిచ్చాడని అనుకున్నాను అని.

కాకులు, కుక్కలు, కోతులు, ఉడతలూ, గొర్రెలు, అన్ని నోరులేని జంతువులూ వచ్చి భగవాన్ గొప్పతనాన్ని గుర్తించి దర్శనం చేసుకొని వెడతాయి. కాని తమ తెలివిని ఉపయోగించే మానవుడు ఒక్కడే గుర్తించ లేకుండా వున్నాడు. భగవాన్ ఎవరో అనుకున్నారు.

ఓ రోజు భగవాన్ తో అన్నాను. “ భగవాన్ ! నీ అనుగ్రహం నాపైని లేదు ” అని.

భగవాన్ అన్నారు, “ నీ మాట ఎట్లా వుందంటే వరదల్లో వున్న ధాగీరదీ ప్రవాహంలో నుంచున్న మనషి “ నాకు దాహంగా వుంది. తంజావూరినుంచి కుళాయి నీళ్ళు ఓ గ్లాసుకు పంపమన్నట్టుంది ” అన్నారు.

నేను ఎప్పుడూ భగవాన్ని ఏదో సందేహాల అడుగుతోనే వుండేవాణ్ని.

మొదట మా అమ్మ భగవాన్ని చూడటానికి వచ్చినపుడు,
భగవాన్ పక్కన ఉన్న పలనిస్వామిని అడిగింది.

“ ఏమన్నా పళ్ళు తింటారా ! ” అని

భగవాన్ చేయి చాచారు.

అరటిపండు వారిది అరచేతిలో పెట్టింది, తిన్నారు.

“ నడుస్తారా ? ” అని అడిగింది.

గబగబా నడిచి చూపారు భగవాన్.

“ మాట్లాడతారా ? ” అంది మా అమ్మ.

భగవాన్ మాట్లాడలేదు.

తరువాత ఆ సంగతి మాట్లాడుతో నాతో “ ఆ రోజుల్లో నేను
రోజుకి ఒకటి రెండు మాటలు పలనిస్వామితో మాట్లాడటమే అరుదు.
మీ అమ్మతో పోనీ మాట్లాడదా మనుకున్నాను. ఇంకేం ? అని మధుర
నన్ను లాక్కుపోతారేమోనని భయమేసి పూరుకున్నాను ” అన్నారు.

“ మొదట మీ అమ్మ నన్ను చూడటానికి వచ్చింది. నా బైరాగి
వాలకం చూసి హడలిపోయింది. “ మీ తండ్రి దాతృత్వం, అన్నదాపం
అన్నీ ఇట్లా పలింపాయా ? ” అంది. జడలు కట్టి వంటి నిండా
దుమ్ముతో కొండ రాళ్ళల్లో కూచున్న భగవాన్ని చూచి భరించలేక
పోయింది. అందుకని వెంటనే తిరిగి వచ్చేసింది. చేనేదేం లేక ! ”

భగవాన్ అన్నారు నాతో “ అందుకే గావును. మీ రెవరూ
రాక మీ తల్లిని పంపారు. ఏమిటి ! ఆ బైరాగివాణ్ని చూసేదేమిటి ?
ఆసుకొని మీరు రాలేదు అవునా ? ” అన్నారు.

ఓ సాయంత్రం భగవాన్ నన్ను గిరి శిఖరానికి తీసుకుని వెళ్ళి
జ్యోతి వెలిగించే స్థలమూ, అదీ చూపారు. సూర్యాస్తమయం
తరువాత కిందికి దిగి మధ్యలో ఏడు వీటిదారల దగ్గర పడుకున్నాం.
భగవాన్ పాదాల దగ్గర పడుకున్నాను నేను. నాకు భగవాన్

ఎటువేపునా కనపడుతున్నారు. కొంత నేపై తరవాత అగిపోయింది. ఆ సంగతి భగవాన్ తో చెప్పాను. ఆయన ఏం మాట్లాడలేదు.

ఓసారి భగవాన్ తిండి లేకుండా కొండపైన కిందకి పైకి తిరుగుతో వుంటే ఓ ముసలమ్మ వచ్చి కుండతో అంబలి ఇచ్చి మాయమయిందట. “తల్లి పార్వతేమో ననుకున్నాను ” అన్నారు భగవాన్.

ఓసారి భగవాన్ అన్నారు. “ ఈ అరుదాచలం పుత్ర రాళ్ళ కుప్ప అనుకోకు. దీని గుహల్లో చాలా గొప్ప సాధువులూ, యోగులు నివసిస్తో వుంటారు ” అన్నారు.

భగవాన్ చెప్పారు, ఓసారి తన జయంతి ఉత్సవంలో ఓ బంగారు రంగు ముంగిస వచ్చి అన్ని గదులూ చూసి వెళ్ళిందనీ, దాన్ని చూసి ఏ మహాత్ముడో వచ్చి ఆ రూపంలో దర్శన మిచ్చాడని అనుకున్నాను అని.

కాకులు, కుక్కలు, కోతులు, ఉడతలూ, గొర్రెలు, అన్ని నోరులేని జంతువులూ వచ్చి భగవాన్ గొప్పతనాన్ని గుర్తించి దర్శనం చేసుకొని వెడతాయి. కాని తమ తెలివిని ఉపయోగించే మానవుడు ఒక్కడే గుర్తించ లేకుండా వున్నాడు. భగవాన్ ఎవరో అనుకున్నారు.

ఓ రోజు భగవాన్ తో అన్నాను. “ భగవాన్ ! నీ అనుగ్రహం నాపైని లేదు ” అని.

భగవాన్ అన్నారు, “ నీ మాట ఎట్లా వుందంటే వరదల్లో వున్న దాగిరవీ ప్రవాహంలో నుంచున్న మనిషి “ నాకు దాహంగా వుంది. తంజావూరినుంచి కుళాయి నీళ్ళు ఓ గ్లాసుకు పంపమన్నట్టుంది ” అన్నారు.

నేను ఎప్పుడూ భగవాన్ని ఏమో సందేహాలు అడుగుతోనే వుండేవాణ్ణి.

ఒకసారి భగవాన్ అన్నారు. “నువ్వు ఎప్పుడూ ఏవేవో సందేహాలు తీర్చమని అడుగుతూనే వుంటావు. అనేకమంది వచ్చి మౌనంగా నా ముందు కూచుని, తెల్పుకోవలసిన ఆ ఒక్క సంగతిని మౌనంగా తెల్పుకొని వెళ్ళిపోతారు ”

నేను అన్నాను. “ ఏం చేస్తాం, నీ కొడుకు శుద్ధ మొద్దయితే అతని చెవిలోకి ఎక్కిందాకా చెబుతూనే వుండాలి ” అన్నాను.

భగవాన్ నవ్వి ఊరుకున్నారు.

ఒకసారి భగవాన్ అన్నారు. “ఎక్కడ మాట అనేది వుండదో అక్కడ వున్నాను నేను ” అని.

“ ఆయితే ఎందుకు మాట్లాడతావు ? ” అని అడిగాను.

“ కరుణ వల్ల ” అన్నారు.

ఒకసారి ఓ మిత్రుడు మధురనుంచి వచ్చాడు భగవాన్ దగ్గరికి. అతనికి ఆచారం ఎక్కువ. భగవాన్ మాటో చెప్పారు. “ నా దగ్గర ఓ కుక్క వుండేది. అది ఎప్పుడూ నిర్వికల్ప సమాధిలో నా ముందు పడుకుని వుండేది. ఆ కుక్క కడుపుతో వుండి. అది ఆశ్రమంలో పిల్లల్ని పెడుతుండేమోనని ఆశ్రమంవారు దాన్ని తరిమేశారు. అది కొండపైకి పోయి పిల్లల్ని పెట్టి పిల్లలకి పాలు ఇచ్చేప్పుడు తప్ప తక్కినప్పుడు మామూలుగా నా దగ్గరికి వచ్చి పడుకుని వుండేది ” అని చెప్పారు.

ఓ రోజు మేము భోజనం చేయటానికి కూచున్నాము, వద్దించారు. ఇంతలో ఆ కుక్క పిల్లల్లో ఒకటి వచ్చి నా మిత్రుడి విస్తరి వాసన చూసింది. ఆయన ఇంక ఆ విస్తరి తాకలేదు. భగవాన్ అది చూసి నవ్వి ఈ కథ చెప్పారు.

ఒకసారి తన శిష్యుల్లో ఒకరిని తీసుకుని దత్తాత్రేయుడు తన గురువుని చూడబోయినారు. రోవలో దత్తాత్రేయుడు శిష్యుడితో అన్నాడు “ నా గురువు ఏ రూపంలోనన్నా రావచ్చు ” నని.

గురువు పకీరు వేషంలో వచ్చారు. నమస్కరించి తరువాత, భోజనానికి కూచున్నారు. గురువు ఓ రొద్దై ముక్కని తన తోలు నందిలోంచి తీసి అప్పుడే పిండిన కుక్క పాలలో ముంచి ఒక ముక్క తాను తీసుకొని ఓ ముక్క దత్తాత్రేయుడి కిచ్చారు. దత్తాత్రేయుడు తాను దాండ్లో ఓ ముక్క తుంచుకుని మిగిలిన ముక్క తన శిష్యుడి కిచ్చాడు. శిష్యుడికి అనన్యమేసి తినలేకపోయినాడు. దాన్ని అట్లానే కొంతసేపు దాచి ఎవరికి కనపడకుండా పారేశాడు.

“ రొద్దై ముక్క తిన్నావా ? ” అని అడిగాడు శిష్యుడిని దత్తాత్రేయుడు.

నిజం చెప్పాడు శిష్యుడు. అది విని దత్తాత్రేయుడు గురువు నోడ్లోంచి నములుతున్న రొద్దై ముక్కను తీసి శిష్యుడికి తినమని ఇచ్చాడు.

ఆ కథ చెప్పి నా మిత్రుణ్ణి ఆ కుక్క ముట్టిన అన్నం తినమన్నారు. నా మిత్రుడు తిన్నాడు.

ఈ కథ భగవాన్ తల్లి నాకు చెప్పింది.

ఓసారి నేను స్కందాశ్రమం నుంచి బయటకు వెళ్ళాను. నేను వెళ్ళేప్పుడు భగవాన్ ఆశ్రమంలో పడుకుని ఉన్నారు. నేను తిరిగి వచ్చేటప్పటికి ఆతను బయట మంచంమీద కూచుని ఉన్నాడు. ఆశ్రమంలోకి వెళ్ళి చూస్తే లోపల ఇందాకటిమల్లే పడుకునే ఉన్నారు. నా కట్లా ఇద్దరు కనపడ్డారని ; తరవాత భగవాన్ తో చెప్పాను. భగవాన్ నవ్వి అన్నారు.

“ నాతో వెంటనే ఎందుకు చెప్పలేదు ? ఆ దొంగని పట్టుకునే వాణ్ణి ”

నేను ఒకసారి భగవాన్ని అడిగాను “ నాకు జ్ఞానం వచ్చేందుకు ఇంకా ఎన్ని జన్మలు ఎత్తాలి ” అని.

భగవాన్ అన్నారు “కామూ, దూరము అనేవి లేవు. ఓ గంటలోనే కలలు కంటాము-ఎన్నో రోజులూ ఏళ్ళూ గడిపినట్లు- సినిమాల్లో సన్నని ఫిలిమ్ లో నీడలు, పెద్ద సముద్రాలు, కొండలు, మందిరాలుగా మారటం చూడటం లేదా? ప్రపంచం బైటలేదు. సినిమా మల్లేనే జరుగుతుంది-నీలో. మనసులోని చిన్న ప్రపంచం పెద్దదిగా కనపడుతుంది ” అన్నారు.

కొండ ఎక్కుతూ వుండగా ఒకసారి భగవాన్ అన్నారు. “నీవు ఎప్పుడూ ఏదో ఒకటి కావాలని కోరుకుంటూనే వుంటావు. నేను ఏదీ కోరను ” అంటూ ఇప్పుడు రమణాశ్రమం ఎక్కడ లేచిందో ఆ స్తలం చూపి భక్తులు అక్కడ మేడలు కట్టాలంటున్నారు ” అన్నారు.

ఓసారి ఒక మహ్మదీయుడు భగవాన్ తో మాట్లాడుతూ వుండగా చూశాను. అతనేదో వేదాంత సమస్యలు మాట్లాడాడనుకున్నాను. అతను వెళ్ళిం తరువాత భగవాన్ నాతో అన్నారు.

“అతను ఏం మాట్లాడుతున్నాడో తెలుసా? నీకు ఒక్కడికే అప్పులున్నాయని, నీవు గొప్పగా గొడవ పడతావు. నాకు ఓ అప్పు వుంది. ఐదువందల రూపాయలది. నేను అతిని షాపులో అరుపుకి దువ్వెనలు, సబ్బులూ తెచ్చుకున్నానట ” అన్నారు.

ఆశ్రమం ఇదివరకటి సర్వాధికారి ఆ వస్తువులన్నీ ఆరువు పట్టుకు పోయినట్టు, ఆ డబ్బు తనకి ఎట్లా వసూలవుతుందని భగవాన్ ను అడుగుతున్నాడాయన.

నాకు చాలా విచారం కలిగింది. నేను వెంటనే మద్రాసు వెళ్ళి ధనవతుడైన భక్తుడితో చెప్పాను. ఆయన తిరువణ్ణామలై వచ్చి, ఆ దుకాణాదారుల్ని ఆరువు ఇచ్చినందుకు కోప్పడి, రెండువందల యాభై రూపాయలిచ్చి రాజీ చేసి పెట్టాడు.

ఓసారి నేను మద్రాసు నుంచి వచ్చి భగవాన్ తో వుంటూ వుండగా, ఓరోజు ఓ కోరి, వెనక చాల కోతుల్ని వెంటపెట్టుకొని

వచ్చి భగవాన్ దగ్గరికి వెళ్ళి ఆయన వాళ్ళో కూచుంది. ఆయన్ని కావలించుకొని ఇతిలించింది. ఏదో ఆయనతో చెపుతూ వున్నట్లుగా వుంది.

“ ఆ కోతి నాతో చెపుతోంది - ఇవాళే తక్కిన కోతులు తనని రాజుగా చేశాయిట. ఆ గోడమీద కూచున్న కోతుల వంక చూడు ! అదిగో ఆ కోతి ఇతని పట్టమహిషి. పక్కన వున్నది రెండో రాణి. కూచున్నవాడు నేనాదిపతి. తక్కినవారు సైన్యం ”. అన్నారు భగవాన్.

అక్కడ షుమారు నూరు కోతులున్నాయి. వాటి సంతోషంలో అవి చెట్లుప్రాకి, కొమ్మలు విరచి గోల చేశాయి. భగవాన్ తన వాళ్ళో వున్న కోతిరాజు తల నిమరుతూ అన్నారు.

“ ఈ కుంటి కుర్రాడు ఇవాళ రాజయినాడు. సంతోషవార్తను నాకు చెప్పడానికి వచ్చాడు ” అని అసలు కథ చెప్పారు.

“ నేను విరూపాక్ష గుహలో వుండగా ఈ కోతి చిన్న పిల్ల. తక్కిన కోతులు దీణ్ణి కరచి, వెనక వదిలి పోయినాయి. చాలా కొరికిన గాయాలతో నా పాదాల దగ్గర పడిపోయినాడు. వాడిమీద జాలిపడి గాయాలు మాన్పాను, అప్పుడే నాకు తట్టింది—ఒరోజు ఇతను కోతులకు రాజు కాదోమన్నాడని. అది ఇప్పుడు జరిగింది. సాధారణంగా మనిషిని ముట్టుకున్న కోతిని తక్కిన కోతులు తమ గుంపులో కలుపుకోవు ” అన్నారు.

ఒకరోజు తెల్లారకట్ట నాగింటికి లేపారు వన్ను, పాండవ తీర్థంలో ఈతకి రమ్మని. మా పక్కనే నిద్రపోతున్న దీక్షితుడు నేలని గోకుతున్నారు.

“ నీ తక్కి కోసమేనా వెదుకుతున్నారు ” అని అడిగారు భగవాన్.

దీక్షితారు లేచి కూచుని చెప్పాడు. తనకి అప్పుడే కల వచ్చిందట-
జంధ్యాల పొర్నమి దగ్గరికి వస్తున్నట్టు ! జంధ్యం వదకటానికి తక్కి
వెడుకున్నట్టు. ఆ సంగతి భగవాన్ అడిగారు.

ఆ ముందురోజు నేను అన్నాను భగవాన్ తో—‘జ్ఞానులు త్రికాల
వేదులు గదా ?’ అని. దానికి భగవాన్ అది చాల స్వల్పవిషయం.
వారికి జాగ్రత్, స్వప్న, సుషుప్తిలో జరిగేది, లోకంలో జరిగేది
కూడా తెలుసు. కాని ఏ లోకానైనా ఆ లోకమంతా సత్యాలే.
మానవుడికి ఈశ్వరుడు అంత జ్ఞానం ఇచ్చాడు. భవిష్యత్తు జ్ఞానం
తప్ప, రాబోయే నిమిషం సంగతి కూడా తెలియదతనికి. ”

ఒక భక్తుడు ఇంకో భక్తుడితో అన్నాడు “ నువ్వు భగవాన్
దర్శనం తరుచు చేసుకుంటే నిన్ను సన్యాసిని చేస్తారు ” అని.

ఆ భక్తుడికి అన్నీ తెలుసు. కాని, భయపడ్డట్టు వటించి,
భగవాన్ తో ఫిర్యాదు చేసుకున్నాడు.

“ మీ దగ్గరికి వస్తే మీరు నన్ను సన్యాసిని చేస్తారట. నా వెయ్యి
రూపాయల జీతం పోలే, నా భార్య పిల్లల గతేం కాను. ”

భగవాన్ అన్నారు. ‘ఎవరు ఏది కోరతారో అది జరుగుతుంది!’

ఒకసారి భగవాన్ ఈ కథ చెప్పారు.

ఒక తపస్వి వుండేవాడు. అతని దర్శనానికై గుంపులు
గుంపులు వచ్చేవారు. తనకి ఏ దివ్య శక్తులు లేవనీ, కనుక వారందరూ
తన దగ్గరికి రావడం అనవసరమనీ, తనని disturb చెయ్యవద్దనీ,
చెప్పతూ వుండేవాడు.

ఇదంతా చూసిన ఒక భక్తుడు ఆ పని తానే చేసిపెడదామని
వొచ్చే ప్రజలలో-ఆ తపస్వి వద్ద ఏ శక్తులు లేవనీ, రావద్దనీ, ప్రచారం
ప్రారంభించాడు.

దానికి ఆ స్వామికి సంతోషమయ్యింది. తనకి శక్తులు లేవని ఒకరు తెలియజేయడం కూడా ఒక సూక్ష్మమైన స్తుతి కిందనే పరిణమించింది. కొంతమందికి, ధనంపైన ఆశ. మరి కొందరికి కీర్తిపైన అన్నారు.

ఒకరోజు భగవాన్ తో నే వన్నాను. నా తండ్రికి భక్తి వుండేది కాదు. ఆలయానికి ఎప్పుడూ వెళ్ళేవాడు కాదు. యాత్రలు అనలే లేవు. కాని నా తల్లి గొప్ప భక్తురాలు. ఆయినా, నా తండ్రికి చాలాసార్లు మలేరియా జ్వరం వచ్చేది. ఆ జ్వరంలో ఆయన నన్ను పిలిచి 'చూడు, ఎద్దుపై నెక్కి పరమేశ్వరుడు అడుగో! హారతు లిస్తున్నారు. దర్శనం చేసుకో' అనేవాడు అన్నాను.

దానికి భగవాన్ ఈ కథ చెప్పారు.

'ఒక దేశంలో రాజు ఎప్పుడూ దేవపూజ చేసేవాడు కాదు. రాణి ఎప్పుడూ, పూజా, భజనంలో వుండేది. తన భర్తకి ఈశ్వర భక్తి లేదే అని దిగులుపడి, అతనికి భక్తి నిమ్మని ఈశ్వరుణ్ణి ప్రార్థించింది.

ఓ రోజు గొప్ప పూజలు, భజనలు, చేసి భర్త గదిలోకి వచ్చింది. అతను మంచంమీద పడి నిద్రపోతున్నాడు. గది అంతా రామ నామం మోగిపోతోంది. ఎక్కడనుంచి ఆ నామ శబ్దం? అని పరిశీలించి, తన భర్త హృదయంలోంచి వస్తున్న సంగతి తెలుసుకుంది. వెంటనే ఆమె, మంత్రాది, కబురు పంపింది.

'నా ప్రార్థనని ఈశ్వరుడు అంగీకరించి, నా భర్తకు భక్తిని కటాక్షించాడు. కనుక రేపటి దినం రాజ్యమంతా గొప్ప ఉన్మీలం చేయించు. ఆలయాల్లో పూజలు, భజనలు సంగీతనలు, సంగీతాలు ఏర్పాటు చేయించు' అన్నది.

మర్నాడు రాజు అదావిడి విని "ఏమిటి, విశేషం?" అని మంత్రుని అడిగాడు.

మంత్రి కారణం చెప్పాడు. రాజు రాజిని అడిగాడు. తనకు భక్తి వున్నట్టు అమె కెట్లా తెలిసిందని. రాజి చెప్పింది. తన రహస్యం వెల్లడైందని, రాజుకి వ్యధ కలిగి అత్యహత్య చేసుకోవాలనుకున్నాడు. రాజి తనని క్షమించమని వేడుకొని, మాన్పింది.

భక్తిని రహస్యంగా వుంచుకుంటేనే మంచిది అని అన్నారు భగవాన్.

మానవుడు తన ఆహాన్ని నిర్మూలించుకోగలిగితేనేగాని జ్ఞానోదయం కాదు, అని బోధిస్తూ భగవాన్ ఈ కథ చెప్పారు. నేను ఈ పనిని చేస్తున్నాను అనే భావాన్ని పోగొట్టుకోవాలి అని వారి బోధన.

ఓ బలవంతుడైన రాజు వుండేవాడు. అతన్ని అణచాలని పక్కన వున్న రాజు యత్నిస్తున్నాడు. కాని చాతకాలేదు. ఈ బలవంతుడైన రాజుకి చాల గర్వం, తన శక్తిని చూసుకొని. కాని ఒకరోజు అగస్త్యాత్ముగా తన పక్కన వున్న విరోధిరాజును పిలిచి తన రాజ్యమంతా అతనికి ఇచ్చేసి ఆరణ్యానికి తపస్సుకి వెళ్ళిపోయినాడు.

కొన్ని సంవత్సరాలైన తరువాత ఆ రాజు భిక్షువనం చేసుకుంటూ కావాలని జనపథానికి అట్లా తన రాజధానికి వచ్చాడు ప్రజలు అతన్ని గుర్తించారు. కాని తనకి గౌరవం చూపడం అతను వొప్పుకోలేక తనని భిక్షకుడి కిందనే చూడమన్నాడు. చివరికి తన కోట ద్వారంలోనే భిక్ష అడిగాడు. అతని భృత్యులు గౌరవింపజూస్తే వీలులేదని నిరాకరించి ఆ గుప్పెడు మెతుకులు తీసుకొని వెళ్ళిపోయినాడు.

ఇట్లా ఆయన సంచారంచేస్తూ తన ఆహాన్ని నిర్మూలించేసుకొనే సాధనలో వుండగా, ఓ దేశం రాజు సంతతి లేక చచ్చిపోయినాడు. సాంప్రదాయం ప్రకారం ఓ ఏనుగు వొచ్చి ఈ భిక్షకరాజు మెడలో పూంహారం వేసింది. కనుక ఆయనకు తప్పలేదు.

ఇట్లా వుండగా తన ఆనలు రాజ్యాన్ని ఎవరికి వప్పచెప్పాడో, ఆ రాజు సంతతి లేక చచ్చిపోయినాడు. ఆ దేశపు ప్రజలు వొచ్చి

ఈ రాజునే బలిమాలకున్నారు తమకి రాజుగా వుండమని. సరేనని రెండు రాజ్యాలు ఏలుకున్నాడు.

తాని, పూర్వానికి ఇప్పటికి అతనిలో గొప్ప భేదముంది. ఇది వరకు తానే ఇంతవాడననీ, తన పరిపాలనే గొప్పదనీ, తానే ఏలుతున్నాననీ, అహం వుండేది. ఇప్పుడు తానేమీ లేదనీ, ఈశ్వరుడే పరిపాలిస్తున్నాడనీ, తాను ఆయన చేతిలో ఉపకరణమనే జ్ఞానంతో పాలిస్తున్నాడు. తత్కారణంగా ఆ రాజ్యాలలో ఇదివరకు కన్నా సుఖిక్షం ఎక్కువైంది.

దూరంగా కూచుని ఒక భర్తడు కొన్ని గ్లోకాల్ని కాపీ చేస్తున్నాడు. మధ్యలో అతనికి సందేహం వచ్చింది. భగవాన్ ఇక్కడనించే, ఆ గ్లోకాల్ని సరిదిద్ది చెప్పారు. భగవాన్ కి తెలవండి ఏముంది ?

వ్యవహారంపైన కుంభకోణం వెళ్ళాను. మఱి ఉత్పవం సమీపిస్తోంది. గుంపులు దిగుతున్నారు. ఉత్పవం రెండురోజులు ఉండనగా ఆ ఉత్పవాన్ని వాడిలి భగవాన్ దగ్గరికి వెళ్ళాలనిపించింది-వెళ్ళాను.

“ఇదేమిటి ? అందరూ మహామథానికి కుంభకోణం వెడుతోంటే, నువ్వు కుంభకోణం నుంచి ఎట్లా వచ్చావు ? ” అన్నారు.

‘మహామఠం దేవుడుకన్నా ఇక్కడ గొప్ప దేవుడు వున్నాడని !’ అన్నాను.

కొన్ని రోజులుండి వెళ్ళిపోతున్నాను. ఆయన్ని వాడిలే సమయానికి ఆగకుండా నాకు దుఃఖం వచ్చేసింది. అది చూసి భగవాన్.

‘నువ్వు కుంభకోణం నుంచి ఇక్కడికి వచ్చేశావనీ, ఇక్కడ నుంచి మధుర వెడుతున్నాననీ భావించుకొంటున్నావు. నీ వెప్పుడూ ఎక్కడున్నావో, అక్కడే ఒక చోటనే వున్నావు. నా దగ్గర వుండి గొప్ప ఉత్సాహంలో వున్నావు. నువ్వు నీ అంతట, ఆ స్థితికి

చేరుకున్నప్పుడు నాలో ఏం ప్రత్యేకం లేదనీ, సుహృద్ అదేనని తెలుసుకుంటావు' అన్నారు.

ఒకసారి ఓ భక్తుడు భగవాన్‌ని అడిగాడు.

“ఓ జ్ఞాని ఇంకో జ్ఞానిని గుర్తించగలడా ?”

దానికి భగవాన్—‘జ్ఞానికి గుర్తించటానికి ఏముంటుంది ? తాను, తక్కిందీ అంతా ఒకటే ఆత్మ కదా జ్ఞానికి !’ అన్నారు.

‘జ్ఞానులకి కలలు వస్తాయా ?’ అని అడిగాను.

‘ఆ ఈ జాగ్రదవస్తమల్లేనే !’

‘మీ కేలాంటి కలలు వస్తాయి ?’ అని అడిగాను భగవానుని.

‘దేవాలయాలూ, తీర్థాలూ అవీ’ అన్నారు.

ఒకరోజు ఒకామె వచ్చి భగవాన్ దర్శనం చేసుకొని వెళ్ళేటప్పుడు—‘మనసు పరిపరి విధం పోతోంది. ఏం చెయ్యను స్వామి?’ అని అడిగింది.

‘ఒకే విధంగా పోయేట్టు చూడు’ అన్నారు.

అమె వెళ్ళక నే నన్నాను.

‘అది చాతనైతే, ఇంకేం కావాలి? జ్ఞానమే కదా ?’ అన్నాను.

‘మరి ఏం చెయ్యను ? రాగానే తాము జ్ఞానులై పోవాలని ఆశపడతారు మనుషులు. చాల సులభమనుకుంటారు. దాంట్లో వుండే కష్టాన్ని గుర్తించరు.’ అన్నారు భగవాన్.

ఒకసారి ఫండరీపురం యాత్ర వెళ్ళి వస్తున్న భక్తులు వచ్చి, ఆశ్రమంలో ధిక్ష చేసి, భజన చేసి, వెళ్ళేప్పుడు భగవాన్ని కావలించుకొని వెళ్ళిపోయినారు. వెంటనే నేనూ భగవాన్ని కావలించుకున్నాను. ఆయన చర్యం ఎర్రగా రక్తం చిమ్మి వుంది.

ఏమిటిది ? భగవాన్ ' అని అడిగాను.

దానికి భగవాన్ ' పండరీపురంలోని దేవుణ్ణి కావలించుకున్నట్లే నన్ను కావలించుకున్నారు. ఆక్కడ—ఆ దేవుడు రాయి. ఇక్కడ—ఇది చర్మం. ఇట్లా కావడం దీని ధర్మం ' అన్నారు.

భగవాన్ శరీరం అంత సున్నితం, పరిశుద్ధం అయిందన్నమాట !

ఒకసారి భగవాన్ ఈ కథ చెప్పారు.

' ఒకడు జ్ఞానాన్ని పొందేందుకు గొప్ప తపస్సు చేశాడు. శివుడు ప్రత్యక్షమై, 'ఏం కావాలని ' అడిగాడు.

'నా కెప్పుడూ దరిద్రమూ కష్టాలూ కటాక్షించు' అని అడిగాడు అతను.

' ఏమిటి, ఎన్నో గొప్పవి అడగవచ్చునే, ఇదేం కోర్కె ? ' అన్నాడు శివుడు.

' ఈ సంపద వుంటే చెవులు వివపు, కళ్ళు చూడవు. సంసార బంధంలో పడి జనన మరణాలలో కిందా మీదా పడుతూ వుంటాను. దరిద్రం వొస్తే నిన్నెప్పుడూ జ్ఞాపకం తెస్తో వుంటుంది ' అన్నాడు.

అని చెప్పారు భగవాన్.

' ఏం, భాగ్యంలో, సుఖంలో వుండి కూడా జ్ఞానాన్ని పొందలేదా ? ' అని అడిగాను భగవాన్ని.

' సంపదలు ప్రతిబంధకమే. అయినా సత్కర్మవల్ల తప్ప జ్ఞానసక్తి కలగదు ' అన్నారు.

ఒకసారి భగవాన్ అన్నారు ' కొందరు, నాకు సమస్కారం చేస్తే నన్ను కొట్టివట్టు అవుతుంది ' అని.

పాళ్ళు గొప్ప పాపాత్ములై వుండాలి, అనుకున్నాను నేను.

స్కందాశ్రమంలో ఉండగా భగవాన్ కి ఒక భక్తుడు అకుపహ్ను గంజాయి ఆకులు ఉండచేసి ఇచ్చేవాడు. రెల్లి అంగమ్మ అంది.

‘ ఓసారి చాలా పెట్టారు నాయనా ! అది తింటే ఇంకోరైతే చచ్చిపోయేవారే. ఆ రోజంతా ఏర్రటి కళ్ళతో చూచున్నారు భగవాన్ ’ అని చెప్పింది.

నే నా భర్తణ్ణి భగవాన్ కి ఇంకా ఆ గంజాయి ఆకులు ఇవ్వవద్దనీ, భగవాన్ని తీసుకోవద్దన్నాను.

అందుకు భగవాన్, ‘ ఏం చెయ్యను, భర్త రిచ్చింది ఏదైనా తీసుకోవలసిందే ’ అన్నారు.

భగవాన్ పళ్ళ చిగుళ్ళు పైకి లాక్కుపోయి పున్నాయి.

‘ నువ్వు నా కన్నా చిన్నవాడివి ! అప్పుడే నీ పళ్ళు ఇట్లా అయిపోయినావీ ? ’ అని అడిగాను.

‘ ఒక అతను నన్ను పరీక్షించటానికి నాకు విషం పెట్టాడు. అది నన్ను చంపలేదు. కాని, నా పళ్ళ చిగుళ్ళని తిప్పేసింది ’ అన్నారు.

‘ శివుడి విషాన్ని కంఠం కిందకి దిగుతుందా చూద్దానికి పార్వతి ఉంది. పాపం, నీ కెవరున్నారు ? ’ అన్నాను నేను.

ఒకసారి నేను వచ్చేప్పుటికి, భగవాన్ ఏదో పెసరకట్టు చారు మాత్రం అన్నంలో పోసుకు తింటున్నారు. ఒక అతను, తాను ఆశ్రమాధికారిని-భగవాన్ కి ఆ పత్యం పెట్టించాడట. భగవాన్ కి నైవేద్యంగా ఎవరేం తెచ్చినా వెనక్కి పంపిస్తున్నాడు. నేను మద్రాసు నుంచి భగవాన్ కోనం కొన్ని కొండ అరటిపళ్ళు తెచ్చాను. నేను చాలా విరాళపడి భగవాన్ని అడిగాను.

‘ ఈ పళ్ళని ఏం చెయ్యను ? ’ అని.

‘ ప్రతిసారి ఏం చేస్తున్నావో అదే చేయి ’ అన్నారు.

కవక ప్రతిపాఠి చేసివస్తే భోజనంలో వొడ్డించాను. అది చూసి ఆ మేనేజరు నాతో తగాదాకి వచ్చాడు-భగవాన్ వత్సం పాతుచేసానవి. భగవాన్ ఆ మేనేజర్ని అడిగాడు.

‘నా జమ్మేమిటి ? దేనికి వత్సం ?’ అని.

మద్రాసునుంచి వచ్చిన ఒకాయన భగవాన్ని అడిగాడు—

‘భగవాన్ ! ఈ మేనేజర్ గారు మిమ్మల్ని ఎంత దబ్బుకి కొన్నారు ?’ అని.

భగవాను నవ్వుతూ ‘ఐదుపేం రూపాయలకి’ అన్నారు కదా.

‘ఇక్కడ ఎంతకాలం ఏ పని చేశారని వుంటుందో ఆ పని తీరినదాకా వుంటారు ఎవరైనా. తరువాత ఇయిటికి నడుస్తారు’ అన్నారు.

ఓ వారంలోనే కొందరు భక్తులు చేరి ఆ సర్వారికారిని వెళ్ళి కొట్టారు. భగవాన్ నవ్వుతూ అన్నారు.

‘నన్ను దర్శింప వచ్చిన మొదటి రోజున మనిషి దూరంగా నుంచుని నమస్కరించి వెడతాడు. రెండోరోజు నుంచి దగ్గిరికి జరగడం ప్రారంభిస్తాడు. ఓ రోజు చేతిలో కర్ర పట్టుకొని చూడ వచ్చినవారిని లైసులో-నడుపుతాడు, ‘ఇటు వెళ్ళాలి, ఇటు రావాలి’ అని. మరురోజున తాను సర్వారికారిని పేరు పెట్టుకుంటాడు.’

ఓ భక్తుడు వుండేవాడు. అతను భగవాన్ దగ్గిరికి వచ్చినప్పుడల్లా తన్మయుడై భక్తితో పాటలు పాడి స్మర్యం చేసేవాడు. ఒకసారి అతను వెళ్ళిన తరువాత భగవాన్ అన్నారు.

‘ఇక్కడికి వచ్చినప్పుడు ఆ విధంగా ఆనందంతో స్మర్యం చేస్తాడు. వెళ్ళేప్పుడు, ఇక్కడికి వచ్చేప్పుడు దిండిన పాపపు మూటని, దుజాన పెట్టుకొని వెళ్ళిపోతాడు’ అన్నారు.

ఒకరోజు చిన్ననాటి ముచ్చటలు మాట్లాడుతూ భగవాన్ జ్ఞాపకం తెచ్చుకున్నారు.

‘జ్ఞాపకం వుంది. మనం ఆడుకునేప్పుడు నేను కరువుమస్వామి విగ్రహంపైన ఉచ్చు పోగాను. మా నాన్నతో చెపుతానని నువ్వు చెదిరించావు. మా నాన్న తంతుడనీ, చెప్పవద్దనీ, నిన్ను బతిమాలాను’ అన్నారు.

‘నే నన్నాను. అంతా జ్ఞాపకం వుంది. ఇప్పుడనుకుంటాను. గంగాజలంతో ప్రోషింపబడ్డంత సంతోషించి వుంటాడేమో కరువుమస్వామి, నీ మూత్రంపైన పడి!’ అని.

ఓసారి భగవాన్ని అడిగాను. నీ దగ్గర ఉన్నకొద్దీ, నీ భక్తులకి అహం తగ్గిపోవడం బదులు, ఎక్కువపుతున్నట్టు కనిపిస్తుండేమని.

దానికి భగవాన్ ‘పోవాలంటే లోపల దాక్కున్నది చైటికి రావారి కద ! కాగడానికి నీరు పొయ్యిమీద పెడిలే వేచెక్కి తెల్ల, కిందికి కారి, అవిరై పోవారి’ అన్నారు.

నేనోసారి మద్రాసునుంచి వచ్చినప్పుడు భగవాన్ అన్నారు, ‘ఇప్పటివరకు నేను నేలమీద కూచుంటున్నానా ! ఇంక నన్ను అట్లా కూచోనియ్యరట. మద్రాసునుంచి నల్లచెక్క మంచం తెప్పిస్తున్నారు. ఇకముందు నేను దానిమీద కూచోవాలిట. అందరిమల్లె నేనూ కింద ఎందుకు కూచోగూడదు ? అందరూ చేసేది నేను చెయ్యడానికి వీలులేదు. ఈ చెట్టుకింద కూచున్నా, పెంటకుప్పమీద కూచున్నా నాకు హాయిగానే వుంటుంది. కాని వీరు నన్ను నా యిష్టం వచ్చినట్టు వుండనీరు. ద్రెస్సులేని పోలీసులు కావారి కాపే చైల్డ్ వున్నా నిక్కడ’ అనేవారు చాలాసార్లు.

నే నన్నాను ఓసారి ‘మా అందరికన్నా గొప్ప స్థితికి వెళ్ళావు నువ్వు. కనక, మా భక్తి చూపడానికి మేము నిన్ను ఉన్నత పీఠంపైన కూచోపెడిలే, నువ్వు వొప్పకోడమే న్యాయం’ అన్నాను.

‘ఓహో’ అన్నారు భగవాన్.

ఒకసారి భగవాన్‌కి భోజనం హాల్లో బల్లా కుర్చీపేసి వొడ్డించారు. నే నప్పుడే పూరినుంచి వచ్చాను. భగవాన్ అప్పటికే బల్లముందు కుర్చీమీద కూచుని పున్నారు.

‘ చూశావా, ఇది ? నన్నేం చేస్తున్నారో ? నేను కుర్చీపైన కూచుని బల్లవయిన తినాలిట ’ అన్నారు.

భగవాన్ కింద కూర్చోడానికి లేవడానికి కష్టపడుతున్నారని ఆ ఏర్పాటు జరిగింది. నే నన్నాను. ‘ నువ్వేదన్నా కావాలని అడుగుతావా ? ఏదీ వొడ్డంటావు. మేము చూడాలి నీ సౌకర్యాలు ’ అన్నాను. భగవాన్ ఏమీ మాట్లాడలేదు. కాని తాను ఎంత కష్టపడ్డా సరే, తనకి ప్రత్యేకంగా ఏమీ జరగడం భగవాన్‌కి ఇష్టంలేదు.

భగవాన్ నటించేవారు—తాను సాధారణుడయినట్టు ! తాను జ్ఞానినని తెలిసిపోకండా ! కాని తన దగ్గరికి వచ్చిన వారందరి విలువలూ తెలుసును ఆయనకి. కొందరు భోజనం చాలా రుచిగా వుందని వంటింటి నంటుకుని వుంటారు. కొందరు, సోమరిగా తిండి లభిస్తోందనీ, అందర్ని అనుసరించుకుని, వచ్చినవారి నుంచి డబ్బు లడుగుకుంటూ వుంటారు. కొందరు, ఆశ్రమవాసుల మధ్య తగాదాలు పెడుతూ, తమ సరదా తీర్చుకుంటూ వుంటారు. భగవాన్‌కి అన్నీ తెలుసు. ఎవరి మార్గాన వారినే తనకి కట్టేసుకుని, వారిని సరియైన మార్గానికి తీప్పే, మార్గానే వుంటారు భగవాన్.

‘ అడవేషం పేసి నాటకంలో నటిస్తోవుండే మనిషి, తాను మొగవాదనని మరిచిపోతాడా ? అట్లానే జ్ఞాని ఏ ఆవస్థలో గూడా తాను ఆత్మనని మరిచిపోడు ’ అన్నారు,

ఒకరోజు భగవాన్ చెప్పారు—తాను పవలకుండ్రులో వున్నప్పుడు, కాలం జరుగుతున్న జ్ఞానం తనకి వుండేది కాదట. అప్పుడప్పుడు స్వల్పతి కలిగి చూస్తే—ఒక్కొక్కప్పుడు తెల్లారకట్ట, ఒక్కప్పుడు మధ్యాహ్నం, ఒక్కప్పుడు రాత్రి-ఎన్ని రోజులు గడిచిపోయినాయో

అని ఆశ్చర్యపడేవారట. లేచి నుంచుందామంటే, తల తిరిగేదట. దానివల్ల తెలిసేదట, తాను చాలా రోజులు వొళ్ళెరక్కుండా ఉన్నానని.

‘ ఆ రోజుల్లో తిండి, —లేదా ’ అని అడిగాను.

‘ శరీర స్మృతి లేకపోలే దాని పనులూ అగిడోతాయి ’ అన్నారు భగవాన్.

ఓరోజు భగవాన్ తో కొండపైకి వెళ్ళాను. ‘ ఇక్కడ నుంచి చూస్తే—అన్ని వొస్తువులూ, జంతువులూ ఒకటిగానే కనపడతాయి ’ అన్నాను.

భగవాన్ అన్నారు, ‘ పైకి వెళ్ళినకొద్దీ అన్నిటినీ ఒకటిగా చూడటమే జరుగుతుంది ’

నా బంధువు ఒకరు వచ్చి భగవాన్ని చాలా ప్రశ్నలు పేళాడు. చివరి ప్రశ్న—

‘ దివ్యజ్ఞాన సమాజంలో అంటున్నారు-ఒక మహనీయుడు భూమికి అవతరించబోతున్నాడనీ, అతనికోసం అందరూ తయారు కావాలనీ. దాన్ని గురించి మీకేమన్నా తెలుసా ? ’

‘ నాకేం తెరీదుగాని,—ఇప్పుడున్న మహనీయుల సంగతి తెల్పుకోక, రాదోయే మహనీయులకోసం తయారుకావడం చిత్రంగానే వుంది ’ అన్నారు భగవాన్.

ఒక ప్రాంచి విద్వాంసుడు భగవాన్ దగ్గిరికి వచ్చి చాలా ప్రశ్నలడిగాడు. భగవానిచ్చే సమాధానాలు విని ఆ విద్వాంసుడు— ‘ నాకు వెళ్ళాని లేదు. మీ దగ్గరే వుండిపోవాలని వుంది ’ అన్నారు.

దానికి భగవాన్ “ అవసరమేముంది ? మీ దేశంలోనే వుండి “ నే నెవడను ?, అనే సాధన చేయవచ్చు ” అన్నారు.

ఒకరోజు భగవాన్ దగ్గిరిగా కూర్చుని, ఓ భక్తుడు ప్రశ్నలడుగు తున్నాడు. ఆ దగ్గరే కూచుని ఓ కుక్క మొరుగుతోంది. ఆ భక్తుడు విసుక్కుని “ అబ్బా! ఆ కుక్క ఎట్లా మొరుగుతోందో! ” అన్నాడు.

దానికి భగవాన్ “ ఆ కుక్క మొరగటంలేదు. నీ మనస్సు మొరుగుతోంది ” అన్నారు.

చిన్నప్పుడు భగవాన్ ఇంటి పక్కన ఓ వకీలు వుండేవాడు. ఆయన ఇల్లు తాళం వేసుకొని ఏదో వూరు వెళ్ళాడు. భగవాన్ ఎట్లాగో ఆ ఇంట్లో దూరి—ఆ వకీలు అలమారాలోంచి కొన్ని కాయితాలు తీసి, తెచ్చి కుర్రాళ్ళకి నాటకం ప్రకటన కాయితాలంటూ పంచి పెట్టారు. ఆ కాయితాలు కేసుకి సంబంధించిన దస్తావేజులు. ఆ వకీలు వచ్చి కాయితాలకోసం వెతుక్కుని, జరిగిన సంగతి విన్నాడు. ఆ కాయితాలన్నీ పుష్పంతవరకు అందర్ని ఆడిగి పోగుచేసుకొని, భగవాన్ తండ్రితో ఫిర్యాదు చేశాడు. తండ్రి చాలా కోపించి అన్నారు.

“ వీడికి బట్టలు విడిపించి, తల గొరిగి, గోచి పెట్టండి, తిండి పెట్టకండి. ”

సరిగ్గా అట్లాగే జరిగింది, జాతకం చెప్పారా అన్నట్టు.

ఓసారి భగవాన్ తో అన్నాను, ‘ కైలాసం, వైకుంఠం మొదలైన లోకాలు ఉన్నట్టే కదా ? ’

దానికి భగవాన్ ‘ అన్నీ మాయా కల్పితాలు ’ అని కథ చెప్పారు. నారదుడికి అనేక జన్మలు కలిగినట్టు మహావిష్ణువు చెప్పిన కథ చెప్పారు.

ఓసారి భగవాన్ అన్నారు ‘ నువ్వు, మీ అన్నా, అందరితో చాటతారు.—ఇక్కడ ఓ మహర్షి వున్నాడు అని. మీ మాటలు నమ్మి వస్తారు, చూస్తారు—ఓ మూల మాట్లాడకుండా కూచున్న నన్ను. ‘ ఇంచేనా ’ అని, మిమ్ముల్ని తిట్టుకుందో పోతారు ? ’ అని.

నే నన్నాను, ‘ ఇంతటి జ్ఞాని మాట దొరికినప్పుడు, మా సంతోషంలో ఇతరుల్ని పంచుకోమని చెప్పకుండా ఎట్లా నిలవగలం? ’

అని ఓ తమిళ గీతం చదివాను. దాని అర్థం—

‘తిండి కనిపడితే, కాకులు కూడా ఊరుకోలేవు, తక్కిన కాకుల్ని పిలవకుండా. మాకు దొరికింది-అంతమూ, క్షయమూ లేని అవదం, నిండి పొరలి పోతోంది. రండి ! రండి ! లోకంలోని జనులారా, రా రండి ! పంచుకోండి ! ’ అని.

దానికి భగవాన్ అన్నారు, ‘ఇప్పుడు కాకులూ పిలవడం మానేశాయి ’ అని.

నే నన్నాను, ‘నేను, నాది, అనే భావం దట్టంగా పట్టి మనుషులకి భగవాన్ని చూసి కూడా ఏమిటో గుర్తించలేని అవస్థలో పడ్డారు ’ అని.

మా అన్న ఒకసారి తన మిత్రుడితో, భగవాన్ సంగతి చెప్పి, భగవాన్ దగ్గిరికి తీసుకొని వచ్చాడు. అతనితో మాట్లాడుతో ; భగవాన్ ఈ క్షేత్ర మహాత్మ్యం చెప్పతో అన్నారు.—

‘ముఖ్యమైన విషయమేమంటే-ఇక్కడ ఈశ్వరుడు మనుష్య రూపంలో వున్నారు ’

ఆ మిత్రుడు ‘ఎక్కడ వున్నారు ?’ అని అడిగాడు అసక్తితో.

‘అరుణాచలంపైన ఒక పెద్ద మర్రిచెట్టు వుంది. దానికి చాలా పెద్ద ఆకులు. దానికింద కూచుని వుంటారు ’ అన్నారు భగవాన్.

మా అన్న ఆ మిత్రుడితో—

‘నువ్వ వుత్త మూర్ఖుడివి. నీ అజ్ఞానం నీ కళ్ళు కప్పడంచేత, మనుష్యరూపంలోవున్న ఈశ్వరుడు నీ ముందే వున్నాడని చూడలేకుండా వున్నావు ’ అన్నాడు.

భగవాన్ కోపంతో మా అన్నవేపు తిరిగి ‘చాల్లే చాల్లే ’ అన్నారు.

ఓ హార్షమి మంగళవారంనాడు ఆశ్రమంలో అందరూ ఔరం చేయించుకున్నారు. నన్ను చేయించుకోమన్నారు, భగవాన్.

“ గృహస్తులు, ఆరోజు క్షవరం చేసుకోవడం శాస్త్ర విరుద్ధం ” అన్నాను నేను.

నన్ను బలవంతంచేసి క్షవరం చేయించారు భగవాన్.

ఇంకా నేను భగవాన్ని దర్శించక పూర్వం శృంగేరిస్వాముల వారినుంచి ఉపదేశం పొందాను. ఆ సంగతి మా అన్నతో చెప్పితే అతను “ నేను, ఉపదేశం ఈశ్వరుని దగ్గరించే తీసుకుంటాను ” అన్నాడు.

మూడేళ్ళు గడిచింతరువాత అన్నయ్య భగవాన్ దర్శనానికి వెళ్ళాడు. మొదట భగవాన్ని చూసినప్పుడు తా నెరిగిన వెంకట్రామన్ వంక చూసినట్టే భగవాన్ వంక స్థిరంగా చూసాట్ట. భగవాన్ కూడా అతనివంక అలాగే చూసారట. చప్పవ సాష్టాంగ పడ్డాడు అన్నయ్య. చాలా రోజులు భగవాన్ తోనే ఉండిపోయి తిరిగివచ్చి నాతో ఈశ్వరుడే నాకు ఉపదేశం ఇచ్చాడని చెప్పాడు. తరువాత తరుచు భగవాన్ దగ్గర ఉండిపోయేవాడు.

1932 లో అన్నకి క్షయ వచ్చింది. చాలా హెచ్చింది. లేవలేని స్థితిలో ఒకరి సహాయంతో భగవాన్ దగ్గరికి వెళ్ళాడు. ప్రదక్షణం చేస్తూ ఉంటే బలహీనుడని వద్దన్నారు. వెళ్ళేప్పుడు అన్నయ్య నమస్కరిస్తో ఏడుస్తున్నాడు. తలుపుదాకా వచ్చారు భగవాన్. భగవాన్ కళ్ళలో కూడా కన్నీళ్ళున్నాయి. ఆ వెంట వెళ్ళిన అతడు అన్నాడు నాతో—

‘మీ అన్న, భగవాన్ కి తనపై చాలా ప్రేమ అంటే నమ్మలేదు నేను. నా కిక్కరా చూశాను, ఆయిన ప్రేమను’ అన్నాడు.

తిరిగి వచ్చిన రెండురోజులకి సన్యాసం తీసుకున్నాడు. అతని భార్య ఏడుస్తూ ఉంటే ‘ నీకేం ఏర్పా—విన్ను వదలిపోతానా ? నేను బోయిన, నలుచై రోజుల్లో విన్ను తీసుకుపోతాను ’ అన్నాడు.

అట్లానే జరిగింది. ఇదంతా విని భగవాన్ ‘ఇట్లా కలిపి విడతీసే ఈశ్వరుడి ఉద్దేశ్యమేమిటో ఎవరు తెలుసుకోగలరు ? ఎందుకీట్లా ఈ ఆకారాన్ని బహిర్గతంచేసి దాచేసుకుంటారో ? ’ అన్నారు.

1921 సం॥ నా జాతకంలో చాలా చెడ్డ కాలం. ఆ కాలమంతా తననించి దూరంగా ఉండవద్దని చాలాసార్లు చెప్పారు భగవాన్. నా మిత్రుడు ఒక అతను భగవాన్‌ను చూసి తిరిగి వెడుతూ వస్తు తనతో మద్రాసు రమ్మన్నాడు. వెళ్ళేప్పుడు భగవాన్, “అతన్ని రైలు ఎక్కించి నువ్వు వచ్చేయి—ఊళ్ళో సత్రంలో కూడా పడుకోకు. ఎంత రాత్రినా ఇక్కడికి వచ్చేయి ” అన్నారు.

ఒరోజు అమావాస్య. తండ్రికి తర్పణం విడవడానికి పూళ్ళోకి వెడతానంటే, భగవాన్, ఓ గ్రూప్ హోటల్‌లో వున్న మా తండ్రిని చూపి-మీ తండ్రి ఇక్కడే వున్నాడు. తర్పణం అవసరంలేదని, నన్ను తన ఎదుటనుంచి కదలనీలేదు.

ఎప్పుడన్నా మద్రాసు వెళ్ళడానికి అనుజ్ఞ లిచ్చి, పని కాగానే వెంటనే తిరిగి రమ్మనేవారు. మద్రాసునుంచి కొందరు మిత్రులు, సింగపూరు ప్రాంతాల ఉద్యోగానికి పోతూ, నన్నూ, వస్తావా ? అని అడిగారు. దరిద్ర దేవత భయంవల్ల వస్తానన్నాను. భగవాన్ అనుజ్ఞ కోసం వచ్చాను. భగవాన్ అంతా విని, ‘సరే వెళుదుగానిలే’ అన్నారు. కాని తిరిగి మద్రాసు వెళ్ళడానికి అనుజ్ఞ వివక్షకుండా అలస్యం చేశారు. తీరా అనుజ్ఞ పొంది నేను మద్రాసు వెళ్ళేప్పటికి నా కోసం వెతికి, నేను కనపడక, వాళ్ళందరూ వెళ్ళిపోయినారని తెలిసింది.

ఒరోజు రామస్వామి పిళ్ళై, తాళంచెవి ఒకటి కనపడక వెళుకు తున్నారు. కొంతసేపటికి వచ్చి కనపడ్డదని చెప్పారు. భగవాన్ అన్నారు. ‘ఆ తాళంచెవి ఎప్పుడూ వున్నదోటనే వుంది. తాళంచెవి పోలేదు. నీ జ్ఞాపకం పోయింది. అత్త ఎప్పుడూ అంతటా వుంది. అజ్ఞానంవల్ల కనబడక వెళుకుంటాము.’

ఒక రోజు భగవాన్‌తో ‘నాకు అంతులేకుండా పిల్లలు పుడుతున్నారు’ అన్నాను.

‘ అట్లా భయపడితే ఇంకా పడతారు ’ అన్నారు.

అని అగి మళ్ళీ.

‘ ఇంకా కొన్ని కష్టాలు రాసి వున్నాయి మీరు ’ అన్నారు.

‘ నీ దర్శనానికి వచ్చినప్పుడే నా కష్టాలు తీరాయి ’ అన్నాను.

ఒకసారి నా పెద్దకొడుకు ఓ ఇనప బావిలో పడ్డాడు. పెద్ద గాయమై నెత్తురు వరదగా కారుతూ ఇంటికి తెచ్చారు. ఆ రాత్రి అతనికి, ఓ నల్లటి ఆకారం కనపడ్డదిట. భగవాన్-ఓ కర్ర తీసుకొని వచ్చి ఆ నల్లవాణ్ణి కొట్టి వెళ్ళకొట్టారట ! అన్నతికి తీసుకొని వెళ్ళాము. దాక్టర్లు ఆశ లేదన్నారు. కాని నెలలో బతికి ఇంటికి వచ్చాడు.

నా మూడో కూతురుకి కాన్పు, తరువాత పిచ్చైకింది. భగవాన్‌కి రాకాను. ‘ మీనాక్షికి ఏమీ అపాయం లేదు, గొడవపడ నవసరంలేదు ’ అని జవాబు వచ్చింది. ఏ వైద్యం లేకుండా ఆశ్రమం నుంచి వచ్చిన విభూదితో నయమయింది. ఆశ్రమం నుంచి వచ్చే పుత్రులారా ఆ పుట్టిన పిల్ల సంగతి ఏమీ వుండేది కాదు. ఆ పసిపిల్ల చచ్చిపోయింది.

తరువాత కొన్నాళ్ళకి మీనాక్షికి మొగపిల్లవాడు పుట్టాడు. అతనికి liver enlargement. భగవాన్ అతనికి రోజూ రెండు నారింజ పళ్ళు పెట్టించారు, ఆశ్రమంలో. ఏ మందూ లేకుండా నయమయింది.

నా ఐదవ కూతురికి జ్వరం, స్మృతి పోయింది. భగవాన్ పంపిన విభూదితో నయమయింది. ఆమె భర్తకి క్షయ వచ్చింది. భగవాన్‌కి రాకాను. నయమవుతుందని, విభూది, కుంకం పంపారు. కొద్ది నెలలలో నయమైంది.

నా పెద్ద కోడలికి మతి చలనం కలిగి, బావిలో పడ్డది. పూరంతా వెతికాము. చివరికి, బావిలో వెతికించాము. కనపడలేదు. నా భార్య మళ్ళీ వెతకమంది. చీకట్లో చివరికి పైకి లాగాడు, శవమే.

నా భార్య భగవాన్ పటం దగ్గరికి పరుగెత్తి 'ఇన్నేళ్ళూ నీ కరుణ వల్లనే మేము సురక్షితంగా ఉండడం నిజమైతే, నా కోడలు తిరిగి పూపిరి పీల్చాలి' - అని, భగవాన్ విభూది తెచ్చి ఆమె వళ్ళుండా రాసింది. ఊపిరి తిరిగి వచ్చింది.

నా అయిదో బిడ్డ మధురానికి ఒకటిన్నర సంవత్సరాలు. భగవాన్ వళ్ళో కూచుని ఆడుకుంటుంది. మధురాన్ని భగవాన్ ఆహా, 'ఆహా' అనమన్నారు. అన్నది. దించేసి తల్లి దగ్గరికి పంపారు. దగ్గర కూచున్న చిదంబరస్వామి మధురానికి ఉపదేశం అయిందన్నారు.

ఓసారి విశ్వపురంలో రాత్రి రైలు వెళ్ళిపోయింది. మధ్యాహ్నం దాకా రైలు లేదు. తెల్లారకట్టే, భగవాన్ని చూడడానికి వీలులేక పోయిందే అని విచారపడుతున్నాను. ఆ స్టేషన్ మాష్టరు నా మిత్రుడు. నన్ను గూర్చు రైలు ఇంజన్ లో ఎక్కించి పంపాడు. నేను దిగేందుకు రైలు నెమ్మదిగా పోవచ్చారు. దిగుతూ కింద పడ్డాను. దెబ్బలు తగిలాయి. రోడ్డు కనపడదు. ముళ్ళల్లో, కంచల్లో, పడి, ఆశ్రమం చేరుకున్నాను.

భగవాన్ నా దెబ్బలు చూసి 'ఏమిటని?' అడిగారు. తెలుసుకుని ఎందుకా తొందర? ' అని కోప్పడ్డారు.

' నీ దర్శనం చేసుకోడానికి ' అన్నాను.

'దర్శనం కన్న, దర్శనంకోసం ఆవేదన ముఖ్యం' అన్నారు.

ఒక మిత్రుడికి మేము భగవాన్ గొప్పతనము నూరిపోసి భగవాన్ దగ్గరికి పంపాము. అతను వెళ్ళి చూసి తిరిగివచ్చి 'మా గొప్ప స్వామి దగ్గరికి పంపారు. ఏకాదశి ఎంత గొప్ప పూజలో వుంటాడో అనుకున్నాను. చూస్తే-ఉల్లిపాయలు తరుగుతున్నారు ' అన్నాడు. మేము చెప్పి చూశాము. మన ఆచారంతో జ్ఞానిని కొలవకూడదనీ. ఆ పూజ చేసేందుకు జ్ఞానికి ఎవరూ లేరని. కాని ఆ మిత్రుడికి అర్థం కాలేదు. అర్హతగల వారికి తప్ప తా నెవరో తెలియనియ్యరు భగవాన్.

నేను భగవాన్‌తో అనేక ఏళ్ళు, నెలలు కొలది వున్నాను. ఒక్కసారి ఆయన తేన్నడంగాని, అవలించడంగాని, వళ్ళు విరుచు కోవడంగాని చూడలేదు నేను.

భగవాన్ తల్లి సమాధి అయింది. కొండమీద స్కందాశ్రమం నుంచి భగవాన్ దిగివచ్చి ఆ సమాధి దగ్గర కూచున్నారు. ఒకరు సీదకోసం చిన్న పందిరి వేశారు.

ఆ రోజుల్లో నేను భగవాన్ని చూడటానికి వచ్చాను. ఆయన ఒక్కరే కూచుని వుండేవారు, ఆ కాస్త సీదలో. ఇంకొకరికి స్థలం లేదు. నిద్రపోవడానికి స్థలం లేదు. ఆ కాస్తలోనే నేనూ ఇరికి కూచుని భగవాన్‌తో మాట్లాడేవాణ్ణి. ఎవరూ వచ్చేవారు కారు. రాత్రులు నేనూ భగవాన్, పారిశీర్థం వద్దన వున్న ఓ పెద్ద చెట్టుకింద తీర్థంలోకి దిగే మెట్లు దగ్గరిగా పడుకుని నిద్రపోయేవారం.

“ రెండు ఇటికరాళ్ళు తలకింద పెట్టుకుని తువ్వలు పరచుకు పడుకో ” అనేవారు నన్ను భగవాన్.

ఆ మెట్లు సరిగా వుండేవి కావు. ఎగుడు దిగుడు. వాటిమీద పడుకోటానికి వీలయేది కాదు. ఓ రాత్రి భగవాన్.

“ ఈ మెట్లు సరిగా లేవు. వెళ్ళి ఆ మర్రిచెట్టు కింద వున్న సాధువుల్ని పిలుచుకురా ” అన్నారు

వాళ్ళ సహాయంతో నేనూ, భగవాన్, ఆ పెద్ద రాళ్ళని ఎత్తి సరిగా వరసగా పెట్టి చదునుగా చేశాము. రాత్రి ఎనిమిదికి ప్రారంభించి 12 గంటలకు పూర్తిచేశాము. తెల్లరి చూస్తే బేల్దారీ వాళ్ళు కట్టిన దానికన్నా బాగున్నాయి మెట్లు.

ఓసారి నా భార్య భగవాన్‌తో కలిసి గిరి ప్రదక్షిణం వెళ్ళాలని సరదా పడ్డది. “ భగవా విప్పుడు ప్రదక్షిణాలు మానారు. మనం ఆయనను శ్రమ పెట్టడం బాగుండ”దన్నాను. అందుకని ఆమె భగవాన్ చుట్టూ ప్రదక్షిణ చేసింది తిరిగి గజేశ్వరు, చుట్టూ ప్రదక్షిణ తెచ్చుకున్న ఫలాన్నే తాను తెచ్చుకున్నానన్నది.

“ అది జరిగిన స్థలం ఇదే ” అన్నారు భగవాన్.

“ పలని కాదా ? ” అన్నాను.

“ కాదు. అది ఇంకో సందర్భంలో ” అన్నారు.

ఒకసారి భగవాన్ దగ్గర నేను పుడగా ఇది జరిగింది. ఆశ్రమం సర్వాధికారి ఊరికిపోయి-ఒక పెద్దమనిషిని గొప్పవారికి ఉత్తరాలిమ్మని అడిగాడు. ఉద్దేశ్యం, భగవాన్ తల్లి సమాధిపైన ఆలయం కట్టడానికి డబ్బు పోగుచేయాలని. ఆ పెద్దమనిషి, అనేక మందికి ఉత్తరాలు ఇచ్చాడు, ముఖ్యం దేవకోట చెట్టియార్లకి. ఆ ఉత్తరాలు తీసుకొని బయలుదేరుదామని—ఆ ఉత్తరాల్ని, తన సామాన్లనీ, ఓ సంచిలో నద్దుకుని ; ఆ పెద్దమనిషి ఇంట్లో, ఈ సర్వాధికారి భోజనం చేస్తున్నాడు. ఇంతలో ఆ పెద్దమనిషికి తిరువణ్ణామలై నుంచి ఉత్తరం వచ్చింది-భగవాన్ కి ఆలయం కట్టడం ఇష్టం లేదని. ఆ పెద్దమనిషి, ఆ ఉత్తరం చదువుకొని ; సర్వాధికారి సంచి తెరిచి, దాంట్లోవున్న తన ఉత్తరాల్ని తీసేసుకున్నాడు. సర్వాధికారి వచ్చి చూసుకుంటే ఉత్తరాలు లేవు. ఆ పెద్దమనిషి, తనకి వచ్చిన ఉత్తరాన్ని చూపి, చందాలకోసం ఉత్తరాలివ్వమని భగవాన్ నుంచి తనకి వస్తేనేకాని తాను ఉత్తరాల నివ్వనన్నాడు. అప్పుడు సర్వాధికారి భగవాన్ కి ఉత్తరం రాకాడు. తనని చందాలు వసూలు చేయనిస్తూ ఉత్తరం రాయమని.

నేను భగవాన్ దగ్గర పుండగా ఆ ఉత్తరం వచ్చింది. ఆ ఉత్తరం చూసి భగవాన్ అన్నారు—

“ కొందరు భక్తులు అడుగుతున్నారు. నేను అల్లాంటి ఉత్తరం రాయాలట ! ”

“ ప్రపంచ గొడవల నుంచి దూరంగా ఏదో శాంతికోసం వస్తాం ఇక్కడికి. ఇదేమిటి ? ఇక్కడా శాంతి లేదే ” అన్నాను. దానికి భగవాన్ నవ్వి ఈ కథ చెప్పారు.

స్వరూపానంద అని ఒక యోగి వుండేవారు. శిష్యులతో ఓ వూరికి వెళ్ళారు. పొద్దున్న శిష్యులు ఏటికి స్నానానికి వెళ్ళారు. అక్కడికి ఆ వూరి బ్రాహ్మలు వచ్చారు. ఆ బ్రాహ్మల ముందు ఈ శిష్యులు తమ గురువు గొప్పలు చెప్పుకున్నారు-తమ గురువుకి వెయ్యి ఏనుగుల బలమన్నారు ! ఆ బ్రాహ్మలు హేళనగా నవ్వి, శిష్యులతో ఆ గురువుని చూడడానికి వచ్చారు. ఏదీ ఆ బలం చూద్దామని- ఆ స్వామి ముందు కూచున్నారు. సాయంత్రం వరకు కూచున్నారు. అట్లానే కూచుని వుండిపోయినారు. సాయంత్రం స్వరూపానంద, వాళ్ళని అడిగారు-ఎందుకు అట్లా కూచునిపోయినారని.

“ మీ శిష్యులు అన్నారు. మీకు వెయ్యి ఏనుగుల బలమని- అదేదో చూద్దామని వచ్చాము. వచ్చి చూడగా మీరు వెయ్యి కాదు. కోటి ఏనుగుల బలం వుందని గ్రహించాము. కాకపోలే-మా పునసుల్ని యిట్లా కట్టివేయగలరా ? ”

ఇంకా అన్నారు.

“జ్ఞానులు రెండు రకాలు-సిద్ధులూ, శుద్ధులూ. సిద్ధులకి అతీతమైన శక్తులుంటాయి. ఉన్నాయని వారికి తెలుసు. శుద్ధులకి ఆ శక్తులుంటాయి. కాని ఉన్నాయని వారికి తెలీదు. ”

అశ్రమంలో మండలాధిపేక ఉత్పదానికి నేనూ, నా భార్య వెళ్ళాము. అమె నడుము నొప్పితో బాధపడుతోంది. చాలా బాధ. అశ్రమం దాక్కరు “ ప్రస్తుతానికి ఒక సూచిపోటు మందు ఇస్తాను. కాని యిది కుదరటం కష్టం ” అన్నారు.

ఆ మందు ఎక్కించి పడుకోమంటే పడుకోక-భగవాన్ కు ఎదురుగా కూచుంది. మూర్చ వచ్చి కింద పడిపోయింది. ఒక స్నేహితుడి యింట్లో పడుకో పెట్టాము. అశ్రమంవారు అశ్రమంలోనే చచ్చిపోతుందని భయపడ్డారట. మర్నాడు పొద్దున మామూలుగా లేచి అశ్రమానికి వచ్చింది. భగవాన్ నాతో—

“ చెల్లమ్మ ఎట్లా వుంది ? ఏమీ లేదు కదూ ”

అని, చేతులు గాలిలో పూపారు. అప్పటినుంచి ఆ వెన్ను నొప్పి నా భార్యకు ఎప్పుడూ రాలేదు.

ఓసారి రెండో కొడుకుని పాము కరిచింది. కళ్ళు మసకలు కమ్మాయి. నీలంగా అయినాడు. పల్లెటూరు, వైద్యంలేదు. అతనిని భగవాన్ పటం కింద పడుకోపెట్టాము. తెల్లారకట్ట అతను అన్నాడు—

“ నన్నా ! భగవాన్ వొచ్చి నా కాలుని తట్టారు ” అని.

“ అన్నారా ! ఇంక బతుకుతావులే ! ” అన్నాను.

మర్నాడు మధుర ఆస్పత్రికి తీసుకొని వెళ్ళాము. అక్కడ డాక్టర్లు చూసి—అతను బతకడనీ, బతికినా, ఆ కాలు కోసెయ్యాలనీ అన్నారు.

నేను భగవాన్ కి ఉత్తరం రాశాను. ఆశ్రమం నుంచి జవాబు వచ్చింది. భగవాన్ని నమ్మిన వారిని భగవాన్ కష్టంలో వదలరని, అబ్బాయికి నెమ్మదిగా వుంటుందని. అట్లానే నెమ్మదైపోయింది.

ఒకసారి గణపతిశాస్త్రిగారు, భగవాన్ జాతకం చూసి, తరువాత నెలలో భగవాన్ యాత్రలు వెడలారని అన్నారు. తరువాత నేను భగవాన్ని చూడడానికి వచ్చి ‘ ఆ యాత్రలు జరిగాయా ? ’ అని అడిగాను.

“ ఆయన నా జాతకం చూసి చెప్పారు. కాని, నా కిప్పుడు జాతకాలు వర్తించవు. నాకు ఇంకో జన్మ కలిగింది ! ” అన్నారు.

“ నీరు మధురలో వుండగా జ్ఞానోదయం అయిందన్నమాట. అవునా ? ” అని అడిగాను భగవాన్ని.

ఆయన అన్నారు. “ నేను చదువుకుంటుండగా ఓసారి పూరికెనే ఆరుణాచలం ’ నా స్మృతిలోకి వచ్చింది. నా వాళ్ళంతా మంటలెత్తి

వట్టయింది. ఆ నిమిషం నుంచి నేను సమాధిలో వున్నాను. నేను మీతో ఆడుకుంటో, మాట్లాడుతో వున్నా, సమాధిలోనే వున్నాను ” అన్నారు.

ఓసారి భగవాన్ నాతో అన్నారు “ పొందవలసిన స్థితి ఏదో నేను పొందాను. నే నింక సాధించవలసింది ఏదీ లేదు. ఇంక నా ఇష్టం వొచ్చినట్టు బతకవచ్చు ” అన్నారు.

“ అయితే నే నో పిల్లని మాట్లాడి తీసుకుని వచ్చి నీకు పెళ్ళి చెయ్యనా ! ” అని అడిగాను.

“ ఓ—నీ ఇష్టం ” అన్నారు.

ఓసారి నేను మండలాధిపేకానికి వచ్చినప్పుడు, భగవాన్ నా భార్యతో అన్నారు. “రంగ వన్ను తన కూతురికి పెళ్ళి చెయ్యనా ? అని అడిగాడు. చెయ్యమన్నాను. పెళ్ళి యిక్కడే చేస్తానన్నాడు. నాకు భయమేసింది. తీరా పెళ్ళికూతుర్ని తీసుకొచ్చి, వన్నే ఆ ముళ్ళు వెయ్యమంటాడేమోనని. ఎందుకంటే, ముప్పైయేళ్ళ కిందట అన్నాడు. ఓ పిల్లని తెచ్చి నాకు పెళ్ళిచేస్తానని. ఆనాటి నుండి నాకు భయంగానే వుంది. ఎప్పుడు ఎవరిని తెచ్చి పెళ్ళిచేస్తాడోనని ” అన్నారు.

ఒకసారి స్కందాశ్రమంలో భగవాన్ తో నేను వుండగా, ఇద్దరు పల్లెటూరి నుంచి వచ్చి—కొంచెం విభూతి ఇయ్యమని భగవాన్ని ప్రార్థించారు.

‘ విభూతి వుంది తీసుకుపోండి ’ అన్నారు భగవాన్.

కాదు తమ చేత్తోనే పెట్టమని బతిమాలారు.

“మీ చేతికీ, నా చేతికీ ఏం భేదం లేదు. విభూతి తీసుకుపోండి” అన్నారు భగవాన్.

వాళ్ళు చాలా నిరాశపడి వెళ్ళిపోతున్నారు. నేను వాళ్ళవెంట వెళ్ళి, వాళ్ళని అడిగాను. “ఎందుకు భగవాన్ చేతినుంచి కావాంన్నారు.” అని.

అందులో ఒకత నన్నాడు. “ నాకు కుష్టువ్యాధి వుండేది. నే నిదివరకు భగవాన్ దర్శనానికి వచ్చినపుడు, ఆయన చేత్తో విభూతి ఇచ్చారు. దాన్ని వంటికి పూసుకున్నాను. మర్నాటికి ఆ వ్యాధి గుర్తు కూడా లేకుండా పోయింది. ఇతను నా మిత్రుడు. ఇప్పుడు ఇతనికి కుష్టు వచ్చింది. అందుకని వారి చేతనుంచి విభూతి అడిగాము ” అన్నాడు.

ఓ రోజు భగవాన్ రిభుగీత చదువుతో అన్నారు—“త్రిమూర్తులూ వచ్చి ” జ్ఞానుల ముందు చేతులు కట్టుకుని నించుంటారు—‘ ఏమి ఆజ్ఞ ’ అంటో. వారికి లోక ఉద్ధరణ కార్యం వుంటుంది. జ్ఞానులకు ఏ పనీ లేదు.

జ్ఞాని తన ఇష్టమున్నప్పుడు దేహం వదలవొచ్చు. జ్ఞానికి ఆయుస్సు తీరినప్పుడు యముడు వచ్చి చేతులు కట్టుకుని దూరాన నుంచుని అడుగుతాడు “ దయ చేస్తారా ? ” అని. వీలులేదు. పొమ్మంటే పోతాడు.

రా జ య్య ర్

1911 లో నేను హైస్కూల్లో చదువుకునేప్పుడు, భగవాన్

విరూపాక్ష గుహలో వుండేవారు. అప్పుడు ఆయన మౌన ముద్రాంకితులు. భగవాన్ అరుణాచలానికి వచ్చినప్పటినుంచి, మా పెత్తల్లిగారికి వారి పైన భక్తి. వీలైనప్పుడల్లా వారిని పిలిచి భిక్ష పెట్టేవారు. ఆ వీధికి భగవాన్ భిక్ష కొచ్చినప్పుడు, ఆమె తప్పకుండా వారికి ప్రేమతో భోజనం ఇచ్చి పంపేది.

నేను నా పెత్తల్లిగారి ఇంట్లోనేవుండి చదువుకునేవాణ్ణి. తరుచూ నేనూ, నలుగురైదుగురు సహాధ్యాయులూ కలిసి భగవాన్ దర్శనానికై కొండమీదికి వెళ్ళేవాళ్ళం. మేము వెళ్ళినప్పుడల్లా, మా పెద్దల్లిగారు, చక్రపాంగలి మొదలైనవి ఏవో వాకటి చేసి ఇచ్చేవారు స్వామికోసం. అప్పుడు భగవాన్ని చూస్తే కుర్రాళ్ళం మాకు ఆయనో గొప్ప స్వామి అని గౌరవం. అంతకన్న అధికం ఏమీ వుండేది కాదు.

సాయంత్రం మేము వెళ్ళేప్పటికి వారు విరూపాక్ష గుహ బైటవున్న తిన్నెమీద వచ్చి కూచుని వుండేవారు. వారితో ఇంకొకరు ఆయన నేవచేస్తూ వుండేవారు. మమ్మల్ని గుర్తుపట్టినట్టుగా చిన్న చిరునవ్వుతో చూసేవారు. మేము ఆయన పాదాల దగ్గర కూచుని భక్తి కీర్తనలు పాడేవాళ్ళం.

సాయంత్రం కొండమీదనుంచి ఓషధుల పరిమళంతో గాలి, కొండకి నీలపు గొడుగుమల్లే ఆకాశం, పడమటినించి అడవిలోంచి మామీద పడే గొడుగుకి పచ్చ పట్టుకుచ్చులమల్లే సాయంత్రపు కిరణాలూ, మా వెనక మా పాట మధ్య కలకలమనే పక్షులూ, మా ముందు ఎక్కడో చూస్తూ కూచున్న స్వామీ-ఏదో మాకు తెలిసి శాంతి మమ్మల్ని ఆవరించేది.

కీర్తనలైన తరవాత మేము తెచ్చిన చక్రపాంగలి మొదలైన పొట్లలు విప్పి, స్వామికి కొంత పెట్టి, మేము కొంత తినేవాళ్ళం.

అయినా మాతో కలిసి ఉండేవారు. అక్కడి తీర్థంలో కొండ నీటిధారలో దాహం తాగి, వవ్వుతో, గంతులేస్తూ, వింతైన ఉత్సాహంతో లేళ్ళమల్లై కిందికి దూకుతో, ఇళ్ళు చేరుకునేవాళ్ళం. మళ్ళీ ఎప్పుడు మా వాళ్ళు ఓ ఫలహారంచేసి ఇస్తారా, మళ్ళీ స్వామిని ఎప్పుడు చూస్తామా అని వుండేది.

నేను చదువు మానేసింతర్వాత అటూ ఇటూ పూళ్ళకి తిరగడం ప్రారంభించాను. ఆ తిరుగుళ్ళలో నాకు బుద్ధి పుట్టిందంటే, కొండమీదికి పోయి స్వామి దగ్గర వుండిపోయేవాణ్ణి. తిండి నిద్రా అక్కడే.

అప్పటికి స్వామి విరూపాక్ష గుహ వొదిలి, స్కందాశ్రమానికి వెళ్ళారు, వుండడానికి. అక్కడికి ఎచ్చెమ్మపాటి, మొదలియార్ పాటి మొదలైనవారు పూళ్ళోనే భోజనం వొండి కొండపైకి తెచ్చేవారు. భగవాన్ దగ్గర కొంతమంది భక్తులం చేరాం స్థిరంగా. ఆ వొచ్చిన భోజనం ఎంత వుంటే అంత, ఎంతమందిమి వుంటే అంతమందిమి, ఎంత వొస్తే అంత పండుకుతినేవాళ్ళం. వొచ్చిన భోజనం స్వామికి అయినా, ముందు అందరూ సరిగా తింటేనేగాని, స్వామికి ప్రత్యేకంగా ఏమీలేదు. సరైన వేళకి తిండి వుండదు. రాత్రి పొంగలి మిగిలితే, తెల్లారి తినేవాళ్ళం, ఔపోసనం లేదు, అఖ్యార్లేదన్నారు స్వామి.

ఎవరన్నా ఏమన్నా పదార్థాలు తెస్తే, అక్కడే స్వామి వొండి అందరికీ పెట్టేవారు. వారికి సహాయం చేసేవాణ్ణి నేను. బాయిలోకి ఎందుపుల్లలూ, బజారునించి ఉప్పు-ఇట్లాటివి అందిచ్చి, పని చెపితే చాలు-పరిగెత్తుకుని వెళ్ళి చేసేవాణ్ణి.

కొంతకాలమైన తరువాత భగవాన్ తల్లి, చిన్న స్వామి వొచ్చారు స్కందాశ్రమంలో వుండడానికి. వారు వొచ్చిం తరువాత భక్తులు బియ్యమూ, అవీ కొండపైకి తెచ్చి యిచ్చేవారు. అవి వుండేది భగవాన్ తల్లి. అందరం తినేవాళ్ళం. అయినా ఏమి వుండేది? అన్నం, మట్టిగా, పూరగాయ ముక్కా అంటే స్వామికి !

నే నెక్కడా నిలిచి ఓ రెండు రోజులు వుండను. ఎవరు ఎక్కడికి తీసుకుపోతే వారితో అక్కడికి, ఎవరు పిలిస్తే వారివెంట, పిలవకండా కూడా ఇక్కడా అక్కడా, ఎక్కడ దొరికితే అక్కడ తిందో, తిరుగుతూ వుండేవాణ్ణి. కాని, ఎక్కడ తిరిగినా అరుణాచలం రాగానే, స్కందాశ్రమానికి వెళ్ళకండా వుండలేను. అక్కడి మట్టిగ అన్నమే అమృతంగా వుండేది. పూళ్ళోకి పోయి ఏదన్నా తెమ్మంటే చాలు, పరిగెత్తి తెచ్చిపెట్టేవాణ్ణి హనుమంతుడిలాగు. రుబ్బడం, తరగడం, తురమడం అన్నీ చేసేవాణ్ణి-భగవాన్ తో కలిసి. ఒక్కపూటే వంట. మధ్యాహ్నం భోజనం మిగిలితే రాత్రికి, మిగలకపోతే ఏమీ లేదు.

నాకు పెళ్ళి చేశారు మా వాళ్ళు. కాని, నాలుగు రోజులు పట్టుమని ఇంటి దగ్గర వుండను. సంసారానికి, నాకూ పుట్టుకతోనే చాలా దూరం. ఎప్పుడూ భక్తులతో భజనలతో పూరూరా తిరుగుతాను. భక్తికన్న తిరుగుడుమీద ఎక్కువ ఇష్టం ! ఆ విధంగా పండరీపురం మొదలయిన క్షేత్రాలన్నీ తిరిగాను. నా భార్య చచ్చిపోయింది. అక్కడితో సంసారంనించి నాకు పూర్తిగా విడుదలయింది.

స్కందాశ్రమంలో వుండేప్పుడు భగవాన్ అక్కడి గోదలూ, అరుగులూ కట్టేవారు ; బాగుచేసేవారు. ఓసారి తలకి గుడ్డ కట్టుకుని మన్ను మెత్తుతున్నారు. ఎవరో భక్తులు ఆయన్ని చూడాలని చాలా శ్రమపడి కొండయెక్కి వచ్చారు.

ఆయన్ని చూసి, “ కూలిమనిషీ, ఇక్కడ బ్రాహ్మణస్వామి వుండాలి, ఏరీ ? ” అని అడిగారు.

భగవాన్ ఇటూ అటూ చూసి “ కొండమీదికి వెళ్ళారు, ” అన్నారు.

“ ఈవేళ ఇక్కడే వుంటారని చెప్పారే ? ”

“ ఏమొచ్చిందో, అట్లా పడిపోయినారు. ”

“ ఎప్పుడు తిరిగి వస్తారు ? ”

“ ఏమో ! ఎప్పుడు వస్తారో ! రాత్రికో, రేపటికో, ఎప్పటికో. ”

వాళ్ళేం చేస్తారు పాపం ? కిందికి దోతున్నారు. కాని, కరుణా సముద్రులు, వాళ్ళకి దర్శనమీయకుండా పోనిస్తారా ?

ఎచ్చెమ్మపాటి భగవాన్ కి భోజనం తీసుకొస్తూ వాళ్ళకి ఎదురయింది.

“ స్వామి దర్శనమయిందా ? ” అంది వాళ్ళతో.

“ లేదు. స్వామి కొండమీదికి వెళ్ళారుట. ఎప్పుడు వస్తారో తెలీదుట ” అన్నారు వాళ్ళు.

“ అదేమిటి, వారు ఈ పేళకి ఎక్కడికీ వెళ్ళరే ! ఎవరు చెప్పారు ? ”

“ అక్కడో కూరిమనిషి చెప్పాడు. ”

“ కూరిమనిషా ! కూరిమనిషి ఎవరు ? ” ఎచ్చెమ్మకి భగవాన్ చేసిన ‘ జోక్ ’ అర్థమవుతోంది. “ రండి-నేను చూపుతాను, ” అని వాళ్ళని వెంటపెట్టుకుని వెనక్కి తీసుకు వెళ్ళింది.

ఈ లోపల స్వామి చేతులు కడుక్కుని విభూతి తీర్చుకుని, పద్మాసనంలో అరుగుమీద కూచుని వున్నారు.

వచ్చినవారు ఆశ్చర్యంతో దిక్కులు చూస్తున్నారు. కూలీ లేడు!

వాళ్ళు వెళ్ళాక ఎచ్చెమ్మపాటి, “ ఏమిటి స్వామీ, పాపం-వాళ్ళని అట్లా చేశారు ? ” అంటే—

“ అంతకన్న ఏం చెయ్యమంటావు ? స్వామి ఎవరని అడిగితే నేను అని చెప్పుకుని నిలబడమంటావా, లేక ‘ నేనే రమణ మహర్షిని ’ అని అట్ట కట్టుకోమంటావా మొహాన ? ” అన్నారు భగవాన్.

1927 లో నేను రెడ్డిపాలెం వెళ్ళాను. మూడు నెలలు అక్కడ భజనలు చేస్తూ వున్నాను. ఒక రాత్రి నాకు కల వచ్చింది. తేజస్సుతో ప్రకాశిస్తున్న ఒక యోగి హాల్లో కూచుని వున్నారు, సోపామీద. ఆయన

నన్ను చూసి పంకా లాగమన్నారు కానేవు. ఏమిటా ఆ కల అనుకుంటూ ఆ పూరించి భగవాన్ దగ్గరికి వచ్చాను.

అప్పటికి భగవాన్ కి పాలితీర్థం దగ్గర ఆశ్రమం ఏర్పాటు కావడమూ, హాలు కట్టడమూ జరిగింది.

భగవాన్ నన్ను చూడగానే, “ వెళ్ళి భోజనం చెయ్యి, ” అన్నారు. భోజనంచేసి హాలులోకి రాగానే సోపామీద కూచుని నన్ను తనకి కొంచెం పంకా లాగమన్నారు. ఎవరినీ తనకి ఏ పనీ చేసిపెట్టమని ఎప్పుడూ అడగరు భగవాన్. వెంటనే తెలిసిపోయింది నాకు, నా కలలో కవపద్ధ యోగి వీరేననిన్నీ, ఆ పంకా లాగమని అడగడంతో నన్ను తన నేవకి స్వీకరించారనీ. సంతోషించాను.

ఐదు నిమిషాల్లో చాలు ఆపమన్నారు. ఆయనికి పంకా కావలిసి అడిగరా నన్ను ! అదో ఆట ; అదో అసుగ్రహం ! అనాటి నించి నాకు నిశ్చయమయింది—వారే నా గురువు అని.

నేను ఆశ్రమం నించి పోవాలనుకున్నప్పుడల్లా, నేను వెళ్ళకుండా వుండే పరిస్థితులు ఏర్పడేవి. సర్వమూ అక్కడే వుంది. ఎక్కడికీ దేనికి కదల నక్కర్లేదని, తిరిగి తిరిగి తెలియచేసేవారు, ఎల్లాగో అనేక నిదర్శనాల ద్వారా. కాని, చపలచిత్తం నన్ను ఓ చోట నిలవనిచ్చేది కాదు. నా పూర్వ పరిచితులు వచ్చి నన్ను ఆశ్రమం నించి లాక్కుని పోయేవారు. భగవాన్ నన్ను ఎంతో దగ్గరికి తీసుకుని, నా వెంట వుండి ననులు నాతో కలిసి చేస్తున్నా, నింకడగా విలిచేవాణ్ణి కాదు నేను.

ఇక్కడే ఓ వూళ్ళో శ్రీరామనవమికి ఉత్సవాలు చేస్తున్నారు— అక్కడ భజనకి రమ్మని నన్ను పిలవ వచ్చారు, ఆ పూరి భక్తులు. వస్తాను పదమన్నాను.

ఇంతలో అంహాబాదు నించి మహాంతు చాలా డబ్బు, రమణాశ్రమానికి పంపి, శ్రీరామనవమి ఉత్సవం జరిపించమన్నారు. ఇంకేం ? ఆశ్రమంలోనే శ్రీరామనవమి గొప్పగా జరిగింది. నేను

కదండానికి వీలులేకపోయింది ; అవసరమూ లేదు. ఆ పూరినించి శ్రీరాముడు ఆశ్రమానికి వచ్చినట్టు అనిపించింది నకు.

ఆ నాటినించి ఏదో శక్తి నన్ను భగవాన్ దగ్గర పుంచాలని చూస్తున్నట్టు ఇప్పుడు తెలుస్తోంది.

ఏదో వాక పని చేస్తేనేగాని ఆశ్రమంలో భోజనం పెట్టరు. నాకు పని బద్ధకం. పోనీ, వీరు చెప్పిన పని చెయ్యడానికి ఒప్పుకొని ఆశ్రమంలో పుండామని వచ్చేవాణ్ణి కాని, ఇప్పుడేపని లేదు-నీవు చెయ్యడానికి, పొమ్మనేవారు చాలాసార్లు. కాని, త్వరలోనే మళ్ళీ ఆశ్రమానికి వెళ్ళకండా పుండలేకపోయేవాణ్ణి. కొన్నాళ్ళు పూజకి పువ్వులు కొయ్యడం, గుళ్ళో గంధం తియ్యడం, పూజకి వీళ్ళు చేది ఇవ్వడం-ఇట్లాంటి పనులు చేశాను.

ఈశ్వరభట్టు అనే అతను వచ్చాడు. అతనికి ఈ పనులన్నీ నేర్పడమే కాకుండా గుడ్లలో పూజ చెయ్యడం కూడా నేర్పాను. చాలా రోజులు ఆరయంలో నేనే అర్చన. ఈశ్వరభట్టుకి నేను భక్తి కీర్తనలూ; నృత్యం కూడా నేర్పాను.

శ్యామసుందర మదన మోహన

బృందావన విహారీ

బృందావన విహారీ, గోవర్ధన గిరిదారీ

గోపాలకృష్ణ మురారీ

గోపీ మానసహారీ

అని పాటకి నేనూ, వాడూ కలిసి భగవాన్ హాలులో భగవాన్ ముందు నృత్యం చేసేవాళ్ళం. ఈ నాటికి నేను పాడుతూ, నృత్యం చేస్తోనే ఉన్నాను.

1935 లో చిన్నస్వామి నన్ను ఇక్లి చెయ్యడానికి ఆశ్రమంలో పుండి పొమ్మన్నారు. కష్టమీద వచ్చుకున్నాను. ఆ నాటికి ఈనాటికి ఇక్లి పని నాకు అట్లాగే పుండిపోయింది. ఎక్కడెక్కడివారు ఆశ్రమంలో

ఇట్లే రుచి ఇంకెక్కడి ఇట్లీకీ లేదనేవారు. ఇట్లా ఇట్లీ చేస్తున్నా, మధ్యలో మా పూరు జ్ఞాపకం వచ్చిందా, లేక ఎవరన్నా భజనకని పిలిచారా, పారిపోయేవాణ్ణి; దేశ సంచారానికి.

1937 లో ఆశ్రమానికి పోస్టాఫీసు వచ్చింది. నన్ను కట్టెయ్యాలని నన్ను పోస్టుమాస్టర్ని చేశారు. మొదటి రోజు పోస్టును తెరిచినప్పుడు భగవాన్ పోస్టాఫీసులోకి వచ్చి వరసగా రెండు రోజులు మొదట ఉత్తరాలపైన తన చేత్తో ముద్ర కొట్టారు. అదివరకు కూడా పూర్వో పోస్టాఫీసునించి ఆశ్రమం ఉత్తరాలు తీసుకురావడం నా పనే.

“ఓహో, Post man (పోస్ట్ మాన్) ఈ నాటినించి Post-master (పోస్ట్ మాస్టర్) అయినాడు,” అని గేలి చేశారు భగవాన్.

మట్టిగప్పులునులోకి వప్పు మొదలైనవన్నీ రుబ్బుమన్నారు వంటింట్లో వారు, నన్ను ఒకసారి. ఎంత రుబ్బినా నాకు వలుగుడు పడలేదు. విసుగెత్తింది. కొండ ఎక్కి రమ్మన్నా వస్తాను కాని, ఈ వప్పు రుబ్బడం నాకు సాధ్యం కాదన్నాను. వీలు లేదు, మెత్తగా రుబ్బికాని కదలడానికి వీలు లేదన్నారు వంటవారు. నేను రుబ్బునన్నాను.

ఈ తగదా మధ్య భగవాన్ వచ్చి అంతా విన్నారు.

“ ఎందుకంత శ్రమ ! ఏమీ లేదే. కొంచెం ఉప్పు వెయ్యండి, ” అన్నారు.

తీసుకొచ్చి వేశాను. వెంటనే నలిగిపోయింది. అనుభవజ్ఞులైన వంటవారే ఆశ్చర్యపోయారు. ఆ రోజునించి నాకు రుబ్బుడు భారం కాలేదు.

ఒక్కొక్కప్పుడు ఆశ్రమంలో నేను చేసే పని వంటికి, మనసుకీ భారమయేది. అట్లాంటప్పుడు భగవాన్ హాలు చుట్టూ ఒక్క ప్రదక్షిణం చేశానా, ఇంక శ్రమ ఏ మాత్రం వుండేది కాదు. పాఠశ్రమ అంతా మాయమయేది.

నేను ఒకవేపు పొయ్యి పెట్టి ఇట్టి చేస్తే, భగవాన్ తడికకి రెండో వేపున కూరలు తరుగుతూ వుండేవారు. ఒక కన్ను నా మీదనే వుండేది. ఏది దుబారా చెయ్యకండా వాడే విధానాలు ఎన్నో చెప్పే వారు నాకు. ఏదీ వృధా పోవడం భగవాన్ కి ఇష్టం లేదు. వృధా చేశామా-కోప్పడతారు.

ఇట్టి పిండి గరిటతో తీసేప్పుడు కింద చుక్కలు పడ్డాయా, నన్ను ఆపి, ఎల్లా గరిట తుడిచి గరిట ఎత్తాలో న్యాయంగా చూపుతారు; ఎలా కొంచెం కిరసనాయిలుతో పొయ్యి వెలిగించవాదో చోదిస్తారు. మా కోసం, మా శిక్షణకోసం కాకపోలే; అది ఆయన అనుగ్రహం కాకపోలే—ఏం పట్టిందో ఆయన కిడంతా !

తెల్లారకట్ట దొనెలన్నా, ఏమన్నా చేసినప్పుడు అప్పటికప్పుడు వేదివి హాయికి పంపేవారు. రెండు పంపితే, భగవాన్ ఒకటి రుచికి తిని, రెండోది అక్కడ వున్నవారికి పంచేవారు. తిరిగి కాఫీకి వచ్చినప్పుడు, ప్రతివారికీ రెండు దొనెలు వేస్తే, ఆయన ఒక్కటే తీసుకునేవారు. తెల్లవారకట్ట తాను వొకటి తినలేదా మరి !

స్కందాశ్రమంలో, భగవాన్ ఉండేప్పుడు ఆయన తరుచూ, గిరి ప్రవక్షిణం వెళుతూ వుండేవారు. అక్కడి నించి సామానులన్నీ తీసుకుని వచ్చి వంట వుండేవారు. భోజనాలైనాక, మధ్యాహ్నం నించి చాలామందిమి బైలుదేరేవాళ్ళం. గౌతమాశ్రమం చేరేసరికి రాత్రి తొమ్మిది గంటలయేది.

పల్లాకుత్తులో వుండి మిగిలింది వెంట తీసుకుని వెళ్లం. తెచ్చుకున్నది అందరమూ అక్కడ తిని పడుకున్నాం. తెల్లారకట్టే బైలుదేరి, పచ్చయమ్మ గుడి చేరుకున్నాం. దేశంలో వున్న పచ్చయమ్మ గుళ్ళున్నటిలోకి, ఈ పచ్చయమ్మే గొప్ప మహిమ కలదని చెప్పారు భగవాన్.

ఒకప్పుడు పొద్దున్న తొమ్మిది గంటలకల్లా, పూర్వో తన ఇంట్లో వండి, ఎచ్చమ్మపాటి మా అందరికీ భోజనం తీసుకుని వచ్చారు.

తిరిగి స్కందాశ్రమం చేరేటప్పటికి రాత్రి పదిగంటలయింది. అంత నెమ్మదిగా నడిచేవారు భగవాన్. ఆయనతో గిరిని తిరగడం అదో ఉత్సవం.

భగవాన్ తెల్లారగట్ల నాలుగింటికి నిద్ర లేచేవారు. రాత్రి 9 గంటలదాకా భర్తులు అన్ని గంటలూ ఆయనతోనే కూచుని ఉండేవారు. రాత్రి కూడా నిద్రలేకుండా, కబుర్లు చెబుతూనే ఉండేవారు. యోగక్షేమాలు విచారించేవారు. సరిగా నిద్ర పోతున్నారో, లేదో అడిగేవారు; చూసేవారు.

రాత్రి 9 గంటలకి బైటనించి వచ్చినవారు వెళ్ళాలనే రూలు పెట్టారు ఆశ్రమంవారు. తరవాత భగవాన్ అరిసిపోతున్నారని, మధ్యాహ్నం భోజనమైనాక రెండున్నర వరకు తలుపులు వేసెయ్య మన్నారు, ఎవరూ హాలులో లేకండా. ఇది భగవాన్ని అడిగి చేసిన పని కాదు. మొదటిరోజు తలుపులు వేస్తున్నప్పుడు భగవాన్ యెందు కని ప్రశ్నించారు. తెలుసుకుని, తానే హాలులోంచి బైటికివచ్చి కూచున్నారు.

“ నాకోసం అన్ని వేళలా ప్రజలు వస్తారు. వాళ్ళు వెంటనే వెళ్ళి పోవలసి ఉంటుంది. దర్శనానికి వేరే గంటలని ఏమిటి ? వారిని మీరు రానీయకపోతే, నేనే వారిని కలుసుకుంటాను. మీ తలుపులూ అవీ మీరు వేసుకోండి ” అన్నారు. తరవాత రోజుల్లో అందరూ బతిమాలుకుంటే ఆ రూలుకి ఒప్పుకున్నారు, అతి కష్టంపైన.

అట్లానే ఎప్పుడూ, ఆయన అనుమతి లేనిదే ఆశ్రమంవారు, ఆశ్రమం సక్రమంగా నడిచేందుకు, అనేక నిబంధనల్ని ఏర్పరిచేవారు. భగవాన్ కి తెలిస్తే, ఆయనకి ఇష్టంలేనప్పుడు, అయిష్టం చూపేవారు. దాన్ని మనం గమనించక తమ పద్ధతే నెగ్గలి అని ఆశ్రమంవారు పట్టు పడితే ‘ సరే మీ ఇష్టం ’ అని ఒప్పుకునేవారు. ఆశ్రమంవారు మరీ పట్టుబట్టినా, ఎవరికన్నా ఆశ్రమంవారివల్ల అన్యాయం జరిగినా,

భగవాన్ “ సరే మీ ఆశ్రమం మీరు చూసుకోండి; నేను కొండపైకి పోతున్నా ” అనేవారు.

ఆ భయమే రేకపోతే, ఆయన చుట్టూ కూడిన మనుషుల మనసులు, యెన్ని విధాల, ఎన్ని వంకర్లతో పనిచేసేవా-ఆయనని గుళ్ళో రాతివిగ్రహం కింద కూచోపెట్టి.

భగవాన్ కి కురుపులేచి ఆపరేషను అవుతున్నప్పుడు ఓ సారి వారికి ఎట్లాగో నయం చెయ్యాలనే ఆమర్దాలో, నాకు పని నేర్పిన ఓ పోస్టుమాస్టరుగారూ నేనూ లంజాపూరు దగ్గర ప్రసిద్ధికెక్కిన పచ్చయమ్మ దేవాలయానికి దబ్బు పంపి, అర్చనలు చేయించి ప్రసాదం తెప్పించాము. ఆ ప్రసాదం భగవాన్ కి అందివ్వాలి, అప్పటికి భగవాన్ దగ్గరికి పోగూడదు, భగవాన్ తో మాట్లాడ కూడవనే నిబంధనలు తీవ్రంగా ఉన్నాయి. మేము భగవాన్ దగ్గరికి వెళ్ళడం పెద్దలు చూశారా మమ్మల్ని ఆశ్రమం బైటికి తరుముతారు. అందుకని భగవాన్ని ప్రార్థించుకుంటో, సహాయం కోసం చూస్తున్నాం.

మధ్యాహ్నం రెండుగంటలకి ఎవరూ లేరు. మేమిద్దరం పిల్లల మల్లే లోపల దూరి, “ భగవాన్, మేము మీ దేహారోగ్యం కోసం పచ్చయమ్మకి అర్చన చేయించాం. ఆ ప్రసాదం మీకు తీసుకొచ్చాం ” అన్నాం, ఏం కోప్పడతారో అనే భయంతోనే.

కాని, వారు మా హృదయంలోని మా భక్తి శ్రద్ధల్ని మాత్రమే గమనించి వుంటారు. కాకపోతే, సర్వేశ్వరుడికి జబ్బు చేస్తే. పచ్చయమ్మ ప్రసాదం నయం చేస్తుందా ? అయినా, భగవాన్ ఆ విభూతి కుంకుమలని చాలా ఆదరంతో తీసుకుని, మొహాన పెట్టుకుని, వంటికి రాసుకుని, ఆ కురుపుమీద కూడా నెమ్మదిగా రుద్దుకున్నారు పచ్చయమ్మ మహత్యం గురించి మాట్లాడారు. మేము ఎంతో తృప్తి పడి సంతోషంతో వచ్చేశాం.

ఏ విధాన, ఏ లాహతుతో, ఎట్లా ఏ భక్తుడు ఆయనని సమీపిస్తే ఆ విధంగా వారి ఆంతస్తులోనే ఆయన వారికి తృప్తిని, ప్రీతిని

కలిగించేవారు. అదేకదా దైవత్వమంటే ! భక్త పరాధీనుడు ఈశ్వరుడు. ఆ భక్తుడి భక్తిని అంతస్తులోనిదైనా సరే. ఆయనకి స్వీకారార్హమేనన్నది ప్రత్యక్షంగా చూపారు, భగవాన్.

రేపల్లి దగ్గర మూరతోట గ్రామంనించి పీనిగని పెట్టెలోపెట్టి తీసుకొచ్చారు, ఆశ్రమం గుమ్మంలోకి, ఒకరు రాత్రి ఎనిమిదింటికి. వాళ్ళకి ఒక్కడే కొడుకు. అతన్ని భగవాన్ బతికిస్తారని వాళ్ళ ఆశ. భోజనం చేసి ఆ తల్లి రాత్రి పదింటివరకు భగవాన్ తో చెప్పుకుంది. భగవాన్ ఏమీ మాట్లాడలేదు. వాళ్ళు పూజ్లోకి వెళ్ళారు. తెల్లారిం దాకా చూసివట్టున్నారు. తెల్లారి తగలేకారు ఆ పీనిగని.

తరువాత భగవాన్ ఆన్నారు : “ విశ్వాసంతో చాలాదూరం వచ్చారు. కాని ఒకర్ని బతికిస్తే ఇంక ఈ బతికించడానికి అంతం వుంటుందా ? ” అని.

తరువాత రెండు రోజులు వున్నారు వాళ్ళు. వెళ్ళేటప్పుడు దుఃఖమంతా మరిచి నవ్వుతో వెళ్ళారు. వాళ్ళకొడుకు బతికినంతపనీ అయింది వాళ్ళకి.

లో కమ్మ

నేను తిరుమంగళం అనే ఊళ్ళో ఉన్నప్పుడు లేనమ్మాళ్ అనే ఆమెను కలుసుకోవడం తటస్థించింది. ఆమె ఆ పూరికి ఆరుణాచలం నుంచి వచ్చింది, భగవాన్ దర్శనం చేసుకొని. ఆమె, నేనూ ఎప్పుడూ ఆధ్యాత్మిక విషయాలు మాట్లాడుకునేవాళ్ళం. ఆమె భగవాన్ గురించి చాలా గొప్పగా మాట్లాడింది. ఆమె తిరిగి తిరువణ్ణామలై వెడుతోంది. నేను ఆమెతో వెళ్ళాలని చాలా ప్రయత్నం చేశాను. కానీ మావాళ్ళు ఏమాత్రం ఒప్పుకున్నారు కాదు. ఆమె వెళ్ళిన తరువాత ఆ రోజంతా ఏడుస్తున్నాను, నేను వెళ్ళలేక పోతినే అని.

లేనమ్మాళ్ భగవాన్ తో నా సంగతి చెప్పి తన దర్శనానికి నన్ను రప్పించుకోమని ప్రార్థించిందట. తిరిగి నా బంధువుల వందర్శి ప్రార్థించాను, నన్ను ఒక్కసారి ఆరుణాచలం వెళ్ళనివ్వమని. ఎవరూ ఒప్పుకోలేదు. వారు నిరాకరించేకొద్దీ నాలో ఉండే కాంక్ష ఎక్కువయి పోయింది, భగవాన్ దర్శనం చేసుకోవాలని.

ఒకసారి పత్రికల్లో శేషాద్రిస్వామి నిర్వాణం సంగతి పడ్డది. ఒకరు తెలీనివారు వచ్చి “ నువ్వూ దర్శనం చేసుకోవాలనే మహాత్ములు నిర్వాణం చెందారు ఆరుణాచలంలో ” అని చెప్పారు. నిర్వాణం చెందింది భగవానే అనుకున్నాను. నా ఆశలన్నీ కూలిపోయినాయి. కిందపడి పొర్లి రాగాలు పెట్టాను. వారు బతికిఉండగా ఒక్కసారి వారి దర్శనం చేసుకునే భాగ్యం నాకు లేకపోయిందే అని.

ఇంతలో ముంగిల్లో భగవాన్ దర్శనమిచ్చారు, కర్ర కమండలంతో. వెంటనే లేచి కూచుని నా దగ్గర వారితో “ భగవాన్ బతికే ఉన్నారు. ఆ పత్రికలో తప్పు పడ్డది ” అన్నాను. వారు పత్రికను సరిగా చూసి తప్పు తెలుసుకున్నారు.

అనాటి నుంచి భగవాన్ని చూడాలనే ఆశ బలమైంది. నన్ను పడి బలహీనమైనాను. మళ్ళీ అడిగాను నా వారిని నన్ను వెళ్ళనిమ్మని. వీల్లేదన్నారు. ఇంక సముద్రంలో పడి ప్రాణత్యాగం చేసుకొని నా

అత్యుత్సాహంతో వారి సన్నిధిని ఉండాలని నిశ్చయించుకున్నాను. ఎప్పుడూ సముద్రతీరంలో పడి ఉండేదాన్ని. నాకు పిచ్చెక్కుతోందని భయపడ్డారు. నా స్థితి చూసి నా తమ్ముడు తిరువణ్ణామలైరై రెక్కించాడు కొంతమందితో.

రాత్రికి సత్రంలో పడుకుని పొద్దున్నే అశ్రమానికి వెళ్లం. అప్పుడు అశ్రమమంటే ఒక పూరిపాక. వారిని చూసిన ఆనందంలో వారికి తెచ్చిన పళ్ళనుగూడా సమర్పించడం మరచిపోయాను.

నాతో వచ్చినవారు తెచ్చిన పళ్ళను అక్కడ ఉంచి అశ్రమం చుట్టూ చూద్దానికి వెళ్ళారు. నా కళ్ళు వన్నక్కడే కట్టేశాయి. భగవాన్ని చూస్తో అట్లానే కూచుని ఉండిపోయినాను. వారి కళ్ళల్లోకి చూస్తో ఉంటే వారిలోంచి నాలోకి ఒక శక్తి ప్రవహిస్తున్నట్టయింది. నా కళ్ళ వెంట నీటి ధారలు. వాటిని తుడుచుకుంటో భగవాన్‌ని చూస్తో అట్లాగే కూచున్నాను. భగవాన్‌తోనే లేచి భోజనం చేసి మళ్ళీ హాల్లో కూచున్నాను.

మధ్యాహ్నం మురుగనార్ వచ్చారు. వారిని అడిగారు భగవాన్, “ ఈమెను గురించేనా లేనమ్మాళ్ చెప్పింది ? ” అని.

నాతో వచ్చినవారు ఊళ్లో గుడి చూసి తిరుపతి వెళ్లుతున్నారు. నన్ను రమ్మన్నారు. నేను రాననిచెప్పి వారిని యాత్ర పూర్తి చేసుకొని తిరిగి వెళ్లేప్పుడు నన్ను ఇంటికి తీసుకొని వెళ్లమన్నాను. వాళ్లు వెళ్లిపోయినారు. నేను రాత్రికి మొదలియార్ పాటి ఇంటికి వెళ్లాను.

ఉదయాన అశ్రమానికి వచ్చాను. ఆ రోజుల్లో అశ్రమంలో కాపీలు ఇక్లీలు లేవు. కొంచెం కొంచెం గండి తాగేవారు. నాకూ ఇచ్చారు. భగవాన్ నావంక చూసి, “ కాపీ తాగకుండా గండి తాగడం నీకు కష్టంకదా ? ” అని అడిగారు. ఫరవాలేదన్నాను.

ఒక మగాయన వంట చేసేవారు. నేను వంటింట్లో ఆయనకు సహాయం చెయ్యడం ప్రారంభించాను.

సంగీత జ్ఞానము భర్తీవినా.

ఒకరోజు సాయంత్రం హాల్లో అరవంరో ఒక పాట పాడాను. భగవాన్ మళ్ళీ స్పష్టంగా పాడమన్నారు. నాకు అర్థం కాక చూపం పెట్టాను. ఆయన తిరిగి అడిగి పాడించుకుని తనూ పాడడం ప్రారంభించారు.

వారం రోజుల్లో తిరుపతి వెళ్లినవారు తిరిగి వచ్చారు. నేను వాళ్ళని వెళ్ళమని, వెనుకనుంచి వస్తానని చెప్పి పంపాను. తర్వాత తెలుపు తీసుకోడానికి భగవాన్ దగ్గరకు వెళ్లాను. “ ఏమిటి-ఇవాళే, అప్పుడే వెళుతున్నావా ? ” అన్నారు. నేను “ ఆవున ”ని వారి దర్శనం కోసం పద్ద శ్రమంతా చెప్పుకున్నాను. “ స్వామీ, నా కెవరూ లేరు- ఏ బంధమూ లేదు. నేను ఎప్పుడూ తమ నన్నిరిలో ఉండే వీలును కలుగచెయ్యండి ” అని ప్రార్థించాను.

వారు ఏమీ మాట్లాడకుండా ఉపదేశ సారంలోంచి పద్యాలు అక్కడక్కడ చదువుకుంటున్నారు. ఇంతలో మురుగనార్ వచ్చారు. భగవాన్ ఆయనను చూసి, “ మీరు వస్తారని చూస్తున్నాను. అమెకి ఉపదేశం కావాలట. ఇది చదవండి ” అని ఆయనకిచ్చారు పుస్తకం. ఆయన చదివారు.

నేను వెళ్లేప్పుడు వారు చదువుతున్న ఉపదేశసారం పుస్తకం నాకు ఇమ్మని అడిగాను. “ ఇది నాకు ఉన్నదే ఒక పుస్తకం. ఇంకా ప్రతులు లేవు ” అన్నారు. కాదు ఇవ్వమని ప్రార్థించాను.

ఆ సమయంలోనే సోమసుందరం స్వామిగారు వచ్చారు. నే నేమిటి అడుగుతున్నానని భగవాన్ని అడిగాడు. భగవాన్ చెప్పారు. దానికి సోమసుందరం స్వామిగారు తన దగ్గర ఉపదేశసారం పుస్తకం ప్రతి ఉన్నదనీ, దాన్ని తాను భగవాన్ కి ఇస్తాననీ, ఈ ప్రతిని నాకు ఇమ్మనీ ప్రార్థించారు. ఎవ్వరో తన ఎడమచేత్తో ఆ పుస్తకాన్ని భగవాన్ నా కిచ్చారు.

తరువాత తరుచు ఆశ్రమానికి వచ్చి 15 రోజులు, రెండు మూడు నెలలు ఉండిపోయేవాన్ని. మా వాళ్ళు తిరిగి రమ్మని బలవంతం చేస్తూ ఉత్తరాలు రాస్తే తిరిగి వెళ్ళక తప్పేది కాదు. కానీ, వీలు కాగానే మరల పరుగెత్తుకు వస్తూ వుండేవాన్ని.

క్రమముగా ఆశ్రమమే నా స్వంత గృహం, మా ఊరికి చుట్టపు చూపుగా వెళ్ళడం అయింది; నేను వంటఇంట్లో పనిచేస్తూ ఉండేవాన్ని.

ఒక రోజున శనగపిండి విసిరి, అది వంకాయతో కలిపి కూర చెయ్యాలనుకున్నాం. మర్నాడు పొద్దున వచ్చేటప్పటికి భగవాన్ శనగపిండిని కలిపి వుంచామనీ, దాన్ని వంకాయ ముక్కలకి పట్టించి కూరచెయ్యమనీ అన్నారు.

వక్కన లేవమ్మాళ్ వంటింట్లో ఒక మూల పప్పు మంగలంలో వేయిస్తోంది. ఎందుకని అడిగారు భగవాన్. మాతో వంటింట్లో పనిచేసే ఒకామె బైట ఉన్నదనీ ఇది ఆమెకి ఫలహారం తయారు చెయ్యడానికని చెప్పాను నేను.

“ అదేమిటి ? బైటవుంటే మైలా ? ఏం మైల ? ఎందుకు మైల ? అట్లా భేదం చూపకండి. మామూలుగా అందరికీ మల్లనే అన్నమూ, వంకాయ కూరా పెట్టు ” అన్నారు. అట్లాగే పెట్టాను.

మడి మైలలు-అబద్ధాలూ

రాత్రి భగవాన్ అడిగారు నన్ను, “ బైటవున్న ఆమెకి మామూలు భోజనం పెట్టావా ? ” అని. “ అవును ” అన్నాను నేను. ఆరోజు పగలే ఒక దార్యా భర్త ఆశ్రమానికి వచ్చారు. వారు భోజనం చేశారా అని అడుగుతున్నారు, భగవాన్ నన్ను. ఆ సమయంలో చిన్నస్వామి వచ్చారు. నావంక చూసి చిన్నస్వామి, “ ఎవరన్నా బైటవున్న ఆశ్రమ త్రీరికి ఆశ్రమ భోజనం పెడతారా అని అడిగితే, అట్లా పెట్టమనీ, వేరే ఫలహారం పెడతామనీ చెప్ప ” అన్నారు.

వెంటనే భగవాన్ అదమాయించి, “ ఒరే, ముట్టాకో ! ఆమెను అబద్ధం చెప్పమంటావెందుకు ? నమస్తమైనవారికి అశ్రమ భోజనం పెడతాం. ఇష్టమున్న వారిని తినమను; లేనివారిని వెళ్ళమను ” అని, అంతటితో పూరుకోక, “ నేను స్కందాశ్రమంలో ఉండేప్పుడు అమ్మా అంటే, కట్టెలు తీసుకొచ్చి పడేనేవాడు మాల అతను. ఆయనకు భోజనం పెట్టడం ఇష్టంలేదు. అది మైలి. తాను ముందు తినాలి. తనకన్న ముందు నేను తినాలి. నేను తినను, అతనికి ముందు పెట్టమనేవాణ్ణి. చాల బాధపడేది. ఏమిటీ భేదం మనిషికి మనిషికి మధ్య; నేను బ్రాహ్మణుడు, వాడు అబ్రాహ్మణుడు, వీరు మాల అని ! అందరినీ భగవత్ స్వరూపంగా చూడకూడదా ? ” అన్నారు.

ఆ మాటల్ని విని ఆశ్చర్యపోయినాం. ఆ మాటలు మమ్మల్ని అన్నట్టే అనిపించి మా మనసుల్ని ఆ సమదృష్టికి మార్చమని భగవాన్ని ప్రార్థించాం.

ఒక ఉదయం నేను భగవాన్ ముందు ఒక తేవారం చదువు తున్నాను, పుస్తకంలో చూసి. ఒక పాదం తప్పు చదివాను. భగవాన్ గమనించి “ అది అట్లాగే ఉందా ? మళ్ళీ చదువు ” అన్నారు. మళ్ళీ తప్పు చదివాను. మళ్ళీ అంటే. ఎన్నిసార్లు సరిగా చూచి చదవమని భగవాన్ చెప్పినా సరిగా రాలేదు.

చివరికి భగవాన్ అన్నారు: “ ఎక్కడ తప్పునువ్వే తెలుసుకోవాలి. నేను తప్పు సరిదిద్దను. సరిగా వచ్చిందాకా చదివి నువ్వే తెలుసుకో. నేను దిద్దితే అప్పుడే మరచిపోయి ఆ తప్పులోనే పడతావు. ”

కుంజస్వామి వచ్చి అది విని తాను తప్పును సరిదిద్దడోయినారు. భగవాన్ వీల్లేదంటే ఆయన మాట్లాడకుండా వెళ్ళిపోయినారు. అప్పుడు కాకినాడ వెంకటరత్నంగారు నా పక్షిన భగవాన్ని ప్రార్థించారు, సరిదిద్దమని. భగవాన్ “ హూ-వీల్లేదు, కావలనే ఆ తప్పు చదువు తోంది. నేను ఆ తప్పునుదిద్దాలని ఆమె ఆశ. నేను దిద్దను, ” అన్నారు.

భోజనం వేళ అవుతోంది. భగవాన్ కి నమస్కరించి విస్త్రుత పెయ్యటానికి లేచాను. “ ఏం, తప్పు దిద్దుకోవేం ? ఈ విధంగా తప్పించుకోవాలని చూస్తున్నావా ? వీల్లేదు, కూచో. సరిగా చదివిగాని కదలటానికి వీల్లేదు ” అన్నారు.

ఎవరో విస్త్రుత వేళారు. భోజనానికి గంట కొట్టారు. భగవాన్ లేచి వెళ్లారు. నేను వెళ్ళి భోజనాలు వడ్డించాను.

మధ్యాహ్నం సోమసుందర స్వామిగారి నింది నా తప్పు దిద్దుకున్నాను. మధ్యాహ్నం సరిగా చదివాను, భగవాన్ ముందు. “ దిద్దించుకున్నావా ? ” అని అడిగారు.

“ అవును. ”

“ సువ్వే నీ తప్పును కనుక్కున్నప్పుడే, స రి యై న ది నీ మనసులో స్థిరంగా నిలుస్తుంది ” అన్నారు. బతుకు జీవుడా అని బయట పడ్డాను.

ఒకసారి భగవాన్ నాకు వాసుదేవ మనవం చదవమని ఇచ్చారు. చదివి ఇచ్చేశాను. “ పూర్తి చేశావా ? ” అని అడిగారు.

“ పూర్తి చేశాను కానీ, స్వామీ ! ఒక్కరవ్వ నా మనసులో నిలవలేదు ” అన్నాను.

దానికి భగవాన్ “ లోపలికి తీసుకునేదంతా మరచిపోతాం. లోపలికి వచ్చేదంతా పోయి తీరాలి. ఉండేదేమో స్థిరంగా ఎప్పటికీ ఉంటుంది. ” అన్నారు.

ఒకసారి ఒరుగుల పులుసు చేశాను ఆశ్రమంలో. భోజన మైనాక నేను భగవాన్ తో ఆ పులుసులో వేసిన వేమిటో చెప్పి, రుచిగా ఉండేమో అడిగాను.

“ రుచి అంటూ ఏముంది ? మన నోట్లో రుచిని ఆ పదార్థాని కిచ్చి, అది తిని రుచిగా ఉందంటాము. నాకు ప్రత్యేకం దేనికి ఒక రుచి అంటూ వేరే లేదు ” అన్నారు.

సంధరం

నేను మద్రాసులో ఉద్యోగంలో ఉంటే ఉండగానే, నా భార్య చచ్చిపోయి నాకు సంసార మనేదానికి బంధం పోయింది. ఆ రోజుల్లోనే భగవాన్ సంగతి విన్నాను. ఈశ్వర సేవకే నా జీవితం వినియోగించాలనిపించింది. ఎప్పటినుండో నాకు తెలిసినదానే ఆ కోర్కె రహస్యంగా పనిచేస్తోంది నాలో.

ఉద్యోగం వదులుకుని భగవాన్ దగ్గిరికి వచ్చేశాను. హాల్లో యిద్దరు ముగ్గురున్నారు భగవాన్ దగ్గర. నేను కూచున్నాను. రాత్రి అయింది. తాను భోజనానికి లేస్తే భగవాన్ నన్ను రమ్మన్నారు. రాత్రులు భోజనం చెయ్యటం లేవన్నారు.

చిన్నస్వామికి నా బంధువులు బాగా తెలుసు. మర్నాడే నాకేవో కాయితాలిచ్చి మద్రాసు పంపారు, అయిన వ్యవహారంపై ఎ. అంటే నన్ను ఆశ్రమంలో ఒకరుగా చెప్పకండానే చేర్చుకున్నారు. నేను తిరిగి వచ్చింకరువాత పుస్తకాల అమ్మకానికి, అది అయిన తరవాత ఆశ్రమం అఫీసులో రాతపనులకీ, తరవాత వంటింట్లో సహాయానికి నియమించారు. ఆప్పుడు భగవాన్ తో కలిసి పనిచేసే అదృష్టం కలిగింది నాకు.

మొదటనుంచి నేను 'ఆస్మా' నించి వాడపడేవాణ్ణి. నేనేమీ అడగలేదు భగవాన్ని, ఆ వ్యాధిని నయం చెయ్యమని. భగవాన్ పచ్చడి రుబ్బి దగ్గర ఉన్నవారికి రుచి చూడమని కొంచెం కొంచెం చేతుల్లో పెట్టేవారు. దానినే అందరూ ప్రసాదం రింద తినేవారు. ఓసారి అట్లాగే నాకు పచ్చడి పెట్టి "ఇదే మందు" అన్నారు. అనటితో నా 'ఆస్మా' నయమైపోయింది.

ఒకసారి భగవాన్ తో ఫిర్యాదుగా అన్నాను-ఆశ్రమం భోజనంలో చాలా కారమూ, పొట్ట మండించే ఘాటు ద్రవాలు విస్తారంగా ఉంటాయేమి అనీ, "ఆశ్రమంలో సాధకులకి సాత్వి

కాహారం ముఖ్యంకదా ? ఇదేమిటి ఇక్కడ భోజనం ఇట్లా మండి పోతోందే ? ” అనీ.

దానికి భగవాన్ “ ఉత్తర హిందూస్థానంలో ముఖ్యంగా వాళ్లు చక్కిర, సాలు, గోధుమ, నెయ్యి మొదలైనవి తింటారు. ప్రజలు సాత్వికంగా వున్నారా ? ఎప్పుడూ అక్కడ తగాదాలూ, హత్యలూ వింటాం. తంజావూరు ఆ వేపున ఇంకా కారం తింటారు. అక్కడి ప్రజలు శాంతంగా వుంటారు. ఏమంటారు ?

అంతేకాదు. ఈ ఆశ్రమం సాధకులకే కాదు, నన్ను చూడ వచ్చే ప్రజలకి కూడా ఈ భోజనమే కద ! అందరికీ రుచించేట్టుగా వుండాలి. ఏ రుచి లేకుండా చప్పగా వుంటే వారికి నయించక యిబ్బంది పడతారు. కారం ఎక్కువ అనుకునేవారు పల్చగా కలుపుకోవచ్చు ” అన్నారు.

ఆశ్రమంలో పనిచేసేవాళ్ళు భగవాన్ హాలులోకి పోవడం కానీ, ధ్యానంలో కూదోదానికిగాని చిన్నస్వామి యిష్టపడరు. మాకు పని లేని సమయాల్లోకూడా, మేము కళ్ళు మూసుకుని కూదోడం వాస్తవ్యులై ఆయన. భగవాన్ హాలులోకి కూడా వెళ్ళునీరు. ధ్యానంలో పడితే సరిగా పని చెయ్యరనో ఏమో ఆయన ఉద్దేశ్యం. మాకేమో ఎప్పుడూభగవాన్ దగ్గర కూదోవాలనీ, చూడవచ్చిన వారికి ఆయన చేసే ఉపదేశాలు వివరించే ఉండేది. ఒకవేళ మేము తప్పించుకుని భగవాన్ హాలులో కూచుంటే వెంటనే పిలిపించేవారు చిన్నస్వామి. మేము మొండికేసి వెళ్ళకపోతే, నన్ను వాడిలి వెళ్ళలేరు అన్నట్లు చూసేవారు భగవాన్. కాని రాత్రి భోజనాలైనాక: ఆశ్రమంవారం చుట్టూ హాల్లో కూచునేవారం. అప్పటికి కొత్తవారు వెళ్ళిపోతారు. మేమే ఉండేవాళ్ళం. ఇంటివాళ్ళందరమూ పనులు ముగించుకుని ఇంటిపెద్ద చుట్టూ కూచున్నట్టుండేది. ఆ కార్యక్రమంలోనే మా యోగ శిష్యులు విచారించడం, ఉపదేశమివ్వడం జరిగేవి.

కాలం గడిచినకొద్దీ, వారి గొప్పతనం గ్రహించాను. మొదట్లో మహనీయులని వారివద్ద చేరాను. తరువాత తెలిసింది—నాకు మోక్షం కావలసి వస్తే అది వారి చేతులో వుందని.

వంటింట్లో ఆయన వద్ద పని చేసేప్పుడు త్వరలోనే తెలుసు కున్నాను—నేను చేసేది పని కాదనీ, అదంతా ఆధ్యాత్మిక శిక్షణ అనీ. ఆధ్యాత్మిక విద్యలో మొదటిదీ, అన్నిటికన్న ముఖ్యమైనదీ, గట్టిగా తలుచుకుంటే ప్రతివారికీ సాధ్యమైనదీ గురువు ఆజ్ఞని అక్షరాల పాటించడం.

ఒకసారి చాలా బరువైన ఇనప బాణలిలో పచ్చడికి తిరగమాత వేస్తున్నారు భగవాన్. నేను పక్కన నిలబడి వున్నాను అందిస్తో. గాడి పొయ్యి భగ్గు భగ్గుమని మండిపోతోంది. తిరగమాత మాడి పోయేట్టుంది. భగవాన్ నన్ను బాణలిని చప్పున దించెయ్యమన్నారు, ఏ ఆలోచనా లేకండా.

నా చేతిలో ఏమీ లేదు. కాగే బాణలిని గట్టిగా పట్టుకుని నా బలమంతటితోనూ ఎత్తి కింద పెట్టాను. వేడిని పట్టుకున్నాననే ఆశ్చర్యమూ రాలేదు నాకు, కొంచెం కూడా వేడి అనీ తెలియలేదు. తరువాత ఎప్పుడో ఆశ్చర్యం వేసింది, ఎట్లా దింపావో అని. గురువుని విశ్వసించి వారి ఆజ్ఞ ప్రకారం నిప్పులో దూకినా శిగపూవు వాడదు కదా అనుకున్నాను. మహమ్మదీయులు పీర్లు పట్టుకుని నిప్పుల్లోకి దిగడం కాని, సీత అగ్నిలో ఉరికి కాలకుండా బైటికి రావడం గాని ఆశ్చర్యం ఏముంది ?

చాద్విక్ గారికి జరంగా వుంది. “ఆయనకెట్లా వుంది ? ” అని అడిగారు భగవాన్.

“ఇవాళ ఆయన దగ్గరికి వెళ్ళలేదు. నిన్న సాయంత్రం జరంగా వుంది ” అన్నాను.

“ వెళ్ళి చూసిరా. ఇన్నివేల మైళ్ళ దూరం, తన దేశంకాని దేశంలో మనని నమ్మి మనం తనవారమని కదా వున్నారు. మనం ఎంత జాగ్రత్తగా చూడాలి ” అన్నారు.

వెంటనే వెళ్ళి చూశాను. ఆయనకు జరం లేదు.

నేను కొన్నాళ్ళు భగవాన్ కి భోజనం వడ్డించేవాణ్ణి. ఆయనకు వడ్డించటం మెలుకువలు తెలుసుకుని జాగ్రత్తగా వడ్డించేవాణ్ణి. అయినా కోప్పడేవారు. “ చూడు-ఇది ఎంత వడ్డించావో ! ఎందుకింత ? ” అనేవారు. నేను ఎక్కువ వడ్డించనప్పుడు కూడా “ నాకని ఇంత ఎక్కువ వేళావు. తక్కిన వారికన్న నాకెందుకు ? ” అనేవారు.

పక్కన కూచున్న దేవరాజ్ ముదలియార్ మొదలైనవాళ్ళు “ లేదే, మీకేమీ ఎక్కువ వడ్డిండలేదే ” అన్నాకూడా భగవాన్ ఊరుకునేవారు కాదు.

“ లేదు, లేదు. వాడి అహం వేస్తోంది ” అనేవారు చాలా కోపంగా. అట్లా ఎందుకు నన్ను అంటున్నారో నాకు తెలిక పోయినా ఆ కోపం ఒక ఆశీర్వాదవంగానే తీసుకునేవాణ్ణి.

రాత్రి మిగిలిపోయిన పదార్థాలు మర్నాడు ఉపయోగించడమూ, పొద్దున్నే వారు రాకముందే భగవాన్ వాటిని పొయ్యి మీద పెట్టడమూ, వంటింట్లో పనిచేసే స్త్రీలకి అధ్యంతరంగా వుండేది. కాని వారినేమీ లక్ష్యపెట్టకుండా; ఆ సంగతి తనకి తెలియవట్టే భగవాన్ ఏదీ వృథా చెయ్యకండా ఉపయోగ పరిచేవారు. క్రమంగా వారి గోం ఎక్కువైంది.

ఒకరోజు చిన్నస్వామి కొడుకు ఇంట్లో పుణ్యాచారనం జరుగుతోంది. అనాడు భగవాన్ ఆ స్త్రీతో “ మీరు వంటింటికి పుణ్యాచారనం చేయించుకోండి. నేను వెళుతున్నాను ” అని వంటింట్లోనుంచి వెళ్లిపోయారు. మళ్ళీ వంటింటికి రాలేదు. వంట చెప్పలేదు. ప్రతిదినం ఎవరో వెళ్లి, ఏం వంట చేస్తారో చెప్పేవారు. వారు దానికి “ సరి, సరి ” అనేవారు.

ప్రతివారికి భగవాన్ సాక్షాత్తు ఈశ్వరుడనే విశ్వాసమే కాని, ఈశ్వరుడే వారి ఆచారాలకు విరుద్ధంగా చేస్తే ఈశ్వరుడికన్నా ఆచారాలే ఎక్కువపుతాయి.

ఆ ముందురోజు వండిన పదార్థాలు ఉపయోగపడి తీరాలనే పిసినారితనం (frugality) ఆయనకి పట్టిందా ? మా ఆచారాలకి విరుద్ధంగా చేసి మమ్మల్ని నొప్పించడం కరుణామయుడి ఉద్దేశమా ? ఆచారమనే ఇరుకునించి తప్పించడానికే కద వారు ఆ విధంగా చేసింది? Man was not Made for the Sabath ! (సాబత్ కోసం మనిషి తయారు కాలేదు)

ఒకసారి సాంబారులో కంద ముక్కలు ఉడకలేదు. వంటింటి వారు భయపడ్డారు. ఉడకనప్పుడు భగవాన్ తో చెప్పితే చాలు ఉడుకుతాయి అని ఎన్ని నిదర్శనాలవల్ల తెలియచేశారో భగవాన్. కాని మానవుడి అహం అడ్డం. ఉడకలేదనే సంగతి ఎక్కడ తెలిసి పోతుందో అనే భయంతో ఆ ముక్కలు భగవాన్ కి వడ్డించవద్దన్నారు. వారి విస్తర్లో వడ్డించకపోతే వారికి తెలియదనే ఉద్దేశం. ఆ నిమిషానికి వారు సర్వేశ్వరుడని మరుస్తాం.

వంటింటి వారి మాట ప్రకారం నేను భగవాన్ కి పులుసు వొడ్డిస్తో కంద ముక్కలు పడనీయలేదు.

తరువాత భగవాన్ మాధవస్వామితో అన్నారట కొండమీదికి వెళ్ళినప్పుడు, “ నాకు సాంబారులో ముక్కలు పేయలేదు చూశావా? ” అని.

మాధవస్వామి నవ్విడిగారు. “ ఉడకలేదు. దురద అని స్వామికి వడ్డించలేదు ” అన్నాను.

తరువాత భగవాన్ అన్నారు: “ తక్కిన వారికి దురద ముక్కలు వడ్డించవచ్చునా ? అది న్యాయమైన పనేనా ? ” అని.

ఒకసారి చంద్ర గ్రహణం: సాయంత్రం 5-30 గంటలకే భోజనానికి గంట కొట్టారు, భోజనాలు గ్రహణానికి ముందే తినాలని. ఆ సంగతి ముందే భగవాన్ తో చెప్పలేదు.

అందరూ వెళ్లి కూచున్నారు, విస్తృతముండు.

“ ఆ గంట ఏమటా ? ” అని అడిగారు భగవాన్.

“ గ్రహణానికి ” అని చెప్పారు.

విని “ అట్లాగా ” అని ఊహించుకున్నారు.

భగవాన్ భోజనానికి లేవలేదు. భోజనానికి పిలిస్తే వినిపించుకోలేదు. చూసి చూసి ఎవరో ఇద్దరు ముగ్గురు తప్ప మిగిలినవారు భోజనం చెయ్యకండానే లేచి వచ్చారు.

భోజనానికి మామూలుగా గంటకొట్టే సమయానికి 7-30 కి భగవాన్ గడిచూరం చూశారు. కాని ఎవరూ మాట్లాడలేదు వారిని ఎవరూ పిలవలేదు. గంట కొట్టలేదు.

గ్రహణం అయిపోయింది.

9-30 కి భోజనానికి గంట కొట్టారు. భగవాన్ లేవలేదు. అందరూ వెళ్లి భోజనం చేశారు. భగవాన్ కి ఆ రాత్రి భోజనం లేదు హృదయమున్న వాళ్ళు “ భగవాన్ భోజనం చెయ్యలేదు. భగవాన్ భోజనం చెయ్యలేదు ” అని గొడవపడుతున్నారు.

ఎప్పుడూ చిన్నస్వామి “ భగవాన్ కి లోకం సంగతులు ఏం తెలుసు ? ” అన్నట్టుండేవాడు-ఆశ్రమాన్ని నడిపించవలసిన భారం తనదనీ, భగవాన్ కేమీ తెలియదనీ.

భగవాన్ భోజనం చేస్తుండగా ఒకరు అడిగారు “ తమ విస్తృతానికి కొంచెం ప్రసాదం పెట్టండి ” అని. దానికి భగవాన్ “ మీకు ఇస్తే తక్కినవారు అడుగుతారు. అందరికీ పెడితే తినడానికి నాకేం మిగులుతుంది ? ” అన్నారు.

అశ్రమానికి వచ్చిన మనుష్యులు వెంటనే వెళ్ళకపోవడమూ, అశ్రమంవారు వెళ్ళమని చెప్పవలసిరావడం, మనుషుల గొప్పలనిబట్టి నడుపాయాలు మారటం, కులాల కలతలూ ఎక్కువై నాయి. ఒకసారి భగవాన్ అన్నారు, “అసలు ఈ భోజనాలు వడ్డించటమనేది మానేసి సాంబారు, పెరుగుఅన్నం పొట్లాలు కట్టి ఒక్కొక్కరికే ఇస్తే ఏ గొడవా వుండదు. భగవాన్ కోసం కాక భోజనానికి, దాని రుచికి మనుష్యులు చేరుతున్నారనే ఘోష వుండదు. ఆ పొట్లాలు తింటే భోజనానికి, రుచికి ఆశించరు. భగవాన్ కోసం వచ్చినవారే ఉండి పోతారు. ఇక పొండి-అని మనుషుల్ని పంపవలసిన అవసరమూ వుండదు. ”

కాని అశ్రమాధికారులు అంగీకరించలేదు. ఆ పొట్లాలు తిని, పైగా అశ్రమానికి డబ్బు ఎవరు చెల్లించుకుంటారు ?

రాయరు

1912 లో నేను కడలూరులో ఉండేవాడిని. అక్కడే

చెప్పకుంటున్నారు, ఒక బాలుడు తిరువణ్ణామలైకి వచ్చి సవ్యసించి
తపస్సు చేస్తున్నాడని. నేను సాయంత్రం నాలుగు గంటలకి వారిని
చూడడానికి వెళ్లాను. వారు విరూపాక్ష గుహ ముందు కూచుని పున్నారు.
రాత్రిపడేదాకా కూచుని వెళ్ళిపోయాను.

తరువాత పన్నెండేళ్లు గడిపాను. అంతకాలమూ విరూపాక్ష
గుహ, అరుణాచలం నా మనస్సులో ఎప్పుడు ఉండనే ఉన్నాయి. ఈ
లోపల నా తండ్రి తప్ప తక్కిన 'నా' అనే వారంతా పోయినారు.

నేను అప్పుడు కానన్‌ఘాట్ దగ్గర ఒక ఊళ్ళో ఆఫీసులో పని
చేస్తు ఉండేవాణ్ణి. స్వామి రామదాస్ ఇంకా బైరాగిగా తిరుగుతూ
ఉండేవారు. పక్క స్టేషన్ ఊళ్ళో వారానికొకసారి వారిని కలుసుకునే
వాణ్ణి. ఆ రోజు ఆయన అక్కడ కనపడలేదు. ఎక్కడ అని
విచారింపగా సముద్రం ఒడ్డున తిరుగుతున్నట్టు తెలిసింది. నేనూ
వెళ్ళాను.

ఆప్పటికే ఆయన ఓ పల్లె గుడిసెలోకి వెళ్ళి సమాధిలో కూచు
న్నారు, నేను అక్కడే ఎదురుగా కూచున్నాను. రాత్రి అవుతుంది.

ఆయన “నీకు రైలువేళ అయింది. ఇంక వెళ్లు” అన్నారు.

ఆయన ఏ అర్థంతో అన్నారో? మర్నాడు మధ్యాహ్నం
ఆఫీసులో కూచుని ఊడగా నాకు ప్రశ్న వచ్చింది. “ఎందుకు ఈ
ఉద్యోగం చేస్తున్నాను? ఎవరికోసం?” అని.

నా తండ్రి తప్ప నాకెవరూ లేరు. ఆయనకు నేననవసరం
అనుకున్నాను. రాస్తున్న కలం బిల్లిపైన పెట్టాను. పడకమీద
బైలుదేరాను. నా వెంట ఏదీ తెచ్చుకోలేదు. నా వస్తువులకీ, నాకూ
ఏం సంబంధం?

అట్లా నడక సాగించాను. ఎక్కడికో వడుస్తున్నాను. పళనికి వచ్చాను. తోవలో నే నెవరినీ, దే ని కీ అడుగలేదు. భోజనం అడక్కుండానే పిలిచి పెట్టారు. పళని దాటింతరువాత ఒక గ్రామంలో నాకు భోజనం లేదు. రాత్రికి, రోడ్డు పక్క ఆ ఊరి అమ్మవారి గుడిలో పడుకున్నాను చీకట్లో.

కొంత నేపటికి ఆ ఊరి కరణం వచ్చి, “నాకు తెలిసింది-ఎవరో భోజనం లేకుండా గుళ్ళో పడుకున్నారని. అందుకు వచ్చాను. భోజనానికి రండి ” అని పిలుచుకు పోయినాడు.

నా చరిత్ర విని “ మీరు ఇంక నడవటానికి వీలేదు. ఎక్కడికి వెళ్లాలి ? ” అని అడిగినారు.

అప్పటికి నా కాళ్లు బాగా వాచిపోయి ఉన్నాయి. తిరుచునాపల్లి దాకా పంపమన్నాను. టిక్కెట్టు కొని ఇచ్చారు.

అక్కడ నా మిత్రులున్నారు. వారు నా స్థితి చూసి నన్ను పోసివ్వక వారం రోజులుంచుకొని నా కాళ్ళు బాధ నివృత్తి చేశారు. వారు రైల్వేలో నన్ను తిండివనం పంపారు.

అక్కడ నా బంధువులున్నారు. వారి సహాయంతో వింధ్య పర్వతంలో తపస్సుకి పోవాలని నా ఉద్దేశ్యం. తీరా వచ్చాకదా, భగవాన్‌ని చూసిపోదామని, కొంత డబ్బు తీసికొని అరుణాచలం వచ్చాను.

ఆ విధంగా రప్పించుకున్నారు భగవాన్ నన్ను తన దగ్గరకు. వచ్చేసినాడు :

అప్పటికి భగవాన్ కొండదిగి తల్లి సమాధి దగ్గర ఉన్నారు. మూడు గంటలకి వచ్చి, భగవాన్ ఎదురుగా కూచున్నాను. మురగనార్ వచ్చాడు. అప్పుడు “ఉన్నది వలబది” అచ్చుకి తయారు చేస్తున్నారు. హోటల్లో భోజనం, స్వామి దగ్గర ఉండడం. ఇట్లా మూడు రోజులు గడిపాను.

అశ్రమంలో చిన్నస్వామి వంట. నాలుగో రోజున అశ్రమంలో ఆ ఒక్క రోజూ భోజనానికి ఉండమన్నారు. నేను ఎందుకో లోపలికి వెళ్లేటప్పటికి చిన్నస్వామి పొయ్యి అలుకుతున్నారు.

నేను అలికి పెట్టుతానన్నాను. “ నీకు చేతనా ? ” అన్నారు. నేను అలికాను. మెల్లిగా ఆయనకి వంటలో సహాయం ప్రారంభించాను. ఆయన సంతోషించి నన్ను అశ్రమములో తక్కిన వారితో కలిసి ఉండి పొమ్మన్నారు.

నాలుగవ రోజున భగవాన్ కి నా జీవిత చరిత్ర చెప్పుకున్నాను. వారు అంతా శ్రద్ధగా విని “ సరిదా-పో ” అన్నారు.

ఆ రోజునుండి భగవాన్ వంటింటిలోకి వచ్చారు. అప్పటి నుంచి మేమిద్దరమే వంట. చిన్నస్వామి వంటింటి చాయలకు రావడం మానేశారు.

కొన్ని రోజుల్లో ప్రతివారూ నన్ను అశ్రమంలో ఉండిపొమ్మన్న వారే.

గణపతిశాస్త్రిగారు వచ్చారు. అప్పుడే ఉపదేశసారం అచ్చయి వచ్చింది. నన్ను చూసి “ వారు ఎవరు ” అని అడిగారు. దానికి భగవాన్ “ రాయరు. ఇక్కడకు వచ్చి ఉన్నాడు ” అన్నారు.

“ మంచి మనిషి. ఉండనీ ” అన్నారు శాస్త్రిగారు. సాయంకాలం గణపతిశాస్త్రిగారు ఉపన్యాసాలిచ్చేవారు. ఊరివారందరూ వచ్చి వినేవారు.

అట్లా సవరాత్రాందాకా ఉన్నాను. కానీ, నేను వింధ్య పర్వతాలకి వెళ్ళే ప్రయత్నం మానలేదు. “ నేను వెళుతున్నాను ” అన్నాను. అందరూ వద్దని చాలా బలిమూలారు. కానీ, వెళ్ళిపోయాను.

తిండివనం వెళ్లాను. రెండు రోజులు నా మనసు మనసుగా లేదు. తిరిగి ఆశ్రమానికి వచ్చాను. అందరూ సంతోషించారు. భగవాన్ కూడా “ రాయరు వచ్చేసినాడు ” అన్నారు.

అట్లా భగవాన్ దగ్గర ముప్పై రెండేళ్ళు వుండిపోయాను. ఈనాడు నాకే కోర్కెలూ లేవు. ఎప్పుడూ శాంతిలో వుండేట్టు వన్ను అనుగ్రహించారు భగవాన్.

నా రాయణయ్య ర్

మా పూర్వలనుంచి మా ఇంట్లో పూర్వాచారం, ఈశ్వర చింత మా సంప్రదాయం. మా తాతగారు ఎప్పుడూ ప్రతి నిమిషమూ 'కృష్ణ కృష్ణ, రాధాకృష్ణ' అనే జపం చేసేవారు. మా పూర్వీకు లందరికీ సునాయన మరణం లభించింది పుణ్య క్షేత్రాలలో. పంచవదంలో పోయినారు.

నాకు ఆరో ఏటే ఉపనయనం చేశారు. ఆ నాటినించి నా తండ్రి నన్ను తన పక్కన కూర్చోపెట్టుకుని నా చేత త్రికాల సంద్యావందనం చేయించేవారు. అన్ని గొప్ప క్షేత్రాలకి తీసుకొని వెళ్ళి పర్యవీక్షణలలో ఈశ్వర దర్శనాలు చేయించారు. నా తల్లి ఎప్పుడూ తులసి పూజ చేసేది. తండ్రి సంద్యావందనం చేయినై, తల్లి తులసి ప్రదక్షిణాలు చేయించేది. ఏదైనా సరే ఏ దేవతకో నైవేద్యం పెట్టింది తాను తినడు, మాకు పెట్టడు. పౌద్ధస్తమానం 'రాం,రాం' అంటూనే ఉండేది.

1913 దసరా సమయంలో నా తండ్రి నన్నూ మా తల్లిని తిరువణ్ణామలై తీసుకొని వచ్చారు. అప్పుడు భగవాన్ విరూపాక్ష గుహలో ఉన్నారు. వారు గుహలో నుంచుని ఉన్నారు. చేతిలో నగం తెరిచి ఏదో సంస్కృత పుస్తకం ఉంది. వారికన్న నన్ను అప్పుడు ఎక్కువగా ఆకర్షించింది అరుణాచలేశ్వర దేవాలయము. ఆ తొమ్మిది రోజులూ ఆలయంలోనే ఉన్నాను అన్ని ఆలయాలు చూశాను. ఏదీ ఈ ఆలయంతో సాటికావు నాకు.

1935 నుంచి ఎప్పుడూ శివస్తోత్రాలు చేస్తో ఉండేవాణ్ణి. నిద్రలో కూడా ఆ స్తోత్రాలే పలకరించేవాణ్ణి. ఆ సంవత్సరమే నా కుమారుడు, బావమరిది దీపోబ్బవానికి తిరువణ్ణామలై వెళ్ళారు. వాళ్ళు తిరిగివచ్చి నాకు చెప్పారు, మహర్షిగారి చుట్టూ ఆశ్రమం ఏర్పడ్డదని. ఆశ్రమ పరిస్థితులు విని నా చేతనైన సహాయం చెయ్యాలనే బుద్ధి పుట్టింది నాకు.

శ్రీ రామకృష్ణ పరమహంస అన్నారూట-నదిలో వరదలు వచ్చినప్పుడు రాళ్ళనీ, చెత్తనీ కూడా ఊర్చుకుందో సముద్రంలో ఎట్లా కలిపేస్తోందో అట్లానే అవతారం భూమికి దిగినప్పుడు పరిపక్వం కాని వారు కూడా వారివల్ల ముక్తికి లాక్కుపోబడతారని.

నాకు వారున్నప్పుడు ఉండే ఆదృష్టం లేకపోయిందే అని దిగులు పడేవాణ్ణి. మూడువందల ఏళ్ళ తరువాత ఆయన తిరిగి జన్మిస్తావన్నారు. ఆ సమయంలో నేనూ పుట్టి వారి శిష్యుణ్ణయే భాగ్యం కలగాలని కోరుకునేవాణ్ణి.

భగవాన్ చరిత్ర చదివినప్పుడు వారిని చూడాలనే ఆత్మత కలిగింది. కానీ శ్రీ రామకృష్ణుని మించిన గురువు దొరికారనే సంగతి తెలీదు నాకు.

1936 లో నాకొక కల వచ్చింది. మా అఫీసులో సూపరింటెండెంటు వస్తు పిలుస్తున్నారని కబురు వచ్చింది. వెళ్ళి చూస్తే ఆయన బడులు ఆ స్థలంలో పెద్ద శివలింగం ఉంది. అది భగవాన్ నుంచి పిలుపుగా గ్రహించాను.

మాకు డాక్టరు సర్టిఫికెట్టు ఉంటేనే గాని ఒక్కరోజు కూడా శైలపు దొరకడం కష్టమైనా, దొరికింది అప్పుడు.

నేను వెళ్ళేప్పుటికి భగవాన్ కళ్ళు మూసుకొని ఉన్నారు హాల్లో. ఏం దురదృష్టమా అనుకున్నాను. అటు తరువాత ఎవరూ చెప్పకుండానే ప్రసంగంలో వస్తు చూపి 'ఆయన మద్రాసు నుంచి వచ్చారు' అన్నారు.

సాయంత్రం నా వంక అయిదు నిమిషాలు గట్టిగా చూశారు. నా శరీరం వణికింది. చెమటలు పోయాయి. ఊపిరి లోతుగా వెళ్లింది. అది అసాధారణమైన అనుభవం నాకు.

ఇంటికి వెళ్ళాక పదిహేను ఇరవై రోజులవరకూ గాలిలో నడుస్తున్నట్టుండేది. అటు తరువాత దాదాపు ప్రతినెలా వస్తున్నాను ఆశ్రమానికి. ఎట్లాగో శలవు దొరికేది.

నేను ఎప్పుడూ సంసారానికి అంటుకు ఉండేవాణ్ణికాను. ఎప్పుడూ నా ప్రార్థన మోక్షం కోసం. నా కన్నీ ఉన్నాయి. కోరుకోవలసింది ఏదీ లేదు. 50 ఏళ్ళకే నేను పనినుంచి విరమించదలుచుకుని కాగితాలు పంపాను. అంతా సిద్ధమైన తరువాత నా భార్యతో చెప్పాను. ఆమె ఒకటే ఏడుపు, పిల్లలు చిన్నవాళ్ళు-ఎట్లా గడుస్తుందని. నేను భగవాన్ని ప్రార్థించాను, ఆమెకు వైరాగ్య మిమ్మని.

ఆమెకు ఒక కల వచ్చింది.

మెట్లు కనబడ్డాయి. ఇద్దరు ముగ్గురు స్త్రీలతో ఆమె ఎక్కడికో పోబోతోంది. ఇంతలో ఒక సన్యాసి కూడా వాళ్ళతో మెట్లెక్కుతున్నారు. చదుక్కున వెనక్కి తిరిగి, “ఎవరు ఏడుస్తున్నది ?” అని అడిగారు, ఆమెను చూసి. వీపు మీద తట్టి “నేను చూస్తాను కదా ? నీకెందుకు భయం ?” అన్నారు.

మర్నాటి నుంచి ఆమె ఏడవలేదు. ఉద్యోగం మాని మాఘాల్లో స్థిరపడ్డాను. బైరాగులకి నిరంతరం అన్నదానం చేస్తో, సంధ్య స్తోత్రాలు జపాలతో పిల్లలకి చదువు చెబుతూ కాలం గడుపుతున్నాను.

జయంతి

1940లో నాకు ఆశ్రమంనుంచి జయంతికి మామూలుగా ఆహ్వానం వచ్చింది. నేను వెళ్ళలేకపోయాను. ఆ రోజు నేను పూజ చేస్తున్నాను, పగలు పదిన్నరకు. భగవాన్ నాకు దగ్గరై నట్టు మనస్సులో ఒక సన్నిధిలాగు ఏర్పడ్డది. ఏమిటా ఇది అనుకున్నాను. ఆ రోజే జయంతి అని జ్ఞాపకం వచ్చింది. మర్చిపోయాను. కాని భగవాన్ నన్ను మరువలేదు.

అప్పుడు జ్ఞాపకం వచ్చింది. జయంతి రోజున ప్రతి సంవత్సరమూ పగలు పదిన్నరకు భగవాన్ ముఖంలో ఒక తీవ్రత కనిపించేది. అక్కడకు రాలేని భక్తులకు తన జయంతి అనుగ్రహాన్ని భగవాన్ పంపుతున్నారని నాకప్పుడు అర్థమయింది.

తరువాత ఒకసారి భగవాన్‌తో జయంతినాటి నా అనుభవం చెప్పి, నేను తెలుసుకున్న సంగతిని కూడా చెప్పుకున్నాను. ఏమిటి? అని చాలా శ్రద్ధగా కుతూహలంతో విన్నారు భగవాన్. నా పూహ రూఢి అయింది.

1941 లో నేను నా భార్య కాశీ గయా క్షేత్రాలు తిరిగిం. ఆ సంవత్సరం చివర నాలో కారణంలేని ఆకాంతి దైలుదేరింది. అది ఆరుణాచలం నుంచి పిలుపుగా గ్రహించాను. నేనా పూర్వో చేస్తున్న దేమిటనే ప్రశ్న కలిగింది. శివ క్షేత్రమైన ఆరుణాచలంలో భగవాన్ దగ్గరగా ఉండాలని విశ్వయించుకున్నాను. సులభంగా మేము అందరం ఆరుణాచలం వచ్చేణం. ప్రతిదినం వెళ్ళి భగవాన్ హాల్లో కూచునే వాణ్ణి. కూదోగానే భగవాన్ అనుగ్రహం వస్తు చుట్టుకునేది. కూదోగానే భగవాన్ వన్ను కళ్ళమూసుకో అన్నట్టు తోచేది. మూతలు పడగానే ఒక ఆరగంట ఒళ్ళ తెలియని స్థితిలో ఉండేవాణ్ణి.

ఒక రోజు నా మనసు ఇటూ అటూ తిరుగుతోంది. మతిస్థిమితం లేని ఒక కుర్రాడు రోజూ వమస్కరించేవాడు. ఆ రోజు భగవాన్ ఆతనితో అన్నారు: “ ఏం ప్రయోజనం వమస్కారం చేసి మీరు ! నమస్కారమంటే మనస్సును కట్టి వెయ్యడమన్నమాట ” అని.

ఆ మాటలు నాలో గట్టిగా పనిచేశాయి. ‘ నేనెవడను ? ’ అనే సాధన నేనూ, నా భార్య చేస్తుండేవాళ్ళం.

1942—నా కూతురుకు పెళ్లియ్యాడు వచ్చింది. ఒకరికి రాస్తే అతను తన అక్కలకు పెళ్ళి కానిది తన పెళ్ళి వీలులేదన్నారు. ఆ ఉత్తరం భగవాన్‌కి చూపాను. కొంతసేపు ఆ ఉత్తరాన్ని అట్లానే పట్టుకొని “ అవుతుంది. అవుతుంది ” అన్నారు. అట్లానే ఆ అబ్బాయే వొప్పుకున్నారు. సునాయాసంగా పెళ్లి జరిగిపోయింది.

1944—రిభుగీత ఒకటే చదువుతో ఉండేది నా భార్య, తన మరణం ముందు. స్ఫోటకం వచ్చి చచ్చిపోయింది. ఆ రోజంతా

పెద్ద వాన. దహన సంస్కారం వీలేదు. భగవాన్ ఆశ్రమం వారితో నాకు సహాయం చెయ్యమని చెప్పారు: “వాన ? వాన అగి పోతుంది ! ” అన్నారు భగవాన్. సరిగా శవాన్ని ఎత్తేందుకు సిద్ధమైన నిమిషాన వాన అగింది. పూర్తిగా దహనం కాగానే తిరిగి ప్రారంభమయింది.

మర్నాడు భగవాన్ అడిగారు నన్ను, “దహనానికి వాన ఏమైనా అడ్డు వచ్చిందా ? ” అని.

అమ్మ దేవునిలో కలిసింది

కొన్నాళ్ళు తరువాత నా కూతురు వచ్చి హాటల్ పాడుతోంది. మధ్యలో భక్తి ఆవేశంవల్ల పాట అపి, కొంచెం నేపైన తరువాత తిరిగి ప్రారంభించింది. భగవాన్ హాల్లోంచి బైటికివచ్చి బావి గట్టున నిలబడివున్న నా కూతుర్ని చూచి “మధ్యలో ఎందుకు ఆపావు ? నీ కల్లని తలుచుకొని దుఃఖం వచ్చిందా ? అరుణాచలేశ్వరుడిలో కలిసిన నీ లిల్లి ఏడిస్తే వస్తుందా ? ” అన్నారు.

భగవాన్ దేహం విడిచిన తరువాత రెండేళ్ళకి మా ఛారికి వెళ్ళి తిరిగి వచ్చి అరుణాచలంలో స్థిరపడ్డాను. సాధన గాఢంగా సాగుతోంది. ప్రతి ఆడుగునా భగవాన్ నాకు మార్గం చూపుతున్నారు. తరుచు భగవాన్ రూపం కనబడుతోంది.

ఒకసారి నా కుమారుడు మద్రాసు నుంచి వస్తోవుంటే నా కీళ్ళ నొప్పులకి ఒక తైలమూ, ఒక అరిష్టమూ కొని తెమ్మని గట్టిగా రాశాను. అతను లేలేదు. అతని నిర్లక్ష్యానికి నొచ్చుకున్నాను. ఈ నొప్పుల సంగతి ఎట్లానా అనుకున్నాను. మర్నాడు కల్యాణసుందరం అయ్యరు సోదరుడు, సరిగా ఆ తైలమూ, ఆ అరిష్టమూ రెండు బుట్ల తీసుకొని వచ్చి ఇచ్చాడు. విశ్రాంతిజ్ఞయ్యాను. ఎట్లా తెచ్చావంటే “అవి ఉపయోగంలేకుండా ఇంట్లోపడివున్నాయి. మీ కేమన్నా ఉపయోగం వుంటుందని తెచ్చాను. సుందరం అయ్యర్ కావారి ఇమ్మని

అడిగినా ఇయ్యలేదు. మీ కోసమే తెచ్చాను, మీరే ఉపయోగించాలి” అన్నారు. నాకు స్పష్టమౌతోంది తిరిగి భగవాన్ ఎంత జాగ్రత్తగా తన భక్తుల్ని కనిపెట్టి ఉంటారో !

ఇంకోసారి కాళ్ళు నరం వుట్టింది. ఇదేమన్నా ఎక్కువవుతుందా ? ఎవరూ తోడు లేరే అనుకుంటూ ఉండగా సుందరం ఆయ్యరు వచ్చాడు. ఎందుకు వచ్చావంటే, ఎందుకు వచ్చాడో అతనికే తెలియదు. మర్నాడు లేవలేక పోయినాను. పదిహేను రోజులు నాకు సుందరం ఆయ్యర్ సేవ చేశాడు. తిరిగి భగవాన్ నా నిస్సహాయ స్థితిని ఎంత జాగ్రత్తగానో గమనించి మిత్రుడు వచ్చే ఏర్పాటు చేశారు.

ఈ సంగతులు అజ్ఞామలై స్వామి చై రీనుండి తీయబడినవి. భగవాన్ దర్శనార్థం వచ్చిన వారిలో ఒక అయిదేళ్ళ కుర్రాడు ఉన్నాడు. అతను భగవాన్ దగ్గరగా వెళ్ళి ఆయన వంకే భర్తీతో చూస్తున్నాడు. భగవాన్ తన ఎడమ చేతిని ఆ అబ్బాయి తలమీద పెట్టి, ఏం కావాలి అని అడిగారు. అందుకు అతను స్పష్టంగా, స్థిరంగా నాకేమీ అక్కర్లేదు అన్నాడు. “అయితే ఇంతేం ! నువ్వు మా జాతికి చెందిన వాడవన్నమాట !” అని వవ్వారు. అప్పుడీ వృత్తాంతం చెప్పారు : “పచ్చయమ్మన్ కోయిల్లో నేను ఉండేప్పుడు నా కౌపీనం చిరిగి పోయింది; నేనేవరినీ ఏమీ అడగను. రక్కినముల్లు తీసుకొని ఒక చివర చీల్చి చిరిగిన గుడ్డలోనుంచి ఒక దారము తీసి ఎక్కించి ఆ ముల్లుతో చిరుగులు కుట్టుకునేవాణ్ణి. రెండు నెలలుపాటు పనిచేసేది ఆ కౌపీనం. ఎవరూ లేనప్పుడు దాన్ని ఉతుక్కునేవాణ్ణి. నా అవస్థ చూసి ఒక గొల్లపిల్లవాడు వెక్కిరిస్తో ఉండేవాడు. ఇంతలో ఒక భర్తడు చూశాడు నా కౌపీనం స్థితి. చూసి రెండు కౌపీనాలూ, అంగవస్త్రాలు తెచ్చి ఇచ్చాడు. నువ్వు నీ సంగతేం పట్టించుకోకపోతే, బలవంతాన ఇచ్చి పోతారు. ఏమీ అక్కర్లేవి వాళ్ళకి అవసరమైన వన్నీ వాటంతట అవే వస్తాయి” అన్నారు భగవాన్.

ఒక భక్తుడు కఠినమైన తపస్సు చెయ్యటానికి ఆ రాత్రి అడవిలోకి వెళ్ళాని సంకల్పించి భగవానుని ఆశీర్వాదించమని కోరాడు. భగవాన్ ఇలా అన్నారు : " నీవు పూరు వదిలిపెట్టి పోగలవుగానీ, నీ మనసుని అక్కడే వదిలిపోలేవు కద ! నీ ఆత్మలో ఏకాంతంగా ఉండకలిగితే ఈ పూళ్ళోనే ఉండవచ్చు. అడవిలో ఉండడంతోనే సమానమౌతుంది. నీ ఆత్మని మరచిపోలే అడవిలో ఉన్నా, పట్టణంలో ఉన్నట్టే " అని చెప్పి నవ్వుతో తనకి జరిగిన కథని చెప్పారు.

అడవికి పోయినా దేవుడే :

" నేను విరూపాక్ష గుహలో ఉండేప్పుడు అనేకమంది నాకు తినడానికి చాలా విధాలైన ఫలహారాలు విలువైన భోజనాలు తెచ్చి పెట్టేవారు. అవన్నీ తినలేక ఒక రోజు ఉపవాసం ఉండాలని సంకల్పించుకున్నాను. నా చుట్టూ ఉన్న వాళ్ళని ఏమార్చి కొండమీద అడవివెంట పడిపోయినాను. అడవి మధ్య ఏడుగురు ఆడపడుచులు వచ్చారు, నెత్తిమీద మూటలు పెట్టుకొని. ఒకరొకరితో వాళ్ళు ఆయనే స్వామిజీ అని చెప్పుకుంటున్నారు. వాళ్ళు పరుగెత్తుకొని వచ్చి నన్ను కలుసుకొని " స్వామీ, రండి కూచోండి, కొంచెం ఫలహారం చేద్దరుగాని " అన్నారు. ఒకరు ఇడ్లీ, ఇంకొకరు రొట్టె-ఇడ్లీ ప్రతివారూ ఒక్కొక్క రకం ఫలహారం తీసి " ఇది నాది, ఇది నేను తెచ్చాను, మీ కోసం " అంటో ఒకరికన్న ఒకరు పంతాలపైన నాచేత తినిపించారు. నేను తినగలిగినంత తిని " ఇది చాలా మంచిఉపవాసం " అనుకున్నాను.

" వాళ్ళని తప్పించుకోవాలని త్వరత్వరగా వెళ్లిపోతున్నాను. " స్వామిజీ, మధ్యాహ్నం భోజనానికి సిద్ధంగా ఉండండి. మేము మిమ్మల్ని వదలం " అని నావెనుక అరిచారు. వాళ్ళు ఒక దిక్కుకి, నేను ఇంకో దిక్కుకి వెళ్లం. ఇంక వాళ్ళకి కవబడకూడదని నిశ్చయించుకున్నాను. దాగా అడవిలోకి వెళ్లిపోయినాను. అలిసి

ఒక చెట్టుకింద కూచున్నాను. మధ్యాహ్నమయేటప్పటికల్లా ఎక్కడ నుంచి ఊడిపడ్డారో ! ఆ ఏడుగురు కన్నెలు వచ్చారు.

“ స్వామీ, నీరెక్కడకిందో చూపండి త్వరగా. పొద్దెక్కింది. మీకు భోజనం వడ్డించాలి ” అన్నారు.

“ ఇదేమిటి ఇవాళంతా పండగరోజు భోజనం లాగుందే ? ” అనుకుని పడమటి దిక్కున ఉన్న శోణతీర్థం దగ్గరకు వాళ్ళని తీసుకొని నడిచాను. వాళ్ళు నన్ను కూచోపెట్టి అరిటాకు పరిచి ఒకరినిమించి ఒకరు వడ్డించారు, చాలా మంచి మంచి పదార్థాలన్నీ. నేనా విస్తరి వంక చూస్తో “ పొద్దున్న తిన్నదే మూడు రోజులకి సరిపోతుందే, ఇప్పుడివన్నీ ఎట్లా తినను ? ” అనుకుంటూ కూచున్నాను. వాళ్ళు “ ఏమిటి చూస్తారు ఆట్లా ? మీ ముందు పెట్టినవన్నీ అణ్ణామలైరాణి ఉన్నామలై పెట్టివట్టుగా భావించుకొని తినండి ” అన్నారు. భోజనమైనాక వాళ్ళు “ మేమెప్పుడూ ఇంతవరకు ఈ అడవికి రాలేదు. అకులు కోసుకుందామని వచ్చాం ” అంటో మాయమైనారు. “ ఎవరో భూమికి చెందని కవ్యలు వీళ్ళు ” అనుకున్నాను. నేను కొండదిగి చుట్టూ తిరిగిపోతున్నాను రోడ్డువెంట. వెత్తిల మంటపందగ్గర అలిసి కూచున్నాను. కూచున్నానో లేదో రామస్వామి అయ్యరు భోజనమూ మామిడిపళ్లరసమూ తెచ్చి “ నేను విరూపాక్ష గుహకు వెళ్లాను. మీరు గిరిప్రదక్షిణం వెళ్ళి ఉంటారని చెప్పారు అక్కడివాళ్ళు. కనక ఇటు ఎదురు వచ్చి మిమ్మల్ని కలుసుకొని ఇవి మీకు సమర్పించవచ్చును కదా అని వచ్చాను ” అని తాను తెచ్చిన వాటిని నేను తినాలని బతిమాలారు. జరిగిందంతా నేను అయనకి చెప్పినా, అయన ఒప్పుకోలేదు, నేను తిన్నదాకా. తప్పించుకో చూసినందుకు తగిన శాస్త్ర జరిగిందని నేను మెల్లిగా లేచి పొట్టభారంతో నడవలేక నడవలేక గుహకు చేరుకున్నాను. నీకు ఏది రాసిపెట్టివుందో దాన్ని తప్పించుకో లేవు ” అని చెప్పారు.

గౌరీ అమ్మళ్

మా తండ్రికి సాధువులన్నా, సన్యాసులన్నా భక్తి. మా ఇంట్లో ఎప్పుడూ ఆధ్యాత్మిక వాతావరణం తాండవిస్తో ఉండేది. పిల్లలకి, మాకు మా తండ్రి స్తోత్రాలు, భగవద్గీత బోధిస్తూ ఉండేవారు. ఎప్పుడూ ఇంట్లో సాధువులో, సంగీత పాటకులో ఉండనే ఉండేవారు. తన ఉద్యోగరీత్యా తిరువణ్ణామలై వచ్చినప్పుడల్లా భగవాన్ దర్శనం చేసుకునేవారు నన్ను. నేను కూడ ఆయనతో వెళ్ళేవాన్ని. అప్పుడు భగవాన్ విరూపాక్ష గుహలో ఉండేవారు. నా ఏడవ ఏట మొదట భగవాన్ని కొండపైని చూసిన గుర్తు. నన్నుగారు నేర్పిన తేవరాన్ని పాఠాను భగవాన్ ముందు.

నాకు పెళ్ళై తిరువనంతపురం వెళ్ళాను. మా తండ్రి చచ్చిపోయినారు. నా యిరువయ్యో ఏట తిరిగి వచ్చాను భగవాన్ దర్శనానికి. అప్పటికి భగవాన్ తల్లి సమాధిమై ఆర్పైల్లపుతుంది. రెండు పాకలు మాత్రమే ఉన్నాయి. ఇద్దరు ముగ్గురు మనుష్యులున్నారు వారి సమక్షంలో.

నే నెప్పుడూ రామకృష్ణ పరమహంస చరిత్రా, బోధలు చదివేవాన్ని. పరమహంస కళ్ళు చూడడం నాకు చాలా ఇష్టం. వారి రోజులలో నేను బతికి ఉండకపోతినే, వారిని చూసే ధాగ్యం నాకు కలుగకపోయేనే అని దిగులు పడేవాన్ని.

భగవాన్ని చూడగానే నాకు పరమహంస కళ్ళలోకి చూస్తున్నట్టనిపించింది. నా కోర్కెను ఈ విధంగా తీర్చారు భగవాన్. నా 34 వ ఏట నా భర్త పోయినారు. సేలంలో నా తల్లిగారి ఇంటికి వచ్చేశాను. అప్పటి నుండి ప్రతి నెలా భగవాన్ దర్శనానికి వచ్చేవాన్ని.

నా భర్త పోయిన దుఃఖాన్ని జపంతో జయించాను. నా తండ్రి నుంచి దక్షిణామూర్తి పైన భక్తిని నేర్చుకున్నాను. భగవాన్ని

అదిగాను, నేను చేస్తున్న జపం సంగతి చెప్పి - “ మీకు అర్పించు కుంటున్నాను. ఇంక మీ శిష్యురాలిని. వన్నేం చెయ్యమంటారు ? ” అని.

“ ఏదన్నాసరే జపంగాని, ధ్యానంగాని, ఆత్మ విచారణగాని చెయ్యి. ఏదీ చెయ్యక పూరికే ఉండకు ” అన్నారు.

1940 లో మా అమ్మాయి సరోజికి ప్రైవేట్ జ్వరం వచ్చింది. చాలా ప్రమాదమయింది. డాక్టరు కలవర పడుతున్నాడు. భగవాన్ కి రాశాం. భగవాన్ కి ఉత్తరం అందుతుందనుకున్న సమయానికి జ్వరం తగ్గిపోయింది. ఆ జ్వరం వడవలసిన గడువు పూర్తి కాకముందే జ్వరం పోయింది. డాక్టరు కూడ అది మహర్షి గారి మహిమయని ఒప్పుకోక తప్పిందికాదు.

తిరుప్పవళ్ లో రెండు పాటలున్నాయి. ఒకటి పెళ్ళి పాట. ఆ పాట భగవాన్ ముందు చదివితే ఆడపిల్లలకి పెళ్ళిళ్ళపుత్రాయని నమ్మకం భక్తులకి. భగవాన్ ని ఎవరన్నా పెళ్ళి విషయమై కలూషించ మని అడిగితే “ తిరుప్పవళ్ లో ఆ పాట పాడితే పెళ్ళి అవుతుంది అని పెద్దలు అంటారుగా ! అది చదువుకోండి ” అనేవారు.

అట్లానే రామస్వామిఅయ్యరుగారి కూతురుకి పెళ్ళి అయింది. రాజగోపాల్ కూతురికి అట్లానే పెళ్ళి జరిగింది.

ఆ తిరుప్పవళ్ లోనే ఇంకో పాట వుంది. తన పాపగా ఈశ్వరుణ్ణి తన చేతుల్లోకి రమ్మని ఆహ్వానించడం ఆ పాట. పిల్లలు కావాలని భగవాన్ని అడిగితే ఆ పాట పాడుకోమనేవారు. మా అమ్మాయికి పెళ్ళయి ఆరేళ్ళయింది. పిల్లలు లేరు. ఇంక అసలు ఉండరేమోనని నేను తొందరపడి ఆ పాటని కాగితంమీద రాసి, భగవాన్ కి చూపి పాడుకోమని సరోజికి పంపాను. కొద్దిరోజుల్లో సరోజే ఇక్కడకువచ్చి భగవాన్ ముందు ఆ తిరుప్పవళ్ పాటని పాడింది.

ఇంటికి వెళ్లగానే గర్భవతి అయింది. కాస్సుకి ఈ పూరు వచ్చింది నా దగ్గరకు. మమ్మల్ని ఎరిగిన డాక్టరు భగవాన్ ముందే అన్నారు.

“అరేళ్లయిన తరువాత కడుపు వచ్చింది. జాగ్రత్తపడాలి. ఎందుకన్నా మంచిది. వేలూరు మిషన్ ఆసుపత్రికి తీసుకొని వెళ్లండి” అని. ఆ మాటలు భగవాన్ నుంచి వచ్చినట్టుగానే వివపడ్డాయి నాకు.

నెలలు నిండగానే వేలూరు వెళ్లి ఆద్వైకోసం ఇల్లు వెదికాను. ఆశ్చర్యంగా పూర్వం కావ్యకంఠ గణపతిశాస్త్రిగారు కాపురమున్న ఇల్లే దొరికింది. ఆ యిల్లు భగవాన్ కి తెలుసు, నాయనగారు వర్ణించి చెప్పడం వల్ల. అది కాశీ విశ్వేశ్వర ఆలయం ఎదురుగా ఉంది. ఇంటినించి విశ్వేశ్వరుడు ఎప్పుడూ దర్శనమిస్తో ఉంటారు.

రెండవ రోజున ఆ ఇంటికి ఎటు తిరగాలో తెలియక మంచుని ఉన్నాను. ఎవరో కొత్త ఆయన వచ్చి నన్ను నేలంలో ఎరుగుడువని పలకరించి, ఎందుకు అట్లా నిలుచున్నానో అడిగి, నన్ను ఇంటిదగ్గర దింపాడు. తిరిగి ఆయన్ని చూడలేదు నేను. ఆయన ఎవరైనా నాకు అది భగవాన్ “నేను నిన్ను కనిపెడుతోనే ఉన్నాను, భయపడకు” అన్నట్టు అనిపించింది.

కాస్సు కష్టమయింది. పిల్లను పొట్టలోనే ముక్కలు చెయ్యా లన్నారు. దిక్కు భగవానే. ఆస్పత్రి డాక్టరు గొప్పవారు. అన్ని పరికరాలు ఉన్నాయి. కాని మానవ ప్రజ్ఞకు అతీతమన్నారు డాక్టరు. భగవాన్ కి డెలిగ్రాం ఇచ్చాం. భగవాన్ పటమున్న తాయిత్తుని నొప్పులు వస్తున్నంతకాలం సరోజ చేతుల్లోనే పట్టుకొని ఉంది. కత్తులు ఉదకేస్తున్నారు డాక్టరు...అతి ఆశ్చర్యంగా మామూలు కాన్పుయింది. డాక్టర్లు కూడ మహత్య మన్నారు.

కాస్సు తరువాత సూతికా జ్వరం వచ్చింది. భగవాన్ కి రాకాను. వెంటనే తగ్గిపోయింది. నా మనుమడు కొంతకాలం భగవాన్ దగ్గర

పెరిగాడు. అల్లరివాడు. సరాసరి భగవాన్ దగ్గరకు వెళ్ళి చనువుగా మాట్లాడేవాడు. ఆయన ఆతనిపైన అంత ఆదరం కనపర్చేవారు.

అతనికి తొమ్మిదేళ్లు వచ్చినతరువాత కాలుమీద ఏదో వ్యాధి ప్రారంభించింది. చూస్తూ ఉండగా తొడదేవు పాకుతోంది. చాలా బాధ, జ్వరం. డాక్టరు తనకి వైద్యం తెలిపాడు. తొడవరకు వచ్చింది. కుర్రవాడు బతుకడన్నాడు. భగవాన్ కి తెలిగ్రామ్ ఇచ్చాను. మర్నాటికి ఏమీ లేదు.

తరువాత భగవాన్ పోయేముందు 8 సంవత్సరాలు ఇక్కడే ఉండిపోయినాను, రమణ నగర్‌లో ఇల్లు కట్టుకుని. అవి చాలా గొప్ప సంవత్సరాలు నా జీవితంలో. కాలం ఎంత మధురంగా గడిచిందో ! మా కళ్ళముందు ఎన్ని మహత్వాలు జరిగేవో !

ఒకసారి డాక్టరు శ్రీనివాసరావు భగవాన్‌తో అన్నారు :
“ భగవాన్, ఆరోగ్యానికి మీరు అనాసపండు తింటే బాగుంటుంది ” అని. ఆ మాటలు అంటూ ఉండగానే, ఎవరో అనాసపండు తీసికొని హాలు గుమ్మంలోంచి వస్తున్నారు.

ఒకసారి భగవాన్ పూర్వం తన దగ్గరవున్న గజానన పండితుల సంగతులు మాట్లాడి ఇప్పుడు వారెక్కడ ఉన్నారో అన్నారు. ఇంతలో టపా వచ్చింది. దాంట్లో గజానన పండితుల కవరు ఉంది, ఫోటోలతో సహా, ఆయన ఆశ్రమమూ శిష్యులూ, ఆయన చరిత్ర సంపూర్ణంగా. అది చూసి భగవాన్ “ ఇప్పుడు ఈయన సంగతి మాట్లాడుతున్నాను. ఇప్పుడే వచ్చాయి ఇవన్నీ చిత్రంగా ” అన్నారు.

ఒకసారి హాల్లో ఒక భక్తుడు భగవాన్‌కి ఒక గ్లాసు నారింజరసం తెచ్చారు తాగటానికి. భగవాన్ తాగనని కోప్పడ్డారు. “ అందరికీ ఇవ్వకుండా ప్రత్యేకంగా నాకేమన్నా ఇస్తే అది నాకు విషం ” అన్నారు చాలా కోపంగా.

“ అందరికీ ఇస్తాము ఈసారి ” అన్నారు భక్తులు.

“ ఈ మాట ఇప్పుడంటున్నారు. ఈ భక్తులందరూ నేనే అని దృష్టి లేకుండా అందరికీ ఇస్తాననడంలో ప్రయోజనమేముంది ? ” అని ఈ విధంగా కోప్పడ్డారు.

ఆ భక్తుడు వదలలేదు. ఏదో చెప్పుతున్నాడు. భగవాన్ కి ఆగ్రహం ఎక్కువై పోయింది. చివరికి దావీదు శివరావు అతన్ని బైటికి తీసుకొని పోయినారు.

ఒక తెలుగు ఆమె బిడ్డతో వచ్చింది. ఆమెకదివరకు పిల్లలు పోతున్నారు. ఈ పిల్లవాడన్నా చతకాని ఆళ. ఆ పిల్లవాడికి ఇక్కడే అన్నప్రాళన భగవాన్ సమక్షంలో చేయించాలని. ఇక్కడ ఆ పిల్లడికి జబ్బుచేసింది. ఎక్కువయింది. భగవాన్ వస్తుండగా తోవలో కలుసుకుంది. ఆమె చేతుల్లో విభూదిపాత్ర ఉంది. భగవాన్ని ఆ పిల్లవాణ్ణి తాకమంది. భగవాన్ వద్దంటుంటే ఆమె వినక పట్టు పట్టింది. ఆమె కోర్కె ప్రకారం భగవాన్ ఆ విభూతి తీసుకొని అతనికి రాళారు. మర్నాడే చచ్చిపోయినాడు అతను. ఆమె వచ్చి ఏడిస్తే భగవాన్ అందరివంక చూసి “ నన్నేమో వంటరిగా కలుసుకొని తన పిల్లవాడిని తాకమంది. వద్దన్నా విసలేడు. సరే అని, విభూతి ఇచ్చింది రాళాసు. చచ్చిపోయినాడు. ఇప్పుడు ఏడిస్తే ప్రయోజనమేముంది ? ” అన్నారు. గణపతిశాస్త్రిగారు అనేవారు—పిల్లల్ని భగవాన్ చే తాకించవద్దని. తాకించారా, అయిన వెంటనే మోక్షమిస్తారు.

తరువాత భగవాన్ చాల దోధించారు, ఆమెకి ఎంతో ఆదరంతో—“ ఎక్కడికి పోయినాడు నీ కొడుకు, ఇక్కడే ఉన్నాడు ” అంటో. వెళ్లేప్పుడు చిరునవ్వుతో వెళ్ళుతోంది ఆ తల్లి. అది అందరికీ చూపి, భగవాన్ “ చూడండి నవ్వుతోంది ” అని ఎంతో సంతోషం చూపారు.

ఈ సంగతి జరిగినప్పుడు నేను లేను కాని నాకు ఉత్తరం వచ్చింది. తరువాత నేను సంగతంతా వచ్చి విన్నాను. మా చెల్లెలు ఇక్కడే ఉండేది. ఒక సాయంత్రం ఆమె పిల్లవాడు అయిదారేళ్ళవాడు అడుకుంటోంటే, గడ్డిలో ఏదో కరిచిందన్నాడు. వెంటనే “నన్ను భగవాన్ దగ్గరికి తీసుకుపో” అని ఏడ్చాడు. “ఈ కౌస్తకి భగవాన్ దగ్గరికా? ఇప్పుడు ఆశ్రమంలోకి రాసీయరు” అంది మా చెల్లెలు అతన్ని మరపించేందుకు. ఏదో అని పూరుకుంది. కొంచెంనేపటికి వాడు, బాధ బైలుదేరింది. చెమటలు పోస్తున్నాయి. దావర్ని పిలిచారు, మండులిచ్చారు. తగ్గలేదు. ప్రమాదస్థితి వచ్చింది. ఇంక తనకు చేతకాదు. భగవాన్ దగ్గరికి తీసుకెళ్ళమన్నారు దావరు. పిల్లవాడి చూపు నిలిచిపోయింది. అట్లానే యెత్తుకుని ఏడుస్తూ వెళ్ళింది. ఆమెను చూడడంతోనే భగవాన్ “ఏం లేదు ఏడవకు” అన్నారు. చేత్తో పిల్లవాణ్ణి రాశారు. నిమిషాల్లో ప్రాణం వచ్చింది. లేచి కూచున్నాడు. అట్లానే భగవాన్ దగ్గర కూచున్నారు వాళ్ళు. పరవాలేదు వెళ్ళమన్నారు.

వాళ్ళు బైటికి వస్తూ ఉంటే ఆ రాత్రి 9 గంటలప్పుడు ఒక మహమ్మదీయభక్తుడు భగవాన్ హాలు వరండాలో కూచుని జపం చేసు కుంటున్నాడు. అతను లేచివచ్చి పిల్లవాణ్ణి చూసి “మీరు లోపలికి వెళుతుంటే చూశాను. పిల్లవాడు చావుకి సిద్ధంగా ఉన్నాడు. భగవాన్ దగ్గరికి వెళ్ళుతున్నారు కదా అని నేను మాట్లాడలేదు. ఇప్పుడు పిల్లవాడు బతికాడు. అయినా లోపల విషం నిలువకుండా మంత్రం వేస్తాను” అని మంత్రం వేసి పంపాడుట. మాంత్రికుణ్ణి కూడ తయారుగా ఉంచారు, ఆ ఆర్తరక్షణ దక్షుడు భగవాన్...

పాతూరి లక్ష్మీనారాయణ

1932 సంవత్సరములో మద్రాసు రాష్ట్ర)నాన్ కో ఆపరేటివ్

సభలు తిరు వణ్ణా మ రై లో జరిగినవి. నేను ఆ సభలకు వెళ్ళి, మహర్షిగారిని సందర్శించాను.

అప్పుడు కొండవైపున ఉన్న ఓ చిన్న డాబాలో ఓ సోఫామీద భగవాన్ కూచుని ఉన్నారు. ఆయన కౌపీనం మాత్రం ధరించి ఉన్నారు. శరీర సాష్టవము సామాన్యమైనది. రంగు పసిడి కాక ఎరుపు, బంగారము ఛాయలో కాంతిగా ఉంది.

పరాలలో వేమన కూచునే మాదిరిగా వారు సోఫాపైన కూచున్నారు. హాల్లో ప్రవేశించగానే, నా దృష్టిని వారి కన్నులు ఆకర్షించాయి. మొదట లేడి కన్నులమల్లే కనిపించాయి కాని, త్వరలోనే రెండు జ్యోతుల మాదిరి వెలుగుతున్నట్లు అనిపించింది. ఆ నేత్రాల్ని చూసినకొద్దీ, అవి అగాధమైన లోతునుంచి ప్రజ్వలించినట్లు కనిపించాయి. వారు యోగనిష్ఠలో ఉన్నారో, మేల్కొని ఉన్నారో, ఏ దిక్కు చూస్తున్నారో, ఎవరిని చూస్తున్నారో వారి కనుచూపుల్నిపట్టి తెలుసుకోదం దుస్సాధ్యం.

ఆ హాలులో వాతావరణం అంతా, ప్రళాంతంగా నిశ్శబ్దంగా ఉంది. ఆ హాలులో నేలమీద ఇరవై మంది కూచుని కళ్ళుమూసుకుని ధ్యానంలో ఉన్నారు.

మధ్యాహ్నం భోజనం ఆశ్రమంలోనే చేశాను. ఒక బారు బ్రాహ్మణులు, ఇంకో బారు బ్రాహ్మణేశ్వరులు కూచున్నారు. మధ్య భగవాన్ కూచున్నారు. ఆక్కడ దృష్టి దోషమూ, మఱి ఏవీ పాటివేటలేదు. భోజనమైనాక, నా విస్తరి నన్ను ఎత్తివేసుకో మన్నారు. ఆ పని నాకు నామోషీ అనిపించింది. కాని అదో పాశము నేర్పి: ట్టనుకున్నాను.

మర్నాడు పొద్దున్న మళ్ళీ ఆశ్రమానికి వచ్చి భగవాన్‌కి ఎదురుగా కూచున్నాను, ఒకాయన ఇద్దరు బిళ్ళలుతోతుంటే ఆశ్రమంలో ప్రవేశించారు.

ప్రభుత్వోద్యోగులు అన్యాయాలు చేస్తున్నారనీ, తాను దానిని వారించే ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాననీ ఆయన ఒక ఉపన్యాసమిచ్చి, ఇట్లాంటి యత్నాలవల్ల తనకి మనశ్శాంతి లేదనీ, తనకి మనశ్శాంతి కలిగే మార్గం చూపమనీ భగవాన్ని ప్రార్థించారు. ఆయన తన గొప్పతనాన్ని భగవాన్ ముందు చాటించుకో వచ్చినట్టు కనబడ్డది. ఆయన ఉపన్యాసం చాలించి మహర్షిగారినించి జవాబుకి ఎంత నిరీక్షించినా, ఏమీ రాలేదు.

ఆయన తన జోరును తగ్గించుకొని. “ స్వామీ, నన్ను చూసే దాల్చమనా మీ ఆదేశం ? ” అన్నారు.

అందుకు మహర్షి “ ఆవును, అవును ” అన్నారు.

మూడో రోజు సభలు పూర్తికాగానే, ఆ సభ్యులు ఒక వంద మంది వచ్చి హాలులో కూచున్నారు. ముందు కూచున్న వున్న వేమవరపు రామదాసు పంతులుగారు ఇట్లా అన్నారు : “ స్వామీ, మేమందరం గాంధీజీ శిష్యులం. మేము అన్యుశ్మతా నివారణను నమ్మి, దానిని నిర్వహించాలని బద్ధకంకణులపై వున్నాం. ఈ విషయంపై తమ అభిప్రాయాన్ని శలవీయ కోరుతున్నాం. ”

ఆ ప్రశ్నకు మహర్షి జవాబియ్యలేదు. ఆయన దృష్టి ఎక్కడ ఉన్నదో కూడ తెలియలేదు. పది పదిహేను నిమిషాలయింది. గుంపులో గుసగుసలు బైలుదేరాయి. రైలు పై మవుతోంది. హాలులోంచి ఏ విధంగా బైలు పడదామా అనే ఆలోచనలు బైలుదేరాయి. ప్రశ్న వేళారు. ఇరవై నిమిషాలయింది. జవాబు లేదు.

అట్లాంటి సంతట నమయంలో పచ్చయప్ప కాలేజీ ప్రొఫెసరు యజ్ఞనారాయణ అయ్యర్ గారు భగవాన్ని సంబోధించి, “ స్వామీ,

మిమ్మల్ని వేయకూడని ప్రశ్నవేశాం గావును. ఇది లౌకిక వ్యవహారానికి సంబంధించినది. అందుకు తమింపండి ” అన్నారు.

వెంటనే మహర్షి “ దీంతో తమింపడానికేముంది ? సముద్రం పొంగి పొర్లుతూవుంటే, దాని విషయమై మీ అభిప్రాయం ఏమిటని అడగడంవల్ల లాభమేమిటి ? మన అభిప్రాయంతో నిమిత్తం లేకుండానే సముద్రం పొంగుతోంది ” అన్నారు.

అక్కడితో తృప్తిపడి అందరూ లేచి వెళ్లారు.

నేను నాలుగో రోజు రమణాశ్రమానికి వెళ్లను. మహర్షి దృష్టి ఎక్కడ వుందో, ఆ కళ్ళు మాత్రం జ్యోతులలాగు వెలుగుతున్నాయి.

నేను వారిని ఉద్దేశించి ఈ మాటలన్నాను : “ స్వామీ, నా మనసు నేను చెప్పినట్టు వివక దాని ఇష్టం వచ్చినట్టు విహరిస్తోంది. అందువల్ల నాకు అశాంతి కలుగుతోంది. నా మనసును స్వాధీనంలోకి తెచ్చుకొనేందుకు మార్గం ఏది ? ”

నేను నా ప్రశ్నను ముగించక పూర్వమే భగవాన్ కరుణారస మైన వాక్కుతో ఇట్లా అన్నారు, తెలుగు భాషలో స్పష్టంగా :

“ జీవితంలో సాధకుల యత్నమంతా అందుకోసమే. ఆ మనసుని ఆరికట్టడానికే. జ్ఞాన, భక్తి, కర్మ మార్గములన్నీ దాని కోసమే. జ్ఞాన మార్గం ద్వారా మనసును నేను కాను అని తెలుసుకుని మనసుని నిరోధించవచ్చును. కర్మ మార్గములో - ఏదో ఒక కర్మ యందు మనసుని లగ్నం చెయ్యడంవల్ల, మనసు నిలిచిపోతుంది. భక్తి మార్గంలో మనసుని సర్వదా ఇష్టదైవం మీదికి పోనిచ్చి, ఆ ప్రార్థన పూజ నేపథ్యంలో మనసుని వుంచడంవల్ల, కొంతకాలానికి ఆ మూర్తీయందే లగ్నమై నిలబడి పోతుంది. అన్ని మార్గాలలో భక్తి మార్గం సులభం. నీ ఇష్టదైవం పటంగాని, విగ్రహంగాని, నీ మనసులో తీరిక ఐనప్పుడల్లా ద్యానించుకో. దానివల్ల నీ మనసు నిలబడిపోతుంది. ”

ఒక భక్తుడు

అమెరికా నించి ఒకరు భగవాన్‌ని చూడాలని ఇంతదూరమూ
వచ్చారు. వచ్చి భగవాన్ ముందు మూడు గంటలు కూచుని
వెళ్ళిపోయినారు. వారికి మళ్ళీ తిరిగి వచ్చే వుద్దేశం లేదు. నేను
అదిగాను భగవాన్ని :

“ అదేమిటి ? అన్ని వేల మైళ్ళు మీ కోసం వచ్చి, ఆయన
మూడు గంటల నేపుతో వెళ్ళిపోయినారు ? ఏం తెలుసుకున్నారు ? ”
అని.

భగవాన్ అన్నారు : “ ఆయన ఓ అవసరం వల్ల వచ్చారు.
నా దర్శనం చేసుకున్నారు. నేను ఆయన దర్శనం చేసుకున్నాను.
ఆయన వచ్చిన అవసరం తీరింది. ఇక్కడే పడుండాని ఏముంది? ”

భగవాన్‌కి ఆయన అశ్రితులకి మధ్య ఏం జరుగుతుందో,
వారిద్దరికీ తెలివలసిందే గాని ఎవరికి తెలుస్తుంది ? ఎవరి స్థితిని బట్టి
వారికి, అనేక విధాల ఆయన అనుగ్రహం లభించింది.

ఆయన అనుగ్రహాన్ని అర్థించిన వారికి భగవాన్ ఉపదేశాలు
మామూలు సూత్ర వాక్యాలు కావు. ధర్మబోధలు కావు. అట్లా ఆయితే
ఆయన చెప్పిన బోధలు చిన్న పుస్తకం రాస్తే చాలు. వేరే మళ్ళీ
ఆయనని ప్రశ్నించ వలసిన అవసరం ఉండదు. ఎవరి స్థితిని
అవసరాన్ని యోగ్యతను, స్వభావాన్ని బట్టి వారికి జవాబు చెప్పేవారు.
ఒకరికి చెప్పింది అందరికీ వర్తిస్తుందనుకోదం పొరబాటు. ఆయన
వారి సందేహం తీర్చడంతో, ఆయన చెప్పినట్టు వారు చేస్తే, భగవాన్
అనుగ్రహం వారిలోనే వుండేది. ఒక పరిస్థితిలో ఒకే ప్రశ్నకు
వారినించి, వేరు వేరు జవాబులు, ఒకదానికి ఒకటి విరుద్ధమైనవి
వచ్చేవి, ఆ మనసుల్ని బట్టి.

అట్లాగే ఒకసారి, కన్నప్ప అనే ఒక గుడ్డి భర్తడు వచ్చారు
భగవాన్ దగ్గరికి.

ఆ వొచ్చిన కన్నప్ప సంగతి, కన్నప్ప గురువు సంగతి చెప్పతో-

“ భక్తి కీర్తనలు ఈయన పాడితే విన్నారా, మమషురికి పగలో రాత్రో తెలీకుండా పోతుంది ” అన్నారు భగవాన్.

“ అయితే వారు కొంచెం పాడకూడదా ? ” అని అడిగాను.

కన్నప్ప అరుణగిరి నాథన్ తిరుపఘ్ పాడారు.

ఎంతో మధురంగా వున్నాయి. ఆయన భక్తివల్ల అందరికీ కళ్ళ వెంబడి ధారలుగా నీళ్లు వొచ్చాయి. తన్మయులమై పోయినాం. ఇంతలో భోజనానికి గంట కొట్టారు. భగవాన్ మోకాళ్ళు రాసుకుని మెల్లిగా లేచారు.

“ ఎంత గొప్పగా పాడారు ! ఏమి గానం, ఏమి భక్తి ! ! ” అన్నాను నేను.

“ అంతేనేమిటి ? అతను ఎవరినంటే వారిని అనుకరించి చూపగలడు ” అంటో హాలు గుమ్మం దాటి బైటికి వెళ్ళి, వెనక్కి తిరిగి నా వంక చూసి,

“ అవును. చాలా బాగా పాడారు. అది సరి. కాని అదంతా మనకెందుకు ? దాంతో పడ్డామా, దాంతోనే కొట్టుకు పోతాం. మళ్ళీ తెప్పరిల్లి బైటపడడం కష్టం ” అన్నారు.

ఇంకోనారి అరవిందాశ్రమం వింది ప్రసిద్ధ గాయకులు దిలీప్ కుమార్ రాయ్ వొచ్చి అద్భుతంగా పాడుతున్నారు, భగవాన్ ముందు. మళ్ళీ భోజనానికి గంట కొట్టారు. దిలీప్ గారు వాయిద్యం కిందపెట్టి, లేచి చేతులు జోడించి భగవాన్ తో-

“ నేనేమీ యోగ సాధన చెయ్యలేదు. వేదాంతమూ ఎరగను. నాకు చాతనయిందంతా యీ పాట. నా హృదయం దావోద్రేకంతో, యీ గానంలో కలిసి ఈశ్వర పాదాల్ని అందుకోవాలని చూస్తుంది. నాకేమన్నా ఆశ వుందా స్వామీ ! నాకు వన్నదల్లా ఈ కాస్త భక్తి. అది పాట రూపానే కలుగుతుంది నాకు ” అన్నారు.

దానికి భగవాన్—

“అహ. అది చాలునే. అది తీసుకు పోతుంది (గొప్ప స్థితికి)” అన్నారు.

నేనా మాటలు తర్జుమా చేసి చెప్పాను. అవి విని, రాయ్ గారికి ఎంతో ధైర్యం వచ్చినట్లయి తిరిగి తిరిగి భగవాన్ పాదాలకు ప్రణమిల్లారు. హాలు దాటి బైటికి వెళ్ళిం తరువాత, భగవాన్ నా వైపు తిరిగి —

“భక్తి జ్ఞానానికి తల్లి. ఆ మాట ఆయనతో చెప్పు” అన్నారు.

నేను ఇంగ్లీషులో చెప్పగానే దిలీప్ గారు పొంగిపోయి తిరిగి తిరిగి భగవాన్ పాదాలకు ప్రణమిల్లారు.

కన్నప్ప విషయంలో ఆ భక్తి మనకి వొద్దని హెచ్చరించారు. రాయ్ గారికి ఆ భక్తి చాలు ఇంకేమక్కర్లేదన్నారు. ఎవరికేది సులభ మార్గమో, భగవాన్ తెలుసుకుని సూచించేవారు. ఒక సమయంలో, పరిస్థితులలో, ఒకరికి చెప్పిన ఉపదేశం అందరికీ గాని, ఇంకొకరికి గాని వర్తించి తీరుతుందని భావించడానికి వీలులేదు.

వేదాంత వాక్యాలు తప్ప భగవాన్ ఇంకేం చెప్పలేదనీ, ఎవరు ఏ కష్టంలో వుండి అడిగినా, ‘నీ వెవరో తెలుసుకో’ అని మాత్రమే చెప్పారనీ అనుకుంటారు.

ఆశ్రమం పోస్టాఫీసు తెరిచిన కొత్తలో, ఆ డిపార్టుమెంటులోనే పెద్ద అఫీసరు ఒకాయన, ఆయన భార్య వచ్చారు హాల్లోకి. వారికి ఒక్కడే కొడుకు. అతను చచ్చిపోయినాడు.

“అతన్ని చాలా ప్రేమించాం. అతను పోయినప్పటినించి, ఆనందమంటే ఎరగం, శాంతి లేదు. ఇట్లా గతిలేక తిరుగుతున్నాం. మాకు ఒక్కటే కోర్కె. మా మమకారం ఎట్లాంటిదంటే — వొచ్చే జన్మలోనైనా మా అబ్బాయిని చూస్తామా అని” అని అడిగారు.

హాయిలో అందరూ నవ్వారు. ఆ నవ్వు విని ఆ వొచ్చిన ఆయన లేచి నుంచుని —

“ నాకు ఆశ్రమాలూ మహాత్ములూ ఆ మర్యాదలూ ఇంతవరకు- అట్లాంటి వాటితో పరిచయం లేదు. నే నేమన్నా తప్పు మాట్లాడానో ఏమో తెలీదు. క్షమించండి ” అన్నారు.

వెనక్కి ఆనుకుని కూచున్న భగవాన్ ఆ మాటలు విని లేచి కూచున్నారు.

“ తండ్రి, కొడుకు, జన్మ-వీటికి అర్థం సరిగా తెలుసుకోండి ముందు. ఆ సంగతులు తెలుసుకుంటే, తరవాత వొచ్చే జన్మ సంగతి చూసుకో వొచ్చును ” అన్నారు భగవాన్.

ఆ వొచ్చిన ఆయన “ భగవాన్ నా కివన్నీ తెలీవు, నాకు అబ్బార్నూ లేదు. పైరాగ్యమూ, జ్ఞానమూ, అవన్నీ నాకు పట్టవు. నాకు ఇది చెప్పండి చాలు. అంతకన్న మీనించి నేనేం కోరటం లేదు. వొచ్చే జన్మలో నా కొడుకుని చూస్తానా ? ” అన్నారు.

ఆ మాట విని భగవాన్ ఇంకా ముందుకి జరిగి, చేతులు పైకెత్తి ఆయనకి బాగా నిశ్చయమయ్యేట్టు —

“ అహా, తప్పకుండా చూస్తావు. ఈ జన్మలో నీ కొడుకుని నువ్వు చూసినంత ప్రత్యక్షంగా వొచ్చే జన్మలోనూ చూస్తావు ” అన్నారు.

ఆ మాటకి ఆయన కరిగిపోయి పొంగిపోయి —

“ అంతే భగవాన్, నాకు కావలసింది ” అంటే భగవాన్ పాదాలకి ఒకటే ప్రణామాలు చేసి వెళ్ళిపోయినారు.

ఆయన వెళ్ళిపోయింతరవాత నేను —

“ భగవాన్, అట్లా చెప్పారేమిటి ? ఆదెట్లా జరుగుతుంది ? ” అని అడిగాను.

“ ఏం చెయ్యను? అట్లా చెప్పకపోలే, వాళ్ళ విశ్వాసం పునాదులతో కదిలి పోతుంది ” అన్నారు.

కాని నా కింకా సందేహం పోలేదు. అందుకు, భగవాన్ నన్ను భగవద్గీత తెమ్మని, దాంట్లో ఓ స్లోకం చూపి చదవమన్నారు. దాని లాభార్థం ఇది -

ఎవరి ఆర్థతను బట్టి వారికి జ్ఞానమివ్వాలి, సిద్ధం కాని వారికి వేదాంతం బోధిస్తే అసలు వారి విశ్వాసమే నశనమౌతుందని.

ఒకసారి హాల్లోకి కొత్తగా చేసిన దేవతా పూరేగింపు విమానం తెచ్చిపెట్టారు భగవాన్ ముందు. కొంతసేపు అట్లా వుంచి తీసుకుని వెళ్ళారు. ఏమిటది? అని అడిగాను నేను భగవాన్ని. “ అదా! అది తెలీదా! పూరేగింపుకి విమానం. గుడ్లొ తల్లి విగ్రహాన్ని పూరే గిస్తారట గుడి చుట్టూ ” అని, కొంతసేపుంది -

“ అంతేకాదు, ఓ చిత్రం చేయిస్తున్నారు! ” అన్నారు.

“ చిత్రమా! చిత్రమేమిటి? ”

“ అరుణాచలేశ్వరుడికి పూరేగింపులో పట్టరూ, అట్లాంటిది. ఇక్కడ గుడ్లొ విగ్రహానికి పట్టడానికి. చిన్నస్వామికి తల్లి అంటే పిచ్చి. అన్నీ ఎట్లా జరగాలో అట్లా జరుగుతాయి. మనం చూస్తో వుందాం ” అన్నారు.

పూర్వం భగవాన్ తల్లి చచ్చిపోయినప్పుడు భగవాన్ అన్నారు : “ దీన్ని (ఆ శరీరాన్ని) చీకట్లో తీసుకునిపోయి, ఏ సందడి లేకండా, ఎవరికీ తెలీకండా, ఎవరిదీగాని నేల చూసి, దాంట్లో గుంట తీసి, దాంట్లో పారేసి తెల్లారకముందే వచ్చివెయ్యండి ”.

కొండ మీదనుంచి శవాన్ని కిందికి దించారు. ఎక్కడ పాతాలా అని చాలా చర్చించారు. ఇంతలో పూడ్లొ తెలిసింది. అందరూ వచ్చారు. స్త్రీలం చూశారు. పాతి పెట్టారు. ఒకరు మర్నాడు సమాధి కట్టించారు. ఇంకోరు అన్నం అదీ వొండి పెట్టారు. ఇంకోరు బీదరికి

అన్నదానం చేశారు. ఇట్లా పది రోజులూ అదావిడి జరిగింది. అదంతా చూసి చిన్నస్వామి రోజూ కొండదిగి రావడం, సమాధిని పూజ చెయ్యడం, నైవేద్యాలు పెట్టడం ప్రారంభించారు. ఆయన వెంట అందరూ దిగడం. కొన్నాళ్ళకి భగవాన్ కూడా దిగారు. భగవాన్ రోజూ దిగడం ఎక్కడం ఎందుకని గావును ఒక రోజు అక్కడే కూచున్నారు, ఒకరు ఆయనకి నీడగా ఓ పందిరి వేశారు. అదీ మొదలు ఆశ్రమం ఏర్పడడం.

దానికే అన్నారు భగవాన్ ఓసారి : “ ఎవరికీ తెలికండా పాతేసి- తెల్లారేలోపల గప్పుచిప్పన వొచ్చెయ్య మన్నాను. కాని ఏది ఎట్లా జరిగాలో అట్లా జరుగుతుంది. చూడండి. ఎన్ని కట్టడాలు లేవాయో, రహస్యంగా శవాన్ని పాతిపెట్టిన చోట ” అని.

ఆశ్రమంలో ఈ గుడి కట్టేటప్పుడు మధ్యలో డబ్బు అయి పోయింది అని అన్నారు. వెంటనే డబ్బు కావాలి. ఆ సమయంలోనే ఆశ్రమానికి చమన్లల్ యోగి అనే ఆయన బాంబేనించి కొత్తగా వచ్చారు. ఆయన్ని చూసి చిన్నస్వామి-

“ గుడికి ఒక్క యాదై వేల రూపాయలు కావాలి. కనుక సుహృద్ నేనూ పోయి చమన్లల్ బజాజీని చూసి, ఆడిగి, ఆ యాదై వేలా తీసుకుని వొడ్డాం. నన్ను సుహృద్ ఆయనకి పరిచయం చెయ్యాలి. బైలుదేర”మన్నారు.

చమన్లల్ యోగిగారికి ఆ proposal (ప్రపోజల్) ఏమాత్రం ఇష్టం గా లేదు. కొత్తవాడు. మొహమాటం. గతి లేక సరే నన్నాడు.

చిన్నస్వామిగారు పెట్టి పక్కా నడ్డుకున్నారు. కాని భగవాన్ తో చెప్పాలి కద ! అదోటి అడ్డం. చిన్నస్వామి ఎప్పుడూ భగవాన్ ఎదుటపడి మాట్లాడరు. ఎవరిచేతనో కబురు పంపితో వుంటారు. నన్ను పిలిచి తన ప్రయాణం సంగతి భగవాన్ తో చెప్పమన్నారు. “ ఇటువంటి విషయం నేనెట్లా చెప్పను ? మీరు కూడా నాతో రండి ” అన్నాను.

ఆ దైర్యం కూడా లేకపోయింది ఆయనకి. కొంతమందిని పోగు చేసుకుని మద్యాహ్నం, భగవాన్ వంటరిగా విశ్రమిస్తున్నప్పుడు గుంపుగా వెళ్ళాం. భగవాన్ ఎక్కడో చూస్తున్నారు. నుంచున్నాం అట్లానే. మా వంక చూడలేదు భగవాన్.

ఒకరినొకరం “మీరు చెప్పండి, మీరు చెప్పండి” అనుకున్నాం. చివరకి మౌనస్వామి చెప్పారు. భగవాన్ చాలానేపు మాట్లాడలేదు. మళ్ళీ నుంచున్నాం అట్లానే.

చివరకి భగవాన్ —

“ నా పేర ముష్టి ఎత్తవద్దని ఇదివరకే చెప్పాను. ఇప్పుడు మళ్ళీ చెపుతున్నాను. వున్నదాంతో తృప్తి పడండి. అయింది అవుతుంది. కానిది కాదు.

ఇప్పుడు మీరు వెళ్లి డబ్బుకి యాచిస్తే, ఆ ఇచ్చేవారు అడగరా ? స్వామివారి ఆజ్ఞ తీసుకునే, మీరు యాచిస్తున్నారా ? వారు మీకు ఉత్తరువు ఇచ్చారా అని. అప్పుడేం చెప్పతలుచుకున్నారు ? ” అని అడిగారు.

చమన్‌లాల్ యోగికి చాలా మంచి నందు దొరికింది.

“ మీరు అడగమన్నారని చెప్పితే తప్ప ఒక్క కాసీ రాదు ” అన్నారు.

ఇంకేం చేస్తారు ?

అట్లా నుంచుని మెల్లి గా జారు కున్నారు. చిన్నస్వామి ప్రయాణం అగిపోయింది.

అటుతర్వాత భగవాన్ అన్నారు—

“ జరిగిందంతా ఈయన యాచనవల్ల జరిగిందా ? ఎట్లా జరగాలో అట్లా జరుగుతుంది. ఎవరి ప్రయత్నంవల్లా ఏదీ జరగదు ” అని.

ఎవరినీ అడక్కండానే ఆ డబ్బు రానూ వచ్చింది; గుడి పూర్తీ అయింది.

ఒకసారి భగవాన్ కొండదిగి వొస్తూ పుండగా ఆయన వెంట పున్న కుక్క కొండమీది ఉదరిను పట్టడోయింది. భగవాన్ ఆ కుక్కను కర్రతో అదిరించడోయి కర్రజారి, balance (బాలెన్స్) తప్పి, పడిపోయినారు. Collar bone (కాలర్ బోన్) విరిగిపోయింది. దాళ్లల్ల వారిని నెల రోజులు కదలనివ్వలేదు.

ఆ రోజే ఆయనను ధోజనాల హులుదాకా నడవ నిచ్చారు. ఆయన మధ్యాహ్నం భోజనమై బైటికి వచ్చే సమయంలో నేనూ, వెంకట్రామయ్యర్ వెళ్ళి సమస్కరించాం.

ఏమిటి అని అడిగారు. మేము స్కూందాశ్రమం వెళ్ళి వొస్తాం అనుజ్ఞ నిమ్మని అడిగాం. “ సరి సరి ” అని, ఆయన వెంట పుండి పరిచర్యచేసే రంగస్వామితో, wistful eagerness (విష్టుల్ ఈగర్నెస్) తో “ మనం కూడా వెడదామా ? ” అన్నారు భగవాన్. ఆ మండుచెండలో, ఇంకా collar bone (కాలర్ బోన్) సరిగా అతుక్కోని భగవాన్ కొండపైకి !

రంగస్వామి హడలిపోయినాడు. “ స్వామీ, ఎట్లా ! తమకి ఇంకా నయం కాలేదు. పైగా చాలా వీరసంగా పున్నారు. ”

భగవాన్ మా వంక చూసి,

“నన్ను కూడా తీసుకుపోరా?” అని అడిగారు నిస్పృహయై వ పిల్లాడి మల్లే.

“ భగవాన్, మీరు వెంట వొస్తానంటే ఆ అదృష్టాన్ని కాదనే వాడుంటాడా ? కాని మీ దేహస్థితి ! అసలు ఎట్లా రాగలరు ? ” అన్నాను.

“ నన్ను వెంట తీసుకుపోరుట ” అన్నారు జాలిగా భగవాన్ రంగస్వామితో.

“ నేనూ వెంకట్రామయ్యర్ స్కూందాశ్రమానికి కొం డ నెక్కుతున్నాం. వెంక్కి తిరిగి చూస్తే రంగస్వామీ, భగవాన్...”

“ మీతో కాదు ” అన్నాడు రంగస్వామి.

రోజూ భగవాన్ కొండమీదికి వెడతారు. కాని ఆ వెళ్ళడం కూడా దావర్లు వొప్పుకోలేదు. భోజనశాల దాకా మాత్రం వెళ్ళడానికే వారు పర్మిషన్ ఇచ్చింది. కాని ఈ రోజు కొండమీదికి మామూలుగా వెళ్ళినట్టే వెడుతున్నారు గావున అనుకున్నాం.

త్వరలో మా దోవలు చీలిపోయినాయి. మేము మలుపు తిరగగానే రంగస్వామి మా వెనక పరుగెత్తుకుని వచ్చి “ కిందికి వెళ్ళి హాలులో భగవాన్ విశ్రమించగానే, నేనూ వస్తాను. మీరు వెళ్ళకండి. ఇక్కడ ఎక్కడన్నా ఆగి నా కోసం చూడండి ” అని చెప్పి పరుగెత్తుకుని వెళ్ళిపోయినాడు. మేము కొంతదూరం ఎక్కి ఓ సీద చూసుకుని కూచున్నాం. గంట దాటింది. రంగస్వామి రానేలేదు. ఇంతలో స్కూందాశ్రమంలో రావలి వుండే సాధుకోసం ఆశ్రమం నింది కొండపైకి భోజనం తీసుకుని వెళ్ళే అతను కనపడ్డాడు. అతన్ని అడిగాను ఎవరన్నా వెనక వస్తున్నారా అని. ఎవరూ రావటంలేదు అన్నాడు గాని, అతని మాటలు నమ్మక స్తంగా లేవు. అతన్ని ఆపి గుచ్చి గుచ్చి అడిగేప్పటికీ, whisper (వ్లీసర్) లో చెప్పాడు, రంగస్వామి వెంటరాగా భగవాన్ కొండపైకి వస్తున్నారని.

భగవాన్ ఈ ఎం డ లో ! వెంకట్రామయ్యర్ని అక్కడే కూచోమని నేను కిందికి పరిగెత్తాను. భగవాన్ ఎండలో ఆలసి పోయినారు. చమటలు కారుతున్నాయి.

కొండ రాళ్ళపైన కూలబడి చేతులతో పాకుతున్నారు. గురిక రాళ్ళు పగిలిన రాళ్ళ కొనలు ఆయన పాదాల్ని, అరచేతుల్ని చీలుస్తున్నాయి. నెల రోజులు నడకలేక నడక అలవాటు తప్పి అవస్థ పడుతున్నారు. ఇంకా వచ్చిగా వున్న పెదబొమికతో ఏం చెయ్యడం?

వొడ్డు. కిందికి వెడదామంటే వారు వినలేదు. నేనూ, రంగసామీ చెరోవక్కా పట్టుకుని, మెల్లిగా ఎక్కించాం. చివరికి మూడు గంటలకి స్కందాశ్రమం చేరుకున్నాం. భగవాన్ అరిసి ఆయానంతో అక్కడ అరుగుమీద సొమ్మసిల్లి దోర్ల పడుకున్నారు. అక్కడ ఓ వొడ్డె అతను గోడలకి సున్నాలూ అవీ వేసి ఆశ్రమాన్ని శుభ్రం చేస్తున్నాడు. అతను వొచ్చి భగవాన్ కు నమస్కరించి “ఎంత పుణ్యదినం ! కరుణామూర్తి భగవాన్ కొండ పైకి వొచ్చి నాకు దర్శన మిస్తున్నారు ! ” అన్నారు.

భగవాన్ కి ఏమన్నా తాగడానికి వుంటే ఆయన తెప్పరిల్లుతారని మాకు వుంది. కాని అక్కడేం దొరుకుతుంది ? ఆ వొడ్డె అతను కొండ దిగి కిందికిపోయి ఏమన్నా తీసుకొని వస్తానన్నాడు. కాని భగవాన్ అతన్ని అపి, “నీ ముంతలో ఏమీ కూళ్ళు లేవా ? ” అన్నారు. (కూళ్ళు అంటే అంబలి). అతను వెళ్లి తన ముంతలో చూస్తే ఏమీ మిగలలేదు. మధ్యాహ్నమే తాగేశాడు. ఎండి పక్కలకి అంటుకున్న కూళ్ళని ఓళ్ళలో తడిపి కడిగి, తెప్పించుకొని ఆ నీళ్ళు భగవాన్ తాగి తెప్పరిల్లారు.

కింద ఆశ్రమంలో మూడు గంటలకి భగవాన్ హాలు తలుపులు తెరిచారు. భగవాన్ లేరు. నాలుగు దిక్కులకీ మనుషులు పరిగెత్తారు. వాళ్ళలో ఒకరు స్కందాశ్రమానికి వొచ్చి చూసేటప్పటికి భగవాన్ మాకు పూర్వకాలం తాను ఈ పూళ్ళో బిక్ష ఎత్తుకున్న సంగతులు చెపుతున్నారు. “ఆ రోజుల్లో నాకు లోకానికి చక్రవర్తి పనిపించేది. చేతులో ఓ మూకుడై నా లేకుండా నడిచేవాణ్ని రోడ్ల వెంట. ఎవరన్నా ఏమన్నా పెడితే చేతులోనే పోయించుకుని తాగడం, తినడం- తాగిన చేతిని జుట్టుకి రాసుకుని, హాయిగా నడిచిపోతో వుంటాను. ఈ పూళ్ళో నేను తిరగని వీధి లేదు. ”

“ అందరూ పెట్టేవారా ? ”

“ నేను ఎప్పుడు వస్తానా అని కొందరు బిక్షుని దాచి, నాకోసం కాచుకుని వుండేవారు. కొందరు ఏమన్నా మిగిరిలే పెట్టేవారు. కొందరు ‘నీకేంరా ! బిని దుక్కలాగు వున్నావు. పో. కూరి చేసుకో’ అని తరిమేవారు. ”

“ మీకేం కష్టమనిపించేది కాదా, భగవాన్ ? ”

“ నాకేం కష్టం ? ఒకటే నవ్వుతో వెళ్ళిపోయేవాణ్ణి. ”

వాచ్చి భగవాన్ని చూసిన ఆతను ఆశ్రమంలో చెప్పడానికి కిందికి వెళ్ళాడు.

మళ్ళీ ఆ వాడై ఆతను వచ్చి పొంగిపోతున్నాడు భగవాన్ వాచ్చారని. ఎప్పుడు కిందికి వెళ్ళి వచ్చాడో, బయలుగూ, శవగపప్పు అవీ తెచ్చి మారు పెట్టాడు.

“నీ కోసమేరా వాచ్చాను. నీ ప్రార్థనే నన్ను లాక్కొచ్చింది” అన్నారు భగవాన్.

ఇతని ప్రార్థన ఆ ఎండలో భగవాన్ని అంత కష్టపెట్టి తీసుకొచ్చింది కొండపైకి !

“ ఆతని ప్రార్థన ఏమిటి ? ” అని అడిగాను భగవాన్ని.

“ మీకు తెలీదా ? ” అని ఆ కథవంతా చెప్పారు భగవాన్. ఆశ్రమంలో కడుతున్న గుడి ముందు భగవాన్ కి కొత్త హాలు కడుతున్నారు. నాలుగు రోజులు కిందట ఆ హాలు ముందువాకి, నాలుగు గొప్ప స్తంభాలు లేపారు. వాటికి పూజ ఆనాడు. దాక్షర్ల అనుజ్ఞతో భగవాన్ని తీసుకుని వెళ్ళి కూచోపెట్టారు సైపతి ఆ స్తంభాలముందు. చాలా గుంపు వచ్చారు. ఆ గుంపులో వున్నాడు మన కథానాయకుడు ఈ వాడై ఆతను. స్తంభాల పూజ ఐన వెనక భగవాన్ లేచి వెడుతో వుండగా అనుకున్నట్టు ఇతను—“ఈ హాలు కట్టేవాళ్ళు గొప్పవారు. వీరు చేసిన పని తను చూడడానికి భగవాన్ వచ్చారు. కొండపైన

స్కందాశ్రమంలో చేసే నా పని నా శ్రద్ధ భగవాన్ ఎట్లా చూస్తారు ? భగవాన్ కొండమీది ఈ ఆశ్రమానికి వచ్చి ఎన్నో ఏళ్ళయింది. ఎందుకు వస్తారు ? ” అని. ఈ కథనం చెప్పి భగవాన్, వెళ్ళి చూశారు అతను చేస్తున్న పని.

మళ్ళీ వచ్చి భగవాన్ మాతో ఆన్నారు. “ ఆశ్రమానికి నన్ను పిలుచుకుపోవడానికి కరుణ వస్తుంది. మనం పోవద్దు. రాత్రి కూడా ఇక్కడే ఉందాం. ఒంటి గంటకి చంద్రోదయచూతుంది. అప్పుడు మెల్లిగా పూర్ణికి కొండమీదనించి దిగి కొత్తగా ఉన్నాటా కొట్టించిన కోవెల గోపురాన్ని వెన్నెట్లో చూసి ఆశ్రమానికి చదీ చప్పుడు కాకుండా పోయి చేరుకుందాం. ”

ఇవంతా బోధించి తప్పించుకున్న కుట్రాళ్ళ Conspiracy (కాన్సిరేసి) వలె మాట్లాడారు.

భగవాన్తో ఉండడం కన్న ఏం కావాలి మాకు !

కాని భగవాన్ కొండమీద ఉన్న వార్త తెలిసి, ఆశ్రమం ఆశ్రమం, పెద్దలు, ఆచార్యులు, పిల్లలు—అందరూ చేరుకున్నారు పైకి. సాయంత్రం అరింటికి పెద్ద గుంపు.

మాకు చాలా Disappointment (డిజిప్పాయింట్మెంట్) అయింది, మా రాత్రి సోగ్రాం భగ్నమైపోతోందని. వచ్చిన భక్తుల్ని మేము వెళ్ళమంటున్నాం కాని, ఆచార్యులు పిల్లలు ఎవరూ కదలలేదు. చీకటి, పులులు, తోడేళ్ళు, పాములు, రాత్రికి తిండిలేకపోవడం—ఎన్ని చెప్పినా ఎవరూ కదలరు.

“చీకటి పడుతోంది. పాములు వుంటాయి. వెళ్ళండి” అన్నాను.

“ మా దీపం ఇక్కడ ఉండగా మాకు చీకటేమిటి ? ” అంది, మొదలియారుగారి భార్య రుక్మిణమ్మగారు.

ఏం మాట్లాడం ?

ఇంక లాభం లేదని భగవాన్ లేచారు. పూరివేపు కొండ దిగం, గుంపం. పూరి వాళ్ళంతా చుట్టూ చేచారు. రాత్రి తొమ్మిదయింది ఆశ్రమం చేరుకునేప్పటికి.

ఒక రాత్రి భోజనాల దగ్గర భగవాన్ విస్తర్లానే వాంటి చేసుకున్నారు. వెంటనే లేచి వెళ్ళిపోయినారు. అప్పుడే నేను రైలు దిగి, భగవాన్ దర్శనానికి హాలులోకి వెళ్ళాను. నన్ను చూడగానే భగవాన్ మామూలు కుశలు ప్రశ్నలు లేకండానే—

“చూశావా, ఏం జరిగిందో? వొంటింటో విస్తరి దగ్గరే వాంటి అయిపోయింది. నేను అవుకోలేకపోయినాను. ఎంత అసహ్యం! అక్కడ భోజనంచేసే వారందరికీ ఎంత ఇబ్బంది కలిగిందో, ఇట్లాంటి పని అయింది ” అన్నారు దీవంగా. నేనన్నాను—

“ఇట్లాంటిప్పుడు ఏదన్నా పుల్లటిది, ఓళ్ళలో నిమ్మరసమో, నారింజరసమో కలిపి తాగితే మంచిదంటారు. ”

“నా తెవరిస్తారు! ఇప్పుడు నిమ్మకాయా, నారింజకాయా, ఎవరు తీసుకొస్తారు? ” అన్నారు నిస్సహాయంగా.

“ఏం, లేవా?” అన్నాను, పక్కన నుంచుని పున్న పరిచారకుడు కిష్టస్వామిలో.

“మధ్యాన్నం ఒకరు తీసుకొచ్చారు, ఓ పన్నెండు నారింజపళ్ళు. వాటిని స్టోరు గదిలో దాచి వుంటారు. తీసుకొస్తాను ” అన్నాడు.

“ఒక్కటి తీసుకునిరా. దాంతో సగం భగవాన్ కి, సగంలో సగం కిష్టస్వామికి, తక్కింది రామచంద్రయ్యకి ” అన్నారు భగవాన్.

కిష్టస్వామి వెళ్ళి మూడు నారింజపళ్ళు తెచ్చాడు. భగవాన్ చూడలేదు.

ఒకటి కోసి, భాగాలు పంచారు. నాకు నా ముక్క ఇవ్వగానే నేను, “ఇదేమిటి భగవాన్, నాకు పండులో మూడు పంతులు రావాలి” అన్నాను.

“ ఏమి ? ”

“ అతను మూడు పళ్ళు తీసుకుని వచ్చాడు. ”

ఆ రెండు పళ్ళు తీసుకుని మళ్ళీ పంచారు.

ఆ రసం తాగి భగవాన్ సుఖమైన నిట్టూర్పుతో వెనక్కి వారికి కళ్ళు మూసుకు పడుకున్నారు.

వాంఠి చేసుకుని వెళ్ళిన భగవాన్ ఏమైనారనిగాని, వారికి ఏం అవసరమోననిగాని ఎవరికీ పట్టలేదు. భగవాన్ కి మాత్రం తన వాంఠివల్ల ఎవరికేం ఇబ్బంది కలిగిందోననే అదుర్దా.

బొంబాయిలో నేను 1940 లో విన్నాను తల్యార్ ఛాన్ సతి నుంచి భగవాన్ సంగతి. భగవాన్ ఫాదోన్నా, ఒకటి రెండు పుస్తకాలు కూడ ఇచ్చి ఆయన మహనీయులని చెప్పింది. ఆ పుస్తకాల లోని వేదాంతం నా కర్థం కాలేదు కాని, ఆ ఫాదో నన్ను ఆమితంగా ఆకర్షించింది. ఆమె మాటను విని ఆ ఫాదో చూసినప్పటినుంచి భగవాన్ని ఎప్పుడు చూడగలనా అనే ఆత్మత పట్టుకుంది నన్ను.

బొంబాయి నగరంలో సాంఘికంగానూ, Cultural (కల్చరల్) గానూ మంచి స్థితిలో ఉండేదాన్ని. కాని ఆ జీవితంతో ఎప్పుడూ ఏనాడూ సామరస్యం కుదురలేదు నాకు. ఎప్పుడూ కాంతి లేకుండ ఉండేదాన్ని.

1942 లో వచ్చాను ఈ పూరు. ముందు భగవాన్ని కొండమీద కలుసుకున్నాను. భగవాన్ కొండపైకి వెళ్ళారు. తిరిగి వస్తారని దారిలో నుంచున్నాను, ఎప్పుడు కనబడతారా అని పైకి చూస్తో. నా కళ్ళకి మనిషి వస్తూన్నారనిపించలేదు. సూర్యోదయమైనట్టుంది. వారు నా దగ్గరగా వచ్చి నా పక్కనే ఆగి, ఆదరంగా నా వంక చూసి చిరునవ్వు నవ్వి, తలపూయించారు, నా రాకను అంగీకరిస్తున్నట్టు. నాలో ఏదో చాల ముఖ్యమైనది, నా పూర్వానుభవంలో లేవిది జరుగుతోంది. ఏమిటో నాకర్థం కాలేదు. ఒక నెల పున్నాను.

తిరిగి బొంబాయి వెళ్లక నాకు మరీ అకాంతి ఎక్కువయింది. Miserable (మిజరబిల్ గా) అనిపించింది. ఎప్పుడు అరుణాచలం వెళ్లగలనా అనే అకాంక్ష పట్టుకుంది.

నేనప్పుడు ఉద్యోగంలో ఉండేదాన్ని. ప్రతి సంవత్సరం ఒక నెల శలవు దొరికించుకొని వచ్చి ఇక్కడ ఉండేదాన్ని. 1945 లో చివరికి తెగించి నాకు ఉన్నదంతా అమ్మి, బొంబాయికి ఒక నమస్కారం చెప్పి అరుణాచలం నివాసంగా వచ్చేశాను.

అదీ నా కథ.

మొదటిసారి నేను ఇక్కడికి 1942 లో వచ్చినప్పుడే భగవాన్ పాదాలు తాకాలనిపించింది. మురుగనారు మొదలైన భక్తులు ప్రతిరోజు భగవాన్ పాదాల్ని స్పృశించేవారు. నా కాంతను తల్యార్థాన్ సతికి వెలిచుచ్చాను. ఒకరోజు భోజనాల హాల్లో ఎంతోమంది ముందు తల్యార్థాన్ సతి అంది : “ భగవాన్, రోదాకి తమ పాదాలు తాకాలని వుందిట ” అని.

భగవాన్ మాట్లాడలేదు.

భోజనాలై టైటికి పోతున్నాం. భగవాన్ లేచి వెడుతున్నారు. అందుకని పక్కకు తప్పుకొని నిలుచున్నాం. భగవాన్ మా దగ్గర ఆగి, అరవంలో చెప్పి, నాతో చెప్పమన్నారు—

“ ఈ పాదాలు తాకాలని ఆమెకి కోర్కె ఎందుకు ? నా పాదాలు ఎప్పుడు ఆమె శిరస్సుపైన ఉండనే ఉన్నాయి ” అని.

నేను పొంగిపోయినాను. అందరూ నన్ను చాల అదృష్టవంతురాలని అన్నారు. అన్నేసి ఏళ్ళన్నవారిలో ఎవరినీ అనలేదు, ఆ మాట భగవాన్ !

“ఏపైన వారి సంపూర్ణానుగ్రహం ఉందన్నమాట” అన్నారు.

ఆనాటినుంచే నేను తెలుసుకోదం ప్రారంభించాను, భగవాన్ ఆ శరీరం కాదనీ, ఆయన పాదాలంటే మనకి కనబడే ఆ పాదాలు కాదనీ. ఆ విధంగా ఆయన శరీరంనుంచి ఆయనను వేరుగా చూడదం వల్లనే ఆ రణంవేసి ఆయన అంత బాధపడుతున్నట్టు కనపడ్డప్పుడు, ఆయన శరీరం మరణానికి సమీపంగా వున్నప్పుడు కూడ నాకేమి విచారం కలుగలేదు.

ఒకసారి నేను బొంబాయి నుంచి వచ్చినప్పుడు భగవాన్ కి విలువగల Stationary (స్టేషనరీ) కాస్కాగా తెచ్చి సమర్పించాను.

“ ఇవ్వన్నీ భగవాన్ ఏం చేసుకుంటారు ? ఆయనకేం ప్రయోజనం ? ” అన్నారు ఆక్కడివారు.

“ ఇంతకన్న నేను భగవాన్ కి ఏమివ్వగలను ? ” అన్నాను.

“ అవును. ఎవరు ఏమి ఇవ్వనకదుర్లేదు. భగవాన్ కి సమస్తమూ వుంది ” అన్నారు భగవాన్.

కూచుని ఆలోచించాను, “ భగవాన్ కి ఉపయోగమైనది ఏమివ్వ గలనా ? ” అని.

ఉడుతలకు పప్పులు అవీ వెయ్యడానికి దాచి వుంచే ఒక రేకు భరిణ వుంది భగవాన్ దగ్గర. అట్లాంటిది వెండిది తెచ్చిపెడదాం ఈసారి బోంబేనుంచి వచ్చేటప్పుడు అనుకున్నాను నా మనస్సులో.

కాన్స్టేబుల్ కి సరిగా నేననుకున్న మోస్తరుదే వెండి డబ్బీ ఒకటి తెచ్చి ఒకరు సమర్పించారు. భగవాన్ దాన్ని తాకనైనా లేదు.

“ ఏమిటి ? వెండిపెట్టా ? వద్దు. తీసెయ్యి ఇక్కడ నుంచి. దాన్ని ఆ తెచ్చిన ఆయనకు ఇచ్చేయ్యి. నాకు వెండిపెట్టే ! ” అంటూ కోపంగా విడలించేశారు భగవాన్. ఆ మాట అంటూ నావంక చూశారు—రేపు సువ్వు తెచ్చినా నీ సంగతి ఇంలేనన్నట్టు.

ఈ పూళ్ళోనే నా పెళ్ళి అయింది. భగవాన్ స్వయంగా శ్రద్ధ తీసుకొని మా వివాహం జరగడానికి కొంత అండ అయినారు.

నా భర్తకి, ఆశ్రమానికి వచ్చిన ఒక mis-understanding (మిసండర్స్టాండింగ్) వల్ల ఆశ్రమంవారు నన్ను ఆశ్రమానికి రాకూడ దన్నారు. ఆశ్రమానికి రాకూడదంటే పోయిందేమిలేదు కాని, భగవాన్ దగ్గర కూడోదానికి వీల్లేకపోవడం, భగవాన్ని చూడకపోవడమంటే ఇంక ఎందుకు బతికి ఉండడం అనిపించింది.

నేను ఆశ్రమం చుట్టు తిరిగి వెళ్ళి కొండవేపు మెట్లమీద కూచునేదాని, కొండమీదికి వెడుతూ వుండేప్పుడు భగవాన్ని చూడడం

కోసం. భగవాన్ వెళ్ళుతూ ప్రతిరోజు ఆగి నన్ను దయార్థి) దృష్టితో చూసి పలకరించి వెళ్ళుతూ ఉండేవారు. అప్పుడూ ఆ అంక్ష నాకు ఒక blessing in disguise (బ్లెస్సింగ్ ఇన్ డిస్గైస్) అయింది.

హాల్లో నెలల కొద్దీ కూచున్న భగవాన్ చూపు, పలుకు దొరుకదు. ఇక్కడ అనాయాచితంగ ఆయన నవ్వునూ, ఆదరాన్ని ప్రతిదినం పొందగలిగాను.

హాల్లో స్త్రీలందరూ ఒక పక్కను కూచుంటారు. వారిలో ముఖ్యుల మనుకునేవారు ముందు పంక్తిలో భగవాన్ కి ఎదురుగా కూచునేవారు. కొన్నాళ్ళకు ఆ స్థానాలు ప్రత్యేకంగా వారివే అనుకునేవారు. ఒకసారి ఒకామె గొప్ప గొప్ప చీరలు నగలతో వచ్చింది, చదువుకున్నామె. ఆశ్రమంలో తాను ముఖ్యురాలుననుకునే ఒకామె నా వంక చూసి నన్ను లేచి ఆ కొత్తగా వచ్చిన ఆమెకి నా స్థల మిమ్మంది. నేను లేచి వెనక్కి వెళ్ళాను. వెనక్కి అనుకుని కూడున్న భగవాన్ ఇది చూసి చప్పన ముందుకు కూచుని, నన్ను చోటు చెయ్యమన్న భక్తురాలిని ఒక నిమిషం కోపంగా “ చీ ” అన్నట్టు చూశారు. ఆ కొత్తగా వచ్చిన ఆమె కూడ చూసింది ఆ చూపుని. ఆమె నన్ను వెనక నుంచి పిలిచి తన పక్కన కూచోపెట్టుకుంది. నన్ను రెమ్మన్న ఆమె పశ్చాత్తాపపడ్డది.

ఒకసారి మౌనంలో వుంటున్న కమలారాణి పెద్ద కాగితం నిండా ఏవో రాసి పంపింది భగవాన్ కి. భగవాన్ దాన్ని పరిశీలించి,

“ఇదేనా మౌనమంటే” అని తిప్పి పంపించారు. మౌనమంటే మనసు మౌనమని భగవాన్ అర్థం. నోటికి మౌనం పెట్టి కాగితంమీద రాస్తూ వుంటే, మౌనానికి అర్థం ఏమిటి ? అట్లానే ఒకాయన వచ్చి ఊరికే సాష్టాంగ పడుతూ, పడనూ లేవను చేస్తున్నారు. భగవాన్ “ ఇదేమన్నా రాలిండా ? ఆ వ్యాయామ మేమిటి ? మీరు అంత భక్తి వుంటే నిశ్శబ్దంగా చూపండి ” అన్నారు.

ఒకసారి ఇద్దరు మనుష్యులు వచ్చారు. అందులో ఒకాయన రెండో ఆయనను చూపి,

“ భగవాన్ ! ఇతను ఒకరిని గురువుగా తీసుకున్నారు. ఆ గురువేమి గొప్ప స్థితికి వెళ్ళిన ఆయన కాదు. అసలు గురువంటే ఎట్లా వుండాలో, ఆత్మ సాక్షాత్కారం పొందినవారి లక్షణమేమిటో చూపి ఇతన్ని ఆ అవివేక మార్గంనుంచి తప్పించడానికి తమ దగ్గరకు తీసుక వచ్చాను ” అన్నారు.

దానికి భగవాన్ కోపంతో,

అతను ఏమిటన్న గురువు సరియైన ఆయన కాదని నీకేం తెలుసు ? ఆయన స్థితిని కనిపెట్టగల సామర్థ్యం నీకెంత వుంది ?

“ అసలు గురువు యోగ్యత కాదు ముఖ్యం, శిష్యుడి భక్తి. గొప్ప భక్తితో సేవిస్తే రాయి కూడ ఈశ్వరుడౌతుంది ” అన్నారు. ఇతరుల్ని, ఇతర గురువుల్ని, ఆశ్రమాల్ని తర్కించడం, విమర్శించడం మాత్రం భగవాన్ ఏమాత్రం ఇష్టపడదు.

ఒక ధనవంతురాలు ఒక పాకీ అబ్బాయిని కుట్రంచేసి అతనికి నౌకరు Uniform (యూనిఫారం) వేసి తనతో చనువునిచ్చి తిప్పు కుంటోంది. ఆ కుట్రాణ్ణి గొప్పగా తన A. D. C. అని చూపుకునేది, అతనిలో అంత అద్భుతంగా మార్పు తీసుకురాగలిగిన తన శక్తిపై న గర్వపడుతూ.

ఇంట్లో వస్తువులు మాయమౌతున్నాయి. ఈ కుట్రాడిపైన మాత్రం అనుమానం రాలేదు. చివరికి విలువగల వస్తువొకటి, ఆ కుట్రాడూ ఏక కాలమందే మాయమైనారు.

ఆ అబ్బాయి ఎంత కృతఘ్నుడో అందరిలో చాటి, చివరికి భగవాన్ తో చెప్పుకుంది.

“ మూల సుండవలసిన చీపురుకట్టని కుర్చీలో కూచోపెడితే అంతకన్న ఏమవుతుంది ? ” అన్నారు భగవాన్.

కొత్తగా యూరపు నుంచి ఒకామె వచ్చింది. ఆమెకు కాళ్ళు ముడుచుకొని కూచోటం చాలా కష్టం. కాలు చాచింది కొంతసేపటికి. అవి భగవాన్ వేషకు వున్నాయి. భగవాన్ వెంట నుండి సేవచేసే అనుచరుడు మండిపడి “సరిగా కాళ్ళు ముడుచుకొని కూచో”మని ఆజ్ఞాపించాడు. ఆమె ముడుచుకుంది భయంతో. వెనక్కి అనుకొని కాళ్ళు చాచుకొని కూచున్న భగవాన్ వెంటనే ఆమె మల్లెనే తానూ కాళ్ళు ముడుచుకొని కూచున్నారు. అంతే, ఎన్ని గంటలైనా అట్లానే కూచున్నారు.

భగవాన్ కాళ్ళు అసలు నెప్పులు. చాలసేపు ఒక position (పొడిషన్) లో కూచోలేరు. అందరూ ప్రార్థించారు, ఆయన్ని కాళ్ళు జాప్తుకోమని.

“హాలులో అందరికీ ఒకటే మాట. ఎన్నడూ కాళ్ళు ముడుచు కుని కూచోని ఆమెకు అజ్ఞ పెట్టితే నాకు పెట్టినట్లు కాదా ? ” అని, ఆ రోజంతా అట్లానే కూచున్నారు.

ఒకరు రేడియో కొని ఆశ్రమానికి ఇచ్చారు. దాన్ని భగవాన్ హాల్లో పెట్టారు. క్రిష్టస్వామి అనే పరిచారకుడు దాన్ని ఎప్పుడూ పాడిస్తూ వుండేవాడు. హాల్లో ధ్యానం చేస్తున్న భక్తులకి disturbance (డిస్టర్బెన్స్) గా వుండేది ; ముఖ్యంగా ఆ సంగీతం అలవాటుకాని విదేశీయులకి. వారిలో ఒకామె క్రిష్టస్వామితో “ ఏమిటి ? ఎప్పుడూ అట్లా పాడిస్తావు ఆ రేడియోని ? నీకు తెలియటం లేదా, భక్తుల ధ్యానానికి అది ఎంత భంగకరమో ! ” అని కోప్పడింది. అందుకతను జమాయించి రేడియోను ఇంకా బిగ్గరగా తిప్పాడు.

ఆమె రేడియోను ఆపటానికి వెళ్ళింది. అతను వీల్లేదని కలియబడ్డాడు. ఇదంతా భగవాన్ ముందే.

“ ఎందుకట్లా మనసుల్ని పాడుచేసుకోవడం ? రేడియో సంగీతం కన్న ఈ పోట్లాట వలనే ఎక్కువ disturbance (డిస్టర్బెన్స్)

మనసుకి. ఆ రేడియో అంత గోలగా వుంటే ఇక్కడే కూదోవాలని ఏముంది ? నిశ్శబ్దమైన స్థలాలు చాలా వున్నాయి. అక్కడకు పోకూడదా ? ” అన్నారు భగవాన్.

ఆ క్రిష్ణస్వామి కోతుల్ని ఒక్కటే కొట్టేవాడు. కోతులు హాయిలోకి వచ్చి అల్లరి చేసినా, పళ్ళు ఎత్తుకుపోయినా, ఏమీ చేసినా, కొట్టేటప్పుడు కొట్టవద్దనేవారు భగవాన్. ఒకసారి అతను కోతుల్ని కొడుతూ వుంటే,

“నువ్వో కోతుల్ని కాదు, నన్ను కొడుతున్నావు. వాటిని నువ్వో కొట్టే దెబ్బలన్నీ నాకు తగులుతున్నాయి. ఆ బాధంతా నేను పడుతున్నాను ” అన్నారు భగవాన్.

కొంతమంది కోతుల బాధ పడలేక భగవాన్‌తో చెప్పుకున్నారు. అందుకు భగవాన్,

“ఇదంతా అడవి. అనాదిగా కోతుల నివాస స్థలం. మానవుడు ఇటు రాకముందు ఎన్నో వందల ఏళ్ళనుంచి అవి కాపురముంటున్నాయి. ఇక్కడ వాటి మత్యకు వచ్చి, వాటి అడవినంతా నాశనంచేసి ఇళ్ళు కట్టుకున్నాం మనం. మనది దురాక్రమణ. వాటికి కష్టం కలిగి అల్లరి చేస్తే మనం కోపం తెచ్చుకోవడంలా న్యాయమేముంది ? కొంత బాధని భరిస్తేనేం ? ” అని అడిగారు.

భగవాన్ కొద్దిరోజుల్లో పోతారనగా ఒక ఉదయం పార్సీ అతను Framjee (ఫ్రాంజీ) తన మతం ప్రార్థన “ ఉదయించే సూర్యుడికి నేను సాష్టాంగ పడుతున్నాను ” అనేది భగవాన్ ఎదల చదివాడు. దానికి భగవాన్ “ సూర్యుడు అస్తమిస్తున్నాడు, అదెట్లా సందర్భ పడుతుంది ? ” అన్నారు, అంటే తాను పోతున్నానని.

ఎవరు ఏవేళప్పుడు ఏం తీసుకొచ్చినా భగవాన్ తినేవారు. ఆయన వంటికి జబ్బుచేసేది చాలాసార్లు ఆ ఫలహారాలవల్ల. ఎవరన్నా తన దగ్గర వుంటే అందరికీ పంచితీరాలి, ఆ ఫలహారాల్ని.

కాని, ఒక్కొక్కరు తీసుకొని వస్తేనూ, అదేసరిగా తీసుకొస్తూ వుండేనూ తాకేవారు కారు, ఆ తీసుకొచ్చిన వాటిని.

ఒక థర్తురాలు హార్లిక్కు చేసి తీసుకువచ్చి పెట్టింది థగవాన్ ముందు రాగమని, అందరిలోనూ.

“ ఏమిటిది ! నా తెందుకు ? ”

“హార్లిక్కు. మీరు చిక్కిపోతున్నారు. తాగి తీరాలి” అందామె.

“నేనేం పాపాయినా ? తీసుకుపో ! ” అని కఠినంగా పంపేళారు.

Freedman (ఫ్రీడ్మాన్) అనే థర్తుడు ఒక గ్లాసునిండా నారింజరసం తీసుకొనివచ్చి యిచ్చాడు థగవాన్కి తాగటానికి. ఆ గ్లాసు తీసుకొని చూసి థగవాన్,

“ ఇంతేనా ? ఇది చాలదే ? ” అన్నారు.

ఇంకా కావాలంటున్నారనుకుని ఆశ్చర్యపడి చూశాడు అతను.

“ అందరికీ యివ్వటానికి ” అన్నారు థగవాన్, కూచున్న వండలాది థర్తులకేసి చూస్తో.

“ కాదు థగవాన్, మీరు పారిపోయినట్లు కనబడుతున్నారు మీరు తాగండి, మీ కోసం తెచ్చాను ” అన్నాడు.

“నాకన్న పారిపోయి కనబడుతున్నావు, నీ తెక్కువ ఆవసరం. సువ్వు తాగు ” అని ఒక చందాడు తీసుకొని తక్కింది యిచ్చేళారు.

థర్తులు అనేకమంది తీసుకొని వచ్చి యిచ్చేవారు, పంపేవారు పోస్టులో మందులు థగవాన్కి-కాళ్ళ నెప్పులకు రాసుకోటానికి, వంటికి బలానికి. ఇట్లా ఎన్నో బుట్లు చేరాయి థగవాన్ దగ్గర అన్ని రకాల వైద్యాలివి.

ఒకసారి థగవాన్ ఒక పెద్ద ఛాళీ బుద్ధి తెమ్మన్నారు. తెచ్చాక తన దగ్గర చేరుకున్న బుద్ధిలోని మందులన్నీ దాంట్లో పోయిపన్నారు.

తాగేవి, రాసుకునేవి అన్నీ పోకాక వాటి వన్నిటిని కలిపినదాన్ని రోజూ ఒక గరిటెడు తనకు తాగటాని కిమ్మన్నారు. వాటిల్లో కొన్ని విషాలు.

“ ఇదేమిటి భగవాన్ ? ” అన్నారు.

“ అవును. నామీద ప్రేమతో, భక్తితో యిన్ని మందులు, పంపుతారు యిస్తారు. ఇవన్నీ ఎట్లా తాగి, రాసుకుని వారిని తృప్తి పరచును ? కలిపి తాగేస్తే సరిపోతుంది ” అన్నారు.

డాక్టరు పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చాడు. ఆలోపతీ, ఆయుర్వేదం, హోమియోపతీ మందులు, పూతలు, తైలాలు, విషాలు, అన్నీ చూశాడు. హడలిపోయినాడు. అందరూ కలిసి ఒక్కటే మొర, తాగవద్దని భగవాన్ తో. బుద్ధి తీసుకుపోయి దాచెయ్యడం చాల కష్టమైపోయింది.

ఒకసారి భక్తురాలు ఎచ్చమ్మ తాను చేసిన ప్రసాదం వడ్డించింది భగవాన్ విస్తబ్ధో.

“ ఏమిటి, యింత ఎట్లా తినను ? ” అన్నారు భగవాన్.

దానికి ఆమె—

“ అంతా మాయ కదా ! అన్నమూ మాయె, మీరు తినడమూ మాయె. దీంట్లో సత్యమెక్కడ వుంది, మీకు జబ్బు చేసేందుకు ? ” అంది.

భగవాన్, “ చూశారా, మనం అన్నమాటలు మనకే ఎట్లా వప్పగిస్తారో ! ” అని నవ్వారు.

రామ స్వామి ఆ య్య ర

బ్రిక్కుపురం నా హెడ్ క్వార్టర్లరు. భగవాన్ కీర్తి విని, ఆయనని చూడాలని తిరువణ్ణామలై వచ్చాను. అది 1907 లో. ముందు ఆలయం చూడగానే, ఆ దృశ్యం నన్ను గాఢంగా త్రిల్ చేసింది. ఆ పెద్ద గోపురాలూ, వాటికి బ్యాక్ గ్రౌండుగా గంభీరమైన అరుణాచలం. అప్పుడు అరుణాచల పర్వత మహాత్మ్యం నాకు తెలీదు. కాని నేను వాటిని విడువలేనంత ఆకర్షణ పడ్డాను.

భగవాన్ కొండమీద విరూపాక్ష గుహలో ఉన్నారని తెలిసి, మధ్యాహ్నం కొండమీదికి వెళ్ళాను. స్వామి రోపల ఉన్నారు. కార్తీకదీపం రోజులు గనక జననమర్థం ఎక్కువగా వుంటుందని, స్వామిని ఎవరూ 'డిష్టర్బ్' చెయ్యకండా, కిష్టయ్య అనే ఆయన గుహ వాకిట కావలి ఉన్నారు. నేను రోపలికి పోతోపుంటే అడ్డగించాడు. నాకూ, ఆయనకీ ఘర్షణ జరిగింది. స్వామి త్వరలోనే వస్తారు, ఆగమన్నాడు ఆయన. చేసేదిలేక కూచున్నాను. కొంచెం సేపట్లో భగవాన్ బైటికి వచ్చి, నన్ను చూడకుండానే బైటికి వెళ్ళిపోయినారు. వారిని కలుసుకోవాలని నేను వెనకనే వెళ్ళాను. వారు తిరిగి వచ్చేప్పుడు, ఓ గొప్ప చింతచెట్టు కింద ఎదురుపడ్డారు. వారు నా వంకచూసి, నిలిచారు. నేనేం మాటాడాలో ముందుగా యోచించుకోలేదు. "అధిక వ్యాధుల నించి చాలా బాధ పడుతున్నాను. కరుణించండి" అన్నాను.

అందుకాయన "నాకేం తెలుసు? నేనేమీ వైద్యుణ్ణి కాదు; మాంత్రికుణ్ణి కాదు," అన్నారు.

"తమరు మహనీయులని విని వచ్చాను. నా ఆద్యష్టం ఎట్లా వుందో!" అని నొచ్చుకున్నాను.

ఒక్కక్షణం నా వంక నిదానించి చూసి,

“ ఏది మాత్రం నన్నేం చెయ్యగలదు! అనే దైర్యంతో ఇంటికి వెళ్ళండి ” అంటూనే ఆయన ఆరిచెయ్యిని ఓ విధంగా గాలిలో కదిలించారు. దాంట్లోంచి నాకు ప్రకాశం కనిపించింది. ఆ “Don't Care”, (దోడ్ బేకర్) అనేదే ఉపదేశంగా తీసుకున్నాను.

నాకు అజీర్తి వ్యాధి. ఉత్త గండి తప్ప, ఏమీ జీర్ణం కావడం లేదు. రాత్రులు నిద్ర లేదు. వాంట్లో బాధ. జీవితమే సరకమై పోయింది. నా మనసు కేమి శాంతి లేదు. ఇంటికి వెళ్ళాక నా వ్యాధి కొంత నయంగా తోచింది.

స్వామి నన్ను ఎక్కువ ఆకర్షించ లేదుగాని, ఇంటికి వెళ్ళినా, అరుణాచల ఆలయమూ, వెనక పర్వతమూ నన్ను గట్టిగా పిలుస్తున్నాయి. అందుకని నేను తిరువణ్ణామలైలో కావరం పెట్టాను.

ఈ పూరు కావరం వొచ్చింతరవాత తీరుబడిన ప్రతిరోజూ స్వామి దర్శనానికి వెళుతున్నాను. కొన్ని రాత్రులు కూడా నిద్ర అక్కడే. ఆయనవద్ద పళనిస్వామి అనే శిష్యుడు వుండేవారు. ఎచ్చెమ్మ స్వామివారికి భోజనం తెచ్చేది, పూజోంచి కొండపైకి. నేను చాలాసార్లు వారికి నైవేద్యంగా ఏదో ఒకటి తీసుకొని వెళ్ళేవాణ్ణి.

ఒకసారి స్వామి వంటరిగా కూచుని వున్నారు, గుహ వాకిట్లో. వారిని చూడడంతోకే నా మనసులో పెద్ద కలవరం బైలుదేరింది. నేను చాలా ఇమోషన్తో, “స్వామీ, జీసస్ మొదలైన మహాత్ములు పాపాత్ముల్ని పుద్ధరించడానికి ఈ లోకానికి దిగి వచ్చారు. నాకు ఏమైనా ఆశ వుందా ? ” అని అడిగాను ఇంగ్లీషులో.

నా హృదయాన్ని చీల్చుకుని వచ్చిన ఆ ఆర్తనాదాన్ని వినేటప్పటికీ, స్వామికూడా చాలా కదిలిపోయినట్లు కనిపించారు. తను కూచున్న స్థలంనించి నా వేపు జరిగారు. “ There is Hope. Yes, there is hope ” (ఆశ లేకేం ? అవును. వుంది) అన్నారు.

వారిని విడవలేక ఇంటికివచ్చాను. ఇంటికి రాగానే, నా మనసులో ఓ కీర్తన వచ్చింది. రానేశాను. అదే మొదలు నేను కీర్తనలు రాయడానికి. నాకు సంగీతం బాగానే తెలుసు. శాస్త్రయుక్తంగా కూడా పాడతాను. వీణ వాయిస్తాను. కాని కవిత్వానికి, నాకూ ఏ సంబంధమూ లేదు. నేను రాసిన మొదటి పాటని భగవాన్ కి వినిపించినప్పుడు వారు నాకు యతి, ప్రాసల సంగతి చెప్పి చూపారు. పాటలు ఏ విధంగా వుండాలి చెప్పతో:

చక్కని రాజ

చిక్కని పాలు

అని తెలుగులో చెప్పి తెలియ చేశారు ప్రాస అంటే ఏమిటో. అనాటినించి నే నెన్నో పాటలు రాశాను, అన్ని ఏళ్ళూ, భగవాన్ శరీరం సమాధి అయేవరకు. తరవాత పాటలు రాలేదు. అంతకు ముందై నా పాటలు నేను యోచించి రాసినవి కాదు. ప్రయత్నించి నేనొక్క పాటా రాయలేను. కవిత్వం నా సొమ్ముకాదు. అంతా ఆయన అనుగ్రహం.

ఆషాఢమాసంలో అనాడు పండగ. నేను వెళ్లేప్పు టి కి భగవాన్ గుహ లోపల వున్నారు. నేను విచారంగా గుహ బైట కూచుని వున్నాను. భగవాన్ బైటికి వచ్చారు, నన్ను చూసి,

“ ఏమిటి అట్లా విచారంగా కూచున్నావు ? అని కరుణతో అడిగారు.

“ ఏం చెప్పను స్వామీ ? నా వొళ్ళు బాగాలేదు, ఇంటినిండా మందుబుద్ధ సీసాలు. ఏదీ జీర్ణం కాదు. నిద్ర రాదు. ”

ఒక్క ఊణం నా వంక చూశారు. నా తల చల్లగా అయింది.

ఇంతలో ఏచెప్పమ్మ పిండివంటలు తెచ్చింది, స్వామికి. ఆ రోజు పండగ కద ! అప్పుడు మధ్యాహ్నం నాలుగు గంటలవుతుంది. అక్కడికి

దగ్గిర్లోనే ఒక (water fall) కొండనీటి జలపాతం వుండి. (అప్పుడు వుండేది.) అందరూ అక్కడికి వెళ్ళారు— ఫలహారాలు, వడలు, సుండలు, అన్నీ తీసుకుని.

చాలా ఆహ్లాదమైన సాయంత్రం. గాలిలోనే శాంతమైన మాధుర్యం... ఆ శిఖరం కిందనించి ఎక్కడో పుట్టి ఎండలో మెరుస్తో నీళ్ళు నవ్వుతో కిందికి దొల్లుతున్నాయి. కాని నా హృదయంలో అందకారం. నా అజీర్ణం పెద్ద బాధ; నిరాశ; స్వామి దయముందు, ప్రకృతిలో ప్రతిదీ అంత శాంతంగా సంతోషంగావుండే స్థలంలో, సమయంలో, నేను ఒక్కణ్ణే అక్కడ తీరని బాధలో! శరీర బాధ వల్ల మనసంతా చీకడై, నా శరీరమే నాకో కురుపై, నా జీవితమే నా ఒక్కే ఒక బండరాయైపోయింది.

నేను అక్కడే అట్లానే విచారంలో కూచుని వుండిపోయాను. నేను తనతో రాకపోవడం భగవాన్ చూసి, వాసుదేవశాస్త్రి అనే ఆయన్ను నా కోసం పంపి పిలుచుకుని రమ్మని పంపారు.

“ నేను పత్యంలో ఉన్నాను. నాకా భోజనం పడదు. నేను రాను ” అని చెప్పి వారిని పంపించేశాను.

ఎవరో పక్కకి తిప్పివట్టు అప్రయత్నంగా నా మొహం భగవాన్ పున్న దిక్కుకి తిరిగింది. దిగులుతో వంచుకుని పున్న నా తల ఎత్తాను. భగవాన్ పంపి రమ్మని చెయ్యిపూపారు. వెళ్ళి కూచున్నాను. నా ముందు పిండివంటలు వడ్డించారు. నేను పూరికే తినకుండా కూచున్నాను.

“ భోంచెయ్యుండయ్యా ! ” అన్నారు భగవాన్.

అంతే నా మనసులో భయం పోయింది. ఏదో దైర్య మొచ్చింది వారి మాటలవల్ల. మామూలుగా అందరు ఎట్లా తిన్నారో అట్లానే తిన్నాను గొప్పగా. ఆ వడలు, సుండలు ముదలై నవి ఏ కొంచెం తిన్నా రాత్రంతా మేలుకుని నరక బాధ పడతాను. గంటే నా

అహారం ఆ రోజుల్లో. ఆ రాత్రి గుహలోనే పడుకున్నాను. తెల్లారిం దాకా నా వొళ్ళు తెలీదు. అట్లా నిద్రపోయినాను.

తెల్లవారి ఎంతో “శ్రేష్ఠ” గా అయి లేచాను. గుహ ముందు గద్దీలో వికసించిన పువ్వుమల్లే అనిపించింది నాకు. నా జాడ్యం వన్ను ఒదిలిందని తెలిసిపోయింది. నా హృదయం గొప్ప కృతజ్ఞతతో భక్తితో నిండింది. అంతేకాదు. ఇంక దేనికి నాకు భగవాన్ ఉన్నాడు కదా అనే ధైర్యం వచ్చింది. ఆనాటి నించి నా భక్తి అచంచలమైంది. నా కుటుంబానికంతా వారి పై వనే భక్తి కుదిరింది.

ఒక రాత్రి గుహలోకి ఒక సాధు గంజాతో తయారుచేసిన భంగు తీసుకొచ్చి పెట్టాడు.

నేను దాన్ని చూసి “ఇదేమిటి? ఇది తెచ్చావు. ఇది ఎవరికి? ” అని విసిరి స్కీలో పారేసాను.

భగవాన్ అది చూసి, “ ఎందుకు పారేశారు ? అది ఎవరికి ఇష్టమో, వారిని సేవించనీయండి. ” అన్నారు.

నేను అనవసరమైన చనుపు తీసుకున్నానని అనుకున్నాను.

ఆ రాత్రి మా ఇంట్లో ఓ గోడ నిష్కారణంగా కూలింది. నాకు భయం వేసింది. ఆ రాత్రి గుహలో నేను చేసింది అపరాధ మనుకున్నాను.

ఆ రోజుల్లోనే నా పై అధికారి వన్ను “ టీజ్ ” చేశారు. “ ఏమిటి ! నీకు నూటయ్యై రూపాయల జీతమా ? ఎందుకు అంత ? ” అని. ఆ మాటల్లో బెదిరింపు వివపడి భగవాన్ తో చెప్పాను.

“ ఓహో, మీకు రెండువందలు వొస్తే ఏమంటాడో ? ” అన్నారు.

ఆ మరునటి గెజెటులో నాకు రెండువందలకి ప్రమోషన్ అయింది.

విరూపాక్ష గుహనించి భగవాన్ మామరం గుహకు వెళ్లారు వుండడానికి. అప్పుడు బాలానందం అనే ఆయన వాకరు భగవాన్ తో,

“ నీకు ఉపదేశం చేస్తాను రారా ” అని పిలిచారు. భగవాన్ మాట్లాడలేదు. ఆయనకి కోపం వచ్చి భగవాన్ మొహాన తమల పాకులు నమిలిన ఎంగిలి ఉమ్మేశారు. భగవాన్ కాని, అక్కడ వున్నవారుగాని ఏమీ పలకలేదు. ఆయన రైలుకి వెళ్లారు. రైల్లో ఆయన్ని ఆ కంపార్టుమెంటు వారికి దేనికో కోపం వచ్చి తీవ్రంగా కొట్టారు.

నేను ఒకసారి తిరుకోయిలూరులో క్యాంపులో వుండగా భగవాన్ రూపం కనబడ్డది నాకు. వెంటనే రైల్వెక్కి సరాసరి భగవాన్ దగ్గిరికి వచ్చాను. నేను వాచేటప్పటికి, ఒక సన్యాసి భగవాన్ తో పెద్ద వాదన పేసుకుని ఆయనకి బాధ కలిగిస్తున్నాడు. నేను వెళ్ళగానే, ఆ సంగతి గమనించి ఇట్లా అన్నాను—

“ అయ్యా, మీరు పేసే ప్రశ్నలన్నీ Intellectual (ఇంటెలెక్చుయల్). మీకంటే తెలివికలవారు మిమ్మల్ని నోడిస్తారు. ఎందుకయ్యా, ఆ ప్రదర్శనంతో ఏం లాభమయ్యా ? ” ఆయన వెంటనే లేచి వెళ్ళి పోయినాడు. ఆయన వెళ్ళింతరువాత భగవాన్ నాతో, “ నన్ను చాలా నేపటినుంచి దాదిస్తున్నాడు. మీరు వచ్చి అతన్ని సంపించేశారు. మంచిపని చేశారు, ” అన్నారు.

అట్లా భక్తులకి తనకి సహాయం చెయ్యగలిగామనే తృప్తికి చాన్సు ఇచ్చేవారు భగవాన్.

భగవాన్ కొండపైన వుండే కాలంలోనే శేషాద్రిస్వామి అని ఓ మహానుభావులు వుండేవారు తిరువణ్ణమలైలో. వారిని గురించి నేను విళ్ళుపురంలో వుండేప్పుడే విని, వారిని దర్శించాలని బైలుదేరి వచ్చాను ఒకసారి.

నేను రైలు దిగుతుండగానే ఒక బడ్డా పొడుగువున్న ముష్టివాడు వచ్చి, “ నాకో కాలన ఇయ్యి, ” అన్నాడు. నేను కోపించి, “ ఏమిరా,

అంత బలిసి వున్నావు, పనిచేసుకోలేవా ? నీవంటి సోమరివాళ్ళకి నేను ఇవ్వను పో ! ” అన్నాను.

శేషాద్రిస్వామిగారి కోసం పూరంతా వెతికాను. గంట తరవాత ఎవరో చూపారు, రోడ్డున పోతున్న వారి నోకరిని- ‘అరుగో, శేషాద్రిస్వామి వారే’ అని. నేను కానీ ఇవ్వను పొమ్మన్న ముష్టివాడే ఆయన.

నేనేమైపోయినాను ! ఆ కరుణామూర్తి నన్ను కలుసుకోవాలని రైలు దగ్గరికి వస్తే, నేను తిట్టి పంపాను ! నేను అరుణాచలంలో స్థిర పడ్డ తరవాత, వారు నా పైన చాలా వాత్సల్యం చూపారు. మా ఇంట్లో భోజనం చేసి పుండి పోయేవారు. నేను వమస్కరిస్తే, తన పాదాలు నా తలపైన పెట్టేవారు. మే మిద్దరమూ కలిసి భగవాన్ దగ్గరికి వెళ్ళేవాళ్ళం. శేషాద్రిస్వామి పిచ్చిగా వ్యవహరించేవారు.

“ ఆయన పిచ్చి నటిస్తారు ” అనేవారు భగవాన్ !

నేను చాలాసార్లు నా పిల్లలతో థార్యతో భగవాన్ ను చూడడానికి వెళ్ళేవాణ్ణి. నా పిల్లలతో ఆడుకునేవారు భగవాన్. ఒకసారి బియ్యం దంచిన మెత్తని తొడు రుచిగా వుందని నా కూతురు ఆయనకి పొట్లం కట్టి తీసుకుని వెడితే అదంతా తిన్నారు.

వారి దగ్గరికి రోజూ ఉడతలు, ఎలికలు, కోతులు, ఆవులు వచ్చి- ఆయన దర్శనం చేసుకుని ఆయనతో ఆడుకుని ఆయనని రాసుకుని, ఆయన చేత ముద్దు చేయించుకుని వెళ్లేవి.

నాకు షియాలీ బదిలీ అయింది. భగవాన్ ని వొడలలేక ఏడుస్తో వెళ్ళాను. ప్రతి నెలా వచ్చి వారిని దర్శించేవాణ్ణి. నాకా రోజుల్లో నన్యానం తీసుకోవాలని చాలా వుండేది. ఎన్నిసార్లు భగవాన్ని అడిగినా, ఐండితంగా పీలులేదు అనేవారు.

ఒకసారి మా పెద్ద అమ్మాయితో భగవాన్ దర్శనానికి వచ్చాను. మమ్మల్ని చూడగానే భగవాన్,

“ అమ్మాయికి ఇంకా ఎందుకు పెళ్ళి చెయ్యలేదు ? ” అని అడిగారు.

“ చెయ్యాలనే వుంది. కాని అల్లుడికి ఇచ్చుకోడానికి పెళ్ళి ఖర్చుకి డబ్బులేదు. అల్లుణ్ణి వెతకనూ లేను. భగవానే కృప చెయ్యాలి ” అన్నాను.

ఇంకలో ఎచ్చెమ్మ వచ్చి ఆ మాటలు వింది.

“ మన నీలకంఠుడికి ఇవ్వవొచ్చునే ” అంది.

“ అవును ఇవ్వవొచ్చు. బుద్ధిమంతుడు ” అన్నారు భగవాన్.

నీలకంఠం ఆరుజాచలం స్కూలులో టీచరు. ఆ రోజుల్లో భగవాన్ స్కూల్రాజమంలో వుండేవారు.

ఎప్పుడూ నేను రైలు వేళకి కొండ దిగేవాణ్ణి. అనాడు ఎందుకో మధ్యాహ్నం నాలుగు గంటలకే బైలుదేరాను.

“ ఏం తొందర ” అన్నారు అక్కడివాళ్ళు.

“ అక్కడ ఓ అబ్బాయి వున్నాడట. పెళ్ళి చూడనీ ” అన్నారు భగవాన్.

కొండ దిగి ఎచ్చెమ్మ ఇంటికి వెళ్లను. అక్కడికి నీలకంఠం అనే అబ్బాయి తండ్రి వచ్చారు. మా అమ్మాయిని చూసి నే నేమీ అనకముందే ఆయన,

“ మీ అమ్మాయిని మా అబ్బాయికి పెళ్ళి చేసుకుంటాను ” అన్నారు. నేను సంతోషంగా వొప్పుకున్నాను.

షియర్లీ పెళ్ళి, డబ్బు ఎట్లాగా అని ఆలోచిస్తున్నాను. ఎదురింటి ఆయన నన్ను పిలిచి,

“ ఏమయ్యా, మీ అమ్మాయి పెళ్ళిట. నీ దగ్గిర డబ్బు ఎక్కడ వుంది ? నన్ను అడగకూడదా ? నేను ఇవ్వనా ? ” అని వెయ్యి రూపాయలు ఇచ్చారు. పెళ్ళి జరిగిపోయింది.

నాకు బరంపురం బదిలీ అయింది. అక్కడ నా కాలి పైన వంద కురుపులు లేచాయి. చాలా దాదాపుతో రాత్రింబవళ్లు అరుస్తున్నాను. ఏ వైద్యానికీ తగ్గలేదు. ఇంక అరుణాచలేశ్వరుడే గతి అని ఆ స్మరణలోనే వున్నాను, ఓ తెల్లారకట్ట ఎవరో తలుపు కొట్టారు.

“ ఎవరు ? ” అన్నాను.

“ అరుణాచలం ” అన్నారు.

అశ్చర్యపడి తలుపు తీశాను. ఇద్దరు బ్రాహ్మణులు నుంచుని వున్నారు. వాళ్ళ కాళ్ళమీద పద్మాను.

“ మేము అరుణాచలంనుంచి వస్తున్నాం. ఉత్తర యాత్ర వెళుతున్నాం. భగవాన్ మమ్మల్ని దోవలో ఇక్కడ దిగి మిమ్మల్ని చూసి వెళ్ళమన్నారు ” అన్నారు.

వాళ్ళు భగవాన్ దూతలు అనిపించింది. వాళ్ళు నా అవస్థచూసి సాంబ్రాణి, చింతపండ్లా నూరి కట్టారు మర్నాడు ఒక్క కురుపు లేదు.

అప్పుడే శరణాగతి పాట రాశాను.

భగవాన్ తల్లి నిర్మాణ సమయంలో నే నక్కడనే వున్నాను. ఆమె ప్రాణం పోతున్నంతసేపూ ఆమె గుండెపైనా, తలపైనా చెయ్యి వేసుకుని కూచున్నారు, భగవాన్. ప్రాణం పోగానే, తనకి ఆ శరీరంతో ఏమీ సంబంధం లేనట్టు లేచి వెళ్ళిపోయినారు. ఆ దేహాన్ని తగల పెట్టాలా, సమాధి చెయ్యాలా అనే ప్రశ్న వచ్చింది. భగవానేమీ

మాట్లాడలేదు. వారిని ఆ డి గి లే, “ తీసుకుపోయి ఓ పొంతలో పారెయ్యండి, ” అన్నారు.

కాని తక్కినవారు పారెయ్యగలరా ? ఆమె సమాధి పైనే ఇంత ఆలయం లేచింది.

మెల్లిగా ఏళ్ళు గడిచిన కొద్దీ, భగవాన్ కీర్తి ఎక్కువ కావడమూ, అధికంగా ప్రజలని ఆకర్షించడమూ, భగవాన్ని సమీపించడానికి పీల్చేకండా ఆశ్రమ నిబంధనలు ఎక్కువ కావడమూ, పాత భక్తులం దూరంనించే వారిని చూసి అనుగ్రహం పొందడమూ, సంభవించింది.

రంగస్వామి

నా తలి తండ్రులు వ్యవసాయదారులు, మా పూరు
అరుణాచలానికి 30 మైళ్ళు. వాళ్ళకి పుత్ర సంతానం లేక, వినాయకుడికి
పూజలుచేసి నన్ను, నా తమ్ముణ్ణి కన్నారు.

తిరువణ్ణామలైలో దీపోత్సవం చాలా విశేషమని విని, ఆ దీప
సందర్శనం చెయ్యాలని పెద్ద నిలవలేని కుతూహలం కలిగి
బైలుదేరాను. నా కప్పుడు ఇరవై ఒకటో ఏడు. ఆ ముందు రాత్రి
నాకో కల వచ్చింది. కౌపీనం ధరించిన ఓ సన్యాసి, చుట్టూ
బ్రహ్మచారులతో, కొండ పక్క ఆశ్రమంలో నాకు దర్శనమిచ్చారు.
ఆయన పెద్దపులి చర్మంపైన కూచుని వున్నారు.

ముప్పై మైళ్ళు. అతి వడిగా వెళుతున్నాను. అంత వడక నాకు
అలవాటులేదు. మధ్య ఓ పల్లెలో ఆగాను, తెలిసినవారిందో. వారు
నా వెర్రి వాలకం చూసి నన్ను వెళ్ళవద్దని, ఓ గదిలో పెట్టి తాళం
వేశారు. కాలం మించిపోతోంది. నేను గోల పెట్టగా పెట్టగా చివరికి
వొదిలారు. దీపం వెలిగించడానికి ఇంక రెండు గంటలసేపే తైముంది.
పదిహేను మైళ్ళు వెళ్ళాలి. ఆ లవేశంలో నాకు వొళ్ళు తెలిలేదు.
ఒకటే పరుగు తీశాను. గాలిమీద ఎగిరిపోయినాను. సాయంత్రం
అయిదన్నరకల్లా అరుణాచలం చేరాను, దీపం దర్శించుకున్నాను.
ఈశాన్య మతానికి వెళ్ళాను. అక్కడ నన్నాదరించి ఉండమన్నారు.

మర్నాడు పొద్దున్న గిరి ప్రదక్షిణం బైలుదేరాను. తోవలో
రమణాశ్రమం. అందరూ భగవాన్ని చూడడానికి వెళుతున్నారు.
నేనూ వెళ్ళాను. ఆయన్ని చూడగానే నా లోపల్నించి వచ్చే ఆవేశం
పట్టలేక ఏడ్చేశాను. నా ముఠను లోపల నిప్పుడు నాకీ బండవిముక్తి
కలుగుతుంది ? అనే ప్రశ్న గట్టిగా పూపించింది నన్ను. భగవాన్
చేతిని పూపి నన్ను కూచోమన్నారు. ఓ గంట వొళ్ళు మరిచి
కూచున్నాను. నాకు ఆశ్రమంలో వుండిపోవాలనిపించి, చిన్నస్వామిని

అడిగాను. ఆయన “ చిన్నవాడివి, సీకేం పని చాతనవుతుంది ? వెళ్ళు ” అన్నారు. కాని నేను వదిలేదు. “ భగవాన్ నాకు బలాన్నిస్తారు. ఏ పనినన్నా చెప్పండి ” అని నేను కదలలేదు. చివరికి ఆయన నన్ను పూలతోటలో కలుపు తియ్యమన్నారు. నేను ఇద్దరి మనుషులు పనిచేసి చూపాను. భగవాన్ కూడా మెచ్చుకున్నారు. పనిచెయ్యడం, ద్యానంలో కూదోడం—అంతే. ఒకరోజు భగవాన్ని అడిగాను,

“ స్వామి, మోక్షానికి ఏం మార్గం ? ”

“ వొచ్చిన మార్గమే. ”

ఆ మాట అనగానే నా మనసు అగిపోయింది. ఉపదేశ సారంలో పదో పద్యం చూపి చదువుకోమన్నారు.

తరవాత నాకు గుళ్ళో పూలు కట్టేపని పెట్టారు. అప్పుడే లక్షమం చావిడి కడుతున్నారు. అందరమూ రాళ్ళు మోసాం. మాతో వలిసి భగవాన్ కూడా మోసేవారు. ఒక రాయి పడి నా వేలు చితికింది. అది బాగయేవరకు నా బదులు భగవాన్ పూలు కట్టి పెట్టారు. తరవాత భగవాన్ పక్కన వుండే attendant (ఎటెండెంట్) గా నియమించారు నన్ను. మాధవస్వామి నేనూ ఇద్దరమూ ఆయన పరిచారకులం. మా ఇద్దరికీ చదువుకోమని అచ్చులోంచి వొచ్చిన చింకిరి కాపీలు రమణ విజయం పుస్తకాలు ఇచ్చారు. నా కాపీలో అన్ని పేజీలూ లేవు. ఆ పేజీలు కాపీ చేసుకోమన్నారు నన్ను. కాని నాకు వ్యవధి దొరకలేదు. ఒకరోజు అడిగారు, “ కాపీ చేసుకున్నావా ? ” అని.

“ వ్యవధి లేకపోయింది ” అన్నాను.

“ ఇప్పుడేం చేస్తావు ? ” అన్నారు.

“మీ కొపీనం ఉతకడానికి పల్లకత్తుకి వెళుతున్నాను” అన్నాను.

“ సరే. నువ్వు నా పని చెయ్యి. నేను నీ పని చేస్తాను ” అని ఆ పేజీలన్నీ కాపీచేసి పెట్టారు.

ఆ రోజుల్లో ఎవరు ఏం అర్పించినా అది వెంటనే అక్కడే పంచిపెట్టి వెయ్యాలి. చీమలకి, ఉడతలకి, పిల్లలకి, పిల్లలకి, కుక్కలకి, ఆవులకి, మనుషులకి తినిపించేవారం. నిలవ వుంచడమనేది లేదు.

ఒకసారి భగవాన్ తిరగమాత వేస్తే నన్ను గరిటలో నూనె వెయ్యమన్నారు. ఎక్కువపడి చోలెడు నేలమీద పడ్డది. ఆ నూనెనంతా వారు నా వొంటికి రాసి 'పో, స్నానం చెయ్యి' అన్నారు.

ఒకసారి వేలూరునించి జిల్లా కలెక్టరుగారు, భగవాన్ని దర్శించడానికి వచ్చారు. దగ్గరే ఉడత పిల్లలు వాటి గూట్లో వున్నాయి. వాటి తల్లిని పిల్లి తినేసింది. వాటి రక్షణ భగవాన్ పైన పడ్డది.

అన్నారు భగవాన్,

“ ఆ పిల్లలకి తెలీదు, ఆ గూట్లో వుంటేనే తమకి సుఖమని. ఎంతకీ బైటపోదామనే వాటి ప్రయత్నం. బైటనే అన్ని బాధలూ. కాని బైటకి పోకండా నిలవలేవు. అట్లానే మనసు బైటికి పోకుండా హృదయంలో నిలిచిపోతే ఏ చిక్కులేదు. కాని వెళ్ళకుండా వుండలేదు ” అని.

“ దాన్ని గూట్లోనే ఆపడానికి మార్గమేమిటి ” అన్నాను.

“ ఇక్కడ నేను చేస్తున్నదే. ఉడతపిల్లలు బైటికి వచ్చి నపుడల్లా తీసి గూట్లో పడెయ్యడమే. పడవెయ్యగా వెయ్యగా; అక్కడే ఆగిపోతాయి. అప్పుడు ఆనందంగా కూచోవచ్చు ” అన్నారు.

నా తలిదండ్రులు నా కోసం వెతికారు, దీపానికి వెళ్ళినవాడు తిరిగి రాలేదేమో అని. చివరికి సంవత్సరం తరువాత నన్ను కలుసుకున్నారు. వచ్చి భగవాన్ ముందు ఏడ్చారు.

“ వాస్తే తీసుకుపోండి. నా ముందు ఏడవడ మెందుకు ? ” అన్నారు భగవాన్.

నేను రానన్నాను.

“ మేము తపస్సు చేసి కన్నాము, అతన్ని. ఏ దేవుడు మా కిచ్చాడో, ఆ దేవుడే తన నేవకై అతనిని తీసుకున్నారు ” అని వెళ్ళిపోయినారు.

కొన్నేళ్ళ తరవాత కాశీ పోయి రావాలని సంకల్పం కలిగింది. భగవాన్ తో చెప్పితే—

“ కాశీ - కాశీ అనే ఆ రెండక్షరాలూ మరచిపోతే, ఇదే కాశీ ” అన్నారు.

“ మరచిపోలేకుండా ఉన్నాను స్వామీ ” అన్నాను.

“ సరే, ఆ సంకల్పం తీర్చుకురా ” అన్నారు.

చిన్నస్వామి వొప్పుకోలేదు.

కాని వెళ్ళాను. వారూ వీరూ చందాలు వేసుకుని ఇచ్చారు డబ్బు. ఊరు నెలలకు తిరిగి వచ్చాను. తిరిగి చేర్చుకోడానికి వీల్లేదు పొమ్మన్నారు చిన్నస్వామి.

“ వాడట్లానే అంటాడులే ” అని నన్ను పనిలో చేర్చుకున్నారు భగవాన్.

ఒక రోజు సాయంత్రం భగవాన్ కొండ దిగి వస్తున్నారు. నేను వెనక వస్తున్నాను.

ఒక పాతీ అతను భగవాన్ కి నమస్కారం పెట్టవచ్చాడు. భగవాన్ అతనితో, “ నీ పనిని నువ్వు శ్రద్ధగా చేస్తే అదే నమస్కారం ” అన్నారు. అని భగవాన్ హాల్లోకి వెళ్ళారు. అక్కడ కూడున్న వారంతా లేచి నిలుచున్నారు. కొందరు సాష్టాంగ నమస్కారాలు చేశారు. అందరూ కూడున్న తరవాత తోవలో జరిగింది వారికి చెప్పమన్నారు భగవాన్. చెప్పాను.

“ ఈ కూడోదాలూ, నిలుచోదాలూ, నమస్కారాలూ కాదు అసలు నమస్కారం. ఎవరి పనులు వారు శ్రద్ధగా చెయ్యడమే నమస్కారం ” అని భగవాన్ ఉపదేశించారు అందరికీ.

అశ్రమంలో వంట చేసే శాంతమ్మ పాటి భగవాన్‌కి తన చేత్తో వొడ్డిస్తేనే తృప్తి అనుకునేది. అందరికన్న భగవాన్‌కి ముందు వడ్డించేది. చూసి చూసి భగవాన్ “స్వామి అంటే ఈ దేహంలోనే కాదు; ఈ భక్తులలో ప్రతి వొక్కరిలో ఉన్నదీ స్వామే. అందరికీ వొడ్డించిన తరువాత చివరికి వొడ్డిస్తేనే ఈ స్వామికి ఇష్టం” అన్నారు.

రెండో పరిచారకుడు మూఢవస్వామికి చెప్పలో ఆపరేషన్. అంతవనీ నా పైన పడ్డది. స్నానం చేయించడం, సైపేవ్యాలు పంచడం, స్వామితో కొండపైకి వెళ్ళి రావడం, రాత్రి మేలుకోవడం— అన్ని పనులూ. ఆ భారంతో నా వొళ్లు బాణ్ణండలేదు. ఆ సంగతి స్వామితో చెప్పాను. ఓ రోజు రాత్రి స్వామి పాదాలకి తైలం మర్దన చేస్తున్నాను. ఆ పాదంతో నా పొట్టమీద రుద్దారు. దాంతో నా జబ్బు పోయింది. నా కెక్కడలేని బలం వచ్చింది. అంత పనీ సులభంగా చేశాను, ఆ నెలలన్నీ.

ఒక సాయంత్రం నేనూ, భగవాన్ కొండ మీదికి వెళుతున్నాం. తన వరండాలో కుర్చీ వేసుకుని వూగుతున్న చాడ్విక్‌గారు నన్ను చూసి “రంగసామీ” అంటూ చప్పట్లు కొడుతో పిలిచారు. ఏమిటని అడిగారు భగవాన్. చెప్పాను. దానికి వారు—“ఇట్లా పెంచుకుంటారు అవసరాల్ని పశ్చిమ దేశస్తులు. హాయిగా ఓ చాప పరుచుకుని కూచంటే ఎంత సుఖం!” అన్నారు.

సుం ద రే శ య్య ర్

భగవాన్ 1908 లో విరూపాక్ష గుహలో వుండేవారు. నాకు 12 ఏళ్ళు. నా కఙ్గన్ కృష్ణమూర్తి రోజూ భగవాన్ దగ్గిరికి వెళ్ళి తిరుప్పగళ్ పాడి వస్తూవుండేవారు.

“ నువ్వెక్కడికి పోతావు రోజూ ? ” అని అడిగాను.

“ అక్కడ కొండపైన అరుణాచలేశ్వరుడే ప్రత్యక్ష రూపంలో కూచుని వున్నారు. నువ్వు రా ” అన్నారు బైట అరుగుమీద కూచుని వున్నారు భగవాన్. వారి చుట్టూ ఓ పదిమంది వున్నారు. ప్రతివారు ఏదో ఒక స్తోత్రం పాట పాడారు. నన్ను చూసి భగవాన్, “ నువ్వు ఒక స్తోత్రం చెప్పరా ? ” అని అడిగారు.

అప్రయత్నంగా సుందరమూర్తిస్వామి లే వా రం ఒకటి మనస్సులోకి వచ్చి చదివాను.

“ ఇంక అన్యమైన పట్టు ఏమీ లేకుండా, నీ పాదమే పట్టుగా, నా మనసులో భావన చేస్తాను. ఇది నాకు దొరికినందువల్ల దుర్లభమైన నీ ఆనుగ్రహాన్ని సులభంగా పొంద గలిగాను. మహాసీయులవల్ల స్తోత్రం పొందిన పరమేశ్వరుడా, నేను నిన్ను మరిచిపోయినప్పుడు కూడా నా జిహ్వ నదా నమశ్శివాయ అని చెపుతూ వుండుగాక ” అని దాని అర్థం.

“ అ-అ. అదే చెయ్యవలె ” అన్నారు భగవాన్. అదే ఉపదేశంగా భగవాన్ ఇచ్చినట్టు తోచింది నాకు. రోజూ వెళుతున్నాను వారి సన్నిధికి.

అప్పుడు నాకు 15 ఏళ్ళు వుంటాయి. రోజూ భగవాన్ ని దర్శించే వాణ్ణి అంతవరకు. అప్పుడు ఓ సారి అనిపించింది. “ ఏం ప్రయోజనం ఈయన దగ్గిరికి రోజూ పోవడంవల్ల ? మానేస్తాను ” అని మానేశాను.

కాలం గడిచింది. ఇక భగవాన్ని చూడకుండా అగలేక పోయినాను.

సరిగా నూట ఒకదో రోజు సాయంత్రం వెళ్ళాను. అప్పుడు భగవాన్ స్కందాశ్రమంలో ఉండేవారు. నేనింకా పది మెట్లు కింద ఉండగానే ద్యానంలో కూచొని ఉన్న భగవాన్ వన్ను చూసి లేచి వచ్చారు ఆశ్రమం గేటు దగ్గరకు. నేను వారికి వమస్కారం పెట్టడంతో ఉండే నా మనసు అగర పెద్ద విరుపు వచ్చేసింది. ఆయన పాదాల్ని గట్టిగా పట్టుకుని ఏడ్చాను. నన్ను లేవనెత్తి భగవాన్ అడిగారు—

“ సువ్వు వచ్చి సరిగ్గా నూరు రోజులయింది. ఏమయినావు? ” అని.

“ ఏమిటి లాభం, ఆయన వద్దకు వెళ్ళి ? ” అనే ఆలోచనవల్ల అగిపోయినా నన్నాను.

“ పోనీ, లాభం లేకపోతే పోయిందిలే. వచ్చిన వష్టం తెలుస్తోందిగా ” అన్నారు, కన్నీళ్ళతో తడిసిన నా ముఖం కేసి చూస్తో.

అప్పుడు కొండపైకి వెళ్ళిన భగవాన్ కి ఏదో ఒకటి నైవేద్యంగా చేతులో పట్టుకుని వెళ్ళేవాడిని. ఆ రోజు ఏమీ లేదు. దిగులుగా భగవాన్ తో—

“ ఈ దినం తీసుకొచ్చేందుకు ఈ దరిద్రుడికి ఏమీ లేక పోయింది ” అన్నాను.

దానికి భగవాన్ “ తీసుకురాకపోవడమేమిటి ! అసలు ఏం తీసుకురావాలో దాన్నే తీసుకొచ్చావు. తక్కిన వెండుకు ? ” అన్నారు.

ఏమిటా అని దిక్కులు చూస్తున్న నాతో “ తెలీలేదా ? విన్ను తీసుకొచ్చావు. ఇంకేం అవసరం ? ” అన్నారు.

1920 ప్రాంతాలలో కావ్యకంఠ గణపతిశాస్త్రిగారు తిరువణ్ణామలైకి నివాసంగా వచ్చారు. ఆయన్నే అందరూ ' నాయనగారు ' అని పిలిచేవారు.

అప్పటికే భగవాన్ కి ప్రేయమైన శిష్యులు ఆయన. తిరువణ్ణామలై Town Congress President (టౌన్ కాంగ్రెస్ ప్రెసిడెంట్) నేను చిన్నప్పటినుంచి Tilak movement (తిలక్ మూవ్మెంట్ లో) పని చేసినవాణ్ణి. మహాత్మా గాంధీగారి ప్రణాళికలో నా కాట్టే ఆశ కనిపించ లేదు. నేను నాయనగారి దగ్గరికి వెళ్ళి—

“ ఈ Political activities (పొలిటికల్ అక్టివిటీస్) వల్ల నా కెక్కువ ప్రయోజనం కనిపించటం లేదు. దేనికైనా ఈశ్వరుడి అనుగ్రహం కావాలి. ఆ ఈశ్వరానుగ్రహాన్ని మీ దోటివారు తపశ్శక్తి చేత దేశము క్రికై సంపాదించాలి ” అన్నాను.

“ అవును. నా మతమూ అదే. దైవానుగ్రహాన్ని సంపాదిద్దాము. సుష్ట నా దగ్గర వుండిపో ” అన్నారు ఆయన.

నన్ను పేదలు చదవమని, నాకు ఋగ్వేద సూత్రాలు నేర్పారు. పాఠము, అర్థమూ చెప్పారు.

నాయనగారు అప్పుడే మహేంద్ర సంఘాన్ని స్థాపించారు. ఈశ్వర జప తప హోమాలద్వారా దేశానికి స్వతంత్రం సంపాదించాలని దాని ముఖ్యోద్దేశం. ఇండియా అంతటా మెంజర్లు వున్నారు, ఓ పదిచేలమంది. నేను సెక్రటరీని.

నాయనగారు అప్పుడు పది సంవత్సరాలు విరూపాక్ష గుహలో వున్నారు. పాలితీర్థం దగ్గర ఆశ్రమం ఏర్పడ్డదాకా భగవాన్ స్కందాశ్రమంలో వుండేవారు.

నాయనగారు తరుచూ భగవాన్ దర్శనానికి వచ్చేవారు. ఎక్కువ భగవాన్ నింది సందేహం తీర్చుకోడం, శాస్త్రవాదంతోనే సరిపోతుంది. అంతటి పండితులు అనేవారు, “ భగవాన్ చెప్పే

సూక్ష్మశాస్త్ర రహస్యాలు ఎంతటి మేధావంతులకు కూడా భగవాన్ అనుగ్రహం వుండేనే గాని గ్రాహ్యం కావని—ఏమీ చదువురాని భగవాన్.

భగవాన్ ముందు ఎవరన్నా కళ్లు మూసుకుని ద్యానంలో కూచుంటే నాయనగారికి వదేడిగాదు.

“ ఏమిటిది ? సూర్యుడు అక్కడ వెలిగి పోతోవుంటే, ఆ వెలుగుని తీసుకోక, నేను ఎంతటి ద్యాన పరుడో అన్నట్లు ఆయన సమక్షంలోనే నీ దీపం వెలిగిస్తావేం ? ” అనేవారు.

భగవాన్ అనుగ్రహమయితేనేం, ముఖ్యం నాయనగారి మంత్ర దోధ ఐతేనేం, ఆ రోజుల్లోనే అనేక దేవతా దర్శనాలైనాయి నాకు.

భగవాన్ స్కందాశ్రమంలో వుండగా భగవాన్ దగ్గర ఒక నెమరి వుండేది. ఓ రోజు నల్ల త్రాచు వచ్చింది. ఆ నెమరికి తనని అహతి చేసుకోదానికి వచ్చిందనిపించింది. భగవాన్ పాము వంక చూసి,

“ నువ్వెందుకూ ఇక్కడికి వస్తావు ? నిన్ను చంపేస్తాడు ఆ నెమరి, వెళ్లిపో ” అన్నారు. పాము వెళ్ళిపోయింది.

ఒకసారి విలక్షణానందస్వామి అనే వైష్ణవ గురువు వచ్చారు ఆరుచాచలానికి. ఆయనకి పెద్ద శిష్యుకోటి, తమిళ దేశమంతటిలో. ఆయన చాలా Powerful yogic Personality. (పవర్ ఫుల్ యోగిక్ పర్సనాలిటీ). గొప్ప అర్హత ఆయనలో. ఆయనకి గురువు లేరు. భగవాన్ వలెనే స్వయం గురు. వారు నన్ను తనని భగవాన్ దగ్గరికి తీసుకొని వెళ్ళమని అడిగారు. ముప్పైమంది శిష్యులతో వచ్చారు. ఆయన భగవాన్ కి నమస్కారమన్నా చెయ్యలేదు. చూస్తో నిలబడ్డారు. పది నిమిషాలు కదలకుండా అట్లా చూస్తో నుంచుని తటాతున సాష్టాంగ పడ్డారు. కళ్ళలో ధారలుగా నీళ్ళు.

“ ఇంతవరకు ఈ శిరస్సుని ఎవరి ముందూ వొంచలేదు. ఇదే మొదటి సారిగా, ఇదే కదపటిసారిగా ఆసుగ్రహించు ” అన్నారు.

అక్కడనించి కిందికి దిగివచ్చి నాయనగారిని కలుసుకున్నారు. నాయనగారు ఆ స్వామివారిలో, “ మీ తపశ్శక్తివి మీరు మీ శిష్యుల మధ్య ప్రచారంలో, పుష్కలసానివ్వడంలో, చర్చలలో వృథా చేసు కుంటున్నారు. దానిని సద్వినియోగం చెయ్యండి ” అన్నారు.

అంతే. ఆ నాటినుంచి విలక్షణానందస్వామివారు తమ నిలయం నుంచి బైటికి రానేలేదు.

నాయనగారు ఉమాసహస్రం అనే గ్రంథాన్ని రచిస్తున్నారు. ఇంకా ఆ స్లోకాలు పూర్తికావాలి. పలాని లేదీకి ఆ గ్రంథాన్ని అపీత కుచనాయకి పాదాలవద్ద సమర్పణ చేస్తానని అందరికీ దూర దూరాలు ఆహ్వానాలు పంపారు. కొన్ని వందలమంది వచ్చారు. మర్నాడు ముహూర్తం. ఇంకా 300 స్లోకాలూ పూర్తికాకుండా అట్లానే వున్నాయి. ఆ రాత్రి భగవాన్ అడిగారు—

“ ఆ మూడువందల స్లోకాలు రేపటి లోపల పూర్తి చేస్తారా ? లేక ముహూర్తాన్ని Postpone (పోస్ట్పోన్) చేస్తారా ? ” అని.

“ రేపు తప్పదు...ఇప్పుడే పూర్తి చేస్తాను ” అని భగవాన్ సన్నిధిలో ప్రారంభించారు. భగవాన్ స్వస్థితిలో మౌనంగా కూచున్నారు. నలుగురు మనుష్యులు రాయడానికి తయారుగా వున్నారు. నాయనగారు అశుభారగా చెప్పతున్నారు, చాల వేగంగా.

రాత్రి 11-30 గంటలకి పూర్తిచేశారు. అంతవరకు కన్ను ఎత్తక అట్లానే కూచున్నారు భగవాన్. పూర్తి కాగానే కన్ను తెరిచి, “ నాయనా, నేను చెప్పిందంతా రాశారా ? ” అని అడిగారు.

నాయనగారికి తన వొంటిమీద, మనసుపైనా ప్రజ్ఞ లేదు అంతవరకు.

“ అవును నాయన చెప్పిందంతా రాకాను ” అన్నారు నాయనగారు. ఆ రాత్రి తాను చెప్పేటప్పుడు ఆ స్లోకాలలో వుండే అంతరాధాలు నాయనగారికి తెలీనేలేదు. తరువాత కొత్తగా చూసుకొని అద్భుత పదాల్ని వొచ్చింది.

“ ఓహో అద్భుతంగా భగవాన్ హృదయంలో ఈ స్రవంతి ఉద్భవించి నా వాక్కు ద్వారా ప్రవహించిందని తెలుసుకున్నా ” వన్నారు నాయన.

ఉమా సహస్రాన్ని తరువాత రోజుల్లో ఆరుసార్లు Revise (రివైజు) చేశారు. కాని ఆ 300 స్లోకాల్ని తాకలేదు. తాకవలసిన అవసరం కనపడలేదు. అవి అంత Perfect (పర్ఫెక్ట్).

!926 లో నాయనగారు బెల్గాం ప్రాంతానికి తపస్సుకై వెళ్ళి పోయినారు. వెదుతో నన్ను భగవాన్ కి అప్పగించారు చూసుకోమని. తరువాత ఉత్తరం రాకారు భగవాన్ కి-

“ నేను వాచ్యేళాక సుందరం పరమ దీనుడై పోయివుంటాడు. అతనిపై మీ పరమ కృపను వుంచండి ” అని.

“ చూడు, ఈ ఉత్తరం. సువ్వెక్కడికీ వెళ్ళకు. నాయన వొచ్చి సుందరం ఎక్కడ అంటే నేను తిరిగి నిన్ను వారికి అప్పచెప్పక పోతే పూరుకోరు ” అన్నారు భగవాన్ నాతో.

నేను నా నివాసం ఆశ్రమంలోనే పెట్టుకున్నాను. నెలాఖరున నా జీతం ఇంట్లో ఇచ్చేసేవాణ్ణి. అదే నా కుటుంబానికి, నాకూ సంబంధం.

1929 లో భగవాన్ ని అడిగాను- ఇంకా పరిశోధన చెయ్య మంటారా అని. భగవాన్ నాకు మహావాక్య రహస్యాలు కూడా బోధించారు. ఆ నాటి నుంచి 1938 వరకు నేను అప్రయత్నంగా బ్రహ్మదృష్టిలో వున్నాను. ప్రాపంచిక దృష్టి లేకుండానే వ్యవహారాల్ని నా ఉద్యోగంతోసహా నిర్వర్తించాను. అది భగవాన్ అనుగ్రహం.

నా 36 వ పుట్టినరోజు నాడు “ నాకింకా ఈశ్వర దర్శనం కాలేదు భగవాన్ ” అనే అర్థంతో ఓ పద్యం రాసి ఇచ్చాను, భగవాన్ చేతికి.

కూదోమన్నారు నన్ను.

దివ్యదృష్టి ననుగ్రహించారు. లోకం మాయమై దాని బదులు white silver screen (వైట్ సిల్వర్ స్క్రీన్) లాగ అయింది.

నా లోపల ఓ Voice (వాయిస్) -

“ నీకు ఏం చూడాలని వుందో అవన్నీ చూడు ” అంది.

రామచంద్రుడి దర్శనం కావాలనుకున్నాను. రామ పట్టాభిషేక దర్శనమయింది. ఓ గంటసేపైన తరువాత బాహ్యదృష్టి వచ్చింది.

“ దక్షిణామూర్తి అష్టోత్తరం చదివావా ? ” అని అడిగారు భగవాన్.

“ లేదు. ”

పుస్తకం తీసి Last few names (లాస్ట్ ఫ్యూ నేమ్స్) చదవ మన్నారు. ఒక నామం యోగ పట్టాభి రామాయనమః అని వుంది.

“ రాముడన్నా దక్షిణామూర్తి అన్నా ఒకటే ” నన్నారు. భగవాన్.

ఓ రోజు భగవాన్ నాకు వేదాంతంలో అర్థం కావడం కష్టమైన ఒక విషయాన్ని విడతీసి చెప్తున్నారు. ఉదయం 10-45 అయింది. కాలాన్నే మరచి పోయాను. భగవాన్ చప్పున అన్నారు-

“ ఇదేమిటి ? నువ్వు బడికి వెళ్ళలేదే ! మరచిపోయినావా ? ”

“ కాదు భగవాన్, ఇవాళ ఆదివారం. ”

“ ఇట్లాగేనా నువ్వు పని చే సే ది ? మంచివాడివి ! ఇవాళ సోమవారం. తొరగా పో, మీ హెడ్మాస్టరు గేటు దగ్గర నిలబడి నీ కోసం చూస్తున్నారు ” అన్నారు.

నేను వరుకెత్తాను. సరిగా అట్లాగే నిలబడి-అలయం దారి నేపు చూస్తున్నాడు హెడాష్టర్, నేను వొస్తున్నాననేమోనని. నేను దగ్గిరికి రాగానే ఆయన.

“ ఏమండీ, ఇవాళ సోమవారమని మరచిపోయినట్లున్నారు. ఏ వారమో మహర్షి మీరు జ్ఞాపకం చెయ్యాల్సి వచ్చిందా ? ” అన్నారు.

“ అవును, జరిగింది అదేను ” అన్నాను. హెడాష్టరుగారు నవ్వులు

తమిళంలో భగవాన్ రాసిన పుస్తకాలన్నీ కలిపి ఒకటిగా అచ్చు వేయించాలని చూస్తున్నారు. ఆ పుస్తకానికి ఉపోద్ఘాతం రాయించాలని అందరూ అన్నారు. కాని ఎవరికీ ఆ అర్హత లేదని అనుకున్నారు పండితుల్ని అడిగారు ఆశ్రమం వారు. వారు రాస్తా మ్నారు గానీ, ఎవరు అంటే, ఎవరు; నువ్వంటే నీవని వాదించు కున్నారు రాత్రుపదిన్నరకి నేను అట్లా వెడుతువుంటే భగవాన్ ను పిలిచి, అన్నారు-

“ పోనీ, ఆ ఉపోద్ఘాతం నువ్వెందుకు రాయక్కాదదు ? ”

“ భగవాన్ అశీర్వాదముంటే రాయడానికేమన్నాను.

“ సరిగానే వొసుందిలే రాయి ” అన్నారు.

వెంటనే ప్రారంభించాను. ముప్పాపు గంటలో ముగించాను. అంతసేపూనా కలాన్ని ఎవరో వడిపిస్తున్నట్టే అనిపించింది తెల్లార కట్టి రెండింటికీ ఆ ఉపోద్ఘాతాన్ని భగవాన్ పాదాల ముందు పెట్టాను. మెచ్చుకున్నారు నేను రాసిన విధానాన్ని.

“ సరే తీసుకుపో ” అని, నేను వెడతొవుంటే వెనక్కి పిలిచారు.

నా ఉపోద్ఘాతానికి చివరి వాక్యం “ ఈ పుస్తకం చదివే సాధకు లకు పరమానంద స్వరూపమైన మోక్షనిస్తుందని ఆశిస్తున్నాను ” అని రాశాను.

“ ఆశించడమేమిటి ? నిశ్చయంగా ఇస్తుంది అని దీర్ఘ ” అన్నారు. అంటే ఆయన అనుగ్రహం కాశ్యతానందాన్ని కలిగించి తీరుతుందని భావం. దాంట్లో ఏ సందేహమూ లేదని నిరూపించారు కరుణామయులైన భగవాన్.

పెరూ దేశం నుంచి భార్యా భర్తా వొచ్చారు ఆశ్రమానికి. వాళ్ళు భగవాన్ని దర్శించి తమ కథనంతా చెప్పుకున్నారు. భగవాన్ విషయం చదివినప్పటి నుంచి జీనన్ తిరిగి భూమికి అవతరించినట్టుగా భావించి, ఆయనని దర్శించుకోవాలని ఆశించారు. కాని డబ్బు లేదు. ప్రతి వారమూ తమ జీతంలో కొంత దాచి కొన్నేళ్ళకి స్టీమర్లో చాల బీద ప్రయాణీకుల కింద బయలు దేరారు. కొన్ని నెలలు ప్రయాణం అవస్థలు పడ్డారు. వారి చరిత్రనంతా భగవాన్ జాగ్రత్తగా విని—

“ ఇన్ని కష్టాలుపడి ఇంత దూరం ఎందుకు వొచ్చారు ? అక్కడ నించి నన్ను తలుచుకుంటే సరిపోదా ? ఇక్కడికి వచ్చి నన్ను చూసినంత ఫలితమూ, తృప్తి అక్కడే కలిగేది కద మీకు ? ” అన్నారు.

భగవాన్ మాటలు వారికి అర్థం కాలేదు.

సాయంత్రం భగవాన్ వాళ్ళతో మాటల్లో ఆ దేశం సంగతులూ, అక్కడ వారు దినమంతా ఏంచేస్తూ ఉంటారో ఆ వివరాలన్నీ అడుగు తున్నారు. వాళ్ళూ, ఆ పూరూ, నముద్రం, బీచీ-ఇవన్నీ వర్ణిస్తున్నారు. భగవాన్, “ మీ వూరి బీచీ చలవరాతి పంకతో పరిచారు కదూ ? మధ్య మధ్య కొబ్బరిచెట్లు నాటారు. ఆవునా ? ” అన్నారు. వాళ్ళకి చాల ఆశ్చర్యమయింది.

“ మహర్షికి ఎట్లా తెలుసు ? ” అన్నారు.

“ నాకు తెలిస్తేనేం ? అత్యుకు దూరము, కాలము అనేవి లేవని మీకు తెలిస్తే చాలు ” అన్నారు.

అప్పుడు వాళ్ళకి అర్థమయింది—వాళ్ళ పూర్వో నించే భగవాన్ని తలుచుకున్నా, అయిన కృప ఎలా వాళ్ళతో వుండగలదో.

భగవాన్ భక్తుడు మహాదేవయ్యర్ ఓ నెల రోజుల నుంచి మద్రాసులో ఎక్కెళ్ళతో బాధపడుతున్నారు. ఆ జబ్బు వయం చెయ్యమని అయిన కూతురు భగవాన్ని ప్రార్థిస్తూ ఉత్తరం రాసింది.

బెల్లమూ, కొంటి పొడుం నూరి తింటే ఎక్కెళ్ళు నయమౌతాయని రాయమని, మాధవస్వామి (పరిచారకుడు) వేపు తిరిగి—

“ తయారుచేసిన మందు మన దగ్గర వుండాలి కదూ ? ” అని అడిగారు. మాధవస్వామి ఆ బుద్ధి తీసుకొచ్చాడు. దాన్ని కొంచెం భగవాన్ తీసుకొని భక్తులకి కొంచెం పంచిపెట్టారు.

నేను వచ్చుతూ అన్నాను కదా—

“ ఇంకా ఉత్తరం కూడా ఎందుకు ? మహాదేవయ్యర్ కి ఈ పాటికి ఎక్కెళ్ళు నయమై వుంటాయి ” అని. ఆ సాయంత్రమే ఉత్తరం రాశాను. కాని ఆ ఉత్తరం అందకుండానే, మర్నాటికే ఉత్తరం వచ్చింది—మధ్యాహ్నం ఒంటి గంట నించి అయ్యర్ గారికి ఎక్కెళ్ళు కట్టాయి అని. సరిగా అదే పైం భగవాన్ మందు తిన్నది.

అశ్రమంలో ఒకరు కొబ్బరికాయలు కోస్తున్నారు.

భగవాన్ గోళాలనించి వస్తూ చూశారు. ఆ కాయ పీకే కర్రకి కొంకి ‘ వెదురా, ఇనుమా ’ అని అడిగారు. ఇనుప కొడవలి కట్టావని అతను చెప్పాడు.

“ ఇనుప కొడవలితో పట్టి పీకేలే చెట్టుకి గాయం కాదా ? వెదురు ముక్క కడిలే చాలునే ” అని భగవాన్ వెళ్ళిపోయినారు. రోజూ అతను మాత్రం కొడవలితోనే కాయల్ని పీకుతున్నారు చెట్టు

నుంది. వారం రోజుల్లో అట్లా కోనేటప్పుడు ఓ కాయ ఆతని ముక్కుమీద పడ్డది. ముక్కు చిలికింది. భగవాన్ ఆ సంగతి విని,

“ ఆ చెట్టుని తాను కొడవలితో ఎంత బాధిస్తున్నదీ ఇప్పుడు తెలిసి వస్తుంది ” అన్నారు.

ఆ రోజు శివరాత్రి, సాయంత్రం పూజలన్నీ అయినాయి. భోజనం తరువాత భగవాన్ హాల్లో సోపాపైవ కూచున్నారు. చుట్టూ భక్తులు కూచున్నారు. ఒక సాధు నమస్కరించి భగవాన్ని ప్రార్థించారు—

‘ ఈ రోజు శివరాత్రి. మాకు భగవాన్ దక్షిణామూర్తి స్తోత్రం అర్థం అనుగ్రహిస్తే మా జన్మలు తరిస్తాయి ’ అని.

‘ సరే. అలాగే కూచోండి ’ అన్నారు భగవాన్.

అందరూ చాల అత్యుత్సాహంతో వివరాలకు కూచున్నారు. భగవాన్ మా వంక చూస్తున్నారు మౌనంగా. అట్లా కూచున్నాం అందరం నిశ్శబ్దంలో. మూలో భగవాన్ కలిగిస్తున్న నిశ్శబ్దంలో గడియారం గంటలు కూడా వెళ్ళిపోతున్నాయి. తొమ్మిది, పది, పదకొండు, పన్నెండు, ఒకటి, రెండు...ఎవరూ కదలలేదు, మాట్లాడలేదు, కాలం లేదు, స్థలం లేదు. శాంతిలో, మౌనంలో ఎనిమిది గంటలు నిలిపారు అందరినీ. ఆ విధంగా మౌనంలో పరమబ్రహ్మతత్వం, దక్షిణామూర్తి స్తోత్రంలోని పరమార్థాన్ని బోధించారు. నలుగు కొట్టిం తరువాత అన్నారు భగవాన్—

‘ దక్షిణామూర్తి స్తోత్రం అర్థం ఇప్పుడు తెలిసింది కద ! ’ అని. ఆనందాన్ని ఆపుకోలేక ప్రణమిల్లారు భక్తులు.

భగవాన్ పచ్చయమ్మ కోయిలలో వుంటూ వుండే రోజుల్లో, ఓ రోజు మద్రాసునుంచి వారి భక్తులు రంగస్వామి అయ్యంగారు వచ్చారు, మధ్యాహ్నం వంటిగంటకి ముందుచెందలో. ఆలయం

ఎదురుగా వుండే కొలనికి స్నానానికి వెళ్ళారు. అదంతా ఆదవి. ఎవరూ లేరు. హాయిగా స్నానం చేస్తున్నారు ఆయ్యంగారు.

భక్తులతో మాట్లాడుతున్న భగవాన్ చప్పన లేచారు. ఆ చెరువు దగ్గరికి వెళ్ళారు. అక్కడికి చిరుతపులి వస్తోంది, దాహం తీర్చుకోవడానికి. ఆయ్యంగారు అవతలి వొడ్డున స్నానం చేస్తున్నారు. చిరుతని చూడలేదు.

“ ఇప్పుడు పోయి కొంచెం అగి తరువాత రా. నిన్ను చూసి ఆయ్యంగారు భయపడతారు ” అన్నారు భగవాన్. చిరుతపులి వెళ్ళిపోయింది.

Knowless (నోల్స్) అని ఒక ఇటలీదేశపు ఆయన వచ్చారు భగవాన్ దర్శనానికి. ఆయన పూర్వ పశ్చిమ వేదాంతాన్ని గట్టిగా చదివారు. చాల Discussions (డిస్కషన్స్) చేశారు భగవాన్ తో. ఒకరోజు వాదనలో భగవాన్ ఆయనతో జీవన్ముక్తి స్థితిని గురించి మాట్లాడుతున్నారు Knowless (నోల్స్) గారు భరించలేక —

“ సరే భగవాన్, ఇప్పుడు మీరు నాతో మాట్లాడుతున్నారేదా ? ఇది వాస్తవమే కద ? ” అని అడిగారు. ఏం చెప్పారో భగవాన్ అని అందరూ ఎదురు చూస్తున్నారు.

“ లేదు. నీతో నేను యిప్పుడు మాట్లాడటం లేదు, ” అని చాల గట్టిగా అన్నారు భగవాన్. ఆ మాటలు విని Knowless (నోల్స్) హాంగిపోతో—

“ అవును. శ్రీ భగవాన్ నాతో మాట్లాడడంలేదు. భగవాన్ మాట్లాడరు. శ్రీ భగవాన్ వుంటారు అంటే ” అన్నారు.

Eye specialist (ఐ స్పెషలిస్ట్) ఒకాయన మద్రాసునుంచి ఆశ్రమానికి వచ్చారు. భగవాన్ కళ్ళుజోడు Power (పవర్) సరిపుచ్చార్చి వుందని జ్ఞాపకం వచ్చి చిన్నస్వామి భగవాన్ అద్దాల్సి

తెప్పించి చూపారు ఆయనకి. ఆయన వాటిని పరిశీలించి తన స్వంత కళ్ళతోడు భగవాన్ కళ్ళకి సరిగా సరిపోతుందన్నారు. నేను ఆ డాక్టరు కళ్ళతోడును తీసుకొని భగవాన్ దగ్గరికి వెళ్ళాను. సరిగా భగవాన్ చూపుకి సరిపోయింది కాని, దాంట్లో దూరం చూపుక్కూడా అద్దాలున్నాయి. భగవారుకి చదువుకి మాత్రమే అద్దాలు అవసరం. ఆ సంగతి భగవాన్ అదివరకే చెప్పారు. నేను తిరిగి వచ్చి చిన్నస్వామితో చెప్పాను, ఆ అద్దాలు భగవాన్ కి సరిపోయినాయని, ఆ అద్దాలు భగవాన్ కి ఇయ్యమని డాక్టర్ ని వొప్పించాం.

డాక్టరుగారి అద్దాలు తీసికొని భగవాన్ దగ్గరికి వచ్చాను భగవాన్ ఆ అద్దాలు పువయ్యెగించడానికి వొప్పుకోలేదు. చిన్నస్వామి ఆజ్ఞని పరిపాలించాలనే ఆశ్రయంతో నేను ఆ డాక్టరు కళ్ళతోడు తీసుకోమని బుద్ధి లేకుండా భగవాన్ని Press (ప్రెస్) చేశాను. భగవాన్ నా వంక చూసి,

“హూ! నేను వొద్దన్న వాటిని నేను తీసుకోవాలని అట్లా బలవంతం చేస్తావేమిటి?” అన్నారు.

తిరిగి వెళ్ళిపోయానను. అది జయంతి ముందు రోజు. జయంతి పనులలో తిరుగుతున్నాను. కాని భగవాన్నించి వచ్చిన నిమిషం నింది ఓ పెద్ద మంట ప్రారంభించింది నాలో. చాలా బాధగా వుంది. ఏం చేస్తున్నా ఆ మంట నన్ను కాలేస్తోంది. జయంతి అయిన మర్నాడు ఇంక ఆ బాధని భరించలేక హాల్లోకి పరుగెత్తుకుని వెళ్ళాను. హాలంతా భక్తులతో కిక్కిరిసి వుంది. భగవాన్ తన అనందంలో మునిగి కూచుని వున్నారు ఎక్కడో చూస్తో. నేను తటాకన సాష్టాంగపడి—

“భగవాన్ ! నాపై క్షమాపణని అనుగ్రహించండి. నేరం చేశాను. ఆ కళ్ళతోడు తీసుకోమని నేను మమ్మల్ని బలవంతం చేసింది అవరాధం. నామీద హుంకరించారు. తమ హుంకారం నా వెంటబడి కాలిస్తోంది. నేను క్షమించుకోలేను. మూడు రోజులు రాత్రింబవళ్ళు

భరించాలని చూశాను. ఇంక నా చేతకాదు. మీరు నన్ను శిక్షించలేదు నా కర్మే నన్ను కాలుస్తోంది. నన్ను కరుణా దృష్టితో చూసి ఈ అగ్నిని ఆర్పండి ” అని గొంతెత్తాను.

భగవాన్ నా వంక చూచి “ ఏమిటి ఇదంతా ! నాకు ఏమీదేం కోపం రాలేదే ! గొడవ పడకు. కూచో, అంతా సర్దుకుంటుంది ” అన్నారు. చాలా పశ్చాత్తాపంతో చిన్నపిల్లవాని వలె ఏడ్చాను. పది నిమిషాల్లో నా బాధంతా పోయింది. ✓

మాణిక్యవాచకర్ మధురలో పాండ్యరాజు దగ్గర మంత్రిగా వుండేవారు. రాజు డబ్బిచ్చి మంత్రిని వెళ్ళి వెతికి ప్రళస్తమైన గుర్రాల్ని కొనుక్కు రమ్మన్నాడు. గుర్రాలకోసం పూళ్ళు తిరుగుతూ వుండగా, ఒక గ్రామంలో ఈశ్వరుడు మాణిక్యవాచకర్ కి దర్శనమిచ్చి, అక్కడే తనకి ఓ ఆలయం కట్టమన్నారు. తన దగ్గర వున్న రాజుగారి ధనంతో ఓ ఆలయం కట్టించి, భక్తుల్ని పోగుచేసి భగవత్ సంగీతనలో కాలం గడుపుతున్నారు మాణిక్యవాచకర్. రాజు భటులు వచ్చి గుర్రాల సంగతి జ్ఞాపకం చేశారు.

‘దేవుడా, ఏం చెప్పను రాజుకి ? మాయా ప్రపంచం నా నెత్తిమీద పడ్డది ’ అన్నారు మాణిక్యవాచకర్. ఈశ్వరుడు కవపడి—

‘ వెళ్ళు. రాజుతో చెప్పు. నెల రోపం గుర్రాలు వస్తాయి ’ అని అన్నారు.

మాణిక్యవాచకర్ వెళ్ళి ఆ ప్రకారం రాజుతో చెప్పి అక్కడే వున్నాడు. నెల అయింది. అదనిలో రోదేళ్ళ వన్నిటిని పంచకళ్యాణి గుర్రాలుగా మార్చి రాజుగారి దివాణానికి తోలుకుని వస్తున్నారు పరమేశ్వరుడు, గుర్రాల కాపరి వేషంతో. ఆ గుర్రాల్ని చూసి రాజు ఆనందభరితుడైనాడు. ఆ గుర్రపు కాపరి ‘ గుర్రాలు ఇప్పుడో, నేను వెళుతున్నాను ’ అన్నారు. రాజు ఆ కాపరిని చూసి విడువలేక నమస్కరించాడు.

రాత్రికి సురాలన్నీ తోడే అడవిలోకి పారిపోయినాయి.

రాజు ఉగ్రుడై, తనని మోసం చేశాడని ఎండలా పెట్టి కొట్టమన్నాడు మంత్రుని.

ఒక వారం కొట్టారు. మాణిక్యవాచకర్ ఒకటే ఏడ్చారు. ఈశ్వరుడితో చెప్పకుని.

మధుర పట్నం పక్కన వున్న వైఘనదిలో అకస్మాత్తుగా వరదలు తెప్పించారు ఈశ్వరుడు. పట్టణం మునిగి పోవడానికి సిద్ధమయింది. ఊరివాళ్ళని నదికి కట్ట వెయ్యమన్నాడు రాజు. ఇంటికి ఒకరు చొప్పున వచ్చి మన్ను తవ్వి పొయ్యాలి ఒక ముసలి విరతుడు పుట్టు కుడుములు చేసి అమ్ముకునేది అమెకి తన ఇంటి తరుపున పంపడానికి ఎవరూ లేరు. ఎట్లాగా అనుకుందో ఈశ్వరుణ్ణి తలుచుకుంది పరమేశ్వరుడు వడ్డెవాడై వచ్చి వాకిట నిలిచారు, కూలివాడు కావాలా అని అడుస్తో.

“ నీకేమి కూలి ఇచ్చాలి ? ” అని అడిగింది ముసలమ్మ “ నువ్వే చేసే కుడుముల్లో విరిగి ముక్కలై నవి నాకు కూలి కింద ఇయ్యిస్తావా ” అన్నాడు కూలి. ఆ ముసలమ్మ కరేనంది సంతోషంతో. అమె చాలా శ్రేష్ఠి ఏ కుడుముకూ ముక్కలు కాదు అమె చేస్తే చాల మంచి దేం అనుకుంది అతను కట్ట వెయ్యడానికి వది దగ్గరకి వెళ్ళిపోయాడు

ఆ నాడు ఇక్కడ అఫె కుడుములన్నీ ఎన్ని చేస్తే అన్నీ విరిగిపోయినాయి. ఆ వడ్డెవాడు పనికి వెళ్ళాడే కాని తన వంతుకు వచ్చిన కట్టను వెయ్యనే లేదు. ఇంటికి వచ్చి పుట్టు కుడుముముక్కలన్నీ తివి ఒక ఫీడలో పడుకొని నిద్రపోతున్నాడు రాజు తన ఫీకి వచ్చి, పని చెయ్యని కూలిని చూసి క్రరతో కొట్టాడు. ఆ వడ్డెవాడిని కొట్టిన దెబ్బ రాజు వీపుమీద, ముక్కుల మీద, అక్కడ ఉన్నవారి వీపులమీద, దేవలోకంలో ఈశ్వరుడి వీపుమీద తగిలింది. ఆ కూలి అతను తనపడలేదు. రాజు మంత్ర పాదాల మీద పడ్డాడు, శిమింపమని.

ఒక రోజు నా భార్య దోసెలు చేస్తుంది. “ విరిగివచ్చిన కురి
ఈశ్వరుడికి ” అని నవ్వుతూ వెళ్ళిపోయినాను. ఆరలితో దోసెలు
తినాలని ఇంటికి వచ్చాను. “ అన్ని దోసెలు ముక్కలై వచ్చాయి ”
అని ఆ ముక్కల్ని చూపింది నా భార్య. ఏం చెయ్యను ? ఏమి
అనకండా భగవాన్ దగ్గరికి తీసుకొనిపోయి వారి ముందర పెట్టాను.

“ ఏమిటిది ? ” అన్నారు.

“ నా భార్య దోసెలు చేస్తోవుంటే నవ్వుటాలకి నేను, మాణిక్య
వాచకర్ కథలో మల్లే, విరిగివచ్చిన ఈశ్వరుడికి ఆనేసి వచ్చాను.
ఒకటి సరిగా రాలేదు. ఈ ముక్కలన్నీ మీవి గనక మీకు తీసు
కొచ్చాను ” అన్నాను. నవ్వుతో ఆయన నాలుగు ముక్కలు తిని,
తక్కినవి భిక్షులకు పంచి పెట్టించారు.

ఓ ఉదయం భగవాన్ స్నానం చేసి అద్దంగా కట్టిన వెదురు
గడకి ఆరేసిన తన తువ్వాయిని తీసుకొచ్చినారు. అటుకొనన ఆ గడ
కర్రపైన ఓ పిచ్చిక గూటిని చుట్టుకుని మూడు గుడ్లు పెట్టింది.
తువ్వాలు తీసుకుంటూ వుంటే భగవాన్ చెయ్యి తగిలి గూడు పూగి
ఓ గుడ్డు కింద పడ్డది. వారు తన పరిచారకుడు మార్పుడితో,

“ చూడు చూడు, ఈ ఉదయం నన్నెటువంటి పాపం
చుట్టుకొందో ! ” అంటో కిందపడ్డ ఆ గుడ్డుని తీసి పరీక్షించారు.
అది చితకలేదుగాని పగుళ్ళు వారింది. పెద్ద పగుళ్ళు.

“ పాపం, ఆ తల్లి తన గుడ్డు చితికిందని ఎంత ఏడుస్తుందో !
తన గుడ్డుని నాశనం చేశానని నామీద కోపగిస్తుంది కూడాను.
ఈ పగిలిన గుడ్డు అతుక్కుని పిల్ల అవుతుందా ? చూద్దాం ” అంటో
ఓ గుడ్డు పేలికని ఆ గుడ్డు చుట్టూ చుట్టి ఆ పిల్ల గూడ్లో పెట్టేశారు.

ప్రతి మూడు గంటలకీ ఓసారి ఆ గుడ్డుని తీసుకుని తన
అమృత హస్తంలో పెట్టుకుని, కొన్ని నిమిషాలు చూసేలాగా దాని
వంకనే చూస్తున్నారు. చూసి మళ్ళీ ఆ పేలికని చుట్టి గూడ్లో

పెడుతున్నారు. తన చూపుతో ఏం చేస్తున్నారో! ప్రాణాన్ని ప్రతిష్ఠించే చూపుల్ని ఆ గుడ్డులోకి ప్రసరింప చేస్తున్నారో, ఆ చల్లబడ్డ గుడ్డులో వేడిని పునః ప్రవేశ పెడుతున్నారో!

ప్రతిసారి అంటూ పంటారు భగవాన్, “ ఈ పగుళ్ళు అతుక్కుంటాయా ? ఇది మళ్ళీ పిల్ల అవుతుందా ? ” అని. ఇట్లా దయగా, తల్లికన్న శ్రద్ధతో సారారు ఆ గుడ్డుని ఓ వారం రోజులు. ఎనిమిదో రోజున ఆ పీలికని తీసేసి, చిన్న కుర్రాడు సంతోషంతో ఎగురుతున్నట్టుగానే “ చూడండి, చూడండి. పగుళ్ళు అతుక్కున్నాయి. ఇంక తల్లి వ్యసన పడదు. ఈ ప్రాణాన్ని తీసిన పాపంనించి ఈశ్వరుడు నన్ను రక్షించారు. ఎప్పుడు పిల్ల బైటికి వస్తుందో చూడారి ” అంటో ప్రతిరోజు ఆ గూటిని కనిపెట్టే వున్నారు. ఓ రోజు ఆ గుడ్డు పగిలి పిచ్చిక పిల్ల బైటికి వచ్చింది. ఆ పరీక్షిత్తుని భగవాన్ తన చేతుల్లోకి తీసుకొని, చేతులతో తడిమి ముద్దుచేసి, సంతోషంతో అందరి చేతుల్లో పెట్టి, తిరిగి తీసుకొని తల్లికి అప్ప చెప్పారు.

ఒకసారి ఒక భక్తుడు భగవాన్నీ గణపతిశాస్త్రిగార్ని కలిసి తీసిన పోటో కావాలని భగవాన్ని ప్రార్థించారు. భగవాన్ సరేపన్నారు.

బావిదగ్గర కంబలి పరచి దానిపైన సోఫాతెచ్చి పెట్టారు. భగవాన్ కొండనించి సరాసరి వచ్చి సోఫామీద కూచున్నారు. శాస్త్రుల వారు వచ్చి వారి పాదాలవద్ద కంబళిపైన కూచున్నారు. భగవాన్ ఆయన్ని తన వక్కన సోఫామీద కూచోమన్నారు. దానికి శాస్త్రిగారు వొప్పుకోలేదు. భగవాన్ వొంగి తన చేతులతో శాస్త్రిగారిని పైకిలాగి తన వక్కన కూచోపెట్టుకున్నారు. పోటో తీశారు. ఆ సంగతి ఆశ్రమాధికారులకు తెలిసింది,

“నువ్వు ఎంతవాడివని భగవాన్ తో సమానంగా కూచున్నావు ? ” అంటో గణపతిశాస్త్రిగారితో పోట్లాడారు.

శాస్త్రిగారు “ నేనేం చెయ్యను ? భగవాన్ బలవంతం చేశారు ” అన్నారు.

“ భగవాన్ మాయావి. ఎవరి మనస్సులో ఏది చాక్కుని వుంటుందో దాన్ని చైటికి తీసుకొస్తారు. నీకు లోపం ఆ కోర్కె, ఆ అహంభావం వుండనే వుంది. సీదంతా అహం. నువ్వు అహంలో నిండావు ” అంటో గణపతిశాస్త్రిగారిని చాల నిందించారు. దూషించారు.

అయిన ఆశ్రమం వదలి తన లోవన వెళ్ళిపోయారు. ఆ ఫోటో కాపీలు అందరూ తీసుకున్నారు. ఆ ఫోటో చూసి అధికారులు మండిపడి ఆ negative (నెగిటివ్) ని పగల కొట్టించి ఎవరెవరు కాపీలు తీసుకున్నారో వారి నుండినీ ఆ కాపీలు తమకి అప్పచెప్పమని ఆజ్ఞాపించారు. చాలమంది నిరాకరించారు. వారినందరినీ ఆశ్రమానికి రావడానికి పీల్చేదని నిషేధించారు. భగవాన్ని చూడకుండా బతకలేక కొందరు కాపీలు ఇచ్చేశారు. ఇవ్వనివారు కొండమీదకు వెళ్ళేప్పుడు భగవాన్ని కలుసుకుంటున్నారు. ఆశ్రమంవారు చేసింది భగవాన్ తో చెప్పకున్నారు.

“ ఫోటో తీయించుకున్నట్టు ఎందుకు వారికి తెలియనిచ్చారు ? తీరా తెలిసింతరువాత వారి కోపానికి మీరు శ్రమపడుతున్నారు ” అన్నారు భగవాన్. చివరికి ఆశ్రమంలో భగవాన్ని చూడకుండా నిలవలేక తమ ఫోటో కాపీలని ఆశ్రమం వారికి సమర్పించుకున్నారు. అసలు ఫోటో తీయించిన ఆయన మాత్రం ఇవ్వలేదు. ఆయన త్వరలోనే అత్మహత్య చేసుకున్నారు.

ఒకసారి మళయాళం నించి ఒక చేద పండితుడు వచ్చి భగవాన్ ముందు శుక్ల యజుర్వేదం చదివాడు. ఈ దేశంలో ఉన్నదంతా కృష్ణ యజుర్వేదం. అది విన్న తరువాత భగవాన్ “ ద్రావిడ వేదం మీరు ఎప్పుడన్నా విన్నారా ? ” అని అడిగారు. ఆ పండితులు తెల్లదోయినారు.

“ మా సుందరేళ్ చదువుతాడు వినండి, ” అని నన్ను చూపారు. నేనడివరకు ఒకసారి భగవాన్ తమిళంలో రాసిన ‘ ఉన్నది నలుబది ’ ని వేదస్వరాలకి కూర్చి భగవాన్ ముందు చదివి వారిని ఆనందపరచాను.

అది చదివాను ఇప్పుడు.

అదెక్కడ దొరుకుతుంది ? ఎవరు రచించారు ? అది ఎంత ప్రాచీనం-ఇట్లాంటి ప్రశ్నలు కురిపించారు ఆ పండితులు. దానికి నేను-

“ ఇది రమణోపనిషత్ ” అన్నాను. అందరూ నవ్వారు.

గాంధీగారి హత్య రోజుల్లో ఒక బ్రాహ్మణుడు భగవాన్ హాల్లోకి వచ్చి ఉగ్రంగా చూస్తూ “ గాడ్సే గాంధీని చంపి విసుతిక్కాడు. నేను నిన్ను చంపి కీర్తి తెక్కుతాను ” అని బెదిరించాడు భగవాన్ని.

“ చంపు నాయనా, నాకీ దేహ భారం తప్పిపోతుంది ” అన్నారు భగవాన్.

హాల్లోవాళ్ళు అతన్ని ఆటకాయించి తోనెయ్యాలని చూశారు. కాని, భగవాన్ అతన్ని తన దగ్గరే ఉంచుకుని తనతో భోజనానికి తీసుకొని వెళ్ళారు. రెండు రోజులు ఆశ్రమంలో ఉండిపోయినాడు అతను. మూడో రోజున అతను భగవాన్ దగ్గరకు పోయి—

“ నన్ను జీమించండి. నాకు మతి స్థిమితం వుండుంది తప్పి పోతో ఉంటుంది. నా మతి సరిగ్గా వుండేట్టు ఏదన్నా ఉపదేశించండి ” అన్నాడు.

గాయత్రి చెయ్యి అన్నారు భగవాన్. కొన్ని నెలల్లో తిరిగి వచ్చాడు అతను, పిచ్చి అంతా పోయి—గొప్ప భక్తితో.

పార్వతి ఈశ్వరుడి శరీరంలో అర్థ భాగాన్ని వాంచింది ఆరువారలంపైన తపస్సు చేస్తున్నది. మహిషాసురుడు గొప్ప శివ

భక్తుడు. శివలింగం అతని కంఠంలో వుంటుంది. దాన్ని సదా ఆరాధిస్తాడు. కనుక అతను కంఠారాధుడు. అతను పార్వతిని మోహించాడు. పార్వతి అతన్ని సంహరించింది. ఆ సందర్భంలో ఆ అసురుడి కంఠంలోని లింగం పార్వతి చేతిలోకి వచ్చింది. కాని అది చేతినించి పూడిరాదు. అప్పుడు పార్వతి ఈశ్వరుణ్ణి ప్రార్థించింది. పార్వతిని ఆమె చేతిలోని ఖడ్గంతో అక్కడవున్న రాతిపైన కొట్టమన్నారు ఈశ్వరుడు.

కొట్టగానే తీర్థమయింది. దానిపేరే ఖడ్గతీర్థం. దాంతో స్నానం చేసేప్పటికి లింగం పూడి ఒడ్డున పడ్డది. లింగాన్ని అక్కడే ప్రతిష్ఠించ మన్నారు ఈశ్వరుడు. అదే ఈ పూరి ఈ దుర్గ గుడి. ఆ గుడి శిథిలమైతే దాని ధర్మకర్తలు బాగుచేయిస్తున్నారు.

ఆ కాలంలోనే ఒక రాత్రి భగవాన్ గిరి ప్రదక్షిణం చేస్తో ఆ దుర్గాలయం దగ్గరకు వచ్చి లోపలికి వెళ్ళారు. అక్కడ ఉన్న శ్రీ చక్రాన్ని చూశారు. రాత్రి రెండుగంటలు. అక్కడి కావలి అతను ధర్మకర్తతో చెప్పాడు; ధర్మకర్త వచ్చాడు. భగవాన్ అతనికి ఆ చక్రాన్ని చూపి దాంట్లో లోపం ఉందన్నారు. వారు ఆ శిల్పిని అప్పటికప్పుడు పిలిపించారు. భగవాన్ అక్కడే కూచుని శ్రీ చక్రాన్ని సవరింపజేశారు. సూర్యోదయం లోపల పని పూర్తయింది. భగవాన్ తన చేత్తో ఆ శ్రీ చక్రాన్ని ప్రతిష్ఠించారు.

ఆ రోజు ఆమావాస్య. భోజనకాలంలో అందరూ ఇడ్లీకి కాఫీకి కూచుని ఉన్నారు. నేను నుంచుని చూస్తున్నాను. భగవాన్ నన్ను చూసి,

“ ఏం సుందరే, సుప్య కూచోచేం ? ” అన్నారు.

“ భగవాన్ ! ఇవాళ పితృతర్పణం రోజు. ”

“ ఎందుకు పితృతర్పణం ? నీ తలిదండ్రులు ఇదివరకే ఊర్ధ్వ లోకాలకి వెళ్ళారు. ఇప్పుడు నువ్వు తర్పణం వదిలి వాళ్ళని పైకి పంపవలసిన అవసరం లేదు, తిను ” అన్నారు. అంబాల్లకి బానిసలం కద ? నేను కదలలేదు. భగవాన్ లేచివచ్చి నా చెయ్యి పట్టుకుని లాగి కూచోపెట్టి ఇడ్లీ తినిపించారు.

ఆ నాటి నించి నేను ఆమావాస్యకి పితృతర్పణం చెయ్యడం మానేశాను.

ఒకసారి చిన్నస్వామికి నామీద అమితమైన కోపంగా ఉంది. ఆ దిగులులో నేను రాత్రి భోజనం చెయ్యలేదు. తెల్లారి ఆకలిగా ఉంది. ఆశ్రమంలో నిలువ మనస్కరించలేదు. భగవాన్ తెల్లారకట్ల ఇడ్లీ చేస్తున్నారు. వెళ్ళి నమస్కరించాను.

“ ఏమిటి సమాచారం ? ”

“ టవునుకు వెడతాను. ”

“ ఎందుకు ? ”

“ పిల్లలు ట్యూషన్ కు కాచుకుని ఉంటారు. ”

“ తెలుసు. నాకు తెలుసు నీ దొంగతనం. అదివారంనాడు నీకు ట్యూషన్ ఏమిటి ? ఎవరికి చెప్పుతావు ? వంగాయం సాంబారు చేశాను మధ్యాహ్నానికని. ఇప్పుడే నీకు వేసి పెడతాను. రా. తిను. పద. కూచో ” అని తొందరగా విస్తళ్ళు వేశారు. తానూ నా పక్కన కూచుని నా దిగులు మరచిపోయేట్టు ఎన్నో కబుర్లు చెప్పి నవ్వించారు. అట్లాంటిది భగవాన్ కరుణ.

నా రెండో కొడుకు సోమరి. చదవడు. అతను S. S. L. C. పరీక్షకు వెళ్ళడానికి ముందు రోజు ఒక Fountain Pen (ఫౌంటెన్ పెన్) కొని తీసుకొచ్చి భగవాన్ ముందు పెట్టాడు. “ ఎందుకిది ? ” అని అడిగారు భగవాన్.

“ మీరు చేత్తో కాకి నా కియ్యండి. ”

“ ఏమి విశేషం ? ”

“ నేను పరీక్షకు వెళుతున్నాను. Pass (పాస్) కావడం కోసం. ”

“ చదివితే Pass (పాస్) అవుతావు. నువ్వు చదవవు. ఎట్లా Pass (పాస్) అవుతావు ? ”

“ చదువెందుకు ? మీరు Bless (బ్లెస్) చేస్తేచాలు. ”
నవ్వి ఆ కలంతో ఓ సారి రాసి తిరిగి ఇచ్చారు భగవాన్.

అతను Pass (పాస్) అయినాడు.

అశ్రమంలో ఆ రోజుల్లో నేనే Foreign Correspondence (ఫారిన్ కరస్పాండెన్స్) చూసి జవాబులు ఇచ్చేవాణ్ణి. ముందు Draft (డ్రాఫ్ట్) తయారుచేసి భగవాన్ ముందు పెట్టి వారి Suggestions (సజెషన్స్) తీసుకొని వాటిని ఆ ప్రకారం మార్చి పంపేవాణ్ణి. కొంతమంది క్లిష్టమైనవి వివేకవంతమైన ప్రశ్నలు పంపేవారు. ముఖ్యం పరదేశాల నుంచి. ఆ ప్రశ్నలకు భగవాన్ సూచనల ప్రకారం నేను రాసిన జవాబులు చాల విలువైన ఆధ్యాత్మిక గ్రంథమౌతుందనుకునేవాణ్ణి. నా జవాబుల Office Copies (ఆఫీస్ కాపీస్) భద్రంగా Office (ఆఫీస్) లో ఉంచాను. ఒకసారి భగవాన్ కి కారవూస ఇచ్చారు అశ్రమంవారు. ఆ కారవూస దేంట్లో ఇచ్చారో ఆ కాయితం చూశారు భగవాన్. అది నేను భద్రంగా దాచిన ఆ ఉత్తరాని రికార్డులొంది చించినది. ఆధ్యాత్మిక విషయాలపై అశ్రమం వారికి అంత భక్తి శ్రద్ధలు.

నన్ను పిలవమన్నారు భగవాన్. ఆ కాగితం చూపి ఉగ్రులై నారు. ఎంత కోపమో ! భగవాన్ కోపానికి హడలిపోయినాను. పైగా అటువంటి రికార్డు నాశనమయిందని నా దుఃఖం. ఆఫీసులో కనుక్కుంటే ఆ తప్పంతా నాదేనని తేల్చారు. వాళ్ళకి చీమ కుట్టినట్టులేదు.

ఒకసారి డబ్బు కావలసి వచ్చింది చిన్నస్వామి ఆశ్రమంలో తలపెట్టిన పనులకి. కొందరు పెద్దలు ఆశ్రమంనుంచి బయలుదేరి రిటైర్డ్ జడ్జి సుందరం శెట్టియార్ని కలుసుకొని అందరూ కలిసి మైసూరు మహారాజుగారిని డబ్బు అడగాలని చిన్న స్వామి నిశ్చయించారు. నన్ను పోయి ఆ సంగతి భగవాన్ తో చెప్పమన్నారు చిన్నస్వామి.

“ నాకు భయం. ఆ పని నా వల్ల కా”దన్నాను. వీల్లేదన్నారు.

ఇంకొకటి చేస్తానన్నాను. ఆ విషయమంతా సుందరం చెట్టియారుకు ఒక ఉత్తరం రాసి భగవాన్ ముందు పెట్టాను. ఆ ఉత్తరాన్ని చూసి భగవాన్ ఎంత అసహ్య పడ్డారో ! ఆ కాగితాన్ని పెంటని తాకివట్టు దూరంగా పారేసి,

“ ఎప్పుడూ డబ్బు, డబ్బు. బతుకంతా అంతే. తెల్లారిలేస్తే డబ్బు. నువ్వు నీ స్వామి కట్టకట్టుకుని ఏజ్లో పడండి ” అన్నారు.

ఆశ్రమానికి మునిసిపల్ వాళ్ళు వస్తు వేస్తామన్నారు. పీటలేడని అర్జీ పెట్టారు. మునిసిపల్ కౌన్సిలులో ఆశ్రమానికి విరోధులైన ఒక పార్టీ వుండేది. ఈ విషయం ప్రతి మీటింగులో చర్చించటమూ, వాయిదా వెయ్యడమూ జరుగుతోంది. అవతల పార్టీ వారికి ఆశ్రమాన్ని తిట్టడమే పని. ఒక మీటింగుకు నన్ను ఆశ్రమ ప్రతినిధిగా పంపారు చిన్నస్వామి. నేను వెళ్ళేప్పటికి కౌన్సిలు మీటింగు జరుగుతోంది. ఈ ఆశ్రమం విషయం కౌన్సిలు ఎదుటికి రాగానే నేను-“ భగవాన్, నువ్వో అందరి హృదయాల్లోనూ వున్నావు. నిన్నూ, ఆశ్రమాన్నీ తిట్టే వారి హృదయాల్లోనూ వున్నావు ” అని నాలో అనుకుని, నమస్కరించు కున్నాను. అంతే. కౌన్సిలు వాళ్ళు వేసిన నన్నుని తీసేశారు. ఏ ఒక్కరి నింటి ఏ అభ్యంతరమూ రాలేదు.

నేను భగవాన్ ని నిర్గుణ బ్రహ్మంగా ముద్దిస్తే ఒక తమిళ పద్యం రాశాను. అటు తరువాత రూపంలో వున్న ఈశ్వరుడుగా వర్ణిస్తే

ఒక పద్యం రాసి “ ఎవరినించి అనుగ్రహం చరాచరాలపై వ నిరంతరం ప్రసరిస్తుందో ” అని రాసి భగవాన్ కి వినిపించాను. భగవాన్ విని “ అట్లా కాదు ” అని, దాన్ని సరిచేశారు.

ఒక్కమాటే మార్చారు. అందులో ఒక అక్షరమే. ఆ మార్పుతో “ ప్రసరిస్తుందో ” అనేది కాదు, “ ప్రసరింపచేస్తున్నారో ” అన్న అర్థం వచ్చింది.

అంటే, సూర్యునివలె రాంతి పడటం కాక, ఆయన ఇష్ట ప్రకారం తగిలవారని తనకు తెలిసివారిపై ప్రసరింపచేస్తున్నాననే అర్థం వచ్చింది. ఉత్త indeterminate illumination (ఇండిటర్మినేట్ ఇల్యూమినేషన్) కాక directed illumination (డైరెక్టెడ్ ఇల్యూమినేషన్) అని అర్థం.

ఒకసారి ఒక భక్తుడి ద్వారా నాకో offer (అఫర్) వచ్చింది. జోలాఫూర్ లో Jewish refugees (జూయిష్ రిఫ్యూజీస్) కి ఇంగ్లీషు ఉపాధ్యాయుడిగా. పెద్ద జీతం. వాళ్ళకున్నాను. Appointment order (ఎప్పాయింట్మెంట్ ఆర్డర్) వచ్చింది. దాన్ని భగవాన్ కి చూపాను.

“ ఏం ఉద్యోగం ? ఎట్లా వచ్చింది ? ” అని అడిగారు.

చెప్పాను.

“ సరే, వెళ్ళు ” అన్నారు.

గడపదాటానో లేదో లోపల్నించి పెద్ద వజ్రుకు, భయం వచ్చాయి-“ ఏం చేస్తున్నావు ? నీ గురువు సన్నిధానం వాడిరి వెళ్ళిపోతున్నావా ? ” అని.

వెనక్కి వెళ్ళి భగవాన్ పాదాలపై పడి “ భగవాన్ ! మిమ్మల్ని వదిలి పోలేను ” అని ఏడ్చాను. భగవాన్ నివ్వి అక్కడ వున్న వారితో “ చూడండి. ఇంకా వై ఏళ్ళనించి ఇతను ఇక్కడ వుండి తెలుసుకుంటున్నాడు. ఇలాడటం, ఈనాడు భగవాన్ లేని స్థలానికి వెళుతున్నానని దుష్కామకుతున్నాడు. భగవాన్ లేని స్థలానికి వెళ్ళు

గలదా, ఈయన ! ” అని నన్ను హేళనచేసి నవ్వించి, వెళ్ళమని encourage (ఎన్కూరేజ్) చేసి శలవిచ్చి పంపారు.

స్కూలునించి శలవైతే పెట్టాను కాని నాకు షోలాపూర్ వెళ్ళడానికి డబ్బు ఏదీ ?

అహమదాబాదు నుండి ఒక కోటీశ్వరుడు, బజాజ్, ఆశ్రమానికి వచ్చి భగవాన్ కి ఓ నూరు ప్రశ్నలు రాసి ఇచ్చారు. భగవాన్ ఓపికగా వాటికి జవాబులు చెప్పారు తమిళంలో. దగ్గర వున్నవారు దానిని ఇంగ్లీషులో తర్జుమాచేసి చెపితే ఆయన రాసుకొన్నారు.

మర్నాడు నేను బళ్ళో వుండగా ఒక పెద్ద కారు వచ్చింది నా కోసం, భగవాన్ ఎన్ను తీసుకు రమ్మన్నారని. వెళ్ళుతున్నానని స్కూలులో చెప్పి భగవాన్ సమక్షానికి వచ్చాను. భగవాన్ నన్ను బజాజ్ గారి బసకి వెళ్ళి, ఆయన రాసుకొన్న విషయాలన్నీ తర్జుమాలో పొరపాట్లు దిద్ది వివరణచేసి పొమ్మన్నారు. ఆ పని ఆరు గంటలు పట్టింది. ఆయన నా శ్రమకి ప్రతిఫలంగా ముప్పై రూపాయలివ్వబోయినారు.

“ ఇది భగవాన్ కార్యం. నేనేమీ తీసుకో ”నన్నాను. కాని, వారు పూరుకోక భగవాన్ దగ్గరకు వచ్చి చెప్పారు. భగవాన్ “తీసుకో ! షోలాపూర్ రైలు ఐచ్ఛకు పనికి వస్తుంది ” అని అన్నారు. తీసుకొన్నాను. ప్రయాణమై బెంగళూరు వెళ్ళాను. బయలుదేరడమే 104 దీగ్రీల జ్వరంతో బయలుదేరాను. ఆ పూళ్ళో నా చెల్లెలూ, కుమారుడు వున్నారు. రోజూ జ్వరం ఎక్కువవుతుంది. వెళ్ళవద్దని ఏడ్చారు వాళ్ళిద్దరు. ఎంత కాలానికి జ్వరంపోలేదు. ఉద్యోగానికి రాజీనామా నిస్తో వైరు పంపాను. మర్నాటికి జ్వరం తగ్గింది. నేను జీతం నష్టంపైన ఒక సంవత్సరం శలవు పెట్టాను. కాని, ఆ రోజు లేకండా బెంగళూరులో దోసుగారు ఒక సునాయనమైన ఉద్యోగం ఇచ్చారు. కాని, భగవాన్ నించి దూరంగా వుండలేక భగవాన్ దగ్గరకు త్వరలో వచ్చేశాను.

ఓరుగంటి వెంకటకృష్ణయ్య

చూ కుటుంబమేదో విధంగా మతంతోనూ, ఆధ్యాత్మిక చింతతోనూ గట్టి సంబంధమున్న కుటుంబం. మా మేనత్త తర్త చివుకుల వెంకటశాస్త్రిగారు రమణ గీతలో భగవానుని ప్రశ్నించిన వారిలో ఒకరు. చిన్నతనంలోనే వారింట్లో రమణ గీతా, రమణ చరిత్రా చదవడమూ, భగవాన్ పోటో చూడడమూ అయింది.

నా బి. యల్. చదువు కాలంలో మద్రాసులో కాంగ్రెస్ జరుగుతూ వుంటే యస్. దొరస్వామి అయ్యర్ గారి యింటి హాలులో నాయనగార్ని అంటే కావ్యకంఠ గణపతిశాస్త్రిగారిని చూశాను. గాంధీ ఆశ్రమం నుంచి వచ్చిన చతుర్వేదుల కృష్ణగారితో వారు మాట్లాడు తున్నారు. కృష్ణగారు ఆదికాలు నిష్ప్రియోజనమనీ, తాను పెట్టడం లేదనీ వాదిస్తున్నారు. దానికి నాయనగారు శాస్త్ర ప్రమాణం చూపుతో గట్టిగా చివాట్లు పెడుతున్నారు. ఆ నాయనగారి ఆకారమూ, శాస్త్ర వచనాన్ని ఆయన చూచి చేసి చెప్పే విధమూ చూసి దాగా ఇంప్రెస్ అయినాను. ఆయన a man out of the ordianory (ఎ మాన్ ఔట్ ఆఫ్ ది ఆర్డినరీ) అనిపించింది.

కృష్ణ “ ఏమైనా అసలు వీలు వుండవొద్దా ? గాంధీ ఆశ్రమంలో తద్దినం పెట్టాలంటే బ్రాహ్మలెవరు దొరుకుతారు ? ” అని అడిగారు.

“ నువ్వే గట్టిగా క్రాద్ధం పెట్టతలుచుకుంటే బ్రాహ్మకు దొరికి తీరతాడు. అంతా శ్రద్ధలో వుండి ” అన్నారు నాయన.

“ రేపే మా తల్లి క్రాద్ధం. నేను పెడతానన్నా నాకు సిద్ధంగా భోక్తలెవరున్నారు ? ”

“ రేకేం ? నేను ఒకణ్ణి. ”

“ రెండోవారు ? ”

నాయన చుట్టూ చూచారు. ఓ ఇరవైమంది వున్నారు అక్కడ. ఓ మూల కూచున్న వన్ను చూపి “ఆ అబ్బాయి రెండో బ్రాహ్మణుడు” అన్నారు.

నేను బ్రాహ్మణ్ణి అని కూడా తెలిదు కదా ఆయనకి. నాకు చిత్రం వేసింది.

“మూడో ఆశను ?”

“అగ్ని.”

అంటే అగ్ని, శాస్త్రులవారూ, నేనూ-ముగ్గురం అగ్నులం అన్నమాట. వన్ను వారితోనూ, అగ్నితోనూ కలపడం నాకు గర్వం కాదా !

మర్నాడు తద్దినంలో నాయనగారే మంత్రాలు చదివారు. అవి వింటోవుంటేనే గొప్పగా అనిపించింది నాకు. ఏదో చెప్పలేని ఒక గొప్ప సంచలనం కలిగి, సాయంత్రం వరకు నాలో అట్లాగే వుంది.

కొద్ది రోజుల్లోనే పెద్దలలో ఒకరు నాయనగార్ని నెల్లూరు పిలిపించారు ఉపన్యాసాలకై. నేను కలుసుకున్నప్పుడు ఆయన మాట్లాడుతూనే నా కళ్ళల్లోకి చూస్తూ వుండిపోయినారు. నేనూ ఆయన కళ్ళల్లోకి చూసి, ఆ వేడి ఇంక చూడలేక కళ్ళు తిప్పుకున్నాను. ఆ సంచలనంతో నాకు రాత్రంతా నిద్రలేదు. ఎర్రటి కళ్ళతో మర్నాడు ఆయన ఎవరిపడి చెప్పాను, రాత్రి నేను దాదాపుదానని.

“నువ్వెంతవాడివో పరిశీలించాను” అన్నారు.

“ఏం పరిశీలనో, నేను చాలా దాదాపుదాను.”

“నా పుద్దేశం అదికాదుగా ! అయినా నేను తెలుసుకుంటే నీకు పిచ్చెక్కించలేనా ?” అన్నారు.

వారు అంతటి వారని నాకే సందేహమూ లేదు.

ఆయన అకారమే చూపేది ఆయన ఎవరో మహా పురుషుడని, ఆయన ఎవరో తెలీనివారికి కూడా. కొట్టవచ్చే పెద్ద నుదురు, తేజోవంతమైన పెద్ద కళ్ళు, ఆయన గద్దం తీరు అంతా Ancient Hebrew prophet (ఎన్నియంట్ హీబ్రు ప్రాఫెట్) లాగు వుండేవారు. కంఠం మాత్రం కొంచెం పీల కంఠం.

ఈయనే ఇంతవదైలే ఈయన గురు వెంతవారో అనుకున్నాను.

మొదటిసారి అరుణాచలం 1929 లో వచ్చినప్పుడు వేంకట రామిరెడ్డిగారూ, నేనూ పూళ్ళో భోజనంచేసి ఆశ్రమానికి చేరాం. అప్పుడు హాలూ, తల్లి సమాధిపైన ఆ పాతా, భోజనశాల-అంటే వుండేవి. భగవాన్ భోజనంచేసి లేస్తున్నారు. మమ్మల్ని చూడగానే కన్నులు చిన్నవిచేసి అదో చిత్రమైన చూపు చూశారు.

“ భోజనం చేశారా ? ” అని అడిగారు.

పూళ్ళో భోజనం చేసానని చెప్పాను.

“ ఇక్కడే భోజనంచేసి వుండవచ్చే ” అన్నారు.

రెండురోజులు బున్నాను. చాలాకాలం వరకు ఆయన ఒక మహాత్ముడనే దృష్టితోనే వుండేవాణ్ని. ఆ రోజుల్లో చాలావరకు ఆయనే వంట. ఆయన వెంటనే వుండేవాళ్ళం. చారు అన్నమే రాత్రిళ్ళు ఆశ్రమంలో. వెళ్ళేప్పుడు అడిగాను స్వామిని—

“ భగవాన్ ! నాకేమన్నా మంచి మార్గం చూపండి. ”

“ ఇప్పుడేం చేస్తున్నారు ? ”

“ మనసు పొంగినప్పుడు శ్యామయ్య కీర్తనలు పాడుకుంటాను, గాయత్రి జపం చేస్తాను. ”

“ సరే. అట్లాగే గాయత్రి జపం చేసుకొనండి. ప్రాణాయామం చెయ్యండి ! ”

నేను వెదుతూ వుండగా నా వెనకే,

“ అద్వైత దృష్టి మానకండి ” అన్నారు.

ఆ మాటలు నా కర్థం కాలేదు అప్పుడు.

మళ్ళీ రమణాశ్రమానికి వెళ్ళే రోపం ఆ ఒకటిన్నర సంవత్సరంలో ఐదారుసార్లు అరవిందాశ్రమం వెళ్ళాను. కాశీకి వెళ్ళి ఓ నెల వున్నాను. మళ్ళీ అయిదు నెలలు పుదుచ్చేరిలో గడిపాను కాని పుదుచ్చేరి సముద్రతీరాన్నైనా, గంగా తీరాన్నైనా భగవాన్ తీక్షణమైన చూపు కళ్ళకు పొడకట్టుకొనే వుండేది.

ఇతరదోష్ట 'సీ శరీరం దుర్బలం, యోగానికి తగవు' అన్నారు. భగవాన్ నా యోగ్యతను అడగలేదు. నా చంచలాన్ని దండించలేదు. కాని నా మట్టుకు నేను చూసుకుంటే భగవాన్ ముందు నిలబడడానికి మాత్రం నాలో ఏ యోగ్యతలున్నాయి? లేకపోతేనే? నా భగవాన్ రాముడంతటివాడు. ఒకమారు ప్రసన్నుడైతే చాలు, నీ వాడవని యాచిస్తే చాలు, తన వానిని చేసుకుంటాడు.

1930 లో రెండోసారి వొచ్చాను రమణాశ్రమానికి. ఆ సారి ఓ నెల వుండిపోయాను. తెల్లవారుజామున లేచి పారితీర్థం దావి దగ్గర స్నానంచేసి, కుంపటిపైన నైవేద్యం వొండి, అమ్మ (భగవాన్ తల్లి) సమాధిపై లింగానికి పూజ చేసేవాణ్ణి. చిన్నస్వామి (భగవాన్ తమ్ముడు) మంత్రాలు చదివేవారు. భగవాన్ రోజంతా మా పక్కనే నేలమీదే కూచునేవారు మాలో వొకరిగా. తాను తయారుచేసిన గరిచెలు, కమండలాలు మొదలైనవి మాకు చూపేవారు. కబుర్లు చెప్పేవారు. ఆస్పతు వేదాంతం ప్రశ్నలడిగేవారు ఎవరూ లేరు. సాయంత్రం దావి దగ్గర కొయ్యమంచంమీద కూచుని భగవాన్ మౌనంగా అరుణాచల శిఖరాన్ని చూస్తో వుండేవారు. చుట్టూ కూచునే వాళ్ళు మేము. చీట్లు దళమైన కొద్దీ భగవాన్ లేజన్ను హెచ్చేది. అలిపేలమ్మ తిరుప్ప వుళ్ వాడేది. ఆ నిశ్శబ్దం చాలా గంభీరం.

రాత్రి భోజనానంతరం గోష్టి ప్రారంభమయ్యేది. భగవాన్ వేదాంతం కథలు కబుర్లు చెప్పేవారు, పరిచాసాలు చేసేవారు, నవ్వింటే

వారు. అప్పుడు “ మన ” భగవానే. రాత్రి ఎంత పొద్దు పోతుందో ఎవరికీ తెలిసేది కాదు, చివరికి మాధవుడు స్వామి వెనక నిలబడి, వారికి తెలియకుండా మూగ సౌజ్ఞాలతో మమ్మల్ని వెళ్ళి నిద్రపొందని ప్రార్థించిందాకా.

1930 లో మళ్ళీ వచ్చాను రమణాశ్రమానికి. ఆ రోజుల్లోనే సరసింహ అయ్యర్ గారు భగవాన్ జీవిత చరిత్ర రాయడానికి భగవాన్ నుంచి, భక్తుల నుంచీ విషయాలు పోగు చేస్తున్నారు. ఆయన దగ్గర రాతప్రతి rough (రఫ్) గా తయారై వుంది. దాన్ని చదివాను. చదవగానే ఇట్లాంటిది తెలుగులో రాస్తే బాగుంటుందనిపించింది. భగవాన్ అనుజ్ఞ అడిగాను. రాయమన్నారు. ఆయన ఇంగ్లీషుని ఆచారం చేసుకొని తెలుగులో రాసి సిద్ధం చేసేశాను ఆ నెల రోజుల్లో.

తరువాత వీలైనపుడల్లా, కోర్టుకి శలవలు ఇచ్చినపుడల్లా రమణాశ్రమానికి వచ్చేవాణ్ణి. ఆశ్రమానికి దగ్గరిగా పరిచితుణ్ణి అయినాను. భగవాన్ తో సహా అందరూ కిష్టయ్య వచ్చాడు అని సంతోషంతో ఆహ్వానించేవారు. ఆ కాలంలో భగవాన్ మాతో చాలా స్వేచ్ఛగా, మాలో ఒకరుగా వుండేవారు. ఆయన ఏదన్నా రుబ్బడమో, సూరడమో ముగుస్తోందనగా చుట్టూ చేరేవాళ్ళం. ఆయన చేత్తో అందరికీ రుచికి తలా కాస్తా పండుతారు. అదే ప్రసాదం కింద తీసుకుంటాం.

నే నెప్పుడూ ఆయనతో వేదాంతం మాట్లాడలేదు. ఏ సందేహాలు ఆడగలేదు. ఈ సృష్టి, పుట్టు పూర్వోత్తరాలు తెలుసుకోవాలని, ప్రయత్నించలేదు. ఆయనతో నాకు personal and emotional touch (పర్సనల్ అండ్ ఎమోషనల్ టచ్). కాని ఇతర్లు ఆయన్ని ప్రశ్నించినప్పుడు వాళ్ళకి ఆయన చెప్పే జవాబులు జాగ్రత్తగా వినేవాణ్ణి. ఆయన ముందు నే నెప్పుడూ పాడలేదు. ఎన్నేళ్ళున్నా, ఎంత ప్రయత్నించినా నా గొంతు పెగిలేది కాదు. ప్రతివాడూ

పాదేవారు—గొప్ప పాటకులూ, స్వరమంటే ఏమీ తెలినివాళ్ళూ. కాని, నాకు పాటని నిరాకరించినట్లయింది. అదొక్కటే. తక్కిందంతా స్వేచ్ఛ నాకు ఆయన దగ్గర. నేను ఆశ్రమంలో పనులు చేసేవాణ్ని. సరదాకి నీళ్ళు చేడడం, పువ్వులు కొయ్యడం, కాని భగవాన్— ఎదట కాదు. ఆయనతో కలిసి పనులు చెయ్యనిచ్చేవారు కారు, భగవాన్. నేను లేని సమయంలో మా అమ్మ ఆశ్రమానికి వెడితే, అమె ఎవరో తెలుసుకోకముందే భగవాన్,

“ కష్టయ్య అమ్మ వచ్చింది. మాధవా, ఫలహారం పెట్టు ” అన్నారట.

ఆ మాట తీసుకొచ్చి మా అమ్మ చెప్పితే ఎంతగా కరిగిపోయిందో మనసు నాకు.

భగవానుతోనే కబుర్లు. ఆయనతోనే భోజనం. ఆయన హాల్లో ఆయనతోనే నిద్ర. ఇట్లా గడిచేది కాలం.

మొదటినుంచి నాకు ఆయన గొప్ప వ్యక్తి అని భావం. కాని దేవుడు అవతారం అని ఇట్లాంటివి ఏమీ వుండేవి కాదు. మనం బాగుపడడం వీరి చేతుల్లో వుండి, ఈయనపైన ఆధారపడవచ్చు అనే విశ్వాసం, ఆయనతో స్నేహం, ఆయన యెడల ప్రేమ. వన్ను ప్రత్యేకమైన శ్రద్ధతో చూసి కట్టేసుకున్నారు ఆయన. తండ్రిపైన వుండే ప్రేమ నాది. ఏ కష్టమైనా ఆయనతో చెప్పుకోవచ్చు. ఆయన తీరుస్తారు. కష్టం వస్తే “ రమణా ” అనుకుంటే సరి. కలలో భగవాన్, ఆయన చెయ్యో కనపడి ఆ బాధని తుడిచేసినట్టు అనిపించేది. అంటే బైటిదిగాని, మనసుదిగాని, వొంటిదిగాని తీరిపోయేది బాధ.

ఆయన రుబ్బుతో వుండగా ఓ సారి, కూరలు తరుగుతో వుండగా ఒకసారి నేను రుబ్బుతాననీ, తరుగుతాననీ కూచున్నాను. మూడుసార్లు కత్తి తీసుకున్నాను తరగాలని. వద్దన్నారు భగవాన్ మూడుసార్లు. చివరికి—

“ ఇంటిదగ్గర తరుగుతావా ? ” అని అడిగాడు.

“ నాకు తరగవలసిన పనిలేదు. ”

“ అయితే ఇక్కడమాత్రం ఎందుకు ? ఇక్కడ ఇంటి దగ్గర మల్లనే వుండు ” అన్నారు.

వారికి నామీద ఎంత శ్రద్ధో ! ఆశ్రమంలో నాకు మా ఇంటి దగ్గర మల్లనే సుఖంగా వుండాలని వారి ఉద్దేశం. పడుకొంటే తలకింద ఏముందో, సుఖంగా నిద్రపడుకోందో లేదో అని జాగ్రత్త పడతారు.

ఓ రాత్రి నిద్రలో లేచాను. కారణం తెలీలేదు. భగవాన్ మేలుకునే ఉన్నారేమో—

“ ఏం లేదు. పడుకో, పడుకో ” అన్నారు. ఆ కంఠం సరిగా జడుసుకొని లేచిన చిన్నపిల్లవాణ్ణి ప్రేమగల తండ్రి ఆదరించినట్టే వుంది.

ఓసారి మాధవస్వామి తమిళంలో భగవాన్ పైన పాటలు పాడుతున్నాడు. పాడుతూ మధ్య—

“ కిష్టయ్య పాడదేం ? ” అన్నాడు.

“ ఏం ? ఇన్నాళ్ళూ నువ్వు పాడుతున్నావు చాలదూ ? ఏమొచ్చింది నీకు ? ఏది పాడు ” అన్నారు భగవాన్.

అటు తరవాత అతని పాటలో అన్నీ తప్పలే. భగవాన్ దిద్దుతున్నారు.

“ ఇన్నేళ్ళూ పాడి నువ్వు నేర్చుకున్నదిదీ. కిష్టయ్య పాడక పోతేనేం, నువ్వు పాడు. అతను బావం తెలుసుకుంటాడు ” అన్నారు.

ఎక్కడికక్కడ శిష్యుల అహాన్ని అణిచేవారు.

ఓ పార్శ్వమి రాత్రి కొంతమంది భక్తులు గిరి ప్రదక్షిణం బయలుదేరుతున్నారు. దేవరాజ మొదలియార్ నన్ను రమ్మని

అడిగారు. నాకు ఆస్త్రా, రావన్నాను. కొంతసేపటికి వాళ్ళు బయలు దేరుతూ భగవాన్ ని శలవ అడగడానికి వచ్చారు. వాళ్ళళ్ళ దాక్టరు క్రిష్ణమూర్తిగారు కూడా వున్నారు. ఆయనికి నా కన్నా ఎక్కువ ఆస్త్రా. ఆయన వెళ్ళగా లేనిది నేనెందుకు వెళ్ళకూడదనిపించింది. నేను భగవాన్ అనుజ్ఞ అడిగాను. దేవరాజ నన్ను అడిగారు భగవాన్ ముందే, ఇండాక రావన్నావే అని. చెప్పాను కారణం, దాక్టర్ని చూసి మార్చుకున్నానని. భగవాన్ అడిగారు, ఎప్పటికీ వస్తారు అని. రెండు మూడు గంటలసేపు పడుతుంది అన్నారు వాళ్ళు.

“ ఆ. నెమ్మదిగా వెళ్ళండి. రాత్రి రెండుగంటలకి అంటే (అయిదారు గంటలకి) రండి. ఏదైనా నెమ్మదిగా చేస్తే శ్రమ వుండదు. తీరుబడిగా slow (స్లో) గా చేశామా కొండనైనా ఎక్కవచ్చు. శ్రమ తెరీదు ” అన్నారు.

మేము తిరిగి వచ్చేటప్పటికి మేము అనుకోకుండానే సరిగా రాత్రి రెండు గంటలయింది. రాగానే భగవాన్ -

“ కిష్టయ్యకి శ్రమగా లేదుకదా ! ” అంటే - ఆ కంఠధ్వనిలో తను అంతసేపూ వన్ను కవిపెట్టి శ్రమ కలగకుండా చూస్తున్నానని విసపడింది.

రాత్రులు ఎందుకో భగవాన్ ఆ రోజుల్లో టార్చి వేసుకుని వంటరిగా ఆశ్రమం చుట్టూ తిరిగేవారు, ఆశ్రమానికి అవతలగా లైటు వేసి పరీక్షిస్తో. అదంతా మరి భక్తుల రక్షణకేమో. గుడి కడుతున్నప్పుడు రాత్రులు టార్చివేసి ఆ కడుతున్న గోడర్ని పరీక్షించేవారు.

దోజవమైన తరవాత తీరుబడిగా కూచుని ఎన్నో కథలు, కబుర్లు చెప్పేవారు. మేము పక్కలు పడుచుకుని పడుకున్న తరవాత కూడా చెబుతూనే వుండేవారు.

ఒకసారి వచ్చినప్పుడు నేను అడిగాను: “ గాయత్రి చెయ్యి మన్నారే నన్ను, ఆ మంత్రం చాల పొడుగ్గా వుంది. పైగా అర్థం తెలుసుకోవాలిట ” అని.

“ విన్నెవరు అవన్నీ చూడమన్నారు ? ఆ మంత్రం జపించే వారు ఎవరో వాణ్ణి చూడమన్నాను ” అన్నారు భగవాన్.

ఒకామె నారాయణ పటం తనముందు పెట్టుకొని జపం చేసేది. ఆమె భగవాన్ని అడిగింది, తాను చేసేది సరిగా వుందా అని.

“ రూపం లేకపోతే ద్యావం ఎట్లా కుదురుతుంది ? ” అన్నారు భగవాన్.

సాధారణంగా అందరి అభిప్రాయం ఏమిటంటే, “నే నెవరు ? ” అనే ఆత్మ విచారం ఒక్కటే భగవాన్ బోధించిందని.

ఎవరి అధికారాన్ని, ఎవరి పరిస్థితినిబట్టి వారికి భగవాన్ సాధనని అనుగ్రహించేవారు.

ఒకసారి 1939 లో గావును భగవాన్ తో అన్నాను—

“ స్వామీ, నా మనస్సు ప్రణవం పై పు లాగుతోంది ” అని.

“ చేసుకో, చేసుకో. ప్రణవం అంటే ఏమిటి ? సర్వమూ ఆదే. సువ్వే తెలుసుకుంటావులే... ”

ఇంకోసారి అడిగాను—

“ వృత్తి మూలంగా చూడమన్నారు. వృత్తి స్ఫురణ లేకుండా ఎట్లా పోతుంది ? ” అని.

“ చేసి చూడుమీ ” అన్నారు.

ఒకప్పుడు ఆశ్రమంలో మనస్సుకు శాంతిలేక మా స్నేహితుల దగ్గరికి కోలార్ వెళ్ళాను, రాత్రి తొమ్మిదన్నరకు స్వామి శలవ తీసుకుని. బలరామరెడ్డికి తప్ప నేను వెళ్ళిన సంగతి ఎవరికి తెలీదు. నేను వెళ్ళిన ఉదయమే ఒక నెల్లూరి అమె ఆశ్రమానికి వచ్చింది.

నేనున్నాను కదా అని ముందుగా బస ఏర్పాటు చేసుకోలేదు. నే నెక్కడ వున్నానని స్వామినే అడిగిందామె.

“ అడుగో ” అన్నారు స్వామి.

“ ఎక్కడ ? ” అన్నది.

మళ్ళీ భగవాన్ “ అదేం ! ” అని వేయిలో చూపించారు. ఆమెకి భయంతో కాళ్ళు వొణికాయి ఇదేమిటా అని.

“ కోలారు వెళ్ళాడు కదా ! ” అన్నారు బలరాం.

అప్పుడు భగవాన్ “ ఆవుసవును. కోలారు వెళ్ళాడు కదా ! ” అన్నారు.

ఆ సంగతి ఆమె నాకు కోలారుకు ఉత్తరం రాసింది. అశాంతిగా వుండడంవల్ల కోలారు వచ్చానని ఆమెకి రాశాను. ఆ ఉత్తరం ఆమె భగవాన్ కి చూపించింది.

“ ఎక్కడ వుంటేనేం ? బిడ్డవలె వుంటే అశాంతి వుండదు. రమ్మని రాయి ” అన్నారట భగవాన్. ఆ రాత్రే నా కంఠో కనపడి భగవాన్ ఆ మాటలే చెప్పారు. ఆ మర్నాడు ఆమె ఉత్తరమూ వచ్చింది. అశ్రమానికి వచ్చేశాను, అశాంతి పోయింది.

ఒక రాత్రి హాలులో ఒకరిద్దరే వున్నారు. మాధవుడు భగవాన్ కాళ్ళకు మందు రుద్దుతున్నాడు. ఒక కాకినాడ ఆయన ముందుకు వచ్చి “ భగవాన్ కు నేనూ సేవ చేసుకుంటాను ” అన్నాడు. భగవాన్ ఊరుకున్నాడు. ఆయన వదలలేదు. కాళ్ళకి తానూ మందు రాస్తానని ముందుకు వచ్చాడు. “ కాకినాడలో భగవాన్ చిత్ర పటానికి పూజ నిత్యం చేసుకుంటాను ” అని మరల ప్రారంభించాడు. తటాలున భగవాన్ లేచి ఉరుమువంటి పెద్ద గొంతుతో—

“ అక్కడే అన్ని సేవలూ చేసుకోకపోయావా ? ఇక్కడి కెందుకు వచ్చావు ? ” అన్నారు. ఆయన హఠనిపోయి మళ్ళీ మాట్లాడలేదు.

భగవాన్ దృష్టి మనో అంతరాళంలోకి పోతుంది. ఒక్కొక్కప్పుడు కఠినంగా అణిచేవారు, భక్తిలోనైనా సరే ఏ మాత్రం హద్దుమీరినా.

ఒకసారి ఒకాయన భగవాన్ తో కొండమీదికి బయలుదేరారు. భగవాన్ తో వున్న పరివారకులు “ పిల్లేడు. వెంట రావద్దు కిందికి వెళ్ళి పొమ్మ ”న్నారు. ఆయన మొండిపట్టు పట్టి, ఎండలో అక్కడే ఆ కొండరాయిపైన కూచున్నారు. భగవాన్ కొండపైకి వెళ్ళి తిరిగి వచ్చిందాకా అట్లాగే కూచుని, భగవాన్ తో కిందికి వచ్చారు. భగవాన్ ఏమీ మాట్లాడలేదు.

సాయంత్రం ఓ ఉడత ఇటూ అటూ తిరుగుతోంది అరుస్తూ.

పొద్దున్న కొండపైకి వెళ్ళిన ఆయన “ పాపం, ఆ ఉడతకి దాహం గావును. నీళ్ళకోసం వెతుక్కుంటోంది ” అన్నారు.

దానికి భగవాన్ —

“ అవును, మీకు ఉడతపైన దయ. దానికి దాహం వేస్తే మీకు గుండె కొట్టుకుంటుంది. భగవాన్ కి అంతమాత్రం కూడా భక్తులపైన దయలేదు. వాళ్ళు ఎండలో కొండరాళ్ళపైన కూచోవచ్చు. ఆయన గుండె కొట్టుకోదు మీ కోసం ” అన్నారు.

గో మహాలక్ష్మిపై ప్రేమ

ఆవు లక్ష్మికి చూడగా ఉన్నప్పటినుంచి భగవాన్ పైన బద్ధాను రాగం. అన్ని ఆవులు వున్నా, లక్ష్మికే భగవాన్ పైన ఆ ప్రేమ. భగవాన్ని చూడకుండా నిలువలేదు. ఎండరిలో కూచున్నా, తాళ్ళు తెంపుకుని ఐనారే, భగవాన్ని చూడడానికి హల్లోకి వచ్చేది.

ఒకరోజు ఆవులక్ష్మి హాలులోకి వచ్చింది. సరాసరి భగవాన్ ఎదురుగా వెళ్ళి, ఆయన భుజంమీద తల పెట్టుకుని, ఒకటే దారలుగా ఏడ్చింది. ఆయన లక్ష్మిని అరగంటనేపు ఓదార్చారు, ఆమె దుఃఖం పోయిందాకా.

“ఏం అమ్మా ! ఎందుకా దుఃఖం ? నీ కెందుకు కలిగిందమ్మా ? నేనున్నాను కదా ! ఎందుకట్లా కష్టపడతావు ? నేనుండగా నీకు కొరవేమి ? ” ఈ విధంగా మాట్లాడుతోనే వున్నారు ఆమె ఓదార్పు పొంది వెళ్ళిందాకా !

ఒకసారి ఓ భక్తుడు విలువైన హల్వా తెచ్చి భగవాన్ ముందున్న పీటపైన పెట్టాడు. ఆశ్రమం కుక్క దాంట్లో మూతి పెట్టింది. ఆ దాపునవున్న ఆశ్రమాధికారి “ వీ-వీ ”...అంటో కుక్కను వెళ్ళగొట్టడోయినాడు. భగవాన్ కోపంతో చక్రం రేచారు ఆతనిపైకి.

“ పో. అవతల పో. నువ్వెవడివిరా ? ఇక్కడ నీ ఆధికారం ఏమిటి ? ముందు నడు చైటికి. ఎవడివిరా నువ్వు ఆతనిని తినవద్దని తోలడానికి ? నీదిరా హల్వా ? ” అని ఆయన్ని అవారికి తోలి, హల్వాని ముక్కలుచేసి తాను తిని, తన చేత్తో అక్కడ వున్న వారందరికి పంచి పెట్టించారు. అందరూ తిన్నారు-లోపల ఏమనుకోనీ.

1931 ప్రాంతాల, కాంగ్రెసు రాజకీయ ఛైర్మి వందర్పీ విడుదల చేశారు అప్పుడు ఒక ఆయన, ఆశ్రమ భక్తులలో ఓ ముఖ్యుని తమ్ముడు చైలునుంచి విడుదలై వచ్చారు. ఆయన బ్రాహ్మణుడు. భోజనానికి బ్రాహ్మణేతరులతో కూడున్నారు. చిన్నస్వామి వీలేదన్నారు.

తాను మొన్నటివరకు అన్ని కులాల వాళ్ళతో తిన్నానని, తన బ్రాహ్మణత్వం పోయిందని ఆతని వాదన. మొత్తానికి తను బ్రాహ్మణులలోకి వెళ్ళనని గట్టిపట్టు పట్టారు ఆతను. ఆ సమయంలో భగవాన్ వచ్చారు భోజనశాలలోకి. భగవాన్ పట్టుక బ్రాహ్మణ కుటుంబంలోనైనా, భోజనశాలలో బ్రాహ్మణేతర్ల వైపునే కూచుని భోజనం చేసేవారు. బ్రాహ్మణులు కూడా ఆయనని చూడడానికి వీలుగా వుండేది.

కులాలు పాటించేవారికి పాఠం

భగవాన్ అడిగారు ఏమిటా తగాదా అని. సంగతంతా చెప్పారు భగవాన్‌తో. ముందు చిన్నస్వామితో ఇట్లా అన్నారు భగవాన్—

“ నీది తప్పు. అతిదు బ్రాహ్మణుడు కాదుట. బ్రాహ్మణుడు కానో అంటున్న వాణ్ని ఎందుకు బ్రాహ్మణులతో కూడో పెట్టాలని ఆ మొండిపట్టు ? మాట్లాడకు, అతని ఇష్టం ” అని, ఆ కాంగ్రెసు ఆయనతో “ నీదీ తప్పే ! ఇక్కడ కూచున్న వాళ్ళకి కులం వుంది. మేము బ్రాహ్మణేతరులమని అనుకుంటున్నారు వీళ్ళు, వాళ్ళు బ్రాహ్మణుల మనుకుంటున్నట్టే. నువ్వు బ్రాహ్మణేతరుణ్ని అనుకోబం లేదుగా ! వాళ్ళతో ఎట్లా భోజనం చేస్తావు ? వీల్లేదు ” అని “ బ్రాహ్మణుడూ, బ్రాహ్మణేతరుణ్ని అనుకోనివాణ్ని నే నొక్కజ్జే కనక నాతోరా. నాతో కూడో ” అన్నారు.

అతనికి గుండెలు పున్నాయా, ఒక్కడూ వెళ్ళి భగవాన్ పక్కన కూచుని భోజనం చేయడానికి ? వెళ్ళి బ్రాహ్మణులతో కూచున్నాడు.

ఒకసారి బ్రాహ్మణేతరులు ఒకరు అప్పదాలు ఇంటి దగ్గర వేయించి తీసుకొనివచ్చి బ్రాహ్మణేతరులకు వడ్డించారు.

బ్రాహ్మణికి వడ్డించడానికి వీలులేదుగా ! భగవాన్ వచ్చి కూచుని బ్రాహ్మణికి అప్పదాలు రేవేమని అడిగి, సంగతి తెలుసు కున్నారు. అప్పటికప్పుడు బజారు పంపి అప్పదాలు తెప్పించి వేయించి బ్రాహ్మణికి వేసిందాకా, ఆయన భోజనం తాకలేదు. అంటే-అందరూ అట్లా భోజనం ముందు కూచున్నారు భగవాన్ ప్రారంభించిందాకా.

భగవాన్‌కి కులాల విభేదం లేదు. ఆయనకు కులంలేదు. బైట ఉండే కులాల వట్టింపుని ఆయన మన్నన చేయకపోలేదు.

కులాలు భేదించడంవల్ల ఆశ్రమంలో పక్షపాతం జరిగినా, ఆయన దీర్ఘవారు. ఆయనకి లోకం లేకపోయినా, వ్యవహారానికి వచ్చేప్పటికీ, ప్రతిదీ పున్నట్టుగానే అంగీకరించి ప్రవర్తించేవారు.

ఒకసారి ఎచ్చెమ్మగారికి వాంతులవుతున్నాయి. అది చూసి నేను—

“ భగవాన్ తో చెప్పకూడరా ? ” అన్నాను.

ఎచ్చెమ్మ మొహం చేటంత చేసుకుని “ అన్నీ చెప్పాలి గావును. ఆయన చూడలేరా ? ప్రత్యేకం వెళ్ళి వారితో చెప్పాలా ? ” అని విసుక్కుంది.

నేను ఊరుకోక భగవాన్ తో చెప్పాను.

“ ఏం చెయ్యమంటారు ? ఇప్పుడు తాను నాకు పెట్టాలా ? తనకి ఉన్నన్నాళ్ళూ నాకూ, భర్తలకి పెట్టింది. అనాడు నాకు లేదు ; తాను పెట్టింది, ఇప్పుడు తిని పడిపండమంటాను. పుండమ. ఎప్పుడూ నాకు వాండి పెట్టాలని పంతం. దాంతో ఇలాంటివి తెచ్చుకుంటుంది ! ఎవరేం చేస్తారు ? ఎవరి కర్మ వారిని అనుభవించనీ ” అని గట్టిగా కేక లేచారు భగవాన్.

ఎచ్చెమ్మ వాంతులు నిలిచిపోయినాయి. భగవాన్ సూచిస్తారు. ఎంత దగ్గర శిష్యుల్ని బలవంతం చెయ్యరు.

భర్తలకు దర్శనమిచ్చే పద్ధతి

ఎంతటివారు దర్శనానికి వచ్చినా భగవాన్ కదలరు. ఒకప్పుడు కన్నెత్తి చూడరు. పలకరించరు. తన చిత్తం వచ్చిన వారివంక చూస్తారు, పలకరిస్తారు, ఆహ్వానిస్తారు. కొంచెం భోజనం చెయ్యమంటారు. ఒకసారి ప్రణవావందస్వామి వచ్చారు. ఆశ్రమం గేయదాకా వచ్చి ఇంకా దవలేక అమ్మ కోవెలముందు అరుగుపై వ కూచున్నారు. ఆ సంగతి భగవాన్ కి తెలిసింది. వెంటనే లేచి వచ్చి, కింద కూచుని—

“తాతా ! ఇప్పుడే వచ్చారా ? కాళ్ళు నొప్పి ?” అని ప్రణవానందస్వామి కాళ్ళు పడుతున్నారు. ఆయన తప్పించుకోవాలని చూసినా లాభం లేకపోయింది. ధనంలో, కీర్తిలో, ఆధికారంలో, అందంలో లోక ప్రసిద్ధి పొందినవారు భగవాన్ దర్శనార్థం వచ్చి, ఒక్క పలుకునీ, చూపునీ పొందలేకపోయినారు. గొప్ప సాధకులు, యోగులు వచ్చి-వారి లోపల ఏం జరిగిందోగాని బైట ఏ విధమైన ప్రత్యేకతనీ భగవాన్ నుంచి పొందలేదు. కాని ప్రణవానందస్వామి ఏ జన్మలో ఏ విధమైన సేవ చేశారో, ఈనాడు భగవాన్ చేతులతో పాదాలు పట్టించుకునే భాగ్యాన్ని పొందారు.

భగవాన్ భూతదయ

కబంధు శవాన్ని తగలపెట్టడానికిని శ్రీరాముడు ఏనుగులు చెట్లకి రాసుకుంటే, కిందికి రాలిన చెట్ల కొమ్మలతో-చితిని పేర్చు మన్నారు లక్ష్మణస్వామిని. అది జ్ఞాపక మొచ్చేది నాకు భగవాన్ భూతదయ చూస్తే.

భగవాన్ హాయికి ఎదురుగా ఉత్తరంగా ఒక వాదం చెట్టు వుండేది. చిన్నస్వామి ఒక అతన్ని ఆ చెట్టు ఎందుకొమ్మని కొట్ట మన్నారు. అతను అలత్యంగా వచ్చి ఆకులనీ, కొమ్మలనీ రాల కొడుతున్నాడు. భగవాన్ చూశారు. చాలా కోపం వచ్చింది.

“ ఏమిరా, దానినట్లా హింసిస్తున్నావు ? దానిది మాత్రం ప్రాణం కాదా ? ” అన్నారు.

అతను “చిన్నస్వామి ఎందుకొమ్మలు కొట్టమన్నారు” అన్నారు.

“ సరే ! నెమ్మదిగా విరుచు. నీ జుట్టుకి ప్రాణంలేదు కదా ! దాన్ని పట్టుకు లాగితే నీ కెట్లా వుంటుంది ? ఛీ, ఛీ, అవతలికి పో. దేన్నో ఓదాన్ని దాధ పెడుతో వుండకపోలే మనసు నిలవదు ” అని అతన్ని కసిరి పంపించేశారు.

లక్ష తులసి వ్రతం పూనిన ఎచ్చెమ్మకయిన చీవాట్లు పుస్తకాల్లో రాసేవుంది కదా !

“ శుష్కల్ని మనుషులు సహజ బోధతో వుండనీరు. ఆ పూరిని కోసి, సూదులతో గుచ్చి చిత్రవధ చేస్తారు. అవి వాడి చచ్చిపోతాయి. దేవుడికి పూలు కావాలా ? చెట్లమీద వుంటే దేవుడివి కావా ? తాము తమని అర్పించుకోవడం బదులు ఇట్లాంటి ఘాతకమైన పనులు చేస్తారు ” అన్నారు.

ఒకరోజున ఒకతను ఆశ్రమంలో రాత్రి పండుం పుల్లలు చెట్టున కోసుకుంటున్నాడు. భగవాన్ ఆ సంగతి తెలిసి—

“ ఆ చెట్టును రాత్రి కూడా నిద్ర పోనీరా ? పగలు కోస్తే వొద్దండా ? ఇంతమాత్రం తెలివి, దయా ఎందుకు వుండవు ? చెట్టు ఏం చెయ్యలేదు కదా, కరవలేదు కదా—అనే కాదూ నిర్లక్ష్యం ? ” అన్నారు.

ఇంకోసారి ఒకరు చెట్టునున్న శుష్కలన్నీ కోనేస్తున్నారు.

“ చెట్టుపైన పువ్వులు ఎంతో అందం. కోస్తారు, పడేస్తారు, వాడిపోతాయి ఆ చెట్టుకు ఏమీ మిగల్చరు. వీళ్ళకి అంత ఆశ ఎందుకో నా కిర్థం కాదు ” అన్నారు.

మన కళ్ళలో ఈ విచక్షణ-మనిషి, మృగం, పురుగు, చెట్టు అని. కాని ఆయనకి తెలుసు—చిన్న గడ్డి మొక్కల బాధ కూడా.

భోజన పద్ధతి

భగవాన్ ఎప్పుడూ భోజనంలో ఏమీ పారెయ్యరు. అంటే వడ్డించేప్పుడే జాగ్రత్తగా వడ్డించాలి. అట్లాంటప్పుడు భగవాన్ పారెయ్యకపోవడం చూస్తే తాము పారెయ్యాలి రావడం కష్టమని పిస్తుంది. కాని పారెయ్య వొద్దని ఎవరినీ ఆనలేదు ఆయన. ఒకరు అన్నారు భగవాన్ తో—

“ మనం పాఠశాలకపోతే భూతాలకి, మృగాలకి, పురుగులకి తృప్తి ఎట్లా ? ” అని.

“ ఏం నాయనా ? భూతాలపైన నీకింత దయ ఐతే, సుష్టు భోజనం చెయ్యకముందే, ఆ భూతాలేవో వాటికి తృప్తి చెయ్యరాదా ? నీ ఎంగిలి కూడు తింటేనేగాని వాటికి తృప్తి కాదా ? ” అన్నారు భగవాన్.

అశ్రమం గేటు పక్కనే ఉన్న దక్షిణామూర్తి మంటపంలో ఒకాయన భంగు తాగి కేకలు వేస్తుండేవాడు. జయంతికి ఆయన్ని ఎవరూ గమనించలేదు. ఆయన గబ గబా భగవాన్ ముందుకు వచ్చి, అధికారంగా demand (డిమాండ్) చేస్తూ—

“ నీ గేటు దగ్గర దర్వాన్కి సుష్టు భోజనం పెట్టుకోకపోతే ఎవరు పెడతారనుకున్నావు ? ” అని గర్జించాడు. దానికి భగవాన్ మహా విషయ స్వరంతో—

“ అట్లాగా ! ఎవరూ నిన్ను చూడనే లేదా ? పొరపాతే. ఒరే మాధవా ! మన దర్వాన్కి మనం భోజనం పెట్టకపోతే, ఎవరు పెడతారు ? పొరపాటయింది, ఈసారికి పూరుకోండి మాధవా ! ఈయన్ని తీసుకునివెళ్ళి భోజనం పెట్టించు ” అన్నారు.

పాపులమనుకునేవారు అనేకమంది వచ్చేవారు భగవాన్ ముందుకి. ఆయన్ని చూడగానే అనేక విధాలైన వికారాలు కలిగేవి కొంతమందికి.

ఎండాకాలం సాయంత్రాలు బావి దగ్గర ఆరుబైట సోపామంచంపై కూచునేవారు భగవాన్. చుట్టూ భక్తులు కూచునేవారు. రాత్రి భోజనమైనాక, అక్కడే కూచున్నాం. ఒకాయన గట్టిగా ఎడపు ప్రారంభించాడు.

“ నేను మహా పాపిని, తమ పాదాల దగ్గరికి చాలాకాలంనించి వస్తున్నాను. కాని నాలో ఏ మార్పు లేదు. నేను బాగుపడేది ఎట్లా ?

ఎన్నటికి ? ఇక్కడ వున్నంతకాలం యోగ్యుడే. కాని ఇక్కడనించి వెళ్ళానా, నేను మనిషిని కాదు, మహా పాపిని ” అని ఏడ్చాడు.

భగవాన్ “ నువ్వేమైతే నాకేం కావాలి ? నా ముందు ఎందుకు ఏడుస్తావు ? నీకు నాకు ఏం సంబంధం ? ” అని గదమాయించారు. అనేప్పటికి ఆతను గుండె పగిలినట్టు పెద్ద పెట్టున ఏడ్చాడు, ఇంక తనకి ఏమీ ఆశలే లేనట్టు, వున్న ఆశ కాస్తా ఊడిపోయినట్టు.

“ నువ్వు నా గురువువి. నువ్వే గతి, నువ్వే అట్లా అంటే, నేనేమైపోను ? నాకింక దిక్కేమిటి ? ”

కొంతనేపు అలా ఏడవనిచ్చారు భగవాన్.

“ నేను నీ గురువునా ? ఎవరు చెప్పేరు నేను నీ గురువునని ? నే నన్నానా ? ”

“ మరి నువ్వు కాకపోతే, నా గురువు ఇంతెవరు ? ఈ లోకంలో నాకింక దిక్కేవరు ? నువ్వు కరుణించి, నన్ను పాపనుట్టి చేస్తావనే కదా నేను బతుకుతోంది ? ” అని దిగ్గరగా రాగాలు ప్రారంభించాడు.

“ నేను నీ గురువునైతే నాకు గురుదక్షిణ ఏమిచ్చావు ? ”

“ నువ్వేమీ తీసుకోవు గదా ? ”

“ నీ కెట్లా తెలుసు నేను తీసుకోనని ? నేను చెప్పానా నాకు గురుదక్షిణ అక్కర్లేదని ? ”

“ మీరు తీసుకుంటేనా ? నేనేమివ్వను ? నేనేం దాచుకుంటున్నాను మీనించి ? ”

“ సరే, ఇప్పుడనుగుతున్నాను ఇయ్యి. ఇస్తావా ? ”

“ అయ్యో ! ఎందుకివ్వను ? ఏం కావాలి తీసుకోండి. ”

“ ముందు నీ పుణ్యం నాకు దారపొయ్యి. ”

“ నాకేమన్నా పుణ్యమనేది వుంటేగా ! వుంటే తమ ముందు ఈ గోల ఎందుకు ? ”

“ ఆ సంగతి నీ కెందుకు ? పున్న పుణ్యమేదో నాకిచ్చెయ్యి, ఇచ్చేస్తావా ? ”

“ ఎట్లా ఇయ్యను ? ఇయ్యడం ఎలాగో చెప్పండి ఇస్తాను. ”

“ ఇట్లా చెప్పు, ‘ నా పుణ్యంతో నాకేమి నిమిత్తంలేదు. దానివల్ల వచ్చే ఫలితం నాకక్కరలేదు. అంతా మీకిచ్చేస్తున్నాను ’ అని మనస్ఫూర్తిగా అను. ”

“ అట్లాగే స్వామీ ! నా పుణ్యమంతా మీకు సంతోషంగా అర్పిస్తున్నాను, గురుదక్షిణ కింద. ”

“ చాలదు. ”

“ కోరింది ఇచ్చానుగా స్వామీ ! ”

“ నువ్వు చేసిన పుణ్యమే చాలా కొద్ది. అవునా ? అది నాకేం చాలుతుంది ? అంతేనా నువ్వు ఇచ్చే గురుదక్షిణ ? ”

“ ఆ సంగతి నేను చెప్పనే చెప్పానుగా ! ఇంక అంతకన్న నా దగ్గర ఏం లేదు. ఏం చెయ్యను ? ”

“ లేకేం ? నీ పాపం నా కిచ్చెయ్యి. ”

అతని గుండె పగిలింది.

“ మీకు తెలీదు స్వామీ, నే నెటువంటి పాపాలు చేశానో ! తెలిస్తే మీరామాట అనరు. నా పాపాలు తీసుకున్నారా, వాటి ఘోరంతో తమ శరీరం ఉడికిపోతుంది. తమకు తెలీదు భగవాన్, నే నెటువంటి పాపినో ! వొడ్డు, వొడ్డు. నా పాపాలు కోరకండి ” అంటో చాలా ఏడ్చాడు.

“ ఏమైతేనేం ? ఆ సంగతి నేను చూసుకుంటాను. ఇచ్చెయ్యి. ”

ఓ పట్టాన అతను ఒప్పుకోలేదు. కాని భగవాన్ తన పట్టు వదలలేదు.

“ నేను చేసిన పాపాలు నావి కావు. అనీ, వాటి ఫలితమూ అంతా రమణునిదే. ” అని అతవన్నదాకా భగవాన్ వదలలేదు.

“ నరే ; ఇంక ఈ నిమిషంనుంచి నీకు పుణ్యమూ లేదు, పాపమూ లేదు. పుణ్య పాపాలులేని పరిశుద్ధ ఆత్మవి నీవు. ఇంక పుణ్యమూ చెయ్యకు, పాపమూ చెయ్యకు, నువ్వు నీలాగనే వుండిపో. ”

ఆ మాటలతో గొప్ప శాంతి వచ్చింది అతనికి. ఏమైనాదో, మళ్ళీ ఆశ్రమానికి రాలేదు. ఆవసరం లేకుండా పోయింది గావును.

ఇంకోసారి ఇంకో ఆయన తాను పాపిని అని ఏడ్చాడు భగవాన్ ముందు.

“ నిద్రలో ఏముండింది ? పుణ్యం వుందా, పాపం వుందా ? నిద్రలో నువ్వు పుణ్యుడివా ? పాపివా ? ఎవరు నువ్వు ? ”

“ నాకు తెలీదు. ”

“ ఇప్పుడు మాత్రం ఏం తెలుసు నీకు, నువ్వెవడివో చెప్పేందుకు ? నువ్వు చేసింది పుణ్యమో, పాపమో ! పుణ్యం అనుకుంటే అది పుణ్యం, పాపం అనుకుంటే అది పాపమూనా ? పుణ్యమూ పోతుంది, పాపమూ పోతుంది. మిగిలి వుండేది నువ్వే. ”

ఇంకోసారి ఇంకో ఆయన “ ఇన్నేళ్ళబట్టి వస్తున్నాను మీ దిగ్గరికి. నాలో ఏ మార్పు కనపడదు. నేను ఇంకా పాపిగానే వున్నాను ” అని ఊఖపడ్డారు.

“ ఈ దారిలో మైలు రాళ్ళు లేవు. నువ్వెంత దూరం పోతాడీ నీ కెళ్లా తెలుస్తుంది ? ”

మీరంతా మొదటి తరగతి ప్రయాణీకులు. మొదటి తరగతి ప్రయాణీకుడు ఏం చేస్తాడు ? గార్డుతో చెప్పరాదు తాను ఎక్కడ దిగాలో. చెప్పి తలుపులు దిగించుకుని నిద్రపోతాడు. వాడు చెయ్య వలసింది అంతే. స్టేషన్ రాగానే గార్డే వచ్చి లేపుతాడు ” అన్నారు.

ఆ విశ్వాసంతో నిలవగలిగితే ఇంకేం కావాలి !

ఒక ఎండాకాలం సాయంత్రం అట్లానే బావిదగ్గర సోపాలో పడుకున్నారు భగవాన్. ఎవరో తెచ్చిన పళ్ళు పళ్ళెంలో సోపాకింద పున్నాయి. బావి దగ్గర కోతులు వాటిమీద కన్నువేసి కూచున్నాయి. మాధవస్వామి కర్ర పట్టుకుని జాగ్రత్తగా కావలి కాస్తున్నాడు ఆ పళ్ళకి. అందరూ కళ్ళు మూసుకుని ద్యావంలో కూచున్నారు. ఆకస్మాత్తుగా భగవాన్ వెనక్కి అనుకున్నవారు కాస్తా లేచి సోపామధ్య కూచుని చప్పట్లు తడుతో, ఒకటే నవ్వుతున్నారు.

“ పోయింది, తీసుకు పోయింది ” అంటున్నారు కుర్రాడిమల్లే గోలచేస్తో-నవ్వుతో, చప్పట్లు కొడుతో. అందరం ఆశ్చర్యంతో కళ్ళు తెరిచి చూశాం. ఆయన నంతోషం ఆ కోతి మాధవస్వామిని ఏమార్చి, ఆ పండుని తీసుకుపోయిందని. అందరమూ కలిసి నివ్వాలి.

ఆ పళ్ళు కోతులు తిన్నా ఒకటే, మనుషులు తిన్నా ఒకటే అయినకి.

ఆయన ఎప్పుడూ కోతులవేషే. ఎవరూ చూడకుండా పళ్ళాల్లో పళ్ళూ అవీ ఆ కోతులకి అందిచ్చేవారు. వాటిని కొట్టవద్దని శిక్షిస్తూ వారు. మెల్లిగా వచ్చి ఎత్తుకు పొమ్మని వాటికి సైగ చేసేవారు. కొట్టవస్తే కోతులు ఆయన సోపాకి, కిటికీకి మధ్య నక్కే-చి. వాటికి బాగా తెలుసు, స్వామి తమ పక్షమనీ, ఎవరినీ ఆ మూలకి వచ్చి కొట్టనీయరని.

తరవాత చెప్పారు-సాధకుడు లక్ష్యం ఆ కోతి లక్ష్యం మల్లే వుండాలని. ఏ మెరగనట్టే, అన్నిటిపైనా చూపు వుంచి పుడి ఆ కోతి. కాని లక్ష్యం ఆ పండుపైన, ఎప్పుడు దొరుకుతుందా అని.

నయ్యద్ లక్ష్మోలో ప్రొఫెసరు. మహమ్మదీయులు. భగవాన్ భక్తుడైనారు. ఆయన మూలంగా ఆయన భార్య కూడా భగవాన్

భర్తరాలయింది. ఆయన ఆమెకి మహమ్మదీయ మత, సాంఘిక సాంప్రదాయాలపైన చాలా పట్టు. పురుషుల ఎదుట పడదు. ఆశ్రమం లోనే ఓ గదిలో కూచుని భగవాన్ని ఆక్కడికి తీసుకురమ్మని భర్తను బలిమాలింది. ఆయన పిలవగా భగవాన్ వెళ్ళారు. మొదట ముసుగు లోంచే మాట్లాడింది. తరవాత ఇంకోసారి ముసుగు వదిలి. ఆమె తక్కిన స్త్రీలవలె హాయిలో కూచునేప్పటికి చాలాకాలం పట్టింది.

వారు ఆశ్రమం బైట ఆద్వైత ఇంట్లో వుండేవారు. భగవాన్ని తన ఇంటికి పిలిచి భోజనం పెట్టాలని ఆమెకి అణచలేని కోర్కె కలిగింది. భర్తని పోలింది. ఇదివరకు రెండుసార్లు భగవాన్ను తీసుకు వెళ్ళడమే కాక, ఇప్పుడు ఆయన్ని భోజనానికి పిలవాలంటే సయ్యద్ గారికి దైర్యం చాలలేదు. కాని ఆమె పోరు మానలేదు. చివరికి ఆమెతో పడలేక, ఎట్లాగో భగవానికి చెప్పాడు తన భార్య కోర్కెని. చిరునవ్వు నవ్వి పూరుకున్నారు భగవాన్.

ఆమె ఒప్పుకోలేదు. తన భర్త భగవాన్ని సరిగా పిలవలేదని. సరిగా పిలిస్తే తన ప్రార్థనని భగవాన్ విరూపింజరని ఆమె విశ్వాసం కాదోయి. చివరికి భగవాన్ కొండమీదికి వెళుతుండగా సయ్యద్ ఆమె ఎదుటనే భగవానికి నివేదించారు ఆమె కోర్కెని. సయ్యద్ కొండమీదికి వెళ్ళాడు భగవాన్.

ఆ రాత్రి భర్తతో ఆమెకి తగాదా-ఆయన భగవాన్ని సరిగా పిలవలేదని, పిలిస్తే ఎందుకు రారని. చివరికి, ఆయన విసిగి భార్యతో “ ఎన్నంటావే ? నీకు భగవాన్ పైన సరైన భక్తి లేదుగావును. అందుకనే ఆయన రావడానికి అంగీకరించలేదు ” అని నెపం ఆమె మీదికి నెట్టారు.

దాంతో ఆమె దీక్ష పట్టి రాత్రంతా విద్రపోకుండా భగవాన్ ద్యానంలో కూచుంది, రమ్మంటో. తన ప్రార్థన బలంవల్ల భగవాన్ని తన ఇంటికి పిలుచుకోవాలని ఆమె పట్టు. తెల్లవారకట్ట ఆమె కంఠో భగవాన్ కనపడి—

“ నువ్వెందుకు అట్లా ఆరాటం పడతావు ? ఆశ్రమాన్ని వదిలి నే నెట్లా నీ ఇంటికి భోజనానికి రాగలను ? నేను భోజనం చెయ్యనిదే నా భర్తలు భోజనం చెయ్యరు. అదిగాక ప్రతిరోజూ నన్ను చూడాలనీ, నాతో భోజనం చెయ్యాలనీ దూరం ఊళ్ళనించి వచ్చే వాళ్ళను చూస్తున్నావు కదా ! వాళ్ళను వదిలి ఎలా రాను ? కనక నా బదులు ఈ ముగ్గురి భర్తలకి నువ్వు భోజనం పెడితే, నాకు పెట్టినట్టే నేను సంతృప్తి పడతాను ” అని ముగ్గురు రమణ భక్తుల ఆకారాల్ని ఆమెకి చూపించారు.

ఆ కలని భర్తకి చెప్పి, తన కలలో కనపడ్డవార్ని ముగ్గురీని ఆశ్రమంలో భర్తకి చూపింది. వారు డాక్టరు మేల్కోటీ, ప్రబుద్ధానందా, ఇంకోరూ. సయ్యద్ వాళ్ళ ముగ్గురీని భగవాన్ పేర తన ఇంటికి భోజనానికి పిలిచారు. వాళ్ళు ఆశ్చర్యంతో కారణం అడిగితే, కథ అంతా చెప్పేరు సయ్యద్ గారు.

వారు బ్రాహ్మణులు. తన బదులు వారి ముగ్గురికి భోజనం పెట్టమని భగవాన్ కలలో అన్నందుకు గర్వమూ, మహమ్మదీయుల ఇంట్లో భోజనంచేస్తే వచ్చే ఇబ్బందులకు భయమూ పట్టుకుంది వాళ్ళకి. ముందు చిన్నస్వామి వెళ్ళకొడతారు ఆశ్రమంవించి.

పూంకోట గదిలో వున్నారు డాక్టరు మేల్కోటీ, ప్రబుద్ధానంద, ఆ మూడో భక్తుడూ.

“ ఏమిటి ఆలోచిస్తున్నారు ? ” అని భక్తుడు అడిగాడు డాక్టరు మేల్కోటిని రాత్రి గదికి వెళ్ళినప్పుడు. డాక్టరు “ సయ్యద్ భోజనం సంగతి. ఏం చెయ్యనా అని ఆలోచిస్తున్నాను ” అన్నాడు.

“ మీరు వెళుతున్నారా ? ”

“ అదే ఆలోచిస్తున్నాను. ఎట్లా ? పైగా వీళ్ళు వాళ్ళు కాదు. తురకవాళ్ళు. మనం వెళ్ళామా, మనకి వెలి తప్పదు.

చిన్నస్వామి మనని ఆశ్రమంనుంచి వెళ్ళకొడతాడు. మీరు వెడతారా మరి ? ” అని అడిగారు దాక్షరుగారు.

“ వెడతాను. ”

“ మరి చిన్నస్వామి ? ”

“ ఆ పిలుపు భగవాన్ ఆజ్ఞ కాకపోతే ఆమెకి మనమేం తెలుసు ? మనం ముగ్గురేనని ఎట్లా చూపించింది ? ”

“ సరే. ఆ ప్రబుద్ధానందస్వామి వెడుతున్నారా ? ”

“ అతనికేం ! నన్యాసి; అతనెక్కడికన్నా వెడతాడు. ”

“ పైగా స్వంత వంట. చిన్నస్వామి భయమూ లేదు అతనికి. ”

“ అయితే ఏం చేద్దాం ”

“ అంతా భగవాన్ చూసుకుంటారు. ”

అన్నాడేగాని, తురకవాళ్ళు. వాళ్ళ ఇంట్లో తిండి నోట్లోకి ఎట్లా వెడుతుంది ? వాళ్ళకి శుభ్రమన్నా వుండదు. వాళ్ళకి కూరగాయలు వంట ఏం తెలుసు ? భగవాన్ ఆజ్ఞ ప్రకారం వెళ్ళామని చెప్పినా చిన్నస్వామి నమ్మడు. ఆశ్రమ సంఘమూ నమ్మడు.

భగవాన్ ఎంత చక్కగా ఎరుగు ! ఒకరు బెంగాలీ నన్యాసి, ఒకరు కన్నడ సంసారి, ఒకరు తెనుగు బ్రహ్మచారి.

మర్నాడు భోజనానికి గంట కొట్టగానే ముగ్గురూ వెళ్ళి భగవాన్ కి నమస్కరించారు. భగవాన్ ఎమిటని అడగలేదు. చిన్నస్వామి ముందు నించే వెళ్ళారు ఆశ్రమం బైటికి. భోజనం చెయ్యకుండా ఎక్కడికి పోతున్నారని చిన్నస్వామి అడగలేదు. ఆవేళ ఆశ్చర్యంగా తెల్లవారకట్ట లేచి, సయ్యద్ గారి ధార్య దాసి ఆమెని అటువేపు రాసికుండా తానే స్వయంగా వంట చేసింది. భగవాన్ పైన భక్తి అట్లాంటిది ! ఆమె

హిందూస్థామికి భర్తచాలపుతుందని మహమ్మదీయ గురువులు
 వివరించడంతో ఆమె వాళ్ళతో-తాను నమాజు చేసేప్పుడు పూర్వం
 పైగంబరు తన పక్కన నుంచునేవారనీ, ఇప్పుడు భగవాన్
 నుంచుంటున్నారనీ చెప్పింది.

చాల మంచి భోజనం వొండింది ఆమె. భోజనమైనాక ముగ్గురికి
 స్వయంగా తన చేతులతో కిళ్ళి లిచ్చింది. ఆశ్రమానికి వెడుతూంటే,
 దోవలో డాక్టర్ మేల్కొటి అన్నారు : “ మీకు మహమ్మదీయం
 మర్యాదలు తెలియవు. హైదరాబాదు వాడిని నాకు తెలుసు. ” ఆయన
 కళ్ళవెంట నీరు వస్తోంది. ఆశ్చర్యపడి చూశారు తక్కిన యిద్దరూ.

“ మహమ్మదీయ శ్రీ భర్తకి, పకిర్కి తప్ప ఎవరికీ తన చేల్తో
 తాంబూరం ఇవ్వదు. మనవి సన్యాసులకింద, ఈ రూపాలలో ఉన్న
 భగవాన్ కిందే చూసుకొని తాంబూలాలిచ్చింది ఆమె ” అన్నారు.

ఆ భోజనం సంగతి అందరికీ తెలిసే వుండవచ్చు. కాని
 ఎవరూ వాళ్ళముందు ఆ భోజనం సంగతి ఎత్తలేదు. తురక ఇంట్లో
 తిన్నారా అని వాళ్ళని ఎవరూ అడగనూ లేదు. వీరై ఎవరితోనన్నా
 చెప్పుకున్నా ఎవరూ నమ్మరు.

ఎంత భర్త పరాధీనుడో భగవాన్ ! ఆ రోజుల్లో భగవాన్ కి
 కాలమీదా, వీపుమీదా ఎక్కినూ లేచి బాధ పెడుతోంది. డాక్టరు మేల్కొటి
 దానికి రెండు నెలలనించి వైద్యం చేస్తున్నారు. మద్రాసు నుంచి ఎన్ని
 మందులూ తెప్పించి వాడారు. నయంలేదు. ఆయన అవసరంగా తన
 దేశం వెళ్ళాల్సి వచ్చింది. ఇంత డాక్టర్ని, ఇన్ని మందులు వాడి
 భగవాన్ కి నయం చెయ్యలేకపోయినానని సిగ్గు, భగవాన్ కి అట్లా
 వుంటే, విడిచి ఎట్లా వెళ్ళనా అని దుఃఖమూ. ఆయన, నేనూ ఒకే
 గదిలో వుండేవాళ్ళం. తన మనోవ్యధ నాతో చెప్పుకున్నారు, ఆయన.

నేను నవ్వాను.

“ మీరా నయం చేస్తున్నది భగవాన్ ఆయనకి ఆ వ్యాధి నయం కావాలి అనుకోలేదు. కనక ఏ మందులకి లొంగదది. మీరేమీ దిగులు పడకండి. మీరు ఆయనని ఆ స్థితిలో వాడిలి వెళ్ళలేకపోతే, మీ మనోస్థిమితంకోసం ఆయనని ప్రార్థించండి ; నయం చేయించుకోమని ” అన్నాను.

ఆయన అట్లానే చేశారు ఆ రాత్రి. మర్నాడు హాటలోకి వెళ్ళగానే భగవాన్ “ఈ ఎక్స్ మా నయమైపోతున్నట్టుందే” అన్నారు.

డాక్టరు కళ్ళల్లో ఆనందబాష్పాలు. బయటికి రాగానే పొంగి పోతున్న హృదయంతో నన్ను కావలించుకున్నారు. /

నెల్లూరులో ఒక రమణ భక్తుడు ఉన్నాడు. అతనికి అందమైన కూతురు. ఒకతను ఆ పిల్లని తనకిచ్చి పెళ్ళిచేయమని అడిగాడు. కాని అతని సంగతి విచారించగా, అతని చరిత్ర బాగాలేకపోవడంవల్ల తండ్రి ఇవ్వనన్నాడు. ఆ కోపంతో ఆ దుర్మార్గుడు ఆ పిల్లకి చాతపడి చేయించాడు ఆ పిల్లకి అర్థంకాని జబ్బు చేసింది. ఆ పిల్ల చచ్చిపోతూ, “ సరే. నాకు చాతపడిచేసి చంపాడు. కాని, సాయంత్రం లోపల వాడి గతి చూసుకోండి ” అంది. సాయంత్రానికి ఆ దుష్టుడు నెత్తురు కక్కుకుని చచ్చిపోయాడు. కాని చచ్చిపోయిన అమ్మాయి రెండో అన్నకి తిరిగి ఆ అమ్మాయికి చేసిన మోస్తరు జబ్బు చేసింది. ఆ భక్తుడు ఇంక దిక్కులేక, అప్పటికి సరైన స్మృతి కలిగి భగవాన్ని ప్రార్థించుకున్నాడు మనస్సులో.

“ ఇదేమిటి భగవాన్, నాపైన మీరు ఇంత ఆగ్రహం పూనారు ! నన్ను రక్షించడం మీదే భారం ” అని ప్రార్థించాడు. అతని కంఠో భగవాన్ కనపడి—

“ కృష్ణయ్యను పిలు. నయమౌతుంది ” అన్నారు.

అతను వెంటనే కృష్ణయ్య దగ్గిరికి వెళ్ళి, ఏ సంగతీ చెప్పక తన ఇంటికి రమ్మని పిలిచాడు. ఎందుకు అని కృష్ణయ్య అడిగినా

ఏమీ చెప్పలేదు. కారణం చెప్పకపోతే రావన్నాడు కృష్ణయ్య. ఇంక గతిలేక చెప్పాడు-తన కొడుక్కి దయ్యం పట్టిందనీ, కృష్ణయ్య వొస్తే ఆ దయ్యం వాదిలిపోతుందనే విశ్వాసంతో కృష్ణయ్యని పిలుస్తున్నావనీ. దానికి కృష్ణయ్య, “ఆ దయ్యం నన్ను పట్టుకుంటే నేనేం కావాలి ? నా కెవరున్నారు చెయ్యడానికి ? నేను రా”నన్నాడు. ఈ మాటలు వింటున్న ఒక భక్తురాలు “నిన్ను దయ్యం పట్టుకుంటే, భగవాన్ పూరుకుంటారా ? ఏం భయంలేదు వెళ్ళు” అంది.

ఆ మాట వింటే కృష్ణయ్యకూ విజమే వనిపించింది. వెళ్ళాడు. ఆ అబ్బాయికి నయమయింది.

కోర్టుకి నెలపు ఇచ్చినప్పుడల్లా, డబ్బువుంటే సరి, రమణాశ్రమం వెళ్ళేవాణ్ణి, కాలేజీ కుర్రాడు తండ్రిని చూద్దానికి ఇంటికి పరిగెత్తినట్టు. ఓసారి కోర్టుకు శలవలిస్తున్నారు, నా దగ్గర డబ్బులేదు, ఎట్లానా ఆనుకుంటున్నాను. చిత్రంగా ఓ కమీషన్ కి ఇంకోరి పేరు వేసిన జడ్జి కారణం లేకుండానే అతని పేరు కొట్టేసి నా పేరు వేశారు, డబ్బు చిక్కింది, పరిగెత్తాను ఆశ్రమానికి.

భగవాన్ కి బట్టలు లేకపోవడమూ, తల వొణుకుతూ ఉండడమూ చూసి, చిన్నపిల్లలకి కనికరం కలిగేది. ఓ చిన్న అబ్బాయి. “నన్నా ! నా కిన్ని చొక్కాలు కుట్టించావు. పాపం తాత వొణుకుతున్నాడు. తాత కెవరున్నారు కుట్టించడానికి ! ” అన్నాడు.

భగవాన్ వంట చెయ్యడం చూచి, “పాపం, ఆ ముసలాయన చేత వంట చేయించుకుంటున్నారా ? ” అని అడిగింది ఒక కాలేజీ అమ్మాయి.

ఎన్ని రకాలుగా ఎవరి వయసుకి, ఎవరి స్థితికి తగినట్టు వారిని ఆకర్షించి అవకి కట్టేసుకున్నారో భగవాన్ ని !

భగవాన్ కొండమీద ఒకరిద్దరు శిష్యులతో ఉండేటప్పుడు ఒకసారి భక్తుడు పళనిస్వామి అరుణాచలేశ్వర ఉత్సవానికి రమ్మని

భగవాన్ని ఒకటే పీడించాడు. తనని గుర్తు పడతారని, గుంపు పోగొతారని, తనకి ఇష్టం లేదని ఎంత చెప్పినా విసలేదు. “ పోనీ, ఏదన్నా మారు వేషంతో రండి ” అని నవ్వులాటకి అన్నాడు పళవిస్వామి.

ఆ suggestion (సజ్జెషన్) లోని Humour (హ్యూమర్) స్వామికి కూడా Appeal (ఆపీల్) అయినట్టుంది.

భగవాన్ వైష్ణవవేషం వేసుకున్నారు; పంగనామాలు, పెదల్పు అంచు తరిపాగా. అంతా ఆ వేషంలోపోయి ఉత్సవం చూస్తున్నారు. దక్షిణ గోపురం దగ్గర గొప్పవారిని గౌరవించటానికి దేవళంవారు నియమించిన అరికారి భగవాన్‌ని గుర్తుపట్టి, వారి చెయ్యిపట్టుకొని—

“ ఇరుగో, కొండమీది బ్రాహ్మణస్వామి ” అనేప్పటికల్లా “ స్వామీ, స్వామీ ” అంటూ అందరూ పోగవుతున్నారు.

తన చేతిని ఊడలాగేసుకుని తలగుద్ద తీసేసి చంకలో పెట్టుకొని కొండపైకి ఒకటే పరుగు భగవాన్.

భగవాన్‌కి అనేక ఏళ్ళు పరిచర్య చేసిన శిష్యుడు ఆశ్రమానికి ఎదురు తిరిగి వ్యాజ్యాలు తీసుకొచ్చాడు, ఆశ్రమం మీదికి. తనది ఓరమణాశ్రమమని ఆశ్రమం ఉత్తరాలు బంగీలు అవీ తాను తీసుకు పోయేవాడు. ఈ విధంగా దాగా ఇబ్బందులు పెడుతున్నాడు ఆశ్రమం వారిని. కాని వారానికోసారి వచ్చి భగవాన్ని చూసి నమస్కరించి వెళ్లేవాడు. అతనితో ప్రేమగా ఉండేవారు భగవాన్. ఆశ్రమానికి విరోధంగా ఇన్ని చేస్తున్నా భగవాన్ దర్శనం ప్రేమా అతను పొందుతో ఉండడం వాళ్ళు మందుతోంది ఆశ్రమం వారికి.

ఓ సారి పెరుమాళ్ స్వామి వచ్చినప్పుడు ఆశ్రమంవారు భగవాన్‌తో చెప్పుకున్నారు, అతనివల్ల తమకి కలుగుతున్న బాధల్ని. భగవాన్ని ఎవరన్నా ఏమన్నా అన్నారా వాళ్ళని బతకనిచ్చేవాడు కాదు పెరుమాళ్ స్వామి. అతని విరోధమల్లా ఆశ్రమంలోనే. భగవాన్ అతనితో అన్నారు—

“ ఎందుకురా, అట్లా వాళ్ళని బాధిస్తావు ? అట్లాంటి పనులు మంచివి కావు, సాధువుల్ని బాధ పెట్టకూడదు ” అని.

“ ఏం చేశాను నేను ? మహా వీరిది వాక్కరిదేనా రమణా శ్రమం ? ఎవరి హృదయంలో మీరు వుంటే, వారిదీ రమణాశ్రమం ” అని వాదించాడు పెరుమాళ్ళు.

భగవాన్ చెప్పేది వినిపించుకోలేదు. విసిగి కొంతసేపటికి భగవాన్—

“ ఆ మాటలు నరేలే-ఇదుగో, నేను చెప్పతున్నాను విను. ఇట్లా చేస్తే నువ్వు నరకానికి పోతావు ” అన్నారు.

పెరుమాళ్ళకి కంపర మెత్తింది. ఏం తోచలేదు. కన్నీళ్ళతో అన్నాడు, ఏడ్చు గొంతులో—

“ ఆ నరకంలోనైనా నీ పాదాలే కద గతి నాకు ? ”

భగవాన్ మహా ప్రేమయుతమైన స్వరంతో—

“ అవును. నరకంలో కూడా నిన్ను విడువను. నిన్ను ఉద్ధరించే తీరుతాను. నిన్ను వదలను. కాని, అసలు ఆ నరకానికి పోవడం ఎందుకని కదా నేను అనడం ! ” అన్నారు.

తరువాత కొద్ది కాలంలో ఆతనివల్ల అశ్రమానికి బాధలు తీరిపోయినాయి.

ఒకసారి భగవాన్ తో అన్నాను—

“ భగవాన్ ! ఇదివరకుమల్లే మీ రూపం నా కళ్ళ ఎదుట నిలవడంలేదు. ఏం చెయ్యను ? ” అని.

“ నామం జ్ఞాపకముందిగా ! రూపం కన్నా నామం పై మెట్టు. నామమూ తరువాత పోతుంది. అందాకా అది చాలు ” అన్నారు.

భగవాన్ దగ్గర చాలా కాలం నుంచి పరిచర్య చేస్తూ ఆశ్రమం లోనే ఉంటున్న ఒకడికి పూజో ఒక ఆమెతో స్నేహమయింది. ప్రతి రాత్రి ఆమె కోసం వెళ్ళేవాడు. ఆమె బంధువులు అది కనిపెట్టి అతన్ని చంపేయాలనుకున్నారు. ఓ రాత్రి అతన్ని పట్టుకొని కట్టేశారు. అతని మెడ కోసిపారెయ్యాలనే ప్రయత్నంలో ఉన్నారు.

అతను “ భగవాన్ ! నీవే గతి ” అనుకున్నాడు. ఎట్లా గైలేనేం ? కట్టు వదిలించుకో గలిగాడు. అర్ధరాత్రి పరుగున ‘భగవాన్’ అంటూ వొస్తున్నాడు. విరోధులు వెంటపడ్డారు, ఆశ్రమంలోకొచ్చి పడ్డారు. ఆశ్రమంలో దూరదం చూసి అతన్ని తరిమినవాళ్ళు వెనక్కి పోయినారు. వాణుకుతో వచ్చి ఆ అర్ధరాత్రి భగవాన్ పాదాలమీద పడ్డాడు రక్షించమని. భగవాన్ హాలు తలుపులు మూయించేసి,

“ భయం లేదు, ఏమిటి సంగతి ? ” అని అడిగి అంతా విన్నారు.

“ ఏం భయం లేదు పడుకో ” అని బుజ్జగించి పడుకోపెట్టారు.

మర్నాటి నుంచి ఆ స్వామి మామూలుగానే పని చేస్తున్నాడు ఆశ్రమంలో. భగవాన్ ఆ సంగతి ఎత్తలేదు.

పూర్ణో జరిగిందంతా అందరికీ తెలిసింది. ఆశ్రమంవారు భగవాన్ తో ఇదంతా చెప్పి, అతన్ని ఆశ్రమం నుంచి తరిమి వెయ్యాలన్నారు. భగవాన్ వీల్లేదు పొమ్మన్నారు వాళ్ళని, గతి లేక వెళ్ళి ఆలోచించుకొని మళ్ళీ వచ్చారు, అతన్ని పంపించక పోతే ఆశ్రమం పేరు పడిపోతుందంటూ భగవాన్ దగ్గిరకి. అప్పుడు భగవాన్ అన్నారు అతనితో, వాళ్ళముందే—

“ నువ్వేమో ఏదో చేశావు. చేసింది నీ తెలివి తక్కువవల్ల బైటపడింది. నిన్ను పొమ్మంటున్నారు. వీళ్ళు అంతకన్నా ఎక్కువ పనులే చేస్తారు. అయితే వీరు చేసినవి బైటికిరావు. వీరు చేసేవి బైట పడకుండా జాగ్రత్త పడుతారు. ఆ జాగ్రత్త నీకు లేదాయెను.

ఇంక వీళ్ళు పూరుకోరు. నిన్నిక్కడ బతకసీరు. కనుక అంతా సద్దుకున్నదాకా కొన్నాళ్ళు బయట పుండు. ”

వ్యభిచార స్త్రీని జీసస్ ముందు పెట్టిన Pharasees (ఫారసీస్) సిగ్గుపడి ఆమెను వొడిలి వెళ్ళిపోయినారు గానీ, యీ వచీన ఫారసీలు వొడలలేదు. పట్టుబట్టి ఆతన్ని బైటికి వంపారు.

తన భక్తులతో మాట్లాడి అతినికి వేరే ఉనికి యేర్పాటు చేసి, అక్కడ కొన్ని నెలలున్న తరువాత ఆతన్ని ఆశ్రమంలోకి తెచ్చు కొన్నారు భగవాన్.

ఆశ్రమంలో జరిగే అక్రమాలూ, అవినీతులు ఎవరో వొచ్చి భగవాన్ తో చెప్పారు. భగవాన్ :

“ నేను దండించడానికి రాలేదు. నేనే దండించడం ప్రారంభిస్తే ఆశ్రమంలో నల్లని కాకి వాలదు. ఎవరు దేనికని ఇక్కడ చేరు కున్నారో అది వారికి దొరుకుతుంది. మీరు దేనికి వచ్చారో ఆ పని శ్రద్ధగా చూసుకోండి. తక్కినవాటి సంగతి మీకెందుకు ? ” అని. ఇంకోమారన్నారు : “ ఆశ్రమానికి మొదటి పర్యాయం వొచ్చిన్నరు బాగానే వుంటారు. రెండో పర్యాయం వచ్చేప్పటికి వారికి ఆశ్రమంలో సరిగా జరగటం లేదని తోస్తుంది. మూడో పర్యాయం సలహాలియ్య ప్రారంభిస్తారు. నాలుగో పర్యాయం వాళ్ళకంటే తామే బాగా చేస్తామని అనుకుంటారు, తరువాత ఇక్కడి వారిని వెళ్ళ గొట్టి ఆశ్రమాన్నద్ద రించడానికి పూనుకుంటారు ” అన్నారు.

ఒకాయన భగవాన్ తో,

“ మీ శక్తి నా కిస్తే నేను దేశాలు తిరిగి అందరినీ మరామత్తు చేస్తాను ” అన్నారు.

“ అయ్యో ! తనకి తన మెతుకులేదట, వీడన్న సత్రం పెడతాదట ” అన్నారు భగవాన్.

లోకాన్ని సంస్కరించే ముందు మానవుడు తననితాను సంస్కరించుకోవాలని భగవాన్ ఎప్పుడూ చెప్పేవారు. మనిషి మనసు మారితే దాంతోపాటు లోకమూ మారుతుందనేవారు.

నామాలు పెట్టుకున్న భగవాన్

అశ్రమంలో ఒకసారి భగవాన్ భక్తులు రంగస్వామి అయ్యంగారు భగవాన్ని నామాలు పెట్టుకుంటే చూడాలని వుందని చాల చాల అడిగారు. భగవాన్ సరేపన్నారు. నాయన (కావ్యకంఠ గణపతి శాస్త్రి) గారిచేత ముందు పెట్టించాలి అన్నారు భగవాన్. నాయనగారి పక్కన నామమూ, తిరుచూర్ణమూ పెట్టారు భోజనం దగ్గర. ఏదో మాట్లాడుతో ఆయన తెలికుండానే నామం పెట్టేసుకున్నారు. తరవాత భగవాన్ పెట్టుకున్నారు. కొంచెం సేపటికి నాయనగారు భగవాన్ వంక చూసి-

“అదేమిటి? ఆ పేషం ఎప్పుడు వేశారు?” అని నవ్వారు-
భగవాన్-

“నాయనగార్ని చూసి నేనూ వేసుకున్నాను” అన్నారు.

“నేనా?” అని ఆద్దంలో చూసుకుని గణపతి శాస్త్రి తెల్ల దోయినారు. అందరూ ఒకటే నవ్వు.

పనస తొనల పాయసం

ఒకసారి జయంతికి వంట అవుతేందగా దోలెడు పనసపప్పు వచ్చి పడ్డాయి. వాటిని ఏం చేద్దామని భగవాన్ని అడగడందానే, ఎప్పుడో ఏదో చెయ్యాలని కొట్టుగదిలో పెట్టించారు చిన్నస్వామి, ఆయన ఉద్దేశ్యమేదో వుండివుంటుంది. అది కనిపెట్టారు భగవాన్. భోజనాలకి గంట కొద్దేప్పుడు అడిగారు, ఆ పనసపళ్ళని ఏం చేశారని. దాచి ఉంచామన్నారు. భగవాన్ వాటిపన్నిటిని రెప్ప-పెట్టి బైటికి తీయించారు. అప్పటికప్పుడు వాటిని చీల్చి, రుద్దుకున్నారు. ఆ లోపల

ఊళ్లొకి పారికి పంపారు. అప్పటికప్పుడు వాటివన్నిటినీ పాయసం చేయించి తయారై నాక భోజనానికి గంట కొట్టించారు.

తల్లి సమాధిపైన ఇప్పుడున్న గుడిని కట్టడానికి ఆశ్రమంవారు మొదట తలపెట్టగానే భగవాన్ అనుజ్ఞ అడిగారు. భగవాన్ -

“ నేను నన్నానిని. నా పేరు మీద నాకు డబ్బు కావలసినట్టు, నేను గుళ్లు కట్టతలచి వట్టు మీరు డబ్బుకోసం చిచ్చమెత్తవద్దు. పరమేశ్వరుడిస్తే కట్టండి ” అన్నారు. కాని, విన్నదెవరు ?

ఒక భర్తుడు భగవాన్ పుస్తకాన్ని ఒకదాన్ని ఉర్దూ చేస్తానని ఆశ్రమంవారిని పరమిషన్ అడిగారు. వారు ఆయన నుంచి ఆ పరమిషన్ కి వెయ్యి రూపాయలు అడిగారు. భగవాన్ ఆశ్రమాధికారిని పిలిచి -

“ వెయ్యేనా అడిగావు ? అంతే చాలా నీకు ? రెండు పేలు అడక్కపోయినావా ? ” అన్నారు.

తన మూలంగా డబ్బు చేసుకోదం చాల అయిష్టం భగవాన్ కి. కాని, వినే దెవరు ?

నెల్లూరునుంచి ఒక స్త్రీ డరుగారు భగవాన్ని చూడవచ్చారు. భగవాన్ని అడగవలసిన ప్రశ్నల లిస్టు చాల పెద్దది రాసుకొని వచ్చారు. వాటికి — భగవానైనా సరే జవాబు చెప్పలేడంటూ. కాని, తీరా వచ్చాక ఒక్క ప్రశ్న అడగలేదు.

మర్నాడు తెల్లారకట్ట ఆయన రైలుకి బయలుదేరుతూ భగవాన్ని శలవు తీసుకోడానికి వెళ్ళాడు. ఇడ్లీ కాఫీ తయారుచేస్తో భగవాన్ వంటింట్లో ఉన్నారు. అతన్ని చూసి భగవాన్ ఇడ్లీ కాఫీ తీసుకొని వెళ్ళమన్నారు. కాని, అతను తొందరలో ఉన్నాడు. తోవలో తాగుదామనుకుని విరాకరించి వెళ్ళిపోయాడు. తోవ మధ్యలో బస్సు అతనికి కనబడి, తొందరలో కట్పూడి చేరుస్తానంటే దానినెక్కి వెంటనే బయలుదేరాడు. కొంత దూరం వెళ్ళి ఆడవిమధ్య బస్సు చెడిపోయింది.

కాఫీ లేదు. ఇక్లి లేదు. మధ్యాహ్నానికి ఎలానో బిస్కెట్ కాట్నాడి చేరింది. అక్కడ స్టేషన్ లో హోటళ్ళు మూసేశారు; Annual-cleaning (అన్యుయల్ క్లీనింగ్) ఆ వేళ. గూడూరు రైలు వెళ్ళి పోయింది. మద్రాసు వెళ్ళాడు. ఆ రైలు ఆలస్యం. Central (సెంట్రల్) చేరుకునేటప్పటికి నెల్లూరు రైలు కదులుతోంది. దాంట్లో దూకి అర్ధరాత్రికి ఇల్లు చేరుకున్నాడు. తిండి లేదు. వెళ్ళడంతోతే రాత్రి మిగిలిన తిండి ఏముంటే అది పెట్టమన్నాడు. ఏమీ మిగల లేదు. వంట చెయ్యమన్నాడు. మర్నాడు తద్దినం, రాత్రి ఏం తినటాడ దన్నాడు. మర్నాడు తద్దినానికి బ్రాహ్మణులు ఆలస్యంగా వచ్చారు. అతను భోజనానికి కూచునేటప్పటికి రెండు గంటలయింది మర్నాడు.

అశ్రమం తరపున ఒక పత్రిక పెట్టడానికి స్కీము తయారు చేశారు కొందరు భక్తులు. అంతా తయారు చేసి భగవాన్ తో చెప్పారు. భగవాన్ పత్రిక ఎందుకు అని అడిగాడు.

“ అశ్రమ విశేషాలు, ఇక్కడి భక్తుల సంగతులు, భగవాన్ మాట్లాడే మాటలు - అన్నీ అందరికీ తెలియ చెయ్యాలని. ముఖ్యం మీ వాక్యాలు ” అన్నారు.

“ మీ పత్రిక విందేందుకు నేను సరిపడా మాట్లాడుతో ఉండా లన్న మాట. ఆ పత్రిక నాకు ఓకే ? ” అన్నారు భగవాన్.

అంతే-పత్రిక ప్రసంగం ముగిసిపోయింది.

నెల్లూరులో రామరావుగారనే వకీలు ఉన్నారు. రమణ భక్తులూ, ఆయన మిత్రులూ ఎన్నిసార్లో భగవాన్ దర్శనానికి రమ్మని ఆయన్ని పిలుస్తూ ఉండేవారు. ఆయన-

“ భగవాన్ నన్ను రమ్మని పిలిస్తే వస్తాను ” అనేవారు.

ఆయన జపంలో ఉండగా ఒకసారి ఆయనకి భగవాన్ కనపడి-

“ ఏం రాలేదు ? ” అని అడిగారట.

రామరావుగారు ఆశ్రమానికి వచ్చారు.

అంతకుముందు రామరావుగారికి ఒక విశేషమైన శ్రీ చక్రం కలలో కనపడ్డది. ఆ చక్రాన్ని ఎవరూ తనకి చెక్కిపెట్టగలరని భగవాన్ని అడిగారు. అప్పుడు ఆ చెక్కివారి పేరు చెప్పి, ఆ చక్రం తయారైన తరువాత భగవాన్ దాన్ని స్వయంగా పరిశీలించి రామరావుగారితో పూజలో పెట్టుకోమని ఇచ్చారు, ఆ శ్రీ చక్రాన్ని.

ఒక మధ్యాహ్నం కొంతమందితో కలిసి ఒక వితంతుడు, వయస్సు మళ్ళిన ఆమె వచ్చింది, భగవాన్ దర్శనానికి. ఆమెను దీక్షగా చూసి భగవాన్—

“ సువ్యతే ” అన్నారు నవ్వుతో.

ఆమె సిగ్గుపడి ఎక్కడన్నా దాక్కోవాలని చూసింది. అందరితో భగవాన్ అన్నారు—

“ అది ఎవరో తెలుసునా ? చిన్నప్పుడు మేమూ, వీళ్ళూ ఒక ఇంటిలోనే బాగాలలో కాపురం వుండేవాళ్ళం. దీన్ని నాకు పెళ్ళి చేస్తామనే వారు. నేను మా అమ్మకి వంటకి సహాయం చేస్తూ వుండేవాణ్ణి. ‘ ఛ, ఆ గోచి పెట్టుకొని వంటచేసే ఆ ఆడంగి వాడికి మా పిల్ల నిస్తానా ? ’ అనేది వీళ్ళ అమ్మ. మంచి పని ఆయింది. నాకు పెళ్ళి గతిలేదుగాని—ఉండి, దీన్ని చేసుకుంటే దీని జాతక ప్రధావంవల్ల నేను ఈపాటికి చచ్చిపోయి వుండేవాణ్ణి ” అని దిగులు నటించారు. ఆ వచ్చిన ఆమె కూడ నవ్వుకుండా వుండలేకపోయింది.

ఒకరోజు భోజనం దగ్గర భగవాన్ నిమ్మకాయ ఊరగాయ అడిగారు. ఎన్నడూ ఏమీ అడగని ఆయన, ఎప్పుడో ఏదో ఎందుకు అడిగేవారో అడిగేవారు. తప్పకుండా ఆయన అడిగింది వుండమ ఆయనకు వెయ్యటానికి. దగ్గరే తిరుగుతున్న చిన్నస్వామికి న్యూనత అయిపోయింది. భగవాన్ అడగడమూ, తన యాజమాన్యం కింద దాన్ని ఆయనకు వెయ్యలేకపోవడమూ...“ ఎందుకు లేకపోయింది

ఊరగాయ ? " అని ఇటు అటు అందర్నీ కేకలువేసి, " నిమ్మకాయల
 కోసం వీరికి రాయండి, వారికి రాయండి, వెంటనే తెప్పించండి "
 అన్నారు. భోజనాలైనాక కానేపటి కల్లా రైలునుంచి పెద్ద పార్సెల్
 వచ్చింది. దానినిండా పెద్ద నిమ్మపళ్ళు. " ఇంకేం ? వెంటనే
 పెట్టించండి ఊరగాయ. తరగండి నిమ్మకాయలు " అన్నారు. నలుగురు
 చేరి తిరుగుతున్నారు. ఆ నిమ్మకాయలు రావడం తన ఘనతలాగే
 తిరుగుతున్నారు చిన్నస్వామి, సాయంత్రానికల్లా ఊరగాయ భగవాన్ కు
 పేయించి తీరుతాను చూసుకోమన్నట్టు. " చూడండి భగవాన్ మహత్యం.
 వచ్చాయి నిమ్మకాయలు " అన్నారు.

ఇంతలో ఒక కుర్రాడు చిన్నస్వామి చూడకుండా వెళ్ళి,
 తిరుగుతున్న ఆ నిమ్మకాయ ముక్క ఒకటి తీసుకుపోయాడు.
 వెళ్ళినవాడు మళ్ళీ వచ్చి ఇంకో ముక్క తీసుకున్నాడు. మళ్ళీ ఇంకోటి.
 " ఇదేమిటి, పళ్ళు పులవ్వా ? " అన్నాడు తరిగే ఆయన.

" తిని చూడు " అన్నాడు కుర్రాడు.

అవి తీపి నిమ్మపళ్ళు.

" అహా, ఇంకేం ? నిమ్మకాయలు వచ్చాయి. ఊరగాయ
 పెట్టిద్దామనుకున్నాడు చిన్నస్వామి. తీరా చూస్తే అవి తియ్యవై
 కూచున్నాయి. ఏం చేస్తాము ? " అన్నారు భగవాన్.

తమ ప్రజ్ఞవల్లి పనులు జరుగుతాయి అనుకునేవారికి చాలమందికి
 శృంగ భంగాలు చేశారు భగవాన్.

ఒకసారి ఒక కుటుంబంతో రాత్రి గిరి ప్రదక్షిణం చేస్తున్నారు.
 ఈశాన్య మతంవైపు మలుపు తిరుగుతుండగా మారు ఓ లారీ ఎదురు
 వచ్చింది. ఆ లారీ వాళ్ళు " జాగ్రత్తగా వెళ్ళండి స్వామీ, చిరుత
 పులుల ఆరుపులు వినబడుతోన్నాయి " అన్నారు. ఏం చెయ్యం ?
 వెనక్కి వెళ్ళమా మళ్ళీ అన్ని మైళ్ళు ? అదవిలో ఆగితే, అవి
 అక్కడికి రావా, మాపని పట్టి ! తప్పదు, ముందుకు పోవాలి. " రమణా,

జయ రమణా ” అని పాడుకుంటో వెళ్ళాం. ఊరు తగిలిం తరువాత చెప్పారు మాతో వున్న కాలేజీ అబ్బాయి, రోడ్డుకు ఇటు ఒక చిరుత, అటు ఒక చిరుత వున్నాయనీ, తాను చూసి కిక్కురు మనకుండా వడిచాననీ.

రమణ నామం అంత ఆపదోద్ధారక మంత్రమన్న సంగతి ప్రతి భట్టడి అనుభవమూనూ.

ఒకసారి తొమ్మిదింటికి చిన్నస్వామి ఆశ్రమం అవతలికి కొండవేపు వెళ్ళారు. ఒక చిరుత ఆశ్రమం మెట్లెక్కుతూ ఆయనకు ఎదురైంది. చిన్నస్వామికి నోటమాట రాలేదు. పరుగెత్తుకొని వచ్చి ఆశ్రమంలో పడ్డారు, అరుస్తో. అందరూ వచ్చి ఏమిటని అడిగినా ఏమీ చెప్పలేకపోయినారు, ఊరికే ఆ మెట్లవేపు చూపడం తప్ప. ఏమిటో చూద్దామని లాంతర్లతో, కర్రలతో పరుగెత్తారు అందరూ. అప్పుడు చిన్నస్వామికి దైర్యం వచ్చి అటు ఇటు తిరుగుతూ “ఇది భగవానుని స్థలం. నువ్వై రాకూడదు. ఏమనుకుంటున్నావు ? ఇది ఆశ్రమం ” అని అరుస్తున్నారు.

కాని అక్కడ ఆ చిరుత వుంటేగా ! అదెప్పుడో పారిపోయింది.

భగవాన్ కి వినపడ్డది ఆ గోల. అదేమిటో చెప్పారు. “చిరుత పులి వచ్చిందా ? అవును. వీడు సర్వాధికారి. వీణ్ణి చూసి అందరిమల్లె తాను భయపడాలని దానికేం తెలుసు ? అందరిమీద చలాయించినట్టే చిరుతపులిమీద అరవడోయినాడు గావును. కాని నోటమాట రాలేదు. తప్పంతా చిరుతపులిదే—ఈయన సర్వాధికారి అని ఆ మాత్రం తెలుసుకోకపోవడం ” అన్నారు భగవాన్.

ఆశ్రమంపైన ఒక పెద్ద complaint (కంప్లెయింట్) వుంటో వుండేది, గొప్పవారిని ఎక్కువగా చూస్తారని. ఒకాయన ఈ హెచ్చు తగ్గుల సంగతి భగవాన్ తో చెప్పుకుంటో వుండగా భగవాన్ కి మధ్యాహ్నం కాఫీ వచ్చింది. మధ్యాహ్నం భగవాన్ హాలులో అందరి

మధ్య కూచుని వుండగానే కాఫీ తీసుకొచ్చి ఇచ్చేవారు. ఫిర్యాదుల ఆయన “ చూడండి పోనీ. మీకిచ్చే కాఫీ శ్రేష్టమైంది. మా మొహాన్న నీళ్ళు ” అన్నారు. భగవాను లాకకుండానే, తనకు వచ్చిన కాఫీ గ్లాసును మాట్లాడకుండా ఆయనకు ఇచ్చి, ఆయనకు వచ్చిన కాఫీని లాను తీసుకొని తాగుతున్నారు. ఆయనకి భగవాన్ ఇచ్చింది కాఫీ కానేకాదు, ఏవో ఓషధులువేసి కాచిన కషాయం. అది భగవాన్ లాగవలసిందే కాని తదితరులకు దుస్పాద్యం. తీరా తీసుకున్నాడు గ్లాసును భక్తుడు. వద్దనడానికి వీల్లేదు. అందరి మధ్య వున్నాడు. పారపౌయ్యటానికి వీల్లేదు. భగవాన్ ప్రసాదం, ఆయన చేత్తో ఇచ్చింది. అనాటి ఆయన యాతన ఆ భగవాన్ కే ఎరుక.

ఒకసారి జయంతికి నేను రాసిన పద్యాలలో “ జయమగు నీ జన్మలకు ” అని వుంది. ఆ పద్యాలు విని భగవాన్ అందరితో “ చూడండి. నాకీ జన్మ చాలదట. జన్మతరులు చాలాలంటున్నారు ఈయన ” అన్నారు, కంప్లెయింటు గొంతుతో.

అట్లా రాశావేమని నాతో పోట్లాడారు కొందరు. ఆయన జ్ఞానని కొందరు, బ్రహ్మ అని కొందరు వాదించుకున్నారు ; నాకు మాత్రం ఆయన కుమారావతారం.

“ తమకోసం కాదు, మా కోసం ” అన్నాను.

“ సరి ” అని శబ్దంలో గంభీరులై నారు. హాలంకా గంభీర్యం నిండిపోయింది.

అంతకుముందు ఒకరు అడిగే వున్నారు భగవాన్ని “ పూర్వ జన్మలలో మీకూ మాకూ సంబంధం వుందా, లేక మా అదృష్టం కొద్దీ ఈ జన్మలో తమరి పాదారవిందాలు దొరికాయా ? ” అని.

“ ఇదివరకు జన్మలో సంబంధం లేకపోతే ఇప్పుడెట్లా కలుసు కుంటాం ? ” అన్నారు భగవాన్.

ఆ సంగతిని అనేకసార్లు తనకి దగ్గరైన భక్తులతో అన్నారు భగవాన్. ఇదివరకు తనవారైనవారే తిరిగి ఇక్కడ తనకి సమీప వర్తులైన భక్తులుగా వచ్చారనీ, లోకంలో ఏ మూల పుట్టినా తనను గుర్తించి తిరిగి చేరుకుంటారనీ చాలసార్లు సూచించారు.

జయంతుత్సవం-కూరగాయలు

ఓ జయంతికి పెద్ద వాన. ఎక్కడనించీ కూరలు రాలేదు. మర్నాడు జయంతి. సాయంత్రమౌతోంది. చిన్నస్వామి భగవాన్ చెప్పి పడేట్టు “ కూరలు రాలేదు. ఎట్లా వండడం ? కూరలు రాలేదు ” అంటో ఇటూ అటూ తిరుగుతున్నారు రెండు గంటల తరువాత వెలిసింది వర్షం. వర్షం వెలిసిందో లేదో ఇటు వచ్చే బస్సు అటు వచ్చే బస్సు ప్రతిదీ ఆశ్రమం గుమ్మం దగ్గర ఆగడం, బళ్ళ కొలది అన్నిరకాల కూరలు దింపడం. అన్నీ దాచారు. రాత్రి ఆయింది. మర్నాటికి ఏం వొందాలి ? భగవాన్ని అడగాలి. అడగండి చెప్పరు. భగవాన్ చెప్పిం తరువాత తరగడం ఒక పని. ఎవరూ తరగడానికి రాలేదు. మళ్ళీ చిన్నస్వామి “ కూరలు తరగలేదు ఎవరూ, ఎట్లా ? ” అని కాలు కాలిన పిల్లిమల్లే తిరుగుతున్నారు రాత్రి పదకొండు గంటలకి. అది చూసి భగవాన్ కొంతమంది భక్తుల్ని పేరు చెప్పి లేపి పంపారు కూరలు తరగమని. “ ఎప్పుడూ ఏడుపే. కూరలు రాకపోతే రాలేదని ఏడుపు, వస్తే తరగలేదని. ఏదో ఒకటి ఏడుపే. వండడానికి ఉన్నా ఏడుపే, లేకపోయినా ఏడుపే ” అన్నారు.

ఉద్యోగానికి హతం

భోజనానికి గంట కొట్టాక హాల్లో అందరూ భోజనానికి లేచినా ఒకాయన లేవలేదు. ఆయన సంగతి ఎవరికీ తెలీదు. కొత్తగా వచ్చారు. ఆయన సంగతి ఎవరో చెప్పారు భగవాన్తో. “ ఆయనకి ఉద్యోగం కావాలి. నేను ఉద్యోగం ఎక్కణ్ణించి ఇవ్వను ? నాకే

వీళ్లు తిండి పెడితే తింటున్నాను. పొమ్మంటే నాకు గతిలేదు. నేను ఒకరికి ఉద్యోగ మిచ్చే దేమిటి ? ” అని భోజనానికి వెళ్ళారు భగవాన్.

భోజనాలై హాల్లోకి వచ్చాక “ ఏమండీ ఇక్కడ కూచుని ఆకలితో భోజనాన్ని ద్యావం చెయ్యడం కంటే భోజనం చేసి నన్ను ద్యావం చెయ్యడం నాకు ఇష్టం ” అన్నారు భగవాన్. అందరూ నవ్వారు. ఆ మాటతో ఆయన భోజనానికి లేచారు. భగవాన్ ముందు భుక్తి, తరువాత ముక్తి విచారించేవారు.

కొబ్బరికాయ ఆహారంతో పైత్యం

నందియార్ అనే సాధకుడు కొబ్బరికాయలు మాత్రం తిని వుండేవారు. ఆయనకి చివరికి పిచ్చి పుట్టి హాలులో బట్టలు లేకుండా “ అహం బ్రహ్మాస్మి ” అంటూ తిరుగుతున్నారు. “ ఆవును. వేదాంతి నని చెంకాయలు తింటే పైత్యం తలకెక్కి పిచ్చి పుట్టింది. తాను సహజంగా తానుగా వుంటే ఏ బాధా లేదు. కాని అతికి పోతే, ఇట్లాంటి గతే పడుతుంది ” అన్నారు భగవాన్.

చెంచాయ మంచిదేననీ, దాంట్లో మనిషికి కావలసిన ఆహార పదార్థమంతా వుందనీ, రోజుకి ఒకటి కంటే ఎక్కువ తినకూడదనీ చెప్పారు. ఆహార నియమమంటే మిశ్రంగా తినటం, అంతేగాని అసహజమైన ఆహారం కాదు అనీ అన్నారు.

ఒరేసారి ఆరు భిక్షలు

ఓ సారి నెల్లూరు నుంచి ఆరుగురు విశంతువులు వచ్చి ప్రత్యేకంగా వొక్కొక్కరే భిక్ష చేస్తామని ఒక్క పూట అందరూ వేరు వేరుగా వొండి భగవాన్ కి వొడ్డించారు.

“ ఇంత పెట్టారే తినమని నాకు ! ఎట్లా తినడం ? అంతకన్న ఆ తిండి ఎంత ఉందో, అంత భక్తి మీకు నా పైనవుంటే ఎంత సంతోషం ? ” అన్నారు భగవాన్.

కాఫీ ప్రసాదం

ఓసారి నా తమ్ములలో పెద్దవాడు ఆశ్రమానికి వచ్చాడు. అతనికి కాఫీ, టీ మొదలైనవి అలవాటు లేవు. ఆశ్రమంవారు అతనికి కాఫీ ఇచ్చి తాగమన్నారు. అతను తనకు అలవాటు లేదంటే, “ భగవాన్ ప్రసాదం. తాగి తీరా” అన్నారు. అతను వెళ్ళి భగవాన్ ని అడిగాడు —

“ స్వామీ, కాఫీ మీ ప్రసాదమట. నాకు అలవాటు లేకపోయినా, అయిష్టమయినా తాగి తీరాలా? తమరు అది తమ ప్రసాదమంటే, తాగుతాను ” అని. భగవాన్ ఆశ్రమాధికారులతో ఇట్లా అన్నారు. “ నే నెన్నడన్నా మిమ్మల్ని అడిగానా, నాకు కాఫీ యిమ్మని? నేను తాగకపోయినా మీరు ఎట్లాగూ తాగేదానికి, కొంత స్వామికి పోసేది, అది స్వామి ప్రసాదమని వొంక పెట్టుకు తాగేది. పైగా ఎవరన్నా తాగను వద్దంటే అదో నింద, స్వామి ప్రసాదం నిరాకరిస్తున్నారని. ఈ ఆశ్రమం వారికి ఏదేది యిష్టమో దానికంతా స్వామి ప్రసాదమని పేరు. ”

ఎక్కువగా వేసిన ఉప్పు మాయం

ఓ ఉదయం భగవాన్ ఇడ్లీ వచ్చడి రుచ్చారు. ఆ వచ్చడి రుచి చూడడానికి అందరమూ ఆయన దగ్గర చేరాం, ఆయన చేతినుంచి Direct (డైరెక్ట్) గా మాకు ప్రసాదం దొరుకుతుంది కదా అని. అన్నీ సరిగ్గా పడ్డాయి బావుంది అన్నారు. సుబ్బరామయ్య మాత్రం ఉప్పు తక్కువయిందన్నారు. ఆ మాట విని భగవాన్ రెండు దోసెళ్ళ ఉప్పు తీసుకొని ఆ వచ్చడిలో పోసి, రుబ్బి ఎత్తిపెట్టారు. మాకు ఆశ్చర్యం వేసింది, ఎందుకు ఆ ఉప్పువేసి ఆ వచ్చడిని పాడుచేశారా అని. శుభ్రమైన వచ్చడి అట్లా పాడై పోయింది, ఇడ్లీలో ఏం వేసుకు తినడం అని సుబ్బరామయ్యని మనసులోనే అన్ని అనుకుంటూ భోజన

కాలలోకి వెళ్ళాం. ఆ సవ్వడి వడ్డించారు, ఒక్క రవ్వ ఉప్పు ఎక్కువ కాలేదు. అంత ఉప్పు ఏమయిపోయిందో ఇప్పుడు, లేక సుబ్బరామయ్య కోసం మమ్మల్నింకా మాయ చేశారో భగవాన్, లేక మా కోసం సుబ్బరామయ్యని మాయ చేశారో !

‘ తాతా ’ పదంలో అంతర్భావం

ఓ చంటిబిడ్డ “తా, తా” అంటోంది తల్లి ఒళ్ళో. “ఆ బిడ్డకున్న జ్ఞానం పెద్దలకి లేదు. ఆ బిడ్డకి తెలుసు తానెవరో. అందుకునే ‘ తా-తా ’ అంటుంది. తా-తా అనని బిడ్డ వుండదు. తా-తా అంటే తాన్, తాను అని అర్థము. తాను తానే. I am that. That is that (అయాం దట్ .దట్ ఈజ్ దట్) ” అన్నారు భగవాన్.

“ ఒక్క మాటలో భగవాన్ మోసపోడు. ”

ఒక భక్తుడు భగవాన్ ఎదుటపడి గీతాలు పాడుతూ భావావేశం ఎక్కువై “ భగవాన్, నన్ను నీవు చూడడం లేదు ” అన్నారు.

“ చూడకేమిటి ? చూస్తునే ఉన్నాను ” అన్నారు భగవాన్

“ అహా, నువ్వు చూడలేదు. ”

“ చూస్తున్నానండీ ! ”

“ కాదు, చూడలేదు. ”

భగవాన్ మాట్లాడలేదు.

“ భగవాన్ ! నీకు నా సర్వమూ అర్పించాను. నీకు తెలీదా? ”

“ తెలుసునండీ. ”

“ కాదు. నీకు తెలీదు. ”

“ దాగా తెలుసునండీ. ”

“ కాదు. తెలుసుననడోక. నీకు తెలీదు. ”

భగవానైతే మాత్రం చేసేదేమిటి? ఊరుకున్నారు. కొంతసేపటికి ఆయన వెళ్ళిపోయిన తరువాత భగవాన్ అన్నారు. “అందరూ సర్వమూ అర్పించామంటారు. ఒక్క మాటతో, ఒక్క నమస్కారంతో వారి పని తీరిపోతుంది. ఇక భగవాన్ దే బాధ్యత. మాట అనగానే మోసపోయేవాడు వాడేమి భగవాన్?” అన్నారు.

స్వామి సన్నిధిని ఫలహారం

ఒక అమావాస్య ఉదయం ఊళ్ళోనుంచి కొందరు శోత్రీయులు స్వామిని చూడవచ్చారు. ముందు స్వామిని నేవించుకొని ఊళ్ళోకి పోయి స్నానాలుచేసి తర్పణాలు విడవాలి అని వారి ఉద్దేశము. ఆశ్రమం శృణాన భూమిలో ఏర్పడిందనే కారణంవల్ల ఆ కాలంలో శోత్రీయులు ఆశ్రమంలో భోజనం చేసేవారు కాదు. ఆశ్రమం వదలగానే స్నానాలు కూడా చేసేవారు. భగవాన్ తనను పూజ్యోనుంచి చూడవచ్చిన భక్తుల్ని కూడా ఫలహారానికి రమ్మని పిలిచారు. ఎట్లా? అమావాస్య! స్నానం లేదు. తర్పణం లేదు. కాని ఎవరన్నా పెడతానన్నప్పుడు తినకపోతే ఆరోజు తిండి పుట్టదని ఓ భయం. పైగా తమని పిలుస్తున్న వారు స్వామి. ఏం తోచక చివరికి అందరితోపాటు ఉష్మా తిని, కాఫీ తాగారు. భగవాన్ తిరిగివచ్చి హాల్లో కూచుని, ఉల్లిపాయలు ఎంత ఆరోగ్యకరమో, ఉల్లిపాయలవల్ల ఎన్ని వ్యాధులు నయం చెయ్యవచ్చునో ఉపన్యాసం ఇస్తున్నారు. పూజ్యోంచి వచ్చిన పెద్దలందరు చుట్టూ చేరి వింటున్నారు. “ఉల్లిపాయలు వాసన అంటారుగాని, సరిగా వాండితే వాసన వెయ్యవు” అని పెద్దలవంక తిరిగి “ఇందాక మీరు తిన్న పుష్పా ఏమన్నా ఉల్లిపాయల వాసన వేసిందా?” అని అడిగారు. వారి నోట మాటలేదు. తెల్లపోయినారు. “ఉల్లిపాయలు సన్నగా తరిగి ఆముదంతో వేయించి ఉష్మాలో కలిపితే, వాసన రాదు. మంబద్ధమూ వుండ”దన్నారు భగవాన్.

“ భగవంతుని తిడుతూ ఆయన్ని తలచుకుంటాడు ”

భగవాన్ భక్తుడు సాంబశివరావుగారికి మొదట్లో భగవాన్ పైన అంత భక్తి వుండేది కాదు. దణ్ణం కూడా పెట్టేవారు కారేమో. ఆయన ఒకసారి భగవాన్ తో తాను పూరికి పోతున్నానని కబురు చెప్పుతున్నట్టు చెప్పారు గాని, భగవాన్ అనుజ్ఞ అడిగినట్లు అడుగలేదు. భగవాన్ ఆయన్ని గంభీరంగా చూసి ‘ సరి ’ అన్నారు. చిత్రంగా ఎంత ప్రయత్నించినా ప్రయాణం అయిదారు రోజులదాకా సాగలేదు. ఒక దినం వాన కురుస్తోంది. ఇంకో దినం బండి రాలేదు. ఇంకో దినం వొళ్ళు సుస్థి. ఇంకో రోజు రైలు తప్పింది.

ఇదంతా భగవాన్ పనే అని ఆయనకు తట్టింది.

“ నేను పూరికి వెళ్ళకుండా వుండిపోవాలని తనకి వుంటే నన్ను వుండిపోమ్మని చెప్పరాదా ? వెళ్ళమని చెప్పి ఇట్లా ఏడిపిస్తారా ? ” అని సాంబశివరావు, రోపరి కించపడుతూ హాలులో ఒక మూల కూచున్నారు. భగవాన్ ఇంకోరితో అంటున్నారు—“తిడిలే మంచివాళ్ళనే తిట్టడం మంచిది. చెడ్డవాళ్ళని తిడిలే చాల కష్టపడవలసి వస్తుంది” అని.

ఇది తనని ఉద్దేశించే భగవాన్ అంటున్నారని సాంబశివరావుగారు ఉరికిపడి, “ స్వామీ, భగవాన్ కు కూడా తిట్టా మెప్పు అని వుంటుందా ? ” అని ఒక లాయరు ప్రశ్న వేశారు. దానికి భగవాన్—

“ ఉండవు. కనక భగవంతుణ్ణే తిట్టడం ఇంకా మంచిది. నత్తురుమరిను తిట్టినప్పుడు వారేమీ చెయ్యకపోయినా వారు మనిసులో కష్టపడవచ్చు. దానివల్ల తిట్టినవారికి చెరువు కలగనూవచ్చు. మంచివాళ్ళు, తిట్లవల్ల కష్టపడకపోయినా, వారికేమన్నా పాపం వుంటే అది తిట్టిన వాళ్ళకి వస్తుందని శాస్త్రము. భగవంతుణ్ణి తిడిలే, ఆయన మనస్సులో కష్టపడరు. ఆయనికి పాపం లేదు. గనుక అది తమకి వస్తుందని భయపడవక్కరలేదు. ఇంతకీ తిడుతూ అయినా తనని తలచుకుంటే చాలు నని కదా భగవంతుడు ఆహ్వానిస్తున్నారు ?

కాకపోలే శిష్యులుడికి మోక్ష మివ్వడమేమి ? ” అన్నారు. సాంబశివరావు మనసులో రెంపలు వాయిచుకొన్నారు.

గీతా శ్లోకంపై ప్రశ్న

ఒకరోజు భగవాన్ భోజనానికి లేవబోతున్నారు. అప్పుడు ఒకరు —

“ చాతుర్వర్ణం మయాస్పృష్టం

గుణకర్మ విభాగినః

అని అంటారే ! అంటే గుణమునుబట్టి కదా వర్ణాన్ని తీర్మానించ వలసింది ? ” అని ప్రశ్న వేశారు.

భగవాన్ కి తెలిదా-దేనికి ఆ ప్రశ్న lead (లీడ్) చెయ్య బోతోందో, అతని ఉద్దేశ్యమేమిటో ! బాగా చీవాట్లు పెట్టారు అతన్ని.

“ ఈ ప్రశ్నలు తగూలూ తెచ్చి పెట్టడానికే కద ! ఈ దురుద్దేశాల వల్లనే అనర్థాలు పుట్టేది. నీ సంగతి నువ్వు చూసుకో. నిన్ను నువ్వు తెలుసుకోటానికి కులమూ, వర్ణమూ అడ్డం వొచ్చాయా ? తానెవరో తెలీదు. నీకేమి కావాలో తెలీదు, లోకానికేం కావాలో తెలుస్తుందా ? మీరా లోకాన్ని ఉద్ధరించేవారు ? ” అని మందలించారు.

మొదటి ప్రశ్నలోనే అంతమైన ప్రశ్నల పట్టి

సాధారణంగా పరిహాసంతోనే బదులు చెప్పేవారు భగవాన్. ఒకాయన భగవాన్ని అడగడానికి ప్రశ్నల పట్టి ఒకదాన్ని తయారుచేసి తీసుకొచ్చారు. భగవాన్ని అడగడానికి రోజంతా సాహసం చాలక పోయింది. తీరా భగవాన్ రాత్రి భోజనానికి లేవబోయే సమయంలో ఆ పట్టి పట్టి భగవాన్ చేతిలో పెట్టాడాయన. “ అరే—పరీక్ష పేపర్లు అన్నర్పు చెయ్యడం యాదై యేళ్ళ కిందటే అయిపోయిందనుకున్నానే, అయినా చూద్దాం ” అని తిరిగి సోఫామీద కూచుని చదివారు.

మొదటి ప్రశ్న—‘తల్లికి తండ్రికి తద్దినం ఎందుకు పెట్టవలెను?’

‘అరే, యిదేమిటి? మనకు తల్లి తండ్రి కనకనే వాళ్ళకి తద్దినం పెడతాం. లోకంలోవాళ్ళ అబ్బికి, అమ్మకి మనం తద్దినం పెడతామా?’ అన్నారు.

అందరూ గొల్లున వచ్చారు. తరవార ప్రశ్న భోజనం తరవార అంటూ లేచారు భగవాన్. ఆ కుర్రాడు సిగ్గు పడ్డాడో ఏమిదో భోజనమైనాక మళ్ళీ కనపడనే లేదు.

దేవుణ్ణి చూశారా?

ఒక Hat, Suit, Boot (హాట్, సూట్, బూట్) నల్లదొర Boots (బూట్స్) విడవకుండానే, హాల్లోకి దర్జాగా వచ్చి,

“భగవాన్! మీరు దేవుణ్ణి చూశారా?” అని అడిగాడు. భగవాన్ ఏమీ తెలీనవాని వలె, ‘దేవుడా? ఎవరాయన?’ అని అడిగాడు. అతను తెల్లదోయి నుంచున్నాడు.

కొంచెం సేపుండి అతను “భగవాన్! మీ ఫోదో నేను తీసుకోవచ్చునా?” అని అడిగాడు.

“అహ, సాధ్యమైతే” అన్నారు భగవాన్.

భగవాన్ నిరాకారుడు, ఆయన ఫోదో తీయడం సాధ్యమా! అని భగవాన్ ఉద్దేశ్యం. ఆ వచ్చిన అతను ఒక snap (స్నాప్) తీసుకొని వెళ్ళాడు. తరవార భగవాన్ అన్నారు—

“వివేకానంద, రామకృష్ణుని ‘దేవుణ్ణి చూశావా’ అని అడిగింది చదివి పుంటాడు. అదే అత్తం మనపైన ప్రయోగించాడు. ఈ పూరికి టెక్నెట్టుతో దేవుణ్ణి కొనుక్కోవాని ప్రయత్నిస్తారు. ఏం చేస్తాం?”

ఈ incident (ఇన్సిడెంట్) భగవాన్ కొండపైన పున్నప్పడు జరిగిందట.

చోరికల పరంపరే చర్మఫలితం

“ నా తల్లి వృద్ధు. నాకు కొద్ది జీతం. ఆమెను పోషించ లేకుండా ఉన్నాను. నాకు జీతం యెక్కువయేటట్లు భగవాన్ సంకల్పించ వలె”నని ఒక బీద ఎలిమెంటరీ టీచరు రాసుకొన్నాడు. ఆ కార్డు చూసి నవ్వి భగవాన్ “ సరి ” అన్నారు.

కొన్నాడైన తర్వాత ఆ టీచరు రాశాడు : “ భగవాన్ కరుణవల్ల నా జీతం ఎక్కువయింది. ఇప్పుడు నాపై గ్రేడు ఛార్జీ వచ్చింది. ఆ గ్రేడు నా కిప్పిస్తే అమ్మకు ఎక్కువగా సుఖం చేకూర్చగలను. కనక అది నాకు లభ్యమయేట్లు భగవాన్ అనుగ్రహించాలి ” అని.

ఈసారి భగవాన్ నవ్వి “ సరి సరి ” అన్నారు. తర్వాత కొన్నాళ్ళకు ఇంకో ఉత్తరం-“ అమ్మ మంచాన పడింది. పరిచర్య చేసేవాళ్ళు లేరు. నాకు పెళ్ళయితే నా భార్య వుంటుంది, అత్తగారికి పరిచర్య చేసేందుకు. నేను పేదవాడిని. నా కెవరు పిల్లనిస్తారు ? డబ్బెక్కడ నుండి వస్తుంది ? భగవాన్ కరుణించాలి ” అని. భగవాన్ పెద్దగా నవ్వి “ బావుంది. కానీ ” అన్నారు.

ఇంక కొన్ని నెలలకు ఇంకో ఉత్తరం వచ్చింది : “తమ దయవల్ల పెళ్ళయింది నాకు. నా భార్య వెంటనే కాపరానికి వచ్చింది. నా భార్య కడుపున ఒక కాయ కాస్తే చూసి పోతానంటుంది అమ్మ, తమరు అనుగ్రహించవలె”నని.

“ బావుంది. కానీ ” అని నవ్వారు భగవాన్. ఇంకా కొన్ని నెలలకు, “ బిడ్డ కలిగాడు, తల్లికి పాలులేవు. ప్రమోషన్ అయితేనేగాని తల్లికి పాలు కొనలేను. స్వామి అనుగ్రహించా”లని ఉత్తరం వచ్చింది.

“ ఎంతో బావుందీ ! కానీ ” అన్నారు స్వామి. కొన్నాళ్ళకి “ నాకు ప్రమోషన్ అయింది. బిడ్డ బావున్నాడు. అంతా తమ కరుణ ” అని ఉత్తరం వచ్చింది.

“ సరే. అంతా అయింది. అయితే నేను చేసిందేమిటి ? వాడి సత్కర్మ ” అన్నారు భగవాన్.

కొన్నాళ్ళకి మరలా ఉత్తరం—

“ అమ్మ పోయింది. తమకి దణ్ణంపెట్టి పోయింది ” అని.

“ మంచిదే ” అన్నారు భగవాన్.

ఒక నెలకి ఇంకో జాబు—

“ బిడ్డ పోయినాడు స్వామీ, నా బిడ్డ పోయినాడు ” అని.

“ ఆరే పాపం ! ” అన్నారు స్వామి.

ఇంకో నెలకి, “ భార్య గర్భవతి, బిడ్డని కన్నది. బిడ్డా, తల్లి కూడా పోయినారు స్వామీ ! ” అని రాశాడు.

“ రామ రామ. అంతా అయిపోయిందే, ” అన్నారు భగవాన్.

ఇంకో నెలకి మళ్ళీ ఒక కార్డు—

“ సరిగా బడికి రావటం లేదని, నన్ను పనిలోంచి తీసేశారు. బికారినై నాను ” అని.

భగవాన్ ఒక నిట్టూర్పు విడిచి,

“ మధ్యలో వచ్చిందెదో పోయింది. మిగిలింది ఎప్పుడూ పున్నది తామ. చివరికి మిగిలేదే అది ” అన్నారు.

చలం (విన్నవీ, కన్నవీ)

ముంతలోని కూళ్ళు ఆరగింపు

భగవాన్ ఇంకా రెండేళ్ళకు దేహం చాలిస్తారనగా జరిగింది ఈ సంగతి. వివిధ దేశాల్నించి వచ్చిన భక్తులు కూచుని వున్నారు. చుట్టూ హాలులో ఆ ఉదయం.

భోజనానికి గంట కొట్టారు. అకలిగా వున్నారు భక్తులు. చప్పు చప్పున లేచి వెళ్ళారు భోజనాలకు. భగవాన్ కు మోతాళ్ళ నొప్పులు. అందుచేత చాల వ్యవధి తీసుకునేవారు సోపాపై నుంచి లేవడానికి. మెల్లిగా లేచి కర్రనానుకొని హాలు బైటికి వెళ్ళే గుమ్మం దాటుతున్నారు కష్టంమీద. ఆ గుమ్మం మూల ఒక గొల్ల అతను భుజాన గొంగళి వేసుకొని, ఒక ముంత దానిపై వేలాడకట్టుకొని తలుపు దగ్గర వక్కి నిలబడ్డాడు. భగవాన్ వెళ్ళుతూ అగి అతన్ని నిదానించి చూసి—

“ఎవరు, చిన్నపయ్యనా ? ” అని అడిగారు. అతను “అవును స్వామీ ! ” అన్నాడు, భయ భక్తులతో.

“ దాగున్నావా ? చూడటానికి వచ్చావా ? సరే, ఆ ముంతలో కూళ్ళు వుండా ఏమన్నా ? ”

“ ఉంది స్వామీ ! ” అన్నాడు అతను సిగ్గుతో.

“అయితే ఇంకేం ? చూస్తావేం ? పొయ్యి ” అని వంగి దోసిలి పట్టారు భగవాన్.

అతను సంకోచించకుండా భగవాన్ దోసిల్లో సంతోషంగా పోతాడు. భగవాన్, దాన్ని అమృతంలాగు తాగుతున్నారు మెల్లిగా.

భగవాన్ భోజన హాలులోకి రాలేదు. అంశ్యమైంది. భక్తులు కాచుకొని కూచున్నారు. ఒక నేవకుడు లేచి చూడడానికి వచ్చి భగవాన్ చేస్తున్న భోజనం చూశాడు.

“ఏమిటి అన్యాయం స్వామీ ? అందరూ కాదుకొని వున్నారు,” అన్నాడు.

“ నేను ఎవరికోసం వచ్చాను ? వారి కోసమా ? ఎవరి వాణ్ణి నేను ? నేను కొండల్లో వున్నప్పుడు వారందరూ నన్ను పోషించారా ? అనాడు నేను వీరి కెవరికీ కావలసి రాలేదు. ఈ గొల్లవాళ్ళు కూళ్ళు పోసింది నాకు, నా ఆకలికి ” అంటూ చిరునవ్వుతో గొల్ల ఆతని దగ్గర శలవు తీసుకొని భోజన హాల్లోకి వెళ్ళారు భగవాన్.

వేదం వినటానికి వచ్చిన చిరుత

పూర్వం ఒకసారి భక్తులు కొందరు అర్థరాత్రి వెన్నెలలో వేదం చదువుకుంటూ గిరి ప్రదక్షిణం చేస్తున్నారు. అడవిలో కొండమీద నుంచి ఒక చిరుతపులి దూకుతూ వచ్చి రోడ్డుమీద వాళ్ళ తోవకు ఆడ్డంగా నుంచుంది. వాళ్ళు హెచ్చరిస్తోయినారు. నోట వేదం ఆగిపోయింది. వెనక్కి పరుగెత్తడానికి కాళ్ళు ఆడలేదు.

ఆ చిరుతపులి అట్లాగే కొంచెంసేపు నుంచుని వాళ్ళకేసి కాస్తేపు చూసి తన తోవన వెళ్ళిపోయింది. మెల్లిగా వదులుకొంటూ బతుకు జీవుడా అని వాళ్ళు ప్రదక్షిణం పని ముగించుకొని అశ్రమానికి వచ్చి భగవాన్ తో చెప్పారు.

“ ఎందుకు భయపడి వేదం చదవటం ఆపారు ? వారు ఒక జ్ఞాని. మీ వేదం విని, ఇంకా దగ్గరగా వినాలని ఆసక్తితో వచ్చాడు ” అన్నారు భగవాన్.

నల్లరాతి సోపా ఎపరిది ?

గుడి ఎదురుగా భగవాన్ కోసం వైభవంగా ఒక హాలు కట్టారు. దాంట్లో నల్ల మార్బుల్ రాతితో భగవాన్ కూచునేందుకు సోపా చెక్కించారు. పాత చోటునుంచి కడిలి కొత్త హాలులోకి వచ్చి కూచోమని ప్రార్థించారు భగవాన్ ని. రానన్నారు భగవాన్.

ఆ రోజుల్లోనే భగవాన్ విగ్రహాన్ని రాతితో చెక్కిస్తున్నారు. మరీ బతిమాలుగా భగవాన్—

“ఆ రాతి సోపాపై న రాతి భగవానుని కూచోపెట్టండి” అన్నారు.

చివరికి అదే నిజమైంది. కొత్త హాల్లోకి వెళ్ళి భగవాన్ ఒక సంవత్సరం కూచోలేదు. అటు తరువాత ఆయన బదులు విగ్రహాన్నే పెట్టుకున్నారు.

ఆదరం పొందిన పాపురం

ఒకసారి దెబ్బతిన్న పాపురాయిని ఒకరు తెచ్చి యిచ్చారు భగవాన్‌కి. దానిని దువ్వి సముదాయించి అక్కడ వున్న భక్తుల్ని అడిగారు, ఎవరన్నా దాని జాగ్రత్త తీసుకునే వాళ్ళున్నారా ? అని. ఎవ్వరూ ఒప్పుకోలేదు. అంతకుముందు బరోడా మహారాజు తెల్ల నెమలిని సమర్పించినప్పుడు ప్రతివారు ఆ నెమలికి సేవ చేసేవారే. భగవాన్ అన్నారు—

“ నీవు నెమలివి కావు. పనికిమాలిన పాపురానివి. నిన్ను ఏ బరోడా మహారాజో అ పు రూ పం గా తెచ్చి సమర్పించలేదు. నువ్వెవరికేం తెబ్బ ? ఎవరిక్కావాలి ? నిన్నెవరు చూస్తారు ? ” అని.

భగవాన్ తరుణాప్రసారం

ఒక ఉదయం ఒక ముసలి తెలుగు ఆశను ద్రౌపది గుడి దగ్గర గుమ్మంలో నుంచుని వున్నాడు. నన్ను చూసి మాట్లాడుతున్నాడు. ఆశను భగవాన్‌కి దూరంగా గంటల కొంది నుంచుని ఉండడం చూశాను ఆశ్రమంలో.

“ రాత్రంతా ఇక్కడే పడుకొని వుంటాను ” అన్నాడు, మాటల సందర్భంలో,

“ ఏమిటి, ఇక్కడా, వంటరిగానా. భయంలేదా ? ” అన్నాను.

“ భయమా ? ఏం భయం ? రాత్రంతా నాపైన భగవాన్ కాంతివేసి ఉంచుతాడు. నా చుట్టూ నీలం వెలుగు వుంటుంది. ఆయన కాంతి నాతో వుంటే నాకేం భయం ? ” అన్నాడతను.

భగవాన్ ప్రియ భక్తుల మనుకుంటో, విలువైన బట్టలు కట్టుకుని, అందర్నీ తోసుకుంటూ, భగవాన్ దగ్గరగా ఎదురుగా పీతాలు వేసుకొని స్త్రీలారికి తగదా పడేవాళ్ళు అట్లానే వున్నారు. తమ దగ్గరిగా రావీకుండా దూరంగా నుంచోపెట్టే ముసలి బిచ్చగాడిపై భగవాన్ కరుణ.

గడియారం కానుక

ఒకసారి ఒక భక్తుడు విలవైన గడియారాన్ని కొని తెచ్చి భగవాన్ ఎదుటనున్న బల్లమీద పెట్టి,

“ భగవాన్ దీంతో గంటలు చూసుకోవాలని ప్రార్థన ” అని వెళ్ళి కూచున్నాడు. నాలుగు రోజుల తర్వాత చూస్తే ఆ గడియారం అక్కడ లేదు. ఆ భక్తుడు గోల పెట్టాడు, భగవాన్ ముందు. భగవాన్ మాట్లాడలేదు. ఆ భక్తుడు అక్కడి వాళ్ళందరినీ అడిగాడు, గడియారం ఏమయిందని. భగవాన్ దగ్గర బంధువుల్లో ఓ యువకుడు తీసుకున్నాడని తెలిసింది.

“ వాదా ! వాడు నాలుగు రోజులు ఆ గడియారాన్ని ఇక్కడ వుండనిచ్చాడు. అందుకు సంతోషించాలి ” అన్నారు భగవాన్.

తిరిగి తిరిగి బయలుదేరిన చోటుకే

ఆశ్రమంలో చాలా ఏళ్ళు పనిచేసిన తరువాత శాంతమ్మకి ఓపిక తగ్గి పనిచెయ్యడం మానుకొన్నది. ఆమె ఆశ్రమం దగ్గరే ఒక పాక వేసుకొని ఉండాలనుకొన్నది. తనకు డబ్బులేదు. భక్తుల దగ్గర యాచిద్దామంటే ఆశ్రమంవారు ఒప్పుకోలేదు. అందుకని పూరికి వెళ్ళిపోదామనుకున్నది. కలలో భగవాన్ ఈపడి,

“ ఇక్కడ చాక నీరు ఇంకెక్కడ స్థలముంది లోకంలో ? ” అన్నారు.

ఇక్కడ ఉండడానికి వీలు కనపడలేదు. ఆమెకి దగ్గర బంధువు ఒక డాక్టరు ; ఆమెని తన దగ్గరకు వచ్చి ఉండమని చాలా కాలం నుండి అడుగుతున్నాడు. అతని దగ్గరికి వెళ్ళింది. ఈమె పొద్దున్న 8 గంటలకి అతని యింటికి వెళ్ళింది. ఏ జబ్బు లేకుండానే పొద్దున్న 10 గంటలకు డాక్టరు వచ్చిపోయినాడు. అక్కడ నుంచి కొంతమై తన పూరు రామనాథపురం వెళ్ళింది. అక్కడ ఎవరూ ఆమెని ఆదరించ లేదు. తిరిగి ఆశ్రమానికి వచ్చి చేరింది. తిరిగి రాగానే ఆమె అడుగ టుండానే భక్తులు పూనుకొని ఆమెకు కొంత భూమి యిచ్చి దాంట్లో ఒక పూరిల్లు కట్టించారు.

ఈశ్వరుణ్ణి చూస్తున్నాను

ఒకసారి ఓ భక్తుడు అడిగాడు భగవానుని—

“ మీరు శంకరుణ్ణి, కైలాసాన్ని, వందినీ చూశారా ? ” అని. దానికి భగవాన్,

“ ప్రతి నిమిషం ఈశ్వరుణ్ణి చూస్తున్నాను కాని, శంకరుణ్ణిగాని, కైలాసాన్నిగాని, వందినిగాని ఎన్నడూ చూడలేదు ” అన్నారు.

ఏ చిక్కు లేదు

ఒకసారి చలం అడిగాడు—

“ ద్యావంలో పూపిరి అగిపోయి ఉక్కిరి చిక్కిరై మెరుకువ వస్తుంది. ఏం చెయ్యను, భగవాన్ ? ”

దానికి భగవాన్,

“ ఆ ఊపిరి పూర్తిగా అగిపోతే ఏ చిక్కు ఉండదు ” అని వేణాకోశం చేశారు.

అందరు నవ్వారు.

పరీక్షించడానికి ప్రశ్న

గుంటూరు నుంచి ఒకరు వచ్చి భగవాన్‌ని,

“ ఈ యుగం ఆఖరై పోతుంది కదా? మీరు ఏమి నిశ్చయించారు? జీవ సమాధి అవుతారా? మామూలు సమాధిలో పోతారా? ” అని అడిగారు.

దానికి భగవాన్ ఉగ్రులై—

“ ఎవ్వడవురా? ఎన్ను పరీక్ష చేయడానికి వచ్చావా? నువ్వు నా శక్తి సామర్థ్యాలు పరీక్ష చేసేది? ఎంతవడవురా నువ్వు? చీ చీ-పో ” అని, అతను వెళ్ళేదాకా తరిమారు.

భక్తులకై తనకు విశిష్ట

ఒకసారి భగవాన్ వడ్డారు. దెబ్బ తగిలింది. పరిచారకుడు శివానందం వెళ్ళి చిన్నస్వామితో చెప్పాడు. ఆయన డాక్టరును పిలవమన్నారు. అది విని భగవాన్,

“ నాకు డాక్టరును తెప్పిస్తారా? ఇంట్లాండు నుండి పిలిపించండి. పూరుకోండి. నాకు డాక్టరు వద్దు, ” అని అదిలించారు.

అందరూ హడలిపోయి ఊరుకున్నారు. భగవాన్ తనకి డాక్టరు వద్దాటే ఒక భక్తురాలు పిచ్చింది, భగవాన్‌కి తగిలిన దెబ్బలు చూసి. అది చూసి భగవాన్,

“ పిలవండయ్యా, డాక్టరును. నా కింక స్వతంత్రం లేదు. పిలవండి ” అన్నారు.

నన్ను నీ వెళ్లా చూస్తావో నిన్ను అట్లా చూసుతో

ఒకసారి సూర్యనారాయణగారి భార్య—

“ భగవాన్ ! దేవుణ్ణి చూశారా, మీరు? ” అని అడిగింది.

హాటలోకి వెళుతున్న భగవాన్ తలుపు దగ్గర వెనుకకు తిరిగి గంభీరంగా—

“ ఎవరనుకున్నావు వన్ను ? ” అని అడిగి ఒక నిమిషం ఆగి,

“ వన్ను నువ్వెట్లా చూస్తావో విన్ను నువ్వెట్లా చూసుకో ” అన్నారు.

సూర్యనారాయణగారు భగవాన్ తో,

“ నేను పదే వ్యథ చూడడంలేదు. ప్రతి నిమిషం నీ స్మరణతో గడుపుతున్నాను. నీకు తెలియడం లేదా ? ” అని ఏడుస్తూ అడిగారు.

“ చూస్తునే వున్నాను ” అన్నారు భగవాన్.

అందు కాయన, “ ఏం చూస్తున్నారు ? ఏమిటి చూడడం, శాంతి లేకుండా నేను ఇట్లా కొట్టుకుంటూంటే ? ” అని దబాయించారు.

“ శాంతి నా దిండుకింద దాచి వుంచాను, శాంతి ! ” అన్నారు భగవాన్.

గచ్చుచేయిస్తే ఆలయం లేపుతారు

భగవాన్ కొండపైకి వెళ్ళినప్పుడు ఆయన వెంట బోసున్నా రామయోగీ వెళ్ళారు, భగవాన్ పొదల చాటుకి వెళ్ళిం తరువాత వీరిద్దరూ మాట్లాడుకొంటున్నారు. రామయోగి సౌజ్ఞ చేసి చూపించారు, ఆ చెట్టు నీడను గచ్చు చేయించమని. తిరిగివచ్చి భగవాన్ ఆ చెట్టు కింద కొంచెంసేపు కూచుంటో వుంటారు. వారట్లా మాట్లాడుతూ వుండగా భగవాన్ వచ్చి ఏమిటని అడిగారు. బోసు చెప్పాడు.

“ వద్దు, వద్దు. ఇక్కడ గచ్చు చేయించారా, ఇక్కడ ఒక ఆలయం లేపుతారు, ” అన్నారు భగవాన్.

బట్టలులేని ఇద్దరు గొప్పవారు

మొదటిసారి గ్రీన్ రీస్ అనే ఆయన భగవాన్ దర్శనానికి వచ్చినప్పుడు ఒకరితో అంటున్నారు—

“ నా చెల్లెలు ఇంగ్లాండు నుండి వస్తానంటుంది. ఆమెకు భగవాన్ గురించి, గాంధీగారిని గురించి చాలా రాశాను ఈ దేశంలో కల్లా ముందు చూడవలసిన వాళ్ళు వారిద్దరేవని. కాని తీరా వస్తే ఎట్లా చూపను ? ఇద్దరికి వంటిమీద బట్టలు సరిగా పుండవు. ఇద్దరూ ఆందం లేనివారు. ఈ దేశానికంతా వీరిద్దరే గొప్పవారంటే ఏమంటుందో ఏమో ? ” అని.

సోమర్ సెట్ మాఘంతో మౌన ప్రసంగం

సోమర్ సెట్ మాఘం (ప్రపంచ ప్రఖ్యాత రచయిత) భగవాన్ని చూడాలని వచ్చారు. ఎండ వేడికో ఏమో జబ్బు వడ్డారు. ఛార్జింగారు ఆయన్ని ఆదరించి తన గదిలో పడుకోపెట్టారు, మాఘం గారికి జబ్బుగా వున్నది అని. భగవాన్ ఛార్జింగారి గదికి వెచ్చి కూచున్నారు. ఒక్కమాట లేదు. భగవాన్, మాఘం ఒకరి నొకరు చూస్తూ గంటసేపు పుండిపోయారు. భగవాన్ లేచారు. మాఘంను అడిగారు ఛార్జింగ్, ఏమన్నా మాట్లాడాలా అని.

“ ఏముంది మాట్లాడటానికి ? ” అన్నారు ఆయన.

“ అవును, మాటలతో పనేమిటి ? ” అని వెళ్ళిపోయినారు భగవాన్. మాఘం కూడా ప్రయాణమై వెళ్ళిపోయినారు.

మనసులో అనుకుంటే భగవాన్ చూస్తారు

భగవాన్ కి జబ్బుగా వుంది. చివరి రోజులని. దర్శనానికి వచ్చిన వందలాది జనాన్ని మధ్యాహ్నం నుంచి హ్యూలో వదిలించి దూరంనుండి భగవాన్ దర్శనం చేయిస్తున్నారు. ఆయన ఎవరి వంకా చూసేవారు కారు. తన వంక ప్రతిరోజు చూస్తారని చెప్పింది వర్తకి.

“ ఎట్లా ? ” అన్నాడు చలం అశ్చర్యంతో.

“ ఏం లేదు ; వెళ్ళేముందు మనసులో ‘ భగవాన్ ! నా వంక చూడండి అనుకుంటాను. చూస్తారు ” అన్నదామె.

చలం మర్నాటినుండి అట్లానే అనుకునేవాడు. ప్రతిరోజు భగవాన్ చలం వంక దయతో చూపేవారు.

చక్కడ భోజనం చేద్దాం

ఒకరోజు ఒకరు భగవాన్ దగ్గర—

“ఆ గురువు దగ్గర ఈ యోగం, ఈ గురువు దగ్గర ఈ సాధన చేశా”వంటూ పెద్ద జాబితా ఏకరువు పెట్టుతున్నారు.

భోజనానికి గంట కొట్టారు.

“ఇప్పుడు ఇక్కడ భోజనం చేద్దాం ” అంటూ భగవాన్ లేచి వెళ్ళిపోయినారు.

ప్రశ్న తప్పు

“ఆత్మ సాక్షాత్కారం కలిగినప్పుడెట్లా వుంటుంది ? ” అని ఒకరడిగారు.

“ప్రశ్న తప్పు ; కలగడానికి కొత్తగా ఏమీ లేదు” అన్నారు భగవాన్.

“తెలియలేదు స్వామీ ! ”

“యేం లేదు. ఇప్పుడు ప్రపంచంలో నీవు వున్నావు. అప్పుడు ప్రపంచం నీలో వుంటుంది. ”

కోర్కెకు అర్థం

ఒకామె అడిగింది—

“స్వామీ ! ఎప్పుడూ మీరిట్లా దర్శన మిస్తుందాలి అనే నా ప్రార్థన ” అని.

“సరే, అట్లానే. ఆదుగో, అక్కడ చెప్పుతున్నారు రాతితో విగ్రహం (భగవాన్ ది). అది యిస్తు వుంటుంది, ఎప్పుడూ దర్శనం, ” అని—

తక్కినవారితో—

“ అమె కోర్కెకు అర్థం చేమిదో తెలుసా ? ఎప్పుడూ ఈ డేహంలో దర్శనం చేసుకుందో నే నిట్లాగే వుండాలి. దర్శనమిస్తో, అమె అమె పిల్లలు, మనుమలు అట్లాగే వుండాలి ” అని అన్నారు భగవాన్.

పెషావరు మౌల్వీ

ఒక ఉదయం హాలులో అందరూ ద్యానంలో కూచుని వుండగా గుమ్మం బయట కట్టతో ఎవరో తడుముకుంటున్న చప్పుడు అవుతోంది. చలం అది విని బయటికి వెళ్ళి చూస్తే ఒక పొడుగాటి ఉత్తర హిందూస్తానపు రకం మహమ్మదీయుడు తలుపు ఎక్కడ వున్నదో అని కట్టతో తడుముకుంటున్నాడు ; ఆయన గుడ్డివాడు. చలం ఆయన చేతిని పట్టుకొని తీసుకొని వచ్చాడు. ఆయన ఉర్దూలో—

“ భగవాన్ ఎక్కడ ? ” అని అడిగాడు.

ఆయనని చలం భగవాన్ ఎదురుగా కూదోబెట్టి తెలుగులో,

“ మీ ఎదురుగా వున్నారు భగవాన్, సమస్కరించండి ” అన్నాడు.

ఆ మాటలు అర్థమయినాయో లేదో కాని, భగవానుని చూస్తున్నట్లే ఆయన మొఖంలో భక్తి, ఆనందం ఆవరించాయి. ఆ మహమ్మదీయుడి భజాలు పట్టుకొని వొంచి భగవాన్ కి సమస్కరింపజేశాడు చలం. అక్కడ వున్న ఉర్దూ తెలిసిన భక్తులు అడుగగా, ఆయన తన కథ చెప్పారు.

ఆయనది పెషావర్ దగ్గర ఒక పల్లెటూరు. ఆయన గొప్ప మౌల్వీ. ఋరాన్ ఇటు నుంచి ఆటు, ఆటు నుంచి ఇటు ఒప్పగించ గలరు. ఉర్దూలోకి తర్జుమా అయిన భగవాన్ రాసిన పుస్తకము ఒకటి పక్క గదిలో చదువుతుంటే విని, వెంటనే భగవాన్ తనకు జ్ఞానమివ్వగల గురువని నిర్ణయించుకొన్నారు. భగవానుని చూడాలని

వెంటనే రైలు ఎక్కి వచ్చేశారు, ఆ గుడ్డి ఆయన పెషావరునుంచి తిరువణ్ణామలై.

“ సరే, యిప్పుడేమి చేస్తావు ? ” అని అడిగారు.

దానికి ఆయన,

“ యింకేముంది ? భగవాన్ యిష్టం. ఏం చెయ్యమంటే అది చేస్తాను ” అన్నారు.

భగవాన్ అంతసేపూ ఎక్కడో చూస్తూ కూచునే వున్నారు.

ఆ మహమ్మదీయ విద్వాంసుడి విశ్వాసానికి చలానికి సిగ్గేసింది. బెజవాడ నుంచి ఈ కాస్త దూరం రావాలంటే ఎంతో శ్రమ చలానికి. ఈ గుడ్డి ఆయన ఇన్నివేల మైళ్ళు, యిన్ని రైళ్ళు మారి వచ్చారు. ఆ తురకాయన ఈ దక్షిణాది యోగి చేతులలో పెట్టారు, నిస్సంశయంగా తన జీవితాన్ని—భగవాన్ని చూడకుండానే ఆయన రాసిన రెండు వాక్యాలు విని.

చలానికి ఎన్ని సంశయాలు ! ఆ సంశయాలను రేపుతున్న మేధస్సుని చూసుకొని ఎంత గర్వం ! !

ఫలించని యోగసాధన

ఎవ్వమ్మ భగవాన్ మొదటి భక్తులలో వారు. యితరు లెవ్వరూ ఆదుకొనిన రోజులలో భగవాన్ కి, భక్తులకి వాండి అనేక ఏళ్ళు కొండమీదికి తీసుకొనిపోయి భోజనం పెట్టింది. తన అస్తినంతా ఆ విధంగానే వినియోగించిందట. ఆశ్రమం పెద్దదై వందలాదిమంది భోజనానికి భగవాన్ తో కూచునేటప్పుడు కూడా ఎచ్చెమ్మ వండి పంపిన ప్రసాదం వస్తేనేగాని భగవాన్ భోజనానికి ఉపక్రమించేవారు కారు.

ఆమె చచ్చిపోయినదని వార్త చెబితే భగవాన్ “ అట్లాగా ” అన్నారుట.

అంతే.

అమె దేహాన్ని దహనంచేసి వచ్చి కాంతమ్మ భగవాన్‌తో చెప్పింది ఆ సంగతి. “ సరి సరి. ” అని భగవాన్—

“ నేను ఆ యోగ సాధనలూ అవీ చెయ్యవద్దంటే విన్నది కాదు. అందుకనే చివరి కాలంలో స్మృతి లేకుండా పోయింది ” అన్నారు.

అంతటితో అమె సంగతి ఆయనకు యింక పట్టినట్టు లేదు.

భర్తూడికి దర్శనం

భగవాన్ చివర రోజులు. ఆపరేషన్ చేసి, ఆయనను గదిలో పడుకోపెట్టి కదలకూడదనీ, ఎవ్వరూ ఆయనను దీస్టర్ను చేయకూడదనీ కావలి కూడా పెట్టారు. మిట్ట మర్యాదాం ఎక్కడ నుంచో ఒక సాధువు వచ్చి ఆశ్రమం గేటు దగ్గర ఒకరిని అడిగాడు, భగవాన్ ఎక్కడ అని. పరిస్థితి చెప్పి, భగవాన్ దర్శనాలు లేవని చెప్పారు. తాను వెంటనే వెళ్ళిపోవాలనీ, భగవాన్ దర్శనం అయితేరాలనీ అన్నాడా సాధువు. వీలులేదన్నారు ఆశ్రమంవారు.

ఈ మాటలు భగవాన్‌కి వినపడే అస్కారం లేదు. సాధువు మాత్రం వెళ్ళిపోక ఆక్కడే నించుకొని కళ్ళు విప్పి భగవాన్ పడుకున్న గది వంకే చూస్తున్నారు అంత దూరం నుంచి. సాధువు కళ్ళు వెదల్చుగా తెరుచుకున్నాయి. గదిలోనుంచి వరండాలోకి వచ్చి ఆయనకి దర్శనం యిస్తున్న భగవాన్ వైపు చూస్తున్నాయి ఆయన కళ్ళు. అట్లానే ఒకరు నొకరు నాలుగు నిమిషాలు చూసుకున్నారు. నిశ్శబ్దంగా, అంతే. ఆ సాధువు వెళ్ళిపోయినారు. భగవాన్ తన గదిలోకి వెళ్లి పడుకొన్నారు. మళ్ళీ ఆ సాధువు ఎన్నడూ కనపడలేదు.

శివనామస్మరణ

ఆశ్రమం ఏర్పడ్డ మొదటి రోజులలో హరిజనుడు ఒకడు ఆశ్రమం బయట గుమ్మం దగ్గర నించుని ఉండేవాడు, తనని లోపలకు

రానీయరు కనుక. భగవాన్ బయటికి వెళ్ళినప్పుడల్లా వారి వెంట అతను వెళ్ళేవాడు. తిరిగి భగవాన్ అశ్రమంలోకి వెళ్ళేటప్పుడు గుమ్మం దగ్గర నిలిచిపోయేవాడు ఆ భక్తుడు. కొన్నాళ్లు అట్లా జరిగింది.

ఒక సాయంత్రం భగవాన్ బయటికి వెళ్ళివచ్చి, బావి దగ్గర నించున్న ఆ హరిజనుణ్ణి తన వద్దకు రమ్మని పిలిచారు. అతను సాష్టాంగపడి నించున్నాడు. భగవాన్ అతనితో -

“ శివ శివ అనుకో-పో ”

అన్నారు. అతను వెళ్ళిపోయినాడు అంతే. తిరిగి యెవ్వరికీ కనపడలేదు.

ఒకసారి లీలగారితో భగవాన్ని చూడటానికి వచ్చాడు చలం. అంతకు ముందే చాలకాలం నుంచి భగవాన్ సన్నిధిలో ఉంటున్నారు చలం భార్య రంగనాయకమ్మగారు. చలం వాళ్లు కొన్నాళ్లు ఉన్నారు. తరువాత వెళ్ళదలుచుకున్నారు.

భగవాన్ దగ్గర శలవు తీసుకోవాలన్నాడు చలం. లీలగారి బృందం తాము రాము పొమ్మన్నారు. ఆ రాత్రి చలం భగవాన్ని వెతుక్కుంటూ వెళ్ళాడు. భోజనమై ఒంటరిగా భోజనాల హాల్లో కూచుని ఉన్నారు భగవాన్. చలం సాష్టాంగపడి,

“ పూరికి వెళ్ళి వస్తాం, భగవాన్ ! ”

అన్నాడు మామూలుగా యెప్పటికి మల్లనే.

భగవాన్ ఉగ్రులై చలం వేపు తిరిగి,

“ ఏమంటి వెంకటచలంగారూ ! యెవరెవరు వెతుతున్నారండీ? ”

అని అడిగారు.

చలం హదరిపోయాడు. నోట మాట రాలేదు. చివరకు చెప్పాడు తాను, లీలగారి బృందం వెడుతున్నామని. అట్లానే కోపంగా భగవాన్,

“ సరి సరి. ”

అన్నారు.

తన వల్ల తనకే తెలికుండా బయటికి వచ్చి పడ్డాడు చలం.

ఆ తెల్లారకట్ట వస్తాయన్న బళ్ళు రాలేదు. మర్నాడు ఉత్తరం దీక్షితులుగారు వస్తున్నారని. కనుక చలం ప్రయాణం మానుకున్నాడు.

దీక్షితులుగారితో ఓ రోజు గడిపి మధ్యాహ్నంనుంచి భగవాన్ వద్ద లిరిగి శలవ తీసుకొన్నాడు హాల్లోనే. భగవాన్ దయాపూరిత నేత్రులై శలవిచ్చారు.

ఆ తెల్లారకట్ట మళ్ళీ బళ్ళు రాలేదు. మర్నాడు సాయంత్రం ప్రయాణం పెట్టుకున్నారు. బట్ల అలశ్యంగా వచ్చాయి. అందరూ బళ్ళలో యెక్కారు. భగవాన్ దగ్గత శలవు దీసుకోడానికి వ్యవధి లేదు. కాని చలం వెళ్లడు.

అయితే భగవాన్ హాల్లో లేరు. కొండపైకి వెళ్ళారు. గడియారం చూసి వొచ్చినట్లు సరిగా వేళకు వచ్చే భగవాన్ ఆరోజు అలస్యంచేసి, ఎంతకూ దిగి రాలేదు రైలు టయిమవుతోంది, అందరూ వెళ్ళిపోయారు రైలు స్టేషనికి. వెళ్ళ కాళ్ళు రాక చలం నుంచుని వున్నాడు.

తీరా భగవాన్ వచ్చాక చూస్తే చుట్టూ మనుషులు. చలం ఆయనను సమీపించలేకపోయినాడు. భగవాన్ వొచ్చి హాల్లో కూచున్న తరువాత కూడా, చలం ఆయన్ని సమీపించలేకపోయినాడు. ఆ నాలుగు గజాలు సప్త సముద్రాలైనాయి. పెద్ద భయం పట్టుకుంది విష్ణురథంగా. లోపలికి పోలేకపోయినాడు.

చివరికి శలవ తీసుకోకుండానే వెళ్ళాడు. రైలు ఆలశ్యమై అతనికోసం నిలిచి పుంది. రైలెక్కాడు. ఆ నిమిషం నుంచి నాలుగేళ్ళు తిరిగి చలం భగవాన్ని దర్శించుకున్నదాకా అతని అగచాట్లు దైవాని కెటుక.

విశాలమైన మనస్సుకు లోకం లేదు

ఒకనాడు భగవాన్ చేతిమీద కురుపుకి డాక్టరు కట్టుకడుతూ పుండగా ఒక ఫోటోగ్రాఫర్ భగవాన్ ఫోటో తీసుకొంటున్నాడు. అప్పుడు భగవాన్ డాక్టరుతో—

“ కేమేరా నన్నని చిల్లిలోనుంచి, లెన్సులో నుంచి చూస్తే, ఈ లోకం రంగు రంగులతో, ఆకారాలతో, దూరాలలో కనపడుతుంది. కాని ఆ చిల్లినే విశాలం చేశామా, యింక లోకం పుండదు. పుత్ర కాంతి పడుతుంది స్లేటుమీద. అట్లానే మనస్సు ఇరుకులోనుంచి చూస్తే లోకం కనపడుతుంది. ఆ మనసునే చించేశావా, అంతా పుత్రకాంతి ” అన్నారు.

కోతిస్వామి

ఒకరు భగవాన్ కోతులతో ఆడుకొంటున్న పటాన్ని రంగులతో చిత్రించి తెచ్చిపెట్టారు భగవాన్ సోపా దగ్గర. ఆ పటాన్ని చూసి భగవాన్ పటంలో తన చిత్రాన్ని చూపుతూ—

“ వీడు పుత్ర కోతిస్వామి ” అని నవ్వారు.

బాలుడై కోతితో ఆటలు

హాల్లో ఒక మధ్యాహ్నం అందరు ధ్యానంలో కూచుని పుండగా వక్రీమ దేశాలనుండి వచ్చిన ఒక ఆమె తన చేతి నుంచి పక్కన పెట్టుకొని కూచుంది. ఆ సంచిలో తాను పెంచుకున్న చిన్న కోతి పిల్లను తెచ్చుకుంది, దాచుకుని బైటకు కనబడకుండా. ఎట్లా కనిపెట్టారో భగవాన్ దాని పునికిని, హాల్లోవున్న చిన్న కుర్రాళ్ళని విలిచి, ఆ సంగతి వాళ్ళతో పూదారు.

ఇంక ఎంత గోలో ! కోతిపిల్ల నందిలోనుంచి తొంగి చూడడం ; కోతి కనపడ్డప్పుడెల్లా పిల్లల అరుపులూ. కోతి నందిలో దాక్కోడం, పిల్లల పిలుపులు.

ఆ కుర్రాళ్ళతో కంసి భగవాన్ అల్లరి, చప్పట్లు, నవ్వులూ... ధ్యానాలు ఎగిరిపోయాయి.

నమ్మకం లేకపోయినా ఉద్రేకం

దేండ్లొనూ నమ్మకంలేని మిత్రుడు ధర్మపురి భగవాన్ని చూడడానికి వచ్చాడు. భగవాన్ కి నమస్కారం చెయ్యకూడదని నిర్ణయించుకొని రోజుల్లా అటూ ఇటూ తిరిగాడు.

ఆ యెండాకాలం సాయంత్రం భగవాన్ కుర్చీ బావిగట్టు దగ్గర అరుబై ట చేతారు భర్తలు చుట్టూ కూచున్నారు. ఎక్కడో తిరుగుతున్న ధర్మపురి వచ్చాడు అక్కడికి.

ఆ నిమిషాన అతనిలోనుంచి అణచుకోలేని ప్రోద్బలం బయలుదేరింది, భగవాన్ ముందు సాష్టాంగపడాలని. తన Will (విల్) తో ప్రమేయం లేకుండానే ఆయన పాదాల ముందు పడిపోయాడు.

అది చూసి భగవాన్ పెద్దగా నవ్వారు. భగవాన్ యెందుకట్లా నవ్వుతున్నారో అకస్మాత్తుగా అర్థంకాక భర్తలు చూస్తున్నారు.

తల్లిచైనా శిక్ష తప్పదు

కొన్నేళ్ళు భగవాన్ అరుణాచలంలో ఉన్న తర్వాత ఆయన ఇక్కడ ఉన్నారని తెలిసి తల్లి కూడ ఆయనతో ఉండడానికి వచ్చేసింది. వచ్చిన నాటినుంచీ ఆమెకు శిక్షణ ప్రారంభించారు భగవాన్. ఆసలు నత్యాన్ని మరిపించే ముడి ఆచారాల ప్రాబల్యాన్ని ఆమె నుంచి తగ్గించాలనీ, ఆయన తన కొడుకనే గర్వాన్ని అణిచి వెయ్యాలనీ ఆయనచేసే కఠిన చర్యలవల్ల ఆమె చాలా బాధ పడ్డది. అందరితో ఎంతో దయతో మాట్లాడుతూ ఆమెని కసిరి కొట్టేవారు. ఆమె భరించలేక ఏడిస్తే,

“ బాగా ఏడు. ఎంత ఏడిస్తే అంత మంచిది, నా కంత సంతోషం. ”

అనేవారట. తాను చేసిన తప్పిదమేమిటో తెలియక ఆమె ఇంకా బాధపడేది.

భగవాన్ ఓ ఉల్లిపాయని చేత్తో పట్టుకొని—

“ఉల్లిపాయా ! చూడడానికి ఇంతదానివి, పనికిమాలిన దానివిగా వున్నావు, కాని, నీ కెంత ప్రభావం వుందో. మా అమ్మ స్వర్గానికి వెళ్ళకుండా అడ్డం పడుతావట ” అని నవ్వేవారట.

శ్రీ జనోద్ధారిణి

ఒకసారి తెలుగుదేశం నుంచి ఒక శ్రీ జనోద్ధారిణి వచ్చింది, భగవాన్ దర్శనానికి. చప్పున లేచి నుంచుని ఒక సభని సందోధిస్తున్నట్లు బిగ్గరగా ఉపన్యాస ధోరణిలో ప్రారంభించింది—

“ రోకమంతా శ్రీని నీచంగా చూసి అన్యాయం చేస్తోంది, అన్ని విధాలా. తమరూ అంతేనా ? ”

భగవాన్ ఆమెవైపు తలతిప్పి ఆయినా చూడలేదు.

“ శ్రీల బతుకు వంటింటిలో, పిల్లల్ని కనడంలో పెంచడంలో గడపవలసిందేనా ? ఇంతేనా ? ఇంకేం లేదా ? ”

అని అడిగింది.

కాని, భగవాన్ విన్నట్టేలేదు.

“ చివరికి మోక్షం కూడా పురుషులకేనా ? తమవంటి వారికి కూడా పురుషులపైన పక్షపాతమేనా ? మాకు యోగం, ధ్యానం లేవా ? అన్నీ పురుషులకేనా...”

ఆమె ఉద్రేకం, భగవాన్ ఉపేక్ష ఆమెను కళ్ళసీళ్ళ వరకు తెచ్చాయి.

ఏమిటి ఇదంతా అన్నట్లు భగవాన్ ఆమె వంక చూశారు. ఆమెకు మాటలు తడబడ్డాయి, అనేక ఉపన్యాస వేదికలపై ఆదర కొట్టిన ఆమె మాటలు ! “ భగవాన్ ! మా త్రీరికి ఏమీ ముక్తి మార్గం చూపరా ? ” అన్నది దీనంగా.

“ మోక్షం అంటే ఏమిటి ? ” అని అడిగారు భగవాన్.

ఆమె ఇంక మాట్లాడలేదు. చప్పున కూచుంది. త్వరలోనే వెళ్ళిపోయింది. హాల్లోనుంచీ, ఆశ్రమం నుంచీనూ.

దీక్షితులుగారికి తీరని ఆటంకాలు

అరుణాచలం రుచి మరిగినప్పటినుంచీ దీక్షితులుగారు తాను రిటైర్ కాగానే అరుణాచలంలో సెటిల్ కావాలని స్లాను వేశారు.

చలం అరుణాచలంలో నివాసాన్ని ఏర్పరచుకుని, అంతకు ముందెన్నడో రిటైరైన దీక్షితులుగారిని తొందర చెయ్యడం ప్రారంభించాడు, వచ్చేయ్యమని.

తన చివరి కూతురు పెళ్ళి కాలేదనీ, ఆ దేశం వాడిరి తాను వస్తే సంబంధాలు వెతకడం వదలనీ, ఆమెకి పెళ్ళి కావాలని నిరీక్షిస్తున్నారు దీక్షితులుగారు.

త్వరలోనే, అశ్చర్యంగా దీక్షితులుగారి ప్రయత్నం లేకుండానే ఆయన అమ్మాయికి రమణాశ్రమవాసుల అబ్బాయి గొప్ప ఉద్యోగంలో వున్న అతని సంబంధం చుదిరింది, భగవాన్ సమక్షంలో ఆయన అంగీకారంతో. అప్పటికీ దీక్షితులుగారు అరుణాచలానికి కదలలేదు.

తర్వాత మళ్ళీ చలం దీక్షితులుగారిని బలవంత పెట్టసాగాడు, వచ్చేయ్యమని.

అప్పుడు ఆయన తన కొడుకుల చదువులనీ, వాళ్ళ పెళ్ళిళ్ళు అనీ సాకులు చెప్పసాగాడు. పోనీ, ఒకసారి వచ్చి వెళ్ళమన్నాడు చలం.

తన కొడుకు చదివి అలిసిపోయి, హాస్టలు తిండి తిని-తిని, శలవల్లో ఇంటికి వస్తున్నాడనీ, తల్లిలేని ఆ 25 ఏళ్ళ బాలునికి తాను రుచిగా వంటచేసి పెట్టాలనీ జవాబు రాశారు దీక్షితులుగారు.

చదివి అలిసిన ఆ కుమారుడు శలవల్లో ఇంటికి రాక, ఎవరితోనో కలిసి ఆరుణాచల సమీపంలోనికి టూరుకి వచ్చాడు. దీక్షితులుగారు ఆరుణాచలం వచ్చి వుంటే అతన్ని కలుసుకోడం సులభమయేది.

మరగడమ్మ ప్రేమ భక్తి

మరగడమ్మగారు భగవాను దర్శనానికి వచ్చినప్పుడల్లా నిలకడ లేకుండా, వారికోసారి నమస్కరించేది. చరచరా వెళ్ళి తిరుగుతూ వుండేది. మళ్ళీ వచ్చి నమస్కరించేది, వెళ్ళిపోయేది. ఇట్లా చేసేది.

ఆమెకి భగవానుపై ప్రేమ అధికమై, ఆయనపైపడి కావించుకోవాలనిపించేదట ! అందువల్లనే ఆయన ఎదట నిలకడగా వుండలేకపోయేవారు. ఒక్కొక్కసారి అమాంతం వెళ్ళి భగవాన్ పైన పడిపోయేవారు.

పక్కనున్న పరిచారకులు ఆమెను మొదట లాగేశారు. తరువాత గెంటారు. ఆ తరువాత కొట్టారు కూడాను. కాని, ఆమె మాత్రం భగవాన్ వైపు పరిగెత్తకుండా వుండలేక పోయేది. ఆమె అంటుంది-

“ భగవాన్ నా లోపల్నించి ఆపుకోలేని ఆకర్షణని పుట్టించేవారు. వచ్చి తనమీద పడమని పిలిచినట్లే వుండేది. కాని తన పరిచారకుల్లో నా మీద వాళ్ళకే తెలిసి కోపాన్ని రేపేవారు. అదుగో, మరగడమ్మ వస్తోంది, దాన్ని తన్నండి అని వాళ్ళతో అంటున్నట్లే వుండేది. ”

గమ్యించేరిన యోగసాధకుడు

బొంబాయినించి ఒక బాంకి సొంతదారు వచ్చాడు, భగవాన్ని చూడడానికి. ఆయన కష్టాల్లో వుంటే, ఒక భక్తుడు ఆయన్ని

భగవాన్ దగ్గరకి వెళ్ళమన్నారు - కాంతికోసం. కాని, ఈయనకి భగవాన్ పై విశ్వాసం లేదు. ఇంతమంది బుద్ధిమంతులు భగవాన్ చుట్టూ ఎందుకు మూగారో అని నయిస్టిక్ క్యూరియాసిటీతో చూస్తున్నాడు ప్రతివారిని ప్రశ్నిస్తున్నాడు వారి అనుభవాలకోసం.

భగవాన్ కోసం వచ్చి కొంతకాలంనుంచి వుంటున్న ఒక యూరోపియన్ రూపం, భక్తి, ఆసక్తి ఆయన కళ్ళని ఆకర్షించి-ఆయన ఎందుకు వచ్చాడో అంత దూరంనుంచి, ఎట్లా వచ్చాడో, ఎందుకు వుంటున్నాడో తెలుసుకోవాలని చలాన్ని తనతో రమ్మన్నాడు.

ఆ యూరోపియన్ ఆశ్రమం దగ్గర ఓ కాంపౌండ్ లో వుంటున్నాడు. పగలు చిక్కడు, తీరిగ్గా గిరిచుట్టావున్న మతాలలో వుండే సాధువులతో, బై రాగులతో వుంటాడట ఆయన. ఆ కాంపౌండ్ లో బంగళాల వెనక కట్టిన గొండివంటి గదిలో ఆయన నివాసం.

మేము వెళ్లేప్పటికి ఓ కట్లో ఓ చిన్న పొయ్యిమీద ఏదో పుడుకు తోంది. రాత్రికి ఆయన భోజనమిది.

మమ్మి చూసి ఆయన బైటికి వచ్చి కూచున్నారు మాతో. ఓ పాతికేళ్ళు వుంటాయి. ఆయన దుస్తులు ఓ గద్దం పేరికవంటి నీలం చెడ్డి. చుట్టూ కీకారణ్యం. విశ్వజ్ఞం. ఒకరికొకరం కనబడం.

నా బాందే మిత్రుడు అడిగాడు ఆయన్ని, ఆయన పుట్టుపూర్వోత్తరాలు చెప్పమని. మామూలుగా యూరోపియన్లు అనేట్టు "అదంతా నీకెందుకు పో," అంటాడని భయపడ్డాను ఓ నిమిషం. కాని ఎంతో ఆస్వాయంతో మాట్లాడాడు ఆయన.

ఆయన నార్వీజియన్ దేశస్థుడు. ఆ దేశంలో యూనివర్సిటీ పరీక్షలకి 'ప్రపంచ మతాలు' అన్నది నబ్బట్టు ఈయనది. ఆ సందర్భంగా హిందూ వేదాంతం చదివినప్పటినుంచి ఈ దేశానికి వచ్చి, ఇక్కడ యోగుల్ని కలుసుకొని వారినుంచి విజ్ఞానం పొందాలని ఆశ

పడ్డాడు. ఆ దేశానికి వచ్చే హిందువుల్ని అడిగి, ఈ దేశం సంగతులు అతి కుతూహలంతో వినేవాడు.

తన ప్రయత్నంవల్లా, అదృష్టంవల్లా ఉత్తర హిందూస్థానంలో ఓ యూనివర్సిటీలో మతం దోదించే రెక్కెరరు ఉద్యోగం సంపాదించి వచ్చేశాడు. వచ్చినప్పటినుంచీ, ప్రతివారిని అడుగుతున్నాడు, తనకి జ్ఞానమార్గం చూపగల గురువు ఎక్కడ దొరుకుతాడని. గొప్ప యోగులు హిమాలయాల్లో వుంటారనీ, అక్కడికిపోయి వెతికితే వారిలో ఒకరు తనకి జ్ఞాన భిక్ష పెట్టవచ్చునని తెలుసుకున్నాడు.

జీతంలోనుంచి డబ్బు నిలవ చేసుకొని, ఉద్యోగం వదిలేసి హిమాలయాల్లో తిరగటం ప్రారంభించాడు. అక్కడ చివరికి గురువు దొరికాడు. ఏం జరిగిందో, గురువు ఎట్లా దొరికాడో అదంతా రహస్యం-చెప్పనన్నాడు. ఆ గురువు ఈ తెల్ల ఆయనని శిష్యుడిగా అంగీకరించి, సాంఖ్య యోగం ఉపదేశించి, సాధన చేయించాడు కొద్ది కాలం. వెళ్ళిపోయి తాను చెప్పినట్లు నాలుగేళ్ళు సాధనచేసి తిరిగి రమ్మన్నాడు.

ఈయన అక్కడినించి వచ్చేశాడు. డబ్బు అయిపోయింది. నాలుగేళ్ళు ఎట్లా బతకడం? మళ్ళీ ఉద్యోగ ప్రయత్నం చేశాడు. బెంగళూరులో ఉద్యోగం దొరికింది. మద్రాసు దాటింతరువాత రైల్వో ఒక ప్రయాణీకుడితో సంభాషిస్తూవుంటే, ఆయన గట్టిగా బతిమాలి చెప్పాట్ట, మధ్యలో దాపునే అరుణాచలం వుంది-అక్కడికి వెళ్ళి రమణ మహర్షిని చూసి మరీ వెళ్ళి ఉద్యోగంలో చేరమని. అంతే. అరుణాచలం వచ్చి భగవాన్ని చూశాడు, వుండిపోయాడు. మరి యింక కదలలేదు. ఉద్యోగం ఏమయిందో తెలీదు.

“ ఏం చూసి ఉండిపోయారు ? ” అని అడిగాడు ఆయన్ని నా మిత్రుడు.

తన సాధనలో కనిపించిన అచ్యుతమైన ఫలితాలవల్ల వన్నారు ఆయన. హిమాలయ గురువు చెయ్యమన్న సాంఖ్య యోగ సాధనే చేస్తున్నాడు.

తనపడని ఫోటో

చలం మిత్రులు ఒకాయన భగవాన్ని చూడాలని వచ్చి, భగవాన్ కి ఫోటో తియ్యాలనుకున్నారు. ఫోటోలు తియ్యకూడదనే ఆశ్రమం నోటీసు చదివారు. కాని, ఆయన ఆశ అగలేదు. భగవాన్ అటు వెళ్ళేటప్పుడు ఎవరూ చూడకుండా ఓ snap (స్నాప్) తీనేశారు. పూరికి వెళ్ళి డెవలప్ చేసి చూస్తే-తక్కిన ఫోటోలన్నీ బాగా వచ్చాయి కాని, భగవాన్ ని తీసిన ఫోటోలో ఏమీ లేదు !

కోతుల రాజును సత్కారం

భగవాన్ కొండపై న ఉన్నప్పుడు ఆయన భోజనం చేస్తుండగా, ఓ పెద్ద కోతి వచ్చి విస్తరి పక్కన కూచుంది. భగవాన్ మొదటి ముద్ద నోట్లో పెట్టుకోదోతూ, ఆ కోతిని చూసి ఆ ముద్దని దానికిచ్చేశారు. ఆ కోతి ఆ ముద్దని తినకుండా విస్తర్లో పెట్టేసి భగవాన్ ని ఈడ్చి ఒక రెండుకాయ కొట్టింది.

“ ఇదేమిటి, సీకే ముందు పెట్టానుకదా ! నన్నెందుకు కొట్టావు ? ” అని అడిగారు భగవాన్.

అని, అప్పుడు అనుకున్నారట భగవాన్.

“ ఇతను కోతులరాజు. ఇతన్ని రాజును గౌరవించినట్లు గౌరవించాలి ” అని.

ఆ ప్రకారం అతనికి వేరే విస్తరి పేయించి వడ్డించారు. అప్పుడు అతను సంతోషంగా తిని వెళ్ళిపోయాడు.

స్వర్గాదోషం

ఒకసారి ఓ కొత్తవాడు ఆశ్రమానికి వచ్చి ఓ గంగాళంలో నీళ్ళుపుంటే, కొంచెం ముంచుకోపోయినారు. ఆశ్రమంలో ముట్టులుగా వుండే ఒకామె ఉగ్రంతో మీదికి దూకి-

“ ఎవరు నువ్వు ? ఎవరినీళ్ళనుకున్నావు ? ” అంటూ తోనెయ్యటానికి సిద్ధపడింది. ఆచారం పోలేదు సరే, ఆగ్రహం కూడా పోలేదే, ఆ నీళ్ళు తనవి అనే కాపీనం కల ఆమెకి. ఇంక అస్థిపై న ఎప్పటికి వాడులుతుండోనని ఆశ్చర్యం కలిగింది చలానికి.

ఆమెగారే, బ్రాహ్మలు కానివారు తనకి తాకి నమస్కరించినా సరే-ఆ పాపం, ఆ మైల పోవడానికి వెళ్ళి భగవాన్ని తాకేది. భగవాన్ చుట్టూ వందలాది ప్రజలు చేరింతరువాత ఆయన్ని తాకడం సులభం కాకండా పోయింది.

ఒక జయంతికి వచ్చిన గుంపులో ఎవరో పోతూ ఆమెగారికి తగిలారట. ఆమె వెళ్ళి భగవాన్ ముందు నుంచుంది.

“ నన్ను కూడ్రులు తాకేరు భగవాన్ ! మీరు నన్ను తాకితే ఆ దోషం పోతుంది ” అంది.

“ పో. నేను తాకను ” అన్నారు భగవాన్.

“ మీ ఆమ్మని తాకినారే ? ”

“ తాకితే తాకాను. నిన్ను తాకను, వెళ్లు ” అన్నారు భగవాన్, ఆ మహా భక్తురార్ని.

ప్రత్యేకత సహించరు

ఎవరికన్నా తనకి అధికంగా ఏమి ఇచ్చినా భగవాన్ ఏమాత్రం సహించేవారు కారు. తనని వాదిలి, వారికే ఎక్కువగా శ్రద్ధ చూపమనేవారు. తనకి ఏవి ఎవళ్ళు సమర్పించినా, తనకి ఒళ్ళు

బావుండనప్పుడు కూడా వాటిని ముందు అందరికీ పంచవలసిందే. తనని, తన భక్తులలో చూడమనేవారు.

ఒకసారి, కొన్నాళ్ళనించి భగవాన్ భోజనంలో మట్టిగ పోసుకోవటంలేదని గమనించారు వొడ్డించేవారు. భగవాన్ కి దగ్గిరిగా కూచొని భోజనం చేసే దేవరాజ మొడలియార్ భరించలేక,

“ భగవాన్ ! మేమందరమూ అన్నీ సమృద్ధిగా తింటున్నాం. ప్రతి భోజనంలోనూ మీరేమో ఎప్పుడూను ఏదో ఒకటి సరిగా వెయ్యక వర్జించి భోజనం చేస్తూవుంటారు. చూస్తు చూస్తూ మే మెట్లా తినగలం? ” అని అడిగాడు.

దానికి భగవాన్ —

“ భగవాన్ కి ఏం తక్కువ? భగవాన్ కి ఇష్టం వుండినా వుండకపోయినా, పూరికే కారిపోయేట్టు ఇంతింత పోస్తారు. భగవాన్ భక్తులకు పోయ్యాలంటే మాత్రం చేతులు రావు ” అన్నారు.

పనిచేసేవారిని కనుక్కుంటే ఆసలు సంగతి తెలిసింది. బెంగుళూరునుంచి ఒక అమ్మాయి ఆశ్రమానికి వచ్చింది. ఆమె భోజనం చేస్తో ఇంకొంచెం చారు అడిగింది. ఆ సమయాన మట్టిగ పోస్తున్నారు. వొడ్డించేవారు ఆ అమ్మాయి అడిగింది వినీ లక్ష్యం చేయక, ఆమె తింటున్న చారు అన్నంలో మట్టిగ పోసేశారు. ఆ ఒక్క సంగతే కాదు. వొడ్డించేవారికి తినేవారిపై ఆశ్రద్ధేరాదు, తృణీకారం కూడా వుండేది. భగవాన్ కి ముఖ్యులమనుకునే భగవాన్ సమీపవర్తులకి, సంపన్నులకి శ్రద్ధగా వొడ్డించికొత్తగా వచ్చినవారికి, సామాన్యులకి, భగవాన్ కి దూరంగా భోజనానికి కూడున్నవారికి నిర్లక్ష్యంగా వొడ్డించేవారు.

లనకోసం వచ్చిన భక్తుల్ని తనవలె చూడమని, సేవ చేయమని, భగవాన్ ఎన్నిసార్లు చెప్పినా తలకెక్కేది కాదు. అందుకని, తనని నమ్మివున్న ఆ ఆశ్రమ సేవకులకోసం వారికి సద్వర్తన, సమద్వర్తన

నేర్పడానికి భగవానే తాను సరిగా తినడం, తాగడం మానేవారు, వారి దృష్టి నాకర్పించడానికి.

తస్కరాచాం పతయేనమః

ఈశ్వరుడి నామాలలో దొంగల ఈశ్వరుడని అర్థమిచ్చే నామముంది.

“ అదేమిటి అట్లాంటి నామం ! ఈశ్వరుడు దొంగలకి ఈశ్వరుడా ? ”

అని ప్రశ్నించారొకరు. భగవాన్ అన్నారు—

“ దొంగలు దొంగతనానికి బైలుదేరేముందు ఈశ్వరుడి ఆలయానికి వెళ్ళి, దోపిడిలో దొరికిందాదో సగం ఈశ్వరుడికి అర్పిస్తామని మొక్కుకుంటారు. ఆ మాట ప్రకారం సగం భాగం ఈశ్వరుడికి అర్పిస్తారు దొంగలు. కాని పెద్ద మనుషులు అట్లా కాదే ! ముందు ఆ స లు మొక్కుకొనే మొక్కుకోరు. మొక్కుకున్నా, మొక్కుకున్న ప్రకారం చెల్లించరు. పెద్దమనుషులకన్న దొంగలే ఈశ్వరుడి నిజమైన భక్తులు. ”

ఒకసారి ఒక సాధకుడు భగవాన్ దగ్గరికి పొద్దున్నే వచ్చినప్పుడు casual (కాపుయెల్) గా—

“ రాత్రంతా ఓ కుక్క ఒకటే మొరుగుతోంది. నా ద్యావం భగ్గుమయింది ”

అన్నారు. దానికి భగవాన్—

“ ఏ కుక్కా మొరగలేదు. మొరిగింది నీ మనసు ” అన్నారు.

ఒక రమణ భక్తుడు తన మిత్రుడితో భగవాన్ మహిమనీ, ఔన్నత్యానీ చాలా రోజులనించి చెప్పతో, వెళ్ళి వొకసారి చూసినప్పుడు

బతిమాలాడు. చివరికి ఆ మిత్రుడు భగవాన్ని చూడడానికి వచ్చారు. భగవాన్ అప్పుడు విరూపాక్ష గుహలో వుండేవారు. భగవాన్ని పుణ్య దినన దర్శించాలని, ఏకాదశినాడు ఉపవాసముండి, కొండ నెక్కారు. దూరంచే భగవాన్ కనపడ్డారాయనకి, ఉల్లిపాయలు తరుగుతో. ఏకాదశినాడు ఉల్లిపాయలు ! విపరీతపడి, ఆ మిత్రుడు భగవాన్ భక్తుణ్ణి తిట్టుకుందో, భగవాన్ దగ్గరికి వెళ్ళకందానే వచ్చిన దా రి నే వెళ్ళిపోయినారు.

భగవాన్ ఒకసారి ఆశ్రమంలో వున్నవారి నందరినీ ఆముదం తాగమన్నారు. మురగనార్ అనే ముఖ్య భక్తుడు తను తాగనన్నాడు. ఆ సంగతి భగవాన్ లో చెప్పారు.

“ అతను తాగకపోలే ఏం చేస్తాము ? తెండి ”

అని తానా ఆముదం తాగేశారు. మురుగనార్ కి పది విరోచనా లై నాయి. భగవాన్ కి ఏమీ కాలేదు !

ఒకసారి కురుమద్దాలి యోగిని మాలపిచ్చమ్మగారు భగవాన్ని దర్శించడానికి వచ్చారు. భగవాన్ని చూడగానే అమాంతం ఆయన మీద పడిపోయిందామె. పరివారం ఆమెని లాగివేద్దామంటే, అంత విగ్రహాన్ని కదల్చడం వారి తరం కాలేదు. చివరికామె లేచి—

“ ఎప్పుడూ అంత దూరంలో ఏమిటి చూస్తూ వుంటావ్ ! ”

అని భగవాన్ని అడిగింది.

“ నువ్వూ చూసేదే నేనూ చూస్తున్నాను. ”

అన్నారు భగవాన్.

ఒకరు భగవాన్ని అడిగారు—

“ నిరాకారుడైన ఈశ్వరుణ్ణి విగ్రహంగా చేసి పూజలు చేయడం అవివేకం కదా ? ”

అని. దానికి భగవాన్—

“ విగ్రహారాధన చెయ్యని వాడెవడు ? తెల్లవారి లేచింది మొదలు ఎవరి విగ్రహానికి వారు, పళ్ళు తోమడమూ, స్నానం చేయించడమూ, జుట్టు దువ్వడమూ, మూడు పూటలా నైవేద్యం సమర్పించడమూ...ఆరాధన వింది తప్పించుకున్న వాడెవడు ? ”

అన్నారు.

ఒక భక్తుడు అడిగాడు.

“ ఇంతమంది మీకు సాష్టాంగపడతారు రోజంతా ప్రతిరోజూ. మీరు వారివంక చూడనన్నా చూడరు కద ! ”

“ మీకేం తెలుసు ! వారు నమస్కరించక ముందే నేను ప్రతివారికీ నమస్కరిస్తానని ! ” అన్నారట భగవాన్.

చరిం

స్కూల్లో చదువుకునే రోజుల్లో బాగా శ్రోత్రియంగా వుండే వాడిని. మా పెద్దవాళ్ళకున్న ఎక్కువ ఆచారమూ నిష్ఠా వుండేవి నాకు. మూడు పూటలా సంద్యావందనం, గాయత్రి జపం, విష్ణు పూజలు, స్తోత్రాలు-ఇన్నీ చేసేవాడిని. కాకినాడ కాలేజీలో చదవడానికి వెళ్ళాక, రఘుపతి వెంకట్రావుల నాయుడుగారి శిష్యుణ్ణయినాను. పాఠ సమ్మకాలన్నీ ఒక్క పూపుతో పటాపంచలై నాయి. కులమూ, తద్దినాలూ, దేవాలయాలూ-అన్నీ మాని ఇంటా బైటా రొట్టె వడ్డాను. ఏకేశ్వరుణ్ణి హృదయంలో ప్రత్యక్షం చేసుకోవాలని, తపసతో సాధన ప్రారంభించాను. ప్రార్థనలు, భజనలు, సంకీర్తనలు, ద్యావం-ఇట్లా వినియోగించాను నా కాలమంతా. చదువు తరవాత ఆ కాలేజీలోనే ఉద్యోగం చేస్తో నా కాలాన్నింతా బ్రహ్మమత సాధనకి ఉపయోగించాను. మా ఇల్లే ఒక బ్రహ్మమత కేంద్రమయింది.

కాని ఇంతలో నా వ్యక్తిగత జీవితంలో స్త్రీ సమన్యలు ఎక్కువై, ఏ పశ్చాత్తాపమూ, చైవర్యం నాకు విరామమూ, విముక్తి నివ్వకపోయేప్పటికీ నెక్కు, రొమాన్సు విషయమై యోచనా, ఆ జ్ఞానం కోసమై పశ్చిమ దేశాల నెక్కు పండితుల గ్రంథాలూ చదివి, ప్రచారంలో వున్న నీతిని ప్రశ్నించుకో సాగాను. బ్రహ్మసమాజం వించి దూరమైనాను. నీతిపై, జీవితపు విలవలపై సందేహాలు వచ్చు గట్టిగా ఆలోచింప చేశాయి. దయామయుడైన ఈశ్వరుడికీ ; శోక, లోప, సంకట భూయిష్టమైన ఆయన లోకానికి సమన్వయం కుదరక ఈశ్వరుడు వున్నాడా అనే సందేహం గట్టిగా పట్టుకుంది.

ఈ జగత్తుకీ జీవితానికీ ఓ అర్థం వుంటే, వీటి వెనక ఓ సత్యం వుంటే, పరస్పర విరుద్ధమైన ఈ విలవలకి ఓ సమన్వయముంటే, దాన్ని తెలుసుకునే మార్గం లేదనీ, మానవుడి ముసుకి అంత శక్తిలేదు గనక, ఎంత తరిచి చూసినా, అది ఓ గుడ్డి వలయంలో తిరగడం

తప్ప, ఇంకేమీ సాధించలేకనే నిశ్చయించుకున్నాను. కాని ఎప్పుడూ అన్వేషించడం మాత్రం మానుకోలేదు. ఎంత అర్థం లేకపోయినా సత్యాన్వేషణ అనేది నా జీవితానికి ఓ ప్రధాన లక్షణమై పోయింది.

ఏదో నా మనసునీ ఆలోచనలనీ మించిన విశ్వాసముందేది, నాకు దొరకనిదేదో solution (సొల్యూషన్) వుందనీ, ఈ లోకమూ జీవితమూ అర్థ విహీనం కావనీ. ఈ అయోమయ స్థితిలోనే సగం పైగా నా జీవితం గడిచింది. కాని నిరంతరం నాకు తెలియని సత్యం కోసం అన్వేషిస్తోనే వున్నాను. కాని నా అన్వేషణ ముందుకి తోవలేని గుడ్డి సందులో పడ్డట్టయింది. ఏ సంతోషమూ, వెలుగు తృప్తి లేకండా చాలా కాలం కనపడని యాతన ఎనుభవిస్తున్నాను.

అట్లాంటి సమయంలో దీక్షితులుగారు వచ్చి నన్ను తనలో పికారుగా రమణాశ్రమానికి తీసుకొచ్చారు 1936 లో. తోవలో భగవాన్ కోసం పట్టు కొనమంటే కొనవన్నాను. ఆయనకి సాష్టాంగ పడమంటే పడనన్నాను, దీక్షితులుగారు మరీ బలవంతం చేసిందాకా. భగవాన్ ముందు నిశ్శబ్దంగా కూచున్న ప్రజలలో కూచోడం నాకు బాధగా వుంది. వచ్చినప్పటినించి ఎప్పుడు పోదామని దీక్షితులుగారిని వేదిస్తున్నాను. అశ్రమంలో మనుషుల్ని చూసిన కొద్దీ ఆనంద్యం వుకుతోంది.

“ ఈ మహర్షి ఏదో దివ్య పురుషుడంటారు మీరు. మనుషుల్నే మారుస్తాడన్నారు. ఇన్నేళ్ళమట్టి ఆయనని అంటిపెట్టుకొని వున్న పీళ్ళ మొహాల్లా వున్నాయేమిటి ? ”

అవి అడిగాను దీక్షితులుగార్ని. అనాడే కాదు, ఈనాడు కూడా అంత graceless institution (గ్రేస్లెస్ ఇన్ స్టిట్యూషన్) నేను చూడలేదు.

అక్కడనించి దీక్షితులుగారు కదలక బలవంతాన వుంచేవారు నన్ను. రెండోరోజు మధ్యాహ్నం, భగవాన్ కొండమీదికి వెళ్ళి

హాటలోకి తిరిగి వస్తున్నారు. భక్తులు గుంపులుగా సుంచుని మాట్లాడుకుంటున్నారు. మా గుంపు వెనకనించి భగవాన్ వస్తున్నారు. అందరూ పక్కకి తప్పుకుంటున్నారు. నేనే కదలలేదు, “ చోటు వుంది. పక్కకి తప్పుకుపోతాడలే ఆయన ” అనుకుని.

భగవాన్ సమీపించేటప్పటికి దీక్షితులుగారు నన్ను పక్కకి లాగేశారు. భగవాన్ నన్ను చాటి వెళ్ళి చప్పున అగి, వెనక్కి తిరిగి నన్ను ఓ గొప్ప చిరునవ్వుతో ఓ నిమిషం చూసి వెళ్ళిపోయినారు. ఆ నిమిషాన నాకేమనిపించలేదుగాని, ఇప్పుడు తలుచుకుంటే, ఆ నిమిషం నించే నన్ను జయించేసుకున్నారు భగవాన్ అనిపిస్తుంది.

జయంతినాటి సాయంత్రమే వచ్చారు గోరా. ఒకరి నొకరం ఆశ్రమంలో చూసుకుని ఆశ్చర్యపడ్డం. ఆయన ఈ స్వామి దొంగ దోపిడిని కనిపెట్టాలని వచ్చారుట. ఆయనలో మందే అగ్రహాన్ని వివదానికి ఒక సానుభూతిగల సోదరుడు దొరికాడు కదా అన్నట్టు మాటాడారు నాతో. ఆశ్రమాన్నీ, భగవాన్నీ పుత్ర చోరులని Public fraud (పబ్లిక్ ఫ్రాడ్) అని తిట్టడం ప్రారంభించారు. నేను చల్లగా,

“ నాకేం మోసం, చార్యం కనపట్టం లేదు. డబ్బిచ్చేవారు ఇష్టపడే, మనస్ఫూర్తిగానే సమర్పించుకుంటున్నారు. ఎవరినీ గట్టిగా అడగరే ఏళ్ళు ! ”

అన్నాను.

“ ఈ యోగికి ఆ పట్టుపరుపులేమిటి ? ”

అని అడిగారు గోరా.

“ ఆ పరుపులకీ ఆయనకీ సంబంధం కనపడలేదు నాకు. వాటి మీద కూదోపెడితే కూచున్నారు. తీసుకుపోయి మట్టిలో కూదోపెడితే అక్కడా ఇట్లానే కూచుంటారనిపిస్తుంది. మొన్న మొన్నటి వరకు కొండల్లో రాళ్ళమీదనే అనేక ఏళ్ళు నివసించారట. ”

అన్నాను. గోరాగారు నా మాటలు వొప్పుకోక,

“ ఈ దోపిడిని ఆపాలి ”

అంటో వెళ్ళిపోయినారు. ఇన్ని విధాలైన దోపిషు అన్ని దోట్లా జరుగుతో ఉండగా, ఈ Innocent (ఇన్నోసెంట్) దోపిడి మీదనే ఆయన కెందుకా ఇంత కోపమనుకున్నాను.

భగవాన్ని గాని, ఆశ్రమాన్ని గాని చూస్తే ప్రత్యేకంగా నాకే గొప్పా అనిపించలేదు, ఎప్పుడు బైటపడదామా అనే ఆవేదన తప్ప. కాని భగవాన్ కదలక గంటల కొలది ఎక్కడో కూర్చుంటే చూస్తో కూచున్నప్పుడు, ఆయనలోని నిశ్చలత, నిర్లిప్తత, గంభీరత అన్నీ కలిసి గొప్ప Artistic (ఆర్టిస్టిక్) భావాన్ని రేపేవి నాలో. ఆయన ఆకారం నాకు ఆందవికారం, ఆయన మాట కంఠస్వని కరుణ. ఆయనలో ఎక్కడా ఓ సౌమ్యంగాని, దయగాని, ప్రేమగాని కనపడదు.

ఓ సాయంత్రం ఆ ఆశ్రమాన్ని తరించలేక రోడ్దంబడి పిలారు పోయి, అనుకోకుండానే గిరి ప్రదక్షిణంచేసి వచ్చాను. వేద పారాయణ ముగియగానే, నేను అనుకోకుండానే పాదాను. పైగా ఆ పాటలో “ ప్రాణ-రక్షణ ” అని పల్లవి. అదియన్ను అందరూ చాలా Impress (ఇంప్రెస్) అయినారు. భగవాన్ కూడా ముందుకు కూచుని శ్రద్ధగా విన్నారు.

చివరికి బైటదేరాం. దీక్షితులుగారు భగవాన్ వద్ద శలపు తీసుకోవాలనుకున్నారు. నన్నూ రమ్మన్నారు.

“ ఆయనకి నాకేం సంబంధం ? శలవ తీసుకోవడమేమిటి ? అట్లాంటివన్నీ నేను పాటించను. పుత్ర పూర్వాచారాలు. నేను రాను ”

అన్నాను నేను.

“ సరే లెండి. మీరు ఈ నాలుగురోజులు ఈ ఆశ్రమ అతిథులు కదా ! వెళ్లేప్పుడు చెప్పిపోయే మర్యాదకూడ పాటించరా ? ”

అని అడిగారాయన. సరేనని వెళ్ళాను. దీక్షితులుగారు శంఖ అడిగారు భగవాన్ని.

“ నేను వెళుతున్నాను. ”

అని సజిగాను నేను. నన్ను చూసి భగవాన్ మళ్ళీ చిరునవ్వు నవ్వారు. ఆ చిరునవ్వుతో నేనేమైనానో ! నా కెట్లా అనిపించిందంటే- “ నువ్వు వెళ్ళిపోతే నాకేం తోస్తుంది ఇక్కడ ? నేనెంత వొంటిరినై పోతానో ! ” అని భగవాన్ అంటున్నట్టు.

నా కాళ్ళాడలేదు. అగిపోదామా అనుకున్నాను. కాని ఆ మనుషులు, ఆ హాలు, ఆ నిశ్శబ్దం జ్ఞాపకమొచ్చి, బైటికి, స్టేషన్ చేరుకుని Hot Toast (హాట్ టోస్ట్), poached eggs (పోచ్డ్ ఎగ్స్), Tea cigarettes order (టీ సిగరెట్స్ ఆర్డర్) ఇచ్చాను, ఆశ్రమం మీది నా కసిరీరా, ఇన్నాళ్ళు వాటినుంచి నన్ను దూరం చేశారని.

నేను బెజవాడ వెళ్ళగానే పిల్లలడిగారు ఆ మహర్షి సంగతేమిటని. నేను చూసిందీ, నాకు తెలిసివంతవరకు భగవాన్ చెప్పే వేదాంతమూ చెప్పాను వాళ్ళకి.

“ మన మనసుగాక మనలో ఆత్మ అనేది ఉందనీ, ఆ ఆత్మని తెలుసుకుంటే మనకింక బాధలుండవనీ, ‘ నే నెవరు ? ’ అనే విచార మార్గంవల్ల ఆ ఆత్మని తెలుసుకోగలమనీ భగవాన్ అంటారు. ”

అన్నాను. ఆ మర్నాటి నించి మేము ఆ సాధన ప్రారంభించాం, దానివల్ల ఏమైనా ఉపయోగం వుంటుందేమో చూద్దామని. నా మాటలు సౌరీస్ (మా పెద్ద అమ్మాయి) పైవ గట్టి impression (ఇంప్రెషన్) చేశాయి.

నాకు విశాఖపట్నం బదిలీ అయింది. అక్కడా ధ్యానానికి కూచుంటున్నాను. చాలా వెంటనే నా ధ్యానం లోతు కావడం

ప్రారంభించింది. త్వరలో ఆ ద్యావం నా ప్రయత్నం లేకుండా, దానంతట లడే నన్ను పట్టుకుని కూదోపెడుతోంది. మనసు ఆ సమయాల్లో అగిపోతోంది. ఇదంతా భగవాన్ ప్రధానమేనని స్పష్టమై, భగవాన్ పైన పట్టు పుడిరింది. దాంతో నాకు ఆశలు కూడా ప్రారంభించాయి. చాలా త్వరలో నేను గొప్ప స్థితికి పోదామన్నా ఎనిపించింది. నా కప్పుకు తెరిలేదు-ఆ ద్యావంతూ భగవాన్ అనుగ్రహమనీ, అత్యవస్థ కలిగే అనందమంటే ఏమిదో రుచి చూపి విశ్వాసాన్ని బలపరచడానికి ఆయన చేస్తున్న సహాయమనీ, ఆ స్థితి నా సొంతం కావాలంటే, నేను కష్టపడి రక్షం కార్చి ఏళ్ళకేళ్ళు సారన చేస్తేనేగాని బంధ్యం కాదనీ నా కానాకు తెలియ.

ఇంత జరిగినా నా మనసులో ఏ విశ్వాసమూ లేదు భగవాన్ పైన. భగవాన్ చెప్పే వేదాంతంలో ఆసలు నమ్మకం లేదు. ఆయన నన్ను ఎక్కడికో పంపిస్తున్నారు. నడచనీ ఏం జరుగుతుందో చూద్దామనే నా attitude (అటిట్యూడ్) తప్ప.

నా మాటలు విన్నప్పుటినుంచి షా (సారీస్) కీ, ఆమె తల్లి రంగనాయకమ్మగారికీ భగవాన్ వి దర్శించాలని చాలా ఉత్సాహం కలిగింది. 1938 మే నెలలో మేము భగవాన్ దగ్గరికి వెళ్ళాం. భగవాన్ వి చూడగానే షా వొక్కెరగని ద్యావంతో పర్చింది. భగవాన్ సమక్షంలో కూచుంటే నాకూ ద్యావం తీవ్రమౌతుందనే ఆశతో ఎప్పుడూ భగవాన్ ఎదురుగా పోల్లో కూచునేవాణ్ణి. ఏ మాత్రం ద్యావమూ వచ్చేది కాదు కదా, పైగా ఎలాంటి పీకి పెట్టేవి. కానీ ఎదో ఒకరుగు తుండనే పేరాళతో అట్లానే బలవంతాని కూచున్నాను. పాత తక్కువ, పురానావాళ్ళు భగవాన్ కి దగ్గరిగా కూచునేవారు. నేను చిట్ట చివర కూచుని ఆయన కళ్ళలోకే చూస్తూ ఉండేవాడిని. ఒకసారి భగవాన్ తన దగ్గర ఉన్నవాళ్ళని ఆడిగాడు, అందరూ లేచిపోయినా కదలక కూచున్న నన్ను చూపి.

“ ఎందుకు అన్ని గంటలూ అట్లా కూచుంటాడు ? ”

అని. వాళ్ళేదో అన్నారు. అది నా కర్థం కాలేదు. నాకేం కావాలి ! అధ్యాత్మికాన్నతి. ఆ సంగతి భగవాన్ కి తెలీదా ? అనుకుని మాట్లాడ కండా పూరుకున్నాను. నా తలి నొప్పులు కుదిర్చి, నా ఆరోగ్యం బాగుచెయ్యమని అడగాలని వుండేది. కాని అదీ భగవాన్ కి తెలీదా ? ఆయన అవసరమనుకున్నప్పుడు ఆయనే కుదురుస్తారని ఆయన్ని అడగనే లేదు. అన్నేళ్ళలోనూ ఆయన్ని ఎన్నడూ ఏమీ అడగలేదు.

అటు తరవాత మూడేళ్ళు పీల్చెనప్పుడల్లా భగవాన్ దగ్గరికి వాస్తోనే వున్నాం నేనూ, సారీస్. ఎక్కువసార్లు సారీస్ ప్రోద్బలం వల్లనే వచ్చేవాడిని. అదిగాక నాకూ ఆశ వుండేది—ఎంత బాధగా వున్నా భగవాన్ దగ్గర కొన్నాళ్ళు గడిపితే, నా ధ్యానం బలమౌతుందనీ, దాని మూలాన అనందాలంటుంది, నా బాడలు తగ్గుతాయని. అరుణాచలం రాగానే సారీస్ గొప్ప ధ్యానంలో పడేది. ఇక్కడినించి కదలమంటే ఏమీ ఇష్టం వుండేది కాదు. భగవాన్ అయినించి వాస్తో పోతో, సారీస్ దగ్గర ఆగి చిరునవ్వుతో కొంతసేపు చూసి వెళ్ళేవారు. నేను బలవంతంగా హాల్లో కూచునేవాణ్ణి. మళ్ళీ ఇంకోసారి అడిగారు దగ్గరున్న వాళ్ళని,

“ ఏం కావాలి ? ఎందుకట్లా కూచుంటాడు ? ”

అని. అప్పుడూ నేను మాట్లాడలేదు. “ ఏం, భగవాన్ కి తెలీదా ? ఏం కావాలి ? ” అనుకుని అహంబావ పడేవాణ్ణి. ఇప్పుడు తెలుస్తోంది భగవాన్ ప్రశ్నకి అర్థం. “ నన్ను చూస్తో కూచుంటే ఏమొస్తుంది ? తనకి తాను సాధించుకోవాలి కాని ” అయివుంటుంది అని.

ఆశ్రమంలో అడవాళ్ళు వుండడానికి పీల్చేదు. మాకు నిలవ సీద వుండేది కాదు. కొన్ని రోజులో, వారాలో పట్టుమని భగవాన్ దగ్గర వుందామని గట్టి విశ్చయంతో వచ్చినా పరిస్థితులు వ్యతిరేకించేవి. లేదా లోపలినించే భరించరాని అవేదన పుట్టుకొచ్చేది. ఆశ్రమం

భోజనం జబ్బు చేసేది. ఏదో రాక్షసి నోట్లో చిక్కినట్టుండేది. ఎప్పుడు పోయి బైటపడదామా అని కొట్టుకునేవాణ్ణి. అందరూ భగవాన్ దగ్గిర “ కాంతి, కాంతి ” అనేవారు. నాకు తిరించరాని అశాంతిగా వుండేది. అయినాచలంలో వున్నంత కాలం ఏ ద్యావమూ నా వేపు వొచ్చేది కాదు. ఇంక ఎన్నడూ ఆశ్రమానికి రాకూడదని ఎన్నో శపథాలు చేసుకున్నా, తీరా వెళ్ళిన నిమిషం నించి తిరిగి ఎప్పుడు భగవాన్ దర్శనానికి వెదదామా అని మనసు పీకేది. నా కేదో వారుగుతుందనే నా ఆశే కాక, ఏదో నాకే తెలిసి ఆకర్షణ నన్ను భగవాన్ దగ్గిరికి ఈడ్చుకొచ్చేది.

ఆ మూడేళ్లు నా ప్రయత్నం లేకుండానే, నన్ను ద్యావం నిలేసి కూదోపెట్టింది. కాని ఆ ద్యావం అంతకన్న ముందుకి సాగలేదు. ముఖ్యం నా అనారోగ్యం ఆటంకమని తెలుస్తోంది. ఆ అనారోగ్యాన్ని తీసెయ్యగల నాడుకు లేకు. ఆ ద్యావం వల్ల నా బాధలేవీ పోలేదు గాని, నా కిదివరకు తృప్తినిచ్చే సౌభ్యాలన్నీ పోయినాయి. దేందోంబీ ఏ సుఖమూ రాదు. ప్రతిదీ విసురు. సౌభ్యాలు తీసేసి బాధలట్లానే వుండిన ఆ ద్యావం పైన కోప మెక్కువయింది. పెద్ద దుర్గతిలో పడి జీవచ్ఛవానైనా పనిపించింది.

అట్లాంటి స్థితిలో లీలగారు వచ్చారు. ఆమె వచ్చినప్పటి నించి ఇదివరకున్న జడత్వం పోయి, కొత్త ఆశలూ, ఏదో జీవితం వెలగడోతుందనే ఉత్సాహమూ కలిగాయి. కాని త్వరలో తగాదాలు ప్రారంభమైనాయి. ఆమెతో స్నేహం మూలాన నాలుగేళ్ళు భగవాన్ ని దర్శించలేదు. చివరికి ఆమెని బలవంతం చేసి, ఆమె పిల్లలతో సహా భగవాన్ దర్శనానికి వచ్చాం. భగవాన్ ని చూస్తే వాళ్ళెందుకో వాణ్ణిపోయి, ఆయన ఎదట పడకుండా దాక్కునేవారు. నన్ను మాత్రం భగవాన్ ఒకటే పలవరించి, దగ్గిరికి వచ్చి కూదోమని పిలిచి, హస్తాలు కూడా చేశారు. నేను దీక్షితులుగారికి రాసిన ఉత్తరం పుస్తకం తెప్పించి-నా చేత చదివించి, విని, చాలా enjoy (ఎంజాయి) చేశారు. లీలగారు వెళ్ళిపోవాలని తొందరపడుతున్నారు. కాని ఏదో

వారి అభ్యంతరంతో ప్రయాణం రోజువారి రోజు ఆగిపోతోంది. చివరికి ఓ రోజు నిశ్చయించుకుని భగవాన్‌ని శలవ అడగడంతో, అన్నాళ్ళు అంత దయగా ఉన్న భగవాన్, కారణం లేకుండానే ఉగ్రురై సరిగా శలవించుకోలేదు. అందుకని మళ్ళీ రెండు రోజులు ఆగి, చివరికి భగవాన్ వింటి సరిగా శలవ తీసుకోకుండానే వెళ్ళాడు చలం, లీలగారి పల్ల తొండరపడి.

వెళ్ళి రైల్వేస్టేషన్‌లో మొదలు నాలుగేళ్ళు నేను పద్ద ఆవస్థలోకి అందులేదు.

చివరికి మమ్మల్ని చిన్నప్పటి నుంచి పోషించి పెంచిన మా వాయిదా చచ్చిపోయిన తొండరలోనే అరుణాచలం వెళ్ళాలని నిశ్చయించుకున్నాం. అలాంటి మాకు మిత్రులు లేరు, ఆదాయం లేదు, ఒక్క భగవాన్ తప్ప ఎవరూ కనిపించలేదు. నాకేమో ఆయనపై ఏ విశ్వాసమూ లేదు, మమ్మల్ని రక్షిస్తారని. డబ్బూ, ఆదాయమూ లేని మేము ఏ విధంగా అరుణాచలంలో ఉంటాం? ఏమైనా సరే అక్కడికి పోయే చూద్దామని నిశ్చయించుకున్నాం. పైగా భగవాన్‌కి కూడా చాలా జబ్బుగా ఉంది. బతకరంటున్నారు. అయినా మా చింతకన్న శరణ్యం లేదు.

1950 మొదట్లో వచ్చి, ఓ ఇల్లా పాకా అద్దెకి తీసుకుని ఉన్నాం. భగవాన్ అంత జబ్బులోనూ, ఎంతో ఆదరంగా చూడాలి మా వంక, మా రాకకే ఎదురు చూస్తున్నట్లు. త్వరలోనే భగవాన్ ఆస్థమించారు. మేం ఆయన ముందు చావాలని వాస్తవే, ఆయనే మా ముందు వెళ్ళిపోయినారు. భక్తులందరూ వెళ్ళిపోయారు. రమణ నగర్ యెడలి అయింది. పగలే చొంగలు ఇళ్ళ తలుపులూ, కిటికీలూ తవ్వి తీసుకుపోతున్నారు. అశ్రమం, మేమూ మాత్రమే మిగిలాం. కాని నిర్యాణమప్పుడూ, తరవాత భయం పుట్టించే వొంటిరితనంలోనూ భగవాన్ మమ్మల్ని ఆదుకుని, ఆర్థంగాని దైర్యమిచ్చి రక్షించారు.

భగవాన్ వెళ్ళేముందు తాను ఇక్కడే ఉంటానన్నారు. ఆ విశ్వాసంతోనే ఇక్కడే ఉండిపోయినాం. అదీగాక ఇంకెక్కడికి పోము ?

ఏదాది గడిచింది. మా డబ్బు, నా ఆరోగ్యమూ నష్టమైపోయాయి. చివరి దశను సమీపిస్తున్నాం. అప్పటికీ నాకు దేవుడిలోగాని, కర్మలోగాని, చావు తరవాత బతుకులోగాని విశ్వాసం లేదు. ఏదన్నా చేస్తే భగవాన్ ఒక్కరే చెయ్యగలరని విశ్వాసం మాత్రం ఉంది. కాని భగవాన్ చేస్తారని ఏ ఆశ లేదు.

ఆరుణాచలం వచ్చినప్పటినుంచి జా చాలా గొప్ప స్థితిలో, వొంటిరిగా, సమాధిలో కూచుని ఉందోంది. 1951 ఆగస్టు 15 న జాకి ఈశ్వరుడు ప్రత్యక్షమై, తను చెప్పినట్లు వదులుకుంటే, ఇంక ఈ ఇంటిని, మమ్మల్ని తాను వదులుతానని, దిక్కులేని మమ్మల్ని రక్షిస్తానని, భగవాన్ మమ్మల్ని కనిపెట్టమని తనని సంపాదన చేస్తారు.

ॐ नमः

మొట్ట మొదట నేను భగవాన్ ఫోటోని ' Sunday Times ' (సండే టైంస్) అనే పత్రికలో చూసినప్పుడు " ఎవరబ్బా ఈ అంద వికారమైన మనిషి ! పెద్ద పొట్టతో, బట్టలు లేకండా ఫోటోలు తీయించుకోవడమే కాక, పైగా ఆ ఫోటోలని పత్రికల్లో వేయించు కుంటాడు ? " అని ఏవగించుకున్నాను.

ఆయన పేరు భగవాన్ రమణ మహర్షి. ఎంతో కటువుగా artificial (ఆర్టిఫిషియల్) గా ధ్వనించింది నా చెవులకి భగవాన్ కి, రమణకీ, మహర్షికి-ఈ మూడు పేర్లకీ ఎక్కడా సంబంధం లేదు. ఎడ్వర్టైజ్ మెంట్ కోసం, తన గొప్ప చాటుకునేందుకు, ఈ విరుదులన్నీ తగిలించుకున్నాడనిపించింది.

నా ఆర్టిస్టిక్ feelings (ఫీలింగ్స్) ఎంత బాధపడేవంటే చివరికి ఆయన ఫోటో కనపడితే చాలు, భరించలేక ఆ పేజీని త్వరగా తిప్పేసేదాన్ని నా కళ్ళముందు నించి.

అప్పుడు నాకు వద్దాలుగేళ్ళు. కాని ఈనాడు నేను పీలవడమే కాదు-నాకు స్పష్టంగా తెలుసు, భగవాన్ సౌందర్యాన్ని మించిన సౌందర్యం ఈ భూమిమీద ఎక్కడా లేదని ! సమ్మోహపరచే ఆయన చిరునవ్వు, శ్రావ్యమైన కంఠధ్వని, ఆయన తల పూపు, ఈ ప్రపంచపు మాయని చీల్చుకుని ప్రకాశించే అద్భుతమైన ఆయన కంటిచూపు, ఆయనలో తప్ప ఇంక ఎక్కడ వెతికి చూసినా కానరావు.

నన్ను దీక్షితులుగా రీతో కలిసి రమణాశ్రమానికి మొట్ట మొదటిసారి వెళ్ళి వచ్చాడు. ఆరోజు సాయంత్రం నేను తల నెప్పితో పడుకుని వున్నాను. అందరూ నాన్న చుట్టూ చేరారు కలుర్లు వివటానికి. నాన్న రమణాశ్రమాన్ని అరుణాచలాన్ని వర్ణిస్తున్నాడు. అరుణాచలం పేరు వివగానే నా హృదయం గొప్ప ఆనందంతో నిండింది. నేను పక్కమీద నించి లేచి, నాన్న దగ్గర చేరాను. నాన్న భగవాన్

దోడింగ్నే... విచారణ... సంగతి చెప్తున్నాడు. మనసూ ,బుద్ధి, పంచేంద్రియాలూ, దేహం-ఇవన్నీ గూడా నిజం కావనిన్నీ, సత్యమైన “ నేను ” ని తెలుసుకోమని భగవాన్ దోడిస్తారనీ, అదే ఆయన చెప్పే సాధన అనీ.

“ ఆ సత్యమైన ‘ నేను ’ ని తెలుసుకోవడమెట్లా ? ”

అని ప్రశ్నించాడు మా తమ్ముడు వనంత్.

“ నే నెవరని నిన్ను నువ్వు ప్రశ్నించుకోమంటారు. ”

“ కాని ప్రశ్నించుకున్నంత మాత్రాన ఆ ప్రశ్న మనని ఆ ‘ నేను ’ ని తెలుసుకునేటట్లు ఎట్లా చెయ్యగలుగుతుంది ? ”

అని తిరిగి ప్రశ్నించాడు వనంత్.

“ ఆయన ఆ విధంగానే సాధించి తెలుసుకున్నారు. ”

అన్నాడు నాన్న జవాబు చెప్పలేక.

అందరూ అర్థంకాక వింటున్నారు. కాని నేను మాత్రం నాన్న explain (ఎక్స్ ప్లైన్) చెయ్యాలని చూస్తున్న భగవాన్ దోధని సులభంగా గ్రహ్యం చేసుకోగలిగాను. నా చిన్నప్పటినుంచీ నా చుట్టూ కనపడే ప్రపంచం వాస్తవమా లేక కలా ? ఇదంతా నేను కల గంటున్నానా ? లేక మేలుకుని వున్నానా ? నేను చూస్తున్న ఫీలవుతున్న ఈ ప్రపంచాన్ని నేను పూహించుకుంటున్నానా, లేక నిజంగా వుందా ? అని యోచించేదాన్ని నా మనసు వెనకాల, మనసులో ఏ సంబంధమూ లేకదా “ నేను ” అనేది వుందని నాకు చిన్నప్పటినుంచీ తెలుసు, ఆ “ నేను ” ని చేరుకోవాలనీ, తెలుసుకోవాలనీ తంటాలు పడేదాన్ని. struggle (స్ట్రగిల్) అయేదాన్ని. చేరుకోవడానికి ఏల్లేకదా మధ్య మనసు అడ్డుగా వుందనీ తెలుసు నాకు. కాని ఆ మనసుని దాటి, ఆ “ నేను ” ని ఏ విధంగా చేరుకోవాలో తెలిసేది కాదు. మనసుని దాటగల మార్గం కనపడేది కాదు. నేను వెతుకుతున్న సత్యానికి భగవాన్ దోధ వెంటనే మార్గదర్శిగా గోచరించింది.

నేను వెళ్ళి పక్కమీద పడుకున్నాను. నన్న నా దగ్గర కూచుని, ఆశ్రమం నించి తెచ్చిన విభూతి, నా నుదుటికి పెట్టి చేత్తో మెల్లిగా రాస్తో—

“ భగవాన్, భగవాన్ ” అని ఆయన నామం ఉచ్చరించాడు.

చల్లని శక్తి నాన్న వేళ్ళలోంచి నా నుదిటిమీదికి ప్రవహించడం feel (ఫీల్) అయాను. వెంటనే నా తలనెప్పి మాయమైంది.

మూడు రోజుల తరవాత, నన్న మేడమీద ఒంటరిగా కళ్ళు మూసుకుని కూచోవడం చూసి,

“ ఏం చేస్తున్నావు ? ”

అని పిల్లలం మేము అడిగాం.

“ భగవాన్ చెప్పిన ‘ who am I ? ’ (హూ ఆ మై) సాధన చేస్తున్నాను. ” అని చెప్పాడు.

నాకు కూడా సాధన చెయ్యాలనిపించింది. భగవాన్ రాసిన “ who am I ? ” (హూ ఆ మై) అనే పుస్తకాన్ని చదివి, నేనూ సాధన చెయ్యడం మొదలు పెట్టాను. మాతోపాటు వసంత్ కూడా సాధన చేయడం మొదలు పెట్టాడు. ఒక వారం రోజులు తర్వాత ఆతను,

“ లాభం లేదు. ‘ నే నెవరిని ? ’ అని ఎంత ప్రశ్నించుకున్నా జవాబు దొరకటం లేదు. ”

అన్నాడు.

“ అదంత సులభమైన సంగతి కాదు. మనసు ఆజీగిపోవాలి, అప్పుడుగాని జవాబు దొరకదు. ”

అన్నాడు నాన్న.

కాని వసంత్కి పట్టుదలలేక మానేశాడు. కాని నేనూ, నన్నూ, వొదలకండా పొద్దున్నా, సాయంత్రం సాధన చేసేవాళ్ళం.

భగవాన్ వేదాంత ప్రభావం నామీద ఎంత గట్టిగా పనిచేసిందంటే “ నేనీ దేహం కావప్పుడు, దీనిమీద ఎందుకింత శ్రద్ధ చూపాలి ? అని దేహంమీద, రోజూ నేను చెయ్యవలసిన పనులమీద నిర్లక్ష్యం చూపడం మొదలు పెట్టాను.

కాని ఒక్కరలోనే “ నేను సన్యాసిని నవలనుకుంటున్నానా ? ” అనే ప్రశ్న నాలో బయల్పడింది.

నాకు నిశ్చయంగా తెలుసు, నా వాళ్ళని అప్పుడే వొదలపోవటం లేదనీ, ఇంకా జీవితంలో ఎంతో అనుభవించవల్సింది వుందనీ.

సాధన మొదటలో, మనసులోంచి ఒక్కొక్క ఆలోచనే తీనేను కోవాలని నేను ఎంత ప్రయత్నించినా, దానికి బదులు పది ఆలోచనలు మనసులోంచి పుట్టేవి. ఆలోచనలు ఒకదానివెంట ఒకటి సముద్రంలో అలంకి మల్లే విరుచుకుని పడేవి. ఈ ఆలోచనలన్నీ ఎప్పటికి అణుగుతాయి ? ఎప్పటికి ఆత్మ దర్శన చూతుంది ? అని నిరాశ కలిగేది.

కాని సాధన మొదలు పెట్టిన పది రోజుల తర్వాత, నేను సాధనలో కూచుని వుండగా భగవాన్ ఆచారం కనిపించింది. నేను ఆయన్ని ఇంతకుముందు చూడలేదు ఫోటోల్లో ఉప్పు. వెంటనే నా మనసులో ఆలోచనలు అవంతట అవే అణగిపోయాయి. నా హృదయం ఆనందంతో, ప్రేమతో విండిపోయింది.

ఆలోచించి నా మనసు ఆత్మ విచారణని నిరాకరించి భగవాన్ రూపాన్ని ద్యానించడం మొదలు పెట్టింది. సరైన సాధన నించి అప్పు మార్గంలో నడుస్తున్నానేమోనని భయపడ్డాను. కాని తరవాత తెలుసుకున్నాను. నా సాధనలో జరిగిన భగవాన్ దర్శనం నా మనసు కల్పించిన మాయ కాదనీ, నా సాధనని సులువుచేసి నన్ను ముందుకి నడిపించడానికి ఆయన చూపిన అనుగ్రహమనీ. ఆయన అనుగ్రహం లేనిదే ఎంత సాధన చేసినా వ్యర్థ ; సముద్రంలో నీళ్ళని ఎండించడం

ఎంత అసాధ్యమో అయిన సహాయం లేదని ఈ మనసుకి అలోచనలు లేకండా చెయ్యడమూ అంత అసాధ్యమైన పనే.

చిన్నదాని సవదం వలన కష్టమైన సాధన నింది త్వరలో తప్పుకునేదాన్నే, కాని చిన్నప్పటినించీ నమ్మి బాధిస్తున్న తల నెప్పులు ద్యానం వలన తగ్గాయి. ఏ దాళలో ఉన్నా, ఏ కష్టంలో ఉన్నా “ బాధపడేదెవరు ? నా మనసా ? శరీరమా ? నా ఆత్మా ? ” అని ప్రశ్నించుకోగానే బాధంతా మాయమయ్యేది.

పోల్ బ్రెన్ టన్ — “ A Search in Secret India ” (ఎ సర్చ్ ఇన్ సీక్రెట్ ఇండియా) చదివినప్పటినించి భగవాన్ని చూచాలనే కోర్కె బలమైంది నాలో. “ Who am I ? ” (హూ ఆ మై) అనే సాధన బదులు, భగవాన్ నామం ఆక్రమించింది నా మనసుని. “ Who am I ? ” (హూ ఆ మై) అని ప్రశ్నించి ఎంత సాధన చేసినా ఫలితం ఉండేది కాదు, గాని ఒక్కసారి “ భగవాన్ ” అని స్మరించగానే నా హృదయం అవందంతో, శాంతితో నిండేది. ఉచ్చమైన జ్ఞాన మార్గంనించి మూఢమైన తత్తి మార్గంలో పడిపోయానే అని సిగ్గుపడేదాన్ని. భగవాన్ని చూసి తీరాలనే ఆత్మతతో గడిపాను ఆ సంవత్సరమంతా.

ఈస్టర్ శలవల్లో అరుణాచలానికి బయల్దేరాం నాన్న, అమ్మా, నేనూ, పకవూ. ఆ రోజు నా పుట్టినరోజు. అరుణాచలం యాత్ర పుట్టినరోజు కావడం నాకు. రైల్వేస్టేషన్ నుంచి అరుణాచలం కొండని చూడగానే, నా హృదయం అవందంతో, ఉత్సాహంతో నిండింది. పొద్దున్న ఎనిమిదింటికి ఆశ్రమానికి వెళ్ళి భగవాన్ హాల్లో ప్రవేశించాం. నమ్మ చూడగానే భగవాన్ నేను తనకి చిరపరిచితురాలినై నట్టు, చాలా కాలంనించి నా కోసం తను ఎదురు చూస్తున్నట్టు చిరునవ్వు నవ్వారు. నేనూ అదే విధంగా ఆయన్ని చూసి నవ్వాను. నాన్న ఆయనకి సాష్టాంగ నమస్కారం చేశాడు. సాష్టాంగ నమస్కారం చెయ్యడం తెలీదు నాకు. అందుకని నాన్నని అనుకరించాను.

భగవాన్ ఎట్లా వుంటారని నేను పూహించుకున్నానో సరిగా అట్లానే వున్నారు భగవాన్. ఆయన ముందు కూదోగానే నీళ్ళతో పడిన చేపమల్లే వెంటనే గారమైన ద్యానంలో పడిపోయాను.

ఆ రెండు రోజులూ స్వర్గంలో వున్నట్టనిపించింది. మూడో రోజున మర్యాదల భోజనం తరువాత పెద్ద తలనెప్పి వచ్చింది. నా స్వర్గం నరకంగా మారింది. మేము ఆశ్రమానికి రెండు మైళ్ళ దూరంలో వున్న బ్రావెలర్స్ బంగళాలో దిగాం. తెల్లవారే ఆశ్రమానికి వచ్చి రోజంతా ఆశ్రమంలోనే గడిపేవాళ్ళం. వంటరిగా పడుకుందామంటే బాగా లేదు. మనుష్యులు, గోల, సంచడి.

ఆ మర్యాదల చాల బాధ పడ్డాను. సాయంత్రం నేనూ, నాన్నా వారి దగ్గర అరుగుమీద కూచున్నాం. ఎక్కువసేపు కాళ్ళు ముడుచుకుని కూదోవడం అలవాటు లేక నా కాళ్ళు నెప్పులు పుట్టి, కాళ్ళని చాచుకుని కూచున్నాను. కొంతసేపటికి భగవాన్ సోపాని తెచ్చి వానికి అవతరివేషన వుంచారు ఆయన పరిచారకులు. భగవాన్ వచ్చి సోపామీద కూచున్నారు.

ఇంతలో ఒకతను మా దగ్గిరికి వచ్చి ఆరవంలో దిగ్గిరగా అరవడం మొదలు పెట్టాడు. ఏమంటున్నాడో మాకు తెలీదు. తను అనేది మా కర్ణం కాలేదని తెలిసి ఆతను ఇంచా దగ్గిరికి వచ్చి సాజ్జలతో, అరుపులతో తెలియచేశాడు, నేను భగవాన్ వేపు కాళ్ళని చాచి చాల మోరమైన ఆపచారం చేస్తున్నానని.

తలనెప్పి వలన, అతని మొరటు ప్రవర్తన వలన, కొత్త ప్రదేశం అవడం వలన, భగవాన్ చూడం వలన, నా మనసు బాధపడి ఎదురు తిరిగింది. నేనూ, నాన్నా అక్కణ్ణించి లేచి, భోజనాల హాలు కట్టడానికి తెచ్చి వోసిన ఇసిక రుప్పలమీద కూచున్నాం.

నా మనసు తిరగబాటుతో రగులుతోంది. హాయిగా ఇంట్లో వుండక, ఈ మొరటు మనుష్యుల మధ్యకి ఎందుకు వచ్చినట్టు ?

నేను వచ్చినా, రాకపోయినా భగవాన్ కి తెక్కలేదు. నేనంటే ఏం లక్ష్యం ఆయనకి ! ఎందుకు లక్ష్యం వుండాలి ! ఆయనకోసమని నేను ఇంత దూరంనించి వచ్చానన్న సంగతి గూడా గమనించివట్టు లేరు ఆయన, అటువంటి భగవాన్ కోసం ఇన్ని బాధలూ, అగచాట్లూ ఎందుకు పడాలి ? ఇక్కడికి రావడమంత పెత్రి పని ఇంకొకటి లేదు... నా మనసులో రగులుతున్న ఆలోచనల్ని నాన్నకి వెళ్ళబుచ్చాను—

“ నా కిక్కడేం బాగాలేదు. భగవాన్ చాల గొప్పవారే, కాని ఇక్కడి మనుష్యులూ, ఈ ఆశ్రమ వాతావరణం ఘోరంగా వుంది. భగవాన్ గొప్పతనం భగవాన్ కి వుండవచ్చు, కాని దాని వలన మనకేం వస్తుంది ? ” అని.

నేనంతకు ముందు భగవాన్ సమక్షంలో ecstacies (ఎక్స్ టీసీస్) లోకి పోవడం చూసి, తను వచ్చున్న బాడిల్ని నా ముందు ఎత్తడానికి ఇంకాదు నాన్న. నా తిరగబాటు నాన్నకి ఓదార్పు నిచ్చింది. ఆ నిమిషాన, అక్కడ ఇద్దరమూ ఎన్నడూ ఈ ఆశ్రమానికి రాకూడదనీ, అంతేకాదు భగవాన్ ని Serious (సీరియస్) గా తీసుకొని ఆయనలో విశ్వాస ముంచడమంత పెత్రి పని ఇంకొకటి లేదనీ, మా ఆధ్యాత్మిక సాధనని వొదిలేసి, సుఖంగా స్వేచ్ఛగా జీవితం గడుపుదామనీ నిశ్చయించుకున్నాం.

వెంటనే ఆశ్రమం నించి పూరికి వెళ్ళిపోవాలని అనుకుని అక్కడనించి లేచాం. భోజనమయిన తర్వాత, భగవాన్ దగ్గర శలవు తీసుకోవాలని ఆయన దగ్గరికి వెళ్ళాం. నేను మాట్లాడకండా ఆయనకి నమస్కారం చేశాను. అటు వున్న భగవాన్ వెనక్కి, నా పేపుకి తిరిగి నా కళ్ళల్లోకి చూస్తూ, ప్రేమతో ఎవ్వారు. ఆ చిరునవ్వు నా హృదయంలో ప్రేమనీ ఆనందాన్నీ రగిల్చింది.

రైలు ఎక్కిన నిమిషం నించీ మళ్ళీ ఎప్పుడు తిరిగి భగవాన్ని చూస్తానా అని ఆతృత పడడం మొదలు పెట్టాను. అదే భగవాన్ మీద

నా మొదటి తిరగడాటూ, చివరి తిరగడాటూను. అటు తరవాత జీవితంలో భగవాన్ నన్నెన్నో విధాల కఠినంగా పరీక్షించారు. భరించలేని దాధల్లోంచి దుఃఖంలోంచి నడిపించారు. కాని నా మనసు ఎన్నడూ ఆయనమీద ఎదురు తిరగలేదు. ఆయనమీద నా విశ్వాసం చలించలేదు.

భగవాన్ దగ్గరికి వెళ్ళి వచ్చిన తర్వాత నా సాధన తీవ్రమైంది. కొంత భయాన్ని కలిగించింది కూడా. నా పూరిత పెద్ద force (ఫోర్స్) లో, బుద్ధుని శబ్దంతో వచ్చేది. నా దేహం ఇటూ అటూ పూగిపోయేది. నా తల ఇటూ అటూ పూగేది. నా మెద విరుగుతుండేమో ననిపించేది. ఒక విసురుతో కింద పడిపోయానని. ఒక్కొక్కప్పుడు తలకి చెట్టలు తగిలేవి కూడాను ఎవరో నాలో ప్రవేశించడానికి నా చుట్టూ తిరుగుతున్నట్టు feel (ఫీల్) అయేదాన్ని. పెద్ద భయం వస్తూవరించేది. విజంగా ఎవరో నా చుట్టూ తిరుగుతున్నారా లేకపోతే ఇదంతా పూహించుకుంటున్నానా అనుకునేదాన్ని.

కాని ఆ Presence (ప్రెజెన్స్) నా పూహ కాదు, ఆ Presence (ప్రెజెన్స్) శక్తిని స్పష్టంగా feel (ఫీల్) అయేదాన్ని. అది భగవాన్ Presence (ప్రెజెన్స్) కాదని మాత్రమే తెలుసు నాకు. నన్ను ఇదంతా భగవాన్ కి రాకాదు. దానికి ఆశ్రమం వాళ్ళు, భయం లేదనీ, ఇవన్నీ త్వరలో సద్దుకుంటాయనీ జవాబిచ్చారు. సరిగ్గా అట్లాగే అవి మాయమైనాయి.

మళ్ళీ ఒక సంవత్సరానికి భగవాన్ని చూడడానికి వెళ్ళాం. ఈ మాట దీక్షితులుగారూ, నన్నూ, నేనూ. ఆ ప్రయాణాన్ని గురించే నా 'అరుణచలం నుండి లేక' లో వర్ణించాను.

రాత్రి తొమ్మిది గంటలకి ఆశ్రమం చేరుకున్నాం. భగవాన్ నిద్రపోతున్నారని, చూడడానికి వీలేదన్నాట ఆశ్రమం వారు. కాని దీక్షితులుగారి ఆధ్వర్యం మాటలు ఆశ్రమవారి హృదయాన్ని జయించాయి. మమ్మల్ని భగవాన్ సమయికి తీసుకుని వెళ్ళారు.

నేను భగవాన్‌కి ప్రణామం చేస్తుండగా నా శరీరంలో Thrills pass (త్రిల్స్ పాస్) అయినాయి. వెన్నెముకలోంచి నా రక్తం తలలోకి rush (రష్) అయింది. ఆశ్రమంలో ఉన్న నాలుగు రోజులు గాఢమైన ధ్యానంలో ముణిగిపోయాను. ఒక మధ్యాహ్నం సమాధి స్థితిలో గూఢ ఉన్నాను. అప్పుడు అది సమాధి స్థితి అని నాకు తెలియింది. తరువాత నా అనుభవాల వలన ఆ రోజున నేను సమాధి స్థితిలోకి వెళ్ళానని తెలిసింది.

భగవాన్ సమక్షంలో గొప్ప ఆనందంలో ముణిగివున్నా ఆశ్రమం వారి వలన గొడవలు తప్పలేదు నాకు. ఆశ్రమంలో ఉన్నవారి అచారాలు, వాళ్ళ పూజలు, వారి sentiments (సెంటిమెంట్స్) నాకు చాలదూరం. నా పద్ధతులు, నా వేషం వారికి వింత అనుకుంటాను. కొత్త దోటికి వెళ్ళినప్పుడు నాకు అమితమైన బిడియం, సిగ్గు. అందుకని నన్ను వెంటే తిరిగేదాన్ని. నన్ను దగ్గరే మొగవాళ్ళలో కూచునేదాన్ని. బోజనం దగ్గర కూడ నన్ను దగ్గరే కూచునేదాన్ని.

రోజూ సాయంత్రాలు భగవాన్ హాల్లో అందరికీ ప్రసాదం పంచిపెట్టేవారు. ఒకరోజున నేను వాళ్ళు తెలిసి ధ్యానంలో ఉన్నాను. ప్రసాదాలు పంచిపెట్టే ఆయన నా దగ్గరి కొచ్చి బిగ్గిరిగా “పూ” అన్నాడు ప్రసాదం ఇవ్వబోతూ. వెంటనే నా చెయ్యి చాపాను. అతను ఏదో కసురుకున్నాడు వన్ను. వెంటనే పులిక్కిపడి కళ్ళు తెరిచి చూశాను. నా చేతివేపు తన చేత్తో సౌజ్ఞ చేస్తో చూపాడు. నేను ఎడమ చేతిని చాచానని. నాకు పుటుకతో ఎడమ చెయ్యి అలవాటు. అతని చేత చివాట్లు తినడం మొందుకని సరిగా ప్రసాదాల time (టైం) కి బయటికి వెళ్ళిపోయి ఒక చెట్టుకింద కూచునేదాన్ని.

ఎందుకు నా మీద నిష్కారణంగా ఇంత కోపం వాళ్ళకి ? ఎందుకు నామీద మండిపడతారు ? నేనేం చెయ్యందే నామీద ఎందుకు విరోధం ? అని బాధపడేదాన్ని. కాని త్వరలోనే ఇదంతా భగవాన్ నా అహంన్ని అణచడానికి చేస్తున్న పని అని తెలుసుకున్నాను.

అప్పుటినించీ నా దృష్టి మారింది. అశ్రమంలో ఏం జరిగినా బాధపడేవాన్ని కాదు. అశ్రమం, అశ్రమవాసులూ నా హృదయానికి దగ్గరయినారు. త్వరలోనే నా యదల వారి ప్రవర్తన, ఇష్టంగా మారింది. నేను జూర్లో కనపడకపోతే ప్రసాదాలు పంచిపెట్టే ఆయన నే నెక్కడ ఉన్నానో కనుక్కుని నా వంతు ప్రసాదం నా కివ్వమని నన్ను చేరించేసాడు.

పూజలో, లాభాల్లో నా కర్థం కనపడేది కాదు. పూజార్లు పూజచేసి హారతి తీసుకొని రాగానే భగవాన్ హారతిని కళ్ళకి అడ్డుకుని నొసటికి పీటూచి పెట్టుకునేవారు. ఈ ప్రపంచమంతా ఒక వెర్రి అటగా కనిపిస్తే గొప్ప జ్ఞానంలో, సహజ నిష్ఠలో వుండే భగవాన్ మూఠాచార బ్రాహ్మణుడిలాగ ఎందుకు ప్రవర్తిస్తారో అర్థమయ్యేది కాదు. ఇందులోనే కాదు, చాలసార్లు భగవాన్ తనను దోధించే వేదాంతానికి వ్యతిరేకంగా, అతి సామాన్యంగా ప్రవర్తించడం చూశాను. నేనప్పుడు భగవాన్ వేదాంతాన్ని ఏ విధంగా అర్థం చేసుకున్నానో దానికి వ్యతిరేకంగా కనపడేది ఆయన ప్రవర్తన. అందుకని ఆయన్ని అర్థం చేసుకోలేక తిడుతలు పడేదాన్ని. ఎంత అంటే-చివరికి ఆయన మీద నా ప్రేమ తగ్గిపోతుండేమో ననిపించేది. కాని వెంటనే నన్ను నేను సమాధానపరచుకున్నాను ఆయన ముందు మనమెంత, ఆయన్ని గాని ఆయన ప్రవర్తననుగాని అర్థం చేసుకోవడానికి? అయినా ఆయనేం చూట్లాడితేనేం? ఏం చేస్తే ఏం? నా కెందుకు? నాక్కావల్సిందల్లా భగవాన్. ఆయన ప్రేమ. భగవాన్ అంత భక్తితో హారతిని కళ్ళకుడ్లుకున్నా, నాకు హారతంటే భక్తి కలిగేది కాదు. హారతి వంస నా ద్యానానికి భంగం కలిగేది.

ఒకరోజున చార్వీత్ హారతిని ఎంతో భక్తితో కళ్ళకుడ్లుకోవడం, విభూతి కుంకం తీసుకుని నుదుటికి పెట్టుకోవడం చూశాను. ఆ దృశ్యం ఎన్నెంతో కదిలించేసింది. పుటకతో హిందువునై ఏ నాకు హారతిలో అర్థం కనపడకపోతే, విదేశీయుడైన అతనికి ఎంత అర్థం లేనిదిగా

కనపదారి ? అతనికి అందులో ఏదన్నా అంతరార్థం కనపడుతోందా ? లేదు. అతనికి హారతి అంత ప్రీయం కావటం, భగవాన్ ఎంతో భక్తితో కళ్ళకద్దుకోవటం వలన. ఆ రోజు వించి భగవాన్ చేసే ప్రతి పనిలోనూ నాకు ఎంతో ఆనందం కనపడేది.

భగవాన్ సమక్షంలో నాకు స్వర్గంలో వున్నట్టు వుండేది. కాని నాన్నకి వరకంలాగు వుండేది. వున్నంతకాలం ఎప్పుడు ఇంటికి పోదామా అనే తన ధ్యాస. నాకు భగవాన్, ఆశ్రమం, అరుణాచలమే వాస్తవంగా ; ప్రపంచం, ఇల్లూ, మా కుటుంబమూ-అంతా మాయగా కనపడేవి. నాకు భగవాన్ దగ్గరే వుండిపోవాలని గట్టిగా అనిపించింది. కాని వొంటిరిగా ఈ అడవిలో ఎట్లా వుండడం ? నాన్న శలవల్లో తప్ప ఇక్కడ వుండలేదు.

ఆ రోజుల్లో ఆశ్రమం దగ్గిరిగా ఇళ్ళు లేవు. ఇంటి దగ్గర వుండే సమపాయాలకి సుఖాలకి అలవాటు పడ్డ నేను, నా తలనెప్పుల వలన నా ఆరోగ్యాన్ని ఎంతో జాగ్రత్తగా చూసుకోవలసిన నేను, ఇక్కడ వొంటిరిగా నిస్సహాయంగా, ఈ అడవిలో ఎట్లా వుండగలను ? నాన్న—

“ భగవాన్నే అడుగు. ”

అన్నాడు.

“ భగవాన్ని అడగడమా ? ”

అనంతమైన మహా సముద్రాన్ని, నిరామయమైన ఆకాశాన్ని, ఎత్తైన అరుణాచలాన్ని ఎట్లా సమీపించడం ? అప్పుడే కాదు, ఎప్పుడూ భగవాన్ తో మాట్లాడలేదు నేను. నాకా అవసరం కలగలేదు. అటువంటి సమయమూ రాలేదు. ఎందుకంటే-నా సందేహాలనీ, నా సాధనలో అభ్యంతరాలనూ, నా గొడవల్నీ, నాకు కలల ద్వారా, దర్శనం ద్వారా తీర్చి, నా మార్గాన్ని నాకు స్పష్టం చేసేవారు భగవాన్.

ఆశ్రమంలో ఉన్న నాలుగు రోజులూ భగవాన్ దగ్గర అరుణాచలంలో ఉండే విభవమైనా ఉండాలనే ఆలోచనలో గడిపాను. ఏదో విభవంగా త్వరలో భగవాన్ నేను తన దగ్గర ఉండడానికి ఏర్పరుస్తారు అని నన్ను నే నోదార్చుకున్నాను. ఇంటికి వచ్చాక నా సాధన ఇంకా తీవ్రమైంది.

ఒక రోజున గాఢ సమాధిలో పడిపోయాను కూడాను. ఒక్కరోజు నా ధ్యానం కుదరకపోతే ఆ రోజున చాలా దురదృష్టమైన రోజనిపించేది. క్రమ క్రమంగా భగవాన్ నా హృదయాన్ని తన వేపుకి లాగేస్తున్నారు. నా అత్కని తెలుసుకోవడానికి కాదు నా సాధన ఇప్పుడు, భగవాన్ని తెలుసుకోవడానికి ఆయన్ని దగ్గరగా నమీపించాలని, ప్రతి నిమిషం ఆయన్ని నా దగ్గరగా feel (ఫీల్) అవాలని. ర్యానంలో ఆయన presence (ప్రెజెన్స్) నా హృదయాన్ని ఆనందంతో నింపేది.

మళ్ళీ నెప్టెంబరులో భగవాన్ ఆశ్రమానికి వెళ్ళాం నేనూ, నాన్న. రైలు అరుణాచలానికి దగ్గరైన కొద్దీ కొండలూ, లోయలూ నన్ను ఆనందింతు Thrill (త్రిల్) చేశాయి. ఈ మాట రాజ అయ్యర్ భర్తాన మాకు మంచి ఇంగ్లీషు దొరికింది. ఇంతకు మునుపు సమాధి స్థితిలో ఉన్నప్పుడు నా కళ్ళముందు కనపడే వన్నీ మాయమైనా, భగవాన్ నా ముందు వింది వెళ్ళినప్పుడు ఆయన ఆకారం మాత్రం కనపడేది.

ఒకరోజున హార్లో నేను సమాధి స్థితిలోకి వెళ్ళినప్పుడు నా ఎదురుగా ఉన్న మనుష్యులూ, హోటల్ గోడలూ, భగవాన్ సోపా, చివరికి భగవాన్ కూడా మాయమైనారు. భగవాన్ మాయమయేప్పటికీ భయపడింది. నేను మాయమౌతానన్నా మోక్షాన్ని పొందుతానన్నా నాకు భయంలేదు. కాని భగవాన్ మాయమైపోతారనే సంగతిని భరించలేను.

కొంతసేపటికి భగవాన్ కూడని ఉన్న స్థలాన్ని ఒక presence (ప్రెజెన్స్) ఆక్రమించింది. క్రమంగా ఆ స్థలం వింది నా వేపుకి

బయలుదేరి, చివరికి నా హృదయంలోకి ప్రవేశించింది. వెంటనే నా దృష్టి నా హృదయంలో నిలిచింది. అక్కడ గొప్ప అనందంతో నవ్వుతున్న భగవాన్ మొహం కనిపించింది.

హెక్షమంటే “ నేను ” అనే భావం వశించడమనీ, చివరికి మిగిలేది భగవాన్ అనీ అర్థమైంది నా కప్పుడు.

నేను ఇంటికి తిరిగి వెళ్ళినప్పుడు “ అరుణాచలం నుండి లేఖ ” రాశాను, నా రెండో అరుణాచల ప్రయాణాన్ని వర్తిస్తో. అంతకుముందు ఒక కథ రాశాను. తర్వాత ఒక నాటకం రాశాను. ఇది నా మూడో రచన. నా కథనీ, నా నాటకాన్ని, అందరూ చాల మెచ్చుకున్నారు. కాని నా “ లేఖ ” నా పాఠకుల్ని disappoint (డిజిప్పాయింట్) చేసింది. అంత మంచి కథను రాశిన సౌరిస్ వుత్త చెత్త రాశిందన్నారు.

డిసెంబరులో నన్ను, దీక్షితులుగారూ అరుణాచలం వెళ్ళినప్పుడు వాళ్ళతో నేను వెళ్ళలేదు. నన్ను అరుణాచలం నించి నాకు రాశారు. భగవాన్ నా లేఖని భారతిలో చదివి దాన్ని ఇంగ్లీష్ లోకి, అరవంలోకి translate (ట్రాన్స్లేట్) చేయించారనీ, ఆశ్రమంలో అందరూ చదివి చాల మెచ్చుకుంటున్నారనీ. నే నది రాశినప్పుడు అది భగవాన్ చదువుతారనే సంగతి కలలోనై నా అనుకోలేదు నేను. నా సంతోషానికి మేరలేదు.

ఆ రోజుల్లోనే మా స్నేహితులు ఒకామె కొడుకు పోయిన దుఃఖంలో భగవాన్ దగ్గిరికి వెళ్ళింది. ఆమెకి నా లేఖని ఇచ్చి భగవాన్ -

“ నాకు తెలుగు సరిగా అర్థం కాదు, కొంచెం చదివిపెట్టు. ”

అన్నారుట.

“ అపారమైన కరుణ. ”

అని వాళ్ళు చదివినప్పుడు,

“ నా కరుడా ? నేనా అమ్మాయిమీద అంత దయ చూపించాను గావును. ”

అన్నారుట. మళ్ళీ—

“ ఆ దిద్దకు నా మీద అంత ప్రేమ గావును. ”

అన్నారుట. ఆ లేఖ చ ద వ డ ం తో అమె దుఖ్యమంతా మాయమైందట. మొట్టమొదట నా లేఖని చదివించుకున్నప్పుడు భగవాన్—

“ నన్ను దొంగ అన్నది. నేనేం దొంగిలించాను ? ”

అన్నారుట.

మళ్ళీ మేలో తిరిగి నాన్నా, నేనూ అరుడాచలం వెళ్ళాం. మేము ఆయనకి వసుస్కరించి కూచోగానే, భగవాన్ మౌనస్వామితో మమ్మల్ని గురించి మాట్లాడడం మొదలు పెట్టారు. ఏం మాట్లాడుతున్నారో విందామని మేము దగ్గిరికి జరిగేటప్పటికి మాట్లాడడం మానేశారు. ఉన్నన్ని రోజులూ భగవాన్ నాతో ఆ విధంగా ఆటలాడారు. నేను వసుస్కారంచేసి ఆయన ముందు సుంచున్నప్పుడు నావేపు కన్నెత్తి చూడకండా, నేను చెళ్ళడానికి వెళ్ళి తిరిగినప్పుడు అందరితో—

“ ఆ అమ్మాయి ఎవరో తెలుసా ? సారీస్. ఆ లేఖ రాశింది ఈ అమ్మాయే. ”

అని చెప్పేవారు.

ఒకరోజు సాయంత్రం నేను బావి అంచుమీద కూచున్నాను. నాకు కొంచెం దూరంలో భగవాన్ కి సోపా వేశారు. భగవాన్ వచ్చి కూచోగానే ఆయన పరిచారకుడు నన్ను ఆక్కడనించి లేవమని

అడిగారు నేను భగవాన్ కన్న ఎత్తుగా కూచున్నానని. నేను లేవజోతూ
పుండగా భగవాన్ సాజ్జ చేస్తా—

“ కూదో, కూదో ”

అన్నారు నవ్వుతో.

నేను ఆయనపేపే చూస్తూ కూచున్నాను. నేను తనపేపు
చూస్తున్నంతసేపూ భగవాన్ ఎక్కడో చూస్తారు. నేను ఆయనపేపు
చూడనప్పుడు నాపేపు చూస్తారు. ఈ విధంగా అల్లరి కుర్రాడిమల్లే
నాతో దోబూచులాడారు నేను కూచున్నంతసేపూ.

సింహమంత గంభీరంగా, అరుచాచలమంత విశ్వలంగా,
సహజ విష్ణులో పుండే భగవాన్ అల్లరిపిల్లవాడిమల్లే నాతో ఆటలకి
దిగడం నేను నమ్మలేకపోయాను.

మళ్ళీ దిసెంబరులో భగవాన్ దగ్గిరికి వెళ్ళాం. అమ్మ satin
(సాటిన్) దిండుమీద రంగు చారాలతో నెమరిని కుట్టి నా చేత
భగవాన్ కి పంపింది. ఆ దిండుని భగవాన్ కి ఇచ్చినప్పుడు నాపేపు
నవ్వుతో చూసి,

“ ఏమిటిది ? ఏమిటిది ? ”

అని అడిగారు. నేను మాట్లాడకండా ఆయన చేతికి చ్చి
వొచ్చాను.

ఆ తరువాత పదేళ్ళవరకూ మళ్ళీ వెళ్ళలేదు భగవాన్ దగ్గిరికి.
అక్రమం నింది వొచ్చిన తరువాత ఇల్లు కైదులాగు పుండేది నాకు.
భగవాన్ దగ్గిరికి ఎప్పుడు వెడదామని గట్టిగా అనిపించినా భగవాన్
కలలో కనపడి నన్ను ఓదార్చేవారు,

“ ఎందుకు దిగులు పడతావు ? నే నెప్పుడూ నీ వెంటే
వున్నాను. ”

అని. నా సారవ విడవకుండా చేస్తోనే ఉన్నాను. ఆయన కలం ద్వారా నన్ను guide (గైడ్) చెయ్యకపోతే, నేను చాలసార్లు దోవ తప్పేదాన్ని. ఎంతమంది వల్ల నో మోసపోయేదాన్ని. ఒకసారి కలలో భగవాన్ కనపడి, నన్ను—

“ writing ని choose (రైటింగ్ని చూజ్) చేసుకుంటావా ? self realisation ని choose (సెల్ఫ్ రియలైజేషన్ని చూజ్) చేసుకుంటావా ? ”

అని అడిగారు. కలలోనే నేను self-realisation ని choose (సెల్ఫ్ రియలైజేషన్ని చూజ్) చేసుకున్నాను. నా రచన ద్వారా సంపాదనతో అరుణాచలంలో పుండవచ్చుననుకుని ఆశపడ్డాను. అదిరాక, రచన నాలో emotional outlet (ఎమోషనల్ ఔట్లెట్) నా మనసుకే స్పృష్టంకాని, మాటల్లో వర్ణించి చెప్పలేని భావాలని రాయితంమీదికి ఎక్కించడం వలన మనశ్శాంతి కలిగేది. నా కథలు చదివిన వాళ్ళు—

“ ఇప్పుడెందురు రాయటం లేదు ? ”

అని అడిగినప్పుడు,

“ భగవాన్ మానెయ్యమన్నారు. ”

అని బదులు చెప్పేదాన్ని. నావేపు ఎగాదిగా చూసేవాళ్ళు అర్థంరాక.

ప్రతి శలవుల్లోనూ నేనూ, నాన్నా భగవాన్ దగ్గరికి వెళ్ళడానికి ప్రయత్నించేవాళ్ళం, కాని సాధ్యపడేది కాదు. భగవాన్కి నేనెక్కిడికి రావడం ఇష్టంలేదు. నేను రావాలని భగవాన్ అనుకున్నప్పుడు ఆయన తిప్పుకుండా నన్ను రప్పించుకుంటారు అని నమ్మదాయించుకునేదాన్ని. అంతేకాదు అంత భారాన్నీ ఆయనమీద వెయ్యడానికి ప్రయత్నించేదాన్ని, నన్ను ఇక్కడ ఉంచడమూ, తన దగ్గరికి తీసికెళ్ళడమూ ఆయనకే వొడిలాను.

రోజు రోజుకీ ఆయన్ని ఎంతో దగ్గరిగా నాలోనే ఉన్నట్టు feel (ఫీల్) అవడం మొదలు పెట్టాను. ఆయన దగ్గరికి వెళ్ళాలనే వాంఛ నాలో తగ్గిపోయింది. నన్ను ఆయనకీ ఆర్పించుకోవడం నేర్చుకున్నాను. రోజు రోజుకీ నా ఆరోగ్యం చెడిపోవడం మొదలు పెట్టింది. భౌతికంగానూ, మానసికంగానూ, భరించలేని బాధలో అంటులేని దుఃఖంలో గడిపిన అన్ని సంవత్సరాలూ, భగవాన్ నన్ను విడవకండా రవిపెట్టే ఉన్నారు. అన్ని జరిగిపోతూ, కష్టమైతూ, అపదలైతూ, నాకు నహనాన్ని, శాంతంతో జీవితాన్ని ఎదుర్కునే బలాన్ని ఇచ్చారు.

నడకళ్ళ తరవాత, మా guardian (గార్డియన్) ఆయన మా పెత్తల్లి చచ్చిపోయారు. ఆమె పోవడంతో, భగవాన్ మరీ దగ్గరయినారు నాకు. ఆమె పోవడం వలన ఎన్నో కష్టాలు, గొడవలూ వచ్చిపడ్డాయి మామీద. కాని ఆమె చావు ప్రపంచంతో మాకున్న చివరి బంధాన్ని తెంపింది. భగవాన్ దగ్గరికి కాక ఇంకెక్కడికి పోతాం ?

అందరం అరుణాచలానికి బయల్దేరాం. అప్పటికే భగవాన్ కి cancer (కాన్సర్) వచ్చి, మూడుసార్లు ఆపరేషన్లు చెయ్యడమైంది. ఆయన చివరి దశలో ఉన్నారు. మేము మూడు బళ్ళ సామానుతో దిగేప్పటికి రమణ నగరవాసు లందరూ నవ్వడం మొదలు పెట్టారు. కాని మాకు మాత్రం భగవాన్ దేహంలో ఉన్నా లేకపోయినా అరుణాచలమే చివరి శరణ్యం.

మేము ఇక్కడ స్థిరపడిన తరువాత, నా ధ్యానంలో మార్పు కలిగింది. ఇదివరకులాగ భగవాన్ భౌతిక రూపాన్ని చూడగానే నా హృదయంలో ప్రేమ వెలగటంలేదు. కాని ఆయనమీద నా భక్తి, ప్రేమా ఏ కోణానా తగ్గలేదు. ఇప్పుడు భగవాన్ ఆకారమీద కాక అసలు భగవాన్ నిజరూపమీద నా హృదయం నిజమైంది. ఎందుకా విచిత్రంగా జరిగిందో తరవాత అర్థమైంది నాకు. భగవాన్ కావాలనే తన

మీది నా ప్రేమలో వుండే బంధాన్ని తొలగించి, తన దేహంమీద కాక అసలు తన సత్స్వరూపంమీద నా ప్రేమ నిలిచేటట్టు చేశారు.

థగవాన్ చచ్చిపోవడమనే shock (షాక్) ని నేను భరించ గలనా అని బాధపడేదాన్ని చాలసార్లు. కాని సరిగ్గా ఆ సమయానికి నేను అరుణాచలంలో వుండకపోవటం సంభవించింది. ఆయన మరణ వార్తని విన్నప్పుడు నాలో ఏ చలనమూ కలగలేదు. నా indifference (ఇన్ డిఫరెన్స్) ని చూసి నాకే ఆశ్చర్యమేసింది. కాని వెంటనే ఇది ఆయన నామీద చూపించిన కరుణ అని తెలుసుకున్నాను.

నేను మెద్రాసులో వుండగా, నాన్న దగ్గిరించి ఉత్తరం వచ్చింది-థగవాన్ సమాధి దగ్గర, అసలు థగవాన్ జీవించి వున్నప్పటి కన్నా ఎక్కువ spiritual potency (స్పిరిట్యుయల్ పొటెన్సీ) ని feel (ఫీల్) అవుతున్నానని.

నేను ఆశ్రమానికి తిరిగి వచ్చినప్పుడు ఆశ్రమమంతా ఎదారి లాగుంది. వెంటనే థగవాన్ presence (ప్రెజెన్స్) ని feel (ఫీల్) అయాను. థగవాన్ కంటికి కనపడనంత మూత్రాన ఈ ధర్మలందరూ ఎందుకు ఆశ్రమాన్ని వదిలి వెళ్ళిపోతున్నారా అని ఆశ్చర్యమేసింది నాకు. సమాధి దగ్గర కళ్ళు మూసుకుని కూచోగానే థగవాన్ వచ్చుతున్న మొహం ప్రత్యక్షమయ్యేది. కాని ఎంత స్పష్టంగా థగవాన్ని feel (ఫీల్) అవుతున్నా నా కళ్ళు ఆయన భౌతిక శరీరంకోసం వెతికేవి.

చాల శక్తివంతంగా సాగుతోంది, ఆయన సమాధి దగ్గర నా సాధన. క్రమంగా నా సాధనని నా చేతులోంచి నా control (కంట్రోల్) నించి తీసుకుని, ఒక మహాశక్తి నన్ను guide (గైడ్) చెయ్యడం మొదలు పెట్టింది. నేను ఎంతసేపు, ఎక్కడ సాధనకి కూచోవాలో, ఎప్పుడు లేచి వెళ్ళాలో, అంతా ఆ శక్తి నిర్ణయిస్తుంది. నా ద్యానం తీవ్రమైన కొద్దీ, నా శరీరం బలహీనమై పోతోంది.

ధ్యానంలో వున్నప్పుడు నా గుండె గట్టిగా పట్టుకున్నట్టయ్యేది. గుండె దడ మొదలైంది. నా శరీరం దుర్బలమౌతున్నా దాన్ని లక్ష్యపెట్టలేదు నేను.

ఒకరోజు సాయంత్రం ఆశ్రమానికి వెళ్ళలేనంత నీరసంగా వున్నాను. నేను ధ్యానంలో కూచోగానే, ఒక గొప్ప శక్తి నా శరీరాన్ని వరించింది. నేను లేచి వెళ్ళి భగవాన్ పోటో ముందు కూచుని, తిరిగి ధ్యానంలో పడిపోయాను. ఎవరో నా గుండెను పట్టి ఆపినట్టు feel (ఫీల్) అయ్యాను. పూపిరాడలేదు. నా చేతులూ, కాళ్ళూ చల్లపడిపోయాయి. భయం వేసింది. చావో, మోక్షమో-ఈ రెండిటిలో ఏదో జరగజోతోందనిపించింది. నా నాడి బలహీనంగా వుంది.

నాలుగు రోజులు ఆ స్థితిలో వుండిపోయాను. నీరసం కలిగిస్తోందని ధ్యానం చెయ్యడం నేను మానినా, ధ్యానం వస్తు వొడలలేదు. చివరికి ఓపిక రాగానే, భగవాన్ సమాధి దగ్గిరికి వెళ్ళి నా జీవితాన్ని ఇంకొకసారి భగవాన్ కి అర్పించేశాను, “నన్ను చంపినా సరే, మోక్షమిచ్చినా సరే, నీ ఇష్టం. నేను భయపడను, నా కర్మనించి తప్పించుకోవాలని చూడను,” అని.

ఆ క్షణం నించి నా భయం మాయమైంది. నా గుండె పట్టుకుపోవడం కూడా ఆగింది.

మా వాళ్ళు నా అనారోగ్యాన్ని గురించి అదుర్దా పడుతున్నారు. టానిక్లు, stimulants (స్టిమ్యులెంట్స్) ఇస్తున్నారు. అప్పుడే నా కొక కల వచ్చింది. అమ్మ భగవాన్ దగ్గిరికి వెళ్ళి, నన్ను గురించి తను పడుతున్న అదుర్దా భగవాన్ తో చెప్పుకుంది. అప్పుడు భగవాన్,

“ ఏం భయంలేదు. నా నడుం వరకూ వచ్చింది. నన్ను మించి వెళ్తుంది ”

అన్నారు.

అ శ్రమ ని కి కూడా వెళ్ళలేకపోతున్నాను. అశ్రమానికి వెళ్ళడమంటే నా కెంతో ఇష్టం. కాని నన్ను guide (గైడ్) చేస్తున్న శక్తి నన్ను వెళ్ళనివ్వటం లేదు. భగవాన్ పోతో దగ్గర నుంచుని ఆయనని అడిగేదాన్ని—

“ అశ్రమానికి పంపించరా ? ” అని.

“ నే నిక్కడ లేనా ? ” అన్నట్టు నా వంక చూశేవారు భగవాన్ పోతోతోంది.

త్వరలోనే నన్ను guide (గైడ్) చేస్తున్న శక్తి నన్ను చీకటి గదిలోకి తీసుకుని పోయింది. అక్కన్నించి కదల లేకుండా రోజంతా ఉండిపోయాడాన్ని. నా దేహమంతా పూగిపోయేది. బస్మనే శబ్దంతో పూపిరి వచ్చేది. ఇట్లా నాలుగైదు రోజులు గడిచాయి. ధ్యానం లేదు. ధ్యానం వలన కలిగే ఆనందం లేదు. ఆ చీకటి గదిలో పూపిరాదక అట్లా కొట్టుకుంటున్నాను. ఇంక ఒక్క శ్లాఘం ఆ గదిలో ఉండలేననిపించింది. ఆ సమయంలో భగవాన్ నవ్వుతున్న మొహంతో నాకు దర్శనమిచ్చారు. నా హృదయం ప్రేమతో సంతోషంతో నిండింది.

“ ఓ భగవాన్! ఎన్నాళ్ళు నేనీ చీకటి గదిలో ఇట్లా కొట్టుకోవాలి? ”

అని అడిగాను. ఆయన నవ్వి,

“ నీకు సంపూర్ణ ఆరోగ్యం చేకూరవద్దా ? నీకు ఈశ్వర దర్శనం కావద్దా ? ”

అన్నారు.

“ నాకా ఈశ్వరుడెవరో తెలీదు. ఆయన దర్శనం నాకు వొద్దు. నాక్కావలసింది మీరు. నన్ను వొడిలి వెళ్ళకండి. ”

అన్నాను. ఆయన నవ్వి మళ్ళీ,

“ నీకు సంపూర్ణ ఆరోగ్యం చేకూరవద్దా ? ఈశ్వర దర్శనం కావద్దా ? ”

అని మాయమైనారు.

మర్నాడు మద్దానం సరిగా భగవాన్ దర్శనమిచ్చిన వేళకే ఈశ్వరుడు నాకు దర్శనమిచ్చారు.

ఈ ప్రపంచాన్ని పరిపాలించే ఈశ్వరుణ్ణి, భగవంతుడు వున్నాడా లేదా అని సందేహిస్తో, చీకట్లో వెతుకుతున్న మాకు— ఈశ్వరుడున్నాడనీ, ఆయన దయామయుడనీ, ప్రేమమయుడని నిరూపించడానికి వచ్చాననీ, తనూ భగవాన్ ఒకరేననీ, ఇంతకాలమూ భగవాన్ రూపంలో మేము చూసింది ఈశ్వరుడేననీ చెప్పారు.

“ఇప్పుడు నేను సత్యరూపంలో దర్శనమిస్తున్నాను. కాని నిజానికి నాకు రూపం లేదు, నామం లేదు. ఇంక మీదటనించి నా వాక్కు ద్వారా మిమ్మల్ని నడిపించ వోతున్నాను. మిమ్మల్నే కాదు, సీలోంచి మాట్లాడేది ఈశ్వరుడేనని ఎవరు విశ్వసించే వారిని కూడా నడిపించుతాను. ”

అని అన్నారు.

ఆ తర్వాత నా పూర్వజన్మల్ని గురించి, ఈ సృష్టిని గురించి, ఇతర లోకాలని గురించి, అధ్యాత్మికం, వేదాంతం, యోగం. ఇంకా ఎన్నో విషయాలు, వాటి అంతర్థాలు, నాకు గ్రాహ్యం చేశారు.

భగవాన్ దోదించే వేదాంతాన్ని అర్థం చేసుకుని ఆయన చెప్పిన మార్గంలో నడుస్తున్న నేను ఈశ్వరుడు చెప్పే వాటిని స్వీకరించ లేదు. అందులో భగవాన్, సాధనలో కనపడే visions (విజన్స్) మీద మనసు నిలవకండి అని Warn (వార్న్) చెయ్యడం వలన, నా హృదయం భగవాన్ రూపం మీదనే, ఆయన ప్రేమలోనే లగ్నమవడం వలన, అత్యంత సుందరమైన రూపంతో ఈశ్వరుడు నాకు దర్శనమిచ్చినా, ఆయన మీద నిలవలేదు. నా మనసు.

కాని ఆయన నా మనసు కల్పించిన vision విజన్ని కాదని ఎన్నో విధాల నన్ను Convince (కన్విన్స్) చేశారు. తను

చెప్పతున్నవన్నీ సత్యమనీ, సందేహించవద్దనీ, కావలిస్తే నీ భగవాన్నే అడగమనీ చెప్పారు. అప్పుడు భగవాన్ నాకు దర్శన మిచ్చి,

“ నా తండ్రి చెప్పేదంతా సత్యం, ఆయన చెప్పినట్టు నడుచుకో. ”

అని చెప్పి మాయమయారు.

ఆ రోజునించీ ఈశ్వరుడు మా యింట్లో ప్రతివారిని guide (గైడ్) చేస్తున్నారు. ఆ రోజు నుంచీ నా సంకల్పమనేది, నా will (విల్) అనేది పెరిగింది. దాని బదులు ఆయన will (విల్) నన్ను నడుపుతోంది.

మా దగ్గర స్నేహితులు కొందరు ఈశ్వరుడిని నమ్మాట. ఇంకా దగ్గరైన స్నేహితులు నమ్మలేదు. భగవాన్ సంగతి వినని వాళ్ళు కొందరు ఈశ్వరుడిని గురించి, భగవాన్ని గురించీ తెలుసుకుని భర్తలయారు. ఈశ్వరుడి guidance (గైడ్) వలన ఆధ్యాత్మిక దృష్టిని, సహాయాన్ని పొందారు. భగవాన్ మీద భక్తి వుండి గూడా తన నాస్తికత్వాన్ని సందేహాలని వాదలని నాన్న, ఈశ్వరుడిని విశ్వసించాడు.

అనందమయి ' మా ', అరుణాచలం వచ్చినప్పుడు ఆమెని చూడాలనిపించింది నాకు.

“ సరే. ఆమెని కలుసుకుందువుగాని ”

అన్నారు ఈశ్వరుడు.

“ ఆశ్రమానికి వెళ్ళడానికి అనుజ్ఞలేని నేను, ఆమెని ఎట్లా చూస్తాను ? ” అనుకున్నాను. దానికి ఈశ్వరుడు—

“ భౌతికంగా కాదు spiritual (స్పిరిట్యుయల్) గా కలుసు కుంటావు ” అన్నారు.

సాయంత్రం ఆమె మా కాంపౌండ్‌లోకి వచ్చినప్పుడు ఆమె presence (ప్రెజెన్స్) ని నా హృదయంలో feel (ఫీల్) అయినాను. అస్పష్టమైన ఒక స్త్రీ ఆవారం నా కళ్ళముందు కనపడింది. ఆమెకి నమస్కారం చెయ్యాలనుకుంటూ వుండగా ఆమె స్థానంలో భగవాన్ సుంచుని వున్నారు కర్ర పట్టుకుని. నా దగ్గరికి వచ్చి నా ఎదురుగుండా కూచున్నారు. నేను సమాధి స్థితిలో పడిపోయాను. అనందమయి 'మా' కాంపౌండ్లో వున్నంతవరకూ ఆమె presence feel (ప్రెజెన్స్ ఫీల్) ఆవుతోనే వున్నాను. ఆమె అక్కడ నించి వెళ్ళినప్పుడు, ఆమె presence ని feel (ప్రెజెన్స్ ని ఫీల్) అవడం మానాను. అప్పుడు నాకు తెలిసింది ఏ రూపమైనా అది భగవాన్ రూపమేనని, ఆయన నించి ఎవరూ వేరు కాదని, వారిద్దరూ ఒకరే కనక, అనందమయి 'మా' బతులు భగవాన్ నాకు దర్శనమిచ్చారని అర్థం చేసుకున్నాను.

ఈరోజు వరకు గూడా భగవాన్ తన వాక్కు ద్వారా మమ్మల్నిండర్నీ guide (గైడ్) చేస్తున్నారు. ఈ సంగీతం ఇంకా రాగాలాపనలో వుంది. త్వరలో విశ్వగానమయి ప్రపంచాన్ని ఆవరించ పోతోంది. ఆ గానం మధ్య భగవాన్ నీరవగానం వినపడుతోనే వుంటుంది. మనతో వుండి మన మధ్య నిరంతరం జరుపుతున్న భగవాన్ మహాలిలికి అంతెక్కడ ?

000

